

This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

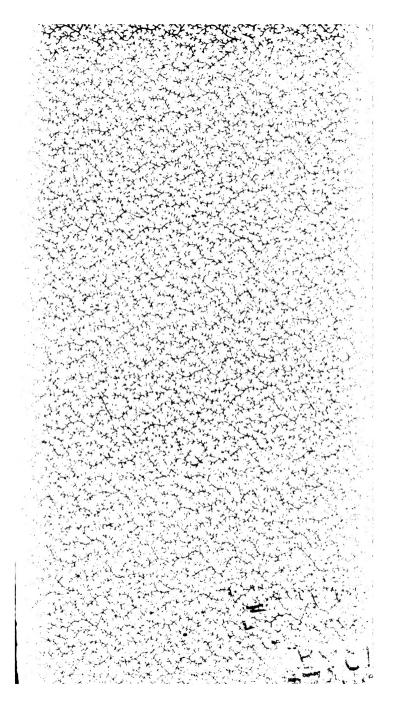
We also ask that you:

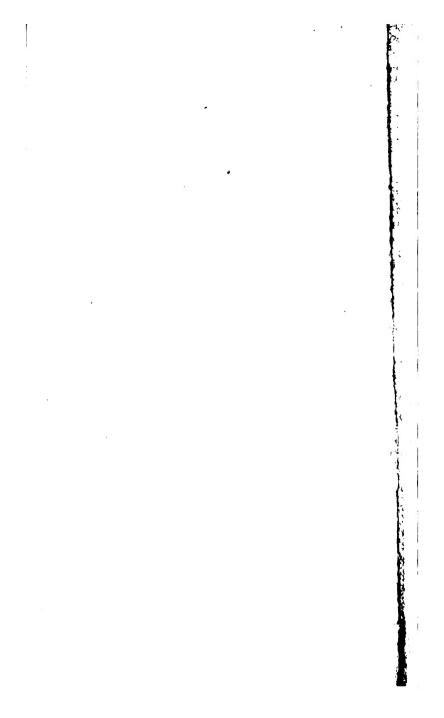
- + *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.
- + Refrain from automated querying Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.
- + *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.
- + *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

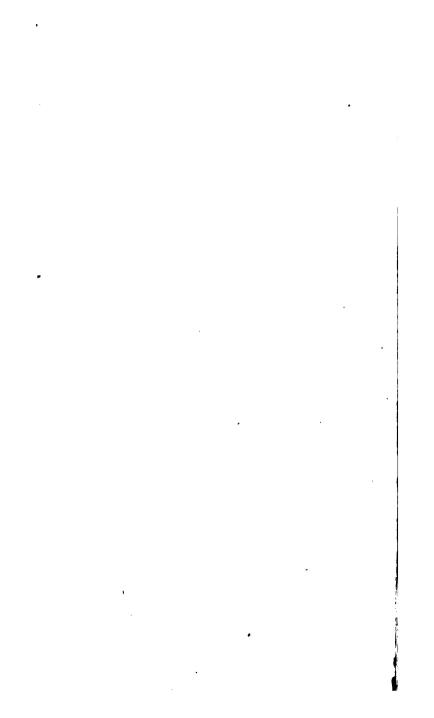
Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at http://books.google.com/

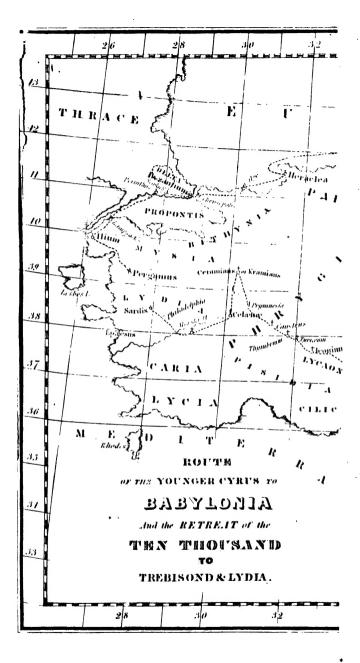






The second second a series of the second sec STATE OF THE PARTY OF THE PARTY





•

ł

.

-

•

.

.

\

. .

ΞΕΝΟΦΩΝΤΟΣ

ANABAZIZ KTPOT.

XENOPHON'S

EXPEDITION OF CYRUS,

WITH

ENGLISH NOTES,

PREPARED

for the cse of schools and colleges,

A LIEE OF THE AUTHOR,

BY

CHARLES DEXTER CLEVELAND,
PROFESSOR OF THE LATIN LANGUAGE AND LITEGATURE IN THE
UNIVERSITY OF THE CITY OF NEW YORK.

BOSTON:
BENJAMIN B. MUSSEY.
1844.

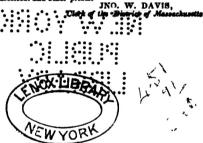
DISTRICT OF MASSACHUSETTS, to wit:

DISTRICT CLERE'S OFFICE.

BE it remembered, that on the seventeenth day of April, A. D. 1830, and in the fifty-fourth year of the Independence of the United States of America, Hilliard, Gray, Little, & Wilkins, of the said district, have deposited in this office the title of a book, the right whereof they claim as proprietors in the words following, to writ:—

"
Secopierres 'Arácass Késes. — Xenophon's Expedition of Cyrus, with
English Notes, prepared for the Use of Schools and Colleges, with a Life of the
Author, by Charles Dexter Cleveland, Professor of Languages in Dickinson Col-

Author, by Charles Dexter Clevelano, Protessor of Language and Languag





THE LIFE OF XENOPHON.

XENOPHON the son of Gryllus, an Athenian, was born about four hundred and fifty years before the Christian era. The precise period of his birth, however, cannot be satisfactorily ascertained. In early life, while walking through the streets of Athens. he was met by. Scerates, the bifilesopher, who stopped him, and asked, where the best provisions could be found. Upon Xenophon's telling him immediately, Secrates again asked, where the best and wisest men could be found. At this Xenophon hesitated, when the philosopher said to him, Enou volver, xal μάνθανε, * "Then follow ine and learn." This simple incident seemed to give a direction to his thoughts, to his studies, and to his whole future life. Thenceforth he became a most devoted and faithful disciple of Socrates. He was the first who committed to writing the savings and principles of his great master, and his account of him, styled "The Memorabilia." is among the most pleasing, instructive, and valuable writings which have been left us by antiquity.

During the Peloponnesian war Xenophon, when about twenty-six years of age, entered into the service of his country, and was at the battle before Delium, between the Athenians and Bœotians. The Athenians having been defeated, Xenophon, in the retreat, was unhorsed and thrown down; but Socrates, whose horse had been killed under him, and who was fighting

^{*} Diogenes Laërtius.

on foot, came immediately to his assistance, and helped him from the field.* So inauspicious was the commencement of military career, which, in after time, covered him with imperishable laurels.

The cause of Xenophon's enlisting in the service of the younger Cyrus was as follows. He had a particular friend, by the name of Proxenus, who was at the court of Cyrus, when he was meditating the expedition against his brother. Being desirous of gaining as many auxiliary troops as possible, Cyrus requested Proxenus to exert his influence to this effect. Proxenus, therefore, wrote to Xenophon, with whom he had formerly been on the most intimate terms of hospitality, and requested him to come into Asia, and connect himself with the fortunes of Cyrus, assuring him that he would gain thereby the favor of a most powerful friend and a renown far greater than he could expect ever to acquire at Athens. Renophon upon the receipt of this letter, showed it to Rogarates, and asked his advice. The

^{*} Although this incident is related by Biogenes Laertius and Strabo, yet Mitchell, in the Prefiminary, Discourse" to his Aristophanes, does not hesitate to say, that it could not have occurred. But it is not a little remarkable that he grounds his denial of it on what is now generally rejected as a spurious reading. His words are, "This expedition is settled by chronologists as taking place just twenty-one years after the battle of Delium, and Xenophon calls himself at the time a young man (veavloxog)." The passage referred to, is in Book ii. Chap. 1, the speech to Phalinus. Weiske, Schneider, Bornemann, and Dindorf, however, read Θεόπομπος instead of Σενοφών, on the authority of the best manu-Schneider remarks on yeariaxe, a few lines below, "Ex hoc ætatis indicio, comparato cum loco altero infra (Book iii. Chap. 1.), annos ætatis Xenophontis colligere conatus est Zeune, cuius tamen rationes non bene procedunt. Nunc vero Xonophonti Theopompus successit, et tota illa argumentatio concidit." We shall therefore continue to believe the early Greek historians, in their accounts of this incident in our author's life.

philosopher advised him to go to Delphi,* and consult the oracle. Accordingly Xenophon repaired thither, but did not inquire of Apollo whether it would be expedient for him to undertake the journey, but, to which of the deities he should offer sacrifices for his future success. Socrates, therefore, blamed him, on his return, because he had asked the direction of Apollo, not upon his going into Asia, but upon his duty before going, as if he had previously decided upon the step. However, he directed him to follow the injunctions of the oracle. Having sacrificed accordingly, Xenophon set sail for Asia, and arrived at Sardis, where he found Proxenus and Cyrus ready for the expedition. He entered the service of the latter not as an officer, but as a private soldier, and so conducted himself as to gain immediately the esteem and confidence of Cyrus, which, ever after, he continued to preserve.

The events connected with the two succeeding years of our author's life, which are minutely detailed in the Anabasis, are eminently interesting. In those two years he reaped the proudest honors,—honors which the most victorious general the world has seen, well might envy. To have entered the territory of a powerful foreign monarch; to have subdued him battle after battle; to have pushed a conquering career to the farthest confines of his empire, were indeed splendid achievements for a youthful king. But the army of Alexander was comparatively a numerous one. The country through which he marched presented few obstacles. He conquered as he went. He left no enemy in his rear. But he lived not to see again his native land. Subduing all but himself, he died at last, a prey to his own evil passions, ingloriously at Babylon.

But to have accompanied a young and ambitious prince in an expedition to dethrone the King of Persia; to have had that prince defeated and slain; to have been treacherously deserted by those allies who had implored the aid of Greece; to have

^{*} B. iii. c. 1.

[†] Alexander the Great

found himself thus situated, in the heart of an enemy's country, near the very gates of Babylon, at the head of a very small band, with nothing left them but their courage and their arms; to have conducted this small band, with enemies hovering on every side, through the midst of tribes barbarous and powerful, through regions trackless and unexplored, across rivers deep and rapid, over mountains covered with perpetual snow; to have led such a band, through such difficulties, safe to their native shores; and then to have retired, a philosopher, to instruct mankind by his writings, and to have rivalled even his sword with his pen,—such are the merits and such is the fame of Xenophon.

As Cyrus had assisted the Lacedsemonians against the Athenians, in the Peloponnesian war, Xenophon, during his absence, was banished by his countrymen, for having joined the forces of that prince against his brother. But it may be doubted whether the lustre of any character could be tarnished by the censure of that people, who, on one day, condemned the virtuous and gifted Socrates to drink the hemlock, and, on the next, raised a splendid monument to his memory.

After he had thus successfully conducted the celebrated Retreat of the Ten Thousand, Xenophon connected himself with Agesilaus, who had been sent by the Lacedæmonians into Asia to carry on the war against the Persian king. But Agesilaus did not long remain in Asia. He was soon recalled by his countrymen, to assist them in repelling the attacks of the Thebans and their allies. Xenophon accompanied him, and was present at the battle of Coronea, in which the Thebans were defeated. As a reward for his distinguished services the Lacedæmonians presented Xenophon with an estate delightfully situated at Scillus,* near Olympia, whither he retired with his

[&]quot;It is difficult to imagine a more rational or more delightful life, than a few words of Diogenes Laertius describe Xenophon as leading in that "loop-hole of retreat." Τοὖντεὖθεν διετέλει χυνηγετῶν, καὶ τοὺς φίλους ἐστιῶν, καὶ τὰς ἱστορίας συγγρά-

wife and two sons. Before Xenophon left Asia he deposited some money in the hands of Megabysus, the keeper of the temple of Diana, with directions, if he should fall in battle, to dedicate it to the goddess, but restore it to him if he should survive. Megabysus, therefore, coming to Olympia to see the games, called upon Xenophon and returned him the money. With this he built an elegant temple to Diana, near Scillus. From this retirement, however, Xenophon was soon driven by the Eleans, who made war upon the Lacedamonians. He then went, with his family, to Corinth, where he passed the rest of his life.

While he was at Corinth, the Thebans united with their allies to subdue the Lacedæmonians. The Athenians determined to assist the latter, and Xenophon sent his two sons, Diodorus and Gryllus, to the aid of his countrymen. At the great battle of Mantinea (A. C. 363), both these sons were present. mer did not distinguish himself, but safely survived the conflict. But Gryllus, eager for military fame, rushed into the hottest of the battle, killed Epaminondas, the Theban general, with his own hand, and was instantly cut to pieces by the surrounding enemy. When the news of his son's death reached him, Xenophon was devotedly engaged in sacrificing. He immediately laid aside the garland with which he was crowned, and inquired into the particulars of his son's death. When he was told that he had fallen bravely, in the midst of the enemy, having killed Epaminondas with his own hand, he resumed the garland and continued the sacrifice, saving briefly, "Hour Punton yeyennawe, "I knew that I had begot a mortal," But his own end was near at hand. In three years from this battle, in the first year of the 105th Olympiad (A. C. 360), he

quer. Books, study, composition, the healthy sports of the field, and the enjoyments of social recreation; — nothing seems wanting to the picture, which our imaginations are accustomed to draw of an accomplished heathen philosopher." Mitchell.

B. v. c. 3.

departed this life at Corinth, in the full possession of his mental powers.

Thus died Xenophon, in the ninety-first year of his age. As a philosopher, as an historian, as a general, and as a man, he united qualities which are rarely found in the same individual. His manners and personal appearance are described by Laertius in one short but comprehensive sentence, αἰδήμων δὲ καὶ ενειδέστατος εἰς ὑπερθολήν, " modest in deportment, and beautiful in person to a remarkable degree."

As a philosopher he was strictly of the Socratic sect. Strongly attached to his illustrious master, to him also he became particularly endeared. Endeavouring to follow in practice the precepts which he had learned from his lips, he disdained to waste his time upon mere verbal quibbles and useless disputes, striving only to be practical; to do good to his fellow men; to instil into them the purest principles of morality; to inculcate a most profound reverence for the gods; in short, to make himself the worthy disciple of him who was said to have "brought down philosophy from heaven to earth."

As a writer he has universally been held up as a model for purity, elegance, and ease. By some of his contemporaries, he was styled "The Attic Muse," by others, "The Athenian Bee." He has the happy faculty of varying his style according to the subjects he may be discussing; so that in philosophy, history, politics, and personal narrative, he appears equally at home. If in either of these departments he excels, it is in historical narration. Had he written nothing else, the "Anabasis." alone would have fixed him, as one of the most brilliant stars in that lustrous constellation which blazed upon Greece in her earlier days, and whose beams, undiminished in lustre, have steadily illumined all after time.

But if the "Anabasis" of Xenophon has done so much to distinguish him as a writer, it has done no less to exalt him as a

22

ķ

ż

2

'n

general. His knowledge of human nature, and of those latent springs by the touch of which the human heart is moved, is as remarkable, as the moral influence which he exerts over his soldiers is unbounded. They love him for his virtues, and obey him for his superior wisdom and courage. His presence of mind seems never to forsake him. He never appears at a loss either what to say or do. Is the rear of the army annoved by the cavalry of the enemy, against which the heavy-armed men cannot act? Immediately his genius suggests a plan, and his energy executes it, by which the horse of the enemy are kept at a distance, and the army secured.* Are the soldiers, after the battle, deploring their situation, in the midst of a desert and hostile land? † Xenophon addresses them in a most animated and spirit-stirring harangue, and, by contrasting their own superior discipline with the unmanageable multitude of the king, by reminding them of the deeds of their ancestors, of the immortal honors they gained upon the plains of Marathon, and by every allusion which would be of thrilling power to a Grecian breast, prepares them to resist the foe, and to overcome every obstacle which may oppose their retreat. Are many of the army, when dragging their way over the rugged mountains and amid the deep snows of Armenia, disposed to give up in despair? Xenophon revives their drooping spirits, by bringing to their minds the fertile shores and the delicious climate of Greece. and their beloved wives and children and kindred awaiting their return. Do the soldiers, exasperated by pledges repeatedly violated, rush into the midst of a Grecian city, and commence a universal plunder? Instantly Xenophon appears' among them, calls them to arms, demonstrates to them their rashness and folly, calms their minds, and conducts them out pacified, and perfectly submissive to his will; thus displaying the greatest of all oratorical power, that of calming the 'stormy passions of an infuriated soldiery. §

Finally, it is as a man that Xenophon excites our fondest admiration, our warmest esteem. By 'his unaffected modesty

^{*} B. iii. c. 3. † B. iii. c. 2. ‡ B. iv. c. 5. § B. vii. c. 1.

and urbanity he gains the one; by his firm principles, moral and religious, he commands the other. His intimacy with Socrates, the testimony of his contemporaries, and the sentiments which pervade the whole of his writings, attest his great moral That he was temperate, appears evident from his often-repeated maxim, "It is pleasant, when hungry, to eat herbs; when thirsty, to drink water." That he was benevolent, may be seen from his distributing among his soldiers many valuable presents which were made to himself. That he was a faithful friend, we have abundant evidence in the character and permanency of all his friendships, but particularly in his eulogium of Agesilaus, and his defence of his master, Socrates. That he was honest, is clear from his publishing the writings of Thucydides as he did, when he might easily, and without the least suspicion, have given them to the world as his own.

But were we desired to name the most prominent trait in his character, we should say it was his reverence for the gods of his country. He does nothing, he attempts nothing, without first appealing to them. Is he desirous of going into Asia to join the forces of Cyrus? He first repairs to the oracle of Apollo, to learn the mind and purposes of the deity.* Do the soldiers. nearly destitute of provisions, importune him to lead them out to obtain supplies? He steadily and constantly refuses, so long as the victims appear unfavorable. Does the army unanimously elect him their sole general? ! Grateful for the honor, and ambitious to signalize, still more, both himself and his country: yet feeling the weight of responsibility that would be conscquent upon his accepting so high a trust, he offers up solemn sacrifices to Jupiter, to ascertain his duty, and immediately declines the proffered honor, when the omens do not seem clearly to signify the expediency of his assuming it. about to enter into a solemn treaty of peace with the enemy? In the presence of all, he first calls upon the gods, the guardians of friendship and the avengers of perjury, to witness their

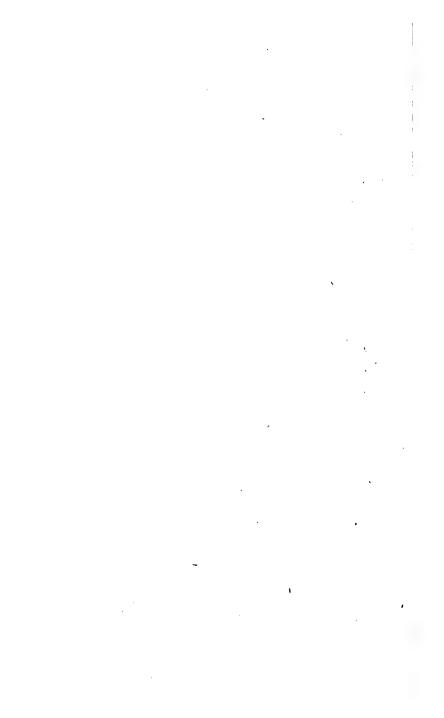
^{*} B. iii. c. 1.

[†] B. vi. c. 1.

mutual oaths of fidelity, and imprecates, upon the head of the faithless and the treacherous, the vengeance of Him, "who pervades all space; who governs all," and from whom "no swiftness can save, no darkness hide, no strong place defend."*

But in order to form a correct judgment of one's piety, we must try him by no false standard. Though we venerate Xenophon as a philosopher, we must bear in mind that he was but a heathen philosopher; though he deserves our highest praise for making the best use of the only light he had, we must not forget that it was but the glimmering light of Nature, and that neither he, nor his still more gifted compeer, the Master of the Academy, had any faint perceptions of the spirit of that precept, which is the foundation of Christian ethics and shines on every page of Revelation, "Do unto others as you would wish others to do unto you."

^{*} B. ii. c. 5.



CONTENTS.

BOOK FIRST.

CHAPTER I.

Cyrus the younger, being accused of meditating the destruction of his brother Artaxerxes, who had succeeded to the throne, is nearly subjected to the punishment of treason; but, through the entreaties of his mother, he is sent back to the government of his own province, of which he was satrap. Here he secretly prepares to make war against his sovereign, and assembles an army, partly composed of Greek troops which his friends collect for him, as though a very different expedition were intended.

CHAPTER II.

1

Cyrus sets out from Sardis, and marches through various countries, Lydia, Phrygia, Cappadocia, &c. Tissaphernes, in the mean time, hastens to the king, to inform him of Cyrus' movements. Epyaxa, the wife of the king of Cilicia, visits Cyrus. At her request the army is reviewed. The evolutions of the Greek infantry strike great terror into the queen, and into all the barbarians present at the review. Having reached Tarsus, Cyrus summons to his presence Syennesis, the Cilician king. At first he declines going; but, at length, yielding to the entreaties of his wife, he trusts himself within the power of Cyrus, and assists him with sums of money.

CHAPTER III.

Cyrus is compelled to remain at Tarsus twenty days, in consequence of a mutiny among the Greeks, who, suspecting that the expedition was against the king, nearly stone Clearchus to death, who endeavoured to urge them to proceed. A deputation is sent to question Cyrus on the design of the expedition. He replies, that he was leading them against a certain Abrocomas, and promises them additional pay. The Greeks, therefore, determine to march onward with him.

CHAPTER IV.

As soon as the army reach Issus, the last city in Cilicia, they are joined by the fleet. They then pass the defiles, and proceed through Syria. While they are at Myriandrus, two of the generals, Xenias and Pasion, secretly leave the army, and sail away with all their effects. But from the mildness of Cyrus, on the occasion, the soldiers become more attached to him. As soon as they reach Thapsacus, Cyrus opens to them his design. At first the soldiers are indignant at the deception; but, excited by promises, they all cross the Euphrates, Menon displaying his crafty character, by gaining to himself without risk the entire credit of setting the example.

CHAPTER V.

12

16

After passing the Euphrates Cyrus continues his march, keeping this river upon the right. The journey, however, is impeded, in consequence of the badness of the roads and the difficulty of obtaining provisions. As soon as the army enters the country opposite the city Charmande, the soldiers cross the river upon rafts made of skins stuffed with hay, and obtain supplies. A dangerous quarrel arises among the Greeks, in which the soldiers of the opposite factions come to blows; but Cyrus, by a seasonable address, quells the tumult, and calms their animosity.

CHAPTER VI.

Orontes, a Persian nobleman, who, twice before, had acted treacherously towards Cyrus, and had been received into favor, now for

the third time endeavours to desert to the king. But his plans are	
discovered, he himself is apprehended, and, being convicted on the	
judgment of Clearchus and others, is condemned to death and	
executed	20
CHAPTER VII.	
Town And Lorina manded a short Statemen Abound Babulania	
Lyrus, after having marched a short distance through Babylonia, suspecting that the army of the king was near, draws up his forces	
at midnight, and reviews them, promising the Greeks magnificent	
battle, cross the large trench, which the king had cut through the	
plain. As Artaxerxes does not appear, Cyrus thinks he has given	
up the design of fighting, and therefore marches with little circum-	_
spection, and order.	2.2
CHAPTER VIII.	
VIIII I IIII VIIII	
At length Artaxerxes approaches, unexpectedly, with his army drawn	
up in order of battle. All the troops of Cyrus, therefore, both	
Greeks and Persians, are thrown into confusion, and immediately	
hurry to their arms. They soon, however, form the line of battle.	
The Greeks, who form the right wing next to the Euphrates, easily	
rout the Barbarians opposed to them. Cyrus, attended by a few	
faithful friends, fights too eagerly, and, attacking the king in per-	
son, is himself slain	23
•	
CHAPTER IX.	
The Character of Cyrus.	•
	_
CHAPTER X.	
The king, in his pursuit of Arizeus, takes possession of the camp of	
Cyrus, and plunders it. Then, having collected together his for-	
ces, he returns to march against the Greeks, who had conquered	
the wing of the enemy opposed to them. But he is a second time	
put to flight by the Greeks, who, having recovered their lost bag-	
gage, return to their own camp	82

BOOK SECOND.

CHAPTER L

The Greeks receive intelligence of the death of Cyrus, and of the design of Ariseus to return to Ionia. Clearchus endeavours to divert him from this intention, and promises him the empire of Persia. Artaxerxes first orders the Greeks to deliver up their arms, which they manfully refuse to do. Then he promises peace, if they remain where they are, but threatens war if they depart: to which the Greeks reply, "Tell the king that we agree to his sentiment, — peace if we remain, war if we depart."

CHAPTER II.

The Greeks repair to Arizeus, who invited them to join him, having refused to be made king. After a solemn league had been made between them, and mutual pledges of fidelity had been given, they consult concerning their return. Arizeus advises a different route from the one by which they had come, in order to obtain a better supply of provisions. Early in the morning they commence their march, and towards evening they draw near the suburbs of Babylon, where they perceive marks of the king's camp. As his soldiers are much fatigued, Clearchus does not lead them against the enemy, neither does he appear to decline an engagement. The army, during their encampment at night, are somewhat alarmed, but are soon quieted by a stratagem of Clearchus.

CHAPTER III.

41

The king, alarmed at the unexpected approach of the Greeks, sends ambassadors to effect a treaty of peace. The Greeks reply, with great coolness, that it was rather necessary for them to fight, as they had nothing on which they could dine. Therefore, at the command of the king, in order that they may conclude the treaty, they are led into villages abounding in provisions. After three days Tissaphernes is sent to ask them why they had taken arms against the king. Clearchus replies with freedom and truth. Tissa-

pliernes, when he had reported the answer to the king, after three days makes a treaty with them, on the condition that the Persians lead them back faithfully to their own country, and afford them provisions, which the Greeks may buy peaceably, or take without laying waste the country.

CHAPTER IV.

While the Greeks are awaiting the arrival of Tissaphernes from the king, Arizeus is suspected of treachery. Therefore when Tissaphernes, who is to conduct the journey, arrives with his forces, the Greeks, having no confidence in his integrity, march by themselves, and pitch their camp at a considerable distance from that of the Barbarians.* In this manner the march is conducted. they pass two canals, and arrive at Sitace, a city upon the banks of Then, apprehensive of treachery on the part of the Persians, the Greeks cross the Tigris, and after that the Physcus, on the other side of which was the city Opis. Here they meet a brother of Artaxerxes, advancing with an army to his assistance. Clearchus marches his soldiers, so as to display them to the great-The Persians are struck with their number and est advantage. After six days' march they reach some villages belonging to Parysatis, which Tissaphernes permits them to plunder. After five days' march they arrive at the river Zabatus.

CHAPTER V.

The Greeks remain at the villages of Parysatis three days. Their suspicion of treachery on the part of the Persians increases. Clearchus, in a conversation with Tissaphernes, tells him that the Persians have no cause to fear the Greeks, for they had confirmed the treaty with a solemn oath; and that the fidelity of each would benefit the other. Tissaphernes, on the other hand, makes similar assurances, saying that it would be folly for the king, possessed of such vast resources, to resort to fraud, especially when he needed the friendship of the Greeks. By the conversation and manner of Tissaphernes, Clearchus is deceived. On the next day Clearchus, with four generals and twenty captains, goes to the camp of Tis-

^{*} The Greeks called all people but themselves, of Báclagos.

saphernes (agreeably to his request) in order to learn who they were that had been raising suspicions in either army, of the other's fidelity. While they are in the camp, on a given signal, the Persian cavalry rush in upon them and seize them. The Greeks are then ordered to deliver up their arms, but they return a must reproachful answer.

CHAPTER VL

The characters of the generals who were put to death are described. CLBARCHUS is represented as perfectly skilled in military affairs; ready to meet danger; prompt in procuring supplies for the soldiers; so raid in his military discipline, that the soldiers. while they loved him, feared him more than the enemy; and, finally, as one born to command rather than obey. PROXENUS is described as one who had been ambitious of fame even from a child. Hence, that he might, by honorable means, obtain glory and wealth, he entered the service of Cyrus. His disposition was so mild, that he stood more in awe of the soldiers than they of him a whence he was much beloved by the good, while the bad took advantage of his kindness and good nature. On the other hand, MENO was one of the most depraved of men. Avaricious, perfidious, fraudulent, he plotted against his friends more than his enemies. Whoever was inferior to him in any species of vice, was despised by him as ignorant and stupid, while he never failed to slander every good man. He was not put to death with the other generals, on account of his having betrayed them; but afterwards he suffered, as he deserved, a most severe death. AGIAS and SOCRATES are spoken well of, both as soldiers and friends.

BOOK THIRD.

CHAPTER I.

Much confusion and dejection prevails in the Grecian army thus deprived of its leaders. Xenophon relates, in a few words, the manner in which he came to serve under Cyrus. He has a remarkable -

-

dream, from which he arouses himself early in the morning, and assembles the officers of the army, to consult for the general good. When they are assembled he exhorts them to be of good courage, and to elect generals in the place of those who have been put to death, declaring it as his opinion that, if the king appeared, they should give him battle. One Apollonides, opposing this advice, is ejected from his place. Xenophon harangues the officers and soldiers, in an eloquent and manly speech, which is approved by all; when immediately new generals are elected.

63

CHAPTER II.

The soldiers being called together about day-break, Chirisophus first speaks, exhorting them either to conquer bravely or die gloriously. Then Cleanor, who dwells chiefly upon the perjury of the king and the treachery of Tissaphernes and Ariæus. Lastly, Xenophon, clad in rich armour, rises and harangues the troops. raises the spirits of the men, by telling them, that they would have the favor and protection of the gods, while the Persians must be subject to the divine wrath for their perjury; that in days long past superior courage had overcome the great forces of Darius and that they themselves had just defeated Artaxerxes; that they should now fight with as much firmness for safety as they had done for empire. Then he removes every obstacle which seems. to oppose them, - their not having Tissaphernes for a guide, - the king's not furnishing them provisions, - the deep rivers they have to pass. - by saying that they might easily, if they wished, remain and settle in the king's territory. Finally, he points out the method of conducting their journey, and of preparing for battle: declaring that every thing must be left, which is not absolutely necessary; that the generals must be more vigilant, the soldiers more obedient; and that every thing should be done without delay. The sentiments of Xenophon are approved, and generals are chosen to superintend the particular parts of the army.

70

CHAPTER III.

When the Greeks are about to march, Mithridates approaches with thirty horse, and desires a consultation, professing to be friendly to them. When the Greeks reply that they were going home, he tries to convince them that this is not possible, unless they have the permisson of the king. But they determine never again to enter into any alliance with him. After they have passed the river Zabatus, Mithridates returns with two hundred horse, and four hundred light-armed soldiers, and attacks the rear of the Greeks, who are somewhat molested. As soon, however, as they reach some villages, at the instigation of Xenophon, companies of slingers and horsemen are equipped, in order to keep off the enemy.

-

CHAPTER IV.

On the next day, Mithridates, with a larger number of forces, attacks the Greeks, but is easily repulsed by their slingers and horsemen, though not without the loss of many men. The Greeks then reach the Tigris, and pitch their camp at Larissa. On the following day they arrive at Mespila, but on the next they are attacked by Tissaphernes, who is driven back. They remain encamped three days, and during this time change the form of their army. They then make four days' marches, and on the fifth day begin to ascend the hills, but are harassed by the enemy until they reach some villages. Having remained here three days, to take care of their wounded and procure supplies, on the fourth they take up their march, but by an attack of the enemy they are compelled to return into the village. After the departure of the enemy, towards evening, they leave the village, and gain so much this night, that the enemy do not overtake them till the fourth day. The Persians then seize upon the hills and narrow passes, but, by the activity and brayery of Xenophon, they are driven from their ground. .

60

CHAPTER V.

Towards evening the enemy suddenly return, cut off a few Greeks, who were in the plains for provisions, and burn the villages. After they have been driven back, the Grecian generals consult upon the most expedient route; for on one side was the Tigris, which could not be passed without a bridge, and on the other the steep mountains of the Carduchi. A certain Rhodian proposes a plan for crossing the river, which is rejected. On the next day they re-

33

trace their	steps a	little,	and 1	having	ma	de eve	ry inc	puiry	7, as i	o the
nature and	situatio	n of t	he co	untry,	of a	some	captiv	es '	whom	they
took, they	determi	ned to	marc	h over	the	mour	tains.			

86

BOOK FOURTH.

CHAPTER L

Rarly the next day the Greeks enter the territory of the Carduchians, and consume the whole day in ascending and descending the hills. They are considerably herassed by the barbarians. On the following day they leave most of their sumpter-horses and slaves, that their march may not be impeded, and proceed over the mountains, but are much molested. A severe storm arises, but in consequence of a dearth of provisions in the army they march on with all possible expedition. The enemy follow them, and attack their rear. Towards evening they reach an eminence which is entirely beseiged by the Barbarians. They then question two captives, acquainted with the country, whether there was any other road. One of them affecting ignorance, they cut him in pieces before the eyes of the other, who, fearing the same fate, promises to lead them by a circuitous and more convenient path.

90

CHAPTER II.

At night two thousand soldiers, under the direction of the guide, are sent to occupy the heights in another direction. They reut the Barbarians in the morning, and thus enable the rest of the troops to march on. Xenophou, with the baggage and rear of the army, takes a road a little distant from the others, as the most convenient for the horses. But although he acts with great prudence and courage, some of his men are killed. At length, after being much harassed by the enemy, the Greeks take their way over the mountains, and reach some settlements, where they find an abundance of provisions and enjoy repose.

94

CHAPTER III.

At length, after a most toilsome and perilous march of seven days over the mountains, the Greeks arrive at the river Centrites, where they halt for repose. Here new difficulties are presented to them. Three obstacles seem to prevent their crossing the river,—the great number of Barbarians on the other side,—the depth and rapidity of the stream,—and the enemy who were pressing hard upon their rear. But encouraged by Xenophon's dream, the army crosses by a ford, and the skilful management of Xenophon crowns the whole with complete success.

CHAPTER IV.

After the passage of the Centrites the Greeks march through Armenia, and soon reach the sources of the Tigris. In a few days they arrive at the river Teleboas, in western Armenia. Here they enter into a friendly alliance with Teribazus, the governor of the country, at his request. Notwithstanding his oath of fidelity Teribazus follows the Greeks, with a large force, and lays snares for their destruction. Wherefore they leave the villages where they were encamped, and pass the night in the open fields during a heavy fall of snow.

. 102

CHAPTER V.

In order that the enemy may not again overtake them, the Greeks depart the next day. For many days the army suffer much from the great severity of the weather, and the depth of the snow, as the Barbarians are continually annoying them. At length they reach some villages, where they find provisions in great plenty. Here they remain seven days.

. 105

CHAPTER VI.

On the eighth day after their encampment the Greeks take up their march, with the *sepalexns* for their guide, who, on the third day, secretly leaves the army, having been badly treated by Chirisophus. The Greeks then continue their journey without a guide, and on the seventh day reach the river Phasis. After two days

more they arrive at the mountains inhabited by the Chalybians, Taochians, and Phasians. The Barbarians oppose the progress of the Greeks. A council is held. By the advice of Kenophon a select number of soldiers are sent privately, by night, to the tops of those mountains on which the enemy are not stationed, in order to fall upon them early in the morning. All this is done. The enemy are routed; the Greeks pass the mountains, descend into fertile plains, and arrive at some villages in which are all kinds of provisions in plenty.

CHAPTER VII.

The Greeks suffer somewhat from the want of supplies (the Taochians having carried all their provisions into the fortifications), until, by the advice and bravery of Xenophon, some of the castles are attacked and taken, when the soldiers supply all their wants. The Greeks carry with them sufficient to last them seven days, during their march through the territory of the Chalybians, who are represented as the bravest of all the Barbarians. Then they arrive at the river Harpasus, and, after a journey of four days through the territory of the Scythians, they reach some villages where they remain four days. The governor of this region affords them a guide, who, in five days, leads them to the summit of mount Theche, from which they espy the sea. With exulting shouts they exclaim "The sea, the sea," and throwing together a large heap of stones as a trophy, they crown it with offerings to the gods. guide then takes his leave, laden with valuable presents. . 114

CHAPTER VIII.

Having marched through the provinces of the Macronians, with whom they entered into a treaty of peace, in six days the Greeks arrive at the Colchian Mountains. Here they are opposed by the inhabitants, who are soon routed, when the army again reach some fertile villages. In two days they arrive at Trapezus, a city of the Greeks, on the borders of the Euxine sea. Here they remain thirty days, during which time they go out into the neighbouring country to procure supplies. In the mean time they offer solemn sacrifices to the gods for their safe return, and celebrate festive games and entertainments.

anojova.

XXIV

BOOK FIFTH.

CHAPTER L

A consultation is held upon the best manner of prosecuting the rest of the journey. Antileon proposes to go by sea, which all approve. Chirisophus is sent in quest of ships. In the mean time Xenophon harangues the troops upon the manner of employing their time. He remarks that in procuring supplies from an enemy's country great caution must be used; that they should go out in large bodies, but leave enough behind to guard the camp; — that the ships which sail by the port should be stopped, and brought in for their use; — and that, lest they should not have ships enough, the towns upon the sea-coast should be instructed to repair their roads. The soldiers approve all his remarks excepting those upon the mending of the roads, for they dread to go any more by land. Dexippus is sent to procure ships, but sails away. Polycrates is then sent, who faithfully discharges his duty.

CHAPTER II.

The Greeks begin to be in want of provisions, and therefore prepare for an excursion. A part of the army is led against the Drilse, a most warlike nation, inhabiting a rough and mountainous country. At first the Greeks take but little booty, as the inhabitants burn every thing and quit their homes. At length they reach a city strongly fortified, in which all the enemy, with their effects, were collected. The assault is made upon the city, which is taken, but the citadel is impregnable. The situation of the Greeks within the city is perilous, but at length they return in safety to their camp. 126

CHAPTER III.

When the Greeks could not any longer wait for the arrival of Chirisophus, in consequence of the scarcity of provisions, they put on board some vessels the feeble and sick, together with the women and children, while they themselves march over land to Cerasus. The army is reviewed. The money received from the sale of the captives is divided among the soldiers. The tenth part, however, is consecrated to Apollo and Diana. Xenophon, particularly, erects a splendid temple and altar, in after time, in honor of the goddess. 130

CHAPTER IV.

When the Greeks reach the territory of the Mosynceci, the people make a stand against them, and endeavour to prevent their passing. The Greeks enter into an alliance with another nation at enmity with the former. But these allies are soon defeated. On the next day Xenophon himself, after he had animated his troops, attacks the enemy and puts them to flight. Two castles are burnt, together with the soldiers in them; the capital of the kingdom is taken, and some other places are either assaulted or taken into alliance. The chapter closes with a description of the manners of the Mosvnœci.

. 132

CHAPTER V.

In eight days the Greeks arrive at the boundaries of the Tibareni, with whom, by the advice of the soothsayers, they make a treaty, and in two days reach the city Cotyora. Here they remain fortyfive days, and collect their supplies partly from Paphlagonia and partly from the Cotyorensian territory, which they plunder. Sinopeans send ambassadors to the Grecians, complaining of their injuries against the Cotyorensians, and threatening revenge. Xenophon replies to them with great firmness, and thus effects a change in their feelings and tone of address.

. 136

CHAPTER VI.

Agreeably to the advice of an ambassador of the Sinopeans, the Greeks conclude to go by sea, instead of marching through Paphla-Xenophon proposes to found a city on the Euxine, which proposition the sacrifices favor. But his plans are opposed by the deceit and falsehood of the soothsayer, by the envy of some of the generals, and by the empty promises of the Heracleotse. Therefore he yields this point, and advises that they should all depart together, contrary to the desire of Silanus. The Heracleotte

send ships, but no stipendiary rewards to the soldiers. In consequence of this, those generals who had excited the hopes of the soldiers begin to fear, and say to Xenophon that they are now ready to adopt his course and settle on the Euxine. When Xenophon refuses to make the proposition to the soldiers, the generals themselves undertake to bring the subordinate officers over to their opinions.

CHAPTER VII.

When the soldiers reject the plan of going to the Phasis, Neon, the Lacedsemonian, accuses Xenophon as the author of it. There being some apprehension that the soldiers may take violent measures, Xenophon rises to address them. First he shows the folly of the charge. Then he complains to them of the increasing laxity of their discipline, and proves it by adducing their eruel treatment towards the ambassadors of the Colchians, and the commissaries of the army. Should this evil increase he fears lest the whole army should become hateful both to gods and men. Influenced by this speech, the soldiers determine, that the authors of the columnies shall be brought to trial, and that if any, hereafter, shall be found guilty of such offences, they shall be severely punished. At the direction of Xenophon the army is purified.

CHAPTER VIIL

When the generals are called to answer for their past conduct, agreeably to the decree of the soldiers, some accuse Xenophon of improper severity and of cruelly beating them. But he easily refutes this accusation, saying, that he had sometimes indeed resorted to stripes, but that it was through necessity, and for the safety of those very persons who now accuse him, and that he never struck any one from mere wantonness or anger.

BOOK SIXTH.

CHAPTER L

The Paphlagonians send ambassadors to the Greeks, to propose terms of amity, which are agreed to. While they are in the camp, the Greeks entertain them with exhibitions of dancing after the custom of their country. After the departure of the embassy the army sails from Cotyora, with a fair wind, and soon arrives at the port Harmene. Here the Greeks stay five days, and determine to elect a general who shall have the sole direction of the expedition. Xenophon is chosen, but, as the sacrifices which he purposely offers are unfavorable, he declines. Chirisophus the Lacedæmonian is then elected.

CHAPTER IL

The whole army sets sail for Heraclea, under the direction of Chirisophus. There a sedition arises. The army is divided into three parts. The first division, which is the greatest, consists of Arcadians and Achaians, who elect for themselves ten generals. The second division is commanded by Chirisophus, and the third by Xenophon.

CHAPTER III.

The Arcadians, eager for plunder, first set sail, and reach the port Calpe. Thence they march into the country, attack the Bithynians, and obtain some booty. Soon, however, they are besieged by the enemy, upon a hill, and are in great danger of being taken. As soon as Xenophon hears this, he marches to the assistance of the Greeks, and, when at a great distance, builds large fires upon an eminence; by which the enemy are frightened, and the siege is raised. On the next day Xenophon overtakes the Arcadians at Calpe, where Chirisophus had just before arrived with his troops, so that the three divisions of the army are now there together.

CHAPTER IV.

A description of the port of Calpe. The productions of the country are enumerated. The soldiers are unwilling to pitch their camp in any of the neighbouring villages, suspecting that there is a design to use their services in building a city. They therefore encamp mear the shore. After the third day a resolution is passed that whoever should use his influence to separate the army, should be capitally punished. Neon succeeds Chirisophus in the chief command. They are in want of provisions, but the victims, at every sacrifice offered, are not favorable to their going out to get supplies. Neon, however, leads out two thousand men. But the cavalry of Pharnabazus attack them, and kill five hundred. The rest retreat to a mountain. The news is brought to Xenophon, who goes to their relief and brings them back to the eamp.

CHAPTER V.

The Greeks in order to be safe from attack, pitch their camp in a strong place and fortify it. Xenophon as soon as he has offered sacrifices, which prove favorable, leads out the army, drawn up in order of battle, after he has left a guard behind to defend the camp. They soon meet with the bodies of those soldiers who were killed in battle the day before, and bury them. The enemy are discovered upon a hill, prepared for an engagement. The Greeks march against them, but are stopped by a deep valley. Animated by an address from Xenophon they cross the valley, engage with the Barbarians, and put them to flight.

CHAPTER VL

170

The Greeks now collect, provisions from every part of the Bithynian territory. Cleander, the Spartan magistrate, arrives with two galleys. By the duplicity and dishonesty of Dexippus, he becomes alienated from the Grecian army. Kenophon is assiduous to effect a reconciliation, and succeeds. But Cleander, having offered many sacrifices which were unfavorable, declines taking the command of the army. They therefore march, with their former generals, through Bithynia, and, with great booty, soon reach the city of Chrysopolis.

180

186

BOOK SEVENTH.

CHAPTER L

Anaxibius, the admiral of the Lacedæmonian fleet, being influenced by the promises of Pharnabazus, prevails upon the Greeks, by promising them money, to cross over to Byzantium. He then deceives them again, so as to effect their removal from the city. The inhabitants shut the gates upon the army. The soldiers break through them, however, but are at length pacified by Xenophon, who prevails upon them to leave Byzantium. Coeratades offers himself to the Greeks as their general, and is accepted, but in a few days he abdicates the command.

CHAPTER II.

The Grecian generals disagree about a plan of operations, and many of the soldiers leave the army, four hundred of whom are sold as slaves by Aristarchus, the governor of Byzantium. He also lays snares for Xenophon, who, with a select number of men, goes to Seuthes to learn on what terms he will employ, in his service, the Grecian army.

CHAPTER III.

CHAPTER IV.

Seuthes burns the villages of the enemy. He then, in company with the Greeks, encamps in the plain of the Thynians. There is a great fall of snow, and the weather is very severe. The Greeks therefore go into the houses of the village. The Barbarians fly to the mountains, but pretend that they will enter into an alliance with At night they leave the hills, and come down and attack the Greeks who were quartered in their houses. They are at length put to flight, and commit themselves and their effects to the mercy of Seuthes.

198

CHAPTER V.

Heraclides, "aving sold the booty, returns, but does not give the soldiers their fult, w. Whereupon he is reprimanded by Xenophon, who orders that ever, thing which was set apart for himself should be distributed to the other generals. The faithless Heraclides then endeavours, not only to defame Xenophon before Seuthes, but to deprive him of the command of the army. But in vain: all the other generals refuse to act without him. Seuthes then earnestly desires the Greeks to assist him in an expedition against the inhabitants of the coast of Salmydessus, who enrich themselves by plundering the wrecks of vessels. The Greeks assent, but receive nothing which Seuthes had promised. Then the soldiers are angry with Xenophon, and Seuthes himself avoids all intercourse with him. 201

CHAPTER VI.

The Lacedsemonians invite the Greeks to assist them in a war against Neither Seuthes nor the Greeks are averse to the Tissaphernes. Then a certain Arcadian accuses Xenophon as being the cause of the soldiers not receiving their full pay, and thinks that he should be punished. Xenophon defends himself in a powerful and eloquent address to the troops. He shows first, that the Greeks assisted Seutlies voluntarily, and that, so far from his preventing their receiving the monthly stipulation, he himself received comparatively nothing. He tells them that they ought not to complain, since, without Seuthes, they would not have been able to subsist through the winter, and concludes with saying, that they have not acted gratefully towards him for kindnesses they have received, and that they have been equally unmindful of their former promises of fidelity. Xenophon is defended by Charminus the

Spartan,	and P	olycra	tes the	e Athe	enian.	Seuth	es the	n req	uests	
Xenophor	to re	main	with h	im, w	ith a	thousa	nd sold	iers.	But	
Xenophor	ı, havir	g offe	red sa	crifices	, deter	mines t	o depar	rt wit	h the	
army.	•					•				204

CHAPTER VII.

The Greeks plunder the villages upon the coast. Medosades, together with an ambassador from Medocus, king of Thrace, comes to Xenophon, and orders him to leave the coast. Xenophon reproaches them with ingratitude, and directs them to go to the ambassadors of the Spartans. These reply that they would depart with the forces. Xenophon, at the request of Medosades, is sent to Seuthes to demand pay for the soldiers. By many arguments he endeavours to convince him, that it would be much better for him to fulfill his promises, and he succeeds. Xenophon gives what he receives to the Spartans, to be distributed among the soldiers.

CHAPTER VIII.

After the army had crossed over the Lampsacus, in Asis, Euclides, the soothsayer, advises Xenophon to sacrifice to Jupiter, which he does on the following day. Then, after passing through various places, the army reaches Pergamus in Lydia. Hellas, the mother of Gongylus and Gorgion, persuades Xenophon to attack Asidates. This he does, but the first onset is not successful. The next day the charge is renewed, and with success. Then he returns to Pergamus, and, after having, at the request of all, taken a large part of the booty, delivers the army up to Thimbron. A summary of the route and of the distance marched in the expedition and retreat.

xxxii

TABLE I.

MARCHES, DISTANCES, AND HALTS OF CYRUS AND THE
TEN THOUSAND.

Names of Places. Numb Names of Places. March	es. Para-	Halt- days.
From Sardis to the Mander River . 3	22	
Colossæ 1	8	7
Celænæ	20	30
Peltæ	10	3
Forum of the Ceramians 2	12	
Caystrus 3	30	5
Thymbrium 2	10	
Tyriæum 2	10	3
Iconium	20	3
Celænæ 3 Peltæ 2 Forum of the Ceramians 2 Caystrus 3 Thymbrium 2 Tyriæum 2 Iconium 3 Through Lycaonia 5 Dana (Tyana) 4	30	
Dana (Tyana) 4	25	3
At the Cilician Pass near Tyana .		2
Through it, to Tarsus 4	25	3 2 20
Pharus (Sarus) River 2	10	
Pharus (Sarus) River	5	
Issus . 2	15	3
Issus	5	۰
Myriandrus 1	5	7
Myriandrus	50	′
Thapsacus ?	15	_
Araxes River (9	50	5 3 3
Corsote	35	2
The Dele	33	3
The Pylæ		
Through Babylonia to the field of bat- 1 1	12	
Through Babylonia to the field of bat- 1	3	
tle at Cunaxa,	1.	
(1	4	ı

^{*} Thought to be transposed in the text, and that the distances and marches touching these two places should be interchanged.

xxxiii

TABLE II.

MARCHES, DISTANCES, AND HALTS OF THE GREEKS ALONE.

Names of Places.	Number of Marches.	Para-	liah- days.
Returned to the former camp at night	1	4	
With Ariseus, northward	1)		
Truce Villages	15*		26
To the Wall of Media	3)		
Sitace	1 5 ° 2 4	8	
Opis	4	20	
Zabatus River	11	50	3 6 1 1
To the Carduchian Mountains	15		67
Centrites River			1(*
Teleboas River	7 6 3	30	1
Villages where they had the first snow	3	15	
Halt and attack of Teribasus' camp .	_		3)
To the Pass	1		
Eastern Euphrates	3		
Through the snow	3	15 6	5+1
To the Villages of refreshment .	1	,	
The Army came in the next day .	3311372574453		8
With the head man of the village .	3		
To the river Phasis (the Araxes) .	7	35)	
The fortified post of the Taochians, &c.	2	10(
Taochians' country	5	30 Ct	
Chalybians and to the Harpasus River	7	50	
Through the Scythinians' country	4	20	3
Gymnias city	4	20	-
Mount Theches (first view of the sea)	5	~~	
Through the Macronian country .	ă	10	
Sickness, occasioned by the honey			3
To Trapezus	2	7	30
To Cerasus	2	1	10
Warfare with the Mosyncecians .	~	1 1	
Through the country	8	\u	
Chalybians .	-	۱ ('	
Tibarenians, to Cotyora			

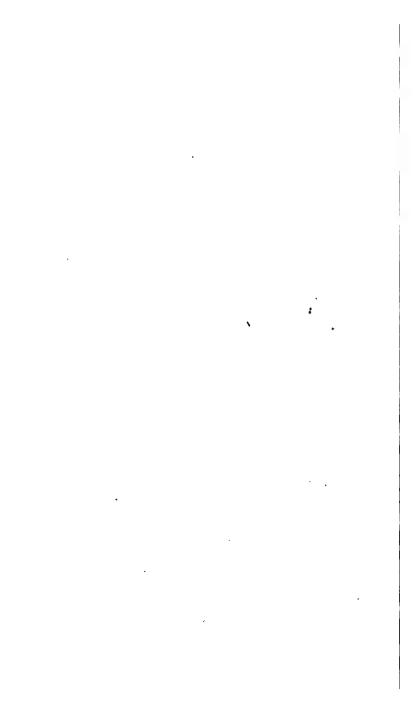
^{*} No distance given.

[†] In the snow twenty-three days.

[‡] Wandering all this time.

[§] The only time that the distance is mentioned in the snow

^{||} All this part appears to be confused or transposed.



ZENOPANTOZ

KTPOT ANABAZESZ

BIBAION IIPOTON.

Κεφάλαιον α'.

ΔΑΡΕΙΟΤ καὶ Παρυσάτιδος γίγνονται παίδες δύο πρεσβύτερος μέν Αρταξέρξης, νεωτερος δὲ Κῦρος. Ἐπεὶ δὲ ἡσθένει Δαρεῖος, καὶ ὑπώπτευε τελευτὴν τοῦ βίου, έβουλετό [οί]τω παίδε ἀμφοτέρω παρεῖναι. Ὁ μέν οὐν πρεσβύτερος παρων ἐτύγχανε Κῦρον δὲ μεταπέμπεται ἀπὸ τῆς ἀρχῆς, ἦς αὐτὸν σατράπην ἐποίησε, καὶ στρατηγὸν δὲ αὐτόν ἀπέδειξε πάντων, ὅσοι εἰς Καστωλοῦ πεδίον ἀθροίζονται. ἀναβαίνει οὐν ὁ Κῦρος, λαβων Τισσαφέρνην ως φίλον καὶ τῶν Ἑλλήνων δὲ ἔχων ὁπλίτας ἀνέβη τριακοσίους, 10 ἄρχοντα δὲ αὐτῶν Ξενίαν Παρξύασιον.

Ἐπειδή δε ετελεύτησε Δαρεῖος, καὶ κατέστη εἰς τὴν βασιλείαν Λοταξέρξης, Τισσαφέρνης διαβάλλει τὸν Κῦρον πρὸς κουν τὸν ἀδελφόν, ὡς ἐπιβουλεύοι αὐτῷ. Ο δε πείθεται τε καὶ
συλλαμβάνει Κῦρον, ὡς ἀποκτενῶν ἡ δε μήτηρ, ἐξαιτη15 σαμένη αὐτὸν, ἀποπέμπει πάλιν ἐπὶ τὴν ἄρχήν. Ο δ ὡς
ἀπῆλθε κινδυνεύσας καὶ ἀτιμασθείς, βουλεύεται, ὅπως μήποτε ἔτι ἔσται ἐπὶ τῷ ἀδελφῷ, ἀλλ', ἢν δύνηται, βασιλεύσει ἀντ' ἐκείνου. Παρύσατις μέν δὴ ἡ μήτηρ ὑπῆρχε τῷ κουν κῦρω, φιλοῦσα ἀυτὸν μᾶλλον ἢ τὸν βασιλεύοντα Ἰρταξέρ20 ξην. "Οςτις δ' ἀφικνοῖτο τῶν παρὰ βασιλέως πρὸς αὐτόν,

Α λίτους δία διατιθεὶς απεπέμπετο, ως θ' ξαυτώ μαλλον φίλους είναι η βασιλεί. Καὶ τῶν παρ' ἑαυτῷ δὲ βαρβάρων έπεμελείτο, ώς πολεμείν τε ίχανολ είησαν, καλ εύνοϊκώς έχοιεν αύτω. Την δε Ελληνικήν δύναμιν ήθροιζεν, ώς μάλιστα έδύνατο έπικρυπτόμενος, δπως δτι απαρασκευότατον 5 λάβοι βασιλέα. 'Ωδε οὖν ἐποιεῖτο τὴν συλλογήν' ὁπόσας είγε φυλακάς έν ταῖς πόλεσι, παρήγγειλε τοῖς φρουράργοις έχαστοις, λαμβάνειν ανδρας Πελοπονγησίους ὅτι πλείστους και βελτίστους, ως επιβουλεύοντος Τισσαφέρνους ταϊς πόλεσι. Καὶ γὰρ ήσαν αἱ Ἰωνικαὶ πόλεις Τισσαφέρνους τὸ 19 αρχαΐον, εκ βασιλέως δεδομέναι τότε δ' αφεστήκεσαν πρός Κύρον πάσαι, πλην Μιλήτου ' έν Μιλήτω δε Τισσαφέρνης, προαισθόμενος τὰ αὐτὰ ταῦτα βουλευομένους [ἀπροστήναι πρός Κύρον,] τους μέν αὐτών ἀπέκτεινε, τους δ' έξέβαλεν. 6 δε Κύρος, ὑπολαβών τοὺς φεύγοντας, συλλέξας στράτευ- 18 μα, επολιόφκει. Μίλητον καί κατά γην καί κατά θάλατταν, καὶ ἐπειράτο κατάγειν τοὺς ἐκπεπτωκότας. Καὶ αθτη αθ άλλη πρόφασις ήν αυτώ του άθροίζειν στράτευμα. δε βασιλία πέμπων, ήξιου, άδελφος ων αὐτοῦ, δοθηναί οί ταύτας τὰς πόλεις μαλλον η Τισσαφέρνην άρχειν αὐτών : 30 καὶ ή μήτης συνέπραττεν αὐτῷ ταῦτα, ώςτε βασιλεύς τῆς μέν πρός ξαυτόν έπιβουλης ούκ ησθάνετο, Τισσαφέρνει δέ ένόμιζε πολεμούντα αύτον άμφι τὰ στρατεύματα δαπανάν ωςτε ούδεν ήχθετο αὐτων πολεμούντων καὶ γὰρ ὁ Κύρος απέπεμπε τους γίγνομένους δασμούς βασιλεί έχ των πόλε- 35 ων, ών Τισσαφέρνης ετύγχανεν, έχων.

"Αλλο δὲ στράτευμα συνελέγετο αὐτῷ ἐν Χερδονήσῳ τῆ καταντιπέρας 'Αβύδου, τόνδε τὸν τρόπον. Κλέαρχος ἢν Αακεδαιμόνιος, φυγάς τούτῷ συγγενόμενος ὁ Κῦρος, ἢγά-σθή τε αὐτόν, καὶ δίδωσιν αὐτῷ μυρίους δαρεικούς. Ο δὲ το λαβῶν τὸ χρυσίον, στράτευμα συνέλεξεν ἀπὸ τούτων τῶν χρημάτων, καὶ ἐπολέμει, ἐκ Χερβονήσου ὁρμώμενος, τοῖς Θραξὶ τοῖς ὑπὲρ Ελλήςποντον οἰκοῦσι, καὶ ἀφέλει τοὺς

Ελληνας : ωςτε καὶ χρήματα συνεβάλλοντο αυτώ εἰς τήν τροφήν των στρατιωτών αι Ελληςπορτικαι πόλεις εκούσαι. Τουτο δ' αὐ ούτω τρεφομενον ελάνθανεν αυτώ το στράτευμα. Αρίστιππος δέ ὁ Θετταλός έτύγχαγε ξένος ών αὐ-5 τω, καὶ πίξζομενος ύπο των οίκοι αντιστασιωτών, έρχεται πρός τον Κύρον, και αίτει αύτον είς διςχιλίους ξένους καί τριών μηνών μισθόν, ώς οθτω περιγενησόμενος αν ιων αντιστασιωτών. Ο δε Κύρος δίδωσιν αὐτῷ εἰς τετρακιςχιλίους, και εξ μηνών μισθόν και δείκαι αυτού, μή 10 πρόσθεν καταλύσαι πρός τους άντιστασιώτας, πρίν αν αυτῷ συμβουλεύσηται. Ούτω δὲ αὖ τὸ ἐν Θετταλία ἐλάνθανεν αὐτῷ τρεφόμενον στράτευμα. Πρόξενον δὲ τὸν Βοιώτιον, ξένον όντα αὐτῷ, ἐκέλευσε λαβόντα ἄνδρας ὅτι πλείστους παραγενέσθαμ, ώς έπὶ Πεισίδας βουλόμενος στρατεύ-15 εσθαι, ως πράγματα παρεχόντων [των] Πεισιδών τη έαυτου χώρα. Σοφαίνετον δε τον Στυμφάλιον, και Σωκράτην. τὸν Αχαιόν, ξένους ὄντας καὶ τούτους, ἐκέλευσεν ἄνδρας λαβόντας έλθεῖν ὅτι πλείστους, ὡς πυλεμήσων Τισσαφέρνει σύν τοῖς φυγάσι τῶν Μιλησίων. Καὶ ἐποίουν οὕτως 20 ούτοι.

Κεφάλαιον β'.

Έπεὶ δ' ἐδόκει αὐτῷ ἤδη πορεύεσθαι ἄνω, τὴν μὰν πρόφασιν ἐποιεῖτο, ὡς Πεισίδας βουλόμενος ἐκβαλεῖν παντάπασιν ἐκ τῆς χώρας καὶ ἀθροίζει ὡς ἐπὶ τούτους τό τε βαρβαρικὸν καὶ τὸ Ἑλληνικὸν ἐνταῦθα στράτευμα καὶ πῶ παραγγέλλει τῷ τε Κλεάρχω, λαβόντι ἔκειν ἔσον ἡν αὐτῷ στράτευμα καὶ τῷ Αριστίππω συναλλαγέντι πρὸς τοὺς οἴκοι, ἀποπέμψαι πρὸς ἐαγτὸν ο εἶχε στράτευμα, καὶ Ειγία τῷ Αρκάδι, ὡς αὐτῷ προειστήκει τοῦ ἐν ταῖς πόλεσι ξενικοῦ, ἡκειν παρήγγειλε, λαβόντα τοὺς ἄνδρας, πλὴν ὁπόσοι ἱκανοὶ ἡσαν τὰς ἀκροπόλεις φυλάττειν. Ἐκάλεσε δὲ καὶ τοὺς Μίλητον πολιορκοῦντας, καὶ τοὺς φυγάδας ἐκενεοῦς ἐκροπόλεις καὶ τοὺς φυγάδας ἐκενεοῦς ἐκενεοῦς ἀνδρας ἐκενεοῦς ἐκενεοῦς ἀνδρας ἐκενεοῦς ἐκρεοῦς ἐκενεοῦς ἐκενεοῦς ἐκενεοῦς ἐκενεοῦς ἐκενεοῦς ἀκενεοῦς ἐκενεοῦς ἐκενεοῦς

λευσε σύν αυτώ στρατεύεσ θαι, υποσχόμενος αγτοίς, ελ καλώς καταπράξειεν έφ α έστρατεθετο, μη προσθέν πανσα-«θαι, πρίν αὐτοὺς καταγάγοι οἴκαθε. Οἱ θὲ ἡδίως ἐπείθοντο : έπίστευον γάρ αὐτῷ : καὶ λαβόντες τὰ ὅπλα, παgnoar eig Zugdeig. Zerlag uer dy robs en rov nolemr duβών παρεγένετο είς Σάρδεις, οπλίτας είς τετρακιςχιλίους. Πρόξενος, δέ παρην, έχων δπλίτας μέν είς πενταποσίους καλ gelious, your nach de nerranoslous. Zogalretos de o Etuuφάλιος, οπλίτας έχων χιλίους. Σωκράτης δε ο Αγωιός, οπλίτας έχων ώς πεντακοσίους. Πασίων δε ο Μεγαρεύς εξς 10 τριακοσίους μέν ὁπλίτας, τριακοσίους δέ πελταστάς έχων παρεγένετο ήν δε και ούτος και ο Σωκρώτης των άμφι Μίλητον στρατευομένων. Οξτοι μέν είς Σάρδεις αὐτῷ α-Τισσαφέρνης δέ, κατανοήσας ταύτα, καὶ μείζονα ηγησάμενος είναι η ως έπε Πεισίδας την παρασκευήν, πο- 15 φεύεται ως βασιλέα, ή έδύνατο τάχιστα, εππέας έχων ώς πεντακοσίους. Καλ βασιλεύς μέν δή, έπελ ήκουσε παρά, Τισσαφέρνους τον Κύρου στολογή αντιπαροσκευαζετο.

Κύρος δε έχων ους είπον, ώρματο ἀπὸ Σύρδεων καὶ ἐξελαύνει διὰ τῆς Ανδίας σταθμούς τρεῖς παρασάγγας εἔκο- το καὶ δύο, ἐπὶ τὸν Μαίανδρον ποταμόν. Τούτου τὸ εὖ-ρος δύο πλέθρα γέφυρα δὲ ἐπῆν ἔξευγμένη πλοίοις ἐπτά. Τοῦτον διαβὰς ἔξελαύνει διὰ Φρυγίας σταθμὸν ἔνα παρασάγγας ὀκτὰ εἰς Κολοσσάς, πόλιν οἰκουμένην, εὐδαίμονα καὶ μεγάλην. Ἐνταῦθα ἔμεινεν ἡμέρας ἐπτά καὶ ἡκε το Μίνων ὁ Θετταλός, ἔχων ὁπλίτας χιλίους, καὶ πελταστὰς κεντακοσίους, Δόλοπας καὶ Αἰνιᾶνας καὶ Ολυνθίους. Ἐν-τεῦθεν ἔξελαύνει σταθμούς τρεῖς παρασάγγας εἴκοσιν εἰς Κελαινάς, τῆς Φρυγίας πόλιν οἰκουμένην, μεγάλην καὶ εὖ-δαίμονα. Ἐνταῦθα Κύρω βασίλεια ἡν καὶ παράθεισος τὸ δαίμονα. ἐνταῦθα Κύρω βασίλεια ἡν καὶ παράθεισος το ἔππου, ὁπότε γυμνάσαι βούλοιτο ἑαυτόν τε καὶ τοὺς ἵππους. Διὰ μέσου δὲ τοῦ παραδείσου ρεῖ ὁ Μαίανδρος πο-

ταμός αί δε πηγαί αὐτοῦ εἰσὶν έκ των βασιλείων . έει δε καὶ διὰ τῆς Κελαινών πόλεως. Ἐστι δὲ καὶ μεγάλου βασιλέως βασίλεια έν Κελαιναῖς έρυμνὰ ἐπὶ ταῖς πηγαῖς τοῦ Μαρσύου ποταμού, ὑπὸ τῆ ἀκροπόλει ' ρεῖ δὲ καὶ οὖτος' 5 δια της πόλεως, και εμβάλλει είς τον Μαίανδρον του δε Μαρούου τὸ εὖρός ἐστιν εἴκοσι καὶ πέντε ποδών. Ἐνταῦθα λέγεται Απόλλων έκδειραι Μαρσύαν, νικήσας ερίζοντά οί περί σοφίας, καί το δέρμα κρεμάσαι έν τῷ ἀντρω, ὅθεν αί πηγαί · δια δέ τουτο ο ποταμός καλείται Μαρσύ-10 ας. Ένταυθα Ξέρξης, ότε έκ της Ελλάδος ήτηθείς τη μάχη απεχώρει, λέγεται οἰκοδομήσαι ταῦτά τε τὰ βασίλεια, καὶ τὴν Κελαινών ἀκρόπολιν. Ἐνταῦθα ἔμεινε Κῦρος ἡμέρας τριάκοντα καὶ ήκε Κλέαρχος, ὁ Δακεδαιμόνιος, φυγάς, έχων οπλίτας χιλίους, και πελταστάς Θράκας οκτακο-15 σίους, καὶ τοξότας Κρήτας διακοσίους. Αμα δέ καὶ Σωσίας παρην ὁ Συρακούσιος, έχων ὁπλίτας χιλίους, καὶ Σοφαίνετος ὁ Αρκάς, έχων ὁπλίτας χιλίους. Καὶ ένταῦθα Κῦρος έξετασιν και αριθμόν των Ελλήνων εποίησεν εν τω παραδείσω, καὶ έγενοντο οἱ συμπαντες, ὁπλῖται μεν μύριοι καὶ 20 χίλιοι, πελτασταλ δέ άμφλ τοὺς διεχιλίους.

Ἐντεῦθεν ἐξελαύνει σταθμοὺς δύο παρασάγγας δέκα εἰς Πέλτας, πόλιν οἰκουμένην. Ἐνταῦθα ἔμεινεν ἡμέρας τρεῖς ἐν αἰς Ξενίας ὁ Αρκὰς τὰ Αύκαια ἔθυσε, καὶ ἀγῶνα ἔθηκε τὰ δὲ ἀθλα ἡσαν στλεγγίδες χρυσαὶ εθεώρει δὲ τὸν με ἀχῶνα καὶ Κῦρος. Ἐντεῦθεν ἐξελαύνει σταθμοὺς δύο παρασάγγας δώδεκα εἰς Κεραμῶν ἀγορόν, πόλιν οἰκουμένην, ἐυχάτην πρὸς τῆ Μυσία χώρα. Εντεῦθεν ἐξελαύνει σταθμοὺς τρεῖς παρασάγγας τριάκοντα, εἰς Καῦστρου πεδίον, πόλιν οἰκουμένην. Ἐνταῦθα ἔμεινεν ἡμέρας πέντε καὶ τοῖς στρατιώταις ἀφείλετο μισθὸς πλέον ἢ τριῶν μηνῶν καὶ πολλάκις ἰόντες ἐπὶ τὰς θύρας ἀπήτουν. Ο δὶ ἐλπίδας λέγων διῆγε, καὶ δῆλος ἡν ἀνιώμενος οὐ γὰρ ἡν πρὸς τοῦ Κύρου τρόπου, ἔχοντα μὴ ἀποδιδόναι.

Ενταύθα αφικείται Επύαξα, ή Συεννέσιος γυνή, του Κιλίκων βασιλίως, παρά Κύρον καὶ ελέγετο Κύρω δούναι χρήματα πολλά. Τη δ' ούν στρατιά τότε απέδωκε Κύρος μισθόν τεττάρων μηνών. Είχε δε ή Κίλισσα και φύλακας περί αυτήν, Κίλικας και Ασπενδίους ' έλέγετο δε και συγ- 5 γενέσθαι Κύφον τη Κιλίσση. Έντεύθεν έξελαύνει σταθμούς δύο παρασάγγας δέχα είς Θύμβριος, πόλιν οἰκουμένην. Ενταύθα ήν παρά την όδον κρήνη ή Μίδου καλουμένη, του Φουγών βασιλέως τος ή λέγεται Μίδας τον Zátupor Ingeregal, olio negágas autino. Erteroer (Se- 16 λαύνει σταθμούς δύο παρασάγγας δέκα είς Τυριαίον, πύλιν οίχοι μέγην ' ένταῦθα έμεινεν ήμέρας τρείς. Καὶ λέγεται δεηθήναι ή Κίλισηα Κύρου, επιδείζαι το στράτευμα αὐτή βουλόμενος οὖν έπιδείξαι, έξετασιν ποιείται έν τῷ πεδίω των Ελλήνων και των βαρβάρων. Εκέλευσε δε τους Ελλη- 15 νας, ώς νόμος αὐτοῖς εἰς μάχην, οῦτω ταχθήναι καὶ στήναι, συντάξαι δε ξκαστον τους ξαυτού. Ετάχθησαν ουν έπι τεττάρων είχε δε το μέν δεξιον Μένων και οι σύν αὐτω το δ' εὐώνυμον, Κλέαρχος καὶ οἱ έκείνου τὸ δὲ μέσον, οἱ άλλοι στρατηγοί. Έθεωρει οὖν ὁ Κῦρος πρωτον 20 μέν τούς βαρβάρους οι δέ παρήλαθνον τεταγμένοι κατ λας καὶ κατά τάξεις : είτα δέ τούς Ελληνας, παρελαύνων έφ' ἄρματος, καὶ ἡ Κίλισσα έφ' άρμαμάξης. Είγον δὲ πάντες πράνη χαλκά, και χιτώνας φοινικούς, και κνημίδας, καὶ τὰς ἀσπίδας έκκεκαθαρμένας. Ἐπεὶ δὲ πάντας παρή- 28 λασε, στήσας τὸ ἄρμα πρὸ τῆς φάλαγγος, πέμψας Πίγρητα τὸν ξομηνέα παρὰ τοὺς στρατηγοὺς τῶν Ελλήνων, ἐκέλευσε προβαλέσθαι τὰ οπλα, καὶ ἐπιχωρῆσαι ολην τὴν φάλαγγα. Οἱ δὲ ταῦτα προεῖπον τοῖς στρατιώταις καὶ έπεὶ έσάλπιγξε, προβαλλώμενοι τὰ οπλα έπήεσαν. Έκ δὶ τού- 30 10υ θάττον προϊόντων σύν κραυγή, από του αυτομάτου δρόμος έγένετο τοῖς στρατιώταις έπὶ τὰς σκηνάς. Τῶν δὲ βαρβάρων φόβος πολύς καὶ άλλοις, καὶ η τε Κίλισσα κανγεκ έχ της άρμαμάξης, καὶ οἱ ἐχ της ἀγορᾶς καταλιπόντες τὰ ώνια ἔφυγον · οἱ δ' Ελληνες σὺν γέλωτι ἐπὶ τὰς σκηνὰς ἡλθον. ΄Η δὲ Κίλισσα, ἰδοῦσα τὴν λαμπρότητα καὶ τὴν τάξιν τοῦ στρατεύματος, ἐθαύμαζε. Κῦρος δὲ ἦσθη,
5 τὸν ἐχ τῶν Ἑλλήνων εἰς τοὺς βαρβάρους φόβον ἰδών.

Εντεύθεν έξελαύνει σταθμούς τρείς παρασάγγας είχοσιν είς Ικύνιον, της Φουγίας πόλιν έσχάτην. Ένταυθα έμεινε τρείς ημέρας. Έντευθεν διελαύνει διά της Αυκαονίας σταθμούς πέντε παρασάγγας τριάχοντα. Ταύτην την χώ-10 ραν επέτρεψε διαρπάσαι τοῖς Ελλησιν, ώς πολεμίαν οὖσαν. Έντευθεν ὁ Κύρος την Κίλισσαν εἰς Κιλικίαν αποπέμπει την ταχίστην ύδον καὶ συνέπεμψεν αὐτη στρατιώτας, ούς Μένων είχε, και αὐτόν [Μένωνα τὸν Θεσσαλόν.] Κῦρος δά μετά των άλλων έξελαύνει διά Καππαδοκίας σταθμούς τέτ-. 18 ταρας παρασάγγας εξχοσι και πέντε πρός Δάναν, πόλιν οἰκουμένην, μεγάλην καὶ εὐδαίμονα. Ένταῦθα ἔμειναν ημέρας τρείς εν ω Κύρος απέχτεινεν ανδρα Πέρσην, Μεγαφέρνην, φοινικιστήν βασίλειον, καλ έτερον τινα των υπάργων δυνάστην, αιτιασάμενος επιβουλεύειν αυτώ. Έντευθεν 20 έπειρώντο έςβάλλειν είς την Κιλικίαν ή δε είςβολή ήν δδὸς άμαζιτός, ὸρθία ἰσχυρῶς, καὶ άμήχανος εἰςελθεῖν στρατεύματι, εξ τις έκώλυεν. Ελέγετο δε καί Συέννεσις είναι έπὶ τῶν ἄκρων, φυλάττων τὴν εἰςβολήν ' δι' ο ἔμεινεν ἡμέραν έν τῷ πεδίφ. Τη δ' ὑστεραία ήκεν ἄγγελος λέγων, ὅτι 25 λελοιπώς εξη Συέννεσις τὰ ἄκρα, έπεὶ ήσθετο τό τε Μένωνος στράτευμα ότι ήδη έν Κιλικία είη είσω των όρέων, και ότι τριήρεις ήχουε περιπλεούσας από Ίωνίας είς Κιλικίαν, Ταμών έχοντα τὰς Λακεδαιμονίων καὶ αὐτοῦ Κύρου. Κῦρος δ' οὖν ἀνέβη έπὶ τὰ ὄρη, οὐδενὸς κωλύοντος, καὶ εἶδε τὰς 20 σκηνάς, ου έφυλαττον οι Κίλικες. Έντευθεν δε κατέβαινεν είς πεδίον μέγα, καλόν και επιρόυτον, και δένδρων παντοδαπων έμπλεων και άμπελων πολύ δε και σήσαμον και μελίνην και κέγχρον και πυρούς και κριθάς φέρει. "Όρος

δ' αὐτὸ περιέχει ὀχυρόν καὶ ὑψηλών πάντη έκ θαλάττης εἰς θάλατταν.

Καταβάς δὲ διὰ τούτου τοῦ πεδίου, ήλασε σταθμούς τέσσαρας παρασάγγας πέντε καὶ εἴκοσιν εἰς Ταρσούς, πόλιν τῆς Κιλικίας μεγάλην καὶ εὐδαίμονα. Ένταῦθα ἦσαν τὰ 5 Συεννέσιος βασίλεια, του Κιλίκων βασιλέως διά μέσης δέ της πόλεως ψεῖ ποταμός, Κύθνος ὄνομα, εὖρος δύο πλέθρων. Ταύτην την πόλιν εξέλιπον οί ένοικουντες, μετά Συεννέσιος, είς γωρίον όχυρον έπὶ τὰ όρη πλην οί τὰ καπηλεία έγοντες : ἔμειναν δε και οί παρά την θάλατταν οίκουντες έν Σό- 10 λοις καὶ ἐν Ἰσσοῖς. Ἐπύαξα δὲ, ἡ Συεννέσιος γυνή, προτέρα Κύρου πέντε ημέρας είς Ταρσούς αφίκετο * έν δε τη ύπερβυλη των ορέων των είς το πεδίον, δύο λόχοι του Μένωνος στρατεύματος απώλοντο οι μέν έφασαν, αρπάζοντάς τι κατακοπήναι ύπὸ τῶν Κιλίκων, οἱ δὲ, ὑπολειφθέντας 16 καὶ οὐ δυναμένους εύρεῖν τὸ ἄλλο στράτευμα οὐδέ τὰς ὁδούς, είτα πλανομένους απωλέσθαι ήσαν δε ούτοι έχατον Οἱ δ' ἄλλοι ἐπειδὴ ἡκον, τήν τε πόλιν τοὺς Ταρσούς διήρπασαν, διὰ τὸν ὅλεθρον τῶν συστρατιωτῶν οργιζύμενοι, καὶ τὰ βασίλεια τὰ ἐν αὐτῆ. Κύρος δὲ, ἐπεὶ 20 εἰς ήλασεν εἰς τὴν πόλιν, μετεπέμπετο Συέννεσιν πρὸς ξαυτόν. ο δε ούτε πρότερον ούδενί πω κρείττονι έαυτου είς χείρας έλθεῖν ἔφη, οὖτε τότε Κύρω ἰέναι ήθελε, πρὶν ή γυνή αὖτὸν ἔπεισε, καὶ πίστεις ἔλαβε. Μετὰ δὲ ταῦτα ἐπεὶ συνεγένοντο αλλήλοις, Συέννεσις μέν Κύρω έδωχε χρήματα πολ- 25 λά είς την στρατιάν, Κύρος δ' έκείνω δώρα, α νομίζεται παρά βασιλεί τίμια, εππον χουσοχάλινον καὶ στρεπτόν χουσούν καὶ ψέλλια καὶ άκινάκην χουσούν καὶ στολήν Περσικήν, καὶ τὴν χώραν μηκέτι άρπάζεσθαι τὰ δὲ ἡρπασμένα ανδράποδα, ήν που έντυγχάνωσιν, απολαμβάνειν. 30

Κεφάλαιον γ'.

Ἐνταῦθ' ἔμεινε Κῦρος καὶ ἡ στρατιὰ ἡμέρας εἴκοσιν' οἱ γὰρ στρατιῶται οὐκ ἔφασαν ἰἐναι τοῦ πρόοω ἱπώπευον γὰρ ἦδη ἐπὶ βασιλέα ἰέναι μισθωθήναι δὲ οὐκ ἐπὶ τούτῷ ἔφασαν. Πρῶτος δὲ Κλέαρχος τοὺς αὐτοῦ στρατιώ- ο τας ἐδιάζετο ἰἐναι' οἱ δὲ αὐτόν τε ἔδαλλον, καὶ τὰ ὑπο- ἔν ζύγια τὰ ἐκείνου, ἐπεὶ ἤρξατο προϊέναι. Κλέαρχος δὲ τότε μἐν μικρὸν ἐξέφυγε τοῦ μὴ καταπετρωθήναι ὑστερον δέ, ἐπεὶ ἔγνω, ὅτι οὐ δυνήσεται βιάσασθαι, συνήγαγεν ἐκκλησίαν τῶν αὐτοῦ στρατιωτῶν καὶ πρῶτον μὲν ἐδάκρυε 10 πολὺν χρόνον ἐστώς ' οἱ δὲ ὁρῶντες ἐθαύμαζον καὶ ἐσιώπων' εἰτα ἔλιξε τοιάδε '

" Ανδρες στρατιώται, μή θαυμάζετε, ότι χαλεπώς φέρω τοῖς παρούσι πράγμασιν. Εμοί γὰρ Κύρος ξένος έγένετο, καί με, φεύχοντα έκ της πατρίδος, τά τε άλλα ετίμησε, 15 καὶ μυρίους ἔδοικε δαρεικούς ους έγω λαβών ουκ είς τὸ ίδιον κατεθέμην έμοι, άλλ' εἰς ὑμᾶς έδαπάνων. Καὶ πρῶτον μέν πρός τους Θράκας ε ολέμησα, καλ υπέρ της Ελλάδος έτιμωρούμην μεθ' ύμω, έχ της Χερβονήσου αὐτούς έξελαύνων, βουλομένους άφαιμεῖσθαι τοὺς ένοικοῦντας Ελ-20 ληνας την γην. Επειδή δε Κύρος εκάλει, λαβών υμας έπορευόμην, ϊνα, εξ τι δέοιτο, ώφελοίην αὐτὸν ανθ' ών εὖ ἔπαθον ὑπ' ἐκείνου. Επεὶ δὲ ὑμεῖς οὐ βούλεσθε συμπορεύεσθαι, ανάγκη δή μοι, η υμάς προδόντα τη Κύρου φιλία γρησθαι, η πρός έχεινον ψευσάμενον μεθ' ύμων εί-25 ναι. Εἰ μέν δη δίκαια ποιήσω, οὐκ οἶδα αἰρήσομαι δ ούν ύμας, καὶ σὺν ύμιν ο τι αν δέη πείσομαι. Καὶ ούποτ έρει ουδείς, ώς έγω Ελληνας αγαγών είς τους βαρβάρους, προδούς τους Ελληνας, την των βαρβάρων φιλίαν είλόμην. 'Αλλά έπεὶ ύμεῖς έμοὶ οὐκ έθέλετε πείθεσθαι, οὐθά ἔπε-30 σθαι, έγω σύν ύμιν ξψομαι, και ο τι αν δέη πείσομαι.

Νομίζω γαρ ύμας έμοι είναι και πατρίδα και φίλους και συμμάχους, καὶ σύν υμίν μέν αν είναι τίμιος, οπου αν ώ. ύμων δ' έρημωθείς, ούχ αν ίχανος είναι οίμαι, ούς αν φίλον worknout, out' av ex 9 por alegan at. "Ac enob our lortos, όπη αν καὶ ύμεῖς, οὕτω την γιώμην έχετε." Ταιτα είπεν : οί 3 δὲ στρατιώται, οί τε αὐτοῦ ἐκείνου, καὶ οἱ άλλοι, ταῦτα ἀκούσαντες, ότι οὐ φαίη παρά βασιλέα πορεύεσθαι, επήνεσαν · naoà de Zerlou nai Haulwrog nleboug à diggilioi, lafortes τὰ υπλα καὶ τὰ σκευοφόρα, ἐστρατοπεδεύσαντο παρὰ Κλεάργω. Κύρος δε τούτοις απορών τε και λυπούμενος, μετε- 10 πέμπετο τον Κλέφογον ο δ' δέναι μέν ουκ ήθελε, λάθοα δέ των στρατιωτών πέμπων αὐτῷ άγγελον, έλεγε θαρόρειν, ώς παταστησομένων τούτων είς το δέον μεταπέμπεσθαι δ' exelever autor autoc de oux con leval. Metà de tauta συναγαγών τούς μεθ' ξαυτού στρατιώτας καὶ τούς προςελ- 15 θόντας αὐτῷ καὶ τῶν ἄλλων τὸν βουλόμενον, ἔλεξε τοιάδε.

" Ανδρες στρατιώται, τὰ μέν δη Κύρου δήλον ετι οθτως έχει πρός ήμας, ώς περ τὰ ήμετερα πρός έχεινον ούτε γάρ ήμεις έτι έχείνου στρατιώται, έπεί γε οὐ συνεπόμεθα αὐτῷ, ούτε έχειτος ήμιν έτι μισθ. δότης. "Οτι μέντοι άδιχεισθαι 30 νομίζει ύφ' ήμων, οίδα ω, τε καλ μεταπεμπομένου αὐτοῦ ούπ έθελω έλθεῖν, τὸ μέν μές ιστον, αλοχυνόμενος, ὅτι σύνοιδα έμαυτῷ πάντα έψευσμένος αὐτόν ' ἔπειτα δὲ καὶ δεδιώς. μη λαβών με δίκην έπιθη, ών νομίζει υπ' έμου ήδικησθαι. Εμοί οὖν δοκεί οὖχ ώρα εἶναι ήμῖν καθεύδειν, οὖδ' άμελεῖν 🕿 ημών αὐτών, άλλα βουλεύεσθαι, ο τι χρη ποιείν έχ τούτων. Καὶ είτε μένομεν αύτου, σκεπτέον μοι δοκεί είναι, οπως ώς ασφαλέστατα μένωμεν είτε δή δοκεί απιέναι, οπως ώς ασφαλέστατα απιμεν, και οπως τα έπιτίδεια έξομεν · ανευ γάρ τούτων ούτε στρατηγού ούτε ίδιώτου όφελος οὐδέν. 30 Ο δέ ανήο πολλού μέν άξιος φίλος, ῷ ῶν φίλος ἢ χαλεπώτατος δ'έχθρός, ῷ αν πολέμιος ἢ. Ετι δε δύναμιν έγει καὶ πεζήν καὶ ίππικήν καὶ ναυτικήν, ήν πάντες δμοίως δρωμέν

τε καὶ ἐπιστάμεθα καὶ γὰρ οὐδε πόρρω δοκοῦμέν μοι αὐτοῦ καθησθαι ωςτε ωρα λέγειν ο τὶ τις γιγνώσκει ἄριστον εἶναι." Ταῦτ' εἰπών, ἐπαύσατο.

Εκ δε τούτου ανίσταντο, οι μεν έκ του αὐτομάτου, λεξονs τες, α εγίγνωσκον · οβ δε μμι υπ' εκείνου εγκελευστοί, επιδειχνύντες, οία εξη ή απορία, ανευ της Κύρου γνωμής καλ μένειν και απιέναι. Είς δε δη είπε, προςποιούμενος σπεύδειν ως τάχιστα πορεύεσθαι είς την Ελλάδα, "στρατηγούς μέν έλευθαι άλλους ώς τάχιστα, εί μη βούλεται Κλέαρχος 10 απάγειν τὰ δ' ἐπιτήδεια ἀγοράζεαθαι (ἡ δ' ἀγορα ἡν ἐν τῷ βαρβαρικώ στρατεύματι), καὶ δυσκευάζεσθαι κθοκτας δέ Κύρον αίτειν πλοία, ως άποπλέσιεν εάν δε μή διδώ ταυτα, ηγεμόνα αίτειν Κύρον, όςτις ώς διά φιλίας της χώρας απάξει ' έαν δε μηδε ήγεμόνα διδώ, συντάττεσθαι την ταχίστην ' 15 πέμψαι δε και προκαταληψομένους τὰ ἄκρα, ὅπως φθάσωσι μήτε ὁ Κίρος, μήτε οἱ Κίλικες καταλαδόκτες, ὧν πολλούς και πολλά χρήματα έχομεν ανήρπακύτες." μέν δή τοιαύτα εἶπε ' μετά δέ τούτον Κλέαρχος εἶπε τοσούτον' " Ως μέν στρατηγήσοντα έμε ταύτην την στρατηγίαν μηδείς 20 ύμων λεγέτω πολλά γαρ ένορω, δί α έμοι τουτο οὐ πόλητέον ' ώς δε τῷ ἀνδρὶ, δν ᾶν Ελησθε, πείσομαι ή δυναιον μάλιστα τνα είδητε, ότι και άρχεσθαι επίσταμαι, ώς τις καὶ άλλος μάλιστα ἀνθρώπων," Μετὰ δὲ τοῦτον άλλος ἀνέστη, επιδεικνύς μεν την εδήθειαν του τα πλοία αιτείν κελεύ-**35** οντος, ώς περ πάλιν [τὸν] στόλον Κύρου μὴ ποιουμένου · έπιδεικνύς δέ, " ώς εύηθες είη, ήγεμόνα αίτειν παρά τούτου, ω λυμαινόμεθα την πράξιν, Εί δε τι και τω ήγεμόνι πιστεύσομεν, ῷ ῶν Κῦρος διδῷ, τί κωλύει, καὶ τὰ ἄκρα ἡμῖν κελεύειν Κύρον προκαταλαμβάνειν; Έγω γάρ οκνοίην μέν **30** αν είς τὰ πλοῖα έμβαίνειν, α ήμιν δοίη, μη ήμας αὐταῖς ταϊς τριήρεσι καταθύδη φοβοίμην δ' αν τῷ ἡγεμόνι, 🦸 [αν] δοίη, Επεσθαι, μη ήμας αγάγη, δθεν οίχ οδόν τε έσται έξελθείν : βουλοίμην δ' αν, ακοντος άπιων Κύρου, λαθείν

tendrilain in

αὐτὸν ἀπελθών δ οὐ δυνατόν ἐστιν. 'Αλλ' ἔγωγε φημί, ταυτα μέν φλυαρίας είναι δακεί δέ μοι, άνδρας έλθόντας πρός Κύρον, οίτινες έπιτήδειοι, σύν Κλεάρχω, έρωταν έπεινον, τί βυύλεται ημίν χρησθαί και κάν μέν ή πράξις ή παραπλησία, οίφπερ και πρόσθεμ έχρητο τοῖς ξένοις, Επεσθαι . καὶ ήμας, καὶ μή κακιούς είναι των πρόσθεν τούτω συναναβάντων εάν δε μείζων ή πράξις της πρόσθεν κραίνηται, καλ έπιπονωτέρα, καὶ έπικινδυνοτέρα, αξιούν, η πείσαντα ήμας άγειν, η πείσθεντα πρός φιλίαν αφιεναι δύτω γαρ καλ επόμενοι αν φίλοι αὐτῷ καὶ πρόθυμοι εποίμεθα, καὶ ἀπίον- 16 τες, αυφαλώς αν απίσιμεν ο τι δ' αν πρός ταυτα λέγη, απαγγείλαι δεύρο ήμας δ' ακούσαντας πρός ταυτα βουλεύεσθαι. Έδοξε ταθια καὶ άνδυας ελόμενοι σύν Κλεάρχω πέμπουσιν, οι ήρώτων Κυρον τὰ δόξαντα τη στρατιά. Ο δ' απεκρίνατο, "ότι ακούοι 'Αβροκόμαν, έχθρον ἄνδμα, έπὶ 18 τῷ Εὐφράτη ποταμῷ εἶναι, ἀπέχοντα δώδεκα σταθμούς: πρός τουτον οιν '' έφη " βούλεσθαι έλθειν καν μέν ή ξκει, την δίκην" έφη "χρήζειν επιθείναι αὐτῷ ήν δε φεύγη, ημείς έχει πρός ταυτα βουλευσόμεθα." Ακούσαντες δε ταυτα οί αίρετοί, αναγγέλλουσι τοῖς στρατιώταις. Τοῖς δὲ ὑποψία μὲν 👀 ην, ότι άγει πρός βασιλέα, όμως δε εδύχει Επεσθαι προςαιτούσι δὲ μισθόν. Ο δὲ Κύρος ὑπισχνεῖται ἡμιολιον πάσι δώσειν, οὖ πρότερον ἔφέρον, ἀντὶ δαρεικοῦ τρία ἡμιδαρεικά τοῦ μηνὸς τῷ στρατιώτη " ὅτι δ' ἐπὶ βασιλέα ἄγοι, οὐδ' ἐνταῦθ' ήκουεν οὐδεὶς έν τῶ τύτε φανερῶς.

Κεφάλαιον δ'.

Έντεῦθεν έξελαύνει σταθμοὺς δύο παρασάγγας δίκα έπὶ τὸν Σάρον ποταμόν, οὖ ἦν τὸ εὖρος τρία πλέθρα. ΈντεῦΘεν εξελαύνει σταθμὸν ενα παρασάγγας πέντε ἐπὶ τὸν Πύραμον ποταμόν, οὖ τὸ εὖρος στάδιον. Έντεῦθεν εξελαύνει σταθμοὺς δύο παρασάγγας πεντεκαίδεκα εἰς Ἰσσούς, τῆς 👀

in the providing and according

Κιλικίας ἐσχάτην πόλιν ἐπὶ τῆ θαλάττη οἰκουμένην, μεγάλην καὶ εὐδαίμονα. Ἐνταῦθα ἔμειναν ἡμέρας τρεῖς καὶ
Κύρω παρῆσαγ αἱ ἐκ Πελοποννήμου νῆες τριάκοντα καὶ πέντε, καὶ ἐπὶ ἀμιτῶς ναὐαρχος Πυθαγόρας μακεδαιμόνιος.
ε Πγέιτο δ' ἀυτῶν Ταμώς, Αἰγυπτιος, τι Εφέσου, ἐκαν
ναῦς ἐτέρας Κυράυ πεντε καὶ είκοσιν αἰς ἐπολιόρκει Μίλητον, ὅτε Τισσαφέρνει φίλη ἡν, καὶ συνεπολέμει Κύρφ
πρὸς αὐτόν. Παρῆν δὲ καὶ Χειρίσοφος ὁ Λακεδαιμόνιος ἐπὶ
τῶν νεῶν, μετάπεμπτος ὑπὸ Κύρου, ἐπιακοσίους ἔχων ὁπλί10 τας, ὧν ἐστρατήγει παρὰ Κύρω. Αἱ δὲ νῆες ὧρμουν κατὰ
τὴν Κύρου σκηνήν. Ἐνταῦθα καὶ οἱ παρ ᾿Αβροκόμα μισθοφόροι Ἑλλητες ἀποστάντες ἡλθον παρὰ Κύρον, τετρακόσιοι ὑπλῖται, καὶ συνεστρατεύοντο ἐπὶ βασιλέα.

Εντεύθεν έξελαύνει σταθμόν ένα παρασάγγας πέντε έπλ 15 πύλας της Κιλικίας καὶ της Συρίας. Ήσαν δὲ ταῦτα δύο relyn : nat to uel confer hoo tijs Kilinias Zverredis elge καὶ Κιλίκων φυλακή τὸ δ' έξω τὸ πρὸ τῆς Συρίας βασιλέως έλέγετο φυλακή φυλάττειν. Διὰ μέσου δὲ τούτων δεῖ ποταμός, Κάρσος όνομα, εύρος πλέθρου. "Απαν δε το μέ-20 σον των τειχών ήσαν στάδιοι τρείς καὶ παρελθείν οὐκ ήν βία - ην γαρ ή παροδος στενή, και τα τείχη είς την θάλατταν καθήκοντα, υπερθεν δε ήσαν πέτραι ήλίβατοι επί δε τοις τείχεσιν αμφοτέροις εφειστήκεσαν πύλαι. Ταύτης οὖν Ενεκα τῆς παρόδου Κῦρος τὰς ναῦς μετεπέμψατο, ὅπως επλίτας αποβιβάσειεν είσω και έξω των πυλών, και βιασαμετοί τους πολεμίους παρέλθοιεν, εί φυλάττοιεν έπλ ταίς Συρίαις πύλαις. ὅπερ ώετο ποιήσειν τον Αβροκόμαν δ Κύρος, έχοντα πολύ στράτευμα. Αβροχόμας δὲ οὐ τοῦτο έποίησεν, άλλ' έπεὶ ήχουε Κύρον έν Κιλιχία όντα, άνα-20 στρέψας έκ Φοινίκης παρά βασιλέα απηλαύνεν, έχον, ώς ελέγετο, τριάκοντα μυριάδας στρατιάς. Εντεύθεν έξελαύνει διά Συρίας σταθμόν ένα παρασάγγας πέντε είς Μυρίανδρον, πόλιν οἰκουβενην ὑπὸ Φοινίκων ἐπὶ

Ales)

τη θαλάττη εμπόριον δ' ην το χωρίον, και ωρμουν αὐτόθι ολκάδες πολλαί. Ενταυθ' εμειναν ημέρας επτά και
Σενίας δ Αρκάς, στρατηγός, και Πασίων ὁ Μεγαρεύς, εμβάντες εἰς πλοϊον, καὶ τὰ πλείστου αξια ἐνθεμένοι, ἀπέπλευσαν, ὡς μὲν τοῖς πλείστοις ἐδόκουν, φιλοτιμηθέντας, ὅτι ἐν
τοὺς στρατιώτας αὐτών, τοὺς παρά Κλέαρχον ἀπελθόντας,
ὡς ἀπιόντας εἰς τὴν Ελλάδα πάλιν, καὶ οὐ πρὸς βασιλέα,
εἴα Κυρος τὸν Κλέαρχον ἔχειν. Επεὶ δ' οὐν ησαν ἄφανείς,
διηλθε λόγος, ὅτι διώκοι αὐτοὺς Κυρος τριήρεσι καὶ οἱ
μὲν εὐχοντο, ὡς δολίοδς ὅντας αὐτοὺς ληφθηναι οἱ δ' 10
φχτειρον, εἰ ἀλώσοιντο.

Κύρος δέ, συγκαλίσας τοὺς στρατηγούς, εἶπεν "Απολελοίπασιν ἡμᾶς Ξενίας καὶ Πασίων ἀλλ εὐ γε μέντοι επιστάσθωσαν, ὅτι οὕτε ἀποδεδράκασιν οἰδα γὰρ ὅπη οξυνται οὕτε ἀποπεφεύγασιν ἔχω γὰρ τριήρεις, ὡςτε ἐλεῖν 18 τὸ ἐκείνων πλοῖον. Αλλά, μὰ τοὺς θεούς, οὐκ ἔγωγε αὐτοὺς διώξω οὐδὲ ἐρεῖ οὐδεἰς, ὡς ἐγὼ ἔως μὲν ᾶν παρῆτίς γρωμαϊ, ἐπειδὰν δὲ ἀπιέναι βούληται, συλλαβών καὶ αὐτοὺς κακῶς προῶ, καὶ τὰ, χρήματα ἀποσυλώ. Αλλά ἰοντων [ᾶν] εἰδότες, ὅτι κακἰοὺς εἰσὶ περὶ ἡμᾶς, ἡ ἡμεῖς πε 20 ρὶ ἐκείνους. Καίτοι ἔχω γε ἀὐτῶν καὶ τέκνα καὶ γυναϊκας ἐν Τράλλεσι φροῦνρόψμενα ἀλλ οὐδὲ τούτων ὐτερῆσονται ἀλλ ἀπολήψονται, τῆς πρόσθεν ἕνεκα περὶ ἐμὲ ἀρετῆς. ΄΄ καὶ ἀθυμότερος ἡν, πρὸς τὴν ἐνάβασιν, ἀκούοντες τὴν Κύρου ἀρε 26 τήν, ῆδιων καὶ προθυμότερον συνεπορεύοκτο.

Μετὰ [δέ] ταῦτα Κῦρος εξελαύνει σταθμοὺς τέτταρας παρασάγγας εξκοσιν έπὶ τὸν Χάλον ποταμόν, ὅντα τὸ εὖρος πλέθρου, πλήρη δ' ἰχθύων μεγάλων καὶ πραξών, οῦς οἱ Σύροι θεοὺς ἐνόμιζον, καὶ ἀδικεῖν οὐκ εἰων, οὐδὶ τὰς πε- το ριστεράς. Αἱ δὲ κῶμαι, ἐν αἰς ἐσκήνουν, Παρυσάτιδος ἢσαν, εἰς ζώνην δεδομέναι. Ἐντεῦθεν ἐξελαύνει σταθμοὺς Λπέντε παρασάγγας τριάκοντα ἐπὶ τὰς πηγὰς τοῦ Δαρέδα-

have wither the hole in colorate

κος ποταμού, οὖ τὸ εὐρος πλέθρου. Ἐνταῦθα ἦσαν τὰ
Βελέσυος βασίλεια, τοῦ Συρίας ἄρξαντος, καὶ παράδειαςς
πάνυ μέγας καὶ καλός, ἔχων πάντα, ὅσα ὧραι φύουσι. Αλδίλες
Κῦρος δ αὐτὸν ἔξέκοψε, καὶ τὰ βασίλεια κατέκαυσεν.

Εντεύθεν έξελαύνει σταθμούς τρείς παρασάγγας πεντεκαίδεκα έπε τον Ευφράτην ποταμόν, όντα το εύρος τεττάοων σταδίων και πόλις αὐτόθι ψαείτο μεγάλη και εὐδαίμων, Θάψακος ονόματι. Ένταῦθα έμειναν ήμέρας πέντε καλ Κύρος μεταπεμψάμενος τούς στρατηγούς των Ελλήνων 10 έλεγεν, ὅτι ἡ ὁδὸς ἔσοιτο πρὸς βασιλέα μέγαν, εἰς Βαβυλώνα καὶ κελεύει αὐτοὺς λέγειν ταῦτα τοῖς στρατιώταις, καὶ αναπείθειν Επεσθαι. Οι δε ποιήσαντες εκκλησίαν, απήγγελλον ταῦτα οἱ δὲ στρατιῶται ἐχαλέπαιδος τοῖς στρα-τηγοῖς, καὶ ἔφασαν, αὐτοὺς πάλαι ταῦτα ἐἰδότας κάθπτειν 10 καὶ οὐκ ἔφασαν ἰέναι, ῶν μή τις αὐτοῖς χψήματά διδῷ, ϣςπερ καὶ τοῖς πρότερον μετὰ Κύρου ἀναβᾶσι παρὰ τὸν πατέρα τοῦ Κῦρου καὶ ταῦτα οὐκ ἐπὶ μάχην ἰόντων, ἀλλὰ καλούντος του πατρός Κύρον. Ταύτα οί στρατηγοί Κύρο απήγγελλον ο δ' υπέσχετο, ανδρί έκαστω δώσειν πέντε 29 άργυρίου μνας, έπαν είς Βαβυλώνα ηκοισι, και τον μισθόν εντελή, μέχρις αν καταστήση τους Ελληνας είς Ιωνίαν πάλιν. Το μέν δή πολύ του Ελληνικού ούτως έπείσθη. Μένων δέ, πρίν δήλον είναι, τι ποιήσουσιν οι άλλοι στρατιώται, πότερον εψονται Κύρφ η ού, συνέλεξε το αυτού στράτευμα 96 χωρίς τῶν ἄλλων, καὶ ἔλεξε τάδε.

"Ανδρες, εὰν έμοὶ πεισθητε, οὖτε κινδυνεύσαντες, οὖτε πονήσαντες, τῶν ἄλλων πλέον προτιμήσεσθε στρατιωτῶν ὑπὸ Κύρου. ΤΙ οὖν κελεύω ποιησαι; Νὖν δεῖται Κὖρος ἔπεσθαι τοὺς Ἑλληνας ἐπὶ βασιλέα ' ἐγὼ οὖν φημί, ὑμᾶς το χρῆναι διαβήναι τὸν Εὐφράτην ποταμόν, πρὶν δηλον εἶναι, ὅτι οἱ ἄλλω Ἑλληνες ἀποκητοῦνται Κύρω. "Ην μὲν γὰρ ὑπὸτι ὑπὸτι ἀποκοται ὑπὸτι ἀκοι ἀκοι τοῦν διαβαίνειν καὶ ὡς προθυμοτάτοις ὑμῖν οὖσι χάριν εἴσεται

the half the much man highly demands

I say so an Flinh

β ΞΕΝΟΦΩΝΤΟΣ

Κύρος καὶ ἀποδώσει [έπίσταται δ' εἴ τις καὶ ἄλλος]. ην δ αποψηφισώνται οι άλλοι, άπιμεν μεν πάντες είς τουμπαλιν: δμίν δέ, ώς μόνοις πειθομένοις, πιστοτάτοις χρή ΙΤΜ αν δέησθε, οίδα, ότι ώς φίλου τεύξευθε Κύρου." Απού- 5 σαντες ταυτα έπείθοντο και διέβησαν, πρίν τους άλλους αποκρίνασθαι. Κύρος δ' έπεὶ ήσθετο διαβεβηκότας, ήσθη τε, καὶ τῷ στρατεύματι πέμψας Γλούν, εἶπεν. "Έγω μέν, ω ανδρες, ήδη ύμας έπαινω. Όπως δε και ύμεις έμε έπαινέσετε, έμοὶ μελήσει, η μηκέτι με Κύρον νομίζετε." Οἱ μέν 10 δή στοατιώται, έν έλπίσι μεγάλαις όντες, εύχοντο αὐτὸν εὐτυχηται Μένωνι δε καὶ δωρα ελέγετο πέμψαι μεγαλοποε-Ταύτα δὲ ποιήσας διέβαινε συνείπετο δὲ καὶ τὸ · · · · · · ἀλλο -στράτευμα αὐτῷ καταν: [και], τῶν , διαβαινόντων τὸν ποταμόν ουδείς έβρεχθη ανώτερω των μασθών υπό του 16 ποταμού. Οι δε Θαψακηνοι ελεγου, ζει οὐ πώποθ οὐτος , ὁ ποταμὸς διαβατός γενοιτό πεξη, εί μη τότε, αίλα πλοιόις α τότε Αβροκόμας προϊών καταμαυσεμ ίνα μη Κυρος διαβή. Εδόκει δε θείον είναι, και σάφως υποχώρησαι του ποταμόν Κύρω, ως βασιλεύσοντι. κ. κ. κ. Ιπίεκο έτι ο 20 Εντεύθεν έξελαύνει διὰ τῆς Συρίας σταθμούς έννέα παρασάγγας πεντήκοντα, καὶ ἀφικιούνται πρὸς τὸν Αράξην ποταμόν. Ένταῦθα ήσαν κώμαι πολλαί, μεσταί σίτου καί οίνου. Ένταῦθα έμειναν ημέρας τρείς, καὶ ἐπεσιτίσαντο. and process a & themselves proposed

. Κεφάλαιον έ.

Εντεύθεν έξελαύνει διὰ τῆς Αραβίας, τὸν Εὐφράτην πο- 25 ταμὸν ἐν δεξιᾳ ἔχων, σταθμοὺς ἐρήμους πέντε παρασάγγας τριάκοντα καὶ πέντε. Έν τούτω δὲ τῷ τόπω ἦν μὲν ἡ γῆ πεδίον ἄπαν ὁμαλὸν ὡς περ θάλαττα, ἀψινθίου δὲ πλῆρες *

16

Kεφ. ε'.]

ΚΤΡΟΤ ΑΝΑΒΑΣΙΣ.

εὶ δὶ τι καὶ ἄλλο ἐνῆν ϋλης ἢ καλάμου, ἀπαντα ἡσαν εὐώδη, ὡςπερ ἀρώματα ὁ δενδρον δο οὐδὲν ἐνῆν. Θηρία δὲ
παντοῖα, πλεῖστοι μὲν ὄνοι ἄχριοι, ρὐκ ὀλίγοι ὑὶ στρουθοὶ
αὶ μεγάλαι ἐνῆσαν δὲ καὶ ωτίδες καὶ δορκάδες ταῦτα δὲ
τὰ θηρία οἱ ἱππεῖς ἐδίωκον ἐνίστε. Καὶ οἱ μὲν ὄνοι, ἐπεἰ
τις διώκοι, προδραμόντες ἀν εἰστήκεσαν πολὺ γὰρ τῶν
ἵππων θᾶττον ἔτρεχον καὶ πάλιν ἐπεὶ πλησιάζοιες οἱ ἵπποι, ταὐτὸν ἐποίουν καὶ οὐκ ἦν λαβεῖν, εἰ μὴ διαστάντες
οἱ ἱππεῖς θηρῷεν διαδεχόμενοι τοῖς ἔπποις. Τὰ δὲ κρέα
10 τῶν ἀλισκομένων ἡν παραπλήσια τοῖς ἐλοφείοκ, ἀπαλώτερα
δὲ. Στρουθὸν δὲ οὐδεὶς ἔλαβεν οἱ δὲ διώζαντες τῶν ἐππέων ταχὺ ἐπαύοντο πολὺ γὰρ ἀπέσπα ἀποφεύγουσα,
τοῖς μὲν ποσὶ δρόμο, ταῖς δὲ πτέρυξιν, ἄρασα, ὡςπερ ἱστίφ

χρωμένη. Τὰς δὲ ῶτίδας, ἄν τις ταχὺ ἀνιστῆ, ἔστι λαμβά-16 νειν πέτονται γὰρ βραχύ, ὡςπερ πέρδικες, καὶ ταχὺ ἀπαγορεύουσι. Τὰ δὲ κρέα αὐτῶν ἢδιστα ἦν.

Πορευόμενοι δε διά ταύτης της χώρας αφικνούνται έπλ τὸν Μασκάν ποταμόν, τὸ εὖφος πλεθριαΐον. Ἐνταῦθα ἦν πόλις έρήμη, μεγάλη, όνομα δε αὐτῆ Κορσωτή περιεβόει-👀 το δὲ αθτη ὑπὸ τοῦ Μασκᾶ κύκλω. Ἐνταῦθα ἔμειναν ἡμέρας τρείς, και έπεσιτίσαντο. Εντεύθεν έξελαύνει σταθμούς έρήμους τρείς καὶ δέκα παρασάγγας ένενήκοντα τὸν Εὐφράτην ποταμόν έν δεξιά έχων, και άφικνεξται έπι Πύλας. Εν τούτοις τοις σταθμοίς πολλά των ύποζυγίων απώλετο 🖚 ὑπὸ [τοῦ] λιμοῦ * οὐ γὰρ ἦν χόρτος, οὐδὲ ἄλλο δένδρον ούδεν, αλλά ψιλή ήν απασα ή χώρα οι δε ένοικούντες όνους άλετας παρά τον ποταμόν ορύττοντες καί ποιούντες, είς Βαβυλώνα ήγον και επώλουν, και ανγαγοράζοντες σίτον έζων. Το δε στράτευμα ο σίτος έπέλιπε, και πρίασθαι 30 οὖx ἦν, εἰ μὴ ἐν τῇ Λυδία ἀγορα, ἐν τῷ Κύρου βαρβαρικώ, την καπίθην άλεύρων η άλφίτων τεττάρων σίγλων. Ο δε σίγλος δύναται έπτα όβολούς και ήμιοβόλιον Αττικούς ή δέ καπίθη δύο χοίκικας Αττικούς έχώρει. Κρέα ούν έin making it is at a second distance

17

Contum σθίοντες οί στρατιώται διεγίγνοντο. ΙΙν δέ τούτων τῶν σταθμών οξε πάνυ μακρούς ήλαυνεν, οπότε ή προς ύδωρ βούλοιτο διατελίσαι ή προς χιλόν. Καὶ δή ποτε στεγρη ρίας καὶ πηλού φανέντος ταϊς άμάξαις δυςπορεύτου, έπευτή ό Κύρος σύν τοῖς περί αὐτὸν ἀρίστοις καὶ εὐδαιμονεστά- 5 τοις, καὶ ἔταξε Ιλούν καὶ Πίγρητα, λαβόντας του βαρβαρικού στρατού συνεκβιβάζειν τὰς άμάξας. Επεὶ δὲ έδόκουν αὐτῷ σχολαίως ποιείν, ως περ δργή εκέλευσε ποὺς περὶ αὐτὸν Πέρσας τοὺς πρατιστούς, συνεπιστένου τὰς άμαξας.
Ενθα δη μέρος τι της εγταξίας ην θεάσασθαι. Ρίψαντες 10 Ένθα δή μέρος τι της Ευτάξιας ην θεασασθαι. Ρίψαντες γαρ τούς πορφυρούς κανδυς, όπου εκαστος έτυχεν, έστηκώς, Αποι Α Α 1 V Levro, Signed av Societo tie negt vixne, xat unda xara noa-Ινούς γηλόφου, έχουτες τούτους τε τους πολυτελείς χίτωνας, και τας ποικλίας αναξυρίδας, ένιοι δε και στο πέτου περί τοις τραχήλοις, και ψείλια περί ταις χεραίν εύθυς δε σύν 18 τούτοις είς τιδημαντές είς τόν πηλόν, θαττογή ως τις αν φετο, μετεωρούς έξεκόμισαν τας αμάξας. Το δε σύμπαν δήλος ήν Κυρος ώς σπεύδων πάσαν την δδόν, καὶ οὐ διατρίβων, οπου μή επισιτισμού ένεκα η τινός άλλου άναγκαίου έκαθεζετο, νομίζων, σσω μέν αν θάττον έλθοι, τυσού- 20 τῷ ἀπαράσκευαστοτέρῷ βασιλεί μάχεσθαι, οσῷ δὲ σχολαιότερον, τοσούτω πλέον βασιλεί συναγείρεσθαι στράτευμα. Καὶ συνιδεϊν δ' ήν τῷ προςέχοντι τὸν νοῦν ἡ βασιλέως αρχή πλήθει μεν χώρας χαὶ ἀνθρώπων ἰσχυρὰ, οὐσα, τοῖς δὸ มีพุ่มเอง ของ ออออจ มลง ของ ซึ่งเอง เลือง ซึ่งเลือง เลือง เ

νής, εἴ τις διά ταχεων τον πολεμον ποιοῖτο.
Πέραν δὲ τοῦ Εὐφράτου ποταμοῦ κατά τους ἔρήμους
σταθμοῦς ἦν πόλις εὐδαίμων καὶ μεγάλη, ὄνομα δὲ Χαρμάγδη εἰκ ταὐτης οἱ στρατιῶται ἢγοράζον τὰ ἐπιτήθεια,
σχεδιὰις διαβαίνοντες ὧδε Διφθέρας, ᾶς εἰχον σκεπάσματα, ἐπίμπλασαν χόρτου κούφου, εἰτα συνῆγον καὶ συνεόπων,
δε μὴ ἄπτεσθαι τῆς κάρφης τὸ ῦδωρ ἐπὶ τούτων διέβαι-

The storage of the said the training

νον, καὶ ἐλάμβανον τὰ ἐπιτήδεια, οἶνόν τε ἐκ τῆς βαλάνου 🕻 ...

antification, "

Κεφ. ε'.] KTPOT ANABAZIZ. πεποιημένον της ἀπό του φοίνικος, και σίτον μελίνης: τούτο γὰρ ἦν ἐν τῆ χώρα πλεῖστον. Αμφιλεξάντων δέ τι ένταῦθα των τε του Μένωνος στρατιωτών καὶ τών τοῦ Κλεάρχου, δ Κλέαρχος, κρίνας άδικειν τον του Μένωνος, πληνας ενεβαίεν ο δ' έλθων προς το ξαυτου στρατευμα ελεγέν ακούσαντες δ' οι στρατιωται, έχα-λέπαινον, και ωργάρντο ισχυρώς τω Κλεάρχω. Τη δ' αὐτη ημέρα Κλέαρχος, έλθών επί την διάβασιν του ποταμού, καί έχει κατασκεψάμενος την αγοράν, αφιππεύει και την ξαυτοῦ 10 σκηνήν διά τοῦ Μένωνος στρατεύματος σύν όλίγοις τοῖς περί αὐτόν. [Κῦρος δ' οῦπω ηκεν] άλλ ετι προξηλαύνε] των δε Μένωγος στρατιωτών ξύλα σχίζων τις, ώς είδε τον Κλέαρχον το διλαθνονικ, ίηδι τη αξίνη και ούτος μεν αθτού ημαρτεν. άλλος δὲ λίθφ καὶ άλλος, εἶτα πολλοί, κραυγῆς γενομένης. 15 Ο δε καταφεύγει είς τὸ ξαυτοῦ στράτευμα, καὶ εὐθὺς πανων ραγγελλεί εἰς τὰ ὅπλα καὶ τοὺς μεν ὁπλίτας ἐκέλευσεν αὐ-τοῦ μεῖναι, τὰς ἀσπίδας κοὸς τὰ γονατά δέντας αὐτὸς δὲ λαβών του; Θράχας καὶ τους εππέας, οι ήσαν αυτώ έν τώ στρατεύματι πλείους ή τετταράκοντα, [τούτων δε οί πλείστοι 20 Θράκες], ήλαυνεν έπὶ τοὺς Μένωνος, ωςτε έκεινους έκπεπλήχθαι, και αὐτὸν Μέχωνα, και τρέχειν ἐπὶ τὰ ὅπλα. Οἱ δὲ και ἔστοροαν ἀπορούντες τῷ πραγματί. Ο δὲ Πρόξενος (ἔτυχε γαρ υστερος προςιών, και τάξις αὐτῷ επομένη τῶν δοπλιτῶν) εὐθὺς οὐν εἰς τὸ μέσον ἀμφοτέρων ἄγων, εθετο 23 τὰ ὅπλα, καὶ ἐδεῖτο τοῦ Κλεάρχου, μὴ ποιεῖν ταῦτα. 🕻 Ο δὲ το βεραλίπαινου στι, αὐτοῦ ολίγου δεήσαντος παταλέσσθηναι, πράμβ λέγος το αυτοῦ πάθος; έκελευέ τε αυτον έκ τοῦ μέ-ποίου βοῦν εξίστασθαί. Εν τουτώ δε επήει κοι Κύρος και επύθετο τὸ πράγμα εὐθὺς δὲ ἔλαβε τὰ πάλτα εἰς τὰς χείρας, 20 καὶ σὺν τοῖς παρούσι τῶν πιστῶν ἦκεν ελαύνων εἰς τὸ μέσον, καὶ λέγει ωδε "Κλέαρχε καὶ Πρόξενε, καὶ οἱ άλλοι οἱ παρόντες Ελληνες, δύκ τύτε, ο τι ποιείτε. Εὶ γάρ τινα αλλή-

will the water to 11 to 1 to 1 to 1 to and he

λοις μάχην συνάψετε, νομίζετε, εν τῆδε τῆ ἡμέρα εμέ τε κα-

O , ΣΕΝΟΦΩΝΤΟΣ

B.6. A.

Inill k το το το το το το το το το δυτερον κακώς γάρ τακεκόψεση αι, και διας ου πολύ έμου υστερον κακώς γάρ των ήμετέρων έχόντων, πάντες ούτοι, ους δράτε, βάρβαφοι πολεμιώτεροι ήμιν εσονται των παρά βαιιλεί όντων."
Ακούσας ταύτα ὁ Κλέαρχος, ἐν ἐαυτῷ ἐγένετο καὶ παυσάμενοι ἀμφότεροι, κατὰ χώρων ἔθεντο τὰ ὅπλα.

Κεφάλαιον 5'.

Εντεύθεν προϊόντων, εφαίνετο ζενια ἵππων καὶ κόπρος εἰκάζετο δὲ εἶναι ὁ στίβος ὡς διεχιλίων ἵππων. Οὐτοι προϊόντες ἔκαισν καὶ χίλον καὶ εἴ τι ἄλλο χρήσιμον ἤν. Ορόντης δὶ, Πέρσης ἀνήρ, γένει τε προςήκων βασιλεῖ, καὶ τὰ πολέμια λεγομένος ἐν τοῖς ἀρίστοις Περσών, ἐπιβουλεύει 10 Κύρω, καὶ πρόσθεν πολεμήσας, καταλλαγεὶς δέ. Οὐτος Κύρω εἶπεν, εἰ αὐτῷ δοἰμ ἔππέας χιλίους, ὅτι τοὺς προκα- μπολλοὺς αὐτῶν ἔλοι, καὶ κωλύσειε τοῦ καίειν ἐιιόντας, καὶ ποιήσειεν, ὡςτε μήποιε δύνασθαι αὐτοὺς ἰδόντας τὸ Κύρου 18 στράτευμα, βασιλεῖ διαγγειλαί. Τῷ δὲ Κύρω ἀκούσαντι ταῦτα ἐδόκει ὡφέλιμα εἶναι καὶ ἐκέλευεν αὐτὸν λαμβάνειν μέρος παρ ἐκαστου τῶν ἡγεμόνων.

Ό δὲ 'Ορόντης, νομίσας ετοίμους αὐτῷ εἶναι τοὺς ἐππέας, γράφει ἐπιστολὴν παρὰ βασιλέα, ὅτι ἢξοι ἔχων ἱππέας ὡς τὰ δὐνηται πλείστους ἀλλὰ φράσαι τοῖς ἐαυτοῦ ἱππεῦσιν ἐκέλευεν, ὡς φίλιον αὐτὸν ὑποδέχεσθαι. Ἐνῆν δ' ἐν τῆ ἐπιστολῆ καὶ τῆς πρόσθεν φιλίας ὑπομνήματα καὶ πίστεως. Ταύτην τὴν ἐπιστολὴν δίδωσι πιστῷ ἀνδρί, ὡς ῷετο ὁ δὲ λαβὰν Κύρῳ δίδωσιν. ᾿Αναγνοὺς δὲ αὐτὴν ὁ Κῦρος, συλ- το λαμβάνει ᾿Ορόντην, καὶ συγκαλεῖ εἰς τὴν ἐαυτοῦ σκηνὴν Περσῶν τοὺς ἀρίστους τῶν περὶ αὐτὸν ἑπτά καὶ τοὺς τῶν Ἑλληνων στρατηγοὺς ἐκέλευεν ὁπλίτας ἀγαγεῖν, τούτους δὶ θέσθαι τὰ ὅπλα περὶ τὴν αὐτοῦ σκηνήν. Οἱ δὲ ταῦτα ἐποίη-

σαν, αναγόντες ως τριςχιλίους δπλίτας. Κλέποχον δε και είσω παρεκάλεσε σύμβουλον, ης το και αυτώ και τοις αλλοις έδοκει προτιμηθήναι μαλασταί των Ελληνων. Επει δ' έξηλθεν, έξηγγειλε τοις φίλοις την Κρίδιν του 'Ορόντου, ως έγέδ νετο οὐ γὰρ ἀπόρφητον ην. Έφη δε Κύρον αρχειν του

λόγου ωθεί το Παρεκαλεσα υμας, άνδρες φίλοι, όπως συν υμιν βουλευόμενος, ο τι δικαιόν έστι και κρός δ'έων και προς άνθρώπων, τουτο πράξω περί Όρόντου τουτουί. Τουτον γαρ πρώτον 10 μέν ὁ έμὸς πατηρ εδωκεν θκήκοον έμοι είναι. Επεί δε ταχθείς, ως έφη αὐτός, υπό του έμου άδελφου οὐτος έπολεμησεν έμοι, έμων την έν Σάρδεσιν ράκρόπολιν, καὶ ένω αὐτὸς προςπολεμών εποφρά, ωςτε δοξάι τουτώ του κρόσ έμε πολέμου παύσασθαι, καὶ δεξιάν ελαβον καὶ εδωκα. Μετὰ ταῦτα," εφη, "ω 'Ορόντα, εστιν, ο τί σε ηδίκησα;" 'Ο δε άπεκρίνατο, ότι ου. Πάλιν ὁ Κύρος ηρωτα " Οὐκοῦν υστερον, ως αὐτὸς σὺ ὁμολογεῖς, οὐδὲν ὑπ έμου ἀδικούμενος, ὅπός στὰς εἰς Μυσοὺς κακῶς έποίεις την έμην χώραν ο τι ἐδύνω;" Εφη ὁ 'Ορόντης. "Οὐκοῦν," εφη ὁ Κῦρος, "ὁπότ αὐ εγυνως την σεαυτοῦ δύναμιν, ελθών επὶ τὸν τῆς Αρτέμιδος βωμόν, μεταμέλειν τέ σοι εφησθα, καὶ πείσας εμέ, πιστὰ πάλιν εδωκάς μοι, καὶ ελαβες παρ εμοῦ;" Καὶ τάῦθ ωμολόγει ὁ

Ορόντης. "Τι οὖν," ἔφη ὁ Κῦρος, "ἀδικηθεὶς ὑπ' ἐμοῦ, νῦν τὸ τρίτον ἐπιβουλεύων μοι φανερὸς γέγονας;" Εἰπόντος δὲ 25 τοῦ 'Ορόντου, ὅτι οὐδὲν ἀδικηθείς, ἡρώτὴσεν ὁ Κῦρος αὖτόν ; " Ομολογεῖς οὖν, περὶ ἐμὲ ἄδικος γεγενῆσθαι;" "Ή ἐλλθ) " γαρ ἀνάγκη," ἔφη ὁ 'Ορόντης. Ἐκ τούτου πάλιν ἡρώτησεν ὁ Κῦρος " Έτι οὖν ᾶν γένοιο τῷ ἐμῷ ἀδελφῷ πολέμιος, ἐμοὶ δὲ καὶ φίλος καὶ πιστός;" 'Ο δὲ ἀπεκρίνατο, ὅτι " οὐδ'

εὶ γενοίμην, ὧ Κῦρε, σοί γ' ἂν ἔτι ποτὰ δύξαιμι."
Πρὸς ταῦτα ὁ Κῦρος εἶπε τοῖς παροῦσιν ' "Ο μὰν ἀνὴρ τοιαῦτα μὰν πεποίηκε, τοιαῦτα δὰ λέγει ' ὑμῶν δὰ σὺ πρῶτος, ὧ Κλάαρχε, ἀπόφηναι γνώμην, ὅ τι σοι δοκεῖ." Κλέαρ-

χος δὶ εἶπε τάδε " Συμβουλεύω έγώ, τὸν ἄνδρα τοῦτον ἐκπυδών ποιεῖεθαι ὡς τάχιστα ' ὡς μηκέτι δέη τοῦτον φυλάττεσθαι, ἀλλὰ σχολὴ ἢ ἡμῖν, τὸ κατὰ τοῦτον εἶναι, τοὺς έθελοντὰς φίλους τούτους εὐ ποιεῖν." Ταύτη δὲ τῆ γνώμη ἔφη
καὶ τοὺς ἄλλους προςθέσθαι. Μετὰ ταῦτα, κελεύοντος Κύ- ε

ξου, ἐλάβοντο τῆς ζώνης τὸν 'Ορόντην ἐπὶ θανάτω, ἄπαντες
ἀναστάντες καὶ οἱ συγγενεῖς ' εἶτα δὲ ἐξῆγον αὐτὸν οἶς προςετάχθη. Έπεὶ δὲ εἶδον αὐτὸν οἵπες πρόσθεν προςεκύνουν,
καὶ τότε προςεκύνησαν, καίπες εἰδότες, ὅτι ἐπὶ θανάτω
ἄγοιτο. Ἐπεὶ δὲ εἰς τὴν 'Αρταπάτα σκηνὴν εἰςήχθη, τοῦ το
πιστοτάτου τῶν Κύρου σκηπτούχων, μετὰ ταῦτα οὕτε ζῶντα
'Ορόντην, οὕτε τεθνηκότα οὐδεὶς πώποτε εἶδεν, οὐδ' ὅπως
ἀπέθανεν οὐδεὶς εἰδως ἔλεγεν ' εἴκαζον δ' ἄλλοι ἄλλως ' τάφος δ' οὐδεὶς πώποτε αὐτοῦ ἐφάνη.

Κεφάλαιον ζ.

Έντεῦθεν έξελαύνει διὰ τῆς Βαβυλωνίας σταθμοὺς τρεῖς 18 παρασάγγας δώδεκα. Έν δὲ τῷ τρίτῷ σταθμῷ Κῦρος έξετασιν ποιεῖται τῶν Ἑλλήνων καὶ τῶν βαρβάρων ἐν τῷ πεδίῷ περὶ μέσας νύκτας ἐδόκει γὰρ, εἰς τὴν ἐπιοῦσαν ἔω ἢξειν βασιλέα σὰν τῷ στρατεύματι μαχούμενον καὶ ἐκέλευε Κλέαρχον μὲν τοῦ δεξιοῦ κέρως ἡγεῖσθαι, Μένωνα δὲ τὸν Θετωρον τοῦ εὖωνύμου αὐτὸς δὲ τοὺς ἐαυτοῦ διέταττε. Μετὰ δὲ τὴν ἐξέτασιν ὅμα τῆ ἐπιούση ἡμέρᾳ αὐτόμολοι παρὰ μεγάλου βασιλέως ἡκοντες ἀπήγγελλον Κύρῷ περὶ τῆς βασιλέως στρατιᾶς. Κῦρος δὲ συγκαλέσας τοὺς στρατηγοὺς καὶ λοχαγοὺς τῶν Ἑλλήνων, συνεβουλεύετό τε, πῶς ἄν τὴν μάχην κοιοῖτο, καὶ αὐτὸς παρῆνει θαρψύνων τοιάδε "Ω ἄνδρες Ελληνες, οὐκ ἀνθρώπων ἀπορῶν βαρβάρων συμμάχους ὑμᾶς ἄγω, ἀλλὰ νομίζων, ὰμείνονας καὲ κρείτσους πολλών βαρβάρων ὑμᾶς εἶναι, διὰ τοῦτο προςέλαβον. "Οπως οὖν

ἄσεσθε ἄνδρες ἄξιοι τῆς έλευθερίας, ἦς κέκτησθε, καὶ [ὑπέρ] ἦς ὑμᾶς έγω εὐδαιμονίζω. Κὐ γὰρ ἴστε, ὅτι τὴν έλευθερίαν έλοίμην ᾶν ἀντὶ ὧν ἔχω πάντων καὶ ἄλλων πολλαπλασίων. "Οπως δὲ καὶ εἰδῆτε, εἰς οἶον ἔρχεσθε ἀγῶνα, ε έγω ὑμᾶς εἰδως διδάξω. Τὸ μὲν γὰρ πλῆθος πολλοί, καὶ πολλῆ κραυγῆ ἐπίασιν " ᾶν δὲ ταῦτα ἀνάσχησθε, τᾶλλα καὶ αἰσχύνεσθαι μοι δοκῶ οῖους ἡμῶν γνωσεσθε τοὺς ἐν τῆ χωρρά ὅντας ἀνθρωπους. Τμῶν δὲ ἀνδρων ὅντων, καὶ εὐτόλμων γενομένων, ἐγω ὑμῶν τὸν μὲν οἴκαδε βουλόμενον ἀπίξο τους τὰ παρ' ἐμοὶ ἐλέσθαι ἀντὶ τῶν οἴκοι."

Ενταύθα Γαυλίτης παρών, φυγάς Σάμιος, πιστός δὲ Κύρω, εἶπε ' ' Καὶ μήν, ω Κυρε, λέγουσί τινες, ὅτι πολλά ύπισχιή νύν, διά τὸ έν τοιούτω είναι του κινδύνου προςιόν-15 τος ' αν δ' εὖ γένηταί τι, οὖ μεμνησθαί σέ φασιν ' ἔνιοι δά ούδ' εί μεμνωό τε καί βούλοιο, δύνασθαι αν αποδούναι, δσα υπισχνη." Ακούσας ταυτα έλεξεν ο Κύρος " Αλλ' έστι μέν ήμιν, οδ άνδρες, ή άρχη ή πατρώα, πρός μέν μεσημβρίαν, μέχρις οὖ διὰ καθμα οὐ δύνανται οἰκεῖν [οί] άνθρωποι. 20 πρός δε άρχτον, μέχρις ύτου διά χειμώνα τα δ' έν μέσω τούτων απαντα σατραπεύουσιν οί του έμου άδελφου φίλοι. "Πν δ' ήμεις νικήσωμεν, ήμας δει τους ήμετέρους φίλους τούτων έγχρατείς ποιήσαι. 'Ωςτε ού τουτο δέδοικα, μή ούκ έχω ο τι δω εκάστω των φίλων, αν εύ γενηται, αλλα μή ούκ 25 έχω έκανούς οίς δω. Τμων δέ των Ελλήνων και στέφανον έκαστω γρυσοῦν δώσω." Οἱ δὲ ταῦτα ἀκούσαντες αὐτοί τε ησαν πολύ προθυμότεροι, καὶ τοῖς άλλοις έξήγγελλον. Είςήεσαν δε παρ αὐτὸν [οι τε στρατηγοί] και των άλλων Ελλήνων τινές, αξιουτιές είδωναι, εί σφίσιν έσται, έαν πρατή-πο του του γρατή του την γνώμην απέπεμπε. Μάρεκελεύοντο δ' αὐτῷ πάρτες, οσοιπερ διελέγοντο, μη μάχεσθαι, αλλ ὅπίσθεν ἐαυτών τάττεσθαί f Εν δε τῷ καιρῷ τούτω Κλέαρχος ωδέ πως ήρετο Κύρον "ΟΪει γάρ σοι,

interropaled Cythe emich as how

ο Κύρε, μαχείσθαι τον άδελφον; " " Τη Δί', " έφη ο Κύρος, " είπες γε Δαρείου καὶ Παρυσάτιδός έστι παῖς, καὶ έμὸς δὲ ἀδελφός, οὖκ ἄμαχεὶ ταῦτα έγω λήψομαι."

²Ενταύθα δή, έν τη έξοπλισία άριθμός έγένετο τών μέν Ελλήνων ασπίς μυρία καὶ τετρακοσία πελτασταὶ δέ 5 διεχίλιοι και πεντακόσιοι των δε μετά Κύρου βαρβάρων δέκα μυριάδες, και φράτα δρεπανηφόρα αμφί τα είκοσι. Των δε πολεμίων ελέγοντο είναι έκατον και είκοσι μυριάδες, καὶ αρματα δρεπανηφόρα διακόσια. Αλλοι δὲ ήσαν έξακιςχίλιοι εππείς, ων Αρταγέρσης ήρχεν ούτοι δε πρό αυ- 10 του βασιλέως τεταγμένοι ήσαν. Του δε βασιλέως στρατεύματος ήσαν άρχοντες [καὶ στρατηγοί καὶ ἡγεμόνες] τέτταρες, τριάκοντα μυριάδων έκαστος, Αβροκόμας, Τισσαφέρνης, Γωβρύας, Αρβάκης. Τούτων δέ παρεγένοντο έν τη μάχη ένενήκοντα μυριάδες, και άρματα δρεπανηφόρα 18 έκατὸν καὶ πεντήκοντα Αβροκόμας γὰρ ὑστέρησε τῆς μάχης ημέρας πέντε, έκ Φοινίκης έλαύνων. Ταΐτα δὲ ήγγελλον πρός Κύρον οι αὐτομολήσαντες έχ τῶν πολεμίων παρά μεγάλου βασιλέως πρό της μάχης καὶ μετά την μάχην, οξ υστερον ελήφθησαν των πολεμίων, ταυτα ήγγελλον. τεύθεν δε Κύρος έξελαύνει σταθμόν ένα παμασάγγας τρείς συντεταγμένω τω στρατεύματι παντί και τω Ελληνικώ και τῷ βαρβαψιχῷ · ῷετο γὰρ ταύτη τῆ ἡμέρα μαχεῖσθαι βασιλέα · κατά γάρ μέσον τὸν σταθμὸν τοῦτον τάφρος ἦν ὀρυκτή βαθεΐα, τὸ μεν εὖρος δργυιαὶ πέντε, τὸ δε βάθος δργυιαὶ 25 τρείς. Παρετέτατο δε ή τάφρος άνω διά του πεδίου έπε δώδεκα παρασάγγας μέχρι τοῦ Μηδίας τείχους. "Ενθα δή είσιν αι διώρυχες από του Τίγρητος ποταμού φέουσαι είσι δε τέτταρες, το μεν εύρης πλεθριαΐαι, βαθείαι δε ίσχυρως, καὶ πλοῖα πλεῖ ἐν αὐταῖς σιταγωγά · εἰςβάλλουσι δὲ εἰς τὸν 30 ε Εὐφράτην, διαλείπουσι δὲ ξκάστη παρασάγγην, γέφυραι δὲ έπεισιν. Ην δε παρ αυτον τον Ευφράτην πάροδος στενή μεταξύ του ποταμού και της τάφρου, ώς είκοσι ποδών τὸ

they are but and from the likes

εύρος. Ταύτην δε την τάφρον βασιλεύς μέγας ποιεί αντί έρύματος, έπειδή πυνθάνεται Κύρον προςελαύνοντα. την την πάρυδον Κυρύς τε καὶ ή στρατιά παρηλθε, καὶ εγένοντο είσω της τάφρου. Ταύτη μιέν ουν τη ημέρα ούκ ε έμαχέσατο βασιλεύς, άλλ υποχωρούντουν φανερά ήσαν καὶ ϊππων καὶ ανθρώπων ζυνη πολλά. Ενταύθα Κύρος, Σιλανὸν καλέσας, τὸν Αμβρακιώτην, μάντιν, ἔδωκεν αὐτῷ δαρεικούς τριςχιλίους, δτι τη ενδεκάτη απ' έκείτης της ήμερας πρότερον θυόμενος είπεν αὐτῷ, ὅτι " βασιλεὺς οὐ μαχεῖται 10 δέκα ήμερων '' Κυρος δ' είπεν, " Ούκ άρα έτι μαχείται, εί μη έν ταύταις ταις ημέραις μαχείται εάν δ' άληθεύσης, ύπισχνουμαί σοι δέκα τάλαντα." Τούτο τὸ χρυσίον τότε απέδωκεν, έπεὶ παρήλθον αί δέκα ήμέραι. Επεὶ δ' έπὶ τή τάφρω ούκ έκώλυε βασιλεύς τὸ Κύρου στράτευμα διαβαίνεις 18 έδοξε και Κύρω και τοῖς άλλοις ἀπεγνολέναι τόδι μάχ σθαι· ωςτε τῆ ύστεραία Κύρος έπορεύετο ημελημένος μήΝ Τη δε τρίτη επί τε του αρματος καθήμενος την ποφείαν εποιείτο, και όλίγους εν τάξει έχων πρό αύτοῦ τό δε πολύ αὐτῷ ἀνατεταραγμένον ἐπορεύετο, καὶ τῶν ὅπλων **30** τοῖς στρατιώταις πολλὰ ἐπὶ ἁμαξῶν καὶ ὑποζυγίων ἤγετο.

were golling carried.

Κεφάλαιον η'.

Καὶ ήδη τε ήν αμφὶ αγοράν πλήθουσαν, καὶ πλησίον ήν ο σταθμός, ένθα έμελλε καταλύσειν, ήνίκα Παταγύας, ανήρ Πέρσης, των αμφί Κύρον πιστών, προφαίνεται έλαύνων ανα κράτος ίδρουντι τῷ ἵππῳ ' καὶ εὐθύς πᾶσιν, οἶς ἐνετύγχα-25 νεν, έβοα καὶ βαρβαρικώς καὶ Ελληνικώς, ότι βασιλεύς [σὺν] στρατεύματι πολλῷ προςέρχεται, ὡς εἰς μάχην παρεσκευασμένος. Ένθα δή πολύς τάραχος έγένετο αὐτίκα γὰρ έδοκουν οἱ Ελληνες καὶ πάντες δέ, ἀτάκτοις σφίσιν έπιπεσείσθαι. Καὶ Κῦρός τε καταπηδήσας ἀπὸ τοῦ ἄρματος 30 τον θώρακα ένέδυ, καὶ αναβάς έπὶ τον ίππον, τὰ παλτὰ εἰς τὰς χεῖρας ἔλαβε, τοῖς τε ἄλλοις πᾶσι παρήγγελλεν έξοπλιζεσθαι, καὶ καθίστασθαι εἰς τὴν ἑαυτοῦ τάξιν ἔκαστον. "Ενθα δὴ σὺν πολλῆ σπουδῆ καθίσταντο, Κλίαρχος μὲν τὰ
δεξιὰ τοῦ κέρατος ἔχων, πρὸς τῷ Εὐφρατῆ ποταμῷ, Πρόξενος δἱ ἐχόμενος οἱ δ' ἄλλοι μετὰ τοῦτον. Μένων δὲ καὶ δ
τὸ στράτευμα τὸ εὐώνυμον κέρας εἰχε τοῦ Ἑλληνικοῦ. Τοῦ
δὲ βαρβαρικοῦ ἱππεῖς μὲν Παφλαγόνες εἰς χιλίους παρὰ Κλέαρχον ἔστασαν ἐν τῷ δεξιῷ, καὶ τὸ Ἑλληνικὸν πελταστικόν
ἐν δὲ τῷ εὐωνύμῳ Αριαῖός τε ὁ Κύρου ϋπαρχος καὶ τὸ ἄλλο βαρβαρικόν. Κῦρος δὲ καὶ ἱππεῖς μετ αὐτοῦ σσον ἔμκόσιοι ὑπλισμένοι θώραξι μὲν αὐτοὶ καὶ παραμηρίδιοις καὶ
κράνεσι πάντες, πλὴν Κύρου: Κῦρος δὲ ψιλὴν ἔχων τὴν
κεφαλὴν εἰς τὴν μάχην καθιδτάτο. Λεγεται, δὲ καὶ τοὺς
ἄλλους Πέρσας ψιλαῖς ταῖς κεφαλαῖς ἐν τῷ ψιολέμῳ διακινδθνεύειν. Οἱ δ' ἵπποι ἄπαντες, οἱ μετὰ Κύρου, εἰχον καὶ 18

Καὶ ἤδη τε ἦν μέσον ἡμέρας, καὶ οὖπω καταφανεῖς ἦσαν οἱ πολέμιοι ' ἡνίκα δὲ δείλη ἐγένετο, ἐφάνη κονιορτός, ὡςπερ νεφέλη λευκή, χρόνω δὲ οὐ συχνῷ ὖστερον, ὡςπερ μελαμία 20 τις ἐν τῷ πεδίω ἐπιπολύ. "Οτε δὲ ἐγγύτερον ἔγίγγοντο, τὰ—

καταφανείς έγίγνοντο. Καὶ ἡστραπτε, καὶ αἱ λόγχαι καὶ gἱ τάξεις καταφανείς έγίγνοντο. Καὶ ἡσαν ἱππεῖς μὲν λευκοθώρακες ἐπὶ τοῦ εὐωνύμου τῶν πολεμίωμ Τισσαφέρνης ἐλέγετο τούτων ἄρχειν ἐχομένοι δε τοῦντων, γεξιοφοροί ἐχομένοι δὲ κολιται σὺν ποδάρεσι ξυλίναις ἀσπίσιν Αἰγύπτιοι [δὲ] οὐ-

τοι ελέγοντο είναι άλλοι δ΄ ίππεῖς, ἄλλοι τοξόται. Πάντες [δέ] οὐτοι κατὰ εθνη, ἐν πλαιδίω πληρεί ανθρώπων εκαστον τὸ εθνος ἐπορεύετο. Ποδ δ΄ αὐτων ἄρματα δια-

λείποντα συχνόν ἀπ' ἀλλήλων, τὰ δρεπανηφόρα καλούμενα: το είχον δὲ τὰ δρέπανα ἐκ τῶν ἀξόνων εἰς πλάγιον ἀποτεταμένα, καὶ ὑπὸ τοῖς δἰφροις εἰς γῆν βλέποντα, ὡς διακό-μενπτειν, ὅτω ἐντυγχάνοιεν. Ἡ δὲ γνώμη ἦν, ὡς εἰς τὰς τάξεις

ing a considerable of an interior

των Ελλήνων ελώντων και διακοψόντων. Ο μέντοι Κύρος εἶπεν, ὅτε καλέσας παρεκελεύετο τοῖς Ελλησι, τὴν κραυγὴν τῶν βαρβάρων ἀνέχεσθαι, ἐμεὐσθη τοῦτο; οὐ γὰρ κοαυγῆ, ἀλλὰ σιγῆ ὡς ἀνυστον καὶ ἡσυχῆ ἐν ἰσω καὶ βρασεως προς5 ἡεσαν. Καὶ ἐν τούτω Κύρος, παρελαύνων αὐτὸς σὺν Πίγρητι, τῷ ἐρμηνεῖ, καὶ ἄλλοις τρισὶν ἢ τέτταρσι, τῷ Κλεάρχω ἐβόα, ἄγειν τὸ στράτευμα κατὰ μέσον τὸ τῶν πολεμίων, ὅτι ἐκεῖ βασιλεὺς εἴη ' κὰν τοῦτο,'' ἔφη, "νικῶμεν, πάνθ' ἡμῖν πεποίηται.'' Όρῶν δὲ ὁ Κλέαρχος τὸ μέσον στῖφος,
10 καὶ ἀκούων Κύρου ἔξω ἄντα τοῦ Ελληνικοῦ εὐωνύμου βασιλέα, (τοσοῦτον γὰρ πληθεί περίξην βασιλεύς, ὡςτε μέσον τὸ ἑαυτοῦ ἐχων τοῦ Κύρου εὐωνύμου ἔξω ἦν) ἀλλ' ὅμως ὁ Κλέαρχος οὐκ ἤθελεν ἀποσπάσαι ἀπὸ τοῦ ποταμοῦ τὸ δεξιὸν κέρας, φοβούμενος, μὴ κυκλωθείη ἑκατέρωθεν τοῦ δὲ Κύρω ἀπεκρίνατο, ὅτι αὐτῷ μέλοι, ὅπως καλῶς ἔχοι.

Καὶ ἐν τούτῳ τῷ καιρῷ τὸ μἐν βαρβαρικὸν στράτευμα

κι το ἐκ Ελληνικὸν, ἔτι ἐν τῷ αὐτῷ μένον,
συνετάττετο ἐκ τῶν ἔτι προςιόντων. Καὶ ὁ Κῦρος παρελαύνων οὐ πάνυ πρὸς αὐτῷ τῷ στρατεύματι, κατεθεᾶτο ἐκατέ20 ρωσε ἀποβλίπων εἰς τοὺς πολεμίους καὶ τοὺς φίλους. Ἰδὼν
δὲ αὐτὸν ἀπὸ τοῦ Ελληνικοῦ Ξενοφῶν Αθηναῖος, ὑπελάσας
ὡς συναντῆσαι, ἤρετο, εἴ τι παραγγέλλοι ὁ δ ᾽ ἐπιστήσας
εἶπε, καὶ λέγειν ἐκέλευε πᾶσιν, ὅτι τὰ ἰιρὰ καὶ τὰ σφάγια κα-

λά [εξη]. Ταυτα δε λέγων, θορύβου ήκυσσε διὰ τῶν τάξεων το ἰόντος, καὶ ήρετο, τἰς ὁ θόρυβος εξη. Ο δε Εενοφῶν εἰπεν, ὅτι τὸ σύνθημα παρέρχεται δεύτερον ήδη. Καὶ ος ἐθαύμασε, τἰς παραγγέλλει, καὶ ήρετο, ὅ τι καὶ εξη τὸ σύνθημα. Ο δε ἀπεκρίνατο, ὅτι ΖΕΤΣ ΣΩΤΗΡ ΚΑΙ ΝΙΚΗ. Ο δε Κυρος ἀκούσας, "'Αλλὰ δέχομαὶ τε," ἔφη, "καὶ τοῦτο ἔστω." Ταῦ- τα δε εἰπών, εἰς τὴν ξαυτοῦ χώραν ἀπήλαυνε καὶ οὐκέτι

τρία η τέτταρα στάδια ἀπειχέτην τω φάλαγγε ἀπ' ἀλλήλων, ηνίκα έπαιάνιζον τε οί Ελληνες, καὶ ῆρχοντο ἀντίοι ὶέναι τοῖς πολεμίοις. Ως δὲ πορευομένων έξεκύμαινέ τι τῆς φά-

λαγγος, τὸ ἐπιλειπόμενον ἤρξατο δρόμω θεῖν καὶ ἄμα ἐφθίγξαντο πάντες, οἰον πεψ τῷ Ἐνυαλίω ἐλελίζουσι, καὶ πάντες δὲ ἔθεον. Λέγουσι δὲ τινες, ὡς καὶ ταῖς ἀσπίσι πρὸς τὰ δύρατα ἐδούπησαν, φόβον ποιοῦντες τοῖς ἵπποις. Πρὶν δὲ τόξευμα ἐξικνεῖσθαι, ἐκκλίνουσιν οἱ βάρβαροι καὶ δ φευγουσι. Καὶ ἐνταῦθα δὴ ἐδίωκον μὲν κατὰ κράτος οἱ Ἦλληνες, ἐβόων δὲ ἀλλήλοις, μὴ θεῖν δρόμω, ἀλλ ἐν τάξει ἔπεσθαι. Τὰ δὲ ἄμματα ἐφέρετο τὰ μὲν δὶ αὐτῶν τῶν πολεμίων, τὰ δὲ καὶ διὰ τῶν Ἑλλήνων, κενὰ ἡνιόχων. Οἱ δὲ ἐπεὶ προϊδοιεν διΐσταντο ἔστι δὲ ὅςτις καὶ κατελήφθη, 10 ὡςπερ ἐν ἱπποδρόμω, ἐκπλαγείς καὶ οὐδὲν μέντοι οὐδὲ τοῦτον παθεῖν ἔφασαν οὐδὲ ἄλλος δὲ τῶν Ἑλλήνων ἐν ταύτη τῆ μάχη ἔπαθεν οὐδεὶς οὐδὲν, πλὴν ἐπὶ τῷ εὐωνύμω τοξευθῆναί τις ἐλέγετο.

Κύρος δέ δρών τους Ελληνας νικώντας το καθ' αυτους 18 καὶ διώκοντας, ήδομενος καὶ προςκυνούμενος ήδη ώς βασιλεύς ύπο των αμφ' αὐτύν, οὐδ' ως έξήνθη διώχειν αλλά συνεσπειραμένην έχων την των σύν ξαυτώ ξξακοσίων εππέων τάξιν, έπεμελείτο, ο τι ποιήσει βασιλεύς. Καὶ γαρ ήδει αυτὸν ὅτι μέσον ἔχοι τοῦ Περσικοῦ στρατεύματος. Καὶ πάν- 20 τες δε οί των βαρβάρων άρχοντες, μέσον έχοκτες τὸ αύτων ήγουνται, νομίζοντες, ούτως καὶ έν ασφαλεστάτω είναι, ήν ή ισχύς αὐτών έκατέρωθεν ή, καὶ εἴ τι παραγγείλαι χρήζοιεν, ημίσει αν χρόνω αλοθάνεσθαι τὸ στράτευμα. Καλ βασιλεύς δη τότε μέσον έχων της ξαυτού στρατιάς, όμως 25 έξω έγένετο του Κύρου εθωνύμου κέρατος. Έπει δε οθδείς αὐτω έμάγετο έχ τοῦ έναντίου, οὐδὲ τοῖς αὐτοῦ τεταγμένοις έμπροσθεν, επέκαμπτεν ώς είς κύκλωσιν. Ένθα δή Κύρος δείσας, μη όπισθεν γενόμενος κατακόψει το Ελληνικόν, έλαύνει άντίος καὶ έμβαλών σὺν τοῖς έξακοσίοις, νικά τοὺς 30 προ βασιλέως τεταγμένους, και είς φυγήν έτρεψε τους έξακιςχιλίους · καὶ αποκτείναι λέγεται αὐτὸς τη ξαυτού χειρί Αρταγέρσην, τὸν ἄρχοντα αὐτῶν.

Ως δε ή τροπή εγένετο, διασπείρονται καὶ οι Κύρου εξακόσιοι, είς τὸ διώκειν δρμήσαντες πλήν πάνυ όλίγοι αμφ' αυτόν κατελείφθησαν, σχεδόν οι όμοτραπεζοι καλούμενοι. Σύν τούτοις δὲ ών, καθορά βασιλέα καὶ τὸ ἀμφ' έκεῖο νον στίφος καὶ εὐθύς οὐκ ήνέσχετο, άλλ' εἰπών, " 'Ορώ τὸν ἄνδρα," ἔετο ἐπ' αὐτόν καὶ παίει κατὰ τὸ στέρνον, καὶ τιτρώσκει διὰ τοῦ θώρακος, ώς φησι Κτησίας, ὁ ἰατρός, καὶ ἰᾶσθαι αὐτὸς τὸ τραῦμά φησι. Παίοντα δ' αὐτὸν ακοντίζει τις παλτώ ύπὸ τὸν ὀφθαλμὸν βιαίως· καὶ ένταῦθα 10 μαγόμενοι καὶ βασιλεύς καὶ Κύρος, καὶ οἱ άμω αὐτούς ύπερ έκατερων, δπόσοι μεν των άμφι βασιλέα απέθνησκον, Κτησίας λέγει παρ έκείνω γαρ ην Κύρος δε αὐτός τε απέθανε, καὶ οκτώ οἱ ἄριστοι τῶν περὶ αὐτὸν ἔκειντο ἐπ' αὐτῷ. Αρταπάτης δέ, ὁ πιστότατος αὐτῷ τῶν σκηπτούχων 15 θεράπων, λέγεται, έπειδή είδε πεπτωχότα Κύρον, καταπηδήσας από του ίππου περιπεσείν αύτω. Καὶ οί μέν φασι. βασιλέα κελευσαί τινα έπισφάξαι αὐτὸν Κύρω οἱ δέ, ξαυτον επισφάξασθαι, σπασάμενον τον ακινάκην είχε γαρ χρυσούν και στρεπτόν δε έφόρει και ψέλλια και τὰ άλλα, νο ως περ οί άριστοι των Περσων : έτετίμητο γαρ ύπο Κύρου δι εύνοιάν τε και πιστότητα.

Κεφάλαιον θ'.

Κύρος μέν οὖν οὖτως έτελεύτησεν, ἀνὴρ ῶν Περσῶν τῶν μετὰ Κύρον τὸν ἀρχαῖον γενομένων βασιλικώτατός τε καὶ ἄρχειν ἀξιώτατος, ὡς παρὰ πάντων ὁμολογεῖται τῶν Κύρου τὸ δοκούντων ἐν πείρα γενέσθαι. Πρῶτον μέν γὰρ παῖς ἔτι ων, ὅτε ἐπαιδεύετο καὶ σὺν τῷ ἀδελφῷ καὶ σὺν τοῖς ἄλλοις παισί, πάντων πάντα κράτιστος ἐνομίζετο. Πάντες γὰρ οἱ τῶν ἀρίστων Περσῶν παἴδες ἐπὶ ταῖς βασιλέως θύραις παιδεύονται. ἔνθα πολλὴν μὲν σωφροσύνην καταμάθοι ἄν τις,

αλαγρών δ' ούδεν ούτε ακούσαι, ούτ λδείν έστι. Θεώνται δ' οί παϊδες καὶ τοὺς τιμωμένους ὑπὸ βασιλέως καὶ άλλους τιμαζομένους · ωςτ' εύθύς παϊδες όντες μανθάνουσιν άργειν ε καὶ ἄρχεσθαι. Ένθα Κύρος αἰδημονέστατος μέν πρώτον ων ήλικιωτών έδόκει είναι, τοῖς τε πρεσθυτέροις καὶ τών έαυ- 5 οῦ ὑποδεεστέρων μαλλον πείθεσθαι Επειτα δε φιλιππό-:ατος, καὶ τοῖς ἵπποις ἄριστα χρησθαι. Έχρινον δ' ἀυτὸν ταὶ τῶν εἰς τὸν πόλεμον ἔμγων, τοξικής τε καὶ ἀκοντίσεως, οιλομαθέστατον είναι καὶ μελετηρότατον. Έπεὶ δὲ τῆ ήλικία έπρεπε, καὶ φιλοθηρότατος ην. καὶ πρὸς τὰ θηρία μέν- 10 τοι φιλοκινδυνότατος. Καὶ ἄρκτον ποτὲ ἐπιφερομένην οὐκ έτρεσεν, άλλά συμπεσών κατεσπάσθη άπό τοῦ ἵππου καλ τὰ μέν ἔπαθεν, ών καὶ τὰς ώτειλὰς φανεράς είνε, τέλος δὲ κατέκανε καὶ τὸν πρώτον μέντοι βοηθήσαντα πολλοῖς μακαριστόν είναι έποίησεν. 15

Επεί δε κατεπέμφθη ύπὸ τοῦ πατρός σατράπης Αυδίας τε καὶ Φρυγίας της μεγάλης καὶ Καππαδοκίας, στρατηγός δέ καὶ πάντων απεδείχθη, οίς καθήκει είς Καστωλού πεδίον αθροίζεσθαι, πρώτον μέν έπεδειξεν αύτόν, ότι περί πλείστου ποιοίτο, εί τω υπείσαιτο, καὶ εί τω συνθοίτο, καὶ 20 εί τω υπόσχοιτό τι, μηδέν ψεύδεσθαι. Καὶ γάρ οὖν ἐπίστευον μέν αὐτῷ αἱ πόλεις ἐπιτρεπόμεναι, ἐπίστευον δ' οἱ ανδρες καὶ εξ τις πολέμιος έγένετο, σπεισαμένου Κύρου, έπίστευε, μηδέν αν παρά τὰς σπονδάς παθείν. Τοιγαρούν έπει Τισσαφέρνει έπολέμησε, πάσαι αι πόλεις έχουσαι Κυ- 25 ρον είλοντο αντί Τισσαφέρνους, πλην Μιλησίων ούτοι δέ, ότι ούκ ήθελε τούς φεύγοντας προέσθαι, έφοβούντο αὐτόν. Καὶ γὰρ ἔργω ἐπεδείκνυτο, καὶ ἔλεγεν, ὅτι οὖκ ἄν ποτε προοῖτο, ἐπεὶ ἄπαξ αὐτοῖς φίλος ἐγένετο, οὐδ' εἰ ἔτι μέν μείους γένοιντο, έτι δε καὶ κάκιον πράξειαν. Φανερός δ' ήν, 36 καὶ εἴ τις τι ἀγαθὸν ἢ κακὸν ποιήσειεν αὐτόν, νικᾶν πειρώμενος καὶ ευχήν δέ τινες αὐτοῦ έξέφερον, ώς εὐχοιτο, τοσούτον χρόνου ζην, έςτε νικώη καὶ τοὺς εὖ καὶ τοὺς κακῶς ποιούντας ἀλεξόμενος. Καὶ γὰς οὖν πλεϊστοι δὴ αὖτῷ, ἐνὶ γε ἀνδρί, τῶν ἐφ᾽ ἡμῶν ἐπεθύμησαν καὶ χρήματα καὶ πόλεις καὶ τὰ ἑαυτῶν σώματα προέσθαι.

Ου μέν δη ουδέ τουτ άν τις είποι, ώς τους κακούργους 5 καὶ ἀδίκους εἴα καταγελάν, ἀλλὶ ἀφειδέστατα πάντων έτιμωρείτο. Πολλάκις δ' ήν ίδειν παιρά τὰς στιβομένας ὁδούς καὶ ποδών καλ χειρών καλ όφθαλμών στερουμένους άνθρώπους. ώςτε έν τη Κύρου άρχη έγένετο καὶ Ελληνι καὶ βαρβάρω, μηδέν άδικούντι, άδιώς πορεύεσθαι, όποι τις ήθελεν, έγοντι 1) ο τι προχωροίη. Τούς γε μέντοι άγαθούς είς πόλεμον ώμολόγητο διαφερόντως τιμαν. Καὶ πρώτον μέν ήν αὐτῷ πόλεμος πρός Πεισίδας καὶ Μυσούς στρατευόμενος οὖν καὶ αὐτὸς εἰς ταύτας τὰς χώρας, ούς έωρα εθέλοντας κινδυνεύειν, τούτους καὶ ἄρχοντας ἐποίει, ής κατεστρέφετο χώρας, 15 έπειτα δε και άλλοις δώροις ετίμα. ώςτε φιώνεσθαι τούς μέν άγαθούς, εὐδαιμονεστάτους, τοὺς δέ κακούς, δούλους τούτων αξιούν είναι. Τοιγαρούν πολλή ήν αφθονία αὐτώ των έθελόντων κινδυνεύειν, όπου τις οδοιτο Κύρον αδοθήσεσθαι.

20 Εἴς γε μὴν δικαιοσύνην εἴ τις αὐτῷ φανερὸς γένοιτο ἐπιδεἰκνυσθαι βουλόμενος, περὶ παντὸς ἐποιεῖτο τούτους πλουσιωτέρους ποιεῖν τῶν ἐκ τοῦ ἀδἰκου φιλοκερδούντων. Καὶ
γὰρ οὐν ἄλλα τε πολλὰ δικαίως αὐτῷ διεχειρίζετο, κοὶ στρατεύματι ἀληθινῷ ἐχρήσατο. Καὶ γὰρ στρατηγοὶ καὶ λοχα25 γοὶ οὐ χρημάτων ἕνεκα πρὸς ἐκεῖνον ἔπλευσαν, ἀλλὶ ἐπεὶ
ἔγνωσαν κερδαλεώτερον εἶναι, Κύρῳ καλῶς πειθαρχεῖν, ἢ
τὸ κατὰ μῆνα κέρδος. Αλλὰ μὴν εἴ τίς γέ τι αὐτῶ προςτάξαντι καλῶς ὑπηρετήσειεν, οὐδενὶ πώποτε ἀχάριστον εἴασε
τὴν προθυμίαν. Τοιγαροῦν κράτιστοι δὴ ὑπηρέτωι παντὸς
δεργου Κύρῳ ἐλέχθησαν γενέσθαι. Εἰ δὲ τινα ὁρῷη δεινὸν
ὄντα οἰκονόμον ἐκ τοῦ δικαίου, καὶ κατασκευάζοντά τε, ἦς
ἄρχοι χώρας, καὶ προςόδους ποιοῦντα, οὐδίνα ᾶν πώποτε
ἀφείλετο, ἀλλὰ καὶ ἀεὶ πλείω προςεδίδου ' ῶςτε καὶ ἦδίως

έπόνουν, καὶ θαφφαλέως έκτωντο, καὶ ἃ πέπατο αὖ τις, ηκιστα Κύρον ἔκρυπτεν οὐ γὰρ φθονών τοὶς φανερως πλουτούσιν έφαίνετο, ἀλλὰ πειρώμενος χρησθαι τοῖς των ὑποκρυπτομένων χρημασι. Φίλους γε μὴν ὅσους ποιήσαιτο, καὶ εὐνους γνολη ὅντας, καὶ ἱκανοὺς κρίνειε συνεργοὺς εἰ— 5 ναι, ὅ τι τυγχάνει βουλόμενος κατεργάζεσθαι, ὁμολογείται πρὸς πάντων κράτιστος δὴ γενέσθαι θεραπεύειν. Καὶ γὰρ αὐτὸ τοῦτο, οὖπερ αὐτὸς ἔνεκα φίλων ῷετο δεῖσθαι, ὡς συνεργοὺς ἔχοι, καὶ αὐτὸς ἐπειράτο συνεργὸς τοῖς φίλοις κράτιστος εἶναι τούτου, ὅτου ἕκαστον αἰσθάνοιτο ἐπιθυμοῦντα. 10

Δωρα δε πλείστα μέν, οίμαι, είς γε ανήρ ων ελαμβανε διά πολλά ταύτα δε πάντων δη μάλιστα τοῖς φίλοις διεδίδου, πρός τούς τρόπους έχαστου σχοπών, καὶ ότου μάλιστα δρώη ξχαστον δεόμενον. Καὶ όσα τῷ σώματι αὐτοῦ κόσμον πέμποι τις η ώς είς πόλεμον η ώς είς καλλωπισμόν, καὶ περί 18 τούτων λέγειν αὐτὸν ἔφασαν, ὅτι τὸ μέν δαυτοῦ σῶμα οὐκ αν δύναιτο τούτοις πασι κοσμήσαι, φίλους δὲ καλώς κεκοσμημένους μέγιστον κόσμον ανδοί νομίζοι. Καὶ τὸ μέν τὰ μεγάλα νικάν τούς φίλους εὖ ποιούντα, οὐδὲν θαυμαστόν, έπειδή γε καὶ δυνατώτερος ην το δέ τη έπιμελεία περιεί- 30 ναι τών φίλων, καὶ τώ προθυμεῖσθαι χαρίζεσθαι, ταῦτα μαλλον έμοιγε δοκεί αγαστά είναι. Κύρος γαρ έπεμπε βίχους οἴνου ἡμιδεεῖς πολλάχις, ὁπότε πάνυ ἡδὺν λάβοι, λέγων, ότι "ούπω δη πολλού χρόνου τούτου ήδίονι οίνω έπιτύνοι τούτον οὖν σοι ἔπεμψε, καὶ δεῖταί σου, τούτον έκ- 25 πιείν τήμερον σύν οἰς μάλιστα φιλείς." Πολλάκις δε χήνας ημιβρώτους έπεμπε, καὶ άρτων ημίσεα, καὶ άλλα τοιαύτα, έπιλέγειν κελεύων τον φέροντα "Τούτοις ησθη Κύρος " βούλεται ούν καὶ σὲ τούτων γεύσασθαι." "Οπου δὲ χιλὸς σπάνιος πάνυ εξη, αὐτὸς δ' έδύνατο παρασκευάσασθαι διὰ τὸ 30 πολλούς έχειν υπηρέτας, καὶ διὰ τὴν έπιμέλειαν, διαπέμπων έχελευε τούς φίλους, τοῖς τὰ ξαυτών σώματα ἄγουσιν ἵπποις εμβάλλειν τούτον τον χιλόν, ώς μη πεινώντες τους &

αυτού φίλους άγωσιν. Εὶ δὲ δή ποτε πορεύοιτο, καὶ πλεῖστοι μέλλοιεν όψεσθαι, προςκαλών τούς φίλους έσπουδαιολογείτο, ως δηλοίη, ούς τιμά αξτε έγωγε, έξ ων ακούω, ούδενα πρίνω ύπο πλειόνων πεφιλήσθαι ούτε Ελλήνων, ούε τε βαρβάρων. Τεκμήριον δέ τούτου καὶ τόδε παρά μέν Κύρου, δούλου όντος, ούδεὶς απήει πρὸς βασιλέα πλην "Ορόντας έπεχείρησε ' καὶ οὖτος δέ, ον ώετο πιστόν οί εἶναι, ταχύ αὐτὸν εὖρε Κύρω φιλαίτερον, η ξαυτώ παρά δε βασιλέως πολλοί πρός Κύρον απήλθον, έπει πολέμιοι 10 αλλήλοις εγένοντο, καλ ούτοι μέντοι οι μάλιστα υπ' αυτου αγαπώμενοι, νομίζοντες, παρά Κύρω όντες αγαθοί αξιωτέρας αν τιμής τυγχάνειν ή παρά βασιλεί. Μέγα δὲ τεκμήριον καὶ τὸ ἐν τῆ τελευτῆ τοῦ βίου αὐτῷ γενόμενον, ὅτι καὶ αὐτὸς ἡν ἀγαθός, καὶ κρίνειν ορθώς ἐδύνατο τοὺς 15 πιστούς καὶ εὔνους καὶ βεβαίους. Αποθνήσκοντος γὰρ αὖτου, πάντες οι παρ' αυτόν φίλοι και συντράπεζοι μαχόμενοι απέθανον ύπες Κύρου, πλην Αριαίου ούτος δε τεταγμένος ετύγχανεν έπὶ τῷ εὐωνύμο, τοῦ ἱππικοῦ ἄρχων. ώς δ' ήσθετο Κύρον πεπτωκότα, έφυγεν, έχων καὶ τὸ στρά-20 τευμα παν, οδ ήγειτο.

Κεφάλαιον ί.

Ένταῦθα δὴ Κύρου ἀποτέμνεται ἡ κεφαλὴ καὶ χεὶρ ἡ δεξιά. Βασιλεὺς δὲ καὶ οἱ σὺν αὐτῷ διώκων εἰςπίπτει εἰς τὸ Κυρεῖον στρατόπεδον καὶ οἱ μὲν μετὰ Αριαίου οὐκέτι ἵστανται, ἀλλὰ φεύγουσι διὰ τοῦ αὐτῶν στρατοπέδου τεἰς τὸν σταθμόν, ἔνθεν ὥρμηντο τέτταρες δὲ ἐλέγοντο παρασάγγαι τῆς ὁὐοῦ εἶναι. Βασιλεὺς δὲ καὶ οἱ σὺν αὐτῷ τά τε ἄλλα πολλὰ διαρπάζουσι, καὶ τὴν Φωκαΐδα τὴν Κύρου παλλακίδα, τὴν σοφὴν καὶ καλὴν λεγομένην εἶναι, λαμβάνει. Ἡ δὲ Μιλησία, ἡ νεωτέρα, ληφθεῖσα ὑπὸ τῶν

αμφί βασιλέα, έκφεύγει γυμνή πρός των Ελλήνων, οί έτυγον έν τοῖς σκευοφόροις Επλα έχοντες, καὶ αντιταχθέντες, πολλούς μέν των άρπαζόντων απέχτειναν, οί δε και αὐτών απέθανον ου μην ξφυγόν γε, αλλά και ταύτην ξσωσαν, καὶ τὰ άλλα, ὁπόσα έντὸς αὐτῶν καὶ γρήματα καὶ άνθρωποι έγενοντο, πάντα έσωσαν. Ένταυθα διέσχον άλλήλων βασιλεύς τε καλ οί Ελληνες ώς τριάκοντα στάδια, οί μέν διώχοντες τυύς καθ' έαυτούς, ώς πάντας γικώντες οί δέ άρπάζοντες, ως ήδη πάντες νικώντες. Επεί δε ήσθοντο οί μέν Ελληνες, ότι βασιλεύς σύν τῷ στρατεύματι έν τοῖς σχευ- 16 οφόροις εξη, βασιλεύς δ' αὐ ήπουσε Τισσαφέρνους, ότι οί Έλληνες νικώεν τὸ καθ' ξαυτούς, καὶ εἰς τὸ πρόσθεν οἴχοιντο διώκοντες, ένταυθα δή βασιλεύς μέν άθροίζει τούς ξαυτού, καὶ συντάττεται ὁ δὲ Κλέαρχος έβουλεύετο, Πρόξενον καλέσας (πλησιαίτατος γαρ ήν), εὶ πέμποιέν τινας, ή 18 πάντες ζοιεν έπλ το στρατόπεθον αρήξοντες.

Έν τούτω καὶ βασιλεύς πάλιν δήλος ήν προςιών, ως έδο-. κει, όπισθεν· καὶ οἱ μέν Ελληνες συστραφέντες παρεσκευάζοντο, ως ταύτη προςιόντες καὶ δεξόμενοι . ὁ δὲ βασιλεύς ταύτη μέν ουκ ήγεν, ή δε παρήλθεν, έξω του ευωνύμου κέ- 20 ρατος, ταύτη καὶ ἀπήγαγεν, ἀναλαβών καὶ τοὺς ἐν τῆ μάγη προς τους Ελληνας αυτομολήσαντας, και Τισσαφέρνην, και τούς σύν αὐτῷ. Ο γὰρ Τισσαφέρνης ἐν τῆ πρώτη συνόδω ούχ έφυγεν, άλλά διήλασε παρά τον ποταμόν κατά τούς "Ελληνας πελταστάς" - διελαύνων δε κατέκανε μεν οὐδένα, δια- 35 στάντες δέ οἱ Ελληνες επαιον καὶ ηκόντιζον αὐτούς 'Επισθένης δε Αμφιπολίτης ήρχε των πελταστών, καὶ ελένετο **α**ρούνιμος γενέσθαι. 'Ο δ' οὖν Τισσαφέρνης ώς μεῖον ἔχων απηλλάγη, πάλιν μέν ουκ αναστρέφει, είς δε το στρατόπεδον αφικόμενος τὸ τῶν Ελλήνων, έκει συντυγχάνει βασιλεί, και 30 όμου δή πάλιν συνταξάμενοι έπορεύοντο. Επεὶ δ' ήσαν κατα το ευώνυμον των Ελλήνων κέρας, έδεισαν οί Ελληνες, μή προςάγοιεν πρός το κέρας, καὶ περιπτύξαντες άμφοτέρωθεν

αύτοὺς κατακόψειαν καὶ ἐδόκει αὐτοῖς ἀναπτύσσειν τὸ κέρος, καὶ ποιήσασθαι ὅπισθεν τὸν ποταμόν. Ἐν ῷ δὲ ταῦτα ἐβουλεύοντο, καὶ δὴ βασιλεὺς παραμειψάμενος εἰς τὸ αὐτό σχῆμα κατέστησεν ἀντίαν τὴν φάλαγγα, ὡςπερ τὸ πρῶτον ὁ μαχούμενος συνήει. ἹΩς δὲ εἰδον οἱ Ἑλληνες ἐγγύς τε ὅντας καὶ παρατεταγμένους, αὐθις παιανίσαντες ἐπήεσαν πολὺ ἔτι προθυμότερον, ἢ τὸ πρόσθεν. Οἱ δ' αὐ βάρβαροι οὐκ ἐδέχοντο, ἀλλ' ἐκ πλείονος ἢ τὸ πρόσθεν ἔφευγον οἱ δ' ἐπεδίωκον μέχρι κώμης τινός ' ἐνταῦθα δὲ ἔστησαν οἱ Ἑλληνες' 10 ὑπὲρ γὰρ τῆς κώμης γήλοφος ἦν, ἐφ' οὐ ἀνεστράφησαν οἱ ἀμφὶ βασιλέα, πεζοὶ μὲν οὐκέτι, τῶν δὲ ἱππέων ὁ λόφος ἐνεπλήσθη, ὡςτε τὸ ποιούμενον μὴ γιγνώσκειν. Καὶ τὸ βασίλειον σημεῖον ὁρᾶν ἔφασαν, ἀετόν τινα χρυσοῦν ἐπὶ πέλτης ἀνατεταμένον.

Επεί δέ και ένταυθα έχώρουν οι Ελληνες, λείπουσι δή και τὸν λόφον οι ίππεῖς · οὐ μέντοι ἔτι άθρόοι, άλλ' άλλοι άλλοθεν : έψιλοῦτο δ' ὁ λόφος τῶν ἱππέων : τέλος δὲ καὶ πάντες αιεχώρησαν. Ο ούν Κλέαργος ούκ ανεβίβαζεν έπὶ τὸν λόφον, άλλ' ὑπὸ αὐτὸν στήσας τὸ στράτευμα, πέμπει Δύκιον 20 τον Συρακούσιον καὶ άλλον έπὶ τον λόφον, καὶ κελεύει, κατιδόντας τὰ ὑπὲρ τοῦ λόφου, τι ἐστιν ἀπαγγεῖλαι. Αύχιος ήλασε [τε] καὶ ἰδών ἀπαγγέλλει, ὅτι φεύγουσιν ἀνὰ κράτος. Σχεδον δ' ότε ταυτα ήν, καὶ ήλιος έδύετο. Ένταύθα δ' έστησαν οί Ελληνες, καὶ θέμενοι τὰ ὅπλα ἀνεπαύ-25 οντο καὶ αμα μέν έθαύμαζον, ότι οὐδαμοῦ Κύρος φαίνοιτο. ουδ' άλλος απ' αυτού ουδείς παρήει · ου γαρ ήδεσαν αυτόν τεθνηκότα, άλλ' εξκαζον, η διώκοντα οίχεσθαι, η καταληψόμενόν τι προεληλακέναι καὶ αὐτοὶ εδουλεύοντο, εἰ αὐτοῦ μείναντες τὰ σκευοφόρα ένταῦθα ἄγοινιο, ἢ ἀπίοιεν έπὶ τὸ 30 στρατόπεδον. "Εδοξεν οὖν αὐτοῖς ἀπιέναι καὶ ἀφικνοῦνται αμφὶ δόρπιστον έπὶ τὰς σκηνάς. Ταύτης μὲν οὖν τῆς ἡμέρας τοῦτο τὸ τέλος έγενετο. Καταλαμβάνουψι δὲ τῶν τε αλλων χρημάτων τὰ πλεϊστα διηρπασμένα, καὶ εξ τι σιτίον η ποτον ήν καὶ τὰς ἁμάξας μεστὰς ἀλεύρων καὶ οἴνου, ᾶς παρεσκευάσατο Κῦρος, ἵνα, εἴ ποτε σφοδρὰ λάδοι τὸ στρατόπεδον ἔνδεια, διαδιδοίη τοῖς Ελλησιν ἡσαν δ' αὖται, ὡς ἐλέγοντο, τετρακόσιαι ἄμαξαι καὶ ταύτας τότε οἱ σὺν βασιλεῖ διήρπασαν. "Ωςτε ἄδειπνοι ἡσαν οἱ πλεῖστοι τῶν Ελλήνων" ἦσαν δὲ καὶ ἀνάριστοι πρὶν γὰρ δὴ καταλῦσαι τὸ στράτευμα πρὸς ἄριστον, βασιλεὺς ἐφάνη. Τάυτην μὲν οὖν τὴν νύκτα οὖτω διεγένοντο.

ZENOP QNTO Y

KTPOT ANABAZE OZ

BIBAION AETTEPON.

Κεφάλαιον α'.

ΩΣ μεν οὖν ηθροίσθη Κύρω τὸ Ελληνικόν, ὁπότε έπλ τον αδελφον Αρταξέρξην έστρατεύετο, και σσα έν τη ανόδω έπράχθη, καὶ ώς ἡ μάχη έγένετο, καὶ ώς Κύρος έτελεύτησε. καὶ ὡς ἐπὶ τὸ στρατόπεδον έλθόντες οἱ Ελληνες ἐκοιμήθησαν. ο οιόμενοι τὰ πάντα νικάν, καὶ Κύρον ζην, έν τῷ ἔμπροσθεν λύγω δεδήλωται. Αμα δε τη ήμερα συνελθόντες οι στρατηγοὶ εθαύμαζον, ὅτι Κῦρος οὖτε ἄλλον πέμποι σημανοῦντα, ο τι γρη ποιείν, οὐτ αὐτὸς φαίνοιτο. Εδοξεν οὖν αὐτοῖς. συσκευασαμένοις, ἃ είχον, καὶ έξοπλισαμένοις, προϊέναι είς 10 τὸ πρόσθεν, ἔως Κύρω συμμίζειαν. "Ηδη δὲ ἐν ὁρμη ὄντων, αμ' ήλιω ανίσχοντι ήλθε Προκλής, δ Τευθρανίας αρχων, γεγονώς ἀπὸ Δαμαράτου τοῦ Λάκωνος, καὶ Γλοῦς ὁ Ταμώ. Ουτοι έλεγον, ότι Κύρος μέν τέθνηκεν, Αριαΐος δέ πεφευγως εν τῷ σταθμῷ εἴη μετὰ τῶν ἄλλων βαρβάρων, ὅθεν τῆ 15 προτεραία ώρμωντο και λέγοι, ότι "ταύτην μέν την ημέραν περιμενίειεν αν αυτούς, εὶ μέλλοιεν ηκειν τη δὲ άλλη απιέγαι φαίη έπὶ Ἰωνίας, οθενπερ ήλθε." Ταῦτα ακούσαντες οί στρατηγοί και οι άλλοι Ελληνες [πυνθανόμενοι], βαρίως έφερον. Κλέπρχος δε τάδε είπεν . "Αλλ ώφελε μεν Κύρος 20 ζην έπει δέ τετελεύτηκεν, απαγγέλλετε Αριαίω, ότι ημείς

γε νικώμεν βασιλέα, καί, ώς ὁρᾶτε, οὐδεὶς ἡμῖν ἔτι μάχεται. και εί μη υμείς ηλθετε, έπορευόμεθα αν έπι βασιλέα. Enappelloueda de Apialo, ear erdade Eldy, eig tor douνον τὸν βασίλειον καθίσειν αὐτόν τῶν γὰς τὴν μάχην νικώντων καὶ τὸ ἄρχειν έστί." Ταῦτα εἰπών ἀποστέλλει τοὺς 6 ανγέλους, καὶ σύν αὐτοῖς Χειρίσοφον τὸν Λάκωνα, καὶ Μέσωνα τον Θετταλόν και γάρ αὐτός ὁ Μένων έβούλετο ήν γαρ φίλος και ξένος Αριαίου. \ Οι μέν ώχοντο, Κλέαρχος δέ περιέμεινε. Το δε στράτευμα επορίζετο σίτον, οπως εδύνατο, έχ των ὑποζυγίων, χόπτοντες τοὺς βοῦς καὶ ὅνους 10 ξύλοις δ' έχρωντο, μικρον προϊόντες από της φαλαγγος, οὖ ή μάχη έγένετο, τοῖς τε οιιστοῖς, πολλοῖς οὐσιν, οῦς ἡνάγκαζον οί Ελληνες εκβάλλειν τους αυτομολούντας παρά βασιλέως, καὶ τοῖς γέδόοις, καὶ ταῖς ξυλίναις ἀσπίσι ταῖς Αἰγυπτίαις. mollal de nai miltat, nal auatat hour wiper dat Epquot 18 οίς πασι χρώμενοι, κρία έψοντες ήσθιον έκείνην την ημέραν.

Καὶ ήδη τε ήν περὶ πλήθουσαν αγοράν, καὶ ἔρχονται παρά βασιλέως καὶ Τισσαφέρνους κήρυκες, οἱ μὲν ἄλλοι, βάρβαροι - ην δε αυτών Φαλίνος είς Ελλην, ος ετύγχανε παρά Τισσαφέρνει ών, και έντιμως έχων και γάρ προςεποιείτο 🕉 έπιστήμων είναι των άμφι τὰς τάξεις τε και ὁπλομαχίαν. Ούτοι δέ προςελθόντες τε, καὶ καλέσαντες τους των Ελλήνων άρχοντας, λέγουσιν, δτι " βασιλεύς κελεύει τοὺς Ελληνας, έπελ γικών τυγγάνει, καλ Κύρον απέκτονε, παραδόντας τα οπλα, ίοντας έπὶ τὰς βασιλέως θύρας, εύρισκεσθαι ήν τι 26 δύνωνται αναθόν." Ταυτα μέν είπον οι βασιλέως κήρυκες οι δε Ελληνες βαρέως μεν ήκουσαν, όμως δε Κλέαρχος τοσούτον είπεν, ότι " οὐ τῶν νικώντων είη τὰ ὅπλα παραδιδόναι' άλλ', " έφη, " ύμεῖς μέν, ο άνδρες στρατηγοί, τούτοις αποκρίνας θε, ο τι κάλλιστόν τε καλ άριστον έχετε έγω δέ αὐ- 30 τίκα ήξω." 'Εκάλεσε γάρ τις αὐτὸν τῶν ὑπηρετῶν, ὅπως ίδοι τά ίερα έξηρημένα ετυχε χάρ θυόμενος. "Ενθα δή άπεπρίνατο Κλεάνωρ μέν δ Αρχάς, πρεσβύτατος ών, δτι " προ-

þ

σθεν αν ἀποθάνοιεν, ἢ τὰ ὅπλα παραδοῖεν." Πρόξενος δὲ ὁ Θηβαῖος, "Αλλ' ἐγώ," ἔφη, "ὧ Φαλῖνε, θαυμάζω, πότερα ὡς κρατῶν βασιλεὺς αἰτεῖ τὰ ὅπλα, ἢ ὡς διὰ φιλίαν δῶρα. Εἰ μὲν γὰρ ὡς κρατῶν, τὶ δεῖ αὐτὸν αἰτεῖν, ἀλλ' οὐ λαβεῖν ἀλθόνδ τα ; εἰ δὲ πείσας βούλεται λαβεῖν, λεγέτω, τὶ ἔσται τοῖς στρατιώταις, ἐὰν αὐτῷ ταῦτα χαρίσωνται." Πρός ταῦτα Φαλῖνος εἰπε, "Βασιλεὺς νικᾶν ἡγεῖται, ἐπεὶ Κῦρον ἀπέκτονε. Τἰς γὰρ αὐτῷ ἐστιν ὅςτις ἀρχῆς ἀντιποιεῖται ; Νομίζει δὲ καὶ ὑμᾶς ἐαυτοῦ εἰναι, ἔχων ἐν μέσῃ τῆ ἑαυτοῦ χώρα, καὶ ποτα10 μῶν ἐντὸς ἀδιαβάτων καὶ πλῆθος ἀνθρώπων ἐφ' ὑμᾶς δυνάμενος ἀγαγεῖν, ὅσον, οὐδ' εἰ παρέχοι ὑμῖν, δύναισθ' ᾶν ἀποκτεῖναι."

Μετά τούτον Θεόπομπος Αθηναίος είπεν " Τ Φαλίνε, νύν, ώς σύ δράς, ημίν ούδεν άλλο έστιν άγαθον εί μη δπλα 15 καὶ ἀρετή. Καὶ ὅπλα μέν οὖν ἔχοντες, οἰόμεθα ᾶν καὶ τῦ άρετη γρησθάι παραδόντες δ' αν ταύτα, καὶ τών σωμάτων Μή ούν οίου, τὰ μόνα ἡμῖν ἀγαθὰ ὅντα ὑμῖν παραδώσειν ' άλλά σύν τούτοις καί περί των υμετέρων άναθων μαχούμεθα." Ακούσας δε ταυτα ο Φαλίνος εγέλασε, 20 καὶ εἶπεν " Άλλὰ φιλοσόφω μέν ἔοικας, οι νεανίσκε, καὶ λέγεις ούκ αχάριστα. Τσθι μέντοι ανόητος ών, εί οίει αν την υμετέραν άρετην περιγενέσθαι της βασιλέως δυνάμεως." *Αλλους δέ τινας ἔφασαν λέγειν ὑπομαλακιζομένους, " ώς καὶ Κύρω πιστοί έγένοντο, καί βασιλεί γ' αν πολλού άξιοι γέ-25 γοιντο, εὶ βούλοιτο φίλος γενέσθαι καὶ εἴτε άλλο τι θέλοι yong fai, elt' ex Alyuntov στρατεύειν, συγκαταστρέψαιντ αν αὐτῷ." Εν τούτω καὶ Κλέαρχος ήκε, καὶ ηρώτησεν, εἰ ήδη αποχεκριμένοι είεν. Φαλίνος δ' υπολαβών είπεν " Ουτοι μέν, ω Κλέαρχε, άλλος άλλα λέγει ου δ' ημίν είπε, τί λέγεις." 30 O 8 ciner "Eyw de, w Palire, aquerog Ewpana, oluat de καὶ οἱ άλλοι πάντες οὖτοι ' σύ τε γὰρ Ελλην εἰ, καὶ ἡμεῖς, τοσούτοι όντες, δυους συ δράς εν τοιούτοις δε όντες πράγμασι συμβουλευόμεθά σοι, τί χρη ποιείν, περί ων λέγεις. Σύ ούν,

πρός Θεών, συμβούλευσον ήμῖν, ὅ τί σοι δοκεὶ κάλλιστον καὶ ἄριστον είναι, καὶ ὅ σοι τιμὴν οἴσει εἰς τὸν ἔπειτα χρότον ἀναλεγύμενον, ὅτι Φαλῖνος ποτὲ πεμφθεὶς παρὰ βασιλέως, κελεύσων τοὺς Ἑλληνας τὰ ὅπλα παραδοῦναι, συμβουλευομένοις συτεβούλευοεν αὐτοῖς τάδε. Οἰσθα δὶ, ὅτι ἀνάχκη λὲ- ὁ γεσθαι ἐν τῆ Ἑλλάδι, ὅ ἄν συμβουλεύσης." Ὁ δὲ Κλίαρχος ταῦτα ὑπήγετο, βουλόμενος καὶ αὐτὸν τὸν παρὰ βασιλέως πρεσβεύοντα συμβουλεῦσαι, μὴ παραδοῦναι τὰ ὅπλα, ὅπως εὐελπιδες μᾶλλον οἱ Ἑλληνες εἶεν. Φαλῖνος δ' ὑποστρέψας, παρὰ τὴν δόξαν αὐτοῦ εἶπεν ὧδε

" Έγω, εὶ μέν των μυρίων έλπίδων μία τις υμιν έατί, σωθήναι πολεμούντας βασιλεί, συμβουλεύω, μή παραδιδύναι τὰ οπλα εί δέ τοι μηδεμία σωτηρίας έστιν έλπις ακοντος βασιλέως, συμβουλεύω σώζεσθαι ύμων οπη δυνατόν." Κλέαρχος δε πρός ταυτα είπεν " 'Αλλά ταυτα μέν δή συ λέγεις : 15 παρ' ήμων δε απάγγελλε ταύτα, ότι ήμεῖς οἰόμεθα, εἰ μεν δέοι βασιλεί φίλους είναι, πλείονος αν άξιοι είναι φίλοι, έχοντες τὰ ὅπλα, ἢ παραδόντες ἄλλω: εὶ δὰ δέοι πολεμεῖν, άμεινον αν πολεμείν, έχοντας τὰ ὅπλα, ἡ παραδόντες άλλω." Ο δέ Φαλίνος είπε "Ταύτα μέν δή απαγγελούμεν άλλά 20 καὶ τάθε υμίν έκελευσεν είπειν βασιλεύς, ότι μένουσι μέν υμίν αὐτοῦ σπονδαὶ εἴησαν, προϊοῦσι δὲ καὶ ἀπιοῦσι πόλεμος. Είπατε οὖν καὶ περὶ τούτου, πότερα μενεῖτε καὶ σπονδαί είσιν, η ως πολέμου όντος παο ύμων απαγγελώ." Κλέαρχος δ' έλεξεν. "Απάγγελλε τοίνυν καλ περί τούτων, ότι καλ 25 πμιν ταυτα δοκεί, απερ και βασιλεί." "Τι ούν ταυτ' έστιν;" έωη ὁ Φαλίνος. Απεκρίνατο Κλέφργος "Πν μέν μένωμεν, σπονδαί · απιούσι δε καὶ προϊούσι, πόλεμος." · Ο δε πάλιν ηρώτησε " Σπονδάς η πόλεμον απαγγελώ;" Κλέαργος δέ ταὐτὰ πάλιν ἀπεκρίνατο · " Σπονδαὶ μέν μένουσιν, ἀπιοῦσι 30 δε ή προϊαύσι πόλεμος." "Ο τι δε ποιήσαι, αν διεσήμανε.

Κεφάλαιον β'.

Φαλίνος μέν δή ώχετο, καὶ οἱ σύν αὐτῷ. Οἱ δὲ παρά Αριαίου ήκον, Προκλής και Χειρίσοφος Μένων δε αυτού έμενε παρά Apialo. ούτοι δέ έλεγον, ότι " πολλούς φαίη Αριαΐος είναι Πέρσας έαυτου βελτίους, ούς ούκ αν άνασχέ-5 σθαι αὐτοῦ βασιλεύοντος ' άλλ' εἰ βούλεσθε συναπιέναι, ηκειν ήδη κελεύει της νυκτός εί θε μή, φύτος πρωί απιέναι ongiv." O de Kleapros einer "All outo yon noisir, ear μεν ήχωμεν, ώςπερ λέγετε εί δε μή, πράττετε, όποιον αν τι ύμιν οξησθε μάλιστα συμφέρειν." "Ο τι δε ποιήσοι, οὐδέ 10 τούτοις είπε. Μετὰ δὲ ταῦτα, ἤδη ἡλίου δύνοντος, συγκαλέσας τους στρατηγούς καὶ λογαγούς, έλεξε τοιάδε "Εμοί, ω άνδρες, θυομένω, λέναι έπλ βασιλέα, ούκ έγλγνετο τα λερά. Καὶ εἰκότως ἄρα οὐκ εγίγνετο. 'Πς γὰρ εγώ νῦν πυνθάνομαι, έν μέσω ήμων και βασιλέως ο Τίγρης ποταμός έστι 15 ναυσίπορος, ον ούκ αν δυναίμεθα άνευ πλοίων διαβήναι. πλοῖα δ' ἡμεῖς οὐκ ἔχομεν. Οὐ μέν δη αὐτοῦ γε μένων οἶέν τε τα γαρ επιτήδεια ούκ έστιν έχειν ιέναι δε παρά τούς Κύρου φίλους, πάνυ καλά ήμεν τὰ ίερὰ ήν. 'Ωδε οὖν χρή ποιείν απιόντας δειπνείν, ο τί τις έχει 90 σημήνη τῷ κέρατι, ὡς ἀναπαύεσθαι, συσκευάζεσθε * ἐπειδαν δέ το δεύτερον, ανατίθεσθε έπλ τα υποζύγια επλ δε τῷ τρίτω, Επεσθε τῷ ἡγουμένω, τὰ μεν ὑποζύγια έχοντες πρός του ποταμού, τὰ δὲ ὅπλα ἔζω." απούσαντες οἱ στρατηγοὶ καὶ οἱ λοχαγοὶ ἀπηλθον, καὶ 25 emolour outes · mai to loimor o uer foxer, of d' inelθοντο, σύχ ελόμενοι, αλλ' δρώντες, ότι μόνος έφρόνει, ολα δεί τὸν ἄρχοντα, οἱ δὲ ἄλλοι ἄπειροι ἦσαν. Αριθμός δὲ τῆς όδου, ην ηλθον έξ Εφέσου της Ιωνίας μέχρι της μάχης, στωθμοί τρείς και ένενήκοντα, παρασάγγαι πέντε και τριάκοντα 30 καλ πεντακόσιοι, στάδιοι πεντήκοντα καλ έξακιςχίλιοι καλ

μύριοι · από δε της μάχης ελέγοντο είναι είς Βαβυλώνα, στάδιοι έξήχοντα καὶ τριακόσιοι.

Erreufer di, enel grotoc evereto, Miltorubng uer o Θράζ, έχων τούς τε ίππέας τούς μεθ' έαυτου είς τεσσαράποντα, καὶ τῶν πεζῶν Θρακῶν ὡς τριακοσίους, ηὐτομόλησε . πρός βασιλέα. Κλέαρχος δέ τοις άλλοις ήγειτο κατά τά παρηγγελμένα, οί δ' είποντο ' καὶ αφικνούνται εἰς τὸν πρώτον σταθμόν παρά Αριαΐον και την έκείνου στρατιάν αμφί μέσας νύκτας καλ έν τάξει θέμενοι τὰ οπλα, συνήλθον οί στρατηγοί και οι λοχαγοί των Ελλήνων παρά Αριαΐον και 10 ωμοσαν οι τε "Ελληνες και ο Αριαίος, και των σύν αὐτω οί πράτιστοι, μήτε προδώσειν άλλήλους, σύμμαχοί τε έσεσθαι. οί δε βάβαροι προςώμοσαν, και ήγήσευθαι άδόλως. δ' ώμοσαν, σφάξαντες ταύρον, καὶ λύκον, καὶ κάπρον, καὶ πριόν, εἰς ἀσπίδα βάπτοντες οἱ μέν Ελληνες ξίφος, οἱ δὲ 15 βάρβαροι λόγχην. Επεί δε τὰ πιστὰ έγενετο, είπεν ὁ Κλέαοχος "Αγε δή, δ Αριαίε, έπείπερ ὁ αὐτὸς ημίν στόλος Earl xal buir, eine, tha yround Exerc neol the nooelac πότερον απιμεν, ηνπερ ήλθομεν, η αλλην τινα έννενοηκέναι doneic odor noeltrw;" O de elner. "Ilr per Aldoper ani- 20 όντες, παντελώς αν ύπο λιμού απολοίμεθα · ύπαργει γαρ νῦν ἡμῖν οὐδὲν τῶν ἐπιτηδείων. Επτακαίδεκα γὰο σταθμών των έγγυτατω ούδε δεύρο ζόντες έκ της χώρας ούδεν είγομεν λαμβάνειν ' ένθα δ' εξ τι ήν, ήμεις διεπορευόμενοι κατεδαπανήσαμεν. Νύν δ' έπινοουμεν πορεύεσθαι μακρο- 35 τέραν μέν, των δ' έπιτηδείων ούκ απορήσομεν. Πορευτέον δ' ήμιτ τους πρώτους σταθμούς ώς αν δυνώμεθα μακροτάτους, ίνα ως πλείστον αποσπασθωμεν του βασιλικού στρατεύματος ήν γάρ απαξ δυοίν ή τριών ήμερών όδον απόσχωμεν, οθκέτι μη δύνηται βασιλεθς ήμας καταλαβείν. 30 Ολίγω μέν γάρ στρατεύματι οὐ τολμήσει έφέπεσθαι πολύν δέ έχων στόλον, ου δυνήσεται τανέως πορεύεσθαι. Τακε δέ

καὶ τῶν ἐπιτηδείων σπανιεῖ. Ταύτην," ἔφη, "γνώμην ἔχω ἔγωγε."

3Ην δ' αΰτη ή στρατηγία οὐδεν άλλο δυναμένη, ή αποδράναι η αποφυγείν ή δε τύχη έστρατήγησε κάλλιον. 5 Επεί γαρ ημέρα έγένετο, επορεύοντο, έν δεξιά έχοντες τὸν ηλιον, λογιζόμενοι ηξειν αμα ηλίω δύνοντι εἰς κώμας της Βαβυλωνίας χώρας καὶ τοῦτο μὶν οὐκ έψεύσθησαν. Έτι δε αμφί δείλην έδοξαν πολεμίους δραν ἱππέας καὶ τῶν τε Ελλήνων οι μὴ ἔτυχον ἐν ταῖς τάξεσιν ὄντες, εἰς 10 τὰς τάξεις ἔθεον, καὶ Αριαῖος (ἐτύγχανε γὰρ ἐφ' ἄμάξης πορευόμενος, διότι έτέτρωτο) καταβάς έθωρακίζετο, καὶ οδ σὺν αὐτῷ. Εν ῷ δὲ ὡπλίζοντο, ἦκον λέγοντες οἱ προπεμφθέντες σχοποί, ότι ούχ ίππεῖς είσιν, άλλὰ ὑποζύγια νέμοιντο. Καὶ εὐθὺς ἔγνωσαν πάντες, ὅτι έγγύς που έσεσα-15 τοπεδεύετο βασιλεύς καὶ γὰρ καὶ καπνὸς έφαίνετο έν κώμαις οὐ πρόσω. Κλέαρχος δέ έπὶ μέν τοὺς πολεμίους οὐκ ηγεν ήδει γάρ καὶ άπειρηκότας τοὺς στρατιώτας, καὶ ἀσίτους όντας ήδη δε καὶ όψε ην ου μέντοι ουδ' απέκλινε, φυλαττόμενος, μη δοκοίη φεύγειν αλλ' εθθύωρον άγων. 20 αμα τω ήλιω δυομένω είς τὰς εγγυτάτω κώμας τοὺς πρώτους έχων κατεσκήνωσεν, έξ ών διηρπάστο ύπο του στρατεύματος καὶ αὐτὰ τὰ ἀπὸ τῶν οἰκιῶν ξύλα. Οἱ μέν οὖν πρῶτοι όμως τρόπω τινὶ ἐστρατοπεθεύοντο, οἱ δὲ υστεροι σκοταῖοι προςιόντες, ως ετύγχανον εκαστοι, ηθλίζοντο, και κραυγήν 25 πολλήν έποίουν καλούντες αλλήλους, ωςτε καὶ τοὺς πολεμίους ακούειν : ωςτε οί μεν εγγύτατα των πολεμίων και έφυγον έκ των σκηνωμάτων. Δηλον δε τουτο τη υστεραία έγενετο ούτε γαρ υποζύγιον έτι ούθεν εφάνη, ούτε σρατόπεδον, ούτε καπνός ούδαμου πλησίον. Έξεπλάγη δέ, ώς 30 ξοικε, καὶ βασιλεύς τῆ έφοδω τοῦ στρατεύματος διδήλωσε δλ τούτο οίς τη ύστεραία έπραττε. Προϊούσης μέντοι της νυκτός ταύτης, καὶ τοῖς Έλλησι φόβος έμπίπτει, καὶ θόρυβος και δούπος ήν, οδον είκος φόβου έμπεσόντος γίγνεσθαι.

Κλίαρχος δὲ Τολμίδην Ἡλεῖον, ὅν ἐτύγχανεν ἔχων παρ ἐαυτῷ κήρυκα ἄριστον τῶν τότε, τοῦτον ἀνειπεῖν ἐκέλευσε, σιγὴν κατακηρύξαντα, ὅτι προαγωρεύουσιν ωἱ ἄρχοντες, ὅς ῶν τὸν ἀφέντα τὸν ὄνον εἰς τὰ ὅπλα μηνύση, ὅτι λήψεται μισθὸν τάλαντον ἀργυρίου. Ἐπεὶ δὲ ταῦτα ἐκηρύχθη, ε ἔγνωσαν οἱ στρατιῶται, ὅτι κενὸς ὁ φόδος εἴη, καὶ οἱ ἄρχοντες σῶοι. ᾿Αμα δὲ ὅρθρῳ παρήγγειλε Κλίαρχος εἰς τάξεν τὰ ὅπλα τίθεσθαι τοὺς Ἑλληνας, ἦπερ εἶχον, ὅτε ἦν ἡ μάχη.

Κεφάλαιον γ'.

Ο δέ δη έγραψα, δει βασιλεύς έξεπλάγη τη έφόδω τηδε, 10 δήλον ήν τη μεν γαο πρόσθεν ήμερα πέμπων τα δπλα παραδιδόναι έκέλευε, τότε δὲ αμα ἡλίφ ανατέλλοντι πήρυκας έπεμψε πεοί σπονδών. Οἱ δ' έπεὶ ήλθον πρός τοὺς προφύλακας, εξήτουν τους άρχοντας. Επειδή δ' απήγγειλαν οί προφύλαπες. Κλέαργος, τυγών τότε τὰς τάξεις έπισκοπών, 15 είπε τοϊς προφύλαξι, πελεύειν τούς κήρυκας περιμένειν, άγρις αν σχολάση. Επεί δε κατέστησε το στράτευμα, ώςτε καλώς έχειν δράσθαι πάντη φάλαγγα πυκνήν, τών δε αόπλων μηδένα καταφανή είναι, έκάλεσε τους αγγέλους, και αυτός τε προηλθε, τούς τε εὐοπλοτάτους έχων καὶ εὐειψεστάτους των 30 . αὐτοῦ στρατιωτών, καὶ τοῖς άλλοις στρατηγοῖς ταῦτα ἔφρασεν. Επεί δε ήν πρός τοις αγγέλοις, ανηρώτα, τι βούλοιν-Ol δ' Eleyor, δτι " περί σπονδών ηποιεν άνδρες, σέτινες ίχανοὶ ἔσονται, τά τε παρά βασιλέως τοῖς Ελλησιν άπαγγεϊλαι, καὶ τὰ παρὰ τῶν Ελλήνων βασιλεϊ." Ο δὲ ἀπεκρί- 15 νατο · "Απαγγέλλετε τοίνυν αὐτώ, ὅτι μάχης δεῖ πρώτον · αριστον γαρ ούκ έστιν, ούδε ο τολμήσων περί σπονδών λίγειν τοῖς Ελλησι, μη πορίσας ἄριστον." Ταύτα ἀκούσαντες οί άγγελοι απήλαυνον, και ήπον ταχό ο και δήλον ήν, ότι

έγγύς που η βασιλεύς η άλλος τις, δ έπετέτακτο ταϋτα πράττειν ελεγον δέ, ότι "εἰκότα δοκοῖεν λέγειν βασιλεῖ, καὶ ήκοιεν ήγεμόνας ἔχοντες, οἱ αὐτούς, ἐὰν [αἱ] σπονδαὶ γένωνται, ἄξουσιν, ἔνθεν ξξουσι τὰ ἐπιτήδεια." Το δ ἡρώτα, εἰ αὐτοῖς τοῖς ἀνδράσι σπένδοιτο ἰοῦσι καὶ ἀπιοῦσιν, ῆ καὶ τοῖς ἄλλοις ἔσονται σπονδαί. Οἱ δέ, "Απασιν," ἔφασαν, "μέχρις ᾶν βασιλεῖ τὰ παρ ὑμῶν διαγγελθη." Επεὶ δὲ ταῦτα εἶπον, μεταστησάμενος αὐτοὺς ὁ Κλέαρχος, ἐβουλεύετο καὶ ἐδόκει ταχὺ τὰς σπονδὰς ποιεῖσθαι, καὶ καθ ἡσυχέαν ἐλθεῖν τε 10 ἐπὶ τὰ ἐπιτήδεια καὶ λαβεῖν. Ο δὲ Κλέαρχος εἶπε "Δοκεῖ μὲν καὶ ἐμοὶ ταῦτα οὐ μέντοι ταχύ γε ἀπαγγελῶ, ἀλλὰ διατρίψω, ἔςτ ᾶν ὀκνήσωσιν οἱ ἄγγελοι, μὴ ἀποδόξη ἡμῖν τὰς σπονδὰς ποιήσασθαι οἶμαὶ γε μέντοι," ἔφη, "καὶ τοῖς ἡμετέροις στρατιώταις τὸν αὐτὸν φόβον παρέσεσθαι." Επεὶ δὲ ἐδόκει καιρὸς εἶται, ἀπήγγελλεν, ὅτι σπένδοιτο, καὶ εὐθὺς ἡγεῖσθαι ἐκέλευε πρὸς τὰ ἐπιτήδεια.

Καὶ οἱ μὲν ἡγοῦντο, Κλέαρχος μέντοι ἐπορεύετο, τὰς μὲν σπονδάς ποιησόμενος, το δε στράτευμα έχων έν τάξει. αὐτὸς δὲ ωπισθοφυλάκει. Καὶ ἐνετύγγανον τάφροις καὶ 20 αὐλῶσι πλήρεσιν ὕδατος, ὡς μὴ δύνασθαι διαβαίνειν ἄνευ γεφυρών αλλ έποιούντο διαβάσεις έκ τών φοινίκων, οί ησαν έκπεπτωκότες, τους δέ και έξέκοπτον. Και ένταῦθα ην Κλέαρχον καταμαθείν ώς έπεστάτει, έν μέν τη αριστερά γειοί τὸ δόρυ έχων, εν θε τη δεξιά βακτηρίαν και εί τις 35 αὐτῷ δοχοίη τῶν πρὸς τοῦτο τεταγμένων βλακεύειν, ἐκλεγόμενος τον έπιτήδειον επαισεν αν, καλ αμα αυτός προςελάμβανεν, είς τον πηλον έμβαίνων . ωςτε πασιν αισχύνην είναι, μη ου συσπουδάζειν. Καὶ ἐτάχθησαν μέν πρὸς αὐτὸν οί τριάχοντα έτη γεγονότες επεί δε και Κλέαρχον εώρων 30 σπουδάζοντα, προςελάμβανον και οί πρεσβύτεροι. Πολύ δέ μαλλον ὁ Κλέαρχος έσπευδεν, ύποπτεύων μη αἰεὶ ούτω πλήρεις είναι τὰς τάφρους ύδατος οὐ χὰρ ήν ώρα οία τὸ πεδίον άρδειν : άλλ', ενα ήδη πολλά προφαίνοιτο τοις Ελλησι δεινά είς την πορείαν, τούτου ένεκα βασιλέα ύπώπτευεν έπλ το πεδίον το ύδωρ άφεικέναι.

Πορευόμενοι δε άφίκοντο είς κώμας, δθεν ἀπίδειξαν οἱ ἡγεμόνες λαμβάνειν τὰ ἐπιτήδεια. Ἐνῆν δὲ σῖτος πολύς, καὶ οἶνος φοινίκων, καὶ όξος ἐψητὸν ἀπὸ τῶν αὐτῶν. Αὐ- ὁ ταὶ δὲ αἱ βάλανοι τῶν φοινίκων, οἴας μὶν ἐν τοῖς Ἑλλησιν ἔστιν ἰδεῖν, τοῖς οἰκἰταις ἀπέκειντο · αἱ δὲ τοῖς δεσπόταις ἀποκείμεναι ἡσαν ἀπόλεκτοι, θαυμάσιαι τὸ κάλλος καὶ τὸ μίγεθος · ἡ δὲ ὄψις ἡλίκτρου οὐδὶν διέφερε · τὰς δὲ τινας ξηραίνοντες τραγήματα ἀπετίθεσαν. Καὶ ἡν καὶ παρὰ πό- 10 τον ἡδὺ μέν, κεφαλαλγές δὲ. Ἐνταῦθα καὶ τὸν ἐγκέφαλον τοῦ φοίνικος πρῶτον ἔφαγον οἱ στρατιῶται, καὶ οἱ πολλοὶ ἐθαύμαζον τὸ τε εἰδος, καὶ τὴν ἰδιότητα τῆς ἡδονῆς. Ἡν δὲ σφόδρα καὶ τοῦτο κεφαλαλγές. 'Ο δὲ φοίνιξ, ὅθεν έξαι-ρεθείη ὁ ἐγκέφαλος, ὅλος ἔξηυαίνετο.

Ένταυθα ξμειναν ήμέρας τρεῖς καὶ παρά μεγάλου βασιλέως ήκε Τισσαφέρνης, καὶ ὁ τῆς βασιλέως γυναικὸς ἀδελφός, καὶ ἄλλοι Πέρσαι τρεῖς δοῦλοι δὲ πολλοὶ εῖποντο. Ἐπεὶ δὲ ἀπήντησαν αὐτοῖς οἱ τοῦν Ἑλλήνων στρατηγοί, ἐλεγε πρῶτον Τισσαφέρνης δι' ἐρμηνέως τοιάδε

" Έγω, ω ἄνδρες "Ελληνες, γείτων οἰκῶ τῆ Έλλάδι' καὶ ἐπεὶ ὑμᾶς εἰδον εἰς πολλὰ [κακὰ] κὰμήχανα ἐμπεπτωκότας, εὖρημα ἐποισάμην, εἴ πως δυναίμην παρὰ βασιλέως αἰτήσασθαι, δοῦναί μοι, ἀποσώσαι ὑμᾶς εἰς τὴν Ἑλλάδα. Οἴομαι γὰρ οὐκ ᾶν ἀχαρίστως μοι ἔχειν, οὕτε πρὸς ὑμῶν 35 οὕτε πρὸς τῆς Ἑλλάδος ἀπάσης. Ταῦτα δὶ γνούς, ἦτούμην βασιλέα, λέγων αὐτῷ, ὅτι δικαίως ἄν μοι χαρίζοιτο, ὅτι αὐτῷ Κῦρόν τε ἐπιστρατεύοντα πρῶτος ῆγγειλα, καὶ βοήθειαν ἔχων ἄμα τῆ ἀγγελία ἀφικόμην καὶ μόνος τῶν κατὰ τοὺς Ελληνας τεταγμένων οὐκ ἔφυγον, ἀλλὰ διήλασα, καὶ συνέ- 30 μιξα βασιλεί ἐν τῷ ὑμετέρῳ στρατοπέδῳ, ἔνθα βασιλεὺς ἀφίκετο, ἐπεὶ Κῦρον ἀπέκτεινε' καὶ τοὺς σὺν Κύρῳ βαρ-βάρους ἐδίωξα σὺν τοῖςδε τοῖς παροῦσι νῦν μετ' ἐμοῦ, οἴ-

περ αὐτῷ εἰσι πιστότατοι. Καὶ περὶ μέν τούτων ὑπέσχετό μοι βουλεύσασθαι ἔρεσθαι δέ με ὑμᾶς ἐκέλευσεν ἐλθόντα, τίνος ἕνεκα ἐστρατεύσατε ἐπὰ αὐτόν. Καὶ συμβουλεύω ὑμῖν, μετρίως ἀποκρίνασθαι, ἵνα μοι εὐπρακτότερον ἢ, ἐάν τι δύ5 νωμαι ἀγαθὸν ὑμῖν παρὰ αὐτοῦ διαπράξασθαι."

Πρός ταυτα μεταστάντες οί Ελληνες έβουλεύοντο, καλ απεκρίναντο. Κλέαρτος δε ελεγεν. " Ήμεις ούτε συνήλθομεν, ώς βασιλεί πολεμήσοντες, ούτ' έπορευόμεθα έπὶ βασιλέα ' άλλα πολλάς προφάσεις Κύρος ευρισκεν, ως καὶ σὺ εὖ 10 οίσθα, ίνα ύμας τε απαρασκευάστους λάβοι, καὶ ήμας ένθάδε αναγάγοι. Επεί μέντοι ήδη δωρώμεν αὐτον έν δεινώ όντα, ήσχύνθημεν και θεούς και άνθρώπους προδούναι αὐτόν, ἐν τῷ πρόσθεν χρόνω παρέχοντες ἡμᾶς αὐτοὺς εὖ ποιείν. Έπει δε Κύρος τέθνηκεν, ούτε άντιποιούμεθα βα-15 σιλεί της άρχης, οὐτ' ἔστιν, ὅτου ἕνεκ' ᾶν βουλοίμεθα την βασιλέως χώραν κακώς ποιείν ουδ' αυτόν αποκτείναι αν έθελοιμεν, πορευοίμεθα δ' αν οίκαδε, εί τις ήμας μη λυποίη αδικούντα μέντοι πειρασόμεθα σύν τοῖς θεοῖς αμύνασθαι εάν μέντοι τις ήμας και εθ ποιών υπάρχη, και 20 τούτου εξς γε δύναμιν ουχ ήττησόμεθα εξ ποιούντες." μέν ούτως είπεν.

'Ακούσας δε ὁ Τισσαφέρτης, ἔφη' "Ταῦτα εγω ἀπαγγελω βασιλεῖ, καὶ ὑμῖν πάλιν τὰ παρ' ἐκείνου ' μέχρι δ' ἄν ἐγω ἢκω, αἱ σπονδαὶ μενόντων ' ἀγορὰν δε ἡμεῖς παρέξομεν."

Καὶ εἰς μὲν τὴν ὑστεραίαν οὐχ ἦκεν ' ὡς δ' οἱ Ἑλληνες ἐφρόντιζον' τῆ δε τρίτη ἤκων ἔλεγεν, ὅτι διαπεπραγμένος ἦκοι παρὰ βασιλέως, δοθ ῆναι αὐτῷ σώζειν τοὺς Ἑλληνας καίπερ πάνυ πολλων ἀντιλεγόντων, ὡς οὐκ ἄξιον εἴη βασιλεῖ, ἀφεῖναι τοὺς ἐφ' ἐαυτὸν στρατευσαμένους." Τέλος δ' εἰπε "Καὶ νῦν ἔξεστιν ὑμῖν πιστὰ λαβεῖν παρ ἡμων, ἡμὴν φιλίαν ὑμῖν παρέξειν τὴν χωραν, καὶ ἀδόλως ἀπάξειν εἰς τὴν Ἑλλάδα, ἀγορὰν παρέχοντας. "Οπου δ' ἄν μὴ παρέχωμεν ἀγοράν, λαμβάνειν ὑμᾶς ἐκ τῆς χώρας ἐάσομεν τὰ ἐπι-

τήδεια. 'Τμάς δ' αὖ ήμϊν δεήσει ὀμόσαι, ἢ μὴν πορεύεσθαι ώς διὰ φιλίας ἀσινῶς, σῖτα καὶ ποτὰ λαμβάνοντας, ὁπόταν μὴ παρέχωμεν ἀγοράν ' ἐὰν δὲ παρέχωμεν [ἀγορὰν], ἀνουμένους ἔξειν τὰ ἐπιτήδεια.'' Ταῦτα ἔδοξε ' καὶ ὤμοσαν, καὶ δεξιὰς ἔδοσαν Τισσαφέρνης, καὶ ὁ τῆς βασιλέως γυναικὸς δ ἀδελφὸς τοῖς τῶν 'Ελλήνων στρατηγοῖς καὶ λοχαγοῖς, καὶ ἔλαβον παρὰ τῶν Έλλήνων. Μετὰ δὲ ταῦτα Τισσαφέρνης εἶπε ''Νῦν μὲν δὴ ἄπειμι ὡς βασιλέα ' ἐπειδὰν δὲ διαπράξωμαι, ἃ δέομαι, ἢξω συσκευασάμενος, ὡς ἀπάξων ὑμᾶς εἰς τὴν 'Ελλάδα, καὶ αὐτὸς ἀπιών ἐπὶ τὴν ἐμαυτοῦ ἀρχήν.' 10

Κεφάλαιον δ'.

Μετά ταυτα περιέμενον Τισσαφέρνην οι τε Ελληνες καί Αριαίος, έγγυς αλλήλων έστρατοπεδευμένοι, ημέρας πλείους η εξχοσιν. Έν δε ταύταις αφικνούνται πρός Αριαίον καί οί άδελφοί και οί άλλοι άναγκαῖοι, και πρός τους συν έκείνω Περσών τινες, παραθαρούνοντές τε καὶ δεξιάς ένιοι παρά 18 βασιλέως φέροντες, μη μνησικακήσειν βασιλέα αὐτοῖς τῆς σύν Κύρω επιστρατείας, μηδε άλλου μηδενός των παροιχομένων. Τούτων δε γιγνομένων, ενδηλοι ήσαν οι περί τον Αριαΐον ήττον τοῖς Ελλησι προςέχοντες τὸν νοῦν : ώςτε καὶ διὰ τοῦτο τοῖς μέν πολλοῖς τῶν Ελλήνων οὐκ ἤρεσκον, ἀλλὰ 20 προςιόντες τω Κλεάρχοι έλεγον και τοῖς άλλοις στρατηγοίς. " Τί μένομεν; η ούκ έπιστάμεθα, δτι βασιλεύς ημάς απολέσαι περί παντός αν ποιήσαιτο, ενα καί τοις άλλοις Ελλησι φόβος η έπὶ βασιλέα [μέγαν] στρατεύειν; Καὶ νῦν μέν ἡμᾶς υπάγεται μένειν, δια το διεσπάρθαι αυτώ το στράτευμα 😘 έπειδαν δε πάλιν άλισθη αὐτώ ή στρατιά, οὐκ ἔστιν ὅπως ούκ έπιθήσεται ήμιν. Ισως δέ που η αποσκάπτει τι η αποτειχίζει, ως απορος η ή όδος. Ου γάρ ποτε εκών γε βουλήσεται, ήμας έλθόντας είς την Ελλάδα απαγγείλαι, ώς

ήμεις, τοσοίδε όντες, ένικωμεν την βασιλέως δύναμιν έπλ ταις θύραις αὐτοῦ, καὶ καταγελάσαντες ἀπήλθομεν."

Κλέπονος δε απεκρίνατο τοις ταυτα λέγουσιν " Ένω ένθυμούμαι μέν καὶ ταύτα πάντα ' έννοω δέ, ότι, εὶ νύν άπι-5 μεν. δόξομεν έπὶ πολέμω απιέναι, καὶ παρά τὰς σπονδάς ποιείν. Επειτα, πρώτον μέν αγοραν ούδελς ήμιν παρέξει, ούδ' οπόθεν επισιτιούμεθα αύθις δε ο ήγησομενος ούδελς έσται καὶ αμα ταυτα ποιούντων ήμων εύθυς Αριαίος άφεστήξει : ωςτε φίλος ήμιν οὐδείς λελείψεται, άλλα και οί πρό-10 σθεν όντες, πολέμιοι ήμιν έσονται. Ποταμός δέ εί μέν τις καὶ άλλος άρα ημίν έστι διαβατέος, ούκ οίδα τον δ' ούν Ευφράτην ζημεν ότι αδύνατον διαβήναι, κωλυόντων πολεμίων. Οὐ μεν δή, αν μάχεσθαι δέη, ίππεις είσιν ήμιν σύμμαχοι των δε πολεμιων ίππεζς είσιν οι πλείστοι και πλείστου 15 άξιοι - ωςτε νικώντες μέν, τίνα αν αποκτείναιμεν; ήττωμένων δε μην ουδένα οδόν τε σωθηναι. Έγω μεν ουν βασιλέα, ὦ πολλὰ οὖτως έστὶ τὰ σύμμαχα, εἴπεο προθυμεῖται ημας απολέσαι, ούχ οίδα, ο τι δεϊ αύτον ομόσαι, και δεξιάν δούναι, καὶ θεούς έπιορκήσαι, καὶ τὰ ξαυτού πιστά ἄπιστα 20 ποιήσαι Ελλησι καὶ βαρβάροις." Τοιαύτα πολλά έλεγεν. Εν δε τουτω Τισσαφέρνης ήκεν έχων την ξαυτού δύναμιν, ώς είς οίκον απιών, καὶ Ορόντας την έπυτοῦ δύναμιν ήνε δέ καὶ την θυγατέρα την βασιλέως έπὶ γάμω. Έντεῦθεν δε ήδη Τισσαφέρνους ήγουμένου καὶ αγοράν παρέχοντος, 25 έπορεύοντο έπορεύετο δέ καὶ Αριαΐος έχων το Κύρου βαρβαρικών στράτευμα, αμα Τισσαφέρνει καὶ 'Ορόντα, καὶ συνεστρατοπεδεύετο σύν έχείνοις. Οἱ δὲ Ελληνες, ὑφορῶντες τούτους, αὐτοὶ ἐφὶ ἐαυτῶν ἐχώρουν, ἡγεμόνας ἔχοντες. Εστρατοπεδεύοντο δὲ ξκάστοτε ἀπέχοντες ἀλλήλων παρα-30 σάγγην, καὶ μεῖον : έφυλάττοντο δε [οί] αμφότεροι ως περ πολεμίους αλλήλους, και εύθυς τούτο υποψίαν παρείχεν. Ενίστε δε και ξυλιζόμενοι εκ του αυτού, και χόρτον και άλλα τοιαύτα συλλέγοντες, πληγάς ένέτεινον αλλήλοις · ωςτε καὶ τούτο ἔχθραν παρείχε.

Διελθόντες δε τρείς σταθμούς, αφίκοντο πρός το Μηδίας καλούμενον τείχος, και παρήλθον αυτού είσω. ήν δε ώκοδομημένον πλίνθοις δπταϊς, έν ασφάλτω κειμέναις, εύρος 5 είχοσι ποδών, ύψος δε έχατόν . μήχος δε έλέγετο είναι είχοσι παρασαγγών απείγε δε Βαβυλώνος οὐ πολύ. Έντευθεν δ' έπορεύθησαν σταθμούς δύο, παρασάγγας οκτώ καλ διίβησαν διώρυχας δύο, την μέν έπλ γεφύρας, την δ' έζευγμένην πλοίοις έπτά αυταλ δε ήσαν από του Τίγρητος πο- 20 ταμού · κατετέτμηντο δε έξ αὐτών καὶ τάφροι έπὶ τήν χώραν, αὶ μὲν πρώται, μεγάλαι, ἔπειτα δ' ἐλάσσους ' τέλος δὲ καὶ μικροὶ όχετοί, ώς περ έν τη Ελλάδι έπὶ τὰς μελίνας. καὶ ἀφικνούνται έπὶ τὸν Τίγρητα ποταμόν πρὸς οι πόλις ην μεγάλη καὶ πολυάνθρωπος, η όνομα Σιτάκη, απέχουσα 16. τοῦ ποταμοῦ σταδίους πεντεκαίδεκα. Οἱ μέν οὖν Ελληνες παρ' αὐτὴν ἐσκήνωσαν, έγγὺς παραδείσου καλοῦ καὶ μεγάλου καὶ δασέος παντοίων δένδρων οἰ δὲ βάρβαροι, διαβεβηκότες τὸν Τίγρητα, οὐ μέντοιγε καταφανεῖς ήσαν. Μετά δε τὸ δείπνον έτυχον έν περιπάτω όντες πρό των οπλων 20 Πρύξενος καλ Σενοφών και προςελθών πρώτησεν άνθρωπός τις τους προφύλακας, που αν ίδοι Πρόξενον η Κλέαρνον. Μένωνα δε ούκ έζήτει, και ταύτα παρά Αριαίου ών, τοῦ Μένωνος ξένου. Επεί δε Πρόξενος είπεν, ότι "Αὐτός είμι, ον ζητείς." είπεν ὁ ανθρωπος τάδε "Επεμψέ με Αριαίος 36 καὶ Αρτάοζος, πιστοὶ όντες Κύρω, καὶ κελεύουσι φυλάττεσθαι, μη ύμιν επιθώνται της νυκτός οι βάρβαφοι. έστι δε στράτευμα πολύ έν τῷ πλησίον παραδείσω καὶ παρά τὴν γέφυραν του Τίγρητος ποταμού πέμψαι κελεύουσι φυλακήν, ώς διανοείται λύσαι αὐτὴν Τισσαφέρνης τῆς νυκτός, ἤνπερ δύνηται, 30 ως μη διαβήτε, αλλ' έν μέσω αποληφθήτε του ποταμού καλ της διώρυχος. ' Ακούσαντες ταθτα άγουσιν αθτόν παρά τόν Κλέαρχον, καὶ φράζουσιν, ἃ λέγει. Ο δε Κλέαρχος ἀκούσας εταράχθη, καὶ έφοβεῖτο σφόδρα. Νεανίσκος δέ τις τῶν παρόντων ἐννοήσας εἶπεν, "ως οὐκ ἀκόλουθα εἴη, τό τε ἐπιθησεσθαι καὶ λύσειν τὴν γέφυραν. Δῆλον γὰρ ὅτι ἐπιτιθεμένους ἢ νικῶν δεήσει αὐτούς, ἢ ἡττὰσθαι. Ἐὰν μὲν ὁ οὖν νικῶσι, τὶ δεῖ αὐτοὺς λύειν τὴν γέφυραν; οὐδὲ γάρ, ἂν πολλαὶ γέφυραι ὧσιν, ἔχοιμεν ἄν, ὅποι φυγόντες ἡμεῖς σωθείημεν αν δ' αὐ ἡμεῖς νικῶμεν, λελυμένης τῆς γεφύρας οὐχ ἔξουσιν ἐκεῖνοι, ὅποι [ᾶν] φύγωσιν οὐδὲ μὴν βοηθῆσαι, πολλῶν ὄντων πέραν, οὐδεὶς αὐτοῖς δυνήσεται, λελυμέ-10 νης τῆς γέφυρας.

Αχούσας δε ταυτα ο Κλέαρχος, ήρετο τον άγγελον, πόση τις εξη γώρα ή έν μέσω του Τίνοητος και της διώρυγος. Ο δε είπεν, ότι πολλή, και κώμαι ένεισι και πόλεις πολλαί και μεγάλαι. Τότε δη καλ έγνωσθη, ότι οι βάρβαροι τον άν-15 θρωπον υποπεμψαιεν, οκνούντες, μη οί Ελληνες, διελόντες την γέφυραν, μένοιεν έν τη νήσω, έρύματα έχοντες, ένθεν μέν τὸν Τίγρητα ποταμόν, ἔνθεν δὲ τὴν διώρυγα τὰ δ' ἐπιτήδεια έχοιεν έκ της έν μέσω χώρας, πολλης καὶ άγαθης οὖσης, καὶ τῶν ἐργασομένων ἐνόντων εἶτα καὶ ἀποστροφή γένοι-20 το, εξ τις βούλοιτο βασιλέα κακώς ποιείν. Μετά ταύτα ανεπαύοντο επὶ μέντοι την γέφυραν ομως φυλακήν ἔπεμψαν και ούτε έπέθετο ούδεις ούδαμόθεν, ούτε πρός την γέφυραν ουδείς ήλθε των πολεμίων, ώς οι φυλάττοντες απήγγελλον. Επειδή δε ξως έγενετο, διέβαινον την γέφυ-25 ραν, έζευγμένην πλοίοις τριάχοντα καὶ έπτά, ως οἰόν τε μάλίστα πεφυλαγμένως : έξήγγελλον γάρ τινες τών παρά Τισσαφέρνους Ελλήνων, ως διαβαινόντων μέλλοιεν έπιθήσεσθαι. άλλα ταύτα μέν ψευδή ήν διαβαινόντων μέντοι ο Ιλούς αὐτοῖς ἐπεφάνη μετ' ἄλλων, σχοπών, εἰ διαβαίνοιεν τὸν πο-80 ταμόν ' έπεὶ δὲ εἶδεν, ώχετο απελαύνων.

'Απὸ δὲ τοῦ Τἰγρητος ἐπορεύθησαν σταθμοὺς τέτταρας παρασάγγας εἴκοσιν ἐπὶ τὸν Φύσκον ποταμόν, τὸ εὐρος πλέθρου ἐπῆν δὲ γέφυρα. Καὶ ἐνταῦθα οἰκεῖτο πόλις

μεγάλη, ή όνομα Μπις πρός ην απήντησε τοις Ελλησιν δ Κύρου και Αρταξέρξου νόθος άδελφός, από Σούσων και Εκβατάνων στρατιάν πολλήν άγων, ώς βοηθήσων βασιλεί. καὶ έπιστήσας τὸ ξαυτοῦ στράτευμα, παρεχομένους έθεώρει τους Ελληνας. Ο δε Κλέαργος ήγειτο μεν είς δύο, έπο- 5 ρεύετο δε άλλοτε και άλλοτε έφιστάμενος. "Οσον δ' αν χρόνον τὸ ήγούμενον τοῦ στρατεύματος ἐπιστήσειε, τοσοῦτον ην ανάγκη χρόνον δι' όλου τοῦ στρατεύματος γίγνεσθαι την έπίστασιν : ώςτε τὸ στράτευμα καὶ αὐτοῖς τοῖς Έλλησι δόξαι πάμπολυ είναι, και τον Πέρσην έκπεπληχθαι θεωρούντα. 10 Εντεύθεν δε έπορεύθησαν διά της Μηδίας σταθμούς έρήμους Εξ παρασάγγας τριάκοντα είς τὰς Παρυσάτιδος κώμας, της Κύρου καὶ βασιλέως μητρός. Ταύτας Τισσαφέρνης Κύρω έπεγγελών διαρπάσαι τοῖς Ελλησιν έπέτρεψε, πλην ανδραπόδων. Ἐνην δὲ σῖτος πολύς, καὶ πρόβατα, καὶ ἄλ- 15 λα χρήματα. Εντεύθεν δ' έπορεύθησαν σταθμούς έρήμους πέντε παρασάγγας εξκουι, τον Τίγρητα ποταμόν έν άριστερα έχοντες. Έν δε τω πρώτω σταθμώ πέραν του ποταμού πόλις ώπειτο μεγάλη και ευδαίμων, όνομα Καιναί, έξ ής ρί βάρβαροι διήγον έπὶ σχεδίαις διφθερίναις άρτους, τυρούς, 20 ดในกน.

Κεφάλαιον ε'.

Μετά ταῦτα ἀφικνοῦνται ἐπὶ τὸν Ζάβατον πρταμόν, τὸ εὐρος τεττάρων πλέθρων. Καὶ ἐνταῦθα ἔμειναν ἡμέρας τρεῖς ἐν δὲ ταὐταις ὁποψίαι μἐν ἦσαν, φανερὰ δ' οὐδεμία ἐφαίνετο ἐπιβουλή. Εδοξεν οὖν τῷ Κλεάρχω συγγενέσθαι 28 Τισσαφέρνει, καὶ εἴ πως δύναιτο, παῦσαι τὰς ὑποψίας, πρὶν ἐξ αὐτῶν πόλεμον γενέσθαι καὶ ἔπεμψέ τινα ἐροῦντα, ὅτι συγγενέσθαι αὐτῷ χρήζοι. Ὁ δὲ ἐτοίμως ἐκέλευσεν ἤκειν. Ἐπειδὴ δὲ συνῆλθον, λέγει ὁ Κλέαρχος τάδε. " Ἐγώ, ὧ

Τισσαφέρνη, οίδα μέν ημίν όρχους γεγεκημένους, καὶ δεξιάς δεδομένας, μη άδικήσειν άλλήλους · φυλαττόμενον δέ σέ τε δρώ - ως πολεμίους ήμας και ήμεις, δρώντες ταύτα, άντιφυλαττόμεθα. Επεί δε σχοπών οὐδεν δύναμαι οὖτε σε αἰσθέσθαι 5 πειρώμενον ήμας κακώς ποιείν, έγω τε σαφώς οίδα, ότι ημείς γε ουδ' έπινοουμεν ουδέν τοιουτον, έδοξε μοι είς λόγους σοι έλθεϊν, οπως, εί δυναίμεθα, έξέλοιμεν αλλήλων την απιστίαν. Καὶ γαρ οίδα ήδη ανθρώπους τους μέν έκ διαβολης, τοὺς δὲ καὶ έξ ὑποψίας, οῦ φοβηθέντες ἀλλήλους, 10 φθάσαι βουλόμενοι πρίν παθείν, εποίησαν ανήχεστα κακά τούς ούτε μέλλοντας ούτε αὖ βουλομένους τοιούτον οὐδέν. Τὰς οὖν τοιαύτας ἀγνωμοσύνας νομίζων συνουσίαις μάλιστα αν παύεσθαι, ήχω, καὶ διδάσκειν σε βούλομαι, ώς σὺ ἡμῖν ούκ ορθώς απιστείς. Πρώτον μέν γάρ και μέγιστον, οί 15 θεών δρχοι ήμας χωλύουσι πολεμίους είναι αλλήλοις • όςτις δε τούτων σύνοιδεν αύτω παρημεληχώς, τούτον έγω ούπος αν ευδαιμονίσαιμι. Τον γάρ θεων πόλεμον ουκ οίδα ουτ από ποίου αν τάχους φεύγων τις αποφύγοι, ούτ' είς ποῖον . αν σκότος αποδραίη, ούθ' όπως αν είς έχυρον χωρίον απο-20 σταίη. Πάντη γάρ πάντα τοῖς θεοῖς ὕποχα, καὶ πανταχή πάντων ίσον οί θεοί κρατούσι. Περί μέν δή των θεων τε καὶ τῶν ὅρκων οῦτω γιγνώσκω, παρ' οἶς ἡμεῖς τὴν φιλίαν συνθέμενοι κατεθέμεθα. των δε ανθρωπίνων σε ένωνε έν τῷ παρόντι νομίζω μέγιστον ήμῖν είναι ἀγαθόν. Σὺν μέν 25 γάρ σοὶ πάσα μέν ήμιν όδὸς εὐπορος, πᾶς δέ ποταμὸς διαβατός, των δ' έπιτηδείων ούκ απορία. άνευ δέ σου πάσα μέν ή όδος διά σκότους ουδέν γάρ αυτής επιστάμεθα. πας δέ ποταμός δύςπορος, πας δ' όχλος φοβερός · φοβερώτατον δ' έρημία · μεστή γὰρ πολλής ἀπορίας έστίν. Εὶ δὲ δή καλ 80 μανέντες σε κατακτείναιμεν, άλλο τι αν η τον ευεργέτην κατακτείνωντες, πρός βασιλέα τον μέγιστον έφεδρον αγωνιζοίμεθα; "Οσων δὲ δὴ καὶ οἵων ἐλπίδων ἐμαυτὸν ᾶν στερήσαιμι, εξ σέ τι κακὸν ἐπιχειρήσαιμι ποιείν, ταῦτα λέξω.

Εγώ γάρ Κύρον έπεθύμησά μοι φίλον γενέσθαι, νομίζων τών τότε ξκανώτατον είναι εὐ ποιείν, ον [αν] βούλοινο. Σλ δε νύν όρω τήν τε Κύρου δύναμιν και χώραν έχοντα, και την σεαυτού άρχην σώζοντα, την δέ βασιλίως δύναμιν, ή Κύρος πολεμία έχρητο, σοί ταύτην σύμμαχον ούσαν. των δέ τοιούτων όντων, τίς οθτω μαίνεται, όςτις οθ σολ βούderas pilog elvas; 'Adda pip - tou yan nat raura, it ur έτω έλπίδας, και σε βουλήσεσθαι φίλον ήμιν είναι - οίδα μέν γὰρ ὑμῖν Μυσούς λυπηρούς ὄντας, οῦς νομίζω ἄν σύν τη παρούση δυνάμει ταπεινούς ύμιν παρασχείν οίδα δέ καὶ 10 Πεισίδας : ἀκούω δέ καὶ άλλα έθνη πολλά τοιαύτα είναι, ά οίμαι αν παύσαι ένοχλούντα αεί τη ύμετέρα ευδαιμονία. Αίγυπτίους δέ, οίς μάλιστα ύμας νύν γιγνώσκω τεθυμωμένους, ούχ όρω, ποία δυνάμει συμμάχω χρησάμενοι μαλλον αν πολάσεσθε της νύν σύν έμολ ούσης. 'Αλλά μην έν γε τοῖς 15 πέριξ οἰκοῦσι σύ, εἰ μὲν βούλοιό το φίλος εἶναι, ώς μέγιστος αν είης εὶ δέ τίς σε λυποίη, ως δεσπότης αναστρέφοιο, έχων ήμας ύπηρέτας, οι σοι ούχ αν του μισθού ένεχα μόνον ύπηρετοίμεν, άλλά και της χάριτος, ην σωθέντες ύπο σού σοί αν έχοιμεν δικαίως. Έμοι μέν δή ταυτα πάντα ένθυμου- 🕿 μένω ουτω δοκεί θαυμαστόν είναι, τό σε ήμιν απιστείν, ωςτε και ηδιστ' αν ακούσαιμι τούγομα, τίς έστιν ούτω δεινός λέγειν, ώςτε σε πείσαι λέγων, ώς ήμεις σοι έπιβουλεύομεν." Κλέαρχος μέν οὖν τοσαῦτα εἶπε. Τισσαφέρνης δὲ ώδε απημείφθη.

"All ηδομαι μέν, ω Κλέαρχε, ακούων σου φρονίμους λόγους ταύτα γαρ γιγνώσκων, εξ τι έμοι κακόν βουλεύοις, αμα αν μοι δοκείς και σεαυτώ κακόνους είναι. 'Ως δ' αν μαθης, ότι οὐδ' αν ύμεις δικαίως ούτε βασιλεί οὐτ' έμοι ακιστοίητε, αντάκουσον. Ει γαρ ύμας έβουλόμεθα απολέ το σαι, πότερα σοι δοκούμεν εππέων πλήθους απορείν, η πεζών, η δπλίσεως, έν η ύμας μέν βλάπτειν εκανοι εξημεν αν, αντιπάσχειν δε οὐδεις κίνδυνος; 'Αλλά χωρίων έπιτηδείων

ύμιτ έπιτίθεσθαι απορείτ αν σοι δοχούμεν; Ού τοσαύτα μεν πεδία ημίν φίλια όντα σύν πολλώ πόνω διαπορεύευθε, τοσαύτα δὲ ὄρη ὑμῖν ὁρᾶτε ὄντα πορευτέα, α ἡμῖν ἔξεστι προκαταλαβούσιν άπορα υμίν παρέχειν; τοσούτοι δέ είσε * ποταμοί, έφ' ών έξεστιν ημίν ταμιεύεσθαι, οπόσοις αν υμών βουλώμεθα μάχεσθαι : Είσὶ δ' αὐτών, οῦς οὐδ' αν παντάπασι διαβαίητε, εὶ μὴ ἡμεῖς ὑμᾶς διαπορεύοιμεν. Εὶ δὲ έν πάσι τούτοις ήττώμεθα, άλλα τό γέ τοι πύρ του καρπού πρείττον έστιν. ον ήμεις δυναίμεθ' αν κατακαύσαντες λιμόν 10 υμίν αντιτάξαι, ο υμείς, ουδ' εί πάνυ αγαθοί είητε, μάχεσθαι αν δύναισθε. Πως ουν αν, έχοντες τοσούτους πόρους πρός το υμίν πολεμείν, και τούτων μηθένα ήμιν επικίνδυνον, ἔπειτα έχ τούτων πάντων τοῦτον ᾶν τὸν τρόπον έξελοίμεθα. ος μόνος μέν πρός θεων ασεβής, μόνος δέ πρός ανθρώπων 18 αἰσχρός; Παντάπασι δὲ ἀπόρων ἐστὶ καὶ ἀμηχάνων καὶ ανάγκη έχομένων, και τούτων πονηρών, οίτινες έθελουσι δι έπιορχίας τε πρός θεούς, και απιστίας πρός ανθρώπους πράττειν τι. Ούχ ούτως ήμεις, ω Κλέαρχε, ούτε ήλίθιοι, ούτε αλόγιστοι έσμέν. 'Αλλά τί δή, υμας έξον απολέσαι, ουκ 20 έπὶ τοῦτο ήλθομεν: Εὖ ἴσθι, ὅτι ὁ έμὸς ἔρως τούτου αἴτιος, του τοις Ελλησιν έμε πιστον γενέσθαι, και ω Κύρος ανέβη ξενικώ δια μισθοδοσίας πιστεύων, τούτω έμε καταβήγαι δι' εὐεργεσίας ἐσχυρόν. "Όσα δέ μοι ὑμεῖς χρήσιμοι हੌσεσθε, τὰ μέν καὶ σὺ εἶπες, τὸ đẻ μέγιστον έγὸ οἶδα· τὴν 🕿 μέν γάρ έπι τη κεφαλή τιάραν βασιλεί μόνω έξεστιν δρθήν έχειν, την δ' έπὶ τη καρδία ζοως αν ύμων παρόντων καὶ έτερος ευπετώς έγοι."

Ταῦτα εἰπών ἔδοξε τῷ Κλεάρχο ἀληθη λέγειν καὶ εἰπεν
Θονοῦν, ἔφη, "οἵτινες, τοιοίτων ἡμῖν εἰς φιλίαν ὑπαρχόντων, πειρῶνται διαβάλλοντες πολεμίους ποιῆσαι ἡμᾶς, ἄξιοί
εἰσι τὰ ἔσχατα παθεῖν;" "Καὶ ἐγὼ μέν," ἔφη ὁ Τισσαφέρνης, "εἰ βούλεσθέ μοι οἵ τε στρατηγοί καὶ οἱ λοχαγοὶ ἐν τῷ
ἐμφανεῖ ἐλθεῖν, λίξω τοὺς πρὸς ἐμέ λέγοντας, ὡς σὺ ἐπιβου-

λέυεις έμοι τε καὶ τῆ σύν έμοὶ στρατιά." "Ενώ δ'," ἔφη ὁ Κλίπονος, "άξω πάντας καὶ σοὶ αὖ ένω δηλώσω, οθεν ένω περί σου ακούω." Έκ τούτων δη των λόγων ο Τισσαφέρνης φιλοφρονούμενος τότε μέν μένειν τε αὐτὸν ἐκέλευσε καὶ σύνδειπνον έποιήσατο τη δ' ύστεραία Κλέαργος, έλθων έπὶ τὸ 6 στρατόπεδον, δήλος τε ήν πάνυ φιλικώς ολόμενος διακείσθαι τω Τισσαφέργει, και α έλεγεν έκεινος απήγγελεν εφη τε χρηναι λέναι παρά Τισσαφέρνει, ούς έκέλευσε, και οι αν έξελεγγθώσι διαβάλλοντες των Ελλήνων, ώς προδότας αυτούς καὶ κακόνους τοῖς Ελλησιν όντας τιμωρηθήναι. Τπώπτευε 10 δὲ εἶναι τὸν διαβάλλοντα Μένωνα ' εἰδώς αὐτὸν καὶ συγγεγενημένον Τισσαφέρνει μετά Αριαίου, καὶ στασιάζοντα αὐτῷ καὶ ἐπιδουλεύοντα [αὐτω], ὅπως τὸ στράτευμα απαν πρὸς ξαυτόν λαβών, φίλος η Τισσαφέρνει. Εβούλετο δε και δ Κλέαργος απαν τὸ στράτευμα πρὸς ξαυτὸν ἔχειν τὴν γνώ- 15. μην, καὶ τοῦς παραλυποῦντας ἐκποδών είναι. Τῶν δὲ στρατιωτών αντέλεγον τινες αντώ, μη λέναι πάντας τους λοχαγούς καὶ στρατηγούς, μηδέ πιστεύειν Τισσαφίρνει. Ο δέ Κλέαρχος λυχυρώς κατέτεινεν, έςτε διεπράξατο, πέντε μέν στρατηγούς λέγαι, εξκοσι δε λογαγούς συνηκολούθησαν δε ώς 20. είς αγοράν και των άλλων στρατιωτών ώς διακόσιοι.

Έπεὶ δ' ησαν έπὶ ταῖς θύραις ταῖς Τισσαφέρνους, οἱ μἐν στρατηγοὶ παρεκλήθησαν εἴσω, Πρόξενος Βοιώτιος, Μένων Θετταλός, Αγίας Αρκάς, Κλέαρχος Λάκων, Σωκράτης Αχαιώς οἰ δὲ λοχαγοὶ ἐπὶ θύραις ἔμενον. Οὐ πολλῷ δ' ὕστερον 25 ἀπὸ τοῦ αὐτοῦ σημείου ὅι τε ἔνδον συνελαμβάνοντο, καὶ οἱ ἔξω κατεκόπησαν. Μετὰ δὲ ταύτα τῶν βαρβάρων τινὲς ἱππέων, διὰ τοῦ πεδίου ἐλαύνοντες, ῷτινι ἐντυγχάνοιεν Ἑλληνι ῆ δούλῳ ἢ ἐλευθέρῳ, πάντας ἔκτεινον. Οἱ δὲ Ἑλληνες τήν τε ἱππασίαν αὐτῶν ἐθαύμαζον, ἐκ τοῦ στρατοπέδου 30 ὁρῶντες, καὶ, ὅ τι ἐποίουν, ἡμφιγνόουν, πρὶν Νίκαρχος Αρκάς ἦκε φεύγων, τετρωμένος εἰς τὴν γαστέρα, καὶ τὰ ἔντερα

έν ταῖς χεροίν ἔχων, καὶ εἶπε πάντα τὰ γεγενημένα. Εκ τούτου δη οί Ελληνες έθεον έπὶ τὰ ὅπλα πάντες έκπεπληνμένοι, καὶ νομίζοντες, αὐτίκα ήξειν αὐτοὺς έπὶ τὸ στρατόπεδον. Οι δε πάντες μεν ουκ ήλθον, Αριαίος δε και Αρτάοδ ζος καὶ Μιθυιδάτης, οι ήσαν Κύρω πιστότατοι· ὁ δὲ τῶν Ελλήνων έρμηνευς έφη και τον Τισσαφέρνους άδειφον σύν αὐτοις ὁρᾶν καὶ γιγνώσκειν συνηκολούθουν δέ καὶ άλλοι Περσών τεθωρακισμένοι είς τριακοσίους. Ούτοι έπεὶ έγγὺς ἦσαν, προςελθεῖν ἐκέλευον εἴ τις εἴη τῶν Ἑλλήνων ἢ 10 στρατηγός η λοχαγός, ενα απαγγείλωσε τα παρά βασιλέως. Μετά ταύτα έξηλθον των Ελλήνων φυλαττόμενοι στρατηγοί μέν, Κλεάνωρ 'Ορχομένιος καὶ Σοφαίνετος Στυμφάλιος, σύν αὐτοῖς δὲ Ξενοφων Αθηναίος, ὅπως μάθοι τὰ περί Προξένου. Χειρίσοφος δ' έτύγχανεν απών έν κώμη τινί συν άλ-16 λοις έπισιτιζόμενος. Έπεὶ δ' έστησαν εἰς έπήχοον, εἶπεν Αριαίος τάδε " Κλέαρχος μέν, ω μνδρες Ελληνες, έπεὶ έπιορχών τε έφάνη και τὰς σπονδάς λύων, ἔχει τὴν δίκην και τέθνηκε. Πρόξενος δέ καὶ Μένων, ὅτι κατήγγειλαν αὐτοῦ την επιβουλήν, εν μεγάλη τιμή είσιν . ύμας δε δ βασιλεύς τα 20 οπλα απαιτεί · εαυτού γαρ είναι φησίν, επείπερ Κύρου ήσαν τοῦ ἐκεῖνου δούλου."

Πρὸς ταῦτα ἀπεκρίναντο οἱ Ελληνες ἐλεγε δὲ Κλεάνωρ ο΄ Ορχομένιος · " Ω κάκιστε ἀνθρώπων, ' Αριαῖε, καὶ οἱ ἄλλοι, ὅσοι ἢτε Κύρου φίλοι, οὐκ αἰσχύνεσθε οὔτε θεοὺς το οὔτε ἀνθρωπους, οἴτινες, ὁμόσαντες ἡμῖν τοὺς αὐτοὺς φίλους καὶ ἐχθροὺς νομιεῖν, προδόντες ἡμᾶς σὺν Τισσαφέρνει, τῶ ἀθεωτάτω τε καὶ πανουφγοτάτω, τούς τε ἄνθρας αὐτούς, οἰς ώμνυτε, ὡς ἀπολωλέκατε, καὶ, τοὺς ἄλλους ἡμᾶς προδεδωκότες, σὺν τοῖς πολεμίοις ἔρχεσθε ἐφ' ἡμᾶς;" 'Ο δὲ Αριαῖος εἶπε · "Κλέαρχος γὰρ πρόσθεν ἐπιβουλεύων φανερὸς ἐγένετο Τισσαφέρει τε καὶ ' Ορόντα, καὶ πᾶσιν ἡμῖν τοῖς σὺν τούτοις." Ἐπὶ τούτοις δὲ Σενοφων τάδε εἶπε · "Κλέαρχος μὲν τοίνυν, εἰ παρὰ τοὺς ὅρχους ἔλυε τὰς σπονδάς, τὴν δίκην

ξει· δίκαιον γὰρ ἀπόλλυσθαι τοὺς ἐπιορκοῦντας. Πρόξενος δὲ καὶ Μένων ἐπείπερ εἰσὶν ὑμέτεροι μὲν εὐεργέται,
ἡμέτεροι δὲ στρατηγοί, πέμψατε αὐτοὺς δεῦρο ' δῆλον γάρ,
ὅτι, φίλοι γε ὄντες ἀμφοτέροις, πειράσονται καὶ ὑμῖν καὶ
ἡμῖν τὰ βέλτιστα συμβουλεύειν." Πρὸς ταῦτα οἱ βάβαροι, 5
πολὺν χρόνον διαλεχθέντες ἀλλήλοις, ἀπῆλθον οὐδὲν ἀποκρινάμενοι.

Κεφάλαιον 5'.

Οἱ μέν δη στρατηγοὶ οῦτω ληφθέντες, ἀνήχθησαν ώς Bagiléa, nal anotundértes tas newalas ételevingar els. μέν αὐτῶν Κλέαρχος, ὁμολογουμένως έκ πάντων, τῶν έμ- 10 πείρως αὐτοῦ έχόντων, δόξας γενέσθαι ἀνήρ καὶ πολεμικός καὶ φιλοπόλεμος έσχάτως. Καὶ γὰρ δή, ξως μέν πόλεμος ην τοῖς Λακεδαιμονίοις πρὸς τοὺς 'Αθηναίους, παρέμενεν' έπειδη δ' εἰρήνη έγενετο, πείσας την ξαυτού πόλιν, ώς οί Θράκες άδικούσι τους Ελληνας, και διαπραξάμενος ώς έδύ- 15 νατο παρά των Εφόρων, έξεπλει ως πολεμήσων τοῖς ὑπέρ Χερρονήσσυ και Πειρίνθου Θραζίν. Επεί δε μεταγνόντες πως οί Εφοροι, ήδη έξω όντος αυτού, αποστρέφειν αυτόν έπειρώντο έξ Ισθμού, ένταῦθα οὐκέτι πείθεται άλλ' ώνετο πλέων εἰς Ελλήςποντον. Έκ τούτου καὶ έθανατώθη ὑπὸ 20 των έν τη Σπάρτη τελων, ως απειθων. "Ηδη δε φυγας ων, ἔρχεται πρὸς Κῦρον, καὶ ὁποίοις μέν λόγοις ἔπεισε Κῦρον, άλλη γέγραπται. δίδωσι δέ αὐτῷ Κύρος μυρίους δαρεικούς. ο δε λαβών, ουκ επὶ όαθυμίαν ετράπετο, αλλ' από τούτων των χοημάτων συλλέξας στράτευμα, έπολέμει τοῖς Θραζί 28 καὶ μάχη τε ένίκησε, καὶ ἀπὸ τοῦτου δὴ ἔφερε καὶ ήγεν αυτούς και πολεμών διεγένετο, μέχρις ού Κύρος έδεήθη του στρατεύματος τότε δ' απήλθεν, ώς συν έκείνω αὐ πολεμήσων.

Ταύτα οὖν φιλοπολέμου δοκεῖ ἀνδρὸς ἔργα εἶναι, ὅςτις, έξον μέν εἰρήνην άγειν άνευ αλοχύνης και βλάβης, αίρειται moleueir Esor de baduneir, Bouletai moreir [were moleμείν] · έξον δε χρήματα έχειν ακινδύνως, αίρεϊται πολεμών 5 μείονα ταυτα ποιείν. Εκείνος δέ, ως περ είς παιδικά η είς άλλην τινα ήδονήν, ήθελε δαπανάν είς πόλεμον · οθτω μέν φιλοπόλεμος ήν. Πολεμικός δε αθ ταύτη είναι εδόκει, ότι φιλοχίνδυνός τε ην, και ημέρας και νυκτός άγων έπι τούς πολεμίους, καλ έν τοῖς δεινοῖς φρόνιμος, ὡς οἱ παρόντες παν-10 ταχοῦ πάντες ώμολόγουν. Καὶ άρχικὸς δὲ έλέγετο είναι, ώς δυνατόν έχ τοῦ τοιούτου τρόπου, οἶον καὶ ἐκεῖνος εἶχεν. Ίκανὸς μέν γάρ, εἴ τις καὶ άλλος, φροντίζειν ἦν, ὅπως έξει ἡ στρατιὰ αὐτοῦ τὰ ἐπιτήδεια, καὶ παρασκευάζειν ταῦτα ' ἱκανὸς δέ καὶ έμποιησαι τοῖς παρούσιν, ώς πειστέον εἴη Κλεάρχω. 16 Τούτο δε εποίει έχ του χαλεπός είναι. Και γάρ όραν στυγνὸς ήν, καὶ τῆ φωνή τραχύς εκόλαζε τε αεὶ ἰσχυρῶς, καὶ οργή ένίστε, ώςτε καὶ αὐτῷ μεταμέλειν ἔσθ' ὅτε. Καὶ γνώμη δε εκόλαζεν ακολάστου γαρ στρατεύματος ουδέν ήγειτο όφελος είναι. 'Αλλά καλ λέγειν αὐτὸν ἔφασαν, ώς δέοι τὸν so στρατιώτην φοβείσθαι μάλλον τον άρχοντα ή τους πολεμlους, εὶ μέλλοι ἢ φυλακὰς φυλάξειν, ἢ φίλων ἀφέξεσθαι, ἢ απροφασίστως είναι πρός τους πολεμίους. Εν μέν ουν τοϊς δεινοίς ήθελον αὐτοῦ ἀκούειν σφόδρα, καὶ οὐκ άλλον ήροῦντο οί στρατιώται. Καὶ γὰρ τὸ στυγνόν τότε φαιδρὸν αὖs του έν τοις προςώποις ξφασαν φαίνεσθαι, καὶ τὸ χαλεπόν, ξόρωμένον πρός τούς πολεμίους έδόκει είναι ώστε σωτήοιον καὶ οὐκέτι χαλεπών ἐφαίνετο. "Οτι δ' ἔξω τοῦ δειγοῦ γένοιντο, καὶ έξείη πρὸς άλλους άρχομένους απιέναι, πολλολ autor aneleinor to yap enigagi oux elger, alla ael gale-🕶 πός και ωμός ήν . ωςτε διέχειντο πρός αυτόν οι στρατιώται ωςπερ παϊδες πρός διδάσκαλον. Καλ γάρ οὖν φιλία μέν καὶ εὐνοία ἐπομένους οὐδέποτ' είχεν οἵτινες δὲ ἢ ὑπὸ πόλεως τεταγμένοι, η ύπο του δείσθαι, η άλλη τινί ανάγκη

κατεχόμενοι παρείησαν αὐτῷ, σφόδρα πειθομένοις έχρῆτο. Επειδή δὲ καὶ ἤρξαντο νικᾶν σὺν αὐτῷ τοὺς πολεμίους, μεγάλα ἤδη ἦν τὰ χρησίμους ποιοῦντα εἶναι τοὺς σὺν αὐτῷ στρατιώτας τό τε γὰρ πρὸς τοῦς πολεμίους θαρξαλέως ἔχειν παρῆν, καὶ τὸ τὴν παρ ἐκείνου τιμωρίαν φοβεῖσθαι, αὐτοὺς ε εὐτάκτους ἐποίει. Τοιοῦτος μὲν δὴ ἄρχων ἦν ἄρχεσθαι δ' ὑπὸ ἄλλων οὐ μάλα ἐθέλειν ἐλίγετο. Ἡν δὶ, ὅτε ἐτελεύτα, ἀμφὶ τὰ πεντήκοντα ἔτη.

Πρόξενος δε δ Βοιώτιος εθθύς μεν μειράκιον ων έπεθύμει γενέσθαι ανήρ τα μεγάλα πράττειν ίκανός και διά 13 ταύτην την έπιθυμίαν έδωκε Γοργία άργύριον τω Λεοντίνω. Επεί δέ συνεγένετο έκείνω, ίκανος ήδη νομίσας είναι καὶ ἄρχειν, καί, φίλος ών τοῖς πρώτοις, μη ήττᾶσθαι εὐεργετων, ηλθεν είς ταύτας τας σύν Κύρω πράξεις και ώετο κτήσεσθαι εκ τούτων ὄνομα μέγα, καὶ δύναμιν μεγάλην, καὶ 15 χοήματα πολλά * τούτων δ' έπιθυμών, σφόδρα ενδηλον αὖ καί τουτο είχεν, ότι τούτων ούδεν αν θέλοι κτασθαι μετά άδικίας, άλλά σύν τῷ δικαίω καὶ καλῷ ῷετο δεῖν τούτων τυγχάνειν, άνευ δε τούτων μή. Αρχειν δε καλών μεν καδ άγαθών δυνατός ήν ου μέντοι ούτ' αίδω τοίς στρατιώταις 20 έαυτοῦ οὐτε φόβον ίκανὸς έμποιησαι, αλλά καὶ ησχύνετο μαλλον τους στρατιώτας, η οί άρχόμενοι έχεινον και φοβούμενος μάλλον ήν φανερός το απεχθάνεσθαι τοίς στρατιώταις, η οί στρατιώται το απιστείν έχείνω. 'Ωετο δέ αρχείν πρός τὸ ἀρχικὸν εἶναι καὶ δοκεῖν, τὸν μέν καλῶς ποιοῦντα 25 έπαινείν, τον δε άδικουντα μη έπαινείν. Τοιγαρούν αὐτώ οί μέν καλοί κάγαθοί των συνόντων εύνοι ήσαν, οί δ' άδικοι έπεβούλευον, ώς εθμεταχειρίστω όντι. "Ότε δε απέθνησκεν, ήν ετών ώς τριάχοντα.

Μένων δὲ ὁ Θετταλὸς δήλος ἦν ἐπιθυμῶν μὲν πλουτεῖν 30 ἐσχυρῶς, ἐπιθυμῶν δὲ ἄρχειν, ὅπως πλείω λαμβάνοι ἐπιθυμῶν δὲ τιμάσθαι, ἵνα πλείω κερδαίνοι φίλος τ' ἐβούλετο εἶναι τοῖς μέγιστον δυναμένοις, ἵνα ἀδικῶν μὴ διδοίη

δίκην. Επὶ δὲ τὸ κατεργάζεσθαι, ών ἐπιθυμοίη, συντομωτάτην όδον ώετο είναι διά του έπιορχείν τε καλ ψεύδεσθαι καὶ έξαπατάν το δε άπλουν τε καὶ άληθες ενόμιζε το αυτό τῷ ηλιθίω είναι. Στέργων δὲ φανερὸς μέν ην οὐδένα, ὅτω ο δε φαίη φίλος είναι, τούτω ενδηλος εγίγνετο επιβουλεύων. Καὶ πολεμίου μέν οὐδενὸς κατεγέλα, τῶν δὲ συνόντων πάντων ώς καταγελών αεί διελέγετο. Καί τοῖς μέν των πολεμίων ατήμασιν ούα έπεβούλευε. χαλεπόν γαρ ώετο είναι, τά των φυλαττομένων λαμβάνειν άλλά τὰ των φίλων μόνος 10 ώετο είδεναι ράστον ον αφύλακτα λαμβάνειν. Καὶ οσους μέν αν αίσθανοιτο έπιόρχους και άδίχους, ώς εὖ ώπλισμένους έφοβεϊτο τοῖς δ' όσίοις καὶ αλήθειαν ασκούσιν ώς ανάνδροις έπειρατο χρησθαι. "Ωςπερ δέ τις αγάλλεται έπὶ θεοσεβεία, καὶ άληθεία, καὶ δικαιότητι, οθτω Μένων ηγάλ-15 λετο τῷ ἐξαπατᾶν δύνασθαι, τῷ πλάσασθαι ψευδῆ, τῷ φίλους διαγελάν τον δέ μη πανουργον των απαιδεύτων ένόμιζεν είναι. Καὶ παρ' οίς μέν έπεχείρει πρωτεύειν φιλία, διαβάλλων τους πρώτους, τούτους ώετο δείν κτήσασθαι. Τὸ δὲ πειθομένους τοὺς στρατιώτας παρασχέσθαι, ἐκ τοῦ 20 συναδικείν αὐτοίς έμηγανάτο. Τιμάσθαι δέ καὶ θεραπεύεσθαι ήξίου, επιδεικνύμενος, ότι πλείστα δύναιτο καὶ έθελοι αν αδικείν. Εὐεργεσίαν δὲ κατέλεγεν, ὁπότε τις αὐτοῦ ἀφίσταιτο, ότι γρώμενος αὐτῶ οὐκ ἀπώλεσεν αὐτόν. Καὶ τὰ μέν δή αφανή έξεστι περί αὐτοῦ ψεύδεσθαι. ἃ δὲ πάντες 25 Ισασι, τάδ' έστί. Παρά 'Αριστίππο μέν, έτι ώραῖος ών, στρατηγείν διεπράξατο των ξένων. 'Αριαίω δέ, βαρβάρω όντι, ότι μειρακίοις καλοίς ήθετο, οίκειότατος έτι ώραίος ων έγένετο αὐτὸς δὲ παιδικά είχε Θαρύπαν, αγένειος ων γενειώντα. Αποθνησκόντων δε τών συστρατηγών, ότι έστρά-30 τευσαν έπλ βασιλέα σύν Κύρω, τὰ αὐτὰ πεποιήκώς οὐκ απέθανε · μετά δὲ τὸν τῶν ἄλλων θάνατον στρατηγῶν, τιμωρηθείς ὑπὸ βασιλέως ἀπέθανεν, οὐς ωςπερ Κλέαργος καὶ οί άλλοι στρατηγοί αποτμηθέντες τας κεφαλάς, όςπερ τάλύπης, καὶ πόθου πατρίδων, γονέων, γυναικών, παίδων, οῦς οῦποτε ἐνόμιζον ἔτι ὄψεσθαι. Οῦτω μὲν δη διακείμενοι πάντες ἀνεπαύοντο.

³Ην δέ τις έν τη στρατιά Σενοφών 'Αθηναΐος, ος ούτε στρατηγός, ούτε λοχαγός, ούτε στρατιώτης ών συνηκολούθει, 6 αλλά Πρόξενος αυτόν μετεπέμψατο οίχοθεν, ξένος ων άρχαΐος · ύπισχνείτο δε αὐτῷ, εὶ έλθοι, φίλον Κύρω ποιήσειν · ον αυτός έφη κρείττω ξαυτώ νομίζειν της πατρίδος. Ο μέντοι Σενοφών, άναγγούς την έπιστολήν, άνακοινούται Σωκράτει τῷ Αθηναίω περὶ τῆς πορείας. Καὶ ὁ Σωκράτης, ὑπο- 10 πτεύσας, μή τι πρός της πόλεως οι υπαίτιον είη, Κύρω φίλον γενέσθαι, ότι έδόκει ὁ Κύρος προθύμως τοῖς Λακεδαιμονίοις έπὶ τὰς 'Αθήνας συμπολεμήσαι, συμβουλεύει τῷ Σενοφώντι, έλθόντα είς Δελφούς ανακοινώσαι τῷ θεῷ περί της πορείας. Ελθών δε ὁ Εινοφών επήρετο τον Απόλλω, 15 τίνι αν θεών θύων και ευχόμενος κάλλιστ' αν και άριστα έλθοι την όδον, ην έπινοεί, καὶ καλώς πράξας σωθείη. Καὶ ανείλεν αὐτῷ ὁ Απόλλων θεοῖς οἶς ἔθει θύειν. Επεὶ δὰ πάλιν ήλθε, λέγει την μαντείαν τῷ Σωκράτει. 'Ο δ' ακούσας ήτιατο αὐτόν, ὅτι οὐ τοῦτο πρότερον ήρωτα, πότερον 30 λώϊον αὐτῷ εξη πορεύεσθαι η μένειν, άλλ' αὐτὸς πρίνας, ετέον είναι, τουτο έπυνθάνετο, όποις αν κάλλιστα πορευθείη. "Επεί μέντοι ουτως ήρου, ταυτ'," έφη, "χρη ποιείν, οσα ό θεός έπέλευσεν." Ο μέν δή Σενοφών, ούτω θυσάμενος, οίς ανείλεν ο θεός, έξέπλει, καλ καταλαμβάνει έν Σάρδεσι Πρόξε- 25 νον καὶ Κύρον, μέλλοντας ήδη όρμαν την άνω όδόν καὶ συνεστάθη Κύρω. Προθυμουμένου δε τοῦ Προξένου καὶ δ Κύρος συμπρουθυμείτο μείναι αὐτόν είπε δέ, ότι, έπειδάν τάχιστα ή στρατεία λήξη, εὐθὺς ἀποπέμψει αὐτόν. Ελέγετο δέ ὁ στόλος είναι είς Πεισίδας.

Έστρατεύετο μέν δη οῦτως εξαπατηθείς, οὐχ ὑπὸ τοῦ Προξίνου οὐ γάρ ἤδει την ἐπὶ βασιλέα δρμήν, οὐδ' ἄλλος οὐδεὶς τῶν Ἑλλήνων, πλην Κλεάρχου έπεὶ μέντοι εἰς Κιλι-

κίαν ήλθον, σαφές πασιν ήδη έδόκει είναι, ὅτι ὁ στόλος εἴη έπὶ βασιλέα. Φοβούμενοι δὲ τὴν ὁδὸν καὶ ἄκοντες ὅμως οἱ πολλοὶ δι' αἰσχύνην καὶ ἀλλήλων καὶ Κύρου συνηκολούθησαν ὧν εἰς καὶ Ξενοφῶν ἦν. Ἐπεὶ δ' ἀπορία ἦν, ἐλυπεῖτο ε μὲν σὺν τοῖς ἄλλοις, καὶ οὐκ ἐδύνατο καθεύδειν μικρὸν δὲ ϋπνου λαχών, εἰδεν ὅναρ. Ἐδοξεν αὐτῷ, βροντῆς γενομένης, σκηπτὸς πεσεῖν εἰς τὴν πατρώαν οἰκίαν, καὶ ἐκ τούτου λάμπεσθαι πασαν. Περίφοβος δ' εὐθὺς ἀνηγέρθη, καὶ τὸ ὄναρ πῆ μὶν ἔκρινεν ἀγαθόν ' ὅτι, ἐν πόνοις ῶν καὶ κινθύονος, φῶς μέγα ἐκ Διὸς ἰδεῖν ἔδοξε ' πῆ δὲ καὶ ἐφοβεῖτο, ὅτι ἀπὸ Διὸς μὲν βασιλέως τὸ ἄναρ ἐδόκει αὐτῷ εἶναι, κύκλῳ δὲ ἐδόκει λάμπεσθαι τὸ πῦρ, μὴ οὐ δύναιτο ἐκ τῆς χώρας ἐξελθεῖν τῆς βασιλέως, ἀλλ' εἴργοιτο πάντοθεν ὑπό τινων ἀποριῶν.

15 Οποϊόν τι μέν δή έστι τὸ τοιούτον όνας ίδειν, έξεστι σκοπειν έχ των συμβάντων μετά τὸ όνας. Γίγνεται γάς τάδε εύθύς. Επειδή άνηγερθη, πρώτον μεν έννοια αὐτῷ έμπίπτει ' Τί κατάκειμαι ; ή δε νύξ προβαίνει ' αμα δε τή ημέρα είκος τους πολεμίους ηξειν. Εί δέ γενησόμεθα έπλ 20 βασιλεί, τί έμποδών, μη σύχι πάντα μέν τὰ χαλεπώτατα έπιδόντας, πάντα δε τὰ δεινότατα παθόντας, υβριζομένους αποθανείν. "Οπως δε αμυνούμεθα, ουδείς παρασκευάζεται, οὐδ' ἐπιμελεῖται, ἀλλὰ κατακείμεθα, ωςπερ έξὸν ἡσυχίαν άγειν. Έγω οὖν τὸν έκ ποίας πόλεως στρατηγὸν προςδοκώ 28 ταυτα πράξειν; ποίαν δ' ήλικίου εμαύτω έλθειν αναμένω; ού γαρ έγωγ' έτι πρεσβύτερος έσομαι, έαν τημέρον προδώ έμαυτὸν τοῖς πολεμίοις." Έκ τούτου ανίσταται, καὶ συγκαλεῖ τους Προξένου πρώτον λοχαγούς. Επεί δε συνήλθον, έλεξεν ' Έγω, ω ανδρες λοχαγοί, ούτε καθεύδειν δύναμαι 30 (ωςπερ, οίμαι, οὐδ' ύμεῖς), οὐτε κατακεῖσθαι ἔτι, ὁρων, ἐν οξοις έσμεν. Οἱ μεν γαρ δη πολέμιοι δηλον ότι οὐ πρότερον προς ήμας τον πύλεμον έξεφηναν, πρίν ένόμισαν, τα ξαυτών παλώς παρεσπευάσθαι ήμων δ' ούδείς ούδεν αντεπιμελεί-

ται, όπως ώς κάλλιστα άγωνιούμεθα. Καὶ μὴν εἰ ὑφησόμεθα καί έπὶ βασιλεί γενησόμεθα, τι ολόμεθα πείσεσθαι; ος καλ του δμομητρίου καλ δμοπατρίου άδελφου καλ τέθνηκότος ήδη αποτεμών την κεφαλήν και την χείρα ανεσταύρωσεν ' ήμας δέ, οίς κηδεμών μέν οὐδείς πάρεστιν, έστρατεύ- 5 σαμεν δ' έπ' αὐτόν, ως δούλον αντί βασιλέως ποιήσοντες, καὶ anonterourtes, el duralueda, tl ar oloueda nadeir; Ao ούκ αν έπὶ παν Ελθοι, ώς, ήμας τὰ ἔσχατα αἰκισάμενος, πασιν ανθρώποις φόβον παράσχη του στρατεύσαι ποτε έφ ξαυτόν; 'Αλλ' όπως τοι μή έπ' έκείνω γενησόμεθα, πάντα 10 ποιητέον. Έχω μέν οθν, έςτε μέν αι σπονδαί ήσαν, οθποτε έπαυόμην ήμας μέν οἰκτείρων, βασιλέα δέ καὶ τοὺς σὺν αὐτῷ μακαρίζων, διαθεώμενος αὐτών δσην μέν χώραν καὶ οΐαν έχοι- 🥎 εν, ώς δὲ ἄφθονα τὰ έπιτήδεια, οσους δὲ θεράποντας, οσα δὲ ατήνη, χρυσον δέ, έσθητα δέ · τὰ δ' αὐ τῶν στρατιωτῶν ὁπότε 18 ένθυμοίμην, ότι των μέν αγαθών πάντων οὐδενός ήμιν μετείη, εί μη πριαίμεθα, ότου δε ώνησόμεθα, ήδειν έτι όλίγους έχοντας, άλλως δέ πως πορίζεσθαι τὰ ἐπιτήδεια, ἢ ώνουμένους, ορχους ήθη κατέχοντας ήμας ταυτ' οθν λογιζόμενος, ένίστε τὰς σπονδάς μάλλον έφοβούμην, η νῦν τὸν πόλεμον. Επεὶ 🗯 μέντοι έχεῖνοι ἔλυσαν τάς σπονδάς, λελύσθαι μοι δοχεῖ χαὶ η έκείνων δβρις, καὶ ή ήμετέρα ὑποφία. Εν μέσω γὰρ ήδη κείται ταυτα τὰ ἀγαθά, ἀθλα, ὁπότεροι ἂν ἡμῶν ἄνδρες auelvoreς ωσιν · aymvoderat δ' of deol eίσιν, ος συν ήμιν, ώς τὸ εἰκός, ἔσονται. Οὖτοι μέν γάρ αὖτοὺς ἐπιωρκήκασιν : 35 ήμεις δέ, πολλά δρώντες αγαθά, στερρώς αὐτών απειχόμε-ઝલ, δια τούς των ઝεων ορχους · ωςτε έξειναι μοι δοχεί, ίέναι έπὶ τὸν ἀγώνα πολύ σύν φρονήματι μείζονι, ἢ τούτοις. "Ετι δε έχομεν σώματα ίκανώτερα τούτων καὶ ψύχη καὶ θάλπη και πόνους φέρειν . έχομεν δέ και ψυχάς σύν τοις θεοίς 30 αμείνονας οί δε ανδρες και τρωτοί και θνητοί μαίλον ทุ่นผืง, ทุ๊ง of Geol, ผีรูกะอุ ซอกอออิสะง, ทุ่มทุง ทุ้มเรา อิเอิผิสเง. Αλλ' ίσως γάρ καὶ άλλοι ταῦτα ἐνθυμοῦνται, πρὸς τών θοών.

μή ἀναμένωμεν, ἄλλους ἐφ' ἡμᾶς ἐλθεῖν, παρακαλούντας ἐπὶ τὰ κάλλιστα ἔργα, ἀλλ' ἡμεῖς ἄρξωμεν τοῦ ἐξορμῆσαι καὶ τοὺς ἄλλους ἐπὶ τὴν ἀρετήν. Φάνητε τῶν λοχαγῶν ἄριστοι, καὶ τῶν στρατηγῶν ἀξιοστρατηγότεροι. Κάγω δέ, εἰ μἐν ε ὑμεῖς ἐθέλετε ἐξορμᾶν ἐπὶ ταῦτα, ἔπεσθαι ὑμῖν βούλομαι, εἰ δὲ ὑμεῖς τάττετέ με ἡγεῖσθαι, οὐδὲν προφασίζομαι τὴν ἡλικίαν, ἀλλὰ καὶ ἀκμάζειν ἡγοῦμαι, ἐρύκειν ἀπ' ἐμκυτοῦ τὰ κακά."

Ο μέν ταθτα έλεξεν, οἱ δέ λογαγοί, ακούσαντες ταυτα, 10 ήγεῖσθαι ἐκέλευον ἄπαντες. Πλάν Απολλωνίδης τις ήν. βοιωτιάζων τη φωνή ' ούτος δ' είπεν, ότι φλυαροίη, όςτις λέγει, άλλως πως σωτηρίας αν τυχείν, η βασιλέα πείσας, ελ δύναιτο καὶ αμα πρίετο λίνειν τὰς ἀπορίας. Ο μέντοι Σενοφών, μεταξύ ύπολαβών, έλεξεν ώδε · " 'Ω θαυμασιώτατε 15 άνθρωπε, σύ γε οὐδ' ὁρων γιγνώσκεις, οὐδ' ἀκούων μέμνησαι. Έν ταὐτῷ γε μέντοι ἦσθα τούτοις, ὅτε βασιλεύς, ἐπελ Κύρος απέθανε, μέγα φρονήσας έπλ τούτω, πέμπων έκέλευε παραδιδόναι τὰ ὅπλα. Ἐπειδή δὲ ἡμεῖς οὐ παραδόντες, άλλ' έξωπλισμένοι έλθόντις παρισκηνήσαμεν αὐτώ, τί οὐκ 20 έποίησε πρέσβεις πέμπων, καὶ σπονδάς αἰτών, καὶ παρέχων τα έπιτήδεια, έςτε σπονδών έτυχεν; 'Επεί δ' αὖ οἱ στρατηγοί και λοχαγοί, ώςπερ δή και σύ κελεύεις, είς λόγους αὐτοῖς άνευ οπλων ήλθον, πιστεύσαντες ταίς σπονδαίς, οθ νύν έχείνοι παιόμενοι, κεντούμενοι, ύβριζόμενοι, οὐδ' ἀποθανείν οξ 95 τλήμονες δύνανται , καὶ μάλ³, οἶμαι, ἐρώντες τούτου. "Α σὐ πάντα είδως, τοὺς μέν ἀμύνεσθαι κελεύοντας φλυαρείν φής, neideir de nalir neleveig iortag; Euol de, d ardgeg, doκεί, τον άνθρωπον τοίτον μήτε προςleσθαι είς ταὐτὸ ήμίν αὐτοῖς, ἀφελομένους τε την λοχαγίαν, σκεύη ἀναθέντας, ώς s τοιούτω χρησθαι. Cύτος γάρ και την πατρίδα καταισχύνει, καὶ πάσαν τὴν Ελλάδα, ὅτι Ελλην ῶν τοιοῦτός ἐστιν." Ertsvoer vnolabor Aragiac Erunvalioc, slner " Alla τούτο γε ούτε της Boiwilas προςήπει ούδέν, ούτε της "El-

11-,

λάδος παντάπασιν έπεὶ έγω αὐτον εἰδον, ωςπες Λυδόν, ἀμφότερα τὰ ωτα τετρυπημένον.' Καὶ εἰχεν οὕτως. Τοῦτον μὲν οὖν ἀπήλασαν οἱ δ' ἄλλοι, παρὰ τὰς τάξεις ἰόντες,
ὅπου μὲν στρατηγὸς σῶος εἴη, τὸν στρατηγὸν παρεκάλουν ΄
ὁπόθεν δὲ οἔχοιτο, τὸν ὑποστρατηγὸν ΄ ὅπου δὲ λοχαγὸς δ
σῶος εἴη, τὸν λοχαγόν. Ἐπεὶ δὲ πάντες συνῆλθον, εἰς τὸ
πρόσθεν τῶν ὅπλων ἐκαθεζοντο ΄ καὶ ἐγένοντο οἱ συνελθόντες στατηγοὶ καὶ λοχαγοὶ ἀμφὶ τοὺς ἐκατόν. "Οτε δὲ ταῦτα ἡν, σχεδὸν ἡσαν μέσαι νύκτες. Ἐνταῦθα Ἱερωνυμος
Ἡλεῖος, πρεσβύτατος ῶν τῶν Προξένου λοχαγῶν, ἡρχετο λέ- 10
γειν ώδε " Ἡμῖν, ὡ ἄνδρες στρατηγοὶ καὶ λοχαγοί, ὁρῶσι
τὰ παρόντα ἔδοξε καὶ αὐτοῖς συνελθεῖν, καὶ ὑμᾶς παρακαλέσαι, ὅπως βουλευσαίμεθα, εἴ τι δυναίμεθα, ἀγαθόν.
Αίξον δ'," ἔφη, "καὶ σύ, ὡ Σενοφῶν, ἄπερ καὶ πρὸς ἡμᾶς."

Εκ τούτου λέγει τάδε Σενοφών . " Αλλά ταῦτα μέν δη πάν- 16 τες έπιστάμεθα, ότι βασιλεύς καλ Τισσαφέρνης, ούς μέν έδυνήθησαν, συνειλήφασιν ήμων τοῖς δ' άλλοις δήλον ὅτι έπιβουλεύουσιν, ώς, ην δύνωνται, απολέσωσιν. Ήμιν δέ γ' οίμαι πάντα ποιητέα, ώς μήποτ' έπὶ τοῖς βαρβάροις γενώμεθα, αλλά μαλλον, ην δυνώμεθα, έπεινοι έφ' ήμιν. Εύ 20 τοίνυν επίστασθε, δτι ύμεζς, τοσούτοι όντες, δσοι νύν συνεληλύθατε, μέγιστον έχετε καιρόν. Οι γάρ στρατιώται ούτοι πάντες πρός ύμας αποβλέπουσι καν μεν ύμας δρωσιν αθυμούντας, πάντες κακοί έσονται. ην δε ύμεις αυτοί τε παρασχευαζόμενοι φανεροί ήτε έπὶ τούς πολεμίους, καὶ τούς 26 άλλους παρακαλήτε, εὖ ίστε, ὅτι ξψονται ὑμῖν, καὶ πειράσονται μιμείσθαι. Ίσως δέ τοι καὶ δίκαιόν έστιν ύμας διαφέφειν τι τούτων. Τμείς γαρ έστε στρατηγοί, ύμεις ταξίαρχοι καὶ λοχαγοί· καὶ ότε εἰρήνη ἦν, ὑμεῖς καὶ χρήμασι καὶ τιμαίς τούτων επλεονεκτείτε και νύν τοίνυν, έπει πόλεμός 30 έστιν, αξιούν δει ύμας αὐτοὺς αμείνους τε του πλήθους είναι, καὶ προβουλεύειν τούτων καὶ προπονείν, ήν που δέη. Καὶ τυν πρώτον μέν οίμαι αν ύμας μέγα ονήσαι το στράτευμα,

εὶ ἐπιμεληθείητε, ὅπως ἀντὶ τῶν ἀπολωλότων ὡς τάχιστα . στατηγοί καὶ λοχαγοί κατασταθώσιν. "Ανευ γάρ άρχόντων ουδέν αν ούτε καλόν, ούτε αγαθών γένοιτο, ως μέν συνελόντι είπειν, ούδαμου εν δε δή τοις πολεμικοίς, παντάπασιν. [1] 5 μεν γαρ ευταξία σώζειν δοκεί, ή δε αταξία πολλούς ήδη απολώλεκεν. Επειδάν δε καταστήσησθε τους άρχοντας, δσους δεί, ην και τους άλλους στρατιώτας συλλέγητε και παραθαβρύνητε, οίμαι, ύμας πάνυ αν έν καιρώ ποιήσαι. Νύν μέν γαρ ζοως και ύμεις αισθάνεσθε, ώς αθύμως μέν ήλθον έπι τα οπλα, 10 αθύμως δέ προς τας φυλακάς . ωςτε, ούτω γε εχόντων, ούκ οίδα, ο τι αν τις χρήσαιτο αυτοίς, είτε γυκτός δέοι τι, είτε καὶ ημέρας. "Ην δέ τις αὐτών τρέψη τὰς γνώμας, ώς μη τούτο μόνον έγγοωνται, τί πείσονται, άλλα καὶ τί ποιήσουσι. πολύ εὐθυμότεροι ἔσονται. Επίστασθε γάρ δήπου, ὅτι 15 οὖτε πληθός έστιν οὖτε ἰσχὺς ἡ έν τῷ πολέμοι τὰς νίκας ποιούσα αλλ' οπότεροι αν σύν τοῖς θεοῖς ταῖς ψυχαῖς έρδωμενέστεροι ζωσιν έπὶ τούς πολεμίους, τούτους ώς έπιτοπολύ οἱ ἐναντίοι οὐ δέγονται. Ἐντεθίμημαι δ' ἔνωνε. ω ανδρες, και τούτο, ότι, όπόσοι μέν μαστεύουσι ζην έκ παν-20 τὸς τρόπου ἐν τοῖς πυλεμικοῖς, οὖτοι μὲν κακῶς τε καὶ αλσχρώς ώς επιτοπολύ αποθνήσκουσιν · οπόσοι δε τον μεν θάνατον έγνώκασι πασι κοινόν είναι καὶ αναγκαῖον ανθρώποις, περί δε του καλώς αποθνήσκειν αγωνίζονται, τούτους δρω μαλλόν πως είς το γήρας άφικνουμένους, καί, έως αν 25 ζωσιν, εὐδαιμονέστερον διάγοντας. Α καὶ ἡμᾶς δεῖ νῦν καταμαθόντας, έν τοιούτω γάρ καιρώ έσμέν, αὐτούς τε άνδρας άγαθούς είναι, καὶ τούς άλλους παρακαλείν." 'Ο μέν ταῦτ' εἰπών, ἐπαύσατο.

Μετὰ τοῦτον δ' εἶπε Χειρίσοφος "' Αλλὰ πρόσθεν μέν, ο ω Σενοφών, τοσούτον μόνον σε έγίγνωσκον, ὅσον ἥκουον Αθηναϊον εἶναι ' νῦν δὲ καὶ ἐπαινῶ σε ἐφ' οἶς λέγεις τε καὶ πράττεις, καὶ βουλοίμην ἂν ὅτι πλείστους εἶναι τοιούτους κοινὸν γὰρ ἂν εἴη τὸ ἀγαθόν. Καὶ νῦν,'' ἔφη, " μὴ μέλλωμεν, ω πνόρες, αλλ' απελθόντες ήθη αιφείσθε οι δεόμενοι άρχοντας, και ελόμενοι ήκετε είς το μέσον τοῦ στρατοπέδου, καὶ
τοὺς αιφεθέντας άγετε ' επειτα έκει συγκαλούμεν τοὺς άλλιυς στρατιώτας ' παρέστω δ' ήμιν," ἔφη, " καὶ Τυλμίδης δ
κήρυξ" Καὶ άμα ταῦτα εἰπῶν ἀνέστη, ὡς μὴ μέλλοιτο, αλλὰ περαίνοιτο τὰ δέοντα. Έκ τούτου ἡρέθησαν άρχοντες,
ἀντὶ μὲν Κλεάρχου Τιμασίων Δαρδανεύς, ἀντὶ δὲ Σωκράτους Σανθικλής Αχαιός, ἀντὶ δὲ Αγίου Αρκάδος Κλεάνωρ
Όρχομένιος, ἀντὶ δὲ Μένωνος Φιλήσιος Αχαιός, ἀντὶ δὲ
Προξένου Σενοφῶν Αθηναίος.

Κεφάλαιον β'.

Επεί δέ ήρηντο, ήμέρα τε σχεδόν ὑπέφαινε, καὶ εἰς τὸ μέσον ἦκον οἱ ἄρχοντες, ἔδοξεν αὐτοῖς, προφύλακας καταστήσαντας, συγκαλεῖν τοὺς στρατιώτας. Ἐπεὶ δὲ καὶ οἱ ἄλλοι στρατιώται συνῆλθον, ἀνέστη πρώτον μὲν Χειρίσοφος ὁ Λακεδαιμόνιος, καὶ ἔλεξεν ώδε '' ΄ ΄ ΄ ΄ ἀνδρες στρατιώται, τὸ χαλεπὰ μὲν τὰ παρόντα, ὁπότε ἀνδρῶν στρατηγῶν τοιούτων στερόμεθα καὶ λοχαγῶν καὶ στρατιωτῶν ' πρὸς δ' ἔτι καὶ οἱ ἀμφὶ ᾿ Λριαῖον, οἱ πρόσθεν σύμμαχοι ὅντες, προδεδώκασιν ἡμᾶς. '' Ομως δὲ δεῖ ἐκ τῶν παρόντων ἄνδρας ἀγαθούς τε ἔλθεῖν, καὶ μὴ ὑφὶεσθαι, ἀλλὰ πειρᾶσθαι, ὅπως, ἢν μὲν δυ – 20 νώμεθα, καλῶς νικῶντες σωζώμεθα ' εἱ δὲ μή, ἀλλὰ καλῶς γε ἀποθνήσκωμεν, ὑπεχείριοι δὲ μήποτε γενώμεθα ζῶντες τοῖς πολεμίοις. Οἰμαι γὰρ ἂν ἡμᾶς τοιαῦτα παθεῖν, οἰα τοὺς ἐχθροὺς οἱ θεοὶ ποιήσειαν."

Επὶ τούτω Κλεάνως Όρχομένιος ἀνέστη, καὶ ἔλεξεν οδο το '' Αλλ' δράτε μέν, οἱ ἀνδρες, τὴν βασιλέως ἐπιορκίαν καὶ ἀσέβειαν' ὁράτε δὲ τὴν Τισσαφέρνους ἀπιστίαν, ὅςτις λέγων, ος γείτων τε εἔη τῆς Ελλάδος, καὶ περὶ πλείστον ῶν ποιήσαιτο σῶσαι ἡμᾶς, καὶ ἐπὶ τούτοις αὐτὸς ὁμόσας ἡμῖν, αὐ-

τὸς δεξιάς δούς, αὐτὸς έξαπατήσας, συνέλαβε τοὺς στρατηγούς, καὶ οὐδὲ Δία Ξένιον ἢδέσθη, ἀλλά, Κλεάρχω καὶ ὁμοτράπεζος γενόμενος, αὐτοῖς τούτοις έξαπατήσας τοὺς ἄνοδρας ἀπολώλεκεν. Αριαῖος δέ, ὅν ἡμεῖς ἢθέλομεν βασιλέα καθιστάναι, καὶ ἐδώκαμεν καὶ ἐλάβομεν πιστά, μὴ προδώσειν ἀλλήλους, καὶ οὖτος, οὔτε τοὺς θεοὺς δείσας, οὔτε Κῦρον τὸν τεθνηκότα κἰδεσθεις, τιμώμενος μάλιστα ὑπὸ Κύρου ζώντος, νῦν πρὸς τοὺς ἐκεινου ἐχθίστους ἀποστάς, ἡμᾶς τοὺς Κύρου φίλους κακῶς ποιεῖν πειρᾶται. Αλλά 10 τούτους μὲν οἱ θεοὶ ἀποτίσαιντο ἡμᾶς δὲ δεῖ, ταῦτα ὁρῶντας, μήποτε ἐξαπατηθῆναι ἔτι ὑπὸ τοὐτων, ἀλλὰ μαχομένους, ὡς ᾶν δυνώμεθα κράτιστα, τοῦτο, ὅ τι ᾶν δοκῆ τοῖς θεοῖς, πάσχειν."

Ex τούτου Σενοφών ανίσταται έσταλμένος είς πόλε-15 μον ώς εδύνατο κάλλιστα νομίζων, είτε νίκην διδοϊεν οί θεοί, τὸν κάλλιστον κόσμον τῷ νικᾶν πρέπειν εἴτε τελευταν δέοι, ορθώς έχειν, των καλλίστων ξαυτόν άξιώσαντα, έν τούτοις τῆς τελευτῆς τυγχάνειν τοῦ λόγου δὲ ἤρχετο ώδε. "Την μέν των βαρβάρων ξπιορχίαν τε καὶ απιστίαν 20 λέγει Κλεάνωρ, επίστασθε δέ, οξμαι, και ύμεζς. Εί μέν ούν βουλευόμεθα πάλιν αὐτοῖς διὰ φιλίας ἰέναι, ἀνάγκη ήμας πολλήν αθυμίαν έχειν, δρώντας τους στρατηγούς, οδ διά πίστεως αὐτοῖς ξαυτούς ένεχείρισαν, οἶα πεπόνθασιν εὶ μέντοι διανοούμεθα σύν τοῖς ὅπλοις, ὧν τε πεποιήκασι, 25 δίκην έπιθείναι αὐτοῖς, καὶ τὸ λοιπὸν διὰ παντὸς πολέμου αὐτοῖς ἰέναι, σὺν τοῖς θεοῖς πολλαὶ ἡμῖν καὶ καλαὶ έλπίδες είσι σωτηρίας." Τούτο δε λέγοντος αὐτού, πτάρνυταί τις ακούσαντες δε οί στρατιώται, πάντες μια δρμή προςεκύνησαν τὸν θεόν καὶ Ξενοφων είπε "Δοκεί μοι, ο άνδρες, ἐπεὶ περὶ σωτηρίας ἡμῶν λεγόντων οἰωνὸς τοῦ Διὸς τοῦ Σωτήρος έφάνη, εύξασθαι τῷ θεῷ τούτο θύσειν σωτήρια, ὅπου αν πρώτον είς φιλίαν χώραν αφικώμεθα συνεπευξασθαι δέ καί τοῖς ἄλλοις θεοῖς θύσειν κατά δύναμιν. Καὶ ὅτο δοκεῖ ταυτ','' ἔφη, " ἀνατεινάτω την χείρα.'' Καὶ ἀνέτειναν ἄπαντες. Έκ τούτου ευξαντο καὶ ἐπαιάνισαν. Ἐπεὶ δὲ τὰ τῶν θεῶν καλῶς είχεν, ἤρχετο πάλιν ὧδε:

" Ervyyavor liyar, ott nollal nal nalal thnides huir eler σωτηρίας. Πρώτον μέν γαρ ήμεις μέν έμπεδούμεν τούς 5 των θεων ορχους, οί δε πολέμιοι έπιωρχήκασί τε, καὶ τὰς σπονδάς και τούς δοκους λελύκασιν. Ούτω δ' έγόντων, είnoc. Toll use modeulous seartlous eleat tous Deous, quie de συμμάγους, οίπερ ίκανοί είσι, καὶ τοὺς μεγάλους ταγύ μιπρούς ποιείν, και τούς μικρούς, καν έν δεινοίς ώσι, σώζειν ιε εύπετως, όταν βούλωνται. Επειτα δέ, αναμνήσω γαρ ύμας καὶ τοὺς τῶν προγόνων τῶν ἡμετέρων κινδύνους, ἵν² εἰδητε, ώς αγαθοίς τε ύμιν προςήχει είναι, σώζονται τε σύν τοις Deoic xal ex many delvan of anadol. Hidorem uer yap Περσών και των σύν αύτοις παμπληθεί στόλω, ώς άφα- 18 νιούντων τὰς Αθήνας, ὑποστῆναι αὐτοῖς Αθηναῖοι τολμήσαντες, ένλησαν αὐτούς. Καὶ εὐξάμενοι τῆ Αρτέμιδι, οπόσους αν κατακάνοιεν των πολεμίων, τοσαύτας γιμαίρας ματαθύσειν τη θεώ, έπει ουκ είχον ίκανας εύρειν, έδοξεν αυτοῖς κατ' ένιαυτὸν πεντακοσίας θύειν καὶ ἔτι καὶ νῦν ἀπο- 30 θύουσιν. Επειτα ότε Σέρξης υστερον αγείρας την αναρί-Junton orpatian hiden ent the Ellada, nat tote entrop of ημέτεροι πρόγονοι τούς τούτων προγόνους, καὶ κατά νην παλ πατά θάλατταν. 'Ων έστι μέν τεκμήρια δράν τὰ τρόπαια, μέγιστον δε μαρτύριον ή έλευθερία των πόλεων, εν 36 αίς υμείς έγένεσθε και έτράφητε ουδίνα γαρ άνθρωπον δεσπότην, άλλά τους θεούς προςκυνείτε. Τοιούτων μέν έστε προγόνων. Οὐ μέν δη τοῦτό γε έρῶ, ὡς ὑμεῖς καταισχύνετε αὐτούς · άλλ' οὖπω πολλαλ ἡμέραι, ἀφ' οὖ ἀντιταξάμενοι τούτοις τοῖς έχείνων έχγόνοις, πολλαπλασίους ὑμῶν 🛎 αὐτῶν ἐνικᾶτε σὺν τοῖς θεοῖς. Καὶ τότε μέν δη περί τῆς Κύρου βασιλείας ανδρες ήτε αγαθοί νυν δ', οπότε περί της υμετίρας σωτηρίας ο άγων έστι, πολύ δήπου ήμας προς-

ήμει καὶ αμείνονας καὶ προθυμοτέρους είναι. 'Αλλά μήν καὶ θαρβαλεωτέρους νῦν πρέπει είναι πρὸς τοὺς πολεμίους. Τότε μέν γαρ απειροι οντες αυτών, τό τε πληθος αμετρον δρώντες, όμως ετολμήσατε σύν τῷ πατρίω φρονήματι λέναι s είς αὐτούς · νῦν δ', οπότε καὶ πείραν ήδη έχετε αὐτών, όπι θέλουσι καὶ πολλαπλάσιοι όντες μη δέχεσθαι ύμᾶς, τί ύμῖν έτι προςήκει τούτους φοβείσθαι; Μηδέ μέντοι τούτο μείον δόξητε έχειν, εἰ οἱ Κυρεῖοι, πρόσθεν σὺν ὑμῖν ταττόμενοι, νθν αφεστήχασιν. Ετι γαρ ούτοι κακίονές είσι των υφ' ήμων 10 ήττημένων · ἔφευγον γοῦν πρὸς έχείνους, καταλιπόντες ὑμᾶς. Τούς δε εθέλοντας φυγής άρχειν, πολύ πρεϊττόν σύν τοϊς πολεμίοις ταττομένους, ή έν τη ήμετέρα τάξει, δράν. Εὶ δέ τις αὖ ύμων άθυμεῖ, ὅτι ἡμῖν μέν οὐκ εἰσὶν ἱππεῖς, τοῖς δὲ πολεμίοις πολλοί πάρεισιν, ενθυμήθητε, ότι οί μύριοι ίπ-16 πεῖς οὐδὲν ἄλλο, ἢ μύριοι ἄνθρωποι εἰσίν ὑπὸ μὲν γὰρ ίππου εν μάχη ούδεις πώποτε ούτε δηχθείς οδτε λακτισθείς απέθανεν οί δ' ανδρες είσιν οί ποιούντες, ο τι αν έν ταϊς μάγαις γίγνηται. Οὐκοῦν τῶν γε ἱππέων πολὺ ἡμεῖς ἐπ' ασφαλεστέρου οχήματος έσμέν οι μέν γαρ έφ' ίππων κρέ-**30** μανται, φοβούμενοι οὐχ ἡμᾶς μόνον, ἀλλὰ καὶ τὸ καταπεσείν ήμεις δ' έπὶ της γης βεβηκότες, πολύ μέν ισχυρότερον παίσομεν, ήν τις προςίη, πολύ δ' έτι μαλλον, έτου αν έθέλωμεν, τευξόμεθα. Ένὶ μόνω προέχουσιν ήμᾶς οἱ ἱππεῖς: φεύγειν αὐτοῖς ἀσφαλέστερον έστιν, η ημίν. Εὶ δέ δη τάς 25 μεν μάχας θαρφείτε, ότι δ' οθκέτι ήμιν Τισσαφέρνης ήγήσεται, ουδε βασιλεύς αγοράν παρέξει, τουτο άχθεσθε, σκέψασθε, πότερον κρείττον, Τισσαφέρνην ήγεμόνα έχειν, δς έπιβουλεύων ημίν φανερός έστιν, η ους αν ημείς άνδρας λαβόντες ήγεισθαι κελεύωμεν οι είσονται, ότι, ήν τι περί 30 ήμας άμαρτάνωσι, περί τὰς ξαυτών ψυγάς καὶ τὰ σώματα άμαρτάνουσι. Τὰ δ' ἐπιτήδεια πότεμον ώνεῖσθαι πρεῖττον έκ της άγορας, ής οδτοι παρείχον, μικρά μέτρα πολλού άργυρίου, μηδέ τουτο έτι έχοντας, η αυτούς λαμβάνειν, ήνπερ

πρατώμεν, μέτρο χρωμένους, οπόσω αν έκαστος βούληται. Εὶ δὲ ταύτα μέν γιγνώσκετε, ότι ούτω κρείττονα, τοὺς δὲ ποταμούς απορον νομίζετε είναι, και μεγάλως ήγεισθε έξαπατηθήναι διαβάντες, σχέψασθε, εί άρα τούτο καὶ μωρότατον πεποιήκασιν οί βάρβαροι. Πάντες μέν γάρ οί ποτα- 6 μοί, εί και πρόσω των πηγών άποροι ώσι, προϊούσι πρός τάς πηγάς διαβατοί γίγνονται, οὐδέ τὸ γόνυ βρέχοντες. δε μήθ' οι ποταμοί διοίσουσιν, ήγεμών τε μηδείς φανείται, ούδ ος ημίν γε άθυμητέον. Επιστάμεθα γαρ Μυσούς, ούς ούκ αν ημών φαίημεν βελτίους είναι, οί, βασιλέως ακοντος, έν 10 τη βασιλέως χώρα πολλάς τε καὶ μεγάλας καὶ εὐδαίμονας πόλεις οἰκοῦσιν' ἐπιστάμεθα δὲ Πεισίδας ώςαύτως ' Λυκάονας δέ καὶ αὐτοὶ εἴδομεν, ὅτι, ἐν τοῖς πεδίοις τὰ ἐρυμνὰ καταλαβόντες, την τούτου χώραν καρπούνται. Καὶ ημᾶς δ' αν φαίην έγωνε γρηναι μήπω φανερούς είναι οξκαδε ώρμημε- 18 γους, αλλά κατασκευάζεσθαι, ώς αὐτοῦ που οἰκήσοντας. Οὶδα γάρ, ότι καὶ Μυσοῖς βασιλεύς πολλούς μέν ἡγεμόνας αν δοίη, πολλούς δ' αν ομήρους του άδόλως έχπέμψειν καὶ όδοποιήσειέ γ' αν αὐτοῖς, καὶ εἰ σὺν τεθρίπποις βούλοιντο ἀπιέναι. Καὶ ἡμῖν γ' ᾶν οἰδ' ὅτι τριςάσμενος ταῦτα ἐποίει, εὶ ἐώρα 20 ήμας μένειν παρασκευαζομένους. 'Αλλά γάο δέδοικα, μή, αν απαξ μάθωμεν άργοι ζην, και έν άφθόνοις βιστεύειν, καὶ Μήδων δὲ καὶ Περσών καλαϊς καὶ μεγάλαις γυναιξί καὶ παρθένοις δμιλείν, μή, ως περ οί λωτοφάγοι, έπιλαθώμεθα της οξααδε όδου. . Δοκεί ούν μοι είκος και δίκαιον 25 είναι, πρώτον είς την Ελλάδα και πρός τους οικείους πειράσθαι αφικνείσθαι, και έπιδείξαι τοῖς Ελλησιν, ότι έκόντες πίνονται, έξον αὐτοῖς, τοὺς νὺν οἴχοι ἀκλήρους πολιτεύοντας, ένθάδε πομισαμένους, πλουσίους δραν. Αλλά γάρ, ώ ανδρες, πάντα ταυτα ταγαθά δηλονότι των κρατούντων έστι. 30 Τούτο δε δει λέγειν, πως αν πορευοίμεθά τε ως ασφαλέστατα, καλ εί μάγεσθαι δέοι, ώς κράτιστα μαγοίμεθα. μέν τοίνυν," ἔφη, "δοκεί μοι κατακαύσαι τὰς άμάξας, ᾶς

έχομεν τια μή τα ζεύνη ημών στρατηγή, άλλα πορευώμεθα, οποι αν τη στρατιά συμφέρη ' έπειτα καὶ τὰς σκηνάς συγκατακαυσαι. Αθται γώρ αθ όχλον μέν παρέχουσιν άγειν, συνωφελούσι δε ούδεν ούτε είς το μάχεσθαι, ούτ' είς το τέ ἐπιτήθεια ἔχειν. "Ετι δέ καὶ τῶν ἄλλων σκευῶν τὰ περιττὰ απαλλάξωμεν, πλην όσα πολέμου ένεκεν η σίτων η ποτών દેrouer. દુ, છુટ પ્રવૃદાવાના તાદુર શુંતાળા દુર દળદુ જ્યાળાટ ખુવાર, છુટ έλάχιστοι δε σκευοφορώσι. Κρατουμένων μεν γάρ επίστασθε ότι πάντα άλλότρια. ην δέ κρατώμεν, και τους πολε-10 μίους δεῖ σκευοφόρους ἡμετέρους νομίζειν. είπειν, οπες και μέγιστον νομίζω είναι. Οράτε γάρ καλ τούς πολεμίους, ότι οὐ πρόσθεν έξενεγκεῖν ετόλμησαν πρός ήμας πόλεμον, πυὶν τοὺς στρατηγοὺς ήμῶν συνέλαβον, νομίζοντες, όντων μεν των αρχόντων, καλ ήμων πειθομένων, ίκα-18 νους είναι ήμας περιγενέσθαι τῷ πολέμω λαβόντες δε τοὺς άρχοντας, αναρχία αν και αταξία ένομιζον ήμας απολέσθαι. Δει οὖν πολύ μέν τοὺς ἄρχοντας ἐπιμελεστέρους γενέσθαι τοὺς νῦν τῶν πρόσθεν, πολὸ δὲ τοὺς ἀρχομένους εὐτακτοτέρους και πειθομένους μάλλον τοῖς ἄρχουσι νῦν ἢ και πρό-20 σθεν. "Ην δέ τις απειθή, ην ψηφισησθε τον αελ ύμων έντυγχάνοντα σύν τῷ ἄρχοντι κολάζειν, ούτως οἱ πολέμιοι πλείστον έψευσμένοι ἔσονται. τηθε γάρ τη ήμέρα μυρίους οωονται ανθ' ένος Κλεάργους, τούς ούδ' ένὶ έπιτρέψοντας κακώ είναι. 'Αλλά γάρ και περαίνειν ήδη ώρα ' τσως γάρ 25 οἱ πολέμιοι αὐτίκα παρέσονται. "Ότω οὖν ταῦτα δοκεῖ καλώς έχειν, έπιχυρωσάτω ώς τάχιστα, ίν' έργω περαίνηται. εὶ δέ τι οἰδε άλλο βέλτιον, ἢ ταύτη, τολμάτω καὶ ὁ ἰδιώτης διδάσκειν πάντες γαρ κοινής σωτηρίας δεόμεθα."

Μετά ταυτα Χειρίσοφος είπεν " ' Αλλ' εί μέν τινος άλλου

ο δει πρός τούτοις, είς είπε Σενοφών, και αυτίκα έξέσται ποιείν " α δε νυν εξφηκε, δοκεί μοι ως τάχιστα ψηφίσασθαι
άριστον είναι " και δτω δοκεί ταυτα, άνατεινάτω την χείρα."
Ανέτειναν απαντες. Αναστάς δε πάλιν είπε Σενοφών

"I avente, anovaute wy moochesy dones unt. Anley ou moρεύευθαι ήμας δεί, οπου έξομεν τα έπιτήδεια. Ακούω δέ πώμας είναι παλάς, ου πλείον είποσι σταδίων απεγούσας. Ούχ αν οθη θανμάζοιμι, εί οί πολέμιοι, ως περ οί δειλοί χύνες τους μέν παριόντας διώκουσί νε και δάκνουσιν, ήν δύ- 8 νωνται, τους δε διώκοντας φεύγουσιν, εί και ούτοι κίμεν anioudin inanoloudoiss. Issue our admalistepor huir πορεύτοθαι πλαίσιον ποιησαμένους τών οπλων, ίνα τά σκευοφόρα και ο ποιθς όχιος έν ασφαίεστερω η. Ει οθν νύν αποδειχθείη, τίνα χρή ήγεῖσθαι του πλαισίου, καὶ τὰ 10 πρόσθεν κοσμείν, καλ τίνας έπλ τών πλευρών έκατέρων είναι, καὶ τίνας οπισθοφυλακείν, οψκ αν, οπότε οι πολέμιοι ελθοιεν, βουλεύεσθαι ημας δέω, αλλα χρώμεθ αν ευθύς τοις τεταγμένοις. Εὶ μέν οὐν ἄλλο τις βελτιον ὁρῷ, ἄλλως έχέτω εί δέ μή, Χειρίσοφος μέν ής είσθω, έπειδή και Λακεδαι- 15 μόνιος έστι των δε πλευρών έκατέρων δύο των πρεσβυτάτων στρατηγώ έπιμελείσθων οπισθοφυλακώμεν δε ήμεζο οί γεώτατοι, έγω τε καὶ Τιμασίων, τὸ νῦν εἶναι. λοιπόν, πειρώμενοι ταύτης της τάξιως, βουλευσόμεθα, ο τι αν αεί πράτιστον δοκοίη είναι. Εί δέ τις άλλο βέλτιον όρα, 20 Leguro." Enel de oudels arreleyer, einer. "Orm dones rauτα, ανατεινάτω την χείρα." "Εδοξε ταυτα. " Νυν." έφη, 44 απιώντας ποιείν δεί τα δεδογμένα και όςτις τε υμών τους อรั้นยโอบร อัสเปรานะเ เอียัง, แยนท์สอิต สัททอ สังสอิตร เรียสเ อที γάο έστιν άλλως τούτου τυχείν . όςτις τε ζην έπιθυμεί, πει- 🕦 ράσθω νικάν των μέν γὰρ νικώντων, το κατακαίνειν, των δε ήττωμένων, το αποθνήσκειν έστι. Και εί τις γε χρημάτων έπιθυμεί, κρατείν πειράσθω: τών γάρ νικώντων έστί καδ τὰ ξαυτών σώζειν, καὶ τὰ τών ήττωμένων λαμβάνειν."

Κεφάλαιον γ'.

Τούτων λεχθέντων ανέστησαν, καλ απελθόντες κατέκαιον τας αμάξας και τας σκηνάς των δε περιττών, ότου μέν δέοιτό τις, μετεδίδοσαν αλλήλοις, τα δε άλλα είς το πύρ έρ-Ταύτα ποιήσαντες ηριστοποιούντο. 5 ποιουμένων δε αὐτων έρχεται Μιθριδάτης σύν εππεύσεν ώς τριάχοντα, καὶ καλεσάμενος τοὺς στρατηγούς εἰς ἐπήκοον, λέγει ώδε. "Έγω, ω ανδρες Ελληνες, και Κύρω πιστός ήν ώς ύμεις έπίστασθε, και νύν ύμιν εύνους και ένθάδε είμι σύν πολλώ φόβω διάγων. Εὶ οὖν ὁρώην ὑμᾶς σωτήριόν τι 10 βουλευομένους, έλθοιμε αν πρός ύμας, και τους θεράποντας πάντας έχων. Δέξατε οὐν," έφη, "πρός με, τι έν νῷ έχετε ώς πρός φίλον τε καὶ εὖνουν, καὶ βουλόμενον κοινή σὺν ὑμῖν τὸν στόλον ποιείσθαι." Βουλευομένοις τοῖς στρατηγοῖς ἔδοξεν ἀποκρίνασθαι τάθε, καὶ έλεγε Χειρίσοφος. " Ήμιτ δοκεί, 15 ην μέν τις έφ ήμας απιέναι οξκαδε, διαπορεύεσθαι την χώραν ως αν δυνώμεθα ασινέστατα. ην δέ τις ήμας της όδου αποχωλύη, διαπολεμεϊν τούτω, ως αν δυνώμεθα χράτιστα." Εκ τούτου έπειρατο Μιθριδάτης διδάσκειν, ως απορον εξη βασιλέως ακοντος σωθήναι. Ένθα δή έγιννώσκετο, ότι 20 ὑπόπεμπτος εἶη καὶ γὰς τῶν Τισσαφέρνους τις οἰκείων παρηχολούθει πίστεως ένεκα. Καὶ έκ τούτου έδόκει τοῖς στρατηγοίς βέλτιον είναι δόγμα ποιήσασθαι, τον πόλεμον ' ακήρυκτον είναι, έςτε έν τη πολεμία είεν ' διέφθειρον γαρ προςιόντες τούς στρατιώτας, καί ένα γε λοχαγόν διέφθειραν, 25 Νίκαρχον Αρκάδα καὶ ώχετο απιών νυκτός σύν ανθρώποις ώς εξχοσι.

Μετά ταυτα άριστήσαντες, και διαβάντες τον Ζάβατον ποταμόν, έπορεύοντο τεταγμένοι, τὰ ὑποζύγια και τὸν ὅχλον ἐν μέσφ ἔχοντες. Οὐ πολὺ δὲ προεληλυθότων αὐτῶν, ἐπι20 φαίνεται πάλιν ὁ Μιθριδάτης, ἐππέας ἔχων ὡς διακοσίρυς,

παὶ τοξότας καὶ σφενδονήτας ώς τετρακοσίους, μάλα έλαφρούς καὶ εὐζώνους καὶ προςήει μέν, ώς φίλος ών, πρὸς τούς Ελληνας. Επεί δε έγγυς έγενοντο, έξαπίνης οί μεν αυ-Top etalevor nal inneig nal nelol, of d'ecoerdorme nal etiτοωσκον. Οι δ' οπισθοφύλακες των Ελλήνων έπασγον μέν . κακώς, άντεποίουν δε ούδεν οι τε γαο Κοήτες βραχύτερα των Περσων έτόξευον, και αμα ψιλοί όντες εξσω των οπλων πατεπέπλειντο οι τε ακοντισταλ βραχύτερα ηκόντιζον, η ώς έξικνεϊσθαι των σφενδονητών. Έκ τούτου ξενοφώντι έδόπει διωπτέον είναι * παὶ έδίωπον τών τε δπλιτών καὶ τών 10 neltagrad of Ervyor gir aura onig onighowilaxourres. dieποντες δε ουδένα κατελάμβανον των πολεμίων. Ούτε γάρ ξππεῖς ἦσαν τοῖς Ελλησιν, οὕτε οἱ πεζοὶ τοὺς πεζοὺς ἐκ πολλού φεύγοντας έδύναντο καταλαμβάνειν έν όλίγω χωρίω: πολύ γὰρ οὐχ οἰόν τε ἦν ἀπό τοῦ ἄλλου στρατεύματος διώ- 15 **πειν. Οί γαρ βαρβαροι ίππεῖς καὶ φεύγοντες** αμα έτίτρωσκον, είς τούπισθεν τοξεύοντες από των ίππων . οπόσον δε προδιώξειαν οί Ελληνες, τοσούτο πάλιν έπαναχωρείν μαχομένους έδει. 'Ωςτε της ημέρας όλης διηλθον ου πλέον πέντε παὶ εἴποσι σταδίων, ἀλλὰ δείλης ἀφίκοντο εἰς τὰς κώμας. 30 Ενθα δή πάλιν άθυμία ήν. Και Χειρίσοφος και οί πρεσβύτατοι των στρατηγών Σενοφώντα ητιώντο, ότι έδίωκεν από της φάλαγγος, καὶ αὐτός τε έκινδύνευε, καὶ τοὺς πολεμίους οὐδὲν μᾶλλον ἐδύνατο βλάπτειν.

Ακούσας δε ό Σενοφών ελεγεν, ότι δρθώς ἢτιώντο, καὶ 25 αὐτό τὸ ἔργον αὐτοῖς μαρτυροίη. "Αλλ εγώ," ἔφη, " ἢναγ-κάσθην διώκειν, επεὶ εώρων ἡμᾶς εν τῷ μένειν κακώς μὲν πάσχοντας, ἀντιποιεῖν δε οὐδεν δυναμένους. Ἐπειδή δε εδιώ-κομεν, ἀληθή," ἔφη, "ὑμεῖς λέγετε κακώς μεν γὰρ οὐδεν ποιεῖν μᾶλλον εδυνάμεθα τοὺς πολεμίους, ἀνεχωροῦμεν δε 36 πάνυ χαλεπώς. Τοῖς οὖν θεοῖς χάρις, ὅτι οὐ σὺν πολλή ψώμη, ἀλλὰ σὺν δλίγοις ἦλθον ωςτε βλάψαι μεν μὴ μεγά-λα, δηλώσαι δε, ὧν δεόμεθα. Νῦν γὰρ οἱ μὲν πολέμιος

τοξεύουσι καὶ σφενθονώσιν, όσην ούτε οἱ Κρητες αντιτοξεύειν δύνανται, ούτε οί έκ χειρός βάλλοντες έξικνεῖυθαι · όταν δέ αὐτοὺς διώχωμεν, πολύ μέν οὐχ οἰόν τε χωρίον ἀπὸ τοῦ στρατεύματος διώκειν, ολίγον δέ ενθα, ουθ' εί ταγύς είη. - 5 πεζός πεζόν αν διώκων καταλάβοι έκ τόξου φύματος. Ήμεις μέν οὖν εὶ μέλλομεν τούτους εἴργειν, ώςτε μὴ δύνασθαι βλάπτειν ήμας πορευομένους, σφενδονητών τε την ταχίστην δεί καλ ίππέων. 'Αχούω δ' είναι έν τω στρατεύματι ήμων Ροδίους. ων τους πολλούς φασίν έπίστασθαι σφενδονάν, και το βέλος 10 αὐτών καὶ διπλάσιον φέρεσθαι τών Περσικών σφενδονών. Εκείναι γάρ διά το χειροπληθέσι τοῖς λίθοις σωενδονᾶν έπλ βραχὺ έξικνοῦνται οἱ δέ γε Ρόδιοι καὶ ταῖς μολυβδίσιν ἐπίστανται χρησθαι. "Ην ούν αὐτών έπισκεψώμεθα τίνες πέπανται σφενδόνας, καὶ τούτων τῷ μέν αὐτῶν ἀργύριον δῶμεν. τῶ 16 δε άλλας πλέχειν έθέλοντι άλλο αργύριον τελώμεν, καὶ τώ σωενδονάν έντεταγμένω έθέλοντι άλλην τινά ατέλειαν εύρίσχωμεν, ίσως τινές φανούνται ίχανοι ήμας ώφελειν. Όρω δέ καὶ ἵππους ὄντας έν τῷ στρατεύματι, τοὺς μέν τινας παρ' έμοι, τούς δέ τω Κλεάργω καταλελειμμένους πολλούς δέ καὶ 20 άλλους αίγμαλώτους σκευοφορούντας. "Αν ούν τούτους πάντας έχλεξαντες, σχευοφόρα μέν αντιδώμεν, τούς δε ίππους είς ξππέας κατασκευάσωμεν, ίσως καὶ ουτοί τι τούς φεύγοντας ανιάσουσιν." Εδοξε ταῦτα καὶ ταύτης τῆς νυκτὸς σφενδονήται μέν είς διακοσίους έγενοντο, ίπποι δε καί ίπ-25 πεῖς έδοχιμάσθησαν τῆ ὑστεραία εἰς πεντήχοντα, καὶ στολάδες καλ θώρακες αύτοις έπορίσθησαν' καλ ιππαρχος δε έπεστάθη Αύχιος ὁ Πολυστράτου, Αθηναίος.

Κεφάλαιον δ'.

Μείναντες δε ταύτην την ημέραν, τη άλλη έπορεύοντο πρωϊαίτερον αναστάντες ' χαράδραν γάρ αὐτοὺς ἔδει διαβήναι, ξφ' ή έφοβουντο μη έπιθοϊντο αυτοίς διαβαίνουσιν οί πολέμιοι. Διαβεβηχόσι δε αυτοίς επιφαίνεται ο Μιθριδάτης πάλιν, έχων ἱππέας χιλίους, τοξότας δέ καὶ σφενδονή- 5 τας είς τετρακιςχιλίους τοσούτους γαρ ήτησε Τισσαφέρνην, καὶ ελαβεν, υποσχόμενος, ην τούτους λάβη, παραδώσειν αυτῷ τοὺς "Ελληνας, καταφρονήσας, ὅτι ἐν τῆ ἔμπροσθεν προςβολή όλίγους έχων, έπαθε μέν οὐδέν, πολλά δε κακά ένόμισε ποιήσαι. Επεὶ δὲ οἱ Ελληνες διαβεβηκότες απείχον τῆς 16 χαράδρας οσον οκτώ σταδίους, διίβαινε και ο Μιθριδάτης, έχων την δύναμιν. Παρίχγελτο δέ, των τε πελταστών οθς έθει διώχειν, και των δπλιτών, και τοῖς ίππευσιν εζρητο θαφρούσι διώκειν, ώς έφεψομένης ίκανης δυνάμεως. Έπεδ δε ο Μιθριδάτης κατειλήφει, και ήδη σφενδύναι και τοξεύ- 18 ματα έξιχνούντο, έσήμηνε τοῖς Ελλησι τῆ σάλπιγγι, καὶ εὐθύς έθεον ομόσε, οίς εξρητο, καί οι ιππείς ήλαυνον οι δέ ούκ έδιξαντο, αλλ' ξφευγον έπὶ τὴν χαράδραν. Έν ταύτη τη διώξει τους βαρβάροις των τε πεζών απέθανον πολλοί, και των ιππέων έν τη χαράδρα ζωοί έληφθήσαν είς όκτω- 20 παίδεκα· τούς δ' αποθανόντας αυτοκέλευστοι οι "Ελληνες ηπίσαντο, ώς ότι φοβερώτατον τοῖς πολεμίοις εξή όραν.

Καὶ οἱ μέν πολέμιοι οὕτω πράξαντες ἀπῆλθον οἱ δ' Ελληνες ἀσφαλῶς πορευόμενοι τὸ λοιπὸν τῆς ἡμέρας, ἀφίκοντο ἐπὶ τὸν Τἰγρητα ποταμόν. Ἐνταῦθα πόλις ἦν ἐρή- Με μη, μεγάλη, ὄνομα δ' αὐτῆ ἦν Αάρισσα ' ῷπουν δ' αὐτὴν τὸ παλαιὸν Μῆδοι τοῦ δὲ τείχους ἦν αὐτῆς τὸ εὖρος πέντε καὶ εἴκοσι πόδες, ῦψος δ' ἑκατόν τοῦ δὲ πύκλου ἡ περίο-δος δύο παρασάγγαι ' ῷκοδόμητο δὲ πλίνθοις κεραμίαις κρηπὶς δὲ ὑπῆν λιθένη, τὸ ῦψος εἴκοσι ποδών. Ταύτην 30

βασιλεύς ὁ Περσών, ὅτε παρὰ Μήδων ἐλάμβανον τὴν ἀρχὴν Πέρσαι, πολιορχών, οὐδενὶ τρόπω ἐδύνατο ἐλεῖν ἡλιος δὲ νεφέλην προκαλύψας, ἠφάνισε, μέχρις οἱ ἄνθρωποι ἐξέλιπον, καὶ οὕιως ἑάλω. Παρ' αὐτὴν τὴν πόλιν ἦν πυραμὶς δλιθίνη, τὸ μὲν εὐρος ἑνὸς πλέθρου, τὸ δὲ ἄψος δύο πλέθρων. Επὶ ταύτης πολλοὶ τῶν βαρβάρων ἦσαν, ἐκ τῶν πλησίον κωμῶν ἀποπεφευγότες.

Έντεῦθεν ἐπορεύθησαν σταθμὸν ενα παρασάγγας εξ πρὸς τεῖχος ἔρημον, μέγα, πρὸς τῆ πόλει κείμενον ὁ σομα 10 δ ἡν τῆ πόλει Μέσπιλα Μήδοι δ αὐτήν ποτε ῷκουν. Ἡν δὲ ἡ μὲν κρηπὶς λίθου ξεστοῦ. κογχυλιάτου, τὸ εὐρος πεντήκοντα ποδῶν, καὶ τὸ ΰψος πεντήκοντα. Ἐπὶ δὲ ταίτη ἐπωκοδύμητο πλίτθινον τεῖχος τὸ μὲν εὐρος πεντήκοντα ποδῶν, τὸ δὲ ὕψος εκατόν τοῦ δὲ κύκλου ἡ περίοδος εξ παρασάγγαι. Ἐνταῦθα ελέγετο Μηδία γυνή βασιλέως καταφυγεῖν, ὅτε ἀπώλεσαν τὴν ἀρχὴν ὑπὸ Περσῶν Μῆδοι. Ταύτην δὲ τὴν πόλιν πολίορκῶν ὁ Περσῶν βασιλεὺς οὐκ ἐδύνατο οὔτε χρόνω ἐλεῖν, οὔτε βία Ζεὺς δ ἐμβροντήτους ποιεῖ τοὺς ἐνοικοῦντας, καὶ οὔτως ἑάλω.

20 Εντεύθεν δ' έπορεύθησαν σταθμόν ενα παρασάγγας τέτταρας. Εἰς τοῦτον δὲ τὸν σταθμόν Τισσαφέρνης ἐπεφάνη, οῦς τε αὐτὸς ἦλθεν ἱππέας ἔχων, καὶ τὴν ἸΟρόντου δύναμιν, τοῦ τὴν βασιλίως θυγατέρα ἔχωντος, καὶ οῦς Κῦρος ἔχων ἀνέβη βαρβάρους, καὶ οῦς ὁ βασιλίως ἀδελφὸς ἔχων βασιλίε 25 ἐβοήθει, καὶ πρὸς τούτοις, ὅσους βασιλεὺς ἔδωκεν αὐτῷ ιῶςτε τὸ στράτευμα πάμπολυ ἐφάνη. Ἐπεὶ δὲ ἔγγὺς ἐγένετο, τὰς μὲν τῶν τάξεων εἰχεν ὅπισθεν καταστήσας, τὰς δὶ εἰς τὰ πλάγια παραγαγών, ἐμβάλλειν μὲν οὐκ ἐτόλμησεν, οὐδ ἐβούλετο διακινδυνεύειν ι σφενδονᾶν δὲ παρήγγειλε καὶ τωπένειν. Ἐπεὶ δὲ διαταχθέντες οἱ Ῥόδιοι ἐσφενδόνησαν, καὶ οἱ Εκύθαι τοξόται ἐτόξευσαν, καὶ οὐδεὶς ἡμάρτανεν ἀνπόρος ιοῦδὲ γάρ, εἰ πάνυ προθυμοῖτο, ἡμάρτανεν ἀνπόρος οὐδὲ γάρ, εἰ πάνυ προθυμοῖτο, ἡμάρτανεν ἀνπόρος οὐδὲ γάρ, εἰ πάνυ προθυμοῖτο, ἡμάρτανεν ἀνπόρος τὰλα ταχέως ἔξω βελῶν ἀπεχώρει, καὶ [αί]

άλλαι τάξεις ἀπιχώρησαν. Καὶ τὸ λοιπὸν τῆς ἡμέρας οἱ μὲν ἐπορεύοντο, οἱ δ' εἴποντο' καὶ οὐκέτι ἐυΙνοντο οἱ βάρ-βαροι τῷ τότε ἀκροβολίσει ' μακρότερον γὰρ οῖ τε ' Ρόδιοι τῶν Περσῶν ἐσφενδόνων καὶ τῶν πλείστων τοξοτῶν. Μεγάλα δὲ καὶ τὰ τόξα τὰ Περσικά ἐστιν ' ῶςτε χρήσιμα ἦν, ε ὁπόθα ἀλίσκοιτο τῶν τοξευμάτων, τοῖς Κρησί ' καὶ διετέλουν χρώμενοι τοῖς τῶν πολεμίων τοξεύμασι, καὶ ἐμελέτων τοξεύειν ἄνω ἱίντες μακράν. Εὐρίσκετο δὲ καὶ νεῦρα πολλὲ ἐν ταῖς κώμαις καὶ μόλυβδος ' ῶςτε χρῆσθαι εἰς τὰς σφενδόνας.

Kal ταύτη μέν τη ήμέρα, έπελ κατεστρατοπεδεύοντο οί Ελληνες κώμαις έπιτυχόντες, απήλθον οί βάρβαροι, μεΐον έχοντες έν τη τότε ακροβολίσει. την δε επιούσαν ημέραν ἔμειναν οἱ Ελληνες, καὶ ἐπεσιτίσαντο · ἦν γὰρ πολύς σῖτος έν ταῖς κώμαις. Τῆ δ' ὑστεραία ἐπορεύοντο διὰ τοῦ πε- 15 δίου, καὶ Τισσαφέρνης εξπετο ακροβολιζόμενος. Ένθα δή οί Ελληνες έγνωσαν, ότι πλαίσιον ισόπλευρον πυνηρά τάξις εξη πολεμίων έπομένων. Ανάγκη γάρ έστιν, ην μέν συγκύπτη τὰ κέρατα τοῦ πλαισίου, ἢ ὁδοῦ στενοτέρας οὕσης, ἢ ὁρέων αναγκαζόντων ή γεφύρας, έκθλίβεσθαι τους οπλίτας, και 20 πορεύεσθαι πονήρως, αμα μέν πιεζομίνους, αμα δέ καί ταραττομένους " ώςτε δυσχυήστους είναι ανάγκη, ατάκτους όντας. "Όταν δ' αὖ διώσχη τὰ κέρατα, ἀνάγκη διασπάσθαι τούς τότε έχθλιβομένους, καλ κενόν γίγνεσθαι το μέσον τών κεράτων, και άθυμεϊν τους ταυτα πάσχοντας, των πολεμίων 25 έπομένων. Καὶ ὑπότε δέοι γέφυραν διαβαίνειν η άλλην τινα διάβασιν, έσπευδεν εκαστος, βουλόμενος φθάσαι πρώτος και εθεπίθετον ήν ένταθθα τοῖς πολεμίοις. Επεί δέ ταύτα έγνωσαν οί στρατηγοί, εποιήσαντο εξ λόχους ανά έκατὸν ἄνδρας, καὶ λοχαγούς ἐπέστησαν, καὶ ἄλλους πεντηκον- 30 . τῆρας, καὶ ἄλλους ένωμοτάρχας. Οὖτοι δὲ πορευόμενοι οἶ λοχαγοί, οπότε μέν συγκύπτοι τὰ κέρατα, ὑπέμενον ῧστεροι, ωςτε μη ένοχλειν τοις κέρασι · τότε δε παρήγον έξωθεν των

j.

k

١,١

κεράτων. 'Οπότε δὲ διάσχοιεν αι πλευραι τοῦ πλαισίου, το μέσον ἀνεξεπίμπλασαν, εἰ μεν στενότερον εἴη τὸ διέχον, κατὰ λόχους εἰ δὲ πλατύτερον, κατὰ πεντηκοστῦς εἰ δὲ πάνυ πλατύ, κατ ἐνωμοτίας ωςτε ἀεὶ ἔκπλεων εἶναι τὸ μέσον. Εἰ δὲ καὶ διαβαίνειν τινὰ δέοι διάβασιν ἢ γέφυραν, οὐκ ἐταράττοντο, ἀλλ ἐν τῷ μέρει οἱ λοχαγοὶ διέβαινον καὶ εἴ που δέοι τι τῆς φάλαγγος, ἐπιπαρῆσαν οὖτοι. Τούτω τῷ τρόπω ἐπορεύθησαν σταθμοὺς τέτταρας.

Ήνικα δε τὸν πεμπτον επορεύοντο σταθμόν, είδον βασί-10 λειόν τι, καὶ περὶ αὐτὸ κώμας πολλάς τήν τε ὁδὸν πρὸς τὸ χωρίον τούτο διά γηλόφων ύψηλων γιγνομένην, οι καθήκον από τοῦ όρους, ὑφ' ῷ ἡν κώμη. Καὶ είδον μέν τοὺς γηλόφους ἄσμενοι οί Ελληνες, ώς εἰκός, των πολεμίων ὅντων ίπ-Επεί δε πορευόμενοι έκ του πεδίου ανέβησαν έπί 15 τον πρώτον γήλοφον, καὶ κατέβαινον, ώς έπὶ τὸν ἔτερον ἀναβαΐεν, ένταῦθα έπιγίγνονται οἱ βάρβαροι, καὶ έκ τοῦ ὑψηλου είς τὸ πρανές εβαλλον, έσφενδόνων, ετόξευον ὑπὸ μαστίγων καὶ πολλούς κατετίτρωσκον, καὶ έκράτησαν τῶν Ελλήνων γυμνήτων, και κατέκλεισαν αὐτοὺς εἴσω τῶν ὅπλων・ 20 ώςτε παντάπασι ταύτην την ημέραν άχρηστοι ήσαν, έν τώ όχλω όντες, καὶ οἱ σφενδονηται καὶ οἱ τοξόται. πιεζόμενοι οί Ελληνες επεγείρησαν διώχειν, σγολή μεν επλ τὸ ἄχρον ἀφικνοῦνται, ὁπλῖται ὄντες οι δε πολέμιοι ταχὺ απεπήδων. Πάλιν δέ, οπότε απίσιεν πρός το άλλο στρά-25 τευμα, ταὐτά ἔπασχον καὶ έπὶ τοῦ δευτέρου γηλόφοι ταὐτά εγίγνετο : ωςτε από του τρίτου γηλόφου έδοξεν αὐτοῖς μή κινείν τούς στρατιώτας πλήν από της δεξιάς πλευράς του πλαισίου ανήγαγον πελταστάς πρός το όρος. Επελ δ' οὖτοι έγένοντο ὑπέρ τῶν ἐπομένων πολεμίων, οὐκέτι ἐπε-30 τίθεντο οἱ πολέμιοι τοῖς καταβαίνουσι, δεδοικότες, μη αποτμηθείησαν, καὶ αμφοτέρωθεν αὐτῶν γένοιντο οἱ πολέμιοι. Οθτω τὸ λοιπὸν της ημέρας πορευόμενοι, οἱ μέν τη όδω κατά τους γηλόφους, οί δε κατά τὸ όρος επιπαριόντες, αφίκοντο είς τὰς κώμας, καὶ ἐατροὺς κατέστησακ ὅκτώ ὁ πολλοὶ γὰρ ἦσαν οἱ τετρωμένοι.

Ενταύθα έμειναν ήμέρας τρείς, καὶ τῶν τετρωμένων ένεκα. καὶ αμα έπιτήδεια πολλά είχον, άλευρα, οίνον καὶ κριθας επποις συμβεβλημένας πολλάς. Ταυτα δέ συνενηγμένα 5 ην τω σατραπεύοντι της χώρας. Τετάρτη δ' ημέρα καταβαίνουσιν είς τὸ πεδίον. Έπεὶ δε κατέλαβεν αὐτοὺς Τισσαφέρνης σύν τη δυνάμει, εδίδαξεν αὐτούς ή ἀνάγκη κατασκηνήσαι, ου πρώτον είδον κώμην, και μη πορεύεσθαι έτι μαχομένους πολλοί γαρ ήσαν απόμαχοι, οί τετρωμένοι, καὶ 10 οί έχείνους φέροντες, καὶ οί τῶν φερόντων τὰ ὅπλα δεξάμενοι. Επεί δε κατεσκήνησαν, και επεχείρησαν αυτοίς ακροβολίζεσθαι οἱ βάρβαροι, πρὸς την κώμην προςιόντες, πολύ περιησαν οί Ελληνες ' πολύ γαρ διέφερεν, έπ της χώρας δρμώντας αλέξασθαι, η πορευομένους έπιούσι τοῖς πολε- 15 μίοις μάχεσθαι. 'Πνίκα δ' ην ήδη δείλη, ώρα ην απιέναι τοῖς πολεμίοις οὔ ποτε γάρ μεῖον ἀπεστρατοπεδεύοντο οἱ βάρβαροι τοῦ Ελληνικοῦ έξήκοντα σταδίων, φοβούμενοι, μή της νυκτός οι Ελληνες έπιθοϊντο αὐτοῖς. Πονηρόν γάρ νυκτός έστι στράτευμα Περσικόν. Οί τε γὰρ ίπποι αὐτοῖς 20 δέδενται, καὶ ὡς ἐπιτοπολὺ πεποδισμένοι εἰσί, τοῦ μὴ φεύγειν ένεκα, εί λυθείησαν ' έάν τό τις θόρυβος γίγνηται, δεί έπισάξαι τὸν ἵππον Πέρση ἀνδρί, καὶ χαλινώσαι δεῖ, καὶ θωρακισθέντα αναβήναι έπὶ τὸν ἵππον. Ταῦτα δε πάντα χαλεπά νύκτωρ καὶ θορύβου όντος ποιείν. Τούτου ένεκα 25 πόροω απεσκήνουν των Ελλήνων.

Επεί δε εγίγνωσκον αὐτοὺς οἱ Ελληνες βουλομένους ἀπιέναι καὶ διαγγελλομένους, ἐκήφυξε τοῖς Ελλησι συσκευάσασται, ἀκουόντων τῶν πολεμίων. Καὶ χρόνον μέν τινα ἐπένσχον τῆς πορείας οἱ βάρβαροι ἐπειδὴ δὲ ὀψὲ ἐγίγνετο, το ἀπήεσαν οἰ γὰρ ἐδόκει λυσιτελεῖν αὐτοῖς νυκτὸς πορεύνεσθαι καὶ κατάγεσθαι ἐπὶ τὸ στρατόπεδον. Ἐπειδὴ δὲ σαφως ἀπιόντας ἤδη ἑώρων οἱ Ελληνες, ἐπορεύοντο καὶ αὐτοὶ

αναζεύξαντες, και διηλθον οσον εξήκοντα σταδίους και νίγνεται τοσούτον μεταξύ των στρατιυμάτων, ώςτι τη ύστεραία οθα εφάνησαν οι πολέμιοι, ουδέ τη τρίτη τη δέ τετάρτη, νυπτὸς προελθόντες, καταλαμβάνουσι χωρίον ὑπερδέξιον οἱ βάρ-5 βαροι, ή ξμελλον οί "Ελληνές παριέναι, ακρωνυχίαν δρους, ύω" ην η κατάβασις ην είς το πεδίον. Επειδή δε έώρα ο Χειρίσοφος προκατειλημμένην την ακρωνυχίαν, καλεί Εενοφώντα από της οὐρας καὶ κελεύει λαβόντα τοὺς πελταστάς παραγενέσθαι είς τὸ πρόσθεν. Ο δέ Σενοφών τοὺς μέν πελ-10 ταυτάς ούκ ήγεν επιφαινόμενον γάρ δώρα Τισσαφέρνην, καὶ τὸ στράτευμα πᾶν αὐτὸς δὲ προςελάσας ήρωτα " Τί nakeic ; " O de level auto. "Litertir opar noonateilnπται γιο ήμιν ο ύπερ της καταβάσεως λόφος, και ούκ έστι παρελθείν, εί μη τούτους αποκόψομεν. 'Αλλά τί οὐκ ήγες 16 τους πελταστάς; " Ο δέ λέγει, ότι ουκ εδόκει αυτώ έρημα καταλιπείν τὰ όπισθεν, ἐπιφαινομένων των πολεμίων. " Αλλά μην ώρα γ'," έφη, " βουλεύεσθαι, πώς τις τοὺς άνδρας απελά από του λόφου." Ένταυθα Σενοφων όρα του όρους την κορυφην υπέρ αυτού του στρατεύματος ούσαν, καὶ 20 από ταύτης ξφοδον έπὶ τὸν λόφον, ἔνθα ἦσαν οἱ πολέμιοι * καὶ λέγει "Κράτιστον, ο Χειρίσοφε, ημίν ζεσθαι ώς τάχιστα έπὶ τὸ ἄχρον : ἐὰν γὰρ τοῦτο λάβωμεν, οὐ δυνήσονται μένειν οἱ ὑπὲρ τῆς ὁδοῦ. 'Αλλ', εἰ βούλει, μένε ἐπὶ τῷ στρατεύματι : έγω δε έθελω πορεύεσθαι : εί δε χρήζεις, πομεύου 25 έπὶ τὸ όρος, έγω δε μενω αὐτοῦ." " Αλλά δίδωμί σοι," έφη ο Χειρίσοφος, " οπότερον βούλει, έλέσθαι." Εἰπών ο Ξενοφων, ότι νεώτερός έστιν, αίρεϊται πορεύεσθαι * κελεύει δέ οί συμπέμψαι από του στόματος ανδρας ' μακράν γαρ ήν, από της οὐρας λαβείν. Καὶ ὁ Χειρίσοφος συμπέμπει τοὺς ἀπὸ 20 τοῦ στόματος πελταστάς Ελαβε δέ τοὺς κατὰ μέσον τοῦ πλαισίου. Συνίπεσθαι δ' έχέλευσεν αὐτῷ καὶ τοὺς τριακοσίους, οθς αυτός είγε των έπιλέκτων έπι τῷ στόματι τοῦ nlaidlov.

Εντεύθεν έπορεύοντο ως έδύναντο τάχιστα. Οί δ' έπλ του λόφου πολέμιοι, ώς ένόησαν αὐτών την πορείαν έπὶ το ακρον, εύθυς και αύτοι ώρμησαν άμιλλασθαι έπι το άκρον. Καὶ ένταῦθα πολλή μέν κραυγή ην τοῦ Ελληνικοῦ στρατεύματος, διακελευομένων τοῖς ξαυτών πολλή δέ κραυνή 6 τών αμφί Τισσαφέρνην, τοῖς δαυτών διακελευομένων. Ξενοφων δέ παρελαύνων έπλ του εππου, παρεπελεύετο " "Ανδρες. νύν έπὶ τὴν Ελλάδα νομίζετε άμιλλασθαι, νύν πρὸς τούς παίδας και τάς γυναϊκας, νῦν όλιγον πονήσαντις χρόνον, άμαχεί την λοιπήν πορευσόμεθα." Σωτηρίδας δέ δ Σιχυώνιος 10 einer. "Oux ét koou, à Teropar, équer où mer yan ém' kaπου όχη, έγω δε χαλεπώς κάμνω την ασπίδα φέρων." Καλ ος, ακούσας ταύτα, καταπηδήσας από του εππου, ώθειται αὐτὸν έχ τῆς τάξεως, καὶ τὴν ἀσπίδα ἀφελόμενος, ώς έδύνατο τάχιστα έχων έπορεύετο. Ετύγχανε δε και θώρακα 15 έχων των ίππικόν . ωςτε έπιέζετο. Καὶ τοῖς μέν έμπροαθεν ύπάγειν παρεκελεύετο, τοις δε όπισθεν, παριέναι, μόγις Επομένοις. Οἱ δ' ἄλλοι στρατιώται παίουσι καὶ βάλλουσι καὶ λοιδορούσε τον Σωτηρίδαν, έςτε ήνάγκασαν λαβόντα τήν ασπίδα πορεύεσθαι. Ο δε αναβάς, ξως μεν βάσιμα ήν, 30 έπὶ τοῦ Ιππου ήγεν : έπεὶ δὲ ἄβατα ήν, καταλιπών τὸν Ιππον, έσπευδε πεζή. Καὶ φθάνουσιν έπὶ τῷ ἄκρω γενόμενοι τούς πολεμίους.

Κεφάλαιον ε'.

Ένθα δή οἱ μέν βάρβαροι στραφέντες ἔφευγον, ἢ ἔκαστος ἐδύνατο οἱ δὶ Ἐλληνες εἶχον τὸ ἄκρον. Οἱ δὲ ἀμφὶ 28 Τισσαφέρνην καὶ Αριαΐον ἀποτραπόμενοι ἄλλην ὁδὸν ῷχοντο οἱ δὲ ἀμφὶ Χειψίσοφον, καταβάντες εἰς τὸ πεδίον, ἐστρατοπεδεύσαντο ἐν κώμη μεστῆ πολλῶν ἀγαθῶν. Ἰίσαν δὲ καὶ ἄλλιι κῶμαι πολλαί, πλήρεις πολλῶν ἀγαθῶν, ἐν

τούτω τω πεδίω, παρά τον Τίγρητα ποταμόν. Ήνίκα δ' ήν δείλη, έξαπίνης επιφαίνονται οί πολέμιοι έν τῷ πεδίω, καὶ των Έλληνων κατέκοψαν τινας των έσκεδασμένων έν τω πεδίω καθ' άρπαγήν και γάρ νομαι πολλαί βοσκημάτων, 5 διαβιβαζόμεναι είς το πέραν του ποταμού, κατελείωθησαν. Ενταύθα Τισσαφέρνης και οι σύν αύτῷ καίειν έπεχείρησαν τας κώμας. Καὶ τῶν Ελλήνων μάλα ήθύμησαν τινες, έννοούμενοι, μη τα επιτήδεια, εί καύσειεν, ούκ έχοιεν δπόθεν λαμβάτοιεν. Καὶ οἱ μέν άμφὶ Χειρίσοφον ἀπήεσαν έκ τῆς 10 βοηθείας ' ὁ δὲ Σενοφών, έπεὶ κατέβη, παρελαύνων τὰς τάξεις, ήνίχα ἀπὸ τῆς βοηθείας ἀπήντησαν [οί "Ελληνες]. Ελεγεν " Οράτε, ω άνδρες Ελληνες, υφιέντας, την χώμαν ήδη ημετέραν είναι - α γάρ, ότε έσπένδοντο, διεπράττοντο, μη xaleir the Bagiling youpar, you autol xalougir of allo-15 τρίαν. 'Αλλά έαν που καταλίπωσι γε αὐτοῖς τὰ ἐπιτήδεια, όψονται καὶ ἡμᾶς ένταῦθα πορευομένους. Αλλ', ω Χειρίσοφε," έφη, " δοκεί μοι βοηθείν έπὶ τούς καίοντας, ώς ύπερ της ημετέρας." 'Ο δε Χειρίσοφος είπεν . "Ούκουν έμοιγε δοχεί άλλά καλ ήμεις," έφη, "καίωμεν, και ούτω θάττον 30 mayaoyrai."

Ἐπεὶ δ' ἐπὶ τὰς σκηνὰς ἀπῆλθον, οἱ μἐν ἄἰλοι περὶ τὰ ἐπιτήδεια ἡσαν, στρατηγοὶ δὲ καὶ λοχαγοὶ συνῆλθον. Καὶ ἐνταῦθα πολλὴ ἀπορία ἦν. Ένθεν μὲν γὰρ ὅρη ἦν ὑπερύμηλα, ἔνθεν δὲ ὁ ποταμὸς τοσοῦτος τὸ βάθος, ὡς μηθὲ τὰ

δόρατα ὑπερέχειν πειρωμένοις τοῦ βάθους. ᾿Απορουμένοις δὲ αὐτοῖς προςἰλθών τις ἀνὴρ Ῥύδιος, εἰπεν " Ἐχω θέλω ὑμᾶς, ὧ ἄνδρες, διαβιβάσαι κατὰ τετρακιςχιλίους ὁπλίτας, ἤν μοι, ὧν δέομαι, ὑπηρετήσητε, καὶ τάλαντον μισθὸν πορίσητε." Ἐρωτώμενος δέ, ὅτου δεήσοιτο, " ᾿Ασκῶν," ἔφη,

" διςχιλίων δεήσομαι ' πολλὰ δὲ ὁρῶ ταῦτα πρόβατα, καὶ αἶγας, καὶ βοῦς, καὶ ὄνους, ἃ ἀποδαρέντα καὶ φυσηθέντα ἐφοδίως ᾶν παρέχοι τὴν διάβασιν. Δεήσομαι δὲ καὶ τῶν δεσμῶν, οἶς χρῆσθε περὶ τὰ ὑποζύγια. Τούτοις δ'," ἔφη, " ζεύξως

τους ασκούς πρός αλλήλους, δρμίσας Εκαστον ασκόν λίθους αρτήσας, και άφεις ώς περ άγκύρας, είς τὸ υθωρ δε άγαγών, και άμφοτερωθεν δήσας, επιβαλώ υλην, και γην επιφορήσω. Τι μεν ούν ου καταδύσεσθε, αυτίκα μάλα εἴσεθε δ γάρ ασκός δύο άνδρας Εξει του μη καταδύνκι ως τε δε μη όλι σσάνειν, η ύλη και ή γη σχήσει.

Ακούσασι ταυτα τοις στρατηγοίς το μέν ένθύμημα χαρίεν εδύπει είναι, το δε έργον αδύνατον ήσαν γαρ οί κωλύσοντες πέψαν πολλοί ίππεζς, οδ εὐθὺς τοῖς πρώτοις οὐδέν αν έπετρεπον τούτων ποιείν. Ενταύθα την μέν ύστεραίαν 10 έπανεχώρουν είς τουμπαλιν η πρός Βαβυλώνα, είς τας οχαύστους κώμας, κατακαύσαντες ένθεν έξήεσαν . ώςτε οδ πολέμιοι οὐ προςήλαυνον, αλλά έθεωντο, καὶ οἰοι ἦσαν θαυμάζειν, οποι ποτέ τρέψονται οί Ελληνες, καὶ τί έν νῶ ἔχοιεν. Ενταύθα οι μέν άλλοι στρατιώται αμφί τα έπιτήδεια ήσαν 16 οί δέ στρατηγοί και οί λοχαγοί πάλιν συνήλθον, και συναγαγόντες τους αίχμαλώτους, ήλεγχον την χύκλω πασαν χώραν, τίς ξκάστη έξη. Οἱ δ' Ελεγον, ὅτι τὰ μέν πρὸς μεσημβρίαν της έπὶ Βαβυλώνα εἴη καὶ Μηδίαν, δι' ήςπερ ήκοιεν ή δε πρός ξω, έπὶ Σουσά τε καὶ Ἐκβάτανα φέροι, 20 ένθα θερίζειν καὶ έαρίζειν λέγεται βασιλεύς. ή δε διαβάντι τὸν ποταμὸν πρὸς ἐσπέραν, ἐπὶ Δυδίαν καὶ Ἰωνίαν φέροι ή δε διά των ορέων και πρός άρκτον τετραμμένη ότι είς Καρδούχους άγοι. Τούτους δ' έφασαν οἰκεῖν ἀνὰ τὰ ὄρη, καὶ πολεμικούς εἶναι, καὶ βασιλέως οὖκ ἀκούειν 25 αλλά και εμβαλείν ποτε είς αὐτούς βασιλικήν στρατιάν, δώδεκα μυριάδας τούτων δε ουδένα απονοστήσαι δια την δυςχωρίαν · οπότε μέντοι πρός τον σατράπην τον έν τῷ πεδίω σπείσαιντο, καὶ έπιμίγνυσθαι σφών τε πρός έκείνους, και έκείνων πρός αὐτούς.

Ακούσαντες δὲ ταύτα οἱ στρατηγοί, ἐκάθισαν χωρὶς τοὺς ἐκασταχόσε φάσκοντας εἰδέναι, οὐδὲν δῆλον ποιήσαντες, ὅποι πορεύεσθαι ἔμελλον. Ἐδόκει δὲ τοῖς στρατηγοῖς

oi.

ἀναγκαϊον είναι, διὰ τῶν ὀρέων εἰς Καρδούχους ἐμβάλλειν τούτους γὰρ διελθόντας ἔφασαν εἰς Αρμενίαν ἢξειν, ἦς Όρόντας ἦρχε, πολλῆς καὶ εὐδαίμονος. Ἐντεύθεν δὲ εὕπορον ἔφασαν εἶναι, ὅποι τις ἐθέλοι πορεύεσθαι. Ἐπὶ δ τούτοις ἐθύσαντο, ὅπως, ὁπνίκα καὶ δοκοίη τῆς ὡρας, τὴν πορείαν ποιοϊντο τὴν γὰρ ὑπερβολὴν τῶν ὀρέων ἐδεδοίκεσαν, μὴ προκαταληφθείη καὶ παρήγγειλαν, ἐπειδὴ δειπνήσειαν, συνεσκευασμένους πάντας ἀναπαύεσθαι, καὶ ἔποσθαι, ἡνίκ ἄν τις παραγγείλη.

ZENOPANTOZ

KTPOT ANABAZEAZ

BIBAION TETAPTON.

Κεφάλαιον α'.

"ΟΣΑ μέν δή έν τη αναβάσει έγένετο μέχοι της μάχης, καλ οσα μετά την μάχην έν ταϊς σπονδαϊς, ας βασιλεύς και οί σύν Κύρω αναβάντες Ελληνες έσπείσαντο, καὶ οσα, παραβάντος τὰς σπονδὰς βασιλέως καὶ Τισσαφέρνους, ἐπολεμήθη πρός τους Ελληνας, έπακολουθούντος του Περσών στρατεύ- 5 ματος, έν τω πρόσθεν λόγω δεδήλωται. Επεί δε αφίκοντο. ένθα ο μέν Τίγρης ποταμός παντάπασι ππορος ήν δια το βάθος καὶ μέγεθος, πάροδος δὲ οὖκ ἦν, ἀλλὰ τὰ Καρδούγια όρη απότομα ύπερ αύτου του ποταμου έχρέματο, εδόκει δή τοῖς στρατηγοῖς, διὰ τῶν ορέων πορευτέον εἶναι. 10 Ηχουον γάρ των άλισχομένων, ότι, εί διελθοιεν τὰ Καρδούχια όρη, έν τη Αρμενία τὰς πηγάς τοῦ Τίγρητος ποταμοῦ, ην μέν βούλωνται, διαβήσονται ήν δέ μη βούλωνται, περιΐασι. Καὶ τοῦ Ἐυφράτου τε τὰς πηγάς ἐλέγετο οὖ πρόσω του Τίγρητος είναι καὶ έστιν ου τὸ στενόν. Τὴν δ' εἰς : τούς Κορδούχους έμβολην ώδε ποιούνται, αμα μέν λαθείν πειρώμενοι, αμα δε φθάσαι, πρίν τούς πολεμίους καταλαβείν τὰ ἄκρα. 'Πνίκα δ' ήν άμφι την τελευταίαν φυλακήν, παλ έλείπετο της γυκτός όσον σκοταίους διελθείν το πεδίον. τηνικαύτα αναστάντες από παραγγέλσεως πορευόμενοι αφι- 20

χρούνται αμα τη ημέρα πρός τὸ όρος. Ενθα δη Χειρίσοφος μέν ήνεῖτο τοῦ στρατεύματος, λαβών τὸ αμφ' αὐτὸν καὶ τούς γυμνήτας πάντας. Εινοφών δέ σύν τοῖς οπισθοφύλαξιν οπλίταις εξπετο, ουδένα έχων γυμνήτα ουδείς γάρ \$ έδήχει χίνδυνος είναι, μή τις άνω πορευομένων έχ τοῦ όπισθεν έπίσποιτο. Καὶ έπὶ μέν τὸ ἄκρον ἀναβαίνει Χειρίσοφος, πρίν τινα αἰσθέσθαι τῶν πυλεμίων επειτα δε ύφηγείτο : έφείπετο δε αεί το ύπερβαλλον του στρατεύματος είς τάς χώμας τὰς ἐν τοῖς ἄγχεσί τε χαὶ μυγοῖς τῶν ὀρέων. 10 Ενθα δη οί μεν Καρδούνοι, εκλιπόντες τας οικίας, έγοντες καὶ γυναϊκας, καὶ παϊδας, ἔφευγον ἐπὶ τὰ ὄρη ' τά δ' έπιτήδεια πολλά ην λαμβάνειν ήσαν δέ καλ χαλκώμασι παμπόλλοις κατεσκευασμέναι αι οίκίαι, ών ούδεν έφερον οί "Ελληνες" οὐδε τοὺς ανθρώπους εδίωκον, ὑποφειδύμενοι, εξ 15 πως [αν] έθελήσειαν οί Καρδούχοι διϊέναι αὐτούς ώς διά φιλίας της χώρας, επείπερ βασιλεί πολέμιοι ήσαν. μέντοι έπιτήδεια, ότω τις έπιτυγγάνοι, έλάμβανον ανάγκη γάο ήν. Οἱ δὲ Καυδούνοι οὐτε καλούντων ὑπήκουον, οὐτε άλλο τι φιλικόν οὐδέν ἐποίουν. "Ότε δέ οἱ τελευταΐοι τῶν 90 Ελλήνων κατέβαινον εἰς τὰς κώμας ἀπὸ τοῦ ἄκρου ἤδη σχιταΐοι, διά γάρ το στενήν είναι την οδόν όλην την ημέραν ή ανάβασις αὐτοῖς ἐγένετο καὶ κατάβασις εἰς τὰς κώμας, τότε δη συλλεγέντες τινές των Καρδούχων τοις τελευταίοις έπέθεντο, καὶ ἀπέκτεινάν τινας, καὶ λίθοις καὶ τοξεύμασι κα-95 τέτρωσαν, ολίγοι τινές όντες· έξ απροςδοχήτου γαρ αυτοίς ξπέπεσε το Ελληνικόν. Εὶ μέντοι τότε πλείους συνελέγησαν, έχιτδύνευσαν αν διαφθαρήναι πολύ του στρατεύματος. Καλ ταύτην μέν την νύκτα οθτως έν ταϊς κώμαις ηθλίσθησαν . οξ δέ Καρδούγοι πυρά πολλά έκαιον κύκλω έπλ των ορέων, καλ

Αμα δε τη ήμερα συνελθούσι τοῖς στρατηγοῖς καὶ λοχαγοῖς τῶν Ελλήνων ἔθοξε, τῶν τε ὑποζυγίων τὰ ἀναγκαῖα καὶ τὰ δυνατώτατα πορεύεσθαι ἔχοντας, καταλιπόντας τὰ ἄλλα,

30 συνεώρων άλλήλους.

καὶ ὁπόσα ἦν νεωστὶ αἰχμάλωτα ἀνδράποδα ἐν τῆ στρατιᾳ, πάντα ἀφιέναι. Σχολαίαν γὰρ ἐποίουν τὴν πορείαν πολλὰ ὄντα τὰ ὑποζύγια καὶ τὰ αἰχμάλωτα καὶ πολλοὶ δὴ αὐτῶν, οἱ ἐπὶ τούτοις ὄντες, ἀπόμαχοι ἦσαν διπλάσιά τε τὰ ἐπιτήδεια ἔδει πορίζεσθαι καὶ φέρεσθαι, πολλῶν τῶν ἀνθρώ 5 πων ὄντων. Δόξαν δὲ ταῦτα, ἐκήρυξαν οῦτω ποιεῖν.

Επειδή δε αριστήσαντες έπορεύοντο, ύποστάντες έν στε-งญ์ of groatnyol, et ti ยออโตหอเรา ชญิง ยโอกูแย่งพร แก้ ageiuiyor, appropries of d' énelforto, nine et tie ti extener. οίον η παιδός επιθυμήσας η γυναικός των εύπρεπών. ταύτην μέν την ημέραν ουτως έπορεύθησαν, τὰ μέν τι μαγόμενοι, τὰ δὲ καὶ ἀναπαυόμενοι. Εἰς δὲ τὴν ὕστεραίαν χειμών γίγνεται πολύς, αναγκαῖον δ' ην πορεύεσθαι: οὐ γάρ ην ίκανα τα επιτήδεια. Καὶ ήγεῖτο μέν Χειρίσοφος, ώπισθοφυλάκει δε Σενοφών. Καὶ οἱ πολέμιοι ἰσχυρῶς ἐπε- 15 τίθεντο, καί, στενών όντων τών χωρίων, έγγυς προςιόντες έτόξευον καὶ έσφενδόνων ωςτε ήναγκάζοντο οί Ελληνες έπιδιώκοντες καὶ πάλιν ἀναχάζοντες σχολή πορεύεσθαι καὶ θαμινά παρήγγειλεν ὁ Ξενοφων ὑπομένειν, ὅτε οἱ πολέμιοι ιστυρώς επικέοιντο. "Ενθα ο Χειρίσοφος αλλοτε μέν, οτε xo παρεγγυώτο, υπέμενε, τότε δε ούχ υπέμενεν, αλλ' ήγε ιαγέως, καὶ παρηγγύα Επεσθαι ωςτε δήλον ήν, ότι πραγμά τι εξη ' σχολή δε ούκ ην ίδεϊν παρελθόντι τὸ αξτιον της σπουδής · ωςτε ή πορεία όμοία φυγή έγίγνετο τοῖς όπισθοφύλαξι. Καὶ ἐνταῦθα ἀποθνήσκει ἀνὴρ ἀγαθὸς Δακω- 28 νικός Κλεώνυμος, τοξευθείς διά της ασπίδος καὶ της στολάδος είς τὰς πλευράς, καὶ Βασίας Αρκάς, διαμπερές είς τὴν κεφαλήν. Επεὶ δὲ ἀφίκοντο ἐπὶ σταθμόν, εὐθὺς ωςπερ είχεν ὁ Σενοφών έλθών πρός τον Χειρίσοφον, ήτιατο αὐτόν, ότι ούχ ὑπίμεινεν, ἀλλ' ήναγκάζοντο φεύγοντες αμα μάχε- 30 σθαι. "Καὶ νῦν δύο καλώ τε κάγαθώ ἄνδρε τεθνάτην, καὶ ούτε ανελέσθαι, ούτε θάψαι αυτώ έδυνάμεθα." Αποκρίνεται πρός ταυτα ὁ Χειρίσοφος " Βλέψον," ἔφη, " εἰς τὰ

όρη, καὶ τος, ως ἄβατα πάντα ἐστί. Μία δὲ αυτη ὁδός, ην ὁρῆς, ὀρθία καὶ ἐπὶ ταύτη ὁρᾶν ἀνθυώπων εξεστί σοι ὅχλον τοσοῦτον, ος κατειληφότες φυλάττουσι την ἔκβασιν. Ταυτα ἐγὼ ἔσπευδον, καὶ διὰ τοῦτό σε οὐχ ὑπέμενον, εἴ πως δυ-ε ναίμην φθάσαι, πρὶν κατειληφθαι την ὑπερβολήν οι δἐ ἡγεμόνες, οῦς ἔχομεν, οῦ φασιν εἶναι ἄλλην ὁδόν." Ο δὲ Ξενοφων λέγει "Αλλ ἐγὼ ἔχω δύο ἄνθρας. Ἐπεὶ γὰρ ἡμῖν πράγματα παρεῖχον, ἐνηδρεύσαμεν, ὅπερ ἡμᾶς καὶ ἀναπνεῦσαι ἐποίησε, καὶ ἀπεκτείναμεν τινὰς αὐτών, καὶ ζωντας τοροὐθυμήθημεν λαβεῖν, αὐτοῦ τούτου Ενεκεν, ὅπως ἡγεμόσιν εἰδόσι τὴν χώραν χρησαίμεθα."

Καὶ εὐθύς ἀγαγόντες τοὺς ἀνθρώπους, ἤλεγχον διαλαβόντες, εξ τινα είδειεν άλλην όδον ή την φανεράν. Ο μέν οὖν έτερος οὖχ ἔφη, καὶ μάλα πολλῶν φόβων προςαγομένων* 18 έπειδή δε οὐδεν ωφελιμον ελεγεν, δρώντος του ετέρου κατεσφάγη. Ο δε λοιπός έλεξεν, ότι ούτος μέν διά ταυτα ού φαίη είδεναι, ότι αύτο τυγγάνει θυγάτης έκει πας άνδοί έκδεδυμένη αὐτὸς δ' ἔφη ἡγήσεσθαι δυνατὴν καὶ ὑποζυγίοις πορεύεσθαι όδόν. Ερωτώμενος δ', εί είη τι έν αὐ-20 τη δυςπάριτον χωρίον, έφη, είναι άκρον, ο εί μή τις προκαταλήψοιτο, αδύνατον έσεσθαι παρελθείν. Ένταυθα έδόκει, συγκαλέσαντας λοχαγούς καὶ πελταστάς καὶ τών ὁπλιτών, λέγειν τε τὰ παρόντα, καὶ έρωταν, εἴ τις αὐτών ἔστιν. όςτις ανήρ αγαθός έθέλοι γενέσθαι, καλ υποστάς έθελοντής 25 πορεύεσθαι. Τφίστανται των μέν δπλιτων Αριστώνυμος Μεθυδριεύς 'Αρχάς, καὶ 'Αγασίας Στυμφάλιος 'Αρχάς. 'Αντιστασιάζων δε αυτοίς Καλλίμαγος Παρράσιος Αρχάς, καλ ούτος έφη έθέλειν πορεύεσθαι, προςλαβών έθελοντάς έχ παντός του στρατεύματος ' Εὐ γὰρ οίδα,' ἔφη, " ὅτι ξψον-20 ται πολλοί των νέων έμου ήγουμένου." Έκ τούτου έρωτώσιν, εξ τις καὶ τῶν γυμνητῶν ταξιαρχῶν ἐθέλοι συμπορεύεσθαι. 'Τφίσταται 'Αριστέας Χίος, ος πολλαγοῦ πολλοῦ άξιος τη στρατιά είς τὰ τοιαύτα έγένετο.

Κεφάλαιον β'.

Καὶ ην μέν δείλη ήδη, οί δ' έκέλευον αὐτοὺς έμφαγόντας πορεύευθαι * καὶ τὸν ήγεμόνα δήσαντες παραδιδόασιν αὐτοῖς ' καὶ συντίθενται, τὴν μέν νύκτα, ἦν λάβωσι τὸ ἄκρον, τὸ χωμίον φυλάττειν αμα δέ τη ημέρα τη σάλπιχνι σημαίνειν καλ τούς μέν άνω όντας λέναι έπλ τούς κατέγοντας . τήν φανεράν ξαβασιν αὐτοὶ δὰ συμβοηθήσειν ἐκβαίνοντες ώς αν δύνωνται τάχιστα. Ταύτα συνθέμενοι, οί μέν έπορεύοντο, πλήθος ώς διςχίλιοι καὶ ύδωρ πολύ ήν έξ ούρανοῦ Εενοφων δέ, έχων τοὺς οπισθοφύλακας, ήγεῖτο πρός την φανεμάν έκβασιν, όπως ταύτη τη όδω οί πολέμιοι προς- 10 έχοιεν τὸν νοῦν, καὶ ὡς μάλιστα λάθοιεν οἱ περιϊόντες. Επεί δε ήσαν έπι χαράδρα οι οπισθοφύλακες, ην έδει διαβάντας πρός τὸ ὄρθιον έκβαίνειν, τηνικαύτα έκυλίνδουν οί βάρβαροι όλοιτρόχους άμαξιαίους, καὶ μείζους καὶ έλάττους [λίθους], οξ φερόμενοι πρός τὰς πέτρας πταίοντες διεσφεν- 15 δονώντο καὶ παντάπασιν οὐδε πελάσαι οἰόν τ' ήν τη όδω. Ενιοι δε των λοχαγών, εί μη ταύτη δύχαιντο, άλλη επειρώντο καὶ ταῦτα ἐποίουν μέχοι σκότος ἐγένετο. Ἐπεὶ δὲ ώς ντο άφανείς είναι απιόντες, τότε απήλθον έπλ το δείπνον έτύγχατον δέ καλ ανάριστοι όντες αὐτών οἱ οπισθοφυλα- 20 κήσαντες. Οξ μέντοι πολέμισι, φοβούμενοι δηλονότι, οὐδέν έπαύσαντο δί όλης της νυκτός κυλινδούντες τούς λίθους. τεχμήρασθαι δ' ήν τῷ ψόφω. Οἱ δέ, ἔχοντες τὸν ἡγεμόνα, χύχλω περιϊόντες, καταλαμβάνουσι τούς φύλακας άμφὶ πῦρ καθημένους ' καὶ τοὺς μέν κατακανόντες, τοὺς δὲ κατα- 26 διώξαντες, αὐτοὶ ένταῦθα ἔμενον, ὡς κατέχοντες τὸ ἄκρον. Οἱ δ' οὐ κατείχον, ἀλλὰ μαστὸς ἦν ὑπέρ αὐτῶν, παρ' ὅν ἦν ή στετή αθτη όδός, έφ ή έκάθηντο οί φύλακες. Εφοδος μέντοι αὐτόθεν έπὶ τοὺς πολεμίους ήν, οι έπὶ τη φανερά δδώ έκάθηντο.

Καὶ τὴν μέν νύκτα ένταῦθα διήγαγον. Ἐπεὶ δὲ ἡμέρα υπέφαινεν, έπορεύοντο σινή συντεταγμένοι έπὶ τους πολεμίους και γάρ ομίχλη έγένετο . ώςτε έλαθον έγγυς προςελθόντες. Επεὶ δὲ εἰδον αλλήλους, η τε σάλπιχε έφθέγξατο, καὶ ἀλαλάξαντες οἱ "Ελληνες ἔεντο ἐπὶ τοὺς ἀνθρώπους" οἱ δ' οὐκ εδέξαντο, άλλα καταλιπόντες την οδόν, φεύγοντες ολίγοι απέθνησκον : εύζωνοι γαρ ήσαν. Οι δ' άμφι Χειρίσοφον, ακούσαντες της σάλπιγγος, εὐθὺς ἔεντο ἄνω κατά τήν φανεράν όδον άλλοι δέ των στρατηγών κατά άτριβεῖς 10 οδούς επορεύοντο, ή έτυχον έκαστοι όντες, καὶ αναβάντες ώς έδύναντο, ανίμων αλλήλους τοῖς δόρασι. Καὶ οὖτοι πρώτοι συνέμιξαν τοῖς προκαταλαβούσι τὸ χωρίον. Εινοφων δέ, έχων των οπισθοφυλάκων τους ημίσεις, έπορεύετο, ήπερ οι τον ήγεμόνα χοντες εὐοδωτάτη γάρ ήν τοις ύπο-18 ζυγίοις· τοὺς δ' ήμίσεις όπισθεν των ὑποζυγίων εταξε. Πορευόμενοι δ' έντυγχάνουσι λόφω ύπερ της όδου, κατειλημμένω υπό των πολεμίων, ους η αποκόψαι ην ανάγκη, η διεζεύχθαι από των άλλων Ελλήνων. Καὶ αὐτοὶ μέν αν έπορεύθησαν, ήπερ οἱ άλλοι τὰ δ' ὑποζύγια οὐκ ἦν άλλη 20 η ταύτη έκβηναι. Ένθα δη παρακελευσάμενοι άλλήλοις, προσβάλλουσι πρὸς τὸν λόφον ὀρθίοις τοῖς λόχοις, οὐ κύκλω, αλλά καταλιπόντες άφοδον τοῖς πολεμίοις, εἰ βούλοιντο φεύγειν. Καὶ τέως μέν αὐτοὺς ἀναβαίνοντας, ὅπη ἐδύναντο ξχαστος, οἱ βάρβαροι ἐτόξευον καὶ ἔβαλλον, ἐγγὺς δ' οὐ s προςίεντο, αλλά φυγή λείπουσι τὸ χωρίον. Καὶ τοῦτόν τε παρεληλύθεισαν οί Ελληνες, καὶ ετερον δρώντες ἔμπφουθεν λόφον κατεχόμενον, έπλ τουτον αὐθις έδόκει πορεύεσθαι. Εννοήσας δ' ὁ Ξενοφών, μή, εἰ ἔρημον καταλείποι τὸν ήλωπότα λόφον, καὶ πάλιν λαβόντες οἱ πολέμιοι ἐπιθοῖντο τοῖς 20 ύποζυγίοις παριούσιν (έπὶ πολύ δὲ ἦν τὰ ὑποζύγια, ἄτε δια στενής της άδου πορευόμενα), καταλείπει έπὶ του λόφου λοχαγούς Κηφισόδωρον Κηφισοφώντος, Αθηναίον, καὶ Αμφικράτην 'Αμφιδήμου, 'Αθηναΐον, καὶ 'Αργαγόραν 'Αργείον,

φυγάδα αὐτὸς δὲ σὺν τοῖς λοιποῖς ἐποφεύετο ἐπὶ τὸν δεύτερον λόφον, καὶ τῷ αὐτῷ τρόπῳ καὶ τοῦτον αἰροῦσιν. "Ετι
δ' αὐτοῖς τρίτος μαστὸς λοιπὸς ἦν πολὺ ὀρθιώτατος, ὁ ὑπɨρ
τῆς επὶ τῷ πυρὶ καταληφθείσης φυλακῆς τῆς νυκτὸς ὑπὸ
τῶν προελθόντων. Ἐπιὶ δ' ἐγγὺς ἦγον οἱ Ελληνες, λεἰπουσιν οἱ βάρβαροι ἀμαχητεὶ τὸν μαστόν ωςτε θαυμαστὸν
γενίσθαι πάσι, καὶ ὑπωπτευον, δείσαντας αὐτούς, μὴ κυκλωθέντες πολιοφκοῖντο, ἀπολιπεῖν. Οἱ δὲ ἄρα ἀπὸ τοῦ
ἄκρου καθορῶντες τὰ ὅπισθεν γιγνόμενα, πάντες ἐπὶ τοὺς
οπισθοφύλακας ἐχώρουν.

Καί Ξενοφών μέν σύν τοίς νεωτάτοις ανέβαινεν έπὶ τὸ axpor, touc d' allove éxilevour unayeur, onme of releviator λόγοι προςμίζειαν και προελθόντας κατά την όδον έν τω όμαλώ θέσθαι τὰ ὅπλα εἶπεν. Καὶ έν τούτω τω χρόνω ήλθεν Αρχαγόρας ὁ Αργείος πεφευγώς καλ λέγει, ώς απεκόπησαν 18 από του πρώτου λύφου, και ότι τεθνάσι Κηφισόδωρος και Αμφικράτης, καὶ ἄλλοι, οσοι μὴ άλλόμενοι κατὰ τῆς πέτρας πρός τούς οπισθοφύλακας αφίκοντο. Ταύτα δὶ διαπραξάμενοι οί βάρβαροι, ήπον έπ' άντίπορον λόφον τῷ μαστῷ: Rai o Zeromar dieleyero autois di founrine nepi anordar, so καὶ τούς γεκρούς απήτει. Οἱ δ' ἔφασαν αποδώσειν, ἐφ' ώ μή καίειν τὰς κώμας. Συνωμολόγει ταῦτα ὁ Ξενοφών. Εν ω δε το μεν άλλο στράτευμα παρήσι, οί δε ταύτα διελέγοντο, πάντες, οι έχ τούτου του τόπου συνεφούησαν, ένταυθα ίσταντο οἱ πολέμιοι. Καὶ έπεὶ ἦρξαντο καταβαίνειν ἀπὸ 🕿 τοῦ μαστοῦ πρὸς τοὺς ἄλλους, ἔνθα τὰ ὅπλα ἔκειντο, ἔεντο δή οί πολέμιοι πολλώ πλήθει καλ θορύβω καλ έπελ έγένοντο έπὶ τῆς κορυφής του μαυτού, ἀφ' οὖ Ξενοφών κατέβαινεν, έχυλίνδουν πέτρας καὶ ένος μέν κατέαξαν το σχέλος, Σινοφώντα δε ο υπασπιστής έχων την ασπίδα απέλιπεν 30 Ευρύλογος δε Λουσιεύς Λοκάς προςέδραμεν αυτώ όπλίτης, καλ προ αμφοίν προβεβλημένος απεχώρει, καλ οι άλλοι πρός τούς συντεταγμένους απήλθον.

³Επ δε τούτου παν ομού ενένετο το Ελληνικόν, και έσκήνησαν αὐτοῦ ἐν πολλαῖς καὶ καλαῖς οἰκίαις, καὶ ἐπιτηδείοις δαψιλέσι καὶ γὰρ οἶνος πολύς ἦν, ὅν ἐν λάκκοις κονιατοῖς είχον. Ξενοφών δε και Χειρίσοφος διεπράξαντο, ώςτε λα-5 βόντες τους νεκρούς αποδούναι τον ήγεμόνα. έποίησαν τοῖς αποθανούσιν έκ τῶν δυνατών, ώςπερ νομίζεται ανδράσιν αγαθοίς. Τη δ' ύστεραία ανευ ήγεμόνος έπορεύοντο μαχόμενοι δ' οί πολέμιοι, και οπη εξη στενόν χωρίον προκαταλαμβάνοντες, ξκώλυον τὰς παρόδους. Οπό-10 τε μέν οθν τούς πρώτους χωλύοιεν. Σενοφών όπισθεν έχβαίνων πρός τὰ όρη, έλυε την απόφραξιν της παρόδου τοῖς πρώτοις, ανωτέρω πειρώμενος γίγνεσθαι των κωλυόντων οπότε δέ τοῖς ὅπισθεν ἐπιθοῖντο, Χειρίσοφος ἐκβαίνων, καὶ πειρώμενος ανοπέρω γίγνεσθαι τών κωλυόντων, έλυε την 15 απόφραξιν της παρόδου τοις όπισθεν. Και αεί ούτως έβοήθουν αλλήλοις, και ζαχυρώς αλλήλων έπεμέλοντο. 3Ην δε οπότε και αυτοίς τοις αναβάσι πολιά πράγματα παρείχον οι βάρβαροι πάλιν καταβαίνουσιν : ελαφροί γαρ ήσαν, ωςτε και έγγύθεν φεύγοντες αποφεύγειν ουδέν γαο άλλο 20 είχον η τόξα καὶ σφενδόνας. "Αριστοι δὲ τοξόται ή παν" είχον δέ τόξα έγγυς τριπήχη, τὰ δὲ τοξεύματα πλέον η διπήγη : είλκον δε τας νευράς, οπότε τοξεύοιεν, πρός το κάτω του τόξου τῷ ἀριστερῷ ποδὶ προςβαίνοντες. Τὰ δὲ τοξεύματα έχώρει διά των άσπίδων καί διά των θωράκων · έχρων-25 το δε αυτοῖς οἱ Ελληνες, ἐπεὶ λάβοιεν, ἀκοντίοις, ἐναγκυλώντες. Έν τούτοις τοῖς χωρίοις οἱ Κρῆτες χρησιμώτατοι έγενοντο · ήσχε δε αὐτῶν Στρατοκλής Κρής.

Κεφάλαιον γ'.

Ταύτην δ' αὐ τὴν ἡμέραν ηὐλίσθησαν ἐν ταῖς κώμαις ταῖς ὑπὲρ τοῦ πεδίου τοῦ παρὰ τὸν Κεντρίτην ποταμόν, εὐρος ὡς δίπλεθρον, ὡς ὁρίζει τὴν Αρμενίαν καὶ τὴν τῶν Καρδούχων χώραν' καὶ οἱ Ελληνες ἐνταῦθα ἀνεπαύσαντο ἄσμενοι ἰδόντες πεδίον ἀπεῖχε δὶ τῶν ὀρέων ὁ ποταμὸς ὡς ε ξι ἡ ἐπτὰ στάδια τῶν Καρδούχων. Τότε μὲν οὖν ηὐλίσθη—σαν μάλα ἡδέως, καὶ τὰ ἐπιτήδεια ἔχοντες, καὶ πολλὰ τῶν παρεληλυθότων πόνων μνημονεύοντες. Επτὰ γὰρ ἡμέρας, ὅσαςπερ ἐπορεύθησαν διὰ τῶν Καρδούχων, πάσας μαχόμενοι διετίλεσαν, καὶ ἔπαθον κακά, ὅσα οὐδὲ τὰ σύμπαντα 10 ὑπὸ βασιλέως καὶ Τισσαφέρνους. ٰΩς οὖν ἀπηλλαγμένοι τούτων, ἡδέως ἐκοιμήθησαν.

"Αμα δε τη ήμερα δρώσιν εππέας που πέραν του ποταμοῦ εξωπλισμένους, ώς κωλύσοντας διαβαίνειν πεζούς δ' έπὶ ταῖς ὄνθαις παρατεταγμένους ανω των έππέων, ως 15 χωλύσοντας είς την Αρμενίαν έκβαίνειν. Πσαν δε ούτοι 'Ορόντου καὶ 'Αρτούχου, 'Αρμένιοι καὶ Μαρδόνιοι καὶ Χαλδαΐοι μισθοφόροι. Ελέγοντο δε οί Χαλδαΐοι έλεύθεροι καί άλκιμοι είναι ' οπλα δ' είχον γερύα μακρά καὶ λόγχας. Αί δέ όχθαι αύται, έφ' ών παρατεταγμένοι ούτοι ήσαν, τρία ή 30 τέτταρα πλέθρα από τοῦ ποταμοῦ ἀπείχον δόδος δὲ μία ή όρωμένη ην άγουσα άνω, ως περ χειροποίητος ταύτη έπειοωντο διαβαίνειν οἱ "Ελληνες. 'Επεὶ δὲ πειρωμένοις τό τε ύδωρ ύπερ των μαστών έφαίνετο, και ταχύς ήν ο ποταμός μεγάλοις λίθοις και όλισθηροίς, και ούτε έν τω ίδατι τὰ 😘 οπλα ην έχειν εί δε μή, ηρπαζεν ο ποταμός επί τε της πεφαλής τὰ ὅπλα εἴ τις φέροι, γυμνοὶ ἐγίγνοντο πρὸς τὰ τοξεύματα καὶ τὰ ἄλλα βέλη ' ἀνεχώρησαν οὖν, καὶ αὐτοῦ έστρατοπεδεύσαντο παρά τὸν ποταμών.

١.

Ŀ

"Ενθα δε αυτοί την πρόσθεν νύκτα ήσαν, έπι του όρους ξώρων τούς Καρδούχους πολλούς συνειλεγμένους έν τοίς οπλοις. Ένταῦθα δη πολλη άθυμία ην τοῖς Έλλησιν, δρώσι μέν του ποταμού την δυςπορίαν, ορώσι δέ τους διαβαίνειν 5 χωλύσοντας, δρώσι δέ τοῖς διαβαίνουσιν έπιχεισομένους τους Καρδούχους όπισθεν. Ταύτην μέν οθν την ήμεραν καὶ την νύκτα έμενον έν πολλή απορία όντες. Σενοφών δέ όναρ είδεν ' έδοξεν έν πεδαις δεδέσθαι, αθται δέ αθτώ αθτόματοι περιδουήναι, ώςτε λυθήναι και διαβαίνειν, δπόσον 10 έβούλετο. Επεί δέ όρθρος ήν, έρχεται πρός τον Χειρίσοφον, καὶ λέγει, ότι έλπίδας έγει καλώς έσευθαι καὶ διηγείται αὐτῷ τὸ ὄναρ. Ο δὲ ἢδετό τε, καὶ ὡς τάχιστα ξως ύπεφαινεν, εθύοντο πάντες οί παρόντες στρατηγοί και τά ίερα καλά ήν εύθυς έπι του πρώτου. Και απιόντες από 15 των ίερων οἱ στρατηγοὶ καὶ λοχαγοὶ παρήγγελλον τῆ στρατιά αριστοποιείσθαι. Αριστώντι δέ τῷ Ξενοφώντι προςέτρεχον δύο νεανίσκω ήδεσαν γαρ πάντες, ότι έξειη αυτώ και άριστώντι και δειπνούντι προςελθείν, και, εί καθεύδοι, έπεγείραντα εἰπεῖν, εἴ τίς τι ἔχοι τῶν πρὸς τὸν πόλεμον. Καὶ 20 τότε έλεγον, ότι τυγχάνοιεν φούγανα συλλέγοντες ώς έπλ πύρ, κάπειτα κατίδοιεν έν τῷ πέραν έν πέτραις καθηκούσαις έπ° αὐτὸν τὸν ποταμὸν γέροντά τε καὶ γυναϊκα, καὶ παιδίσκας, ώς περ μαρσίπους έματίων κατατιθεμένους έν πέτρα αντρώδει. 'Ιδούσι δέ σφισι δόξαι, ασφαλές είναι δια-28 βαίνειν οὐδε γὰρ τοῖς πολεμίοις ἱππεῦσι πρόςβατον εἶναι κατά τούτο. Εκδύντες δε έφασαν, έχοντες τα έγχειρίδια γυμγά, ώς γευσούμενοι διαβαίνειν πορευόμενοι δέ, πρόσθεν διαβαίνειν, πρίν βρέξαι τὰ αίδοῖα καὶ διαβάντες, καὶ λαβόντες τὰ ἱμάτια, πάλιν ηχειν.

20 Εὐθὺς οὖν ὁ Ξενοφῶν αὐτός τε ἔσπενδε, καὶ τοῖς νεανίστκοις έγχεῖν ἐκέλευσε, καὶ εὕχεσθαι τοῖς φήνασι θεοῖς τά τε ὀνείρατα καὶ τὸν πόρον καὶ τὰ λοιπὰ ἀγαθὰ ἐπιτελέσαν. Σπείσας δὲ εὐθὺς ἦγε τοὺς νεανίσκους παρὰ τὸν Χειρίσο-

φον · καὶ διηγούνται ταὐτά. 'Ακούσας δὲ καὶ ὁ Χειρίσοφος σπονδάς ἐποίει. Σπείσαντες δέ, τοῖς μὲν ἄλλοις παφήγγελλον συσκευάζεσθαι, αὐτοὶ δί, συγκαλίσαντες τοὺς στρατηγούς, ἐβουλεύοντο, ὅπως ἄν κάλλιστα διαβαῖεν, καὶ τούς τε ἔμπροσθεν νικῷεν καὶ ὑπὸ τῶν ὅπισθεν μηδὲν κακὸν πά- δ σχοιεν. Καὶ ἔδοξεν αὐτοῖς, Χειρίσοφον μὲν ἡγεῖσθαι καὶ διοβαίνειν, ἔχοντα τὸ ἡμισυ τοῦ στρατεύματος, τὸ δὲ ἡμισυ ἔτι ὑπομένειν σὺν Σενοφῶντι · τὰ δὲ ὑποζύγια καὶ τὸν ὅχλον ἐν μίσω τούτων διαβαίνειν. Ἐπεὶ δὲ καλῶς ταῦτα εἰχεν, ἐπορεύοντο · ἡγοῦντο δὲ οἱ νεανίσκοι, ἐν ἀριστερῷ ἔχοντες 10 τὸν ποταμόν · ὁδὸς δὲ ἡν ἐπὶ τὴν διάβασιν ὡς τέτταρα στάδια.

Πορευομένων δ' αὐτῶν ἀντιπαρήεσαν αὶ τάξεις τῶν ἱππέων. Ἐπειδὴ δ' ἦσαν κατὰ τὴν διάβασιν καὶ τὰς ὅχθας
τοῦ ποταμοῦ, ἔθεντο τὰ ὅπλα, καὶ αὐτὸς πρῶτος Χειμίσο- 18
φος στεφανωσάμενος καὶ ἀποδὺς ἐλάμβανε τὰ ὅπλα, καὶ
τοῖς ἄλλοις πᾶσι παρήγγελλε καὶ τοὺς λοχαγοὺς ἐκέλευεν
ἄγειν τοὺς λόχους ὀψθίους, τοὺς μὲν ἐν ἀριστερᾳ, τοὺς δὶ ἐν
δεξιᾳ ἑαυτοῦ. Καὶ οἱ μὲν μάντεις ἐσφαγιάζοντο εἰς τὸν
ποταμόν οἱ δὲ πολέμιοι ἐτόξευόν τε καὶ ἐσφενδόνων ἀλλ' 20
οῦπω ἐξικνοῦντο. Ἐπεὶ δὲ καλὰ ἦν τὰ σφάγια, ἐπαιάνιζον
πάντες οἱ στρατιῶται καὶ ἀνηλάλαζον, συνωλόλυζον δὲ καὶ αἱ
γυναῖκες ἄπασαι. Πολλαὶ γὰρ ἦσαν ἑταῖραι ἐν τῷ στρατεύματι.

Καὶ Χειρίσοφος μέν ἐνέβαινε καὶ οἱ σὺν αὐτῷ ὁ δὲ Σενοφῶν, λαβῶν τῶν ὀπισθοφυλάκων τοὺς εὐζωνοτάτους, κε ἔθει ἀνὰ κράτος πάλιν ἐπὶ τόν πόρον τὸν κατὰ τὴν ἔκβασιν τὴν εἰς τὰ τῶν Ἀρμενίων ὄρη ποροποιούμενος ταύτη διαβὰς ἀποκλείσειν τοὺς παρὰ τὸν ποταμὸν ἱππέας. Οἱ δὲ πολέμιοι, ὁρῶντες μὲν τοὺς ἀμφὶ Χειρίσοφον εὐπετῶς τὸ ῦδωρ διαπερῶντας, ὁρῶντες δὲ τοὺς ἀμφὶ Σενοφῶντα θέον- τας εἰς τοὕμπαλιν, δείσαντες, μὴ ἀποκλεισθείησαν, φεύγουσιν ἀνὰ κράτος ὡς πρὸς τὴν ἀπὸ τοῦ ποταμοῦ ἔκβασιν ἄνω. Ἐπεὶ δὲ κατὰ τὴν ὁδὸν ἐγένοντο, ἔτειναν ἄνω πρὸς τὸ ὁρος.

Αύκιος δί, ὁ τὴν τάξιν ἔχων τῶν ἱππίων, καὶ Αἰσχίνης, ὁ τὴν τάξιν ἔχων τῶν πελταστῶν τῶν ἀμφὶ Χειρίσοφον, ἐπεὶ εἰώρων ἀνὰ κράτος φεύγοντας, εἴποντο οἱ δὲ στρατιῶται ἐβόων μὴ ἀπολείπεσθαι, ἀλλὰ συνεκβαίνειν ἐπὶ τὸ ὄρος.

Χειρίσοφος δ' αὖ, ἐπεὶ διέβη, τοὺς μὲν ἱππέας οὐκ ἐδίωκεν, εὐθὺς δὲ κατὰ τὰς προςηκούσας ὅχθας ἐπὶ τὸν ποταμὰν ἐξίβαινεν ἐπὶ τοὺς ἄνω πολεμίους. Οἱ δὲ ἄνω, ὁρῶντες μὲν τοὺς ἑαυτῶν ἱππέας φεύγοντας, ὁρῶντες δὶ ὁπλίτας ἐπιόντως σφίσιν, ἐκλείπουσι τὰ ὑπέος τοῦ ποταμοῦ ἄκρα.

10 Σενοφών δέ, έπεὶ τὰ πέραν ἐώρα καλώς γιγνόμενα, ἀπέχωρει τὴν ταχίστην πρὸς τὸ διαβαϊνον στράτευμα καὶ γὰρ οἱ Καρδοῦχοι φανεροὶ ἤδη ἦσαν εἰς τὸ πεδίον καταβαίνοντες, ὡς ἐπιθησόμενοι τοῖς τελευταίοις. Καὶ Χειρίσοφος μὲν τὰ ἄνω κατεῖχε, Αύκιος δὲ σὰν ὁλίγοις ἐπιχειρήσας 15 ἐπιδιῶξαι, ἔλαβε τὰν σκευοφόρων τὰ ὑπολειπόμενα, καὶ μετὰ τούτων ἐσθῆτά τε καλὴν καὶ ἐκπώματα. Καὶ τὰ μὲν σκευοφόρα τῶν Ἑλλήνων καὶ ὁ ὅχλος ἀκμὴν διέβαινε ενοφῶν δὲ στρέψας πρὸς τοὺς Καρδούχους ἀντία τὰ ὅπλα ἔθετο καὶ παρήγγειλε τοῖς λοχαγοῖς, κατ ἐνωμοτίας ποιήσοσαθαι ἔκαστον τὸν ἑαυτοῦ λόχον, παρ ἀσπίδας παραγαγόντας τὴν ἐνωμοτίαν ἐπὶ φάλαγγος καὶ τοὺς μὲν λοχαγούς καὶ τοὺς ἐνωμοτάρχας πρὸς τῶν Καρδούχων ἰίναι, οὐραγοὺς δὲ καταστήσασθαι πρὸς τοῦ ποταμοῦ.

Οἱ δὲ Καρδοῦχοι, ὡς ἐωρων τοὺς ὀπισθοφύλακας τοῦ
κο ὅχλου ψιλουμένους, καὶ ὀλίγους ἤδη φαινομένους, θᾶττον
δὴ ἐπήεσαν, ῷδάς τινας ἄδοντες. 'Ο δὲ Χειρίσοφος, ἐπεὶ
τὰ παρ ἀπτῷ ἀσφαλῶς είχε, πέμπει παρὰ Εενοφῶντα τοὺς
πελταστὰς καὶ σφενδονήτας καὶ τοξότας, καὶ κελεύει ποιεῖν,
ὅτι ἄν παραγγέλλη. Ἰδων δὲ αὐτοὺς, καταβαίνοντας ὁ
Σενοφῶν, πέμψας ἄγγελον κελεύει αὐτοῦ μεῖναι ἐπὶ τοῦ ποταμοῦ μὴ διαβάντας ' ὅταν δ' ἄρξωνται αὐτοὶ διαβαίνειν,
ἐναντίους ἔνθεν καὶ ἔνθεν σφῶν ἐμβαίνειν ὡς διαβησομένους, διηγκυλισμένους τοὺς ἀκοντιστάς, καὶ ἐπιβεβλημένους

τοὺς τοζότας μη πρόσω δὲ τοῦ ποταμοῦ προβαίνειν. Τοῖς δὲ παρ ἐκυτῷ παρήγγειλεν, ἐπειδὰν σφενδόνη ἐξικνῆται, καὶ ἀσπὶς ψοφῆ, παιανίσαντας θεῖν ἀεὶ εἰς τοὺς πολεμίους ἐπειδὰν δὲ ἀναστρέψωσιν οἱ πολέμιοι, καὶ ἐκ τοῦ ποταμοῦ ὁ σαλπιγκτὴς σημήνη τὸ πολεμικόν, ἀναστρίψαντας ἐπὶ δόρυ ἡγεῖσθαι μὲν τοὺς οὐραγούς, θεῖν δὲ πάντας ὅτι τάχιστα, καὶ διαβαίνειν, ἢ ἕκαστος τὴν τάξιν εἶχεν, ὡς μὴ ἐμποδίζειν ἀλλήλους ὅτι οὐτος ἄριστος ἔσοιτο, ὅς ᾶν πρώτος ἐν τῷ πέραν γίνηται.

Οἱ δὲ Καρδούχοι, ὁρώντες ὀλίγους ἤδη τοὺς λοιπούς 10 (πολλοί γὰρ καὶ τῶν μένειν τεταγμένων ἔχοντο ἐπιμελησόμενοι οί μέν ὑποζυγίων, οἱ δὲ σχευων, οἱ δὲ ἑταιρων), ἐνταύθα δή επέκειντο θρασέως, και ήρχοντο σφενδονάν καί τοξεύειν. Οἱ δὲ Ελληνες παιανίσαντες ωρμησαν δρόμω ἐπ' αὐτούς · οἱ δ' οὐκ ἐδίξαντο · καὶ γὰρ ἦσαν ωπλισμένοι, ως 15 μέν έν τοῖς ὄρεσιν, ίκανῶς πρὸς τὸ ἐπιδραμεῖν καὶ φεύγειν, πρός τε τὸ εἰς χεῖρας δέχεσθαι οὐχ ίκανῶς. Εν τούτω σημαίνει ὁ σαλπιγκτής καὶ οἱ μέν πολέμιοι ἔφευγον πολύ έτι θάττον οί δ' Ελληνες τα έναντία στρέψαντες, έφευγον διά τοῦ ποταμοῦ ὅτι τάχιστα. Τῶν δὲ πολεμίων οἱ μέν 20 τινες αλοθόμενοι, πάλιν έδραμον έπλ τον ποταμόν, καλ τοξεύοντες ολίγους έτρωσαν οι δε πολλοί, και πέραν όντων των Ελλήνων, έτι φανεροί ήσαν φεύχοντες. Οἱ δὲ ὑπαντήσαντες ανθριζόμενοι, και προσωτέρω του καιρού προϊόντες, υστερον των μετά Σενοφωντος διέβησαν πάλιν καλ έτρω- 25 θησάν τινες καὶ τούτων.

Κεφάλαιον δ'.

Επεί δε διέβησαν άμφὶ μέσον ἡμέρας, συνταξάμενοι έπορεύθησαν διὰ τῆς Αρμενίας πεδίον ἄπαν καὶ λείους γηλόφους, οὐ μεῖον ἢ πέντε παρασάγγας οὐ γὰρ ἐσαν

έγγυς του ποταμού κώμαι, διά τους πολέμους τους πρός τους Καρδούχους. Είς δέ ην αφίκοντο κώμην, μεγάλη τε ην, και βασίλειον τε είχε τῷ σατράπη, και ἐπὶ ταῖς πλείσταις οίκίαις τύρσεις επήσαν ' έπιτήδεια δ' ήν δαψιλή. Έντεῦθεν δ δ' έπορεύθησαν σταθμούς δύο παρασάγγας δέκα, μέγρις ύπεοηλθον τας πηγάς του Τίγρητος ποταμού. Έντευθεν δ' έπορεύθησαν σταθμούς τρείς παρασάγγας πεντεχαίδεκα έπὶ τὸν Τηλεβόαν ποταμόν. Οὖτος δ' ην μέγας μὲν οὕ, καλὸς δέ : κώμαι δὲ πολλαὶ περὶ τὸν ποταμὸν ἦσαν. Ο δὲ 10 τόπος ούτος Αρμενία έκαλεϊτο ή προς ξαπέραν. Τπαργος δ' αὐτης ην Τηρίβαζος, δ καὶ βασιλεῖ φίλος γενόμενος καὶ οπότε παρείη, ούδεις άλλος βασιλέα έπι τον ίππον ανέβαλλεν. Ούτος προςήλασεν ίππέας έχων, και προπέμψας έρμηνέα, εἶπεν, ὅτι βούλοιτο διαλεχθῆναι τοίς ἄρχουσι. 15 δε στρατηγοίς έδοξεν ακούσαι και προςελθόντες είς επήxoor, nowtwe, the Selon O de Bleyer, ott onelgagdar βούλοιτο έφ' ο μήτ αὐτὸς τοὺς Έλληνας άδιπεῖν, μήτ' έχείνους χαίειν τὰς οἰχίας, λαμβάνειν τε τὰ ἐπιτήδεια, ὅσων δέοιντο. "Εδοξε ταύτα τοῖς ατρατηγοῖς, καὶ ἐσπείσαντο ἐπὶ **20** τούτοις.

Ἐντεύθεν ἐπορεύθησαν σταθμούς τρεῖς διὰ πεδίου, παρασάγγας πέντεκαίδεκα καὶ Τηρίβαζος παρηκολούθει ἔχων τὴν ἑαυτοῦ δύναμιν, ἀπέχων ὡς δίκα σταδίους καὶ ἀφίκοντο εἰς βασίλεια καὶ κώμας πέριξ πολλάς, πολλών τῶν τῆς νυκτὸς χιών πολλή καὶ ἔωθεν ἔδοξε διασκηνῆσαι τὰς τάξεις καὶ τοὺς στρατηγοὺς κατὰ τὰς κώμας οὐ γὰρ ἑωρων πολέμιον οὐδένα, καὶ ἀσφαλὲς ἐδόκει εἰναι διὰ τὸ πλῆθος τῆς χιόνος. Ἐνταῦθα εἰχον πάντα τὰ ἐπιτήδεια, ὅσα ἐστὶν τος χιόνος. Ἐνταῦθα εἰχον πάντα τὰ ἐπιτήδεια, ὅσα ἐστὶν τοῦ στρατακά. Τῶν δὲ ἀποσκεδαννυμένων τινὲς ἀπὸ τοῦ στρατοπίδου ἔλεγον, ὅτι κατίδοιεν στράτευμα, καὶ νύκτως πολλὰ πυρὰ φαίνοιτο. Ἐδόκει δὰ τοῦς στρατηγοῖς

οὐκ ἀσφαλές εἶναι διασκηνοῦν, ἀλλὰ συναγαγεῖν τὸ στράτευμα πάλιν. Ἐντεῦθεν συνήλθον καὶ γὰρ ἐδόκει διαιθριάζειν. Νυκτερενόντων δ' αὐτῶν ἐνταῦθα, ἐπιπίπτει
χιῶν ἄπλετος, ὡςτε ἀπέκρυψε καὶ τὰ ὅπλα καὶ τοὺς ἀνθρώπους κατακειμένους καὶ τὰ ὑποζύγια συνεπέδησεν ἡ
χιῶν καὶ πολὺς ὅκνος ἡν ἀνίστασθαι κατακειμένων γὰρ
ἀλεεινὸν ἡν ἡ χιῶν ἐπιπεπτωκυῖα, ὅτῳ μὴ παραφόνεἰη.
Επεὶ δὶ Ξενοφῶν ἐτόλμησε γυμνὸς ῶν ἀναστὰς σχίζειν ξύλα,
τάχα ἀναστάς τις καὶ ἄλλος ἐκείνου ἀφελόμενος ἔσχισεν.
Έκ δὲ τούτον καὶ οἱ ἄλλοι ἀναστάντες πῦρ ἔκαιον καὶ εχρίοντο πολὺ γὰρ ἐνταῦθα εὐρίσκετο χρίσμα, ῷ ἐχρῶντο
ἀντ ἐλαίου, σύειον καὶ σησάμινον καὶ ἀμυγδάλινον, ἐκ τῶν
πικρῶν, καὶ τερεβίνθινον. Ἐκ δὲ τῶν αὐτῶν τούτων καὶ
μύρον εὐρίσκετο.

Μετά ταυτα έδόκει πάλιν διασκηνητέον είναι κατά τάς 15 κώμας είς στέγας. "Ενθα δή οἱ στρατιώται σὺν πολλή κραυγή καὶ ήδονη έθεον έπὶ τὰς στέγας καὶ τὰ έπιτήδεια ' οσοι δέ, ότε τοπρότερον απήεσαν, τας ολαίας ένέπρησαν, υπό της αίθρίας δίκην εδίδοσαν κακώς σκηνούντες. Εντεύθεν έπεμψαν της νυκτός Δημοκράτην Τεμενίτην, ἄνκρας δόντες, έπὶ τὰ ὅρη, 🐲 ένθα έφασαν οι αποσχεδαννύμενοι καθοράν τα πυρά. οὖτος γάρ έδόχει καὶ πρότερον πολλά ήδη άληθευσαι τοιαύτα, τὰ ὄντα τε ως ὄντα, καὶ τὰ μὴ ὄντα ως υψκ ὄντα. Πορευθεὶς δέ, τὰ μὲν πυρὰ οὖκ ἔφη ἰδεῖν, ἄνδρα δὲ συλλαβών ήχεν άγων, έχοντα τόξον Περσικόν, καὶ φαρέτραν, καὶ σώ- 26 γαριν, οιανπερ και αι Αμαζόνες έχουσιν. Ερωτώμενος δέ [τό] ποδαπός είη, Πέρσης μέν έφη είναι, πορεύεσθαι δέ από του Τηριβάζου στρατεύματος, όπως επιτήδεια λάβοι. Οἱ δ' ήρωτων αὐτόν, τὸ στράτευμα ὁπόσον τε εἴη, καὶ ἐπὶ τίνι συνειλεγμένον. Ο δέ είπεν, ότι Τηρίβαζος είη έχων 30 τήν τε ξαυτοῦ δύναμιν, καὶ μισθοφόρους Χάλυβας καὶ Ταόχους παρεσκευάσθαι δε αυτόν έση, ως έπε τη υπερβολή του όρους έν τοις στενοίς, ηπερ μοναχή εξη πορεία, έντανθα έπιθησόμενον τοῖς Κλλησιν.

Ακούσασι τοῖς στρατηγοῖς ταῦτα ἔδοξε τὸ στράτευμα συναγαγείν καὶ εὐθύς, καταλιπόντες φύλακας καὶ στρατηγον έπὶ τοῖς μένουσι Σοφαίνετον Στυμφάλιον, έπορεύοντο. έχοντες ήγεμόνα τὸν άλόντα ἄνθρωπον. Επειδή δὲ ὑπερέ-5 βαλον τὰ ὄρη, οἱ πελτασταί, προϊόντες καὶ κατιδόντες τὸ στρατόπεδον, ουκ έμειναν τους οπλίτας, αλλ' ανακραγόντες έθεον έπὶ τὸ στρατόπεδον [τὸ τῶν βαρβάρων]. Οἱ δὲ βάρβαροι, ακούσαντες τον θόρυβον, ούχ υπέμειναν, αλλ έφευγον . ομως δε απέθανόν τινες των βαρβάρων και ίπποι 10 ήλωσαν ώς εἴκοσι, καὶ ἡ σκηνὴ ἡ Τηριβάζου ξάλω, καὶ ἐν αὐτη κλίναι ἀργυρόποδες, καὶ εκπώματα, καὶ οἱ ἀρτοκόποι καὶ οἱ οἰνονόοι φάσκοντες εἶναι. Ἐπεὶ δε ἐπύθοντο ταῦτα οί των οπλιτών στρατηγοί, εδόκει αυτοίς απιέναι την ταχίστην έπὶ τὸ στρατόπεδον, μή τις έπίθεσις γένοιτο τοῖς κα-16 ταλελειμμένοις. Καλ εύθυς ανακαλεσάμενοι τη σάλπιγγι απήεσαν, και αφίκοντο αθθημερον έπι το στρατόπεδον.

Κεφάλαιον ε'.

Τη δ' υστεραία εδόκει πορευτέον είναι ή δύναιντο τάχιστα, πρίν η συλλεγηναι τὸ στράτευμα πάλιν, καὶ καταλαβεῖν τὰ στενά. Συσκευασάμενοι δ' εὐθύς, ἐπορεύοντο
διὰ χιόνος πολλης, ἡγεμόνας ἔχοντες πολλούς καὶ αὐθημερὸν ὑπερβαλόντες τὸ ἄκρον, ἐφ' ῷ ἔμελλεν ἐπιτίθεσθαι
Τηρίβαζος, κατεστρατοπεδεύσαντο. Ἐντεῦθεν ἐπορεύθησαν
σταθμούς ἐρήμους τρεῖς παρασάγγας πεντεκαίδεκα ἐπὶ τὸν
Εὐφράτην ποταμόν, καὶ διέβαινον αὐτὸν βρεχόμενοι πρὸς
τὸν ὁμφαλόν. Ἐλέγοντο δὲ αὐτοῦ αἱ πηγαὶ οὐ πρόσω εἰναι. Ἐντεῦθεν ἐπορεύοντο διὰ χιόνος πολλης καὶ πεδίου
σταθμούς τρεῖς παρασάγγας πεντεκαίδεκα. Ὁ δὲ τρίτος
ἐγένετο χαλεπός, καὶ ἄνεμος Βυβρᾶς ἐναντίος ἔπνει, παντάπασιν ἀποκαίων πάντα, καὶ πηγνύς τοὺς ἀνθρώπους. Εν-

Φα δή τῶν μάντεών τις εἶπε σφαγιάζεσθαι τῷ ἀνέμφ. καὶ σφαγιάζετως. καὶ πᾶσι δὴ περιφανῶς ἔδοξε λῆξαι τὸ χαλεπὸν τοῦ πνεύματος. Ην δὲ τῆς χιόνος τὸ βάθος ἐργυιά. λετο, καὶ τῶν ὑποζυγίων καὶ τῶν ἀνδραπόδων πολλὰ ἀπώλετο, καὶ τῶν στρατιωτῶν ὡς τριάκοντα. Διεγένοντο δὲ τὴν νύκτα πῦρ καίοντες. ξύλα δ' ἡν ἐν τῷ σταθμῷ πολλά. οἱ δὲ ὀψὲ προςιόντες ἐὐλα δ' ἡν ἐν τῷ σταθμῷ πολλά. τες καὶ πῦρ καίοντες οὐ προςίεσαν πρὸς τὸ πῦρ τοὺς ὀψίζοντας, εἰ μὴ μεταδοῖεν αὐτοῖς πυρούς ἡ ἄλλο τι ὡν ἔχοιεν βρωτῶν. Ενθα δὴ μετεδίδοσαν ἀλλήλοις, ὧν εἰχον ἔπαστοι. Νο Ενθα δὲ τὸ πῦρ ἐκαίετο, διατηκομένης τῆς χιόνος βόθροι ἐγίγνοντο μεγάλοι ἔςτε ἐπὶ τὸ δάπεδον. οὖ δὴ παρῆν μετρεῖν τὸ βάθος τῆς χιόνος.

Εντεύθεν δε την επιούσαν ημέραν όλην επορεύοντο διά γιόνος, καὶ πολλοί τῶν ἀνθρώπων ἐβουλιμίασαν. Ξενοφών 16 δέ οπισθοφυλακών, καὶ καταλαμβάνων τοὺς πέπτοντας τών ανθρώπων, άγνόει, ο τι το πάθος εξη. Επειδή δε εξπέ τις αὐτῷ τῶν ἐμπείρων, ὅτι σαφῶς βουλιμιῶσι, καὶ ἐάν τι φάγωσιν, αναστήσονται, περιϊών έπε τα ύποζύγια, εἴ πού τι όρω η βρωτόν, διεδίδου, και διέπεμπε διδόντας τους δυναμένους παρατρέχειν τοῖς βουλιμιώσιν. Επειδή δέ τι έμφάγοιεν, ανίσταντο καὶ έπορεύοντο. Πορευομένων δέ, Χειρίσοφος μέν αμφί κνέφας πρός κώμην αφικνείται, καὶ ύδροφορούσας έκ της κώμης γυναϊκάς καὶ κόρας πρός τη κρήνη καταλαμβάνει έμπροσθεν του έρυματος. Αύται ήρωτων 25 αὐτούς, τίνες είεν. Ο δέ έρμηνεύς είπε Περσιστί, όνε παρά βασιλέως πορεύοιντο πρός τον σατράπην. Αι δι απεκρίναντο, ότι ούκ ένταθθα είη, αλλ' απέχοι όσον παρασάγγην. Cί δ, έπεὶ δψέ ην, πρὸς τὸν κωμάρχην συνειςέρχονται εἰς τὸ Xeiplooφος μέν οδν καὶ οσοι 36 **ἔ**ρυμα σὺν ταῖς ὑδοοφόροις. έδυνήθησαν του στρατεύματος ένταυθα έστρατοπεδεύσαντο των δ' άλλων στρατιωτών οι μή δυνάμενοι διατελέσαι τήν อ์ปีอ์ท. อัทบมาอักอบผลท สัสเาอเ มลใ สัทอบ สบออ์ด " มลใ อัทบลขี้ปีตั้

τινες απώλοντο των στρατιωτών. Εφείποντο δε των πολεμίων συνειλεγμένοι τινές, και τὰ μη δυνάμενα των υποζυγίων ηρπαζον, καὶ αλλήλοις έμαχοντο περὶ αὐτῶν. Ελείποντο δέ και των στρατιωτών οί τε διεφθαρμένοι ύπο της 5 χιόνος τοὺς όωθαλμούς, οί τε ὑπὸ τοῦ ψύχους τοὺς δακτύλους των ποδών αποσεσηπότες. Ην δέ τοις μέν οφθαλμοίς έπικούρημα της χιόνος, εξ τις μέλαν τι έχων πρό των όφθαλμών πορεύοιτο των δέ ποδών, εξ τις κινοίτο, καὶ μηδέποτε ήσυγίαν έγοι, καὶ εἰ τὴν γύκτα ὑπολύοιτο. "Οσοι δὲ 10 ὑποδεδεμένοι έχοιμωντο, εἰςεδύοντο εἰς τοὺς πόδας οἱ ἱμάντες, καὶ τὰ ὑποδήματα περιεπήγγυντο καὶ γὰρ ήσαν, ἐπειδη απέλιπε τα αργαΐα υποδήματα, καρβάτιναι αυτοίς, πεποιημέναι έχ των γεοδάρτων βοών. Δια τας τοιαύτας οὖν ανάγκας υπελείποντό τινες των στρατιωτών καὶ ιδύντες μέλαν 15 τι χωρίον, διὰ τὸ ἐκλελοιπέναι αὐτόθι τὴν χιόνα, εἴκαζον τετηκέναι. Καὶ ἐτετήκει διὰ κρήνην τινά, η πλησίον ην ατμίζουσα έν νάπη * ένταῦθα έκτραπόμενοι έκάθηντο, καὶ οὐκ ἔφασαν πορεύεσθαι, Ο δε Ξενοφων, έχων οπισθοφύλακας, ώς ήσθετο, έδειτο αὐτών πάση τέχνη και μηγανή, μη ἀπολείπεσθαι, λέ-20 γων, ότι Επονται πολλοί πολέμιοι συνειλεγμένοι καὶ τελευτών έχαλέπαινεν. Οἱ δὲ σφάττειν έκέλευον οὐ γὰρ ᾶν δύνασθαι πορευθήναι. Ενταύθα έδοξε κράτιστον είναι, τους επομένους πολεμίους φοβήσαι, εξ τις δύναιτο, μη έπιπέσοιεν τοῖς κάμνουσι. Καὶ ήν μεν σκότος ήδη, οἱ δὲ προςήεσαν πολλώ 25 θορύβω, αμφὶ ών είχον διαφερόμενοι. "Erθα δη οί μέν οπισθοφύλακες έξαναστάντες, ατε υγιαίνοντες, έδραμον είς τούς πολεμίους · οἱ δὲ κάμνοντες, ἀνακραγόντες ὅσον ἐδύγαντο μέγιστον, τὰς ἀσπίδας πρὸς τὰ δόρατα ἔχρουσαν. Οί δέ πολέμιοι δείσαντες, ήκαν έαυτούς κατά της χιόνος εἰς τὴν 30 γάπην, καὶ οὐδεὶς ἔτι οὐδαμοῦ ἐφθέγξατο.

Καὶ Σενοφών μέν καὶ οἱ αὐν αὐτῷ, εἰπόντες τοῖς ἀσθενοῦσιν, ὅτι τῆ ὑστεψαία ἥξουσί τινες ἐπὰ αὐτούς, πορευόμενοι, πρὶν τέτταρα στάδια διελθεϊν, ἐντυγχάνουσιν ἐν τῆ

ode aranapouerous ent the micros tole stoutienters eyesκαλυμμένοις, και οδδά φυλακή οδδεμία καθειστήκει. ανίστασαν αὐτούς. Οι δ' έλεγον, ότι οι έμπροσθεν ούχ ύπογωροϊεν. Ο δε παριών και παραπροπέμπων τών πελταστών τους ξαγυροτάτους, έκέλευε σκίψασθαι, τί εξη το 5 πωλύον. Οἱ δὲ ἀπήγγελλον, ὅτι ὅλον οῦτως ἀναπαύοιτο τὸ στράτευμα. Ένταυθα καὶ οί περί Σενοφώντα ηθλίσθησαν αὐτοῦ ἄνευ πυρὸς καὶ ἄδειπνοι, φυλακάς, οἵας έδύναντο, καταστησάμενοι. Επειδή δε πρός ήμεραν ήν, δ Σενοφών, πέμψας πρός τους ασθενούντας τους νεωτάτους, αναστήσαν- 10 τας έκέλευσεν αναγκάζειν προϊέναι. Εν δε τούτο Χειρίσοφος πέμπει των έκ της κώμης σκεψομένους, πως έχοιεν οί τελευταίοι. Οἱ δὲ ἄσμενοι ἰδόντες, τοὺς μὲν ἀσθενοῦντας τούτοις παρέδοσαν χομίζειν έπε το στρατόπεδον, αὐτοι δε έπορεύοντο και πρίν είκοσι στάδια διεληλυθέναι, ήσαν πρός τη κώμη, ή 14 Χειρίσοφος ηθλίζετο. Επεί δέ συνεγένοντο αλλήλοις, έδοξε κατά τὰς κώμας ἀσφαλές είναι τὰς τάξεις σκηνοῦν. Καὶ Χειρίσοφος μέν αὐτοῦ ἔμεινεν, οἱ δὲ ἄλλοι, διαλαχόντες ας έώρων χώμας, έπορεύοντο, ξχαστοι τὰς ξαυτών ξχοντες.

Ένθα δη Πολυκράτης 'Αθηναΐος, λοχαγός, ἐκέλευσεν κα ἀφιέναι αὐτόν ' καὶ λαβών τοὺς εὐζώνους, θεων ἐπὶ τὴν κώμην, ἢν εἰλήχει Σενοφών, καταλαμβάνει πάντας ἔνδον τοὺς μην, ἢν εἰλήχει Σενοφών, καταλαμβάνει πάντας ἔνδον τοὺς μωμήτως καὶ τὸν κωμάρχην ' καὶ πὸν θυγατέρα τοῦ κωμάρχου, ἐννάτην ἢμέραν γεγαμημένην ' ὁ δὲ ἀνὴρ αὐτῆς λα- καὶ τἦσαν κατάγειοι, τὸ μὲν στόμα ως περ φρέατος, κάτω δ' εὐρεῖαι ' αἱ δ' εἴςοδοι τοῖς μὲν ὑποζυγίοις ὀρυκταί, οἱ δὲ ἄνθρωποι ἐπὶ κλίμακας κατέβαινον. Έν δὲ ταῖς οἰκίαις ἢσαν αἶγες, ὅιες, βόες, ὅρυιθες, καὶ τὰ ἔκγονα τούτων ' τὰ δὲ κτήνη πάντα χιλῷ ἔνδον ἐτρέφετο. Ήσαν δὲ καὶ πυροὶ καὶ κριθαὶ καὶ ἄσπρια καὶ οἶνος κρίθινος ἐν κρατῆφσιν ' ἐνῆσαν δὲ καὶ αὐταὶ αἱ κριθαὶ ἰσοχειλεῖς ' καὶ κάλαμοι ἐνέ-

κειντο, οἱ μέν μείζους, οἱ δὲ ἐλάττους, γόνατα οὐκ ἔχοντες. Τούτους δ᾽ ἔδει, ὁπότε τις διψώη, λαβόντα εἰς τὸ στόμα μυζειν καὶ πάνυ ἄκρατος ἦν, εἰ μή τις ΰδωρ ἐπιχέοι καὰ μάλα ἦδὺ πόμα συμμαθόντι ἦν.

- Ο δε Εενοφών τον μεν αρχοντα της κώμης ταύτης σύνδειπνον έποιήσατο, και θαφόειν έκιλευεν αυτόν, λέχων, ότο ούτε των τέκνων στερήσοιτο, τήν τε ολκίαν αύτου άντεμπλήσαντες των επιτηθείων απίωσιν, ην αναθόν τι τω στρατεύματι έξηγησάμενος φαίνηται, έςτ' αν έν άλλω έθνει γέ-10 νωνται. Ο δέ ταθτα υπισχνείτο, και φιλοφορονούμενος οίνον έφρασεν ένθα ψν κατορωρυγμένος. Ταύτην μέν οὖν την νύκτα διασκηνήσαντες ουτως έκοιμήθησαν έν πάσιν αφθόνοις πάντες οἱ στρατιώται, ἐν φυλακή ἔχοντες τὸν κωμάργην καὶ τὰ τέκνα αὐτοῦ όμοῦ ἐν ὀφθαλμοῖς. 15 δ' έπιούση ημέρα Σενοφών, λαδών τον κωμάρχην, πρός τον Χειρίσοφον έπορεύετο Θπου δε παρίοι κώμην, ετρέπετο πρός τους έν ταις κώμαις, και κατελάμβανε πανταχού εύωγηνμένους καὶ εὐθυμουμένους, καὶ οὐδαμόθεν ἀφίεσαν, πρίν παραθείναι αὐτοῖς ἄριστον : οὐκ ἦν δ' ὅπου οὐ παρε-90 τίθεσαν έπὶ τὴν αὐτὴν τράπεζαν κρέα ἄρνεια, έρίφεια, χοίρεια, μόσχεια, ορνίθεια, σύν πολλοίς άρτοις, τοίς μέν πυρίνοις, τοις δε πριθένοις. Οπότε δί τις φιλοφρονούμενός τω βού-` λοιτο προπιείν, είλκεν έπὸ τὸν πρατήρα ' ένθεν ὑποκύψαντα έδει φοφούντα πιείν ώς περ βούν. Καὶ τῷ κοιμάρχη ἐδίδοσαν 35 λαμβάνειν, ο τι βούλοιτο. Ο δε άλλο μεν ουδεν εδέχετο. οπου δέ τινα των συγγενών ίδοι, πρός ξαυτόν αξὶ ελάμβα-
- Έπεὶ δὲ ἦλθον πρὸς Χειρίσοφον, κατελάμβανον καὶ έκείνους σκηνοῦντας, ἐστεφανωμένους τοῦ ξηροῦ χιλοῦ στετο φάνοις, καὶ διακονοῦντας Αρμενίους παῖδας σὺν ταῖς βαρβαρικαῖς στολαῖς τοῖς δὲ παιμὶν ἐδείκνυσαν ώςπερ ἐνεοῖς ὅ τι δέοι ποιεῖν. Ἐπεὶ δὲ ἀλλήλους ἐφιλοφρονήσαντο Χειρίσοφος καὶ Ξενοφῶν, κοινῆ δὴ ἀνηρώτων τὸν κωμάρχην διὰ

τοῦ περοίζοντος ερμηνέως, τίς εἔη ἡ χώρα. Ο δ' ἔλεγεν, ὅτι ᾿Αρμενία. Καὶ πάλιν ἡρώτων, τίνι οἱ ἵπποι τρέφοιντο. Ο δ' ἔλεγεν, ὅτι βασιλεῖ δασμός ' τὴν δὲ πλησίον χώραν ἔφη εἶναι Χάλυβας, καὶ τὴν ὁδὸν ἔφραζεν, ἢ εἔη. Καὶ αὐτὸν τόπε μὲν ἤχετο ἄγων ὁ Ξενοφῶν πρὸς τοὺς ἐαυτοῦ οἰκέτας, ε καὶ ἵππον, ὅν εἰλήφει, παλαιότερον δίδωσι τῷ κωμάρχη ἀναθρίψαντι καταθῦσαι, ὅτι ἤκουσεν, αὐτὸν ἑερὸν εἶναι τοῦ Ἡλλου, δεδιώς, μὴ ἀποθάνη ' ἐκεκάκωτο γὰρ ὑπὸ τῆς πορείας ' αὐτὸς δὲ τῶν πώλων λαμβάνει, καὶ τῶν ἄλλων στρατηγῶν καὶ λοχαγῶν ἔδωκεν ἐκάστῳ πῶλον. Ἡσων δ' οἱ 10 ταὐτη ἵπποι μείονες μὲν τῶν Περσικῶν, θυμοειδέστεροι δὲ πολλῷ. Ἐνταῦθα δὴ καὶ διδάσκει ὁ κωμάρχης, περὶ τοὺς πόδας τῶν ἵππων καὶ τῶν ὑποζυγίων σακκία περιειλεῖν, ὅταν διὰ τῆς χιόνος ἄγωσιν ' ἄνευ γὰρ τῶν σακκίων κατεδύοντο μίχρι τῆς γαστρός.

Κεφάλαιον ς'.

Ἐπεὶ δὲ ἡμέρα ἦν ὀγδόη, τὸν μὲν ἡγεμόνα παραδίδωσι Χειρισόφω, τοὺς δ' οἰκέτας καταλείπει τῷ κωμάρχη, πλὴν τοῦ υἱοῦ [τοῦ] ἄρτι ἡβάσκοντος. Τοῦτον δ' Ἐπισθένει ᾿Αμφιπολίτη παραδίδωσι φυλάττειν, ὅπως, εἰ καλῶς ἡγήσαιτο, ἔχων καὶ τοῦτον ἀπίοι. Καὶ εἰς τὴν οἰκίαν αὐτοῦ το εἰςεφόρησαν ὡς ἰδύναντο πλεϊστα, καὶ ἀναζεύξαντες ἐπορεύσοντο. Ἡγεῖτο δ' αὐτοῖς ὁ κωμάρχης λελυμίνος διὰ χιόνος καὶ ἤδη τ' ἦν ἐν τῷ τρίτῷ σταθμῷ, καὶ ὁ Χειρίσοφος αὐτῷ ἔχαλεπάνθη, ὅτι οὐκ εἰς κώμας ἦγεν. ΄Ο δ' Ελεγεν, ὅτι οὐκ εἰεν ἐν τῷ τόπῷ τούτῳ. ΄Ο δὰ Χειρίσοφος αὐτὸν ἔπαισε τὸν, ἔδησε δ' οῦ. ᾿Απὸ δὰ τούτου ἐκεῖνος τῆς νυκτὸς ἀποδρὰς ῷχετο, καταλιπὼν τὸν υἱόν. Τοῦτό γε δὴ Χειρισόφῷ καὶ Σενοφῶντι μόνον διάφορον ἐν τῆ πορεία ἐγένετο, ἡ τοῦ

ήγεμόνος κάκωσις καὶ ἀμέλεια. Ἐπισθένης δὲ ἡράσθη τε τοῦ παιδός, καὶ οἴκαδε κομίσας πιστοτάτο έχρῆτο.

Μετά τούτο σταθμούς έπτα έπορεύθησαν, ανά πέντε παρασάγγας της ημέρας, παρά τὸν Φασιν ποταμόν, εὖρος ὧς 5 πλεθριαΐον. Έντευθεν έπορεύθησαν σταθμούς δύο, παρασάγγας δέκα επὶ δὲ τῷ εἰς τὸ πεδίον ὑπερβολῆ ἀπήντησαν αὐτοῖς Χάλυβες καὶ Τάοχοι καὶ Φασιανοί. φος δέ, έπεὶ κατεϊδε τοὺς πολεμίους έπὶ τη ὑπερβολη, έπαύσατο πορευόμενος, απέχων ώς πεντήκοντα σταδίους, ίνα μή 10 κατά κέρας άγων πλησιάση τοῖς πολεμίοις παρήγγειλε δέ καὶ τοῖς ἄλλοις παράγειν τοὺς λόχους, ὅπως ἐπὶ φάλαγγος γένοιτο τὸ στράτευμα. Επεὶ δὲ ήλθον οἱ οπισθοφύλακες, συνεκάλεσε τούς στρατηγούς και λοχαγούς, και έλεξεν ώδε . " Οἱ μὲν πολέμιοι, ὡς ὁρᾶτε, κατέχουσι τὰς ὑπερβολὰς τοῦ 15 όρους · ωρα δε βουλεύεσθαι, όπως ως κάλλιστα άγωνιούμεθα. Εμοί μέν οὖν δοκεῖ παραγγέλλειν μέν αριστοποιείσθαι τοῖς στρατιώταις, ἡμᾶς δὲ βουλεύεσθαι, εἴτε τήμερον είτε αύριον δοκεί υπερβάλλειν το όρος." "Εμοί δέ γε," έφη ό Κλεάνωρ, " δοκεί, επαν ως τάχιστα αριστήσωμεν, εξοπλισα-20 μένους ως τάχιστα ιέναι έπι τους άνδρας. Ει γαρ διατρίψομεν την τημερον ημέραν, οι τε νυν δρώντες ημάς πολέμιοι θαρσαλεώτεροι έσονται, καὶ άλλους εἰκὸς τούτων θαρφούντων πλείους προςγενέσθαι."

Μετὰ τυῦτον Ξενοφῶν εἶπεν " Έγὰ δ' οῦτω γιγνώσκω 25 Εἰ μὲν ἀνάγκη ἐστὶ μάχεσθαι, τοῦτο δεῖ παρασκευάσασθαι, ὅπως ὡς κράτιστα μαχούμεθα ἐι δὲ βουλόμεθα ὡς ἐρᾶτα ὑπερβάλλειν, τοῦτό μοι δοκεῖ σκεπτέον εἴναι, ὅπως ὡς ἐλάχιστα μὲν τραύματα λάβωμεν, ὡς ἐλάχιστα δὲ σώματα ἀνδρῶν ἀποβάλωμεν. Τὸ μὲν οὖν ὄρος ἐστὶ τὸ ὁρώμενον 20 πλέον, ἢ ἐφ' ἐξήκοντα στάδια, ἄνδρες δ' οὐδαμῆ φυλάττοντες ἡμᾶς φανεροί εἰσιν, ἀλλ ἢ κατὰ ταύτην τὴν ὁδόν πολὺ οὖν κρεῖττον, τοῦ ἐρήμου ὄρους καὶ κλέψαι τι πειρᾶσθαι λαθόντας καὶ ἀρπάσαι φθάσαντας, ἢν δυνώμεθα, μᾶλλον,

ที่ กออ่ร โบรบอล รุงเอโล หลโ ลังปอลร กลอะธมะของแล้งอยร แล้วอ-Bout. Hold rup boor, opdier augri itrai, n bualor, Erder und Erder modeulmr ortwr. und rantob munter [mc] μαλλον αν τα πρό ποδών όρωη τις, η μεθ' ήμεραν μαχόmenoc . was y toukein tois woogs anoxel jonain egitereatebu ? ή ή δμαλή τὰς κεφαλάς βαλλομένοις. Κλέψαι δέ οθα άδύνατόν μοι δοκεί είναι, έξον μέν νυκυός δέναι, ώς μη όρα-องิลง • อัริอง ซีอ ลิกอโงอีเง ขององชีวอง, พร แห่ สไซซิทุสเง หลุดอ่γειν. Δοχούμεν δ' αν μοι, ταύτη προςποιούμενοι προςβα-- λείν, έρημοτέρω αν τω άλλω όρει χρησθαι. μένοιεν γάρ αν- 10 τοῦ μαλλον αθρόοι οἱ πολόμιοι. Ατάρ τί έγω περί κλοπῆς συμβάλλομαι; Τμάς γάρ έγωγε, ώ Χειρίσοφε, ακούω, τούς Λακεδαιμονίους, όσοι έστε των όμοιων, εύθύς έκ παίδων κλέπτειν μελετάν : καὶ οὐκ αἰσχρών είναι, άλλά καλών αλέπτειν, οσα μη κωλύει νόμος. "Οπως δέ ώς κράτιστα αλέ- 15 πτητε και πειράσθε λανθάνειν, νόμιμον άρα υμίν έστιν. έαν ληφθήτε κλέπτοντες, μαστιγούσθαι. Νύν ούν μάλα σοι καιρός έστιν επιδείζασθαι την παιδείαν, καλ φυλάξασθαι μέντοι, μη ληφθώμεν κλέπτοντες τοῦ όρους, ώς μη πολλάς πληγάς λάβωμεν."

" Αλλά μέντοι," ἔφη ὁ Χειρίσοφος, " καὶ ἐχὰ ὑμᾶς ἀκούω τοὺς Αθηναίους θεινοὺς εἶναι κλέπτειν τὰ θημόσια, καὶ μάλα ὅντος θεινοὺ τοῦ κινδύνου τῷ κλέπτοντι, καὶ τοὺς κρατίστους μέντοι μάλιστα, εἔπερ ὑμῖν οἱ κράτιστοι ἄρχειν ἀξιοῦνται. ὡςτε ιὅρα καὶ σοὶ ἐπιθεἰκνυσθαι τὴν παιθείαν." ٤٠ Εχὰ μὲν τοίνυν," ἔφη ὁ Ξενοφῶν, " ἔτοιμός εἰμι, τοὺς ὀπιστος τὸ ὅρος. Ἐχω θὲ καὶ ἡγεμόνας οἱ γὰρ γυμνῆτες τῶν ἐφεπομένων ἡμῖν κλωπῶν ἔλαβόν τινας ἐντθρεύσαντες καὶ τοῦτων πυνθώνομαι, ὅτι οὐκ ἄβατόν ἐστι τὸ ὅρος, ἀλλὰ τέ— τοῦ ὅρος, βατὰ καὶ τοῦς ὑποζυγίοις ἔσται. Ἐλπίζω μέντοι, οιδὰ τοὺς πολεμίους μενεῖν ἔτι, ἐπειδὰν ἴδωσιν ἡμᾶς ἐν τῷς πολεί τοὺς πολεμίους μενεῖν ἔτι, ἐπειδὰν ἴδωσιν ἡμᾶς ἐν τῷς καὶ ἐν τῷς πολεμίους μενεῖν ἔτι, ἐπειδὰν ἴδωσιν ἡμᾶς ἐν τῷς καὶ ἐν τῷς ἐν τὸς ἐντὸς πολεμίους μενεῖν ἔτι, ἐπειδὰν ἴδωσιν ἡμᾶς ἐν τῷς ἐν τῷς ἐν τὸς ἐντὸς ἐν τὸς ἐντὸς ἐντὸς

όμοιω ἐπὶ τῶν ἄκρων οὐδὲ γὰρ νῦν ἐθέλουσι καταβαίνειν εἰς τὸ ἴσον ἡμῖν." Ο δὲ Χειρίσοφος εἶπε " Καὶ τὶ δεῖ σὲ ἰέναι, καὶ λείπειν τὴν ὀπισθοφυλακίαν; ἀλλ' ἄλλους πέμψον, ἐὰν μή τινες ἐθελούσιοι φαίνωνται." Ἐκ τοῦτου Αριστώνυμος Μεθυδριεὺς ἔρχεται ὁπλίτας ἔχων, καὶ Άριστέας Χῖος γυμνῆτας, καὶ Νικόμαχος Οἰταῖος γυμνῆτας καὶ σύνθημα ἐποιήσαντο, ὁπότε ἔχοιεν τὰ ἄκρα, πυρὰ καίειν πολλά. Ταῦτα συνθέμενοι ἡρίστων, ἐκ δὲ τοῦ ἀρίστου προήγαγεν ὁ Χειρίσοφος τὸ στράτευμα πᾶν ὡς δέκα στά-10 δια πρὸς τοὺς πολεμίους, ὅπως ὡς μάλιστα δοκοίη ταύτη προςάξειν.

Επειδή δε έδείπνησαν, καὶ νὺξ έγενετο, οι μεν ταχθέντες οι δι άλλοι αυτοῦ Οί δέ πολέμιοι, ώς ησθοντο εχόμενον το άνεπαύοντο. 15 όρος, έχρηγόρεσαν, καὶ ἔκαιον πυρά πολλά διά νυκτός. Επειδή δε ήμερα εγένετο, Χειρίσοφος μεν θυσάμενος ήγε κατά την όδόν οί δε το όρος καταλαβόντες κατά τα άκρα έπήεσαν. Των δ' αὖ πολεμίων το μέν πολὺ ἔμενεν ἐπὶ τῆ ύπερβολή του όρους, μέρος δ' αὐτῶν ἀπήντα τοῖς κατὰ τὰ 20 άκρα. Πρὶν δὲ ὁμοῦ εἶναι τοὺς πολλοὺς ἀλλήλοις, συμμιγνύουσιν οί κατά τὰ ἄκρα, καὶ νικῶσιν οί Ελληνες καὶ διώκουσιν. Εν τούτω δέ καὶ οί έκ του πεδίου οί μέν πελτασταλ τῶν Ελλήνων δρόμω ἔθεον πρὸς τοὺς παρατεταγμένους, Χειρίσοφος δε βάδην ταχύ έφείπετο σύν τοῖς ὁπλίταις. 25 Οἱ δὲ πολέμιοι οἱ ἐν τῆ ὁδῷ, ἐπειδὴ τὸ ἄνω δώρων ἡττώμενον, φεύγουσι καὶ ἀπέθανον μέν οι πολλοὶ αὐτών, γέβδα δε πάμπολλα ελήφθη · α οί Ελληνες ταῖς μαχαίραις κόπτοντες άχρεῖα έποίουν. Ώς δ' ανέβησαν, θύσαντες καλ τρόπαιον στησάμενοι, κατέβησαν είς το πεδίον, και είς κώ-30 μας πολλών [καί] άγαθών γεμούσας ήλθον.

Κεφάλαιον ζ'.

Έκ δὲ τούτων ἐπορεύθησαν εἰς Τυόχους, σταθμούς πέντε παρασάγγας τριάκοντα καὶ τὰ ἐπιτήδεια ἐπίλιπε χωρία γὰρ ῷκουν ἐσχυρὰ οἱ Τάοχοι, ἐν οἰς καὶ τὰ ἐπιτήδεια πάντα εἰχον ἀνακεκομισμένοι. Ἐπεὶ δὲ ἀφίκοντο εἰς χωρίον, ὅ πόλιν μὲν οὐκ εἰχεν, οὐδ οἰκίας, συνεληλυθότες δ δ' ἦσαν αὐτόσε καὶ ἄνδρες καὶ γυναϊκες καὶ κτήνη πολλά, Χειρίσοφος μὲν πρὸς τοῦτο προςίβαλλεν εὐθὸς ἄκων ἐπεὶ δὶ ἡ πρώτη τάξις ἀπέκαμνεν, ἄλλη προςήει, καὶ αὐθις ἄλλη οὐ γὰρ ἦν ἀθρόοις περιστήναι, ἀλλὰ ποταμὸς ἦν κύκλω. Ἐπειδή δὲ Σενοφῶν ἢλθε σὸν τοῖς ὁπισθοφύλαξι καὶ πελ- 10 τασταῖς καὶ ὁπλίταις, ἐνταῦθα δὴ λίγει Χειρίσοφος "Εἰς καλὸν ἤκεις" τὸ γὰρ χωρίον αἰρετέον τῆ γὰρ στρατιὰ οὐκ ἔστι τὰ ἐπιτήθεια, εἰ μὴ ληψόμεθα τὸ χωρίον."

Ενταύθα δή κοινή έβουλεύοντο καὶ του Σενοφώντος έρωτώντος, τί τὸ κωλύον εξη είζελθεϊν, είπεν ὁ Χειρίσοφος 18 " 'Αλλά μία αθτη έστι παροδος, ην δράς ' όταν δέ τις ταίτη πειράται παριέναι, χυλινδούσι λίθους ύπερ ταύτης της ύπερεχούσης πέτρας. ός δ' αν καταληφθή, ούτω διατίθεται." "Αμα δ' έδειξεν αὐτῷ συντετριμμένους ἀνθρώπους καὶ σκέλη καὶ πλευράς. "Ην δε τους λίθους αναλώσωσις." 20 έφη ὁ Σενοφών, "άλλο τι η ουθέν κωλύει παριέναι; ου γάρ δή έχ του έναντίου δρώμεν, εί μη δλίγους τούτους ανθοώπους καὶ τούτων δύο η τρείς ωπλισμένους. Τὸ δὲ χωρίον, ως και συ όρας, σχεδον τρία ημίπλεθρά έστιν, α δει βαλλομένους παρελθείν. Τούτου δέ οσον πλέθρον δασύ πίτυσι 28 διαλειπούσαις μεγάλαις, ανθ' ών ξστηκότες άνδρες τί αν πάσχοιεν η ύπο των φερομένων λίθων η ύπο των πυλινδουμένων; το λοιπον οδυ ήδη γίγνεται ως ημίπλεθρον, ο δεί, όταν λωφήσωσιν οι λίθοι, παραδραμείν." "Αλλ" euding," son o Xeigloopog, " ineidar agfujueda sig ro : δασύ παριέναι, φέρονται οἱ λίθοι πολλοί." "Αὐτὸ ἄν," ἔφη, "τὸ δέον εἔη' θᾶττον γὰρ [άληθως] ἀναλωσουσι τοὺς λίθους. 'Αλλά πορευωμεθα, ἔνθεν ἡμῖν μικρόν [υστερον] τι παραδραμεῖν ἔσται, ἦν δυνωμεθα' καὶ ἀπελθεῖν ὁ ἐιδιον, ἦν βουλωμεθα."

Έντευθεν επορεύοντο Χειρίσοφος και Σενοφών και Καλλίμαχος Παρβάσιος, λοχαγός τούτου γάρ ήγεμονία ήν τών οπισθοφυλάκων λοχαγών έκείνη τη ήμερα · οί δε άλλοι λοχαγοί έμενον & τώ ασφαλεί. Μετά τούτο ούν απήλθον 10 ύπο τὰ δίνδρα ἄνθρωποι ὡς ξβδομήκοντα, οὐκ ἀθρόοι, ἀλλὰ καθ' Ενα, Εκαστος φυλαττόμενος ώς εδύνατο. 'Ayaglaς δε δ Στυμφάλιος και 'Αριστώνυμος Μεθυδριεύς, και οδτοι των οπισθοφυλάκων λοχαγοί όντες, καὶ άλλοι δέ, έφέστασαν έξω των δένδρων ου γαρ ήν ασφαλές έν τοῖς δένδροις έστάναι 15 πλείον, η τὸν ἔνα λόχον. Ένθα δη καὶ Καλλίμανος μηγαναταί τι προέτρεχεν από του δένδρου, υφο ω ήν αυτός, δύο η τρία βήματα επεί δε οί λίθοι φέροιντο, ανεχάζετο εύπετως : ἐφ ἐκάστης δὲ προδρομῆς πλέον ή δέκα αμαξαι πετρών ανηλίσκοντο. Ο δε Αγασίας, ώς δρά τον Καλλίμαχον, 20 α έποίει, και το στράτευμα παν θεώμενον, δείσας, μη οθ πρώτος παραδράμοι είς το χωρίον, ούτε τον Αριστώνυμον πλησίον όντα παρακαλέσας, ούτε Ευρύλογον τον Δουσιέα. έταίρους όντας, ουτ' άλλον ουθένα, χωρεί αυτός, και παρέρχεται πάντας. Ο δε Καλλίμαχος, ως εωρα αυτόν παριόντα, 36 έπιλαμβάνεται αὐτοῦ τῆς ἔτυος· ἐν δὲ τούτω παρέθει αὐτούς Αριστώνυμος Μεθυδριεύς, και μετά τουτον Ευρύλυγος Λουσιεύς πάντες γαρ ούτοι αντεποιούντο αρετής, και διηγωνίζοντο πρός άλλήλους. και ούτως έρίζοντες αίρούσε τό χωρίον. Ως γαρ απαξ εἰςέδραμον, οὐδεὶς ἔτι πέτρος ανω-nec, olnrovous ra naidla, elra nal laurus ininareolinrour. nul of aropes weavens. Erda on xal Airias o Drupgaλιος, λοχανός, ίδων τινα θέοντα ώς δίψοντα ξαυτόν, στολήν έχοντα καλήν, επιλαμβάνεται ως αὐτον κωλύσων. 'Ο δ' αὐτον επισπάται, καὶ άμφότεροι ຜχοντο κατά τῶν πετρῶν
φερόμενοι, καὶ ἀπέθανον. Έντεῦθεν ἄνθρωποι μὲν όλίγοι πάνυ ελήφθησαν, βόες δὲ καὶ ὄνοι πολλοὶ καὶ πρόβατα.

Εντεύθεν έπορεύθησαν διά Χαλύβων σταθμούς έπτά παρασάγγας πεντήκοντα. Οδτοι ήσαν ών διήλθον άλκιμώτατοι, καὶ εἰς χεῖρας ἦεσαν. εἶχον δὲ θώρακας λινοῦς μέχρι του ήτρου, άντι δε των πτερύγων σπάρτα πυκνά έστραμμένα. Είχον δέ καὶ κνημίδας καὶ κράνη, καὶ παρά 10 την ζώνην μαγαίριον, όσον ξυήλην Δακωνικήν, δ έσφαττον, δν πρατείν δύναιντο καὶ ἀποτέμνοντες ᾶν τὰς πεφαλάς, ἔγοντες έπορεύοντο καὶ ήδον, καὶ ἐχόρευον, ὁπότε οἱ πολέμιοι όψεσθαι αὐτούς ἔμελλον' είχον δέ καὶ δόρυ ώς πεντεκαίδεκα πηχών, μίαν λόγχην έχον. Οὖτοι ένέμενον έν τοῖς πο- 15 λίσμασιν : έπεὶ δέ παρέλθοιεν οί Ελληνες, είποντο αεί μαλοπεροι, οχουρ ος ερ τους οχυδους, και τα επιτήθεια ερ τούτοις ανακεκομισμένοι ήσαν . ωςτε μηδέν λαμβάνειν αυτόθεν τους Ελληνας, αλλα διετράφησαν τοις κτήνεσιν, α έκ τῶν Ταόχων ελαβον. Ἐκ τούτου οἱ Ελληνες ἀφίκοντο ἐπὶ 20 τὸν Αρπασον ποταμόν, εὖρος τεττάρων πλέθρων. Έντεῦθεν έπορεύθησαν διά Σκυθινών σταθμούς τέτταρας παρασάγγας εξχοσι, διὰ πεδίου είς χώμας εν αξς ξμειναν ημέρας τρείς, καὶ ἐπεσιτίσαντο.

Έντεῦθεν δὲ ἡλθον σταθμοὺς τέτταρας, παρασάγγας εἴ-25 κοσι, πρὸς πόλιν μεγάλην καὶ εὐδαίμονα, οἰκουμένην ' ἐκαλεῖτο δὲ Γυμνίας. Ἐκ ταύτης ὁ τῆς χώρας ἄρχων τοῦς Ἑλλησιν ἡγεμόνα πέμπει, ὅποις διὰ τῆς ἐαυτῶν πολεμίας χώρας ἐπάγοι αὐτούς. Ἐλθὰν δ' ἐκεῖνος, λέγει, ὅτι ἄξει αὐτοὺς εἰς χωρίον, ὅθεν [πέντε ἡμερῶν] ὄψονται θάλατταν ' εὶ δὲ μή, 30 τεθνάναι ἐπηγγέλλετο. Καὶ ἡγούμενος, ἐπειδὴ ἐνέβαλεν εἰς τὴν ἑαυτοῦς πολεμίαν, παρεκελεύετο αἴθειν καὶ φθείρειν τὴν χώραν ' ὧ καὶ δῆλον ἐγένετο, ὅτι τούτου ἕνεκα Ἑλθοι, οὐ

1

1,5

上海 山中田

της των Ελλήνων ευνοίας. Και αφικνούνται έπι το ίερον όρος τη πέμπτη ημέρα όνομα δ' ην τω όρει Θήγης. Έπειδή δέ οι πρώτοι έγενοντο έπι του ζρους, και κατείδον την θάλατταν, πολλή κραυγή έγενετο. 'Ακούσας δε ό Σενοφων 5 καὶ οι οπισθοφύλακες, ῷήθησαν καὶ ἔμπροσθεν ἄλλους : έπιτίθεσθαι πολεμίους είποντο γάρ και όπισθεν οί έκ της καιομένης χώρας καὶ αὐτών οἱ οπισθοφύλακες ἀπέ-

πτεινάν τε τινας καὶ εζώνρησαν, ενεδραν ποιησώμενοι· καὶ γέροα έλαβον δασέων βοων ωμοβόϊνα άμφὶ τὰ είκοσιν. 10 Επειδή δε βοή πλείων τε έγίγνετο και έγγύτερον, και οί αεί έπιόντες έθεον δρόμω έπί τους αεί βοώντας, και πολλώ μείζων εγίγνετο ή βοή, ουω δή πλείους εγίγνοντο, εδύκει δή μεϊζόν τι είναι τω Σενοφώντι. Καὶ αναβάς έφ' ίππον, καὶ Δύκιον καὶ τοὺς ἱππέας ἀναλαβών, παρεβοήθει * καὶ τάχα δή 15 ακούουσι βοώντων των στρατιωτών, " Θάλαττα, θάλαττα," καὶ παρεγγυώντων. "Ενθα δή έθεον απαντες καὶ οί οπισθοφύλακες, καὶ τὰ ὑποζύγια ήλαύνετο καὶ οἱ ἵπποι. Επεὶ δε αφίχοντο πάντες έπὶ τὸ ἄχρον, ένταῦθα δη περιέβυλλον αλλήλους, και στρατηγούς και λοχαγούς, δακρύοντες. 20 έξαπίνης, ότου δή παρεγγυήσαντος, οί στρατιώται φέρουσι λίθους, καὶ ποιούσι κολωνόν μέγαν. Ένταῦθα ανετίθεσαν πλήθος δερμάτων ωμοβοίνων, και βακτηρίας, και τα αίγμάλωτα γέρδα, και ο ήγεμων αυτός τε κατέτεμνε τα γέρδα, και τοις άλλοις διεκελεύετο. Μετά ταυτα τον ήγεμόνα αποπέμφιάλην άργυραν, καὶ σκευήν Περσικήν, καὶ δαρεικούς δέκα ήτει δέ μάλιστα τους δακτυλίους, και ελαβε πολλούς παρά των στρατιωτών. Κώμην δε δείξας αύτοις, ου σκηνήσουσι,

25 πουσιν οί Ελληνες, δώρα δόντες ἀπὸ κοινοῦ, ἵππον, καὶ καὶ την όδον, ην πορεύσονται εἰς Μάκρωνας, ἐπεὶ ἐσπέρα

30 έγένετο, ώχετο της νυκτός απιών.

Κεφάλαιον η'.

Έντεῦθεν ἐποφεύθησαν οἱ Ἑλληνες διὰ Μακρώνων σταθμοὺς τρεῖς παρασάγγας δίκα. Τῆ πρώτη δὲ ἡμέρα ἀφίκοντο ἐπὶ τὸν ποταμόν, δ; ὅριζε τήν τε τῶν Μακρώνων χώφαν καὶ τὴν τῶν Σκυθινῶν. Εἶχον δ' ὑπερδέξιον χωρίον
οἶον χαλεπώτατον, καὶ ἐξ ἀριστερᾶς ἄλλον ποταμόν, εἰς ὅν δ
ἐνέβαλλεν ὁ ὁρίζων, δι' οὐ ἔδει διαβήναι. Ἡν δὲ οὐτος
δασὺς δίνδρεοι παχέσι μὲν οῦ, πυκνοῖς δέ. Ταῦτα, ἐπεὶ
προςῆλθον οἱ Ἑλληνες, ἔκοπτον, σπεὐδοντες ὡς τάχιστα ἐκ
τοῦ χωρίου ἐξελθεῖν. Οἱ δὲ Μάκρωνες, ἔχοντες γέρφα καὶ
λόγχας καὶ τριχίνους χιτῶνας, καταντιπέρας τῆς διαβάσεως 10
παρατεταγμένοι ἦσαν, καὶ ἀλλήλοις διεκελεύοντο, καὶ λίθους
εἰς τὸν ποταμὸν ἐρίμπτουν ἐξικνοῦντο δὲ οὐδὲ οῦτως, οὐδ
ἔβλαπτον οὐδένα.

Ενθα δή προςέρχεται τῷ Εινοφῶντι τῶν πελταστῶν τις ανήρ, Αθήνησι φάσκων δεδουλευκέναι, λέγων, ότι γιγνώ- 15 σχοι την φωνήν των ανθρώπων. "Καὶ οἶμαι," ἔφη, " έμην ταύτην την πατρίδα είναι καὶ εἰ μή τι κωλύει, έθελω αὐτοῖς διαλεχθήναι." "Αλλ' οὐδεν κωλύει," ἔφη : " αλλα διαλέγου, και μάθε πρώτον αὐτων, τίνες εἰσίν." Οί δ' είπον, έρωτήσαντος, ὅτι Μάκρωνες. "Ερώτα τοίνυν," 20 έφη, " αὐτούς, τι ἀντιτετάχαται, καὶ χρήζουσιν ἡμῖν πολέuioi elvai;" Oi d' anexplrario. "Oti nai uneig end την ημετέραν Ερχεσθε." Λέγειν έκέλευον οι στρατηγοί, " οτι γε οὐ κακώς ποιήσοντες, αλλά βασιλεί πολεμήσαντες, απερχόμεθα εἰς τὴν Ελλάδα, καὶ ἐπὶ θάλατταν βουλόμεθα 28 αφικέσθαι," Ήρώτων έκεινοι, εί δοιεν αν τούτων τα πιστά. Οι δ' ἔφασαν και δούναι και λαβείν έθέλειν. Έντεύθεν διδόασιν οἱ Μάκρωνες βαρβαρικήν λόγχην τοῖς Ελλησιν, οἱ δὲ Ελληνες ἐκείνοις Ελληνικήν ταῦτα γὰρ ἔφασαν πιστά είναι · θεούς δ' έπεμαρτύραντο άμφότεροι.

Μετά δὲ τὰ πιστὰ εὐθύς οἱ Μάκρωνες τὰ δένδρα συνεξέκοπτον, τήν τε όδον ώδοποίουν, ώς διαβιβάσοντες, έν μέσοις αναμεμιγμένοι τοῖς Ελλησιν καὶ αγοράν, οξαν έδίναντο, παρείχον καὶ παρήγαγον τρισίν ήμέραις, έςτε έπλ 5 τὰ τῶν Κόλγων ὅρια κατέστησαν τοὺς ελληνας. Ἐνταῦθα ην όρος μέγα, προςβατόν δέ και έπι τούτου οι Κόλγοι παρατεταγμένοι ήσαν. Καὶ το μέν πρώτον οι Ελληνες αντιπαρετάξαντο κατά φάλαγγα, ώς οθτως άξοντες πρός το όρος : ἔπειτα δὲ ἔδοξε τοῖς στρατηγοῖς συλλεγείσι βουλεύ-10 σασθαι, όπως ώς κάλλιστα άγωνιούνται. Έλεξεν οὖν Ξενοφων, "ότι δοκεί, παύσαντας την φάλαγγα, λόχους δρθίους ποιήσαι ή μέν γάρ φάλανς διασπασθήσεται εὐθύς τη μέν γαρ ανοδον, τη δε εύοδον ευρήσομεν το όρος και ευθύς τούτο άθυμίαν ποιήσει, όταν τεταγμένοι είς φάλαγγα ταύ-15 την διεσπασμένην δρώσιν. Επειτα δέ, ην μέν έπλ πολλούς τεταγμένοι προςάγωμεν, περιττεύσουσιν ήμων οί πολέμιοι, καὶ τοῖς περιττοῖς χρήσονται ο τι αν βούλωνται ἐαν δ' ἐπὶ ολίγων τεταγμένοι ζωμεν, ουδέν αν εξη θαυμαστόν, εξ διακοπείη ήμων ή φάλαγξ ύπο άθρόων πη καί βελών και άν-20 θρώπων [πολλών] συμπεσόντων εί δέ πη τούτο έσται, τή όλη φάλαγγι κακόν έσται. 'Αλλά μοι δοκεί, δρθίους τούς λόχους ποιησαμένους, τοσούτον χωρίον κατασχεῖν διαλιπόντας τοῖς λόχοις, ὅσον ἔξω τοὺς ἐσχάτους λόχους γενέσθαι των πολεμίων κεράτων και ουτως εσόμεθα της τε των πο-25 λεμίων φάλαγγος έξω οί έσχατοι λόχοι, καὶ δρθίους άγοντες οί κράτιστοι ήμων πρώτοι προςίασιν, ή τε αν εξοδον ή, ταύτη έκαστος άξει ο λόγος. Καὶ είς τε τὸ διαλείπον οὐ φάδιον έσται τοῖς πολεμίοις εἰζελθεῖν, ἔνθεν καὶ ἔνθεν λόχων όντων, διακόψαι τε οὐ φάδιον ἔσται λόχον ὄρθιον προς-30 ιόντα. Ἐάν τε τις πιέζηται τῶν λόχων, ὁ πλησίον βοηθήσει ήν τε είς πη δυνηθή των λόχων έπὶ τὸ ἄκρον ἀναβήναι, οὐδεὶς μηκέτι μείνη τῶν πολεμίων." Ταῦτα ἔδοξε, καλ έποιουν δρθίους τους λόχους. Ξενοφών δε απιών έπι το

εθώνυμον ἀπό τοῦ διξιοῦ, εἶπε τοῖς υιρατιώταις "Āνδρες, οὖτοἱ εἰσιν, οῦς ὁρᾶτε, μόνοι ἔτι ἡμῖν ἐμποδών τοῦ μὴ ἦδη εἶναι, ἔνθα πάλαι σπεύδομεν τούτους, ἤν πως δυνώιεθα, καὶ ώμοὺς δεῖ καταφαγεῖν."

Έπεὶ δ' έν ταῖς χώραις εκαστοι έγενοντο, καὶ τοὺς λόχους 5 όρθίους εποιήσαντο, εγένοντο μέν λόχοι των δπλιτών αμφλ τούς ογδοήκοντα, ο δε λόχος ξκαστος σχεδόν είς τούς έκατόν τους δε πελταστάς και τους τοξότας τρινή εποιήσαντο. τούς μέν τοῦ εὐωνύμου έξω, τούς δέ τοῦ δεξιοῦ, τοὶς δέ κατὰ μέσον, σχεδὸν έξακοσίους έκαστους. Εκ τούτου παρηγγύ- 10 ησαν οί στρατηγοί εύχεσθαι : εύξάμενοι δέ καί παιανίσαντες έπορεύοντο. Καὶ Χειρίσοφος μέν καὶ Ξενοφών καὶ οἱ σύν αὐτοῖς πελτασταί έξω γενόμενοι τῆς τῶν πολεμίων φάλαγγος έπορεύοντο οί δε πολέμιοι, ως είδον αὐτούς, ἀντιπορεύονκαὶ οἱ μέν έπὶ τὸ δεξιόν, οἱ δὲ έπὶ τὸ εὐώνυμον διε- 15 σπάσθησαν, καὶ πολὺ τῆς ἐαυτών φάλαγγος ἐν τῷ μέσφ πενόν έποιησαν. Ιδόντες δὲ αὐτοὺς διαχάζοντας οἱ κατὰ τό Αρχαδικόν πελτασταί, ων ηρχεν Αισχίνης ο Αχαρνάν, νομίσαντες φεύγειν, ανά κράτος έθεον καὶ οὖτοι πρώτοι έπλ τὸ όρος άναβαίνουσι συνεφείπετο δέ αὐτοῖς καὶ τὸ Αρκα- 30 δικόν όπλιτικόν, ων ήρχε Κλεάνωρ ό 'Ορχομένιος. πολέμιοι, ώς ήρξαντο θείν, ούκετι έστησαν, άλλα φυγή άλλος άλλη ετράπετο. Οἱ δὲ Ελληνες ἀναβάντες εστρατοπεδεύοντο έν πολλαίς κώμαις καὶ τὰ ἐπιτήδεια πολλὰ έχούσαις. Καὶ τὰ μέν ἄλλα οὐδέν ἦν, ο τι καὶ έθαύμασαν τὰ 25 δε σμήνη πολλά ήν αὐτόθι, καὶ τῶν κηρίων ὅσοι ἔφαγον τῶν στρατιωτών, πάντες ἄφρονές τε έγίγνοντο, καὶ ήμουν, καὶ κάτω διεχώρει αὐτοῖς, καὶ όρθὸς οὐδείς έδύνατο ίστασθαι. άλλ' οι μεν όλίγον έδηδοκότες, σφόδρα μεθύουσιν έφκευαν οί δε πολύ, μαινομένοις οί δε και αποθνήσκουσιν. Έκειν- 30 το δε ουτω πολλοί, ως περ τροπής γεγενημένης, και πολλή ην αθυμία. Τη δ' ύστεραία απέθανε μέν ούδείς, αμφί δέ

την αυτήν που ωραν ανεφρόνουν τρίτη δε και τετάρτη ανίσταντο ωςπερ εκ φαρμακοποσίας.

Εντεύθεν επορεύθησαν δύο σταθμούς επτά παρασάγ. γας, καὶ ήλθον έπὶ θάλατταν, εἰς Τραπεζουντα, πόλιν Ελ-5 ληνίδα, οἰκουμένην, εν τῷ Εὐξείνω Πόντω, Σινωπέων αποιxlar, εν τη Κόλχων χώρα. Ενταύθα εμειναν ημέρας αμφί τας τριάχοντα, έν ταις των Κόλχων χώμαις και έντευθεν ορμώμενοι εληίζοντο την Κολχίδα. Αγοράν δε παρείχον [έν] τω στρατοπέδω Τραπεζούντιοι, καὶ έδεξαντύ τε τους 10 Ελληνας και ξένια έδοσαν, βούς και άλωιτα και οίνον. Συνδιεπράττοντο δε και ύπερ των πλησίον Κόλχων, των εν τῷ πεδίω μάλιστα οἰκούντων καὶ ξένια καὶ παρ' έκείνων ήλθον [τὸ] πλέον, βόες. Μετὰ δὲ τοῦτο την θυσίαν, ην εύξαντο, παρεσχευάζοντό · ήλθον δε αὐτοῖς ίκανοι βόες ἀποθύσαι 15 τῷ Δίὶ τῷ Σωτῆρι καὶ τῷ Ἡρακλεῖ ἡγεμόσυνα καὶ τοῖς άλλοις δέ θεοῖς, α εὔξαντο. Ἐποίησαν δέ καὶ ἀγῶνα γυμνικον έν τῷ ὅρει, ἔνθαπερ ἐσκήνουν : είλοντο δὲ Δρακόντιον Σπαρτιάτην (ος έφυγε παϊς έτι ων οίκοθεν, παϊδα άκων κατακτανών, ξυήλη πατάξας), δρόμου τε έπιμεληθήναι καλ 20 τοῦ ἀγῶνους προστατῆσαι.

*Επειδή δε ή θυσία έγένετο, τὰ δέρματα παρέδοσαν τῷ Δρακοντίῳ, καὶ ἡγεῖσθαι ἐκέλευον, ὅπου τὸν δρόμον πεποιηκώς εἔη. Ο δε δείξας, ὅπου παρεστηκύτες ἐτύγχανον, "Οὐτος ὁ λόφος," ἔφη, "κάλλιστος τρέχειν, ὅπου ἄν τις βούληται." "Πῶς οὐν," ἔφασαν, "δυνήσονται παλαίειν ἐν σκληρῷ καὶ δασεῖ οὕτως;" Ο δε εἶπε· "Μαλλών τι ἀνιάσεται ὁ καταπεσών." Ήγωνίζοντο δε παῖδες μὲν στάδιον τῶν αἰχμαλώτων οἱ πλεῖστοι, δόλιχον δὲ Κρῆτες πλείους ἢ ἐξήκοντα ἔθεον· πάλην δε, καὶ πυγμήν, καὶ παγκράτιον δὲ τεροι· καὶ καλὴ θεα ἐγένετο· πολλοὶ γὰρ κατέβησαν, καὶ, ᾶτε θεωμένων τῶν ἑταίρων, πολλή φιλονεικία ἐγίγνετο. Εθεον δὲ καὶ ἵπποι· καὶ ἔδει αὐτούς, κατὰ τοῦ πρανοῦς ἐλάσαντας, ἐν τῆ θαλάττη ἀναστρέψαντας πάλιν ἄνω πρὸς τὸν βω-

μόν αγειν. Καὶ κάτω μεν οἱ πολλοὶ ἐκυλινδούντο ' ἄνω δὲ πρὸς τὸ ἰσχυρως ὅρθιον μόλις βάδην ἐπορεύοντο οἱ ἵπποι. Ενθα πολλὴ κραυγὴ καὶ γέλως καὶ παρακέλευσες ἐγίγνετο αὐτων.

ZENOPANTOZ

KTPOT ANABAZE OZ

BIBAION HEMHTON.

Κεφάλαιον α'.

"ΟΣΑ μὲν δη ἐν τῆ ἀναβάσει τῆ μετὰ Κύρου ἔπραξαν οἰ Ελληνες, και όσα εν τη πορεία τη μέχρις επί θάλατταν την έν τῷ Εὐξείνω Πόντω, καὶ ὡς εἰς Τραπεζοῦντα πόλιν Ελληνίδα αφίκοντο, και ως απέθυσαν, α εύξαντο σωτήρια θύ-5 σειν, ένθα πρώτον είς φιλίαν γην αφίχοιντο, έν τῷ πρόσθεν λόγω δεδήλωται. Έχ δε τούτου συνελθόντες έβουλεύοντο περί της λοιπης πορείας ' ανέστη δε πρώτος Αντιλέων Θούοιος, καὶ ἐλεξεν ώδε · "Έγω μέν τοίνυν," ἔφη, " ω ἄνδρες, απείρηκα ήδη συσκευαζόμενος, καὶ βαδίζων, καὶ τρέχων, καὶ 10 τὰ ὅπλα φέρων, καὶ ἐν τάξει ἰών, καὶ φυλακάς φυλάττον, καὶ μαχόμενος επιθυμω δε ήδη, παυσάμενος τούτων των πόνων, έπει θάλατταν έχομεν, πλείν το λοιπύν, και έκταθείς, ωςπερ 'Οδυσσεύς, καθεύδων αφικέσθαι είς την Ελλάδα." Ταυτα ακούσαντες οι στρατιώται ανεθορύβησαν, ώς εὖ λέγοι καὶ ἄλλος ταὐτὰ ἔλεγε, καὶ πάντες οἱ παρύντες. "Επειτα Χειρίσοφος ανέστη, και είπεν ώδε: " Φίλος μοι έστίν, ω άνδρες, Αναξίβιος, ναυαρχών δε τυγχάνει ήν οὖν πέμψητέ με, οἰμαι αν έλθεῖν καὶ τριήρεις ἔχων καὶ πλοΐα, τὰ ἡμᾶς ἄξοντα ' ὑμεῖς δ', ἐπείπες πλεῖν βούλεσθε, 20 περιμένετε, έςτ' αν έγω έλθω. ήξω δε ταχέως." 'Ακούσαντες ταθτα οἱ στρατιώται ἢσθησάν τε καὶ ἐψηφίσαντο, πλεϊν αὐτὸν ὡς τάχιστα.

Metà toutor Zeropar areutn, nat Eleter ade " Xeρίσοφος μέν δή έπὶ πλοΐα στέλλεται, ήμεῖς δὲ ἀναμενούμεν. "Ουα οθν μοι δοκεί καιρός είναι ποιείν έν τη μονή, ταυτα 5 έρω. Πρωτον μέν τα έπιτήδεια δεί πορίζεπθαι έκ της πολεμίας · ούτε γάρ άγορά έστιν ίκανή, ούτε ότου ώνησόμε θα πάρευτιν, εί μη ολίγοις τισίν. ή δε χώρα πολεμία. πίνδυνος οὖν, πολλοὺς ἀπόλλυσθαι, ἢν ἀμελώς τε καὶ ἀφυλάκτως πορεύησθε έπὶ τὰ έπιτήδεια. Αλλά μοι δοκεί σύν προνο- 10 μαῖς λαμβάνειν τὰ ἐπιτήδεια, ἄλλως δὲ μή πλανᾶσθαι, ὡς σώζησθε ήμας δε τούτων επιμελείσθαι." Έδοξε ταυτα. " Ετι τοίνυν απούσατε καὶ τάδε ' Επὶ λείαν γαο ύμων έκπορεύσονται τινες. Οιομαι οθν βίλτιον είναι, ημίν είπειν τὸν μέλλοντα έξιέναι, φράζειν δέ καὶ ὅποι, ἵνα καὶ τὸ πλη- 18 θος είδωμεν των έξιόντων και των μενόντων, και συμπαρασκευάζωμεν, έάν τι δέη καὶ βοηθησαί τισιν αν καιρός ή, εἰδωμεν, όποι δεήσει βοηθείν και άν τις των απειροτέρων έγχειρη τι ποιείν, συμβουλεύωμεν, πειρώμενοι είδεναι την δύναμιν, έφ' ους αν ζωσιν." "Εδοξε και ταύτα, " Έννοείτε δή και 20 τόδ',' ἔφη ' "Σχολή τοῖς πολεμίοις ληίζεσθαι καὶ δικαίως ήμιν έπιβουλεύουσιν έχομεν γαθ τα έχείνων ύπερχαθηνται δ' ήμων. Φύλακας δή μοι δοκεί δείν περί το στρατόπεδον είναι εάν οὖν κατά μέρος μερισθέντες φυλάττωμεν καί σκοπώμεν, ήττον δύναιντ' αν ήμας θηραν οί πολέμιοι. 25 Ετι τοίνυν τάδε δράτε. Εὶ μέν ηπιστάμεθα σαφώς, ὅτι ήξει πλοΐα Χειρίσοφος άγων ίκανά, οιθέν αν έδει, ών μέλλω λέγειν τουν δ', έπεὶ τουτ' άδηλον, δοκεί μοι πειράσθαι πλοία συμπαρασκευάζειν καὶ αὐτόθεν, "Ην μέν γάρ ἔλθη, ὑπαρχόντων ένθάδε, έν αφθονωτέροις πλευσούμεθα · έαν δέ μη 30 άγη, τοῖς ἐνθάδε χρησύμεθα. Ἐγὼ δ' ὁρῶ πλοῖα πολλάκις παραπλέοντα εἰ οὖν αἰτησάμενοι παρὰ Τραπεζουντίων μακρά πλοΐα, κατάγοιμεν καὶ φυλάττοιμεν αὐτά, τὰ πηδάλια παραλυόμενοι, εως αν εκανά τὰ ἄξοντα γένηται, τοως αν οὐκ ἀπορήσαιμεν κομιδής, οίας δεόμεθα." Έδοξε καὶ ταῦτα. "Εννοήσατε δ'," εφη, " εὶ εἰκὸς καὶ τρέφειν ἀπὸ κοινοῦ, οῦς αν καταγάγωμεν, ὅσον ᾶν χρόνον ἡμῶν ενεκα μένωσι, καὶ ναῦλον συνθέσθαι, ὅπως ὡφελοῦντες καὶ ὡφελῶνται." Εδοξε καὶ ταῦτα. "Δοκεῖ τοίνυν μοι," ἔφη, "ἢν ἄρα καὶ ταῦτα ἡμῖν μὴ ἐκπεραίνηται, ὡςτε ἀρκεῖν πλοῖα, τὰς ὁδούς, ἃς δυςπόρους ἀκούομεν εἶναι, ταῖς παρὰ θάλατταν οἰκουμέναις πόλεσιν ἐντείλασθαι ὁδοποιεῖν" πεί10 σονται γὰρ καὶ διὰ τὸ φοβεῖσθαι καὶ διὰ τὸ βούλεσθαι ἡμῶν ἀπαλλαγῆναι."

Ενταύθα δη ανέκραγον, ως ού δέοι όδοιπορείν. Ο δέ, ώς έγνω την αφροσύνην αυτών, έπεψήφισε μέν ουδέν, τας δέ πόλεις έχούσας έπεισε ποιείν τὰς όδούς λέγων, ὅτι θᾶττον 15 απαλλάξονται, ην εὔποροι γένωνται αί όδοl. "Ελαβον δέ καὶ πεντηκόντορον παρὰ τῶν Τραπεζουντίων, ή ἐπέστησαν Δέξιππον, Δακωνικόν περίοικον. Ούτος, αμελήσας του συλλαβείν πλοία, αποδράς ώχετο έξω του Πόντου, έχων την ναῦν. Οὐτος μέν οὐν δίκαια ἔπαθεν ὕστερον ἐν Θράκη 20 γὰρ παρὰ Σεύθη πολυπραγμονών τι ἀπέθανεν ὑπὸ Νικάνδρου τοῦ Λακωνικοῦ. Ἐλαβον δὲ καὶ τριακόντορον, ή έπεστάθη Πολυκράτης Αθηναΐος δς δπόσα λαμβάνοι πλοΐα κατηγεν έπὶ τὸ στρατόπεδον. Καὶ τὰ μέν αγώγιμα, εἴ τι ήγον, έξαιρούμενοι, φύλακας καθίστασαν, όπως σώα εξη: 25 τοῖς δὲ πλοίοις έχρήσαντο εἰς παραγωγήν. Ἐν οι δὲ ταῦτα ην, έπὶ λείαν έξήεσαν οί Ελληνες καὶ οἱ μέν ένετύγχανον, οί δέ και ού. Κλεαίνετος δ' έξαγαγών και τον έαυτου και allor logor noos guplor galenor, autos te anidare nal alλοι πολλοί των σύν αὐτῷ.

Κεφάλαιον β'.

Επεί δε τὰ ἐπιτήδεια οὐκέτι ἢν λαμβάνειν, ὡςτε ἀπαυθημερίζειν ἐπὶ τὸ στράτευμα, ἐκ τούτου λαβὼν ὁ Σενοφῶν ἡγεμόνας τῶν Τραπιζουντίων, ἐξάγει εἰς Δρίλας τὸ ἤμισυ τοῦ στρατεύματος, τὸ δὲ ἤμισυ φυλάττειν κατέλιπε τὸ στρατόπεδον ὁ Ιγὰρ Κόλχοι, ἄτε ἐκπεπτωκότες ἐκ τῶν οἰκιῶν, ε πολλοὶ ἦσαν ἀθρόοι, καὶ ὑπερεκάθηντο ἐπὶ τῶν ἄκρων. Οἱ δὲ Τραπεζούντιοι, ὁπόθεν μἐν τὰ ἐπιτήδεια ράδιον ἢν λαβεῖν, οὐκ ἦγον ἡ φίλοι γὰρ αὐτοῖς ἦσαν ἐ εἰς τοὺς Δρίλας δὲ προθύμως ἦγον, ὑφὶ ὧν κακῶς ἔπασχον, εἰς χωρία τε ὀρεινὰ καὶ δύςβατα, καὶ ἀνθρώπους πολεμικωτάτους τῶν ἐν τῷ 10 Πόντφ.

Επεί δε ήσαν εν τη άνω χώρα οι Ελληνες, όποια των χωρίων τοῖς Δρίλαις άλώσιμα έδόκει είναι, έμπιπράντες απήεσαν και οὐδεν ήν λαβεῖν, εί μὴ ὖς και βοῦς, ἢ ἄλλο τι πτητος το πύρ διαπεφευγός. Εν δ' ην χωρίον, [6] μητρό- 15 πολις αὐτών [έκαλεῖτο]: εἰς τοῦτο πάντες συνεφουήκεσαν: περί δε τουτο ήν χαράδρα ισχυρώς βαθεία, και πρόςοδοι χαλεπαί πρός το χωρίον. Οι δε πελτησταί, προδραμόντες στάδια πέντε ή Ε των δπλιτών, διαβάντες την χαράδραν, ορώντες πρόβατα πολλά καὶ άλλα χρήματα, προςέβαλλον 20 πρός το χωρίον. Συνείποντο δέ καὶ δορυφόροι πολλοί, οί έπὶ τὰ ἐπιτήθεια έξωρμημένοι ' ωςτε ἐγένοντο οἱ διαβάντες πλείους, η είς διςχιλίους ανθρώπους. Επεί δε μαχόμετοι ούκ εδύναντο λαβείν το χωρίον, και γάρ τάφρος ην περί αυτὸ εὐρεῖα ἀναβεβλημένη, καὶ σκόλοπες ἐπὶ τῆς ἀναβολῆς, 36 καὶ τύρσεις πυκναὶ ξύλιναι πεποιημέναι, απιέναι ήδη έπεχείρουν οι δε επέχειντο αυτοίς. 'Ως δ' ουχ εδύναντο απελθείν, ην γαρ έφ' ένος ή κατάβασις έκ του γωρίου είς την χαράδραν, πέμπουσι πρός Σενοφώντα, ός ήγειτο τοις όπλιταις. 'Ο δ' έλθων λέγει, "ότι έστλ χωρίον χρημάτων πολλων μεστόν τουτο ούτε λαβείν δυνάμεθα λαρον γαρ έστιν ούτε ἀπελθείν φάδιον μάχονται γαρ επεξεληλυθό-

Ακούσας ταυτα ο Σενοφων, προςαγαγών προς την χαρά-5 δραν, τούς μέν δπλίτας έχέλευε θέσθαι τὰ ὅπλα · αὐτὸς δέ διαβάς σύν τοῖς λοχαγοῖς, ἐσχοπεῖτο, πότερον εἴη χρεῖττον απάγειν και τους διαβεβηκότας, η και τους δπλίτας διαβιβάζειν, ως άλόντος αν του χωρίου. Καὶ έδόχει το μέν απάγειν ούκ είναι άνευ πολλών νεκρών, έλειν δ' αν ώοντο και οί 10 λοχαγοί το χωρίον και ο Εενοφών συνεχώρησε, τοις ίεροις πιστεύσας οι γαρ μάντεις αποδεδειγμένοι ήσαν, ότι μάχη μέν ἔσται, τὸ δὲ τέλος καλὸν τῆς έξόδου. Καὶ τοὺς μέν λογαγούς έπεμπε διαβιβάσοντας τούς οπλίτας, αυτός δ' έμενεν αναγωρίσας απαντας τούς πελταστάς, και οὐδένα εία άκρο-15 βολίζεσθαι. Έπεὶ δ' ήχον οἱ ὁπλῖται, ἐκελευσε τὸν λόχον ξχαστον ποιήσαι ιων λοχαγών, ώς αν κράτιστα οξηται άγωνιείσθαι ησαν γάρ οί λογαγοί πλησίον άλλήλων, οί πάντα τον χρόνον αλλήλοις περί ανδραγαθίας αντεποιούντο. Καί οί μέν [λοχαγοί] ταῦτα έποίουν ο δέ τοῖς πελτυσταῖς πάσι 20 παρήγγελλε διηγκυλισμένους λέναι, ώς, δπόταν σημήνη, ακοντίζειν δεήσον καὶ τοὺς τοξότας ἐπιβεβλήσθαι ἐπὶ ταῖς νευραίς, ώς, οπόταν σημήνη, τοξεύειν δεήσον καὶ τοὺς γυμνήτας λίθων έχειν μεστάς τὰς διφθέρας καὶ τοὺς ἐπιτηδείους έπεμψε τούτων έπιμεληθήναι. Επεί δέ πάντα παρεσκεύ-26 αστο, καὶ οἱ λοχαγοὶ καὶ ὑπολοχαγοὶ καὶ οἱ ἀξιούντες τούτων μη χείρους είναι πάντες παρατεταγμένοι ήσαν, και άλλήλους μέν δή συνεώρων : (μηνοειδής γάρ ήν-ή τάξις διά το χωρίον) έπεὶ δ' έπαιάνισαν, καὶ ή σάλπιχι έφθένζατο. αμα τε τῷ Ενυαλίω ηλάλαξαν και έθεον δρόμω οι οπλίται, **30 καὶ τὰ βέλη ὁμοῦ ἐφέρετο, λόγχαι, τοξεύματα, σφενδόναι.** καὶ πλείστοι δ' έκ των χειρών λίθοι. ήσαν δέ οι καὶ πύρ προςέφερον. Τπο δέ του πλήθους των βιλών έλιπον οί nolinioi tá te otavomuata nal tás túposis. Mete Ayaolas Στυμφάλιος καὶ Φιλόξενος Πελληνεύς, καταθέμενοι τὰ ὅπλα, ἐν χιτῶνι μόνον ἀνέβησαν, καὶ ἄλλος ἄλλον εἰλκε, καὶ ἄλλος ἀναβεβήκει, καὶ ἡλώκει τὸ χωρίον, ὡς ἐδόκει. Καὶ οἱ μὲν πελτασταὶ καὶ οἱ ψιλοὶ εἰςδραμόντες ῆρπαζον, ὅ τι ἔκαστος ἐδύνατο ὁ δὲ ἔκνοφῶν, στὰς κατὰ τὰς πύλας, ὁπό— ε σους ἐδύνατο κατεκώλυε τῶν ὁπλιτῶν ἔξω πολέμιοι γὰρ ἄλλοι ἐφαίνοντο ἐπ' ἄκροις τιοὶν ἰσχυροῖς. Οὐ πολλοῦ δὲ χρόνου μεταξὺ γενομένου, κραυγή τ' ἐγίγνετο ἔνδον, καὶ ἔφευγον, οἱ μὲν καὶ ἔχοντες ἃ ἔλαβον, τάχα δὲ τις καὶ τετρωμένος καὶ πολὺς ἦν ώθισμὸς ἀμφὶ τὰ θύρετρα. Καὶ 10 ἐρωτώμενοι οἱ ἐκπίπτοντες, ἔλεγον, ὅτι ἄκρα τις ἐστὶν ἔνδον, καὶ οἱ πολέμιοι πολλοί, οῦ παίουσιν ἐκδεδραμηκότες τοὺς [ἔνδον] ἀνθρώπους.

Ενταύθα ἀνειπεῖν ἐκέλευσε Τολμίδην τὸν κήρυκα, ἰέναι εἴσω τὸν βουλόμενόν τι λαμβάνειν. Καὶ ἴεντο πολλοὶ εἴσω, 18 καὶ νικῶσι τοὺς ἐκπίπτοντας οἱ εἴσω ἀθούμενοι, καὶ κατακλείουσι τούς πολεμίους πάλιν εἰς τὴν ἄκραν. Καὶ τὰ μὲν ἔξω τῆς ἄκρας πάντα διηρπάσθη, καὶ ἐξεκομίσαντο οἱ Ελληνες οἱ δ' ὁπλῖται ἔθεντο τὰ ὅπλα, οἱ μὲν περὶ τὸ σταύρωμα, οἱ δὲ κατὰ τὴν ὁδὸν τὴν ἐπὶ τὴν ἄκραν φέρουσαν. Ο 30 δὲ Ξενοφῶν καὶ οἱ λοχαγοὶ ἐσκόπουν, εἰ οἰόν τ' εἴη τὴν ἄκραν λαβεῖν ' ἦν γὰρ οὕτω σωτηρία ἀσφαλής ' ἄλλος δὲ πάνυ χαλεπὸν ἐδόκει εἰναι ἀπελθεῖν ' σκοπουμένοις δ' αὐτοῖς ἔδοξε παντάπασιν ἀνάλωτον εἰναι τὸ χωρίον. Ένταῦθα παρεσκευάζοντο τὴν ἄφοδον, καὶ τοὺς μὲν σταυροὺς ἕκαστοι 25 τοὺς καθ ' αὐτοὺς διήρουν, καὶ τοὺς ἀχρείους καὶ φορτία ἔχοντας ἐξεπέμποντο καὶ τῶν ὁπλιτῶν τὸ πλῆθος ' κατέλιπον δὲ οἱ λοχαγοί, οἰς ἕκαστος ἐπίστευεν.

Έπεὶ δὲ ἤρξαντο ἀποχωρεῖν, ἐπεξέθεον ἔνδοθεν πολλοί, γέρξα καὶ λόγχας ἔχοντες, καὶ κνημίδας, καὶ κράνη Παφλα- 30 γονικά καὶ ἄλλοι ἐπὶ τὰς οἰκίας ἀνέβαινον τὰς ἔνθεν καὶ ἔνθεν τῆς εἰς τὴν ἄκραν φερούσης ὁδοῦ δίς τὸ οὐδὲ διώκειν ἀσφαλὲς ἦν [αὐτοὺς] κατὰ τὰς πύλας, τὰς εἰς τὴν ἄκραν

φερούσας και γαρ ξύλα μεγάλα έπερρίπτουν ανωθεν, ώςτε χάλεπον ην και μένειν και απιέναι και ή νύξ φοβερά ην έπιούσα. Μαγομένων δ' αὐτῶν καὶ ἀπορουμένων, θεῶν τις αυτοίς μηγανήν σωτηρίας δίδωσιν. Έξαπίτης γαρ ανέλαμδ ψεν οίκία των εν δεξια, ύτουδή ενάψαντος. 'Ως δ' αυτη συνέπιπτεν, έφευγον οἱ ἀπὸ τῶν έν δεξιὰ οἰκιῶν. 'Ως δ' έμαθεν ο Σενοφών τουτο παρά της τύχης, ένάπτειν έκελευς καί τας εν αριστερά οίκίας αί δε ξύλιναι ήσαν . ώςτε και τυχύ έκαίοντο. Έφευγον οὖν καὶ οἱ ἀτὸ τούτων τῶν οἰκιῶν. 10 Οἱ δὲ κατὰ τὸ στόμα δὴ ἔτι μόνοι ἐλύπουν, καὶ δῆλοι ἦσαν, οτι έπικείσονται έπὶ τῆ έξόδω τε καὶ καταβάσει. Ένταῦθα παραγγέλλει φορείν ξύλα, οσοι έτύγχανον έξω όντες των βελων, είς τὸ μέσον έαυτων καὶ των πολεμίων. Ἐπεὶ δὲ ίκανα ήδη ήν, ανήψαν ανήπετον δε και τάς παρ' αὐτό το χαρά-15 χωμα οίχίας, όπως οί πολέμιοι άμφὶ ταῦτα έχοιεν. Οθτω μόλις απήλθον από του χωρίου, πύο έν μέσω έαυτων καί των πολεμίων ποιησάμενοι. Καὶ κατεκαύθη πάσα ή πόλις καὶ αἱ οἰκίαι καὶ αἱ τύρσεις καὶ τὰ σταυρώματα καὶ τάλλα πάντα, πλήν τῆς ἄχρας.

20 Τη δ' υστεραία απή εσαν οι Ελληνες, έχοντες τὰ ἐπιτήδεια. Επεὶ δὲ τὴν κατάβασιν ἐφοβοῦντο τὴν εἰς Τραπεζοῦντα, πρανὴς γὰρ ἢν καὶ στενή, ψευδεν ἐδραν ἐποιήσαντο καὶ ἀνήρ, Μυσὸς τὸ γένος, καὶ τοῦνομα τοῦτο ἔχων, τῶν Κρητῶν λαβὼν τέτταρας ἢ πέντε, ἔμενεν ἐν λασίω χωρίω, καὶ 35 προςεποιεῖτο τοὺς πολεμίους λανθάνειν πειρᾶσθαι αἱ δὲ πέλται αὐτῶν ἄλλη καὶ ἄλλη διεφαίνοντο, χαλκαῖ οὖσαι. Οἱ μὲν οὖν πολέμιοι, ταῦτα ὁρῶντες, ἐφοβοῦντο ὡς ἐνεἰδραν οὖσαν ἡ δὲ στρατιὰ ἐν τούτω κατέβαινεν. Ἐπεὶ δὲ ἐδόκει ἱκανὸν ἤδη ὑπεληλυθέναι τῷ Μυσῷ, ἐσήμηνε φεύγειν αὰ ἀκὰ κράτος καὶ ὅς ἐξαναστὰς φεύγει καὶ οἱ σὺν αὐτῷ. Καὶ οἱ μὲν ἄλλοι Κρῆτες (άλίσκεσθαι γὰρ ἔφασαν τῷ δρόμω) ἐκπεσόντες ἐκ τῆς ὁδοῦ εἰς ῦλην κατὰ τὰς νάπας κυλιθούμενοι ἐσώθησαν ὁ Μυσὸς δἱ, κατὰ τὴν ὁδὸν φεύ-

γων, έβόα βοηθεῖν καὶ εβοήθησαν αὐτῷ, καὶ ἀνελαβον τετρωμένον. Καὶ αὐτοὶ ἐπὶ πόδα ἀνεχώρησαν βαλλόμενοι οἱ βοηθήσαντες, καὶ ἀντιτοζεύοντὶς τινες τῶν Κρητῶν οὕτως ἀφικνοῦνται ἐπὶ τὸ στρατόπεδον πάντες σῶοι ὅντες.

Κεφάλαιον γ'.

Έπεὶ δὲ οὕτε ὁ Χειρίσοφος. ἦκεν, οὕτε πλοῖα ໂκανὰ ἦν, δοὕτε τὰ ἐπιτήθεια ἦν λαμβάνειν ἔτι, ἐδόκει ἀπιτέον εἶναι. Καὶ ἐς μὲν τὰ πλοῖα τούς τε ἀσθενοῦντας ἐνεβίβασαν, καὶ τοὺς ὑπὲρ τετταράκοντα ἔτη, καὶ παῖδας καὶ γυναῖκας καὶ τῶν σκευῶν ὅσα μὴ ἀνάγκη ἦν ἔχειν καὶ Φιλήσιον καὶ Σοφαίνετον, τοὺς πρεσβυτάτους τῶν στρατηγῶν, εἰςβιβάσαν- 10 τες, τούτων ἐκέλευον ἐπιμελεῖσθαι οἱ δὲ ἀλλοι ἐπορεύοντο ἡ δὲ ὁδὸς ὁδοποιουμένη ἦν. Καὶ ἀφικνοῦνται πορευόμενοι εἰς Κερασοῦντα τριταῖοι, πόλιν Ἑλληνίδα, ἐπὶ τῆ θαλάττη, Σινωπίων ἄποικον, ἐν τῆ Κολχίδι χώρα. Ἐνταῦθα ἔμειναν ἡμέρας δέκα καὶ ἐξέτασις ἐν τοῖς ὅπλοις ἐγίγνετο καὶ ἀρι- 15 θμός, καὶ ἐγένοντο ὀκτακιςχίλιοι καὶ ἔξακόσιαι. Οὐτοι ἐσώθησαν ἐκ τῶν ἀμφὶ τοὺς μυρίους οἱ δὲ άλλοι ἀπώλοντο ὑπό τε τῶν πολεμίων καὶ τῆς χιόνος, καὶ εἴ τις νόσω.

Ένταῦθα καὶ διαλαμβάνουσι τὸ ἀπὸ τῶν αἰχμαλώτων γενόμενον ἀργύριον καὶ τὴν δεκάτην, ῆν τῷ ᾿Απόλλῶνι 20 εξεῖλον καὶ τῆ ᾿Εφεσία ᾿Αρτέμιδι, διέλαβον οἱ στρατηγοί, τὸ μέρος ἕκαστος, φυλάττειν τοῖς θεοῖς ᾿ ἀντὶ δὲ Χειρισόφου Νέων ὁ ᾿Λσιναῖος ἔλαβε. Ξενοφῶν οὖν τὸ μὲν τοῦ ᾿Απόλ-λωνος ἀνάθημα ποιησάμενος, ἀνατίθησιν εἰς τὸν ἐν Δελφοῖς τῶν ᾿Αθηναίων θησαυρόν, καὶ ἐπέγραψε τό τε αῦ- 25 τοῦ ὅνομα καὶ τὸ Προξένου, ὅς σὺν Κλεάρχω ἀπέθανε ᾿ ξένος γὰρ ἦν αὐτῷ. Τὸ δὲ τῆς ᾿Αρτέμιδος τῆς ᾿Εφεσίας, ὅτε ἀπήει σὺν ᾿Αγησιλάω ἐκ τῆς ᾿Ασίας τὴν εἰς Βοιωτοὺς ὁδόν, κατέλιπε παρὰ Μεγαβύζω τῷ τῆς ᾿Αρτέμιδος νεωκόρω, ὅτι αὖ-

τος κινδυνεύσων έδοκει λίναι [μετὰ Αγησιλάου έν Κορωνεία]: καὶ ἐπέστειλεν, ην μέν αὐτὸς σωθη, ἑαυτώ ἀποδούναι εἰ δέ τι πάθοι, αναθείναι, ποιησάμενον τη Αρτέμιδι, ο τι οδοιτο χαριείσθαι τη θεώ. Επεί δ' έφυγεν ο Σενοφών, κατοικούνε τος ήδη αὐτοῦ ἐν Σκιλλοῦντι, ὑπὸ τῶν Λακεδαιμονίων οἰκισθέντι παρά την ³Ολυμπίαν, αφικνείται Μεγάβυζος εἰς 'Ολυμπίαν θεωρήσων, και αποδίδωσι την παρακαταθήκην Σενοφων δε λαβών, χωρίον ωνείται τη θεώ, οπου ανείλεν ο θεός. Ετυχε δε δια μέσου ξέων του χωρίου 10 ποταμός Σελινούς. Καὶ έν Ἐφέσω δὲ παρὰ τὸν τῆς Αρτέμιδος νεών Σελινούς ποταμός παραφόει, και ίχθύες δέ έν αμφοτέροις ένεισι και κόγχαι έν δε τῷ έν Σκιλλουντι χωρίω και θηραι πάντων, οπόσα έστιν αγρευόμενα θηρία. Εποίησε δε και ναόν και βωμόν από του ιερού αργυρίου. 15 καὶ τολοιπὸν ἀεὶ δεκατεύων τὰ έκ τοῦ ἀγροῦ ώραῖα, θυσίαν εποίει τη θεω και πάντες οί πολίται και οί πρόςχωροι, [ομού] άνδρες καὶ γυναϊκες, μετείχον της έορτης. Παρείγε δε ή θεός τοίς σκηνούσιν άλητια, άρτους, οίνον, τραγήματα, καὶ τῶν θυομένων ἀπὸ τῆς ἱερᾶς νομῆς λάχος, καὶ 20 των θηρευομένων δέ. Καὶ γαρ θήραν έποιούντο είς την έορτην οί τε Σενοφώντος παίδες και οί των άλλων πολιτών: οί δε βουλόμενοι και άνδρες συνεθήρων και ήλίσκετο τα μέν έξ αὐτοῦ τοῦ ἱεροῦ χωρίου, τὰ δὲ καὶ ἐκ τῆς Φολόης, σύες και δορκάδες και έλαφοι. Εστι δε ο τόπος, ή έκ Δα-26 πεδαίμονος είς Ολυμπίαν πορεύονται, ώς εξποσι στάδιοι από τοῦ ἐν 'Ολυμπία Διὸς ἱεροῦ. "Ενι δ' ἐν τῷ ἱερῶ τόπω καί [λειμών καί] άλση καί όρη δένδρων μεστά, ίκανά καί σύς καὶ αίγας καὶ όις τρέφειν καὶ ιππους, ώςτε καὶ τὰ τῶν είς την ξορτήν ιόντων υποζύγια εύωχεῖσθαι. Περί δ' αύ-20 τον τον ναον άλσος ημέρων δένδρων έφυτεύθη, όσα έστὶ τρωκτά ώραϊα. Ο δέ ναός, ώς μικρός μεγάλω, τῷ ἐν Ἐφέσω είκασται καὶ τὸ ξύανον ξυικεν, ώς κυπαρίσσινον χρυσώ οντι, τω έν Εφέσω. Καὶ στήλη ξστηκε παρά τὸν γαὸν.

γράμματα ξουσα ΙΕΡΟΣ Ο ΧΩΡΟΣ ΤΗΣ ΑΡΤΕΜΙΔΟΣ. ΤΟΝ ΔΕ ΕΧΟΝΤΑ ΚΑΙ ΚΑΡΠΟΤΜΕΝΟΝ,
ΤΗΝ ΜΕΝ ΔΕΚΑΤΗΝ ΚΑΤΑΘΤΕΙΝ ΕΚΑΣΤΟΤ
ΕΤΟΤΣ, ΕΚ ΔΕ ΤΟΤ ΠΕΡΙΤΤΟΤ ΤΟΝ ΝΑΟΝ ΕΠΙΣΚΕΤΑΖΕΙΝ ΕΑΝ ΔΕ ΤΙΣ ΜΗ ΠΟΙΗΙ ΤΑΓΤΑ, •
ΤΗΙ ΘΕΩΙ ΜΚΑΗΣΕΙ.

Κεφάλαιον δ'.

Έκ Κερασούντος δὲ κατὰ Φάλατταν μὲν ἐκομίζοντο οἵπερ καὶ πρόσθεν, οἱ δ' ἄλλοι κατὰ γῆν ἐπορεύοντο. Ἐπεὶ δὲ ἦσαν ἐπὶ τοῖς Μοσυνοίκων ὁρίοις, πίμπουσιν εἰς αὐτοὺς Τιμησίθεον τὸν Τραπεζούντιον, πρόξενον ὅντα τῶν Μοσυ- 10 νοίκων, ἐρωτώντες, πότερον ὡς διὰ φιλίας, ἢ ὡς διὰ πολεμίας πορεύσονται τῆς χώρας. Οἱ δ' εἶπον, ὅτι οὐ διοίσειεν ἐπίστευον γὰρ τοῖς χωρίοις. Ἐντεῦθεν λέγει ὁ Τιμησίθεος, ὅτι πολέμιοἱ εἰσιν αὐτοῖς οἱ ἐκ τοῦ ἐπέκεινα καὶ ἐδόκει καλέσαι ἐκείνους, εἰ βούλοιντο συμμαχίαν ποιήσα- 15 σθαι καὶ πεμφθεὶς ὁ Τιμησίθεος, ἦκεν ἄγων τοὺς ἄρχοντας. Ἐπεὶ δὲ ἰιφίκοντο, συνῆλθον οἱ τε τῶν Μοσυνοίκον ἄρχοντες καὶ οἱ στρατηγοὶ τῶν Ἑλλήνων καὶ ἔλεγε μὲν Ξενοφῶν, ἡρμήνευε δὲ Τιμησίθεος.

" Π ἄνδρες Μοσύνοικοι, ἡμεῖς διασωθήναι βουλόμεθα 30 εἰς τὴν Ἑλλάδα πεζη πλοῖα γὰρ οὐκ ἔχομεν κωλύουσι δὲ οὐτοι ἡμᾶς, οῦς ἀκούομεν ὑμῖν παλεμίους εἶναι. Εἰ οὖν βούλεσθε, ἔξεστιν ὑμῖν ἡμᾶς λαβεῖν συμμάχους, καὶ τιμωρήσασθαι, εἴ τι πώποθ ὑμᾶς οὖτοι ἡδίκησαν, καὶ τολοιπὸν ὑμῶν ὑπηκόους εἶναι τούτους. Εἰ δὲ ἡμᾶς ἀφήσετε, σκέ 36 ψασθε, πόθεν αὐθις ᾶν τοσαύτην δύναμιν λάβοιτε σύμμα-χον." Πρὸς ταῦτα ἀπεκρίνατο ὁ ἄρχων τῶν Μοσυνοίκων, ὅτι καὶ βούλοιντο ταῦτα, καὶ δέχοιντο τὴν συμμαχίαν. "Αγετε δή," ἔφη ὁ Ξενοφῶν, "τί ἡμῶν δεήσεσθε χρήσασθαι,

αν σύμμαχοι υμών γενώμεθα; καὶ ὑμεῖς τἰ οἰοί τε ἔσεσθε ἡμῖν συμπράξαι περὶ τῆς διόδου;" Οἱ δ' εἶπον, "ὅτι ἱκανοί ἐσμεν εἰς τὴν χώραν εἰςβάλλειν ἐκ τοῦ ἐπὶ θάτερα τὴν τῶν ὑμῖν τε καὶ ἡμὶν πολεμίων, καὶ δεῦρο ὑμῖν πείμψαι ναῦς ετε καὶ ἀνδρας, οἵτινες ὑμῖν συμμαχοῦνταί τε καὶ τὴν ὁδὸν ἡγήσονται."

Επί τούτοις πιστά δόντες καὶ λαβόντες, ώχοντο καὶ ήχον τη ύστεραία άγοντες τριακόσια πλοΐα μονόζυλα, καὶ έν έκαστω τρείς ανδρας. ων οί μεν δύο έκβαντες, είς τάξιν 10 έθεντο τὰ ὅπλα ὁ δὲ εἰς ἔμενε. Καὶ οἱ μέν, λαβύντες τὰ πλοΐα, απέπλευσαν οί δε μένοντες έξεταξαντο ώδε "Εστησαν ανα έκατον μάλιστα, ως περ οί χοροί, αντιστοιχούντες άλλήλοις, έχοντες γέροα πάντες λευχών βοών δασέα, είχασμένα κιττοῦ πετάλω ' έν δὲ τῆ δεξιά παλτόν ως έξάπηχυ, 15 έμπροσθεν μέν λόγχην έχον, όπισθεν δέ αὐτοῦ τοῦ ξύλου σφαιροειδές. Χιτωνίσκους δά ένεδεδύκεσαν υπέρ γονάτων, πάχος ως λινού στρωματοδέσμου έπὶ δὲ τη κεφαλή κράνη σκύτινα, οδά περ τὰ Παφλαγονικά, κρώβυλον έχοντα κατὰ μέσον έγγυτάτω τιαροειδή * είχον δά καλ σαγάρεις σιδηράς. 20 Έντευθεν έξηρχε μέν αὐτων είς, οἱ δ' άλλοι πάντες άδοντες έπορεύοντο έν ουθμώ, και διελθόντες διά των τάξεων καὶ διὰ τῶν ὅπλων τῶν Ελλήνων ἐπορεύοντο εὐθὺς πρὸς τους πολεμίους, έπι χωρίον, ο έδοκει έπιμαχώτατον είναι. ώχεῖτο δὲ τοῦτο πρὸ τῆς πόλεως, τῆς μητροπόλεως χαλου-36 μένης αὐτοῖς, [καὶ] έχούσης τὸ ἀκρότατον τῶν Μοσυνοίπων καὶ περὶ τούτου ὁ πόλεμος ην οί γαρ αεὶ τοῦτ' ἔγοντες εδόχουν έγχρατείς και πάντων Μοσυνοίκων είναι. Και ἔφασαν τούτους οὐ δικαίως ἔχειν τοῦτο, ἀλλὰ κοινὸν ὅν καταλαβόντας πλεονεκτείν.

Είποντο δ' αὐτοῖς καὶ τῶν Ἑλλήνων τινές, οὐ ταχθέντες ὑπὸ τῶν στρατηγῶν, ἀλλ' άρπαγῆς ἕνεκεν. Οἱ δὲ πολέμιοι, προςιόντων, τέως μὲν ἡσύχαζον · ἐπεὶ δ' ἐγγὺς ἐγένοντο τοῦ χωρίου, ἐκδραμόντες τρέπονται αὐτούς · καὶ ἀπέκτειναν συ-

γνούς των βαρβάρων, καὶ των συναναβάντων Ελλήνων τινάς, καὶ έδίωκον, μέγρις οὖ εἶδον τοὺς Ελληνας βοηθοῦντας. είτα δε αποτραπόμενοι ώνοντο και αποτεμόντες τάς κεφαλάς των νεκρών, έπεδείκνυσαν τοῖς τε Ελλησι καὶ τοῖς ξαυτών πολεμίοις * καὶ αμα έχορευον, νόμω τινὶ άδοντες. • Οἱ δ' Ελληνες μάλα ήχθοντο, ὅτι τούς τε πολεμίους ἐπεποιήπεσαν θρασυτέρους, καὶ ότι οἱ έξελθόντες Ελληνες σύν αὐτοῖς ἐπεφεύγεσαν, μάλ ὅντες συχνοί ος οῦπω πρόσθεν έπεποιήκεσαν έν τη στρατεία. Σενοφών δέ, συγχαλέσας τους Ελληνας, είπεν " "Ανδρες στρατιώται, μηδέν άθυ- 10 μήσητε ένεκα των γεγενημένων. Τστε γάρ στι και άγαθόν ού μείον του κακού γεγένηται. Πρώτον μέν γάρ επίστασθε, οτι οι μελλοντες ημίν ηγήσεσθαι τω όντι πολέμιοι είσιν. οίςπες και ήμας ανάγκη · ἔπειτα δε και των Ελλήνων οί αμελήσαντες της συν ήμιν τάξεως, και ίκανοι ήγησάμενοι 18 είναι σύν τοις βαρβάροις ταὐτὰ πράττειν, απερ σύν ήμιν, δίκην δεδώκασιν : ώςτε αύθις ήττον της ήμετέρας τάξεως απολείψονται. 'Αλλ' ύμας δεί παρασκευάζεσθαι, όπως καί τοῖς φίλοις οὖσι τῶν βαρβάρων δόξετε πρείττους αὐτῶν εἰναι, καὶ τοῖς πολεμίοις δηλώσετε, ὅτι οὐχ ὁμοίοις ἀνδράσι 🛥 μαγούνται νύν τε καὶ ὅτε τοῖς ἀτάκτοις ἐμάγοντο."

Ταύτην μέν οὖν τὴν ἡμέραν οὔτως ἔμειναν τῆ δ' ὖστεραία Φύσαντες, ἐπεὶ ἐκαλλιέρησαν, ἀριστήσαντες, ὀρθίους
τοὺς λόχους ποιησάμενοι, καὶ τοὺς βαρβάρους ἐπὶ τὸ εὖώνυμον κατὰ ταὐτὰ ταξάμενοι ἐπορεύοντο, τοὺς τοξότας μεκαξὺ τῶν λόχων [ὀρθίων ὄντων] ἔχοντες, ὑπολειπομένους δὲ
μικρὸν τοῦ στόματος τῶν ὁπλιτῶν. Ἡσαν γὰρ τῶν πολεμίων, οῦ εἴζωνοι κατατρέχοντες τοῖς λίθοις ἔβαλλον. Τούτους οὐν ἀνέστελλον οἱ τοξόται καὶ οἱ πελτασταί οἱ δ' ἄλλοι βάδην ἐπορεύοντο, πρῶτον μὲν ἐπὶ τὸ χωρίον, ἀφ' οὖ τῆ
προτεραία οἱ βάρβαροι ἐτράπησαν, καὶ οἱ σὺν αὐτοῖς. Ἐνταῦθα γαρ οἱ πολέμιοι ἦσαν ἀντιτεταγμένοι. Τοὺς μὲν οὖν
πελταστὰς ἐδέξαντο οἱ βάρβαροι, καὶ ἐμάχοντο ' ἐπεὶ δ' ἐγ-

γὺς ἦσαν οἱ ὁπλῖται, ἐτράποντο. Καὶ οἱ μὲν πελτασταὶ εὐθὺς εἴποντο, διώκοντες ἄνω πρὸς τὴν μητρόπολιν οἱ δὲ ὁπλῖται ἐν τάξει εἵποντο. Ἐπεὶ δ' ἄνω ἦσαν πρὸς ταῖς τῆς μητροπόλεως οἰκίαις, ἐνταῦθα δὴ οἱ πολέμιοι ὁμοῦ δὴ πάν
τες γενόμενοι ἐμάχοντο, καὶ ἐξηκόντιζον τοῖς παλτοῖς καὶ ἄλλα δόρατα ἔχοντες παχέα, μακρά, ὅσα ἀνὴρ ἂν φέροι μόλις, τούτοις ἐπειρῶντο ἀμύνεσθαι ἐκ χειρός.

Επεί δε ουχ υσίεντο οι Ελληνες, αλλ' ομόσε εχώρουν. έφυγον οἱ βάρβαροι καὶ έντεῦθεν, απαντες λιπόντες τὸ χω-10 ploy. Ο δέ βασιλεύς αὐτῶν, ὁ έν τῷ μόσυνι τῷ ἐπ' ἄκρου οικοδομημένο, ον τρέφουσι πάντες κοινή αυτού μένοντα καί φυλάττοντα, οὐκ ήθελεν έξελθεῖν, οὐθὲ οἱ ἐν τῷ πρότερον αίρεθέντι χωρίω άλλ αὐτοῦ σύν τοῖς μοσύνοις κατεκαύθησαν. Οἱ δ' Ελληνες, διαρπάζοντες τὸ χωρέον, εθρισκον 18 θησαυρούς έν ταῖς οἰκίαις ἄρτων νενημένων πατρίους πεουσινών, ώς ξφασαν οί Μοσύνοικοι τον δε νέον σίτον σύν τη καλάμη αποκείμενον ήσαν δε ζειαί αι πλείσται. Καί δελφίνων τεμάχη έν αμφοφεύσιν εύρίσκετο τεταριχευμένα, καὶ στέαρ ἐν τεύχεσι τῶν δελφίνων, ὧ έχρῶντο οἱ Μοσύνοι-20 ποι, παθάπερ οί Ελληνες τῷ έλαίω. Κάρυα δ' ἐπὶ τῶν ανωγαίων ην πολλά τα πλατέα, ούκ έχοντα διαφυήν ούδεμί-Τούτω και πλείστω σίτω έχρωντο έψοντες και άρτους οπτώντες. Οίνος δ' εδρίσκετο, ος άκρατος μέν, όξυς έφαίνετο είναι ύπὸ τῆς αὐστηρότητος * κεραθεὶς δέ, εὐώδης τε 25 καὶ ήδύς.

Οἱ μέν δὴ Ἑλληνες ἀριστήσαντες ἐνταῦθα, ἐπορεύοντο εἰς τὸ πρόσω, παραδόντες τὸ χωρίον τοῖς συμμαχήσασι τῶν Μοσυνοίκων. 'Οπόσα δὲ καὶ ἄλλα παρήεσαν χωρία τῶν σῦν τοῖς πολεμίοις ὅντων, τὰ εὖπροςοδώτατα οἱ μὲν ἔλειπον, 30 οἱ δὲ ἐκόντες προςεχώρουν. Τὰ δὲ πλὲῖστα τοιάδ ἦν τῶν χωρίων ἀπεῖχον αἱ πόλεις ἀπ ἀλλήλων στάδια ὀγδοήκοντα, αἱ δὲ πλεῖον, αἱ δὲ μεῖον ἀναβοώντων δὲ ἀλλήλων συνή-κουον εἰς τὴν ἑτέραν ἐκ τῆς ἑτέρας πόλεως. Οὕτως ὁψηλή

τε καὶ κοίλη ἡ χώρα ἦν. Ἐπεὶ δὲ πορευόμενοι ἐν τοῖς φίλοις ἡσαν, ἐπεδείκνυσαν αὐτοῖς παϊδας τῶν εὐδαιμόνων σιτευτούς, τεθραμμένους καρύοις ἐφθοῖς, ἀπαλοὺς καὶ λευκοὺς
σφόδρα, καὶ οὐ πολὺ δέοντας ἴσους τὸ πλάτος καὶ τὸ μῆκος
εἰναι ΄ ποικίλους δὲ τὰ νῶτα, καὶ τὰ ἔμπροσθεν πάντα ἐστιγ- ε
μένους ἀνθείμων. Ἐξήτουν δὲ καὶ ταῖς ἐταίραις, αἰς ἡγον
οἱ Ελληνες, ἐμφανῶς συγγίγνεσθαι ΄ νόμος γὰρ ἡν σφίσιν
οὖτος. Λευκοὶ δὲ πάντες οἱ ἄνδψες καὶ αἱ γυναῖκες. Τούτους
ἔλεγον οἱ στρατευσάμενοι βαρβαρωτάτους διελθεῖν, καὶ
πλεῖστον τῶν Ἑλληνικῶν νόμων κεχωρισμένους. Ἐν τε 10
γὰρ ὅχλω ὅντες, ἐποίουν, ἄπερ ἀν ἄνθρωποι ἐν ἐρημία ποιή—
σειαν, ἄλλως δὲ οὐκ ἀν τολμῷεν ΄ μόνοι τε ὅντες ὅμοια
ἔπραττον, ἄπερ ἀν μετ ἄλλων ὅντες ὁ διελέγοντό τε ἑαυτοῖς,
καὶ ἐγέλων ἐφ ἑαυτοῖς, καὶ ὡρχοῦντο ἐφιστάμενοι, ὅπου τύ—
χοιεν, ὡςπερ ἄλλοις ἐπιδεικνύμενοι.

Κεφάλαιον ε'.

Διὰ ταύτης τῆς χώρας οἱ Ελληνες, διά τε τῆς πολεμίας καὶ τῆς φιλίας, ἐπορεύθησαν ὀκτὰ σταθμούς καὶ ἀφικνοῦνται εἰς Χάλυβας. Οὐτοι ὀλίγοι ἦσαν καὶ ὑπήκοοι τῶν Μοσυνοίκων καὶ ὁ βίος ἦν τοῖς πλείστοις αὐτῶν ἀπὸ σιδηρείας. Ἐντεῦθεν ἀφικνοῦνται εἰς Τιβαρηνούς. Ἡ δὲ τῶν Τιβαρηνῶν χώρα πολὺ ἦν πεδινωτέρα, καὶ χωρία εἰχεν ἐπὶ θαλύτιη ἦττον ἐρυμνά. Καὶ οἱ στρατηγοὶ ἔχρηζον πρὸς τὰ χωρία προςβάλλειν, καὶ τὴν στρατιὰν ὀνηθῆναί τι καὶ τὰ ξένια, ᾶ ἦκε παρὰ τῶν Τιβαρηνῶν, οὐχ ἐδέχοντο, ἀλλ ἐπιμεῖναι κελεύσαντες, ἔςτε βουλεύσαιντο, ἐθύοντο. Καὶ τολλὰ καταθυσάντων, τέλος ἀπεδείξαντο οἱ μάντεις πάντες γνώμην, ὅτι οὐδαμῆ προςἱεντο οἱ θεοὶ τὸν πόλεμον. Ἐντεῦθεν δὴ τὰ ξένια ἐδέξαντο, καὶ ὡς διὰ φιλίας πορευόμενοι

δύο ἡμέρας, ἀφίκοντο εἰς Κοτύωρα, πόλιν Ελληνίδα, Σινωπέων ἀποίκους, οἰκοῦντας εν τῆ Τιβαρηνών χώρη.

Μέχρις ἐνταῦθα ἐπέζευσεν ἡ στρατιά. Πλήθος τῆς καταβάσεως τῆς ὁδοῦ ἀπὸ τῆς ἐν Βαβυλῶνι μάχης ἄχρι εἰς δ Κοτύωρα, σταθμοὶ ἐκατὸν εἴκοσι δύο, παρασάγγαι ἐξακόσιοι εἴκοσι, στάδιοι μύριοι καὶ ὀκτακιςχίλιοι καὶ ἐξακόσιοι χρόνου πλήθος, ὀκτὰ μῆνες. Ἐνταῦθα ἔμειναν ἡμέρας τετταράκοντα καὶ πέντε. Ἐν δὲ ταύταις πρῶτον μὲν τοῖς θεοῖς ἔθυσαν, καὶ πομπὰς ἐποίησαν κατὰ ἔθνος ἕκαστος τῶν 10 Ελλήνων, καὶ ἀγῶνας γυμνικούς. Τὰ δ' ἐπιτήδεια ἐλάμβανον, τὰ μὲν ἐκ τῆς Παφλαγονίας, τὰ δ' ἐκ τῶν χωρίων τῶν Κοτυωριτῶν οὐ γὰρ παρεῖχον ἀγοράν, οὐδ' εἰς τὸ τεῖχος τοὺς ἀσθενοῦντας ἐδέχοντο.

Εν δε τούτω ξρχονται έχ Σινώπης πρέσβεις, φοβούμενοι το περί των Κοτυωριτών της τε πόλεως (ην γάρ έχείνων, καί φόρους έκείνοις έφερον), και περί της χώρας, ότι ήκουν δηουμένην καὶ έλθόντες ές τὸ στρατόπεδον, έλεγον προηγόρει δε Εκατώνυμος, δεινός νομιζόμενος είναι λέγειν: "Επεμψεν ήμας, ο ανδρες στρατιώται, ή των Σινωπέων 20 πόλις, ἐπαινέφοντάς τε ὑμᾶς, ὅτι ἐνικᾶτε Ελληνες ὄντες βαρβάρους, έπειτα δε καὶ συνησθησομένους, ότι διὰ πολλών τε και δεινών, ώς ήμεις ακούομεν, πραγμάτων σεσωσμένοι πάρεστε. "Αξιούμεν δέ, Ελληνες όντες και αὐτοί, ὑφ' ὑμῶν όντων Ελλήνων άγαθον μέν τι πάσχειν, κακόν δε μηδέν: οὐδε 36 γαο ήμεις ύμας οὐδεν πώποτε ύπήρξαμεν κακώς ποιούντες. Κοτυωρίται δε ούτοι είσι μεν ημέτεροι αποικοι και την χώραν ήμεις αὐτοίς ταύτην παραδεδώκαμεν, βαρβάρους άφελόμενοι όιὸ και δασμόν ήμιν φέρουσιν ούτοι τεταγμένον, καὶ Κερασούντιοι καὶ Τραπεζούντιοι ὡςαύτως ' ὡςθ' ὅ τι αν 30 τούτους κακόν ποιήσητε, ή Σινωπέων πόλις νομίζει πάσγειν. Νύν δε ακούομεν, ύμας είς τε την πόλιν βία παρεληλυθότας, ένίους σκηνούν έν ταϊς οἰκίαις, καὶ έκ τών χωρίων [βία] λαμβάνειν, ών αν δέησθε, οὐ πείθοντας. Ταῦτ' οὖν

i

ţ

t

ď

ŝ

οθα άξιοθμεν εἰ δὲ ταύτα ποιήσετε, ἀνάγκη ἡμῖν, καὶ Κορύλαν καὶ Παφλαγόνας, καὶ ἄλλον, ὅντινα ἄν δυνώμεθα, φίλον ποιεϊσθαι."

Πρός ταύτα αναστάς Εινοφών ύπερ των στρατιωτών ελmer. "Hueig de, & ardoeg Dirwneig, nuouer ayanwreg, & ότι τὰ σώματα διεσωσάμεθα καὶ τὰ οπλα ου γάρ ήμιν ήν δυνατόν, αμα τε χρήματα άγειν καί φέρειν, καί τοῖς πολεμίοις μάγεσθαι. Καὶ νῦν, ἐπειδή εἰς τὰς Ελληνίδας πόλεις ήλθομεν, έν Τραπεζούντι μέν, παρείχον γάρ ήμιν άγοράν, ώνούμενοι εξχομεν τὰ ἐπιτήδεια, καὶ ἀνθ' ών ἐτίμησαν ἡμᾶς, 10 καὶ ξένια ἔδωκαν τη στρατιά, αντετιμώμεν αὐτούς καὶ μην εξ τις αυτοίς φίλος ην των βαρβάρων, τούτων απειχόμεθα: τους δε πολεμίους αυτών, έφ' ους αυτοί ήγοιντο, κακόν έποιουμεν, οσοπ έδυνάμεθα. Έρωτατε δε αὐτούς, ὁποίων τινών ήμων έτυχον πάρεισι γάρ ένθάδε, ούς ήμεν ήγεμό- 18 νας δια φιλίαν ή πόλις συνέπεμψεν. "Οποι δ' αν έλθόιτες αγοράν μη έχωμεν, αν τε είς βάρβαρον γην, αν τε είς Ελληνίδα, ούς υβρει άλλ' ανάγκη λυμβάνομεν τὰ έπιτήδεια. Καὶ Καρδούχους καὶ Χαλδαίους καὶ Ταόχους, καίπερ βασιλέως ούχ ὑπηκόους ὅντας, ὅμως καὶ μάλα φοβερούς ὅντας 20 πολεμίους έχτησάμεθα, διά το ανάγχην είναι λαμβάνειν τά έπιτήδεια, έπεὶ ἀγορὰν οὐ παρείχον. Μάκρωνας δὲ, καίπερ βαρβάρους όντας, έπεὶ αγοράν, οξαν εδύναντο, παρείνον, φίλους τε ένομίζομεν είναι, καὶ βία οὐδὸν έλαμβώνομεν τών éxelvor. Korvocitaç de, ouç upereçouç mare elvan, el ri 26 αὐτών εἰλήφαμεν, αὐτοὶ αἴτιοι εἰσίν οὐ γάρ ώς φίλιοι προσεφέροντο ήμεν, άλλα κλείσαντες τας πύλας, ούτ' εξσω έδέχοντο, ούτ' έξω άγοράν έπεμπον' ήτιώντο δέ τον παρ' ύμων άρμοστήν τούτων αξτιον είναι. "Ο δέ λέγεις, βία παρελθόντας σκηνούν, ήμεζα ήξιούμεν τους 30 πάμνοντας είς τὰς στέγας δέξασθαι έπεὶ δὲ οὖκ ἀνέψγον τας πύλας, ή ήμας εδέχετο αὐτὸ τὸ χωρίον, ταῦτη εἰςελθόντος, αίλο μέν ουδέν βίαιον έποιήσαμον . σκηνούσι δ' έν ταίς

στέγοις οἱ κάμνοντες, τὰ ὁσυτῶν δαπανῶντες καὶ τὰς πὖλας φρουροῦμεν, ὅπως μὴ ἐπὶ τῷ ὑμετέρο ὁρμοστῆ οἰσιν οἱ
κάμνοντες ἡμῶν, ἀλὶ ἐφ ἡμῖν ἢ κομίσασθαι, ὅταν βουλώμεθαι. Οἱ δ ἄλλοι, οἱς ὁρᾶτε, σκηνοῦμεν ὑπαίθριοι ἐν τῆ
δ τάξει, παρεσκευασμένοι, ᾶν μέν τις εὐ ποιῆ, ἀντευποιεῖν ¨ ᾶν
δὲ κακῶς, ἀλέξασθαι. ¨ Α δὲ ἡπείλησας, ὡς, ἡν ὑμῖν δοκῆ,
Κορύλαν καὶ Παφλαγόνας συμμάχους ποιήσεσθε ἐψ ἡμᾶς ˙
ἡμᾶς δέ, ἢν μὲν ἀνάγκη ἢ, πολεμήσομεν καὶ ἀμφοτέφοις ˙
ἤμᾶη γὰρ καὶ ἄλλοις πολλαπλασίοις ὑμῶν ἐπολεμήσαμεν ¨ ᾶν
10 δὲ δοκῆ ἡμῖν, καὶ τὸν Παφλαγόνα ποιούμεθα φίλον. ᾿ Ακούομεν δὲ αὐτὸν καὶ ἐπιθυμεῖν τῆς ὑμετέρας πόλεως, καὶ χωρίων τῶν ἐπιθαλαττίων. Πειρασόμεθα οὖν, συμπράττοντες αὐτῷ, ὧν ἐπιθυμεῖ, φίλοι γέγνεσθαι.''

Εκ τούτου μάλα μεν δήλοι ήσαν οἱ συμπρεσβεις τῷ Εκα
16 τωνύμῳ χαλεπαίνοντες τοῦς εἰρημένοις. Παρελθών δ' αὐ
τῶν ἄλλος, εἰπεν, "ὅτι οὐ πόλεμον ποιησόμενοι ἤκοιεν, ἀλλ

ἐπιδείξοντες, ὅτι φίλοι εἰσί. Καὶ ξενίοις, ἡν μὲν ἔλθητε πρὸς

τὴν. Σινωπέων πόλιν, ἐκεῖ δεξόμεθα ' νῶν δὲ τοὺς ἐνθάδε

κελεύσομεν διδόναι, ἃ δύνανται ' ὁρῶμεν γὰρ πάντω ἀληθῆ

20 ὅντα, ἃ λέγετε." Εκ τούτου ξένιά τε ἔπεμπον οἱ Κοτώωςῖ
ται, καὶ οἱ στρατηγοὶ τῶν Ελλήνων ἐξένιζον τοὺς τῶν Σινω
πέων πρέσβεις ' καὶ πρὸς ἀλλήλους πολλά τε καὶ ἐπιτήδεικ

διελέγοντο, τά τε ἄλλα καὶ περὸ τῆς λοιπῆς πορείας ἐπυν
Θάνοντο, καὶ ὧν ἑκάτεροι ἐδέοντο.

Kepalacov s'.

Τουτη μεν οὖν τῆ ἡμέρη τοῦτο τὸ τέλος εγένετο. Τῆ δ΄ ὑστεραία συνέλεξαν οἱ στρατηγοὶ τοὺς στρατεώτας, καὶ ἐδόκει αὐτοῖς περὶ τῆς λοιπῆς πορείας, παρακαλέσαντας τοὺς Σινωπέας, βουλεύεσθαι. Εἔτε γὰρ κεξῆ δέοι πορεύ-

εσθαι, χρησιμοι αν έδόκουν είναι οδ Σινωπεϊς ήγούμενοι '
ξμπειροι γαρ ήσαν της Παφλαγονίας ' εξτε κατα θάλατταν,
προςθεϊν έδόκει Σινωπέων ' μόνοι γαρ αν έδόκουν έκανοὶ
είναι πλοΐα παρασχεϊν άρκουντα τη στρατιά. Καλέσαντες
οδν τοὺς πρέσβεις συνεβουλεύοντο, καὶ ήξίουν, Έλληνας όν- 6
τας Έλλησι τούτω πρώτον καλώς δίχεσθαι, τῷ εὔνους το
είναι καὶ τὰ βέλτιστα συμβουλεύειν.

Αναστάς δε Εκατώνυμος, πρώτον μεν απελογήσατο, περί ού είπεν, ώς τὸν Παφλαγόνα φίλον ποιήσοιντο, ὅτι οὐχ ώς τοις Ελλησι πολεμησόντων σφών είποι, αλλ' ότι, έξον τοις 14 βαρβάροις φίλους είναι, τους Ελληνας αιρήσονται. Επεί δε συμβουλεύειν έπελευον, έπευξάμενος ώδε είπεν "Ελ μέν συμβουλεύοιμι; α βέλτιστά μοι δοκεί είναι, πολλά μοι κάγαθά γένοιτο : εὶ δὲ μή, τάναντία : αθτη γάρ ή ίερά συμβουλή λεγομένη είναι δοπεί μοι παρείναι νύν γάρ δή, 15 αν μέν εὖ συμβουλεύσας φανώ, πολλοί ἔσεσθε οἱ ἐπαινοῦντές με αν δε κακώς, πολλοί έσεσθε οί καταρώμενοι. Πράγματα μέν οὖν οἰδ' ὅτι πολὺ πλείω έξομεν, ἐὰν κατά θάλατταν κομίζησθε ήμας γάρ δεήσει τὰ πλοΐα πορίζειν: ην δέ κατά γης στέλλησθε, ύμας δεήσει τούς μαχομένους εί- 20 ναι. "Όμως δε λεκτέα, α γιγώσκω: ἔμπειρος γάρ είμι καλ της χώρας των Παφλαγόνων, και της δυνάμεως εχει γαρ ή χώρα αμφότερα, καὶ πεδία κάλλιστα καὶ ὄρη ὑφηλότατα. Καὶ πρώτον μέν οίδα εὐθύς, ή την εἰςβολην ανάγκη ποιεῖσθαι ου γάρ έστιν άλλη, η ή τὰ κέρατα του όρους της 25 όδου καθ' έκατερά έστιν ύψηλά α κρατείν κατέχοντες καλ πάνυ ολίγοι δύναιντ άν τούτων δε κατεχομένων, οὐδ άν οξ πάντες άνθρωποι δύναιντο διελθείν. Ταῦτα δὲ καὶ δείξαιμι αν, εί μοί τινα βούλοισθε συμπέμψαι. "Επειτα δέ οίδα καὶ πεδία όντα καὶ ίππείαν, ην αὐτοὶ οἱ βάρβαροι νο- 20 μίζουσι κρείττω είναι άπάσης της βασιλέως ίππείας. Καί νύν ούτοι οὐ παρεγένοντο βασιλεί καλούντι άλλά [καί] μείζον φρονεί ὁ ἄρχων αὐτών. "Ην δέ καὶ δυνηθήτε τά τε

ορη κλέψαι, ἢ φθάσαι λαβόντες, καὶ ἐν τῷ πεδίφ κρατήτε μαχόμενοι τούς τε ἱππέας τούτων καὶ πεζών μυριάδας πλείον ἢ δώδεκα, ἢξετε ἐπὶ ποταμούς, πρώτον μὲν τὸν Θερμώδοντα, εὐρος τριῶν πλέθρων, ὅν χαλεπὸν οἰμαι διαβαίνειν, ἄλλως ετε καὶ πολεμίων πολλῶν μὲν ἔμπροσθεν ὅντων, πολλῶν ἐἐ ὅπισθεν ἐπομένων ' δεύτερον δ' Ἰριν, τρίπλεθρον ὡς αύτως τρίτον δ' Ἰλνν, οὐ μεῖον δυοῖν σταδίοιν, ϶ν οὐα ἀν δύναισθε ἀνευ πλοίων διαβήναι ' πλοῖα δὲ τἰς ἔσται ὁ παρέχων; ὡς δ' αὐτως καὶ ὁ Παρθένιος ἄβατος ' ἐφ' ὅν ἔλθοιτε ἄν, εἰ τὸν Ἰλνν τοῦτον διαβαίητε. Ἐγώ μὲν οὐν οὐ χαλεπὴν ὑμῖν εἶναι νομίζω τὴν πορείαν, ἀλλὰ παντάπασιν ἀδύνατον. Ἰλν δὲ πλέητε, ἔστιν ἐνθένδε μὲν εἰς Σινώπην παραπλεῦσαι, ἐκ Σινώπης δὲ εἰς Ἡράκλειαν ' ἐξ Ἡρακλείας δὲ οῦτε πεζῆ, οῦτε κατὰ θάλατταν ἀπορία ' πολλὰ γὰρ καὶ πλοῖά ἐστιν 16 ἐν Ἡρακλεία.''

Επεί δε ταυτα ελεξεν, οι μεν υπώπτευον, φιλίας ενεκα της Κορύλα λέγειν ' καὶ γὰρ ἦν πρόξενος αὐτῷ ' Θἱ δὲ καὶ ὡς δώρα ληψόμενον διὰ την συμβουλήν ταύτην οί δ' ύπώπτευον καὶ τούτου ένεκα λέγειν, ώς μὴ πεζη ζόντες τὴν Σι-20 νωπέων χώραν κακόν τι έργάζοιντο. Οἱ δ' οὖν Ελληνες έψηφίσαντο, κατά θάλατταν την πορείαν ποιείσθαι. ταύτα Σενοφών είπεν . "ΤΩ Σινωπείς, οί μέν ανδρες ήρηνται πορείαν, ην ύμεις συμβουλεύετε . ουτω δ' έχει . εξ μέν μέλλει πλοΐα έσεσθαι έκανὰ ἀριθμώ, ὡς ένα μή καταλεί-25 πεσθαι ένθάδε, ήμεις δή πλέοιμεν αν εί δε μέλλοιμεν οί μέν καταλείψευθαι, οί δέ πλεύσεσθαι, οθκ αν έμβαίημεν είς τὰ πλοΐα. Γιγνώσχομεν γαρ, ότι, όπου μέν ἂν κρατώμεν, δυναίμεθ αν και σώζεσθαι, και τα έπιτήδεια έχειν εί δέ που ηττους των πολεμίων ληφθησόμεθα, εὐδηλον δή, δτι 30 έν ανδραπόδων χώρα έσόμεθα." Ακούσαντες τούτο οξ πρέσβεις, πέμπειν έχέλευον πρέσβεις. Καὶ πέμπουσι Καλλίμαχον 'Αρχάδα, καὶ 'Αρίστωνα 'Αθηναίον, καὶ Σαμολάν Αχαιόν και οι μέν ώχοντο.

Εν δε τούτω τω χρόνω Εενοφώντι, δρώντι μεν πολλούς δπλίτας των Ελλήνων, δρώντι δε πολλούς πελταστάς, πολλούς δέ καὶ τοξότας καὶ σωενδονήτας, καὶ ἱππίας δέ, καὶ μάλα ήδη διά την τριβην ίκανούς, όντας δ' έν τω Πόντω ένθα οὐκ ῶν ἀπ' ολίγων χρημάτων τοσαύτη δύναμις παρε- 6 σπευάσθη, καλον αθτώ έθοκει είναι και χώραν και δύναμιν τη Ελλάδι προςκτήσασθαι, πόλιν κατοικίσωντας. γενέσθαι αν έδύχει αθτώ μεγάλη, καταλογίζομένο τό τε αὐτῶν πληθος, καὶ τοὺς περιοικούντας τὸν Πόντον. Καὶ έπὶ τούτοις έθύετο, πρέν τινι εἰπεῖν τῶν στρατιωτῶν, 18 Σιλανόν παρακαλέσας, του Κύρου μάντιν γενόμενον, τόν Ο δε Σιλανός, δεδιώς μη γένοιτο ταυτα, Αμβρακιώτην. καί καταμείνεις που ή στρατιά, έκφερει είς το στράτευμα λόγον, ότι Σενοφών βούλεται καταμείναι την στρατιάν, καλ πόλιν οικίσαι, και ξαυτώ όνομα και δύναμιν περιποιήσα- 16 σθαι. Αὐτὸς δὲ ὁ Σιλανὸς ἐβούλετο ὅτι τάχιστα εἰς τὴν Ελλάδα ἀφικέσθαι ους γάρ παρά Κύρου έλαβε τριςγιλίους δαρεικούς, ότε τας δέκα ήμέρας ήλήθευσε θυόμενος Κύρω, διεσεσώχει. Των δε στρατιωτών, έπει ήχουσαν, τοῖς μέν έδόπει βέλτιστον είναι καταμεϊναι, τοῖς δὲ πολλοῖς οὖ. Τιμα- 26 σίων δε δ Δαρδανεύς, και Θώρας δ Βοιώτιος, πρός έμπόρους τινάς παρύντας των Ήρακλεωτων και Σινωπέων λέγουσιν, " ότι, εί μη έκποριούσι τη στρατιά μισθόν, ώςτε έχειν τα έπιτήθεια έκπλέοντας, ότι κινθυνεύσει μείναι τοσαύτη δύναμις έν τῷ Πόντῳ · βουλεύεται γὰρ Σενοφών, καὶ ἡμᾶς παρακαλεί, 25 έπειδαν έλθη τα πλοΐα, τότ' είπειν έξαίφνης τη στρατιά "Ανδρες, νῦν μέν δρώμεν ἡμᾶς ἀπόρους ὅντας, καὶ ἐν τῷ ἀπόπλω έχειν τὰ ἐπιτήδεια, καὶ οἴκαδε ἀπελθόντας ὀνήσαί το τους οξκον. Εὶ δὲ βούλεσθε τῆς κύκλω χώρας περὶ τὸν Πόντον οἰκουμένης έκλεξάμενοι, όπη αν βούλησθε, κατα- 30 σχείν, καὶ τὸν μέν θέλοντα, ἀπιέναι οἴκαδε, τὸν δὲ ἐθέλοντα, μένειν αύτοῦ, πλοῖα δὲ ὑμῖν πάρεστιν, ώςτε, ὅπη ᾶν βούλη-«θε, έξαίφνης αν έπιπέσοιτε."

Ακούσαντες ταύτα οἱ ἔμποροι ἀπήγγελλον ταῖς πόλεσι. συνέπεμψε δ' αὐτοῖς Τιμασίων ὁ Δαρδανεὺς Ἐρύμαχόν τε τὸν Δαρδανέα, καὶ Θώμακα τὸν Βοιώτιον, τὰ αὐτὰ ταῦτα έρουντας. Σινωπείς δέ καὶ 'Ηρακλεώται ταυτα ακούσαντες 5 πέμπουσι πρός Τιμασίωνα, και κελεύουσι προστατεύσαι, λαβόντα χρήματα, όπως έκπλεύση ή στρατιά. Ο δέ, άσμενος απούσας, έν συλλόγω των στρατιωτών όντων, λέγει τάδε " Οὐ δεῖ προςέχειν μονη, ὧ ἄνδρες, οὐδὲ της Ελλάδος οὐδὲν περί πλείονος ποιείσθαι. Ακούω δέ τινας θύεσθαι έπί 10 τούτω, οὐδ' ὑμῖν λέγοντας. Τπισχνοῦμαι δὲ ὑμῖν, ἐὰν ἐχπλέητε, από νουμηνίας μισθοφοράν παρέξειν υμίν Κυζικηνὸν έκάστω τοῦ μηνός καὶ ἄξω ὑμᾶς εἰς τὴν Τρωάδα, ἔνθεν καὶ εἰμὶ φυγάς· καὶ ὑπάρξει ὑμῖν ἡ ἐμὴ πόλις· ἐκόντες γάρ με δέξονται. Ἡγήσομαι δὲ αὐτὸς ἐγώ, ἔνθεν πολλά 15 γοήματα λήψεσθε. "Εμπειρος δέ εἰμι τῆς Αἰολίδος καὶ τῆς Φρυγίας καὶ τῆς Τρωάδος καὶ τῆς Φαρναβάζου ἀρχῆς πάσης της μέν, διὰ τὸ έκειθεν είναι, της δέ, διὰ τὸ συνεστρατεύσθαι εν αὐτή σὺν Κλεάρχω τε καὶ Δερκυλλίδα."

Αναστάς δ' εὐθὺς Θώραξ ὁ Βοιώτιος, ὅς ἀεὶ περὶ στρατηγίας Εενοφωντι ἐμάχετο, ἔφη, εἰ ἐξέλθοιεν ἐκ τοῦ Πόντου, ἔσεσθαι αὐτοῖς Χερρόνησον, χώραν καλὴν καὶ εὐδαίμονα, ῶςτε, τῷ βουλομένῳ, ἐνοικεῖν, τῷ δὲ μὴ βουλομένῳ, ἀπιέναι οἴκαδε ' γελοῖον δ' εἶναι, ἐν τῆ Ἑλλάδι οὐσης χώρας πολλῆς καὶ ἀφθόνου, ἐν τῆ βαρβάρων μαστεύει». "Εςτε δ' ἀν,' εἔρη, "ἐκεῖ γένησθε, κἀγώ, καθάπερ Τιμασίων, ὑπισχνοῦμανὑμῖν τὴν μισθοφοράν." Ταῦτα δ' ἔλεγεν, εἰδως, ἃ Τιμασίωνα οἱ Ἡρακλεῶται καὶ οἱ Σινωπεῖς ἐπαγγέλοιντο, ῶςτε ἐκπλεῖν. Ο δὲ Σενοφῶν ἐν τούτῳ ἐσίγα. Αναστάς δὲ Φιλήσιος καὶ Αύκων, οἱ Αχαιοί, ἔλεγον, ὡς δεινὸν εἴη, ἰδία τῆς μονῆς, μὴ κοινούμενον τῆ στρατιά ' εἰς δὲ τὸ κοινὸν μηδὲν ἀγορεύειν περὶ τούτων ῶςτε ἡναγκάσθη ὁ Σενοφῶν ἀναστῆναι καὶ εἰπεῖν τάδε '

" Έγω, ω ανδρες, θύομαι μέν, ως δράτε, δπόσα δύναμαι, καὶ ὑπὲρ ὑμῶν καὶ ὑπὲρ ἐμαντοῦ, ὅπως ταῦτα τυγχάνω καὶ λένων καὶ νρών καὶ πράττων, ὁποῖα μέλλει ὑμῖν τε κάλλιστα και άριστα έσεσθαι και έμοι. Και νύν έθυρμην περί autou toutou, el aueros ein agrecoat lever eig buag nal s πράττεις περί τούτων, η παντάπασι μηδ' απτεσθαι του πράγματος. Σιλανός δέ μοι δ μάντις απεκρίνατο, το μέν μέγιστον, τὰ δερά παλά είναι . ἤδει γάρ παὶ έμὲ οὖπ ἄπειρον Örra, dià tò àsì napsiral toig legoig. Thete de, ou to toig leροῖς φαίνοιτό τις δόλος καὶ ἐπιβουλὴ ἐμοί, ὡς ἄρα γιγνώσκων, 10 ότι αὐτὸς ἐπεβούλευε διαβάλλειν με πρὸς ὑμᾶς. Ἐξήνεγκε γάρ τὸν λόγον, ὡς ἐγώ πράττειν ταῦτα διανοοίμην ἤδη, οὖ πιίσας υμάς. Έγω δέ, εὶ μέν ἀπορούντας υμάς εώρων, τοῦτ' αν ἐσκόπουν, ἀφ' οὖ αν γένοιτο, ωςτε λαβόντας ὑμας πόλιν, τὸν μέν βουλόμενον, ἀποπλεῖν ήδη, τὸν δὲ μὴ βου- 15 λόμενον, έπελ πτήσαιτο ίκανά, ώςτε καλ τούς δαυτού οίκείους ωφελήσαι τι. Επεί δ' όρω ύμιν και τα πλοία πέμποντας Ήρακλεώτας καλ Σινωπείς, ώςτε έκπλείν, καλ μισθόν ύπισχνουμένους ύμιν ανδρας από νουμηνίας, καλόν μοι δοκεί είναι, σωζομένους, ένθα βουλόμεθα, μισθόν της σωτηρίας 20 λαμβάνειν · καὶ αὐτός τε ἀναπαύομαι έκείνης της διανοίας. καὶ ὁπόσοι πρός με προςήεσαν, λέγοντες, ώς χρη ταῦτα πράττειν, άναπαύσασθαι φημί χρηναι. Ο υτω γάρ γιγνώσχω: δμού μέν όντες πολλοί, ωςπερ νυνί, δοκείτε άν μοι καὶ ἔντιμοι είναι, καὶ ἔχειν τὰ ἐπ:τήθεια ' ἐν ρὰρ τῷ κρατεῖν 36 - έστὶ καὶ τὸ λαμβάνειν τὰ τῶν ἡττόνων ' διασπασθέντες δέ. καὶ κατά μικρά γενομένης της δυνάμεως, οὐτ' άν τροφήν δύναισθε λαμβάνειν, ούτε χαίροντες αν απαλλάξαιτε. Δοχεί ούν μοι, απερ ύμιν, έκπορεύεσθαι είς την Ελλάδα και αν τις μείνη, η απολιπών τινα ληφθή, πρίν έν ασφαλεί είναι 30 παν τὸ στράτευμα, κρίνεσθαι αὐτὸν ὡς ἀδικούντα. Καλ οτω δοκεί," έφη, "ταύτα, αράτω την χείρα." Ανέτειναν απαντις.

Ο δε Σιλανός εβύα, και επεγείρει λέγειν, ώς δίκαιον είπ απιέναι τον βουλόμενον. Οί δε στρατιώται σύα ήνείχοντο, αλλ' ήπείλουν αυτώ, εί λήψονται αποδιδράσκοντα, ύτι την δίκην έπιθήσοιεν. Έντευθεν, έπει έγνωσαν οι Πρακλεωται, 5 ότι έκπλειν διδογμένον είη, και Σενοφών αυτός έπεψηφικώς είη, τὰ μέν πλοία πέμπουσι, τὰ δὲ χρήματα, α ὑπέυχοντο Τιμασίωνι καὶ Θώρακι, έψευσμένοι ήσαν της μισθοφοράς. *Ενταύθα έκπεπληγμένοι ήσαν, καὶ έδεδίεσαν την στρατιάν, οί την μισθοφοράν υπεσγημένοι. Παραλαβόντες ούν ου-10 τοι καὶ τοὺς ἄλλους στρατηγούς, οἶς ἀνεκεκοίνωντο, ἃ πρόσθεν έπραιτον, (Επαντες δ' ήσαν, πλην Νέωνος του 'Ασιναίου, ός Χειρισόφω ύπεστρατήγει. Χειρίσοφος δε ούπω παρήν) ἔργονται πρός Ξενοφώντα, καὶ λέγουσιν, ὅτι μεταμέλοι αὐτοῖς, καὶ δοκοίη κράτιστον είναι πλείν εἰς Φασιν, 15 έπεὶ πλοΐα [έχεῖ] έστι, καὶ κατασχεῖν τὴν Φασιανών χώραν. Αλήτου δ' υίδους ετύγχανε βασιλεύων αὐτῶν. δ' απεκρίνατο, "ότι οὐδὲν αν τούτων εξποι εξς την στρατιάν " ύμεις δε συλλέξαντες," έφη, " εί βούλεσθε, λέγετε." Ένταύθα αποδείκνυται Τιμασίων ο Δαρδανεύς γνώμην, μή 🐿 έκκλησιάζειν, άλλά τοὺς ξαυτοῦ ξκαστον λοχαγοὺς πρώτους πειράσθαι πείθειν. Καὶ ἀπελθόντες ταῦτα ἐποίουν.

Κεφάλαιον ζ'.

Οἱ θὲ στρατιώται ἀνεπύθοντο ταῦτα πραττόμενα. Καὶ οἱ Νέων λέγει, ὡς Σενοφῶν, ἀναπεπεικώς τοὺς ἄλλους στραττηγούς, διανοείται ἄγειν εξαπατήσας τοὺς στρατιώτας πάλιν εἰς Φᾶσιν. Ακούσαντες δὲ οἱ στρατιῶται χαλεπῶς ἔφερον καὶ σύλλογοι ἐγίγνοντο, καὶ κύκλοι συνίσταντο καὶ μάλα φοβεροὶ ἦσαν, μὴ ποιήσειαν, οἶα καὶ τοὺς τῶν Κόλχων κήφυκας ἐποίησαν, καὶ τοὺς ἀγορανόμους ὅσοι γὰρ μὴ εἰς τὴν θάλατταν κατέφυγον, κατελεύσθησαν. καὶ δὲ ἦσθε.

νετο δ Σενοφών, εδοξεν αὐτῷ ὡς τάχιστα συναγαγείν αὐτών ἀγοράν, καὶ μὴ ἐᾶσαι συλλεγῆναι αὐτομάτους καὶ ἐκέλευσε τὸν κήρυκα συλλέξαι ἀγοράν. Οἱ δ', ἐπεὶ τοῦ κήρυκος ἤκουσαν, συνέδραμον καὶ μάλα ετοίμως. Ἐνταῦθα Σενοφών τῶν μὲν στρατηγών σὐ κατηγόρει, ὅτι ἦλθον πρὸς αὐ- 5 τόν, λέγει δὶ ὧδε

" Αχούω τινα διαβάλλειν, ω ανδρες, εμέ, ως εγώ αρα έξαπατήσας ύμας μέλλω άγειν είς Φασιν. Ακούσατε οὖν μου, πρός θεών και έαν μέν έγω φαίνωμαι άδικών, ού χρή με ένθένδε απελθείν, πρίν αν δώ [την] δίκην : αν 10 δ' ύμιτ φαίνωνται άδικουντες οί έμε διαβάλλοντες, ουτως αύτοις χρησθε, ωςπερ άξιον. Τμείς δε επίστασθε δήπου, οπόθεν ο ηλιος ανίσχει, και οποι δύεται και οτι, έαν μέν τις είς την Ελλάδα μέλλη λέναι, πρός δοπέραν δεί πορεύεσθαι εάν δέ τις βούληται είς τους βαρβάρους, τουμπαλιν 15 προς ξω. Εστιν ουν, οςτις τουτο δύναιτ αν υμάς έξαπατησαι, ως ο ηλιος, ένθεν μέν ανίσχει, δύεται δ' ένταυθα ' ένθεν δε δύεται, ανίσχει δ' έντευθεν ; 'Αλλα μην και τουτό γε έπίστασθε, ότι ο Βορέας μέν έξω του Πόντου είς την Ελλάδα φέρει, Νότος δε είσω είς Φασιν και λέγετε, όταν 20 ο Βορόας πνέη, ως καλοί πλοι είσιν είς την Ελλάδα. Τουτο οὖν ἔστιν ὅπως τις ἀν ὑμᾶς έξαπατήσαι, ωςτ ἐμβαίνειν, δπόταν Νότος πνέη ; "Αλλά γὰς [ὑμᾶς], ὁπόταν γαλήνη ή, έμβιβω. Οὐκοῦν έγω μέν έν ένὶ πλοίω πλευσουμαι, υμεὶς δέ τουλάχιστον εν εκατόν. Πως αν ούν ύμας εγώ η βιασαίμην 25 σύν έμοι πλείν, μη βουλομένους, η έξαπατήσας άγοιμι; Ποιώ δ' ὑμᾶς έξαπατηθέντας καὶ καταγοητευθέντας ὑπ έμου ημειν είς Φασιν και δή και αποβαίνομεν είς την χώραν · γνώσεσθε δήπου, δτι οὖκ έν τῆ · Ελλάδι έστέ · καὶ έγω μέν ἔσομαι ὁ έξηπατηκώς είς [ύμᾶς], ύμεῖς δὲ οἱ έξηπατη- 20 μένοι έγγυς μυρίων, έχοντες οπλα. Πώς αν ουν είς ανήρ μαλλον δοίη δίκην, η ούτω περί αύτου τε και ύμων βουλεθόμενος; 'All' ουτοί είσιν οι λόγοι ανδρών και ηλιθίων,

καὶ έμοὶ φθονούντων, ότι έγω ύφ' ύμων τιμωμαι. Καίτοι οῦ δικαίως γ' ἄν μοι φθονοῖεν. Τίνα γὰρ αὐτῶν έγὼ κωλύω η λέγειν, εί τίς τι δύναται αγαθον έν υμίν, η μάχεσθαι, εί τις εθέλει, ύπερ ύμων τε και έαυτου, η έγρηγορέναι περί 5 της υμετέρας ασφαλείας έπωιελόμενον; Τί γάρ; άρχοντας αξρουμένων υμών, έγω τίνι έμποδών είμι; Παρίημι, άργέτω · μόνον αγαθόν τι ποιων ύμας φαινέσθω. Αλλά γάρ έμοι μέν άρχει περί τούτων τὰ είρημένα εί δέ τις ύμων ή αύτὸς έξαπατηθήναι αν οἴεται ταῦτα, ἡ άλλον έξαπατήσαι 10 ταυτα, λέγων διδασκέτω. "Όταν δέ τούτων άλις έχητε, μή απέλθητε, πρίν αν ακούσητε, οίον δρώ έν τη στρατιά αρχόμενον πράγμα ' δ εὶ ἔπεισι, καὶ ἔσται, οἶον ὑποδείκνυσιν, ώρα ημίν βουλεύεσθαι περί ημών αὐτών, μη κάκιστοί τε καί αξαχιστοι άνδρες φανώμεν και πρός θεών και πρός άνθρώ-15 πων καὶ φιλίων καὶ πολεμίων, καὶ καταφρονηθωμεν." Αχούσαντες ταυτα οί στρατιώται, έθαύμασαν τε, ο τι είη, καὶ λέγειν έκέλευον. Έκ τούτου ἄργεται πάλιν: "Επίστασθέ που, ότι χωρία ην έν τοῖς όρεσι τοῖς βαρβαρικοῖς φίλια τοῖς Κερασουντίοις, οθεν κατιόντες τινές καὶ ἱερεῖα ἐπώλουν 90 ήμιν, καὶ άλλα, ών είχον. Δοκούσι δέ μοι καὶ ύμων τινες, είς τὸ έγγυτάτω χωρίον τούτων έλθόντες, αγοράσαντές τι, πάλιν έλθεϊν. Τοῦτο καταμαθών Κλεάρετος ὁ λοχαγός ότι καὶ μικρὸν είη καὶ ἀφύλακτον, διὰ τὸ φίλιον νομίζειν είναι, ξρχεται έπὶ αὐτοὺς τῆς χυκτός, ὡς πορθήσων, οὐδενὶ 36 ήμων εἰπών. Διενενόητο δέ, εἰ λάβοι τόθε τὸ χωρίον, εἰς μέν τὸ στράτευμα μηκέτι έλθειν, έμβὰς δ' εἰς τὸ πλοίον. έν ω ετύγχανον οι σύσκηνοι αυτού παραπλέοντες, και ένθέμενος, εξ τι λάβοι, αποπλέων οξχεσθαι έξω του Πόντου. Καλ ταῦτα συνωμολόγησαν αὐτῷ οἱ ἐκ τοῦ πλοίου σύσκηνοι, ὡς 30 έγω γύν αἰσθάνομαι. Παρακαλέσας οὖν, ὁπόσους ἔπειθεν, ηγεν έπὶ τὸ χωρίον. Πορευόμενον δὲ αὐτὸν φθάνει ημέρα γενομένη, και συστάντες οι άνθρωποι, από ισχυρών τόπων βάλλοντες καὶ παίοντες, τόν τε Κλεάρετον αποκτείνουσι καὶ τῶν ἄλλων συχνούς. οἱ δέ τινες καὶ εἰς Κερασούντα αθτών αποχωρούσι. Ταθτα δ' ήν έν τη ήμέρα, ή άμεις δεύρο έξωρμώμεν πεζή. Των δέ παραπλεόντων έτι πιτές ήσαν εν Κερασούντι, ούπω ανηγμένοι. Μετά τούτο, ώς οί Κερασούντιοι λέγουσιν, άφικνούνται των έκ του χωρίου τρεῖς ἄνδρες τῶν γεραιτέρων, πρὸς τὸ κοινών τὸ ἡμέτεου χρίζοντες έλθειν. Επελ δε ήμας ου κατέλαβον, πρός τους Κερασουντίους έλεγον, ότι θαυμάζοιεν, τέ ημίν δόξειεν έλθείν έπὶ αὐτούς. Επεὶ μέντοι σφείς λέγειν, έφασαν, οτι ούκ από κοινού γένοιτο το πράγμα, ηδεσθαί τε αυ- 16 τούς καὶ μέλλειν πλεϊν δεύρο, ώς ήμιν λέξαι τα γενόμενα, καὶ τούς νεκρούς κελεύειν αὐτούς θάπτειν λαβόντας τούς τούτου δεομένους. Τών δ' αποφυγόντων τινές "Ελληνες έτυγον έτι όντες έν Κερασούντι αισθόμενοι δε τούς βαρβάρους, οποι δοιεν, αυτοί τε ετόλμησαν βάλλειν τοῖς λίθοις, 18 παὶ τοῖς άλλοις παρεπελεύοντο. Καὶ οἱ άνδρες ἀποθνήgroudt, their outer of moeafteig, nataleua Berteg. Enel de τούτο έγένετο, έρχονται πρός ήμας οἱ Κερασούντιοι, καὶ λέγουσι τὸ πράγμα καὶ ἡμεῖς οἱ στρατηγοὶ ἀκούσαντες άνθόμεθά τε τοῖς γεγενημένοις, καὶ έβουλευόμεθα σύν 20 τοῖς Κερασουντίοις, πῶς ἄν ταφείησαν οἱ τῶν Ἑλλήνων νεκροί. Συγκαθήμενοι δ' έξωθεν των οπλων, έξαίφνης ακούομεν θουύβου πολλού, ' Παΐε, παΐε, βάλλε, βάλλε.' Καὶ τάχα δη δρώμεν πολλούς προςθέοντας, λίθους [δ'] έχοντας έν ταις γερσί, τούς δε και άναιρουμένους. Και οί μεν 23 Κερασούντιοι, ώς αν καὶ έωρακότες τὸ παρ' έαυτοῖς πράχμα, δείσαντες αποχωρούσι πρός τὰ πλοΐα. Ήσαν δέ, νή Δία, οι καὶ ήμῶν ἔθεισαν. "Εγωγε μὴν ἦλθον πρὸς αὐτούς, καὶ ἡρώτων, ο τι έστὶ τὸ πράγμα. Των δὲ ἦσαν μέν, οι ουδέν ήδεσαν, όμως δε λίθους είχον έν τωίς χερσίν. 🖚 Επεί δέ [καί] είδότι τινί ένετυχον, λέγει μοι, ότι οἱ άγορανόμοι δεινότατα ποιούσι το στράτευμα. Καὶ έν τούτω τις έρα τὸν ἀγορανόμον Ζήλαρχον πρὸς τὴν θάλατταν ἀποχω-

ρούντα καὶ ανέκραγεν οί δ', ώς ήκουσαν, ως περ ή συὸς αγρίου η ελάφου φανέντος, ζενται επ' αὐτόν. Οἱ δ' αδ Κερασούντιοι, ώς είδον όρμωντας καθ' έαυτούς, νομίσαντες έπὶ σφᾶς ἴεσθαι, φεύγουσι δρόμω, καὶ έμπίπτουσιν εἰς τὴν 5 θάλατταν. Συνειζέπεσον δε και ήμων αὐτων τινες, καί έπνίγετο, όςτις μη ετύγχανεν επιστάμενος νείν. Καὶ τούτους τί δοκείτε; ηδίκουν μέν οὐδέν, ἔδεισαν δέ, μη λύσσα τις ως περ χυσίν ήμιν έμπεπτώχοι. Εί ούν ταύτα τοιαύτα έσται, θεάσασθε, οία ή κατάστασις ήμιν έσται της στρα-10 τιᾶς. Τμεῖς μέν οἱ πάντες οὖκ ἔσεσθε κύριοι οὔτ' ἀνελέσθαι πόλεμον, ω αν βούλησθε, ούτε καταλύσαι ιδία δέ δ βουλόμενος άξει στράτευμα, έφ' ο τι αν έθέλη. Κάν τινες πρός ύμας ζωσι πρέσβεις, η εξρήνης δεόμενοι η άλλου τινός, κατακτείναντες τούτους οί βουλόμενοι, ποιήσουσιν ύμας των 16 λόγων μη ακούσαι των πρός ύμας ιόντων. Έπειτα δέ, ούς μέν αν ύμεις απαντές ελησθε άρχοντας, έν οὐδεμια γώρα έσονται· όςτις δ' αν έαυτον Εληται στρατηγόν, και έθέλη λέγειν, ' Βάλλε, βάλλε,' οὖτος ἔσται ໂκανὸς καὶ ἄρχοντα κατακανείν και ιδιώτην, ον αν ύμων εθελη, ακριτον, ήν ώσιν 20 οί πεισόμενοι αὐτῷ, ώςπερ καὶ νῦν ἐγένετο. Οἶα δ' ὑμῖν καὶ διαπεπράχασιν οἱ αὐθαίρετοι οὖτοι στρατηγοί, σκέψασθε. Ζήλαρχος μέν γάρ ὁ άβορανόμος, εὶ μέν άδικεῖ ὑμᾶς, οξχεται αποπλέων, ού δούς ύμιν δίκην εί δε μη άδικεί, φεύγει έχ του στρατεύματος, δείσας, μη αδίχως άχριτος 26 αποθάνη. Οἱ δὲ καταλεύσαντες τοὺς πρέσβεις διεπράξαντο, υμίν μόνοις μέν των Ελλήνων είς Κερασούντα μη άσφαλές είναι, έὰν μὴ σὺν ἰσχύϊ, ἀφικνεῖσθαι τοὺς δὲ νεκρούς, ούς πρόσθεν αυτοί οι κατακανόντες έκέλευον θάπτειν, τούτους διεπράξαντο μηδέ σύν κηρυκίω έτι ασφαλές είναι so ανελέσθαι. Τίς γαρ έθελήσει κήρυξ ίέναι, κήρυκας απεπτονώς: 'All' ήμεις Κερασουντίων θάψαι αὐτοὺς έδεήθημεν. Εὶ μὲν οὖν καλῶς ἔχει ταῦτα, δοξάτω ὑμῖν ΄ ἵνα, ὡς τοιούτων έσομένων, καὶ φυλακήν ίδια ποιήση τις, καὶ τὰ έρυμνά

υπερδίξια πειράται έχων σκηνούν. Ελ μέντοι δυκεί υμίν θηρίων, άλλά μη άνθρώπων, είναι τὰ τοιαυτα ξργα, ακο-πείτε παϋλάν τιν αυτών εἰ δὲ μή, πρὸς Διός, πῶς η θεοῖς θύσομεν ἡδίως, ποιουντες ἔργα ἀσεβη, η τοῖς πολεμίοις πῶς μαχούμεθα, ην άλληλους κατακαίνωμεν; Πόλις δὲ εφιλία τίς ἡμᾶς δίξεται, ητις αν ὁρᾶ τοσαύτην ἀνομίαν ἐν ἡμῖν; Αγοράν δὲ τίς ἄξει θαφίων, ην περὶ τὰ μέγιστα τοιαυτα ίξαμαρτάνοντες φαινώμεθα; Οὖ δὲ δὴ πάντων οἰόμεθα τευξεσθαι ἐπαίνου, τίς αν ἡμᾶς τοιούτους ὅντας ἐπαινέσειεν; ἡμεῖς μὲν γὰρ οἰδ ὅτι πονηρούς αν φαίημεν το εἰναι τοὺς τά τοιαυτα ποιούντας.'

Έκ τούτου ἀνιστάμενοι πάντες ἔλεγον, τοὺς μὲν τούτων ἄρξαντας δοῦναι δίκην, τοῦ δε λοιποῦ μηκέτι έξεῖναι ἀνομίας ἄρξαι ' ἐὰν δέ τις ἄρξη, ἄγευθαι αὐτοὺς ἐπὶ θανάτω ' τοὺς δέ στρατηγοὺς εἰς δίκας πάντας καταστῆσαι ' εἰναι δὲ δίκας, 18 καὶ εἴ τι ἄλλο τις ἡδίκητο, έξ οὖ Κῦρος ἀπέθανε ' δικαστὰς δὲ τοὺς λοχαγοὺς ἐποιήσαντο. Παραινοῦντος δὲ Σενοφωντος, καὶ τῶν μάντεων συμβουλευόντων, ἔδοξε καὶ καθηραι τὸ στράτευμα. Καὶ ἐγένετο καθαρμός.

Κεφάλαιον η'.

Έδοξε δε και τοὺς στρατηγούς δίκην ὑποσχεῖν τοῦ πα- 30 ρεληλυθότος χρόνου. Καὶ διδόντες, Φιλήσιος μεν ώφλε και Σανθικλῆς τῆς φυλακῆς τῶν γαυλικῶν χρημάτων τὸ μεἰωμα, εἴκοσι μνᾶς. Σοφαίνετος δε, ὅτι ἄρχων αίρεθεὶς κατημέλει, δεκα μνᾶς. Σενοφῶντος δε κατηγόρησάν τινες, φάσκοντες παίεσθαι ὑπ' αὐτοῦ, καὶ ὡς ὑβρίζοντος τὴν κα- 30 τηγορίαν ἐποιοῦντο. Καὶ ὁ Σενοφῶν ἀναστὰς ἐκελευσεν εἰπεῖν τὸν πρῶτον, πρῶτον λέξαντα, ποῦ καὶ ἐπλήγη. ΄Ο δὲ ἀποκρίνεται ' "Οπου καὶ τῷ ફίγει ἀπωλλύμεθα, καὶ

γιών πλείστη ήν." Ο δ' είπεν " 'Αλλά μην καὶ γειμώνός γε όντος, οίου λέγεις, σίτου δε επιλελοιπότος, οίνου δε μηδ' οσφραίνεσθαι παρόντος, ύπο δε πόνων πολλών απαγορεύοντων, πολεμίων δε επομένων, εί εν τοιούτω καιρώ υβριζον, ε δμολογώ και των όνων ύβριστότερος είναι οίς φασιν ύπο της εβρεως κόπον ουκ εγγίγνεσθαι. "Ομως δε και λέξον." έφη, " έχ τίνος έπλήγης. Πότερον ήτουν τί σε, καὶ έπεὶ οὐκ ἐδίδως, ἔπαιον; ἀλλὶ ἀπήτουν; ἀλλὰ περὶ παιδικών μαχόμενος, αλλά μεθύων έπαρώνησα;" Επεί δε τούτων 10 οὐδεν ἔφησεν, ἐπήρετο αὐτόν, εἰ ὁπλιτεύοι Οὐχ ἔφη. πάλιν, εὶ πελτάζοι · Οὐδὲ τοῦτο ἔφη · " ἀλλ' ἡμίονον ἤλαυνον, τανθείς ὑπὸ τῶν συσκήνων, έλεύθερος ών." Ένταῦθα δή αναγιγνώσκει τε αὐτόν, καὶ ἤρετο " "Η σὰ εἶ ὁ τὸν κάμνοντα ἀπάγων; " Nal μὰ Δί'," ἔφη · " σὰ γὰρ ἡνάγ-15 καζες τὰ δὲ τῶν ἐμῶν συσκήνων σκεύη διερριψας." " 'Αλλ' ή μεν διάρριψις," έφη ο Σενοφών, " τοιαύτη τις έγένετο : Διέδωκα άλλοις άγειν, καὶ έκέλευσα πρός έμε άπαγαγείν * καὶ ἀπολαβών ἄπαντα σῶα ἀπείδωκά σοι, ἐπεὶ καὶ σὺ έμοὶ ἀπέδειξας τὸν ἄνδρα. Οἶον δὲ τὸ πράγμα έγένετο, 20 απούσατε,'' έφη · " καὶ γὰρ ἄξιον ·

"'Ανήρ κατελείπετο, διὰ τὸ μηκέτι δύνασθαι πορεύεσθαι. Καὶ ἐγὰ τὸν μὲν ἄνθρα τοσοῦτον ἐγίγνωσκον, ὅτι
εἰς ἡμῶν εἴη ἡνάγκασα δε σε τοῦτον ἄγειν, ὡς μὴ ἀπόλοιτο καὶ γάρ, ὡς ἐγὰ οἶμαι, πολέμιοι ἡμῖν ἐφείποντο."

Συνέφη τοῦτο ὁ ἄνθρωπος. "Οὐκοῦν," ἔφη ὁ Ξενοφῶν,

" ἐπεὶ προῦπεμψά σε, καταλαμβάνω αὐθις, σὺν τοῖς ὀπισθοφύλαξι προςιών, βόθρον ὀρύττοντα, ὡς κατορύξοντα τὸν ἄνθρωπον καὶ ἐπιστὰς ἐπήνουν σε. Ἐπεὶ δὲ παρεστηκότων
ἡμῶν συνέκαμψε τὸ σκέλος ὁ ἀνήρ, ἀνέκραγον οἱ παρόντες,

δτι ζῆ ὁ ἀνήρ σὐ δ' εἶπες ' Όπόσα γε βούλεται ' ὡς
ἔγωγε αὐτὸν οὐκ ἄξω.' Ἐνταῦθα ἔπαισά σε ' ἀληθη λέγες ' ἔδοξας γάρ μοι εἰδότι ἐοικέναι, ὅτι ἔξη." "Τι
οὖν; "ἔφη, "ἦττόν τι ἀπέθανεν, ἐπεὶ ἐγώ σοι ἀπάδειξα

αὐτόν; "Καὶ γὰρ ἡμεῖς," ἔφη ὁ Ξενοφών, "πάντες ἀποθανούμεθα τούτου οὐν ἕνεκα ζώντας ἡμᾶς δεῖ κατορυχθήναι; "Τοῦτον μὲν ἀνέκραγον πάντες ὡς ὀλίγας παίσειεν ἄλλους δὲ ἐκέλευε λέγειν, διὰ τὶ ἕκαστος ἐπλήγη.
Ἐπεὶ δ' οὐκ ἀνίσταντο, αὐτὸς ἔλεγεν

" Έγω, ω άνδρες, ομολογώ, παισαι δή άνδρας πολλούς Ενεκεν αταξίας, δυοις σώζεσθαι μέν ήρκει δι' ύμας, έν τάξει τε δύντων και μαχομένων, όπου δέοι αύτοι δέ λιπόντες τάς τάξεις, προθέοντες άρπάζειν ήθελον, και ύμων πλεονεκτείν. Εὶ δὲ τοῦτο πάντες ἐποιοῦμεν, ἄπαντες ᾶν ἀπωλόμεθα. 10 "Πδη δε και μαλακιζόμενον τινα, και ούκ εθέλοντα ανίστασθαι, άλλα προϊέμενον έαυτον τοῖς πολεμίοις, καὶ ἔπαισα, καὶ έβιασάμην πορεύεσθαι. Εν γάρ τῷ ἰσχυρῷ χειμῶνι καὶ αυτός ποτε άναμένων τινάς συσκευαζομένους, καθεζόμενος συχνόν χρόνον, κατέμαθον αναστάς μόγις, καὶ τὰ σκέλη μό- 18 γις εκτείνας. Εν έμαυτω ούν πείραν λιεβών, έκ τούτου καλ άλλον, οπότε ίδοιμι καθήμενον και βλακεύοντα, ήλαυνον: τὸ γὰρ κινεῖσθαι καὶ ἀνδρίζεσθαι παρείχε θερμασίαν τινά καὶ ὑγυότητα το δε καθησθαι καὶ ἡσυχίαν ἔχειν εώρων ύπουργόν ον τῷ τε ἀποπήγνυσθαι τὸ αἶμα, καὶ τῷ ἀποσή- 20 πεσθαι τούς των ποδων δακτύλους απερ πολλούς καλ υμείς ζατε παθόντας. "Allor δέ γε ζαως υπολειπόμενον που δια διεστώνην, και κωλύοντα και ύμας τους πρόσθεν και ημάς τους όπισθεν πορεύεσθαι, έπαισα πύξ, όπως μη λόγγη ύπὸ τῶν πολεμίων παίοιτο. Καὶ γὰρ οὖν νῦν ἔξεστιν αὖ- 25 τοῖς σωθείσιν, εξ τι ὑπ' έμοῦ ἔπαθον παρὰ τὸ δίκαιον, δίκην λαβείν. Εὶ δὲ ἐπὶ τοῖς πολεμίοις ἐγένοντο, τι μένα αν ούτως έπαθον, ότου δίκην αν ήξίουν λαμβάνειν; 'Απλούς μοι," ἔφη, " ὁ λόγος. Έγω γάρ, εἰ μέν ἐπ' ἀγαθω ἐκόλασά τινα, άξιω ὑπέχειν δίκην, οξαν καὶ γονεζς υίοζς καὶ δι- 30 δάσκαλοι παισί. Καὶ γὰρ οἱ ἰατροὶ τέμνουσι καὶ καίουσιν έπ αγαθώ. Εί δε υβρει νομίζετε με ταύτα πράττειν, ένθυμήθητε, ότι νύν έγω θαφόω σύν τοῖς θεοῖς μάλλον, 🖷

τότε, καὶ θρασύτερός εἰμι νῦν, ἢ τότε, καὶ οἶνον πλείω πίνω. αλλ' όμως ουδένα παίω. έν ευδία γάρ όρω ύμας. Όταν δε γειμών ή, και θάλαττα μεγάλη επιφερηται, ουχ δράτε, ότι καὶ νεύματος μόνου ένεκα γαλεπαίνει μέν πρωε ρεύς τοῖς εν πρώρα, χαλεπαίτει δε πυβερνήτης τοῖς εν πρύμνη: Ίχανα γαρ έν τω τοιούτω καὶ μικρά άμαρτηθέντα, πάντα συνεπιτρίψαι. "Οτι δε δικαίως επαιον αὐτούς, καὶ ύμεις κατεδικάσατε τότε · έχοντες γαρ ου ψήφους αλλ' οπλα παρειστήχειτε, καὶ έξην υμίν έπικουρείν αὐτοῖς, εὶ έβού-10 λεσθε. 'Αλλά μὰ Δία ούτε τούτοις έπεχουρείτε, ούτε σύν έμοι τον ατακτούντα έπαίετε. Τοιγαρούν έξουσίαν έποιήσατε τοῖς κακοῖς αὐτῶν, ὑβρίζειν ἐῶντες αὐτούς. Οἶμαι γάρ, εὶ θέλετε σχοπείν, τοὺς αὐτοὺς εύρήσεσθαι καὶ τότε κακίστους, καὶ νῦν ὑβριστοτάτους. Βοϊσκος γοῦν ὁ πύκτης, 16 δ Θετταλός, τότε μέν διεμάχετο, ώς κάμνων, ἀσπίδα μη φέρειν' νῦν δ', ὡς ἐγὼ ἀκούω, Κοτυωριτῶν πολλοὺς ἄδη ἀποδεδυκεν. Πν ούν σωφρονητε, τούτω ταναντία ποιήσετε, η τοις κύνας ποιούσι. τους μέν γάρ κύνας τους χαλεπους τάς μέν ήμέρας διδέασι, τὰς δὲ νύχτας ἀφιάσι τοῦτον δέ, ῶν 20 σωφρονήτε, την νύκτα μέν δήσετε, την δε ημέραν αφήσετε. Αλλά γάρ," ἔφη, " θαυμάζω, ὅτι, εἰ μέν τινι ὑμων άπηγθόμην, μέμνησθε, καὶ οὐ σιωπάτε εἰ δέ τω η γειμώνα έπεχούρησα, η πολέμιον απήρυξα, η ασθενούντι η απορούντι συνεξεπόρισά τι, τούτων ούδελς μέμνηται ούδ' εξ τινα 25 καλώς τι ποιούντα έπήνεσα, ούδ' εξ τινα άνδοα άγαθον όντα ετίμησα, ως εδυνάμην, οὐδε τούτων μεμνησθε. 'Αλλά μήν καλόν γε καλ δίκαιον, καλ οσιον καλ ήδιον, τών αγαθών μαλλον, η των κακών μεμνησθαι."

Έπ τούτου μέν δή άνίσταντο παὶ άνεμίμνησκον καὶ πε-

ZENOPRNTOS

KTPOT ANABASESS

BIBAION 'EKTON.

Κεφάλαιον α'.

Τ΄ Κ τούτου δε εν τῆ διατριβή οι μεν ἀπὸ τῆς ἀγορᾶς έζων, οἱ δὲ καὶ ληϊζόμενοι ἐκ τῆς Παφλαγονίας. Ἐκλώπευον δε και οι Παφλαγόνες εθ μάλα τους αποσκεδαννυμένους, καλ της νυκτός δέ τους πρόσω σκηνούντας έπειρώντο κακουργείν και πολεμικώτατα πρός άλλήλους είγον έκ τού- 8 των. Ο δε Κορύλας, ος ετύγχανε τότε Παφλαγονίας αρχων, πέμπει παρά τούς Ελληνας πρέσβεις, έχοντας ἵππους καὶ στολάς καλάς, λέγοντας, ὅτι Κορύλας ἔτοιμος εἴη, τοὺς Έλληνας μήτε άδικείν, μήτ' [αὐτὸς] άδικείσθαι. Οἱ δὲ στρατηγοί απεκρίναντο, ότι περί μέν τούτων σύν τη στρα- 10 τια βουλεύσοιντο, έπλ ξενία δε εδέχοντο αὐτούς παρεκάλεσαν δε και των άλλων άνδρων, οθς εδόκει δικαιότατον εξ-Θύσαντες δε βούς των αίχμαλώτων καὶ άλλα ίερεῖα, εὐωχίαν μέν άρχοῦσαν παρεῖχον, καταχείμενοι δὲ ἐν στιβάσιν έδείπνουν, καὶ ἔπινον [έν] κερατίνοις ποτηρίοις, οίς 15 ένετύγχανον έν τῆ χώρα.

Έπεὶ δὲ αἱ σπονδαὶ τε ἐγένοντο καὶ ἐπαιώνισαν, ἀνέστη—
σαν πρῶτον μὲν Θρᾶκες, καὶ πρὸς αὐλὸν ὡρχοῦντο σὺν τοῖς
ὅπλοις, καὶ ἢλλοντο ὑψηλά τε καὶ κούφως, καὶ ταῖς μα—
χαίραις ἐχρῶντο τέλος δὲ ὁ ἕτερος τὸν ἕτερον παίει, ὡς 20

πασι δοκείν πεπληγέναι τον άνδρα, ο δ' έπεσε τεχνικώς πως. Καὶ ἀνέκραγον οἱ Παφλαγόνες. Καὶ ὁ μὲν σκυλεύσας τὰ ὅπλα τοῦ ἐτέρου, ἐξήει ἄδων τὸν Σιτάλκαν ἄλλοι δὲ τῶν Θρακῶν τὸν ἔτερον ἐξέφερον ὡς τεθνεῶτα ἡν ε δὲ οὐδὲν πεπονθώς. Μετά τοῦτο Αἰνιᾶνες καὶ Μάγνητες ἀνέστησαν, οἱ ὡρχοῦντο τὴν καρπαίαν καλουμένην ἐν τοῖς ὅπλοις. Ο δὲ τρόπος τῆς ὀρχήσεως ἦν ὅδε ΄ ὁ μὲν παραθέμενος τὰ ὅπλα σπείρει καὶ ζευγηλατεῖ, πυκνὰ μεταστρεφόμενος, ὡς φοβούμενος ὶ ληστὴς δὲ προςέρχεται ΄ ὁ δ', ἐπεισοῦς τοῦς ἐρίδος καὶ οὐτοι ταῦτ' ἐποίουν ἐν ψυθμῷ πρὸς τὸν αὐλόν καὶ τέλος ὁ Κηστὴς δήσας τὸν ἄνδρα καὶ τὸ ζεῦγος ἀπάγει ΄ ἐνίοτε δὲ καὶ ὁ ζευγηλάτης τὸν ληστήν ἐιτα παρὰ τοὺς βοῦς ζεύξας, ὀπίσω τὼ χεῖρε δεδεμένον ἐλαύνει.

Μετά τουτο Μυσός εἰςῆλθεν, έν έκατέρα τῆ χειρὶ ἔχων πέλτην και τοτέ μεν ως δύο αντιταττομένων μιμούμενος ώργεϊτο, τοτέ δέ ώς πρός ένα έγρητο ταϊς πέλταις, τοτέ δέ έδινείτο καὶ έξεκυβίστα, έχων τὰς πέλτας · ωςτε όψιν [έχων] καλήν φαίνεσθαι. Τέλος δὲ τὸ Περσικόν ωρχεῖτο, κροτών 99 τὰς πέλτας καὶ ἄκλαζε, καὶ έξανίστατο καὶ ταῦτα πάντα έν φυθμώ πρός τον αὐλον έποίει. Επί δε τούτω επιόντες οί Μαντινείς, καὶ άλλοι τινές των Αρκάδων αναστάντες, έξοπλισάμενοι ως έδύναντο κάλλιστα, ἤεσάν τε έν ουθμῷ, πρός τον ένοπλιον ουθμόν αυλούμενοι, και έπαιώνισαν, και 25 δργήσαντο, δίςπερ έν ταϊς πρός τούς θεούς προςόδοις. Ορώντες δέ οἱ Παφλαγόνες, δεινά ἐποιοῦντο, πάσας τὰς δοχήσεις έν δπλοις είναι. Επὶ τούτω όρων ὁ Μυσός έκπεπληγμένους αυτούς, πείσας των Αρκάδων τινά, πεπαμένον δρχηστρίδα, εἰςάγει, σκευάσας ὡς εδύνατο κάλλιστα, καὶ 30 ασπίδα δούς κούφην αὐτη. Ἡ δὲ ωρχήσατο Πυβρίχην έλαφρώς. Ένταῦθα κρότος ήν πολύς καὶ οἱ Παφλαγόνες ήρωτων, εί και γυναϊκες συνεμάχοντο αυτοίς. Οί δ' έλεγον, ότι αθται καλ αι τρεψάμεναι είεν βασιλέα έκ του στρατοπέδου. Τη μέν οθν νυκτί ταύτη τουτο το τέλος έγένετο.

Τη δ' ύστεραία προςηγον αὐτούς εἰς τὸ στράτευμα καὶ έδοξε τοίς στρατιώταις, μήτε άδικείν Παφλαγόνας, μήτε ต่องหรับปิดเ. Μετά τούτο οί μέν πρέσβεις ώχοντο : οί δ' Ελληνες, έπειδή πλοΐα ίκανὰ έδόκει παρείναι, αναβάντες έπλεον ημέραν και νύκτα πνεύματι καλώ, έν αριστερά έχον- 5 τες την Παφλαγονίαν. Τη δ' άλλη αφικνούνται είς Σινώπην, καὶ ώρμισαντο εἰς Αρμήνην τῆς Σινώπης. Σινωπεῖς δὲ οἰκούσι μέν έν τη Παφλαγονική, Μιλησίων δὲ ἄποικοι είσιν. Ούτοι ξένια πέμπουσι τοῖς Ελλησιν, άλφιτων μέν μεδίμνους τριςχιλίους, οίνου δε περάμια χίλια καὶ πεντα- 10 πόσια. Καὶ Χειρίσοφος ένταῦθα ήλθε τριήρεις έχων. Καλ οί μέν στρατιώται προςεδόχων, άγοντά τι σφίσιν ηχειν . δ δε ήγε μεν ούδεν, απήγγελλε δε, ότι επαινοίη αὐτούς καλ Αναξίβιος δ ναύαρχος καὶ οἱ άλλοι, καὶ ὅτι ὑπισχνεζτο Αναξίβιος, εὶ ἀφικνοϊντο ἔξω τοῦ Πόντου, μισθοφοράν αὐ- 18 τοίς ἔσεσθαι.

Καὶ έν ταύτη τῆ Αρμήνη ἔμειναν οἱ στρατιώται ἡμέρας πέντε. 'Ως δε της Ελλάδος εδόκουν έγγυς γ'γνεσθαι, ήδη μαλλον ή πρόσθεν είςήει αὐτούς, ὅπως αν καὶ ἔχοντές τι οξκαδε αφικνοϊντο. Ήγήσαντο ούν, εὶ ένα έλοιντο αρχοντα, 20 μαλλον αν η πολυαρχίας ούσης δύνασθαι τον ένα χρησθαι τω στρατεύματι καὶ νυκτός καὶ ἡμέρας καὶ εἴ τι δέοι λανθάνειν, μαλλον αν [καί] κρύπτεσθαι καὶ εἴ τι αὖ δέοι φθάνειν, ήττον αν ύστερίζειν· οὐ γὰρ αν λόγων δείν πρὸς αλλήλους, αλλά τὸ δόξαν τῷ ένὶ περαίνεσθαι ἄν τὸν δέ 26 ξμπροσθεν γρόνον έκ της νικώσης ξπραττον πάντα οί στρατηνοί. Ως δε ταυτα διενοούντο, ετρέποντο επί τον Σενοσωιτα καὶ οἱ λοχαγοὶ ἔλεγον προςιόντες αὐτῷ, ὅτι ἡ στρατια ούτω γιγνώσκει καὶ εὐνοιαν ένδεικνύμενος Εκαστός τις έπειθεν αὐτὸν ὑποστῆναι τὴν ἀρχήν. Ο δε Ξενοφών τη 30 μέν έβούλετο ταυτα, νομίζων καὶ την τιμην μείζω ουτως ξαυτώ γίγνεσθαι, καὶ πρὸς τοὺς φίλους καὶ εἰς τὴν πόλιν τούνομα μείζον αφίζεσθαι αύτου τυχόν δε και αγαθού τινος αν αίτιος τη στρατιά γενέσθαι.

į

Τὰ μέν δη τοιαύτα ένθυμήματα έπηρεν αὐτόν, ἐπιθυμεῖν αὐτοκράτορα γενέσθαι ἄρχοντα. Όπότε δ' αὖ ένθυμοῖτο, οτι άδηλον μέν παντί ανθρώπω, οπη το μέλλον έξει, δια τούτο δέ και κίνδυνος είη και την προειργασμένην δόξαν 5 αποβαλείν, ηπορείτο. Διαπορουμένω δε αθτώ διακρίται, έδυξε πράτιστον είναι, τοις θεοίς άναποινώσαι * καί παραστησάμενος δύο ἱερεῖα, έθύετο τῷ Διὶ τῷ Βασιλεῖ, ὅςπερ αὐτῷ μαντευτὸς ην έκ Δελφῶν καὶ τὸ ὄναρ δη ἀπὸ τούτου τοῦ θεοῦ ἐνόμιζεν έωρακέναι, ο είδεν, ότε ήργετο ἐπὶ τὸ συν-10 επιμελείσθαι της στρατιάς καθίστασθαι. Καὶ ότε έξ Εφέσου δε ώρματο, Κύρω συσταθησόμενος, αετον ανεμιμνήσκετο δαυτώ δεξιον φθεγγόμενον, καθήμενον μέντοι, όνπερ ό μάντις προιιέμπων αυτόν έλεγεν, ότι μέγας μέν οιωνός είη και ούκ ιδιωτικός, και ένδοξος, έπίπονος 15 μέντοι * καὶ γὰρ τὰ ὄρνεα μάλιστα ἐπιτίθεσθαι τῷ ἀετῷ καθημένω · οὐ μέντοι χρηματιστικόν είναι τὸν οἰωνόν · τὸν γάρ ἀετὸν περιπετόμενον - μαλλον λαμβάνειν τὰ ἐπιτήδεια. Ούτω δέ θυομένω αὐτῷ διαφανῶς ὁ θεὸς σημαίνει, μήτε προςδείσθαι της άρχης, μήτε, εί αίροίντο, αποδέχευθαι. 20 Τοῦτο μέν δή οῦτως έγενετο. Ἡ δέ στρατιά συνήλθε, καὶ πάντες έλεγον ένα αίρεισθαι και έπει τουτο έδοξε, προεβάλλοντο αὐτόν. Ἐπειδή δὲ ἐδόκει δήλον είναι, ὅτι αίρή- . σονται αὐτόν, εἴ τις ἐπιψηφίζοι, ἀνέστη, καὶ ἔλεξε τάδε:

" Έγω, ω ἄνδρες, ηδομαι μεν ὑφ' ὑμων τιμωμενος, εξιτερ
εξάνθρωπός εἰμι, καὶ χάριν ἔχω, καὶ εὐχομαι, δοῦναὶ μοι
τοὺς θεοὺς αἔτιόν τινος ὑμῖν ἀγαθοῦ γενέσθαι το μέντοι
ἐμὲ προκριθηναι ὑφ' ὑμῶν ἄρχοντα, Λακεδαιμονίου ἀνδρὸς
παρόντος, οὐθ' ὑμῖν οὐι' ἐμοὶ δοκεῖ συμφέρον εἶναι, ἀλλ'
ήττον ᾶν διὰ τοῦτο τυγχάνειν, εἴ τι δέοισθε, παρ' αὐτῶν
εμοί τε αὐ οὖ πάνυ τι νομ'ζω τοῦτο ἀσφαλὲς εἰναι. ΄Ορῶ
γάρ, ὅτι καὶ τῆ πατρίδι μου οὐ πρόσθεν ἐπαύσαντο πολεμοῦντες, πρὶν ἐποίησαν πᾶσαν τὴν πόλιν ὁμολογεῖν, Λακεδαιμονίους καὶ αὐτῶν ἡγεμόνας εἶναι. Έπεὶ δὲ τοῦτο ώμο-

λόγησαν, εὐθὺς ἐπαύσαντο πολεμοῦντες, καὶ οὐκέτι πέρα ἐπολιόρκησαν τὴν πόλιν. Εἰ οὐν, ταῦτα ὁρῶν ἐγώ, δοκοίην, ὅπου δυναίμην, ἐνταῦθ ἄκυρον ποιεῖν τὸ ἐκείνων ἀξίωμὰ, ἐκεῖνο ἐννοῶ, μὴ λίαν ᾶν ταχὺ σωφρονισθείην. "Ο δ' ὑμεῖς ἐννοεῖτε, ὅτι ἡττον ᾶν στάσις εἴη ἐνὸς ἄρχοντος, ἢ ε πολλῶν, εὐ ἴστε, ὅτι ἄλλον μὲν ἐλόμενοι οὐχ εὑρήσετε ἐμὲ στασιάζοντα ' νομίζω γάρ, ὅςτις ἐν πολέμῳ ῶν στασιάζει πρὸς ἄρχοντα, τοῦτον πρὸς τὴν ἑαυτοῦ σωτηρίαν στασιάζειν ' ᾶν δ' ἐμὲ ἔλησθε, οὐκ ᾶν θαυμάσαιμι, εἴ τινα εῦροιτε καὶ ὑμῖν καὶ ἐμοὶ ἀχθόμενον."

Έπεὶ δὲ ταῦτ' ἔλεγε, πολὺ μάλλον ἐξανίσταντο, λέγοντες, ώς δέοι αὐτὸν ἄρχειν.' Αγασίας δὲ ὁ Στυμφάλιος εἶπεν, " ὅτι γελοῖον εἔη, εἰ οὕτως ἔχοι, ὡς ὀργιοῦνται Λακεδαιμόνιοι, καὶ ἐὰν σύνδειπνοι συνελθόντες μὴ Λακεδαιμόνιον συμποσίαρχον αἰρῶνται ' ἐπεὶ εἰ οῦτω γε τοῦτ' ἔχει,'' ἔφη, " οὐδὲ 18 λοχαγεῖν ἡμῖν ἔξεστιν, ὡς ἔοικεν, ὅτι ' Αρκάδες ἐσμέν.'' ' Ἐνταῦθα δή, ὡς εἶ εἰπόντος τοῦ ' Αγασίου, ἀνεθορύβησαν.

Καὶ ὁ Σενοφών, ἐπειδή ἐωρα πλείονος ἐνδέον, παρελθών είπεν " 'Αλλ', ω ανδρες," έφη, " ως πανυ είδητε, ομνύω ύμῖν θεούς πάντας καὶ πάσας, ή μην έγώ, έπεὶ την ύμετέραν 20 γνώμην ησθανόμην, έθυόμην, εὶ βέλτιον εξη ύμζη τε, έμοὶ έπιτυέψαι ταύτην την άρχην, καί» έμοί, υποστήναι καί μοι οί θευλ υθτως έν τοῖς ίεροῖς ἐσήμηναν, ως τε καὶ ἰδιώτην αν γνώναι, ότι [ταύτης] της μοναρχίας απέχεσθαί με δεί." Ούτω δη Χειρίσοφον αίρουνται. Χειρίσοφος δ' έπεὶ ήρέθη, 25 παρελθών είπεν " Άλλά," έφη, " ω άνδρες, τουτο μέν ίστε, ότι οὐδ' αν έγωγε ζστασίαζον, εὶ άλλον είλεσθε. Σενοφώντα μέντοι." ἔφη, " ώνήσατε, οὐχὶ ελόμενοι ' ώς καὶ νῦν Δέξιππος ήδη διέβαλεν αὐτὸν πρὸς Αναξίβιον, ο τι έδύνατο, καὶ μάλα έμου αυτόν σιγάζοντος." Ο δε εφη νομίζειν, αυτόν 30 Τιμασίωνι μάλλον συνάρχειν έθελησαι, Δαρδανεί όντι, του Κλεάργου στρατεύματος, η έαυτώ, Δάχωνι όντι. " Επεί μέντοι έμε είλεσθε," έφη, " καὶ έγω πειράσομαι, ο τι αν δύνωμαι, υμας αγαθον ποιείν. Και υμείς ουτω παρασκευάζεσθε, ως αυριον, εάν πλους ή, αναξόμενοι ο δε πλους έσται είς Ηράκλειαν απαντας ουν δεί εκείσε πειρασθαι κατασχείν τὰ δε άλλα, επειδάν εκείσε έλθωμεν, βουλευοόμεθα."

Κεφάλαιον β'.

- δ Έντεῦθεν τῆ ὑστεραία ἀναγόμενοι πνεύματι καλῷ ἔπλεον ἡμέρας δύο παρὰ τὴν γῆν. Καὶ παραπλέοντες έθεωρουν τήν τ' Ἰασονίαν ἀκτήν, ἔνθα ἡ ἸΑργὰ λέγεται ὁρμίσασθαι, καὶ τῶν ποταμῶν τὰ στόματα πρῶτον μὲν τοῦ Θερμώδοντος, ἔπειτα δὲ τοῦ Ἰριος, ἔπειτα δὲ τοῦ Ἰλιος, μετὰ δὲ τοῦ-10 τον τοῦ Παρθενίου · τοῦτον δὲ παραπλεύσαντες, ἀφίκοντο εἰς Ἰηράκλειαν, πόλιν Ἑλληνίδα, Μεγαρέων ἄποικον, οὖυαν δ' ἐν τῆ Μυριανδυνῶν χώρα. Καὶ ὡρμίσαντο παρὰ τῆ Αχερουσιάδι Χερόρονήσω · ἔνθα λέγεται Ἰηρακλῆς ἐπὶ τὸν Κέρβερον κύνα καταβῆναι, οὖ νῦν τὰ σημεῖα δεικνύουσι 15 τῆς καταβάσεως, τὸ βάθος πλέον ἢ ἐπὶ δύο στάδια. Ἐνταῦθα τοῖς Ἑλλησιν οῦ Ἰηρακλεῶται ξένια πέμπουσιν, ἀλφίτων μεδίμνους τριςχιλίους, καὶ οἴνου κεράμια διςχίλια, καὶ βοῦς εἴκοσι, καὶ οῖς ἑκατόν. Ἐνταῦθα διὰ τοῦ πεδίου ψεῖ ποταμός, Λύκος ὅνομα, εὖρος ὡς δύο πλέθρων.
- 20 Οἱ δὲ στρατιῶται συλλεγέντες ἐβουλεύοντο, τὴν λοιπὴν πορείαν πότερον κατὰ γῆν ἢ κατὰ θάλατταν χρὴ πορεύεσθαι ἐκ τοῦ Πόντου. ἀναστὰς δὲ Αύκων ἀχαιὸς εἰπε " Θαυμάζω μέν, ὧ ἄνδρες, τῶν στρατηγῶν, ὅτι οὐ πειρῶνται ἡμῖν ἐκπορίζειν σιτηρέσιον τὰ μὲν γὰρ ξένια οὐ μὴ γένηται τῆ 25 στρατιᾶ τριῶν ἡμερῶν σῖτα ' ὁπόθεν δ' ἐπισιτισάμενοι ποφευσόμεθα, οὐκ ἔστιν," ἔφη. "Ἐμοὶ οὖν δοκεῖ, αἰτεῖν τοὺς Ἡρακλεώτας μὴ ἔλαττον ἢ τριςχιλίους Κυζικηνούς." ἄλλος δὲ εἰπε, " [Μηνὸς μισθόν,] μὴ ἔλαττον ἢ μυρίους καὶ ἔλομένους πρέσβεις αὐτίκα μάλα, ἡμῶν καθημένων, πέμπει»

πρὸς τὴν πόλιν, καὶ εἰδίται, ὅ τι ἄν ἀπαγγέλλωσι, καὶ πρὸς ταῦτα βουλεύεσ θαι." Ἐντεῦθεν προὐβάλοντο πρέσβεις, πρῶτον μὲν Χειρίσοφον, ὅτι ἄρχων ἤρητο : εἰσὶ δ' οῦ καὶ Ξενοφῶντα : οἱ δ' ἰσχυρῶς ἀπεμάχοντο : ἀμφοῦν γὰρ ταὐτὰ ἐδόκει, μὴ ἀναγκάζειν πόλιν Ἑλληνίδα καὶ φιλίαν ὅ τι μὴ αὐ- 5 τοὶ ἐθέλοντες διδοῖεν. Ἐπεὶ δ' οὖν σὖτοι ἐδόκουν ἀπρόθυμοι εἶναι, πέμπουσι Αύκωνα ἀχαιόν, καὶ Καλλίμαχον Παρξάωιον, καὶ ἀγασίαν Στυμφάλιον. Οὖτοι ἐλθόντες ἔλεγον τὰ δεδογμένα : τὸν δὲ Αύκωνα ἔφασαν καὶ ἐπαπειλεῖν, εἰ μὴ ποιήσαιεν ταῦτα [πάντα]. ἀχούσαντες 10 δ' οἱ Ἡρακλεῶται, βουλεύσεσθαι ἔφασαν καὶ εὖθὺς τά τε χρήματα ἐκ τῶν ἀγρῶν συνῆγον, καὶ τὴν ἀγορὰν εἴσω ἀνεσκεύασαν, καὶ αἱ πύλαι ἐκέκλειντο, καὶ ἐπὶ τῶν τειχῶν ὅπλα ἐφαΙνετο.

Έχ τούτου οι ταράξαντες ταυτά, τούς στρατηγούς ήτιώντο 15 διαφθείρειν την πράξιν καὶ συνίσταντο οί Αρκάδες καὶ οί Αναιοί προειστήκει δε μάλιστα αὐτῶν Καλλίμανός τε δ Παρβάσιος καὶ Λύκων ὁ Αγαιός. Οἱ δὲ λόγοι ἡσαν αὐτοῖς, ώς αἰσχρον εἴη ἄρχειν ενα Αθηναῖον Πελοποντησίων καὶ Δακεδαιμονίων, μηδεμίαν δύναμιν παρεχόμενον είς την 20 στρατιάν και τους μέν πόνους σφας έχειν, τὰ δὲ κέρδη άλλους, καὶ ταῦτα τὴν σωτηρίαν σφών κατειργασμένων εἶναι γάο τούς κατειργασμένους 'Αρκάδας καὶ 'Αχαιούς ' τὸ δ' άλλο στράτευμα οὐδέν είναι ' (καὶ ην δέ τη αληθεία ὑπέρ ημισυ τοῦ όλου στρατεύματος Αρκάδες καὶ Αχαιοί) εἰ οὖν σω- 25 φρονοίεν ούτοι, συστάντες, καὶ στρατηγούς ελόμενοι έαυτών, καθ' ξαυτούς [τε] αν την πορείαν ποιοίντο, καὶ πειρώντο άγαθόν τι λαμβάνειν. Ταῦτα ἔδοξε καὶ ἀπολιπόντες Χειρίσοφον, εἴ τινες ἦσαν παρ' αὐτῷ Αρκάδες ἢ Αχαιοί, καὶ Σενοφώντα, συνέστησαν καὶ στρατηγούς αίρουνται έαυτών 30 δέκα τούτους δε έψηφίσαντο έκ τῆς νικώσης, ο τι δοκοίη τούτο ποιείν. Η μέν οὖν τοῦ παντὸς ἀρχή Χειρισόφω ένταῦθα κατελύθη, ημέρα έκτη η έβδόμη, αφ' ης ήρέθη.

3

Σενοφών μέντοι έβούλετο κοινή μετ' αὐτών την πορείαν ποιείσθαι, νομίζων, ούτως ασφαλέστερον είναι, η ίδια έχαστον στέλλεσθαι ' άλλά Νέων ἔπειθεν αὐτὸν καθ' ξαυτὸν ποοεύεσθαι, απούσας του Χειρισόφου, ότι Κλέανδρος ό έν Βυε ζαντίω άρμοστης φαίη, τριήρεις έχων ηξειν είς Κάλπης λιμένα οπως ούν μηδείς μετάσχοι, άλλ' αύτοι και οι αύτων στρατιώται έκπλεύσειαν έπὶ των τριήρων, διὰ ταῦτα συνεβούλευε. Καὶ Χειρίσοφος, αμα μέν άθυμων τοῖς γεγενημένοις, αμα δε μισων έχ τούτου τὸ στράτευμα, επιτρέπει 10 αὐτῷ ποιεῖν, ὅ τι βούλεται. Ξενοφῶν δὲ ἔτι μέν ἐπεχείρησεν απαλλαγείς της στρατιάς έκπλευσαι. Θυομένω δε αυτώ τώ Ήγεμόνι Ἡρακλεῖ, καὶ κοινουμένω, πότερα λώον καὶ ἄμεινον εξη στρατεύεσθαι, έγοντι τούς παραμείναντας τών στρατιώτων, ή απαλλάττεσθαι, έσήμηνεν ό θεός τοῖς ίεροῖς, συ-15 στρατεύεσθαι. Ούτω γίγνεται τὸ στράτευμα τριχά ' Αρκάθες μέν καὶ Αχαιοί πλείους η τετρακιςχίλιοι καὶ πενταχόσιοι, όπλιται πάντες * Χειρισόφω δε όπλιται μέν είς τετρακοσίους καὶ χιλίους, πελτασταὶ δὲ εἰς ἐπτακοσίους, οἱ Κλεάρχου Θράκες. Σενοφώντι δε οπλίται μέν είς έπτακο-20 σίους καὶ χιλίους, πελτασταὶ δὲ εἰς τριακοσίους ΄ ἱππικὸν δὲ μόνος οίτος είχεν, αμφί τους τετταράκοντα ίππέας.

Καὶ οἱ μὲν ᾿Αρχάδες, διαπραξάμενοι πλοῖα παρὰ τῶν ἡρακλεωτῶν, πρῶτοι πλέουσιν, ὅπως ἐξαίφνης ἐπιπεσόντες τοῖς Βιθυνοῖς, λάβοιεν ὅτι πλεῖστα ἡ καὶ ἀποβαίνουσιν εἰς δε Κάλπης λιμένα, κατὰ μέσον πως τῆς Θράκης. Χειρίσοφος δ ἐνθὺς ἀπὸ τῆς πόλεως τῶν Ἡρακλεωτῶν ἀρξάμενος, πεζῆ ἐπορεύετο διὰ τῆς χώρας ἡ ἐπεὶ δὲ εἰς τὴν Θράκην ἐνέβαλλε, παρὰ τὴν θάλατταν ἐπορεύετο ἡ καὶ γὰρ ἤδη ἠσθένει Ενοφῶν δέ, πλοῖα λαβών, ἀποβαίνει ἐπὶ τὰ ὅρια τῆς Θρά20 κης καὶ τῆς Ἡρακλεωτιδος, καὶ διὰ μεσογαίας ἐπορεύετο.

Κεφάλαιον γ'.

[Ον μὰν οὐν τρόπον ἢ τε Χειρισόφου ἀρχὴ τοῦ παντὸς κατελύθη, καὶ τοῦν Ἑλλήνων τὸ στράτευμα ἐσχίσθη, ἐν τοῖς ἐπάνω εἴρηται.] Ἐπραξαν δ' αὐτῶν Εκαστοι τάδε· Οἱ μὰν Αρκάδες, εἰς ἀπέβησαν νυκτὸς εἰς Κάλπης λιμένα, πορεύονται εἰς τὰς πρώτας κώμας, στάδια ἀπὸ θαλάττης ὡς ε τριάκοντα. Ἐπεὶ δὲ φῶς ἐγένετο, ἦγεν Εκαστος στρατηγὸς τὸ ἑαυτοῦ λάχος ἐπὶ κώμην ὁποια δὲ μείζων [κώμη] ἐδόκει εἰναι, σύνδυο λόχους ἦγον οἱ στρατηγοί. Συνεβάλοντο δὲ καὶ λόφον, εἰς ὅν δέοι πάντας ἀλίζεσθαι καὶ, ἄτε ἐξαίφνης ἐπιπεσόντες, ἀνδράποδά τε πολλὰ ἔλαβον, καὶ πρό- 10 βαια πολλὰ περιεβάλοντο.

Οί δὲ Θράκες ήθροίζοντο οἱ διαφυγόντες πολλοὶ δὲ διέφυγον, πελτασταλ όντες, όπλίνας, έξ αὐτών τών χειρών. Επεί δε συνελέγησαν, πρώτον μεν τῷ Σμίκρητος λόχω, ενός των Αρχάδων στρατηγών, απιόντι ήδη είς τὸ συγκείμενον, 16 καὶ πολλά χυήματα άγοντι, έπιτίθενται. Καὶ τέως μέν έμάχυντο αμα πορευόμενοι οἱ Ελληνες έπὶ δὲ διαβάσει γαράδρας τρέπονται αὐτούς καὶ αὐτόν μέν τὸν Σμίκρητα αποκτιννύασι, καὶ τοὺς ἄλλους πάντας άλλου δὲ λόχου τῶν δέκα στρατηγών, τοῦ Ἡγησώνδυου, οκτώ μόνους κατέλιπον, 20 καὶ αὐτὸς Ἡγήσανδρος ἐσώθη. Καὶ οἱ ἄλλοι μὲν λοχαγοὶ συνηλθον, οί μέν σύν πράγμασιν, οί δ' άνευ πραγμάτων οί δέ Θράκες, έπεὶ εὐτύχησαν τοῦτο τὸ εὐτύχημα, συνεβόων τε αλλήλους, και συνελέγοντο έφφωμένως της νυκτός. Καί αμα τη ημέρα κύκλο περί τὸν λόφον, ἔνθα οί Ελληνες έστρα- 28 τοπεδεύοντο, ετάττοντο καὶ ίππεῖς πολλοὶ καὶ πελτασταί, καὶ ἀεὶ πλείονες συνέρδεον καὶ προςέβαλλον πρός τούς όπλίτας ἀσφαλώς οι μέν γὰς Έλληνες ούτε τοξότην είχον ούτε ακοντιστήν ούτε ίππέα οί δέ, προςθέοντες καὶ προςελαύνοντες ηκόντιζον οπότε δ' αὐτοῖς έπίσιεν, δαδίως απέ- 20 φειγον · άλλοι δὲ άλλη ἐπετίθεντο. Καὶ τῶν μὲν πολλοὶ ἐτιιρώσκοντο, τῶν δὲ οὐδείς · ὥςτε κινηθῆναι οὐκ ἐδύναντο ἐκ τοῦ χωρίου, ἀλλὰ τελευτῶντες καὶ ἀπὸ τοῦ ὕδατος εἰργον αὐτοὺς οἱ Θρᾶκες. Ἐπεὶ δ' ἀπορία πολλὴ ἡν, διελέδ γοντο περὶ σπονδῶν · καὶ τὰ μὲν ἄλλα ὧμολόγητο αὐτοῖς, ὁμήρους δ' οὐκ ἐδίδοσαν οἱ Θρᾶκες, αἰτούντων τῶν Ἑλλήνων · ἀλλ' ἐν τούτῳ ἴσχετο. Τὰ μὲν δὴ τῶν ᾿Αρκάδων οὕτως εἶχε.

Χειρίσοφος δέ, ἀσφαλῶς πορευόμενος παρὰ θάλατταν, 10 ἀφικνεῖται εἰς Κάλπης λιμένα. Σενοφῶντι δέ, διὰ τῆς μεσογαίας πορευομένο, οἱ ἱππεῖς προκαταθέοντες ἐντυγχάνουσι πρεσβύταις πορευομένοις ποι. Καὶ ἐπειδὴ ἤχθησαν πρὸς Σενοφῶντα, ἐρωτῷ αὐτούς, εἴ που ἤσθηνται ἄλλου στρατεύματος ὅντος Ἑλληνικοῦ. Οἱ δ' ἔλεγον πάντα τὰ γεγενημένα, 16 καὶ νῦν ὅτι πολιορκοῦνται ἐπὶ λόφου, οἱ δὲ Θρᾶκες πάντες περικεκυκλωμένοι εἶεν αὐτούς. Ἐνταῦθα τοὺς μὲν ἀνθρώπους τούτους ἐφύλαττεν ἰσχυρῶς, ὅπως ἡγεμόνες εἶεν, ὅπη δέοι ΄ σκοποὺς δὲ καταστήσας [δέκα], συνέλεξε τοὺς στρατιώτας, καὶ ἔλεξεν ΄

20 " Ανδρες στρατιώται, των Αρκάδων οι μεν τεθνάσιν, οι δε λοιποι επι λόφου τινός πολιορκούνται. Νομίζω δ' εγωγε, ει και εκείνοι απολούνται, οὐδ' ήμιν είναι οὐδεμίαν σωτηρίαν, οῦτω μεν πολλών ὅντων πολεμίων, οῦτω δε τεθαρψηκότων. Κράτιστον οὐν ἡμίν, ὡς τάχιστα βοηθείν τοῖς ἀνδράσιν, 25 ὅπως, εἰ ἔτι εἰσὶ σωοι, σὺν έκείνοις μαχώμεθα, καὶ μὴ μόνοι λειφθέντες μόνοι καὶ κινδυνεύσωμεν. Νῦν μεν οὖν στρατοπεδευώμεθα, προελθόντες, ὅσον ἄν δοκῆ καιρὸς είναι εἰς τὸ δειπνοποιεῖσθαι ' εως δ' ἀν πορευώμεθα, Τιμασίων, ἔχων τοὺς ἱππέας, προελαυνέτω, ἐφορῶν ἡμᾶς, καὶ σκοπείτω τὰ ἔμπροσθεν, ὡς μηδεν ἡμᾶς λάθη." Παρέπεμψε δε καὶ τῶν γυμνήτων ἀνθρώπους εὐζώνους εἰς τὰ πλάγια καὶ εἰς τὰ ἄκια, ὅπως, εὶ πού τι ποθεν καθορῶεν, σημαίνοιεν ' ἐκέλευε δὲ καίειν ἄπαντα, ὅτω ἐντυγχάνοιεν καυσίμφ. " Εμιεῖς

μέν γαρ αποδραίημεν αν ουδαμού ένθένδε πολλή μέν γαρ," έφη, " είς Ηράκλειαν πάλιν απιέναι, πολλή δε είς Χρυσόπολιν διελθείν : οἱ δὲ πολέμιοι πλησίον : εἰς Κάλπης δὲ λιμένα, ένθα Χειρίσοφον εἰκάζομεν είναι, εἰ σέσωσται, έλαχίστη ὁδός. Alla dn exel uer oute nloia eater, ole anonlevoouueda. 5 μένουσι δε αὐτοῦ οὐδε μιᾶς ἡμέρας έστὶ τὰ έπιτήδεια. Τῶν δέ πολιορχουμένων απολομένων, σύν τοῖς Χειρισόφου μόνοις κακιόν έστι διακινδυνεύειν, η τωνδε σωθέντων παντας είς ταὐτὸν έλθόντας κοινή της σωτηρίας έχεσθαι. 'Αλλά χρή παρασκευασαμένους την γνώμην πορεύεσθαι, ώς νῦν η 10 εύκλεως τελευτησαί έστιν, η κάλλιστον έργον έργασασθαι, Ελληνας τοσούτους σώσαντας. Καὶ ὁ θεὸς ἴσως ἄγει οῦτως, ος τούς μεγαληγορήσαντας, ώς πλέον φρονούντας, ταπεινώσαι βούλεται ήμας δέ, τους από των θεών αρχομένους, έντιμοτέρους έχείνων καταστήσαι. 'Αλλ' ξπεσθαι χρή 18 καί προςέχειν τὸν νοῦν, ὡς ᾶν τὸ παραγγελλόμενον δύνησθε MOLELY."

Ταῦτ' εἰπών ἡγεῖτο. Οἱ δ' ἱππεῖς, διασπειρόμενοι έφ' οσον καλώς είχεν, Εκαιον, ή έβαδιζον. Καὶ οί πελτασταὶ έπιπαριόντες κατά τὰ ἄκρα, ἔκαιον πάντα, ὅσα καύσιμα 👀 έωρων καὶ ή στρατιὰ δέ, εξ τινι παραλειπομένω έντυγχάνοιεν : ώςτε πάσα ή χώρα αξθεσθαι έδόκει, και το στράτευμα πολύ είναι. Έπει δ' ώρα ήν, κατεστρατοπεδεύσαντο έπι λόφον έκβάντες, και τά τε των πολεμίων πυρά έωρων, απείχον γάρ ώς τετταράκοντα στάδια, καὶ αὐτοὶ ώς εδύναντο 25 πλείστα πυρά έκαιον. Επεί δ' έδείπνησαν τάχιστα, παρηγγέλθη τὰ πυρὰ κατασβεννύναι πάντα. Καὶ τὴν μὲν νύκτα φυλακάς ποιησάμενοι έκάθευδον : αμα δε τη ημέρα προςευξάμενοι τοῖς θεοῖς, καὶ συνταξάμενοι ώς εἰς μάχην, ἐπορεύοντο ή έδύναντο τάχιστα. Τιμασίων δέ καὶ οἱ ἱππεῖς, ἔχοντες 20 τους ήγεμόνας και προελαύνοντες, έλαθον αυτους έπι τω λόφω γενόμενοι, ένθα έπολιορχούντο οί Ελληνες. Καὶ οὐχ ὁρῶσιν ούτε τὸ φίλιον στράτευμα, ούτε τὸ πολέμιον : (καὶ ταῦτα παραγγέλλουσι πρός τόν Σενοφώντα καὶ τὸ στράτευμα)
γραϊδια δὲ καὶ γερόντια καὶ προβάτια ὀλίγα καὶ βοῦς καταλελειμμένους. Καὶ τὸ μὲν πρῶτον θαῦμα ἦν, τὶ εἴη τὸ
γεγενημένον ΄ ἔπειτα δὲ καὶ τῶν καταλελειμμένων ἐπυνθά5 νοντο, ὅτι οἱ μὲν Θρᾶκες εὐθὺς ἀφ᾽ ἐσπέρας ῷχοντο ἀπιόντις ΄ ἔωθεν δὲ καὶ τοὺς Ελληνας ἔφασαν οἴχεσθαι ὅπου
δέ, οὐκ εἰδέναι.

Ταύτα ακούσαντες οἱ αμφὶ Σενοφώντα, έπεὶ ἡρίστησαν, συσκευασάμενοι επορεύοντο, βουλόμενοι ώς τάχιστα συμμί-10 ξαι τοῖς ἄλλοις εἰς Κάλπης λιμένα. Καὶ πορευόμενοι ξώρων τὸν στίβον τῶν Αρκάδων καὶ Αχαιῶν κατὰ τὴν ἐπὶ Κάλπης Έπεὶ δ' ἀφίκοντο εἰς τὸ αὐτό, ἄσμενοί τε εἰδον άλλήλους, και ήσπάζοντο ώς περ άδελφούς. Και έπυνθάνοντο οί Αρχάδες των περί Σενοφώντα, τί τὰ πυρά κατασβέπειαν 16 " ήμεὶς μέν γάρ," ἔφασαν, " ώόμεθα, ὑμᾶς τὸ μέν πρῶτον, έπειδή τὰ πυρά ούχ έωρωμεν, τῆς νυκτὸς ἥξειν ἐπὶ τοὺς πολεμίους και οι πολέμιοι δέ, ώς γ' ήμιν έδόκουν, τούτο δείσαντες απήλθον το σχεδοι γαρ αμφί τουτον τον χρόνον απήεσαν. Έπεὶ δ' οὐκ ἀφίκεσθε, ὁ δὲ χρόνος εξήκεν, ώόμεθ, 20 ύμας, πυθομένους τὰ παρ' ήμιν, φυβηθέντας οίχεσθαι αποδράντας έπὶ θάλατταν καὶ έδόχει ήμιν, μη απολιπέσθαι ύμων. Ούτως οὖν καὶ ἡμεῖς δεῦρο ἐπορεύθημεν."

Κεφάλαιον δ'.

Ταύτην μέν οὖν τὴν ἡμέραν αὐτοῦ ηὐλίζοντο ἐπὶ τοῦ 25 αἰγιαλοῦ πρὸς τῷ λιμένι. Τὸ δὲ χωρίον τοῦτο, ὅ καλεῖται Κάλπης λιμήν, ἔστι μὲν ἐν τῆ Θράκη τῆ ἐν τῆ ᾿Ασία ἀρξαμένη δὲ ἡ Θράκη αῦτη ἐστὶν ἀπὸ τοῦ στόματος τοῦ 1/όντου μέχρις Ἡρακλείας, ἐπὶ δεξιὰ εἰς τὸν Πόντον εἰςπλέοντι. Καὶ τριήρει μέν ἐστιν εἰς Ἡράκλειαν ἐκ Βυζαντίου κώπαις ἡμέρας 20 μάλα μακρᾶς πλοῦς ἐν δὲ τῷ μέσῳ ἄλλη μὲν πόλις οὐδεμία,

ούτε φιλία, ούτε Ellnvic, άλλά Θράκες Βιθυνοί καὶ ούς αν λάβωσι των Ελλήνων [η] έκπίπτοντας η άλλως πως, δειτα ύβρίζειν λέγονται τοὺς Ελληνας. Ο δε Κάλπης λιμήν έν μέσω μέν κείται έκατέρωθεν πλεύντων έξ 'Πρακλείας καὶ Βυζαντίου . Eate d' en in Salaten mounelueron ympion, to nen eic inn 5 θάλατταν καθήκον αὐτοῦ, πέτρα ἀπορύως, ῦψος, ὅπη ἐλάγιστον, ού μεζον εξχοσιν δργυιών . δ δε αυγήν, δ είς την γην ανήχων του γωρίου, μάλιστα τεττάρων πλέθρων τὸ εὖορς το δ' έντος του αύχενος χωρίον, ίκανον μυρίοις άνθρώποις ολεήσαι. Διμήν δ' ύπ' αὐτη τη πέτρα, τὸ πρὸς 10 έσπέραν αιγιαλόν έχων. Κρήνη δε ήδέος ύδατος καὶ αφθονος δέουσα έπ' αὐτη τη θαλάττη, ὑπὸ τη ἐπικρατεία τοῦ γωρίου. Ξύλα δε πολλά μεν και άλλα, πάνυ δε πολλά καλ παλά ναυπηγήσιμα έπ' αὐτῆ τη θαλάττη. Τὸ δὲ όρος τὸ έν τῶ λιμένι εἰς μεσόγαιαν μέν ἀνήκει, ὅσον ἐπὶ εἴκοσι σταδί- 15 ους. καὶ τοῦτο γεωδες καὶ ἄλιθον τὸ δὲ παρά θάλατταν, πλέον η έπὶ εἴκοσι σταδίους, δασύ πολλοῖς καὶ παντοδαποῖς καὶ μεγάλοις ξύλοις. Ἡ δ' άλλη γώρα καλή καὶ πολλή και κώμαι έν αὐτη είσι πολλαί και εῦ οἰκούμεναι * φέρει γάρ ή γή και κριθάς και πυρούς και δυπρια πάντα και με- 20 λίνας καὶ σήσαμον καὶ σῦκα άρκοῦντα καὶ άμπέλους πολλάς καὶ ήδυοίνους, καὶ τάλλα πάντα, πλην έλαιῶν. Ἡ μέν χώρα ην τοιαύτη.

Έσκήνουν δε έν τῷ αἰγιαλῷ πρὸς τῷ θαλάττη εἰς δε τὸ πόλισμα αν γενόμενον οὐκ εβούλοντο στρατοπεδεύεσθαι 35 ἀλλά εδόκει καὶ τὸ ελθεῖν ενταῦθα εξ ἐπιβουλῆς εἶναι, βουλομένων τινών κατοικίσαι πόλιν. Τῶν γὰρ στρατιωτών οἱ πλεῖστοι ἦσαν οὐ σπάνει βίου ἐκπεπλευκότες ἐπὶ ταὐτην τὴν μισθοφοράν, ἀλλὰ τὴν Κύρου ἀρετὴν ἀκούοντες, οἱ μὲν καὶ ἄ-δρας ἄγοντες, οἱ δὲ καὶ προςανηλωκότες χρήματα, καὶ 30 τούτων ἔτεροι ἀποδεδρακότες πατέρας καὶ μητέρας, οἱ δὲ καὶ τέκνα καταλιπόντες, ὡς χρήματα αὐτοῖς κτησαμενοι ἤξοντες πάλιν, ἀκούοντες καὶ τοὺς ἄλλους τοὺς παρὰ Κύρφ

πολλά καὶ ἀγαθὰ πράττειν. Τοιούτοι οὖν ὅντες, ἐπόθουν εἰς τὴν Ἑλλάδα σώζεσθαι.

Επειδή δε υστεραία ήμερα εγένετο της είς ταυτό συνόδου, έπ έξόδω έθύετο Σενοφών ανάγκη γαρ ήν, έπὶ τὰ · Επιτήδεια έξάγειν· Επενόει δε και τους νεκρούς θάψαι. Επεί δε τα ίερα έγενετο, είποντο και οί Αμκάδες, και τούς νεκρούς, τούς μέν πλείστους ένθαπερ έπεσον, εκάστους έθαψαν (ήδη γάρ ήσαν πεμπταῖοι, καὶ οὐχ οἰόν τε άναιρεῖν έτι ην ') ένίους δε τους έκ των όδων συνενεγκόντες, έθαψαν 10 έχ τῶν ὑπαρχόντων ὡς ἐδύναντο κάλλιστα · οὕς δὲ μὴ εὕρισχον, χενοτάφιον αὐτοῖς ἐποίησαν μέγα, [καὶ πυράν μεγάλην,] καὶ στεφάνους ἐπέθεσαν. Ταῦτα δὲ ποιήσαντες ἀνεγώρησαν έπὶ τὸ στρατόπεδον. Καὶ τότε μέν δειπνήσαντες έκοιμήθησαν τη δ' ύστεραία συνηλθον οί στρατιώται πάν-18 τες συνηγον δε αὐτοὺς μάλιστα Αγασίας Στυμφάλιος, ὁ λοχαγός, καὶ Ἱερώνυμος Ἡλεῖος, λοχαγός, καὶ ἄλλοι οἱ πρεσβύτατοι τῶν Αρκάδων καὶ δόγμα ἐποιήσαντο, ἐάν τις τοῦ λοιπου μνησθή δίχα τὸ στράτευμα ποιείν, θανάτω αὐτὸν ζημιούσθαι καὶ κατά χώραν ἀπιέναι, ἦπερ πρόσθεν εἶχε τὸ 20 στράτευμα, καὶ ἄρχειν τοὺς πρόσθεν στρατηγούς. Χειρίσοφος μεν ήδη τετελευτήκει, φάρμακον πιών, πυρέττων τὰ δ' έκείνου Νέων ὁ Ασιναῖος παρέλαβε.

Μετὰ δὲ ταῦτα έξαναστὰς εἶπε Ξενοφῶν " "Ω ἄνδρες σρατιῶται, τὴν μὲν πορείαν, ὡς ἔοικε, δῆλον ὅτι πεζῆ ποιη26 τέον οὐ γὰρ ἔστι πλοῖα ἀνάγκη δὲ πορεύεσθαι ἤδη οὐ γὰρ ἔστι μένουσι τὰ ἐπιτήδεια. "Ημεῖς μὲν οὐν," ἔφη,
" θυσόμεθα ὑμᾶς δὲ δεῖ παρασκευάζεσθαι ὡς μαχουμένους, εἴ ποτε καὶ ἄλλοτε οἱ γὰρ πολέμιοι ἀνατεθαρψήκασιν." Έκ τοῦτου ἐθύοντο οἱ στρατηγοί, μάντις δὲ παρῆν
20 λοηξίων Αρκάς ὁ δὲ Σιλανὸς ὁ λμβρακιώτης ἤδη ἀποδεδράκει, πλοῖον μισθωσάμενος, ἔζ Ἡρακλείας. Θυομένοις δὲ ἐπὶ τῆ ἀφόδω οὐκ ἐγίγνετο τὰ ἱερά. Ταύτην μὲν οὖν τὴν ἡμέραν ἐπαύσαντο. Καί τινες ἐτόλμων λέγειν, ὡς ὁ

Ζενοφών, βουλόμενος το χωρίον οίκίσαι, πέπεικε τον μάντιν λίγειν, ως τὰ ἱερὰ οὐ γίγνεται ἐπὶ ἀφόδω. Ἐντεῦθεν κηρύξας Σενοφών, τῆ αὔριον παρεῖναι ἐπὶ τὴν θυσίαν τὸν βουλόμενον, καὶ μάντις εἴ τις εἴη, παραγγείλας παρεῖναι, ως συνθεασόμενον τὰ ἱερά, ἔθυε καὶ ἐνταῦθα παρῆσαν πολοί. Θυομένων δὲ πάλιν εἰς τρὶς ἐπὶ τῆ ἀφόδω, οὐκ ἐγίχετο τὰ ἱερά. Ἐκ τούτου χαλεπώς εἶχον οἱ στρατιώται καὶ γὰρ τὰ ἐπιτήθεια ἐπελιπεν, ἃ ἔχοντες ἦλθον, καὶ ἀγορὰ οὐδεμία παρῆν.

Έκ τούτου συνελθόντων, είπε πάλιν Σενοφών "Ω 10 ἄνδρες, έπὶ μὲν τῆ πορεία, ὡς ὁρᾶτε, τὰ ἱερὰ οὔπω γίγνε-ται τῶν δ' ἐπιτηδείων ὁρῶ ὑμᾶς δεομένους ἀνάγκη οὖν μοι δοκεῖ εἶναι, θύεσθαι περὶ αὐτοῦ τοὐτου." Αναστὰς δέ τις εἶπε "Καὶ εἰκότως ἄρα ἡμῖν οὐ γίγνεται τὰ ἱερά ὡς γάρ ἐγώ, ἀπὸ τοῦ αὐτομάτου χθὲς ἢκοντος πλοίου, ἤκου-15 σά τινος, ὅτι Κλἰανδρος [ὁ] ἐκ Βυζαντίου ἀρμοστὴς μέλλει ἢξειν, πλοῖα ἔχων καὶ τριήρεις." Έκ τούτου δὲ ἀναμένειν μὲν πᾶσιν ἐδόκει ' ἐπὶ δὲ τὰ ἐπιτήδεια ἀναγκαῖον ἦν ἔξιέναι ' καὶ ἐπὶ τούτῳ πάλιν ἐθύετο εἰς τρίς, παὶ οὐκ ἐγίγνετο τὰ ἱερά ' καὶ ἤδη καὶ ἐπὶ σκηνὴν ἰόντες τὴν Σενοφῶντος, 20 ἔλεγον, ὅτι οὐκ ἔχοιεν τὰ ἐπιτήδεια. ΄Ο δ' οὐκ ᾶν ἔφη έξαγαςῖν, μὴ γιγνομένων τῶν ἱερῶν.

Καὶ πάλιν τῆ ὑστεραία ἐθύετο, καὶ σχεδόν τι πάσα ἡ στρατιά, διὰ τὸ μέλειν πάσιν, ἐκυκλοῦτο περὶ τὰ ἱερά τὰ δὲ θύματα ἐπελελοίπει. Οἱ δὲ στρατηγοὶ ἐξῆγον μὲν οὔ, 25 συνεκάλεσαν δέ. Εἰπεν οὖν ὁ Ξενοφῶν " "Ισως οἱ πολέμιοι συνειλεγμένοι εἰσί, καὶ ἀνάγκη μάχεσθαι εἰ οὖν, καταλιπόντες τὰ σκεύη ἐν τῷ ἐρυμνῷ, ὡς εἰς μάχην παρεσκευαμένοι ἴοιμεν, ἴσως ᾶν τὰ ἱερὰ μᾶλλον προχωροίη ἡμῖν." Ακούσαντες δὲ οἱ στρατιῶται ἀνέκραγον, ὡς οὐδέν δέον εἰς 20 τὸ χωρίον ἄγειν, αλλὰ θύεσθαι ὡς τάχιστα. Καὶ πρόβατα μὲν οὐκέτι ἦν, βοῦν δὲ ὑφ ἀμάξης πριάμενοι ἐθύοντο καὶ Σενοφῶν Κλεάνορος ἐδεήθη τοῦ Αρκάδος προθυμεῖσθαι, εἴ τι ἐν τούτῷ εἴη. Αλλ οὐδ ὡς ἐγένετο τὰ ἱερά.

Νέων δὲ ἦν μὲν στρατηγὸς κατὰ τὸ Χειρισόφου μέρος ἐπεὶ δὲ ἑώρα τοὺ; ἀνθρώπους, ὡς εἶχον δεινῶς τῆ ἐνδεἰα, βουλόμενος αὐτοῖς χαρίσασθαι, εὖρών τινα ἄνθρωπον Ἡρακλεώτην, ὅς ἔφη κώμας ἐγγὺς εἰδέναι, ὅθεν εἔη λαβεῖν τὰ δ ἐπιτήθεια, ἐκήρυξε, τὸν βουλόμενον ἰέναι ἐπὶ τὰ ἐπιτήθεια, ὡς ἡγεμόνος ἐσομένου. Εξέρχονται δὴ σὺν δορατίοις, καὶ ἀσκοῖς, καὶ θυλάκοις, καὶ ἄλλοις ἀγγείοις, εἰς διςχιλίους ἀνθρώπους. Ἐπειδὴ δὲ ἦσαν ἐν ταῖς κώμαις, καὶ διεσπείροντο ὡς ἐπὶ τὸ λαμβάνειν, ἐπιπίπτουσιν αὐτοῖς οἱ Φαρνανοῖς, βουλόμενοι σὺν τοῖς Βιθυνοῖς, εἰ δύναιντο, ἀποκωλῦσαι τοὺς Ἑλληνας, μὴ ἐλθεῖν εἰς τὴν Φρυγίαν. Οὐτοι οἱ ἱππεῖς ἀποκτείνουσι τῶν Ἑλλήνων οὐ μεῖον [ῆ] πεντακουίους· οἱ δὲ λοιποὶ ἐπὶ τὸ ὄρος ἀνέφυγον.

18 Έκ τούτου ἀπαγγέλλει τις ταῦτα τῶν ἀποπεφευγότων εἰς τὸ στρατόπεδον. Καὶ Σενοφῶν, ἐπειδὴ οὐκ ἐγιγένητο τὰ ἱερὰ ταύτη τῆ ἡμέρα, λαβὼν βοῦν ὑπὸ ἀμάξης, οὐ γὰρ ἦν ἄλλα ἱερεῖα, σφαγιασάμενος ἐβοήθει, καὶ οἱ ἄλλοι οἱ μέχρι πεντήκοντα ἐτῶν πάντες. Καὶ ἀναλαβόντες τοὺς λωιποὺς το ἀνδρας, εἰς τὸ στρατόπεδον ἀφικνοῦνται. Καὶ ἤδη μὲν ἀμφὶ ἡλίου δυσμὰς ἦν, καὶ οἱ Ἑλληνες μάλα ἀθύμως ἔχοντες ἐδειπνοποιοῦντο. Καὶ ἐξαπίνης διὰ τῶν λασίων τῶν Βιθυνῶν τινες ἐπιγενόμενοι τοῖς προφύλαξι τοὺς μὲν κατέκανον, τοὺς δὲ ἐδίωξαν μέχρις εἰς τὸ στρατόπεδον. Καὶ κραυγῆς γενομέτειν μὲν καὶ κινεῖν τὸ στρατόπεδον νυκτὸς οὐκ ἀσφαλὲς ἐδύκει εἰναι ὁ ἀσεία γὰρ ἦν τὰ χωρία ὁ ἐν δὲ τοῖς ὅπλοις ἐνυκτέρευον, φυλαττόμενοι ἑκανοίς φύλαξι.

Κεφάλαιον ε'.

Την μέν νύκτα ουτω διήγαγον : αμα δε τη ήμερα οδ στρατηγοί είς τὸ έρυμνὸν χωρίον ήγοῦντο ' οἱ δὲ είποντο, αναλαβόντες τα οπλα και τὰ σκεύη. Πριν δε άριστου ώραν είναι, απετάφρευσαν, ή ή εξουδος ήν είς το χωρίον, καλ απεσταύρωσαν απαν, καταλιπόντες τρείς πύλας. Kal 5 πλοΐον έξ Ήρακλείας ήκεν, άλφιτα άγον καὶ ίερεῖα καὶ οίνον. Πρωϊ δ' αναστάς Σενοφων έθύετο έπεξόδια, και γίγνεται τα ίερα έπὶ τοῦ πρώτου ίερείου. Καὶ ήδη τέλος έγόντων τών ίερων, δρά αετόν αϊσιον δ μάντις Αρηξίων Παρράσιος, καλ ήγεισθαι κελεύει τον Ξενοφώντα. Καὶ διαβίεντες την τά- 10 φρον, τὰ ὅπλα τίθενται, καὶ ἐκήρυξαν ἀριστήσαντας έξιέναι τούς στρατιώτας σύν τοῖς ὅπλοις, τὸν δὲ ὅχλον καὶ τὰ ἀνδράποδα αὐτοῦ καταλιπείν. Οἱ μέν δη άλλοι πάντες έξήεσαν, Νέων δε ού · εδόκει γαρ κάλλιστον είναι, τούτον φύλακα καταλιπείν των έπὶ του στρατοπέδου. Ἐπειδή δὲ οί 18 λοχαγοί και οι στρατιώται άπελιπον αὐτόν, αἰσχυνόμενοι μη έφεπεσθαι, των άλλων έξιόντων, κατέλιπον αὐτοῦ τοὺς ύπερ πέντε και τετταράκοντα έτη. Και ούτοι μεν έμενον οί δὲ ἄλλοι ἐπορεύοντο. Πρὶν δὲ πέντε καὶ δέκα στάδια διεληλυθέναι, ενέτυχον ήδη νεκροίς και την ουράν του κέ- 20 ρατος ποιησάμενοι κατά τούς πρώτους φανέντας νεκρούς, έθαπτον πάντας, οπόσους επελάμβανε το κέρας. Επειδή δε τούς πρώτους έθαψαν, προαγαγύντες, και την ουράν αυθις ποιησαμενοι κατά τους πρώτους των ατάφων, έθαπτον τον αυτον τρόπον, οποσους επελάμβανεν ή στρατιά. Επεί 35 δέ εἰς τὴν ἱδὸν ἦχον τὴν ἐχ τῶν κωμῶν, ἔνθα ἔχειντο ἀθρόοι, συνενεγχόντες αυτούς έθαψαν.

'Πδη δὲ πέρα μεσούσης τῆς ἡμέρας προαγαγόντες τὸ στράτευμα ἔξω τῶν κωμῶν, ἐλάμβανον τὰ ἐπιτήδεια, ὅ τι τὸς ὁροἱη ἐντὸς τῆς φάλαγγος. Καὶ ἐξαίφνης ὁρῶσι τοὺς το

πολεμίους υπερβάλλοντας κατά λόφους τινάς έκ του έναντίου, τεταγμένους έπὶ φάλαγγος, ίππεας τε πολλούς καὶ πεζούς καὶ γὰο Σπιθοιδάτης καὶ Ραθίνης ήκον παρά Φαοναβάζου έγοντες την δύναμιν. Επεί δε κατείδον τους Ελ. 5 ληνας οί πολέμιοι, έστησαν απέγοντες αὐτῶν οσον πεντεκαίδεκα σταδίους. Έκ τούτου εὐθὺς Αρηξίων, ὁ μάντις τῶν Ελλήνων, σφαγιάζεται, και έγένετο έπι του πρώτου καλά τά σφάνια. Ένταῦθα ὁ Ξενοφῶν λέγει " Δοχεί μοι, οἱ άνδρες στρατηγοί, επιτάξασθαι τη φάλαγγι λόχους φύλακας, 10 ίνα, ήν που δέχ, ώσιν οί επιβοηθήσοντες τη φάλαγγι, καλ οί πολέμιοι τεταραγμένοι έμπίπτωσιν είς τεταγμένινς καί Συνεδόκει ταυτα πασιν. "Τμεῖς μέν τοίακεραίους." νυν," έφη, "προηγείσθε την πρός τους έναντίους, ώς μή έστήκωμεν, έπεὶ ώφθημεν καὶ εξδομεν τοὺς πολεμίους. 18 έγω δε ήξω, τούς τελευταίους λόχους καταχωρίσας, ήπερ υμίν δοχεῖ."

Έξ τούτου οἱ μὲν ἤσυχοι προῆγον ὁ δέ, τρεῖς ἀφελὼν τὰς τελευταίας τάξεις, ἀνὰ διακοσίους ἄνδρας, τὴν μὲν ἐπὶ τὸ δεξιὸν ἐπέτρεψεν ἐφέπεσθαι, ἀπολιπόντας ὡς πλέθρον το βειὸν ἐπέτρεψεν ἐφέπεσθαι, ἀπολιπόντας ὡς πλέθρον Σαμόλας Αχαιὸς ταύτης ἦρχε τῆς τάξεως τὴν δ' ἐπὶ τῷ μέσο ἐχοίρισεν ἔπεσθαι Πυρόρίας Αρκὰς ταύτης ἦρχε τὴν δὲ μίαν ἐπὶ τῷ εὐωνύμω Φρασίας Αθηναῖος ταύτη ἐφειστήκει. Προϊόντες δέ, ἐπεὶ ἐγένοντο οἱ ἡγούμενοι ἐπὶ νάπει μεγάλῳ καὶ δυςπόρω, ἔστησαν, ἀγνοοῦντες, εὶ διαβατέον εἰη τὸ νάπος, καὶ παρεγγυῶσι στρατηγούς καὶ λοχαγούς παριέναι ἐπὶ τὸ ἡγούμενον. Καὶ ὁ Ξενοφῶν, θαυμάσας, ὅ τι τὸ ἔσχον εἴη τὴν πορείαν, καὶ τάχα ἀκούων τὴν παρεγγυήν, ἐλαύνει ἦ ἐδυνατο τάχιστα. Ἐπεὶ δὲ συνῆλθον, λέγει Σοφαίνετος, πρεσβύτατος ῶν τῶν στρατηγῶν, ὅτι βουλῆς οὐκ τῶς εἔη, εὶ διαβατέον ἐστὶ τοιοῦτον ὃν τὸ νάπος.

Καὶ ὁ Ξενοφῶν σπουδῃ ὑπολαβὼν ἔλεξεν '' 'Αλλ' ἔστε μέν με, ὦ ἄνδρες, οὐδένα πω κίνδυνον προξενήσαντα ὑμῖν ἐθελούσιον · οὐ γὰρ δόξης ὁρῶ δεομένους ὑμᾶς εἰς ἀνδρειό-

τητα, άλλα σωτηρίας. Νύν δε ούτως έχει · άμαχεί μεν έν-Birde oux Eggir anel Beir. gr yap un nueig imuer ent tous πολεμίους, ούτοι ήμεν, σταν απίωμεν, εψονται και έπιπεdourtai. Opare di, notepor upeirtor leval ent tous urδρας, προβαλλομένους τὰ οπλα, ή μεταβαλλομένους, όπι- 5 σθεν ήμων επιόντας τους πολεμίους θεάσασθαι. Ιστε γε μέντοι, ότι το μέν απιέναι από πολεμίων ούδετι καλώ ξοικε. τὸ δὲ ἐφέπεσθαι καὶ τοῖς κακίουι θάρσος ἐμποιεί. Έγω γε οὐν ήδιον ῶν σὺν ἡμίσεσιν ἐποίμην, ἢ σὺν διπλασίοις ἀπογωροίην. Καὶ τούτους οἰθ' ὅτι, ἐπιόντων μέν ἡμῶν, οὐθ' ὑμεῖς 10 έλπίζετε δέξασθαι ήμας απιόντων δέ, πάντες έπιστάμεθα, οτι τολμήσουσιν έφεπεσθαι. Το δι διαβάντας υπισθεν νάπος χαλιπόν ποιήσασθαι, μίλλοντας μάχευθαι, αρ' ούχὶ καὶ άρπάσαι άξιον: Τοῖς μέν γὰρ πολεμίοις ἔγωγε βουλοίμην αν εύπορα πάντα φαίνεσθαι, ώςτε άποχωρείν : ήμας δε καί 15 ύπο του γωρίου δει διδάσκεσθαι, ότι ούκ έστι μη γικώσι σωτηρία. Θαυμάζω δ' έγωγε και το νάπος τουτο εί τις μαλλον φοβερον νομίζει είναι των άλλων, ών διαπεπορεύμεθα χωρίων. Πώς μέν γάρ διαβατόν το πεδίον, εἶ μή νικήσομεν τους εππίας; πως δὲ ἃ διεληλύθαμεν όρη, ήν 🕿 πελτασταί τοσοίδε έφέπωνται; "Ην δέ δή και σωθώμεν έπί θάλατιαν, πόσον τι νάπος ὁ Πόντος: ἔνθα οὔτε πλοῖα ἔστι τα απάξοντα, ούτε σίτος, 🗳 θρεψόμεθα μένοντες * δεήσει δέ, ην θάττον έχει γενώμεθα, θάττον έξιέναι πάλιν έπὶ τὰ έπιτήθεια. Ούκοθη νθη κρείττον ήριστηκότας μάχεσθαι, 🕯 🕿 αξοιον αναρίστους. "Ανδρες, τά τε ίερα ήμιν καλά, οι τε οίωνολ αἴσιοι, τά τε σφάγια κάλλιστα. Ίωμεν έπλ τοὺς ἄνδρας. Οὐ δεῖ ἔτι τούτους, ἐπεὶ ἡμᾶς πάντας εἶδον, κδέως δειπνήσαι, οὐδ' ὅπου αν έθελωσι σχηνήσαι."

Έντευθεν οἱ λοχαγοὶ ἡγεῖσθαι έκέλευον, καὶ οὐδεὶς ἀν- 30 τέλεγε. Καὶ δς ἡγεῖτο, παραγγείλας διαβαίνειν, ἡ ἔκαυτος ἐτύγχανε τοῦ νάπους ών θάττον γὰρ ᾶν ἀθρόον ἐδόκει οῦτω πέραν γενέσθαι τὸ στράτευμα, ἡ εἰ κατὰ τὴν γέφυραν,

η επί τῷ νάπει ην, εξεμηφύοντο. Ἐπεὶ δε διέβησαν, παφιον παφά την φάλαγγα, ελεγεν " Ανδφες, ἀναμιμνήσκεσθε, δσας δη μάχας συν τοῖς θεοῖς δμόσε ἰόντες νενικήκατε, καὶ οἶα πάσχουσιν οἱ πολεμίους φεύγοντες καὶ τοῦτ ἐννοήσατε, δ ὅτι ἐπὶ ταῖς θύφαις τῆς Ελλάδος ἐσμέν. ' Αλλ' ἕπεσθε 'Ηγεμόνι τῷ 'Ηφακλεῖ, καὶ ἀλλήλους παφακαλεῖτε ὀνομαστί 'Ηδύ τοι, ἀνδφεῖον καὶ καλὸν νῦν εἰπόντα καὶ ποιήσαντα, μνήμην, ἐν οἶς ἐθέλει, παφέχειν ἑαυτοῦ.''

Ταύτα παρελαύνων έλεγε, καὶ αμα ύφηγείτο ἐπὶ φάλαγ-10 γος, καὶ τοὺς πελταστάς έκατέρωθεν ποιησάμενοι έπορεύοντο επί τους πολεμίους. Παρηγγέλλετο δε τὰ μεν δόρατα έπὶ τὸν δεξιὸν ώμον έγειν, έως σημαίνοι τη σάλπιγγι έπειτα δὲ εἰς προβολήν καθέντας Επεσθαι βάδην, καὶ μηδένα δρόμω διώχειν. Έχ τούτου σύνθημα παρήει, ΖΕΤΣ ΣΩ-15 ΤΗΡ, ΗΡΑΚΛΗΣ ΗΓΕΜΩΝ. Οἱ δὲ πολέμιοι ὑπέμενον, νομίζοντες, καλόν έγειν το γωρίον. Επεί δε επλησίαζον, αλαλάξαντες οἱ Ελληνες πελτασταὶ έθεον έπὶ τοὺς πολεμίους, πρίν τινα κελεύειν οι δε πολέμιοι αντίοι ώρμησαν, οί τε ίππεις και τὸ στίφος των Βιθυνών και τρέπονται 20 τους πελταστάς. 'Αλλ' έπεὶ υπηντίαζεν ή φάλαγξ τῶν ὁπλιτων ταχύ πορευομένη, καὶ αμα ή σάλπιγξ έφθέγξατο, καὶ έπαιάνιζον, καὶ μετά ταύτα ἡλάλαζον, καὶ άμα τὰ δόρατα καθίεσαν, ένταῦθα οὐκέτι έδέξαντο οἱ πολεμίοι, άλλ' ἔφενγον. Καὶ Τιμασίων μέν έχων τοὺς ίππέας έφείπετο, καὶ 28 απεκτίννυσαν, δυους περ έδύναντο, ως όλίγοι όντες. δε πολεμίων το μεν εύώνυμον εύθυς διευπάρη, καθ' δ οί Ελληνες ίππεῖς ἦσαν το δε δεξιόν, ατε οὐ σφόδρα διωκόμενον, έπὶ λόφου συνέστη. Ἐπεὶ δὲ είδον οί Ελληνες ὑπομένοντας αὐτούς, ἐδόκει ῥάστόν τε καὶ ἀκινδυνότατον εἶναι, 30 ίέναι ήδη επ' αὐτούς. Παιανίσαντες οὖν, εὐθύς ἐπέκειντο: οί δε ούχ υπέμειταν. Καὶ ένταυθα οί πελτασταὶ έδίωκον, μέχρι τὸ δεξιὸν αὖ διεσπάρη. ἀπέθανον δ' ολίγοι τὸ γάρ ίππικον φόβον παρείχε, το των πολεμίων, πολί ον. Έπελ

δε είδον οι Έλληνες τό τε Φαρναβάζου ίππικὸν ἔτι συνεστηκός, καὶ τοὺς Βιθυνοὺς ίππέας πρὸς τοὐτους συναθροιζομένους, καὶ ἀπὸ λόφου τινὸς καταθεωμένους τὰ γιγνόμενα, ἀπειρήκεσαν μέν, ὅμως δ' ἐδόκει καὶ ἐπὶ τούτους ἰτέον εἶναι οὕτως, ὅπως δύναιντο, ὡς μὴ τεθαρψηκότες ἀναπαύσαιντο. Ε Συνταξάμενοι δὲ πορεύονται. Ἐντεῦθεν οἱ πολέμιοι ἱππεῖς φεύγουσι κατὰ τοῦ πρανοῦς, ὁμοίως ὡςπερ ὑπὸ ἱππέων διωκύμενοι ' νάπος γὰρ αὐτοὺς ὑπεθέχετο, ὅ οὐκ ἤδεσαν οἱ "Ελληνες, ἀλλὰ προαπετράποντο διώκοντες ' ὀψὲ γὰρ ἦν. Ἐπανελθόντες δέ, ἔνθα [δή] ἡ πρώτη συμβολή ἐγένετο, 10 στησάμενοι τρόπαιον, ἀπήτσαν ἐπὶ θάλατιαν περὶ ἡλίου δυσμάς ' στάδιοι γὰρ ἦσαν ὡς ἐξήκοντα ἐπὶ τὸ στρατόπεδον.

Κεφάλαιον 5'.

Εντεύθεν οι μέν πολέμιοι είχον αμφί τα έαυτών, καί απήγοντο καὶ τοὺς οἰκέτας καὶ τὰ χρήματα, ὅποι ἐδύναντο 15 -προσωτάτω ' οἱ δὲ Ελληνες προςέμενον μὲν Κλέανδρον, καὶ τὰς τριήρεις, καὶ τὰ πλοῖα, ὡς ἥξοντα ' έξιόντες δὲ ἐκάστης ήμέρας σύν τοῖς ὑποζυγίοις καὶ τοῖς ἀνδραπόδοις, ἐφέροντο άδεως ήδη πυρούς, κριθάς, οίνον, όσπρια, μελίνας, σύκα: απαντα γὰρ [άγαθὰ] είχεν ή χώρα, πλήν έλαίου. οπότε μέν καταμένοι το στράτευμα αναπαυόμενον, έξην έπλ λείαν ζέναι και ελάμβανον οι εξιόντες δπότε δ' εξίοι παν τὸ στράτευμα, εξ τις χωρίς ἀπελθών λάβοι τι, δημόσιον ἔδο- • ξεν είναι. "Ηδη δε ήν [πολλή] πάντων άφθονία καὶ γάρ αγοραί πάντοθεν αφικνούντο έκ των Ελληνίδων πόλεων, καί 28 οί παραπλέοντες ἄσμενοι κατήγον, ακούοντες, ώς οἰκίζοιτο πόλις, καὶ λιμὴν εἔη. Ἐπεμπον δὲ καὶ οἱ πολέμιοι [ἤδη], οί πλησίον ώχουν, πρός Σενοφώντα, αχούοντες, ότι ούτος πρλίζει τὸ χωρίον, έρωτώντες, ο τι δέοι ποιούντας φίλους

122

1

ĸ

είναι. Ο δ' ἐπεδείκνυεν αὐτοὺς τοῖς στρατιώταις. Κἀν τούτος Κλέανδρος ἀφικνεῖται, δύο τριήρεις ἔχων, πλοῖον δ' οὐδέν. Ἐτύγχανε δὲ τὸ στράτευμα ἔξω ὄν, ὅτε ἀφίκετο, καὶ ἐπὶ λείαν τινὲς οἰχόμενοι, ἄλλοι εἰς τὸ ὅρος ΄ καὶ εἰλήε φεσαν πρόβατα πολλά ΄ ὀκνοῦντες δέ, μὴ ἀφαιρεθεῖεν, τῷ Δεξίππος λέγουσιν (ῦς ἀπέδρα τὴν πεντηκόντορον ἔχων ἐκ Τραπεζοῦντος), καὶ κελεύουσι διασώσαντα τὰ πρόβατα, τὰ μὲν αὐτὸν λιβεῖν, τὰ δὲ σφίσιν αὐτοῖς ἀποδοῦναι.

Εὐθύς δ' έχεῖνος απελαύνει τοὺς περιεστώτας τών στρα-10 τιωτών, και λέγοντας, ότι δημόσια ταυτ' είη, και τῷ Κλεάνδρω [εὐθὺς] έλθων λέγει, ότι άρπάζειν έπιχειρούσιν. Ο δέ πελεύει τὸν ἄρπάζοντα ἄγειν πρὸς αὐτόν. Καὶ ὁ μὲν λαβών άγει τινά περιτυχών δ' Αγασίας αφαιρείται καὶ γάρ ην αὐτῷ ὁ ἀνόμενος λοχίτης. Οἱ δὲ ἄλλοι οἱ παρόντες τῶν 15 στρατιωτών επιχειρούσι βάλλειν τον Δέξιππον, άνακαλούντες τὸν προδότην. "Εδεισαν δε καὶ τῶν τριηριτῶν πολλοί, καὶ έφευγον είς την θάλατταν και Κλέανδρος δ' έφευγε. Σενοφων δε και οι άλλοι στρατηγοί κατεκώλυον τε, και τω Κλεάνδρω έλεγον, ότι οὐδεν είη πράγμα, άλλα το δόγμα εξη so αίτιον, τὸ τοῦ στρατεύματος, ταῦτα γενέσθαι. O δὲ Kλέανδρος, υπό του Δεξίππου τε ανερεθιζόμενος, και αυτός αχθεσθείς, ότι έφοβήθη, αποπλευσείσθαι έφη και κηρύξειν, μηδεμίαν πόλιν δέχεσθαι αὐτούς, ώς πολεμίους. Ποχον δέ τότε πάντων των Ελλήνων οι Δακεδαιμόνιοι.

26 "Ενταύθα πονηφὸν ἐδόκει τὸ πρόγμα [ἐκεῖνο] εἶναι τοῖς 『Ελλησι, καὶ ἐδέοντο μὴ ποιεῖν ταῦτα. Ο δ οὐκ ῶν ἄλλως ἔφη γενέσθαι, εἰ μή τις ἐκδώσει τὸν ἄφξαντα βάλλειν καὶ τὸν ἀφελόμενον. Ἡν δέ, ὅν ἐζήτει, ᾿Αγασίας, διὰ τέλους φίλος τῷ Ξενοφώντι ' ἐξ οὖ καὶ διέβαλεν αὐτὸν ὁ Δέξιππος.

καὶ ἐντεῦθεν, ἐπειδὴ ἀπορία ἦν, συνήγαγον τὸ στράτευμα οἱ ἄυχοντες καὶ ἔνιοι μὲν αὐτῶν παρ ἀλίγον ἐποιοῦντο τὸν Κλέανθρον τῷ δὲ Σενοφῶντι οὐκ ἐδόκει φαῦλον εἶναι τὸ πραγμα, ἀλλ ἀναστὰς Ελεξεν .

" Ω ανδρες στρατιώται, έμοι δ' ου φαθλον δοκεί είναι το πράγμα, εὶ ἡμῖν οῦτως ἔχων τὴν γνώμην Κλέανδρος απεισιν, ως περ λέγει. Είσὶ μέν γὰο ήδη έγγος αί Έλληνίδες πόλεις της δ' Έλλάδος Λακεδαιμονιοι προεστήκασιν. ixavol de eigt xal ele Exagroc Aaxedatuviluv ev raie nole- 5 σιν. ο τι βούλονται, διαπράττεσθαι. Εὶ οὖν οὖτος πρώτον μέν ήμας Βυζαντίου αποκλείσει, έπειτα δέ τοῖς άλλοις άρμοσταίς παραγγελεί, είς τὰς πόλεις μη δέχεσθαι, ώς ἀπιστούντας Δακεδαιμονίοις καὶ ἀνόμους ὅντας, ἔτι δὲ πρὸς Αναξίβιον τον ναύαρχον εύτος ὁ λόγος περί ήμων ήξει τα- 10 λεπόν έσται και μένειν και αποπλείν και γίο έν τη γη άρχουσι Λακεδαιμόνιοι καὶ έν τῆ θαλάττη τὸν νῦν χρύνον. Ούκουν δει ούτε ενός ανδρός ένεκα ούτε δυοίν ήμας τούς αλλους της Ελλάδος απέγεσθαι, αλλά πειστέον, ο τι αν κελεύωσι και γάρ αι πόλεις ήμων, οθεν έσμεν, πείθονται 18 Έγω μέν οθν (και γάρ ακούω, Δέξιππον λέγειν αύτοῖς. πρός Κλέανδρον, ώς ουκ αν έποίησεν Αγασίας ταυτα, εὶ μή έγω αὐτόν ἐκέλευσα), έγω οὖν ἀπολύω καὶ ὑμᾶς τῆς αἰτίας, καὶ Αγασίαν, ᾶν αὐτὸς Αγασίας φήση, ἐμέ τινος τούτων αίτιον είναι, και καταδικάζω έμαυτου, εί ένω πετροβυλίας η 20 άλλου τινός βιαίου έξάρχω, της έσχάτης δίκης άξιος είναι, καὶ ὑφέξω τὴν δίκην. Φημὶ δέ, καὶ εἴ τινα άλλον αἰτιᾶται, ξαυτόν χρηναι παρασχείν Κλεάνδρω κρίναι ούτω γάρ αν ύμεις απολελυμένοι της αίτίας είητε. 'Ως δέ νυν έχει, χαλεπόν, εί, ολόμενοι έν τη Ελλάδι καλ έπαίνου καλ τιμής 25 τεύξεσθαι, αντί δε τούτων μηδ' ομοιοι τοις αλλοις εσόμεθα, αλλ' εἰρξόμεθα έκ τῶν Ελληνίδων πόλεων."

Μετά ταῦτα ἀναστὰς Αγασίας εἶπεν '' Εγώ, ὧ ἄνδρος, ὅμνυμι θεοὺς καὶ θεάς, ἡ μὴν μήτε ἐμὲ Ξειοφῶντα κελεῦσαι ἀφελέσθαι τὸν ἄνδρα, μήτε ὑμῶν ἄλλον μηδένα ' ἰδόντι δέ 30 μοι ἄνδρα ἀγαθὸν ἀγόμενον τῶν ἐμῶν λοχιτῶν ὑπὸ Δεξίππου, ὅν ὑμεῖς ἐπίστασθε ὑμᾶς προδόντα, δεινὸν ἔδοξεν εἶναι καὶ ἀφειλόμην, ὁμολογῶ. Καὶ ὑμεῖς μὲν μἡ ἐπδῶτέ

με έγω δ' έμαυτόν, ως περ Σενοφων λέγει, παρασχήσω κρίναντι Κλεάνδρω, ο τι αν βούληται ποιήσαι τούτου ένεκα μήτε πολεμεϊτε Λακεδαιμονίοις, σώζοισθέ τε ἀσφαλως, οπη θέλει έκαστος. Συμπέμψατε μέντοι μοι ύμων αὐτων ελό- μενοι προς Κλέανδρον, οιτινες, αν τι έγω παραλείπω, καλ λέξουσιν ὑπὲρ έμοῦ καλ πράξουσιν." Έκ τούτου εδωκεν ή στρατιά, ουςτινας βούλοιτο προελόμενον ιέναι. Ο δε προείλετο τοὺς στρατηγούς. Μετὰ ταῦτα ἐπορεύοντο πρὸς Κλέανδρον 'Αγασίας καλ οι στρατηγοί, καλ ὁ ἀφαιρεθεὶς 10 ἀνὴρ ὑπὸ 'Αγασίου ' καὶ ελεγον οι στρατηγοί.

" Επεμψεν ήμας ή στρατιά πρός σέ, ω Κλέανδρε καί κελεύουσί σε, είτε πάντας αίτια, κρίναντα σεαυτόν χρησθαι, ο τι αν βούλη είτε ένα τινά, η δύο, η καὶ πλείους αἰτια, τούτους άξιουσι παρασχείν σοι έαυτους είς κρίσιν. Είτε ουν 16 ήμων τικά αίτια, πάρεσμέν σοι ήμεῖς εἴτε δὲ άλλον τικά [αἰτιᾶ], φράσον οὐδεὶς γάρ [σοι] ἀπέσται, ὅςτις ἄν ἡμῖν έθέλη πείθεσθαι." Μετά ταυτα παρελθών ὁ Αγασίας είπεν " Έγω είμι, ω Κλέανδρε, ο αφελόμενος Δεξίππου άγοντος τουτον τον άνδρα, και παίειν κελεύσας Δέξιππον. 20 Τοῦτον μέν γὰρ οἶδα ἄνδρα ἀγαθὸν ὄντα ⁴ Δέξιππον δέ αίρεθέντα οίδα ύπὸ τῆς στρατιάς ἄρχειν τῆς πετηχοντόρου, ης ητησάμεθα παρά Τραπεζουντίων, έφ' ώ τε πλοΐα συλλέγειν, ως σωζοίμεθα και αποδράντα Δέξιππον, και προδόντα τοὺς στρατιώτας, μεθ' ων ἐσώθη. Καὶ τούς τε Τρα-25 πεζουντίους απέστερήκαμεν την πεντηκόντορον, και κακοί δοχούμεν είναι διά τούτον αύτοί τε, τὸ έπὶ τούτω, ἀπολώλαμεν [πάντες]. "Ηπουε γάρ, ωςπερ ήμεις, ως άπορον εξη, πεζη απιόντας τους ποταμούς τε διαβήναι, καὶ σωθήναι είς την Ελλάδα. Τούτον ούν τοιούτον όντα αφειλόμην. 30 Ei δέ σὺ ήγες, η άλλος τις τῶν παρὰ σοῦ, καὶ μη τῶν παρ ' ημών αποδράντων, εὖ ἴσθι, ὅτι οὐδεν αν τούτων ἐποίησα. Νόμιζε δέ, αν έμε νύν αποκτείνης, δι' ανδρα δειλόν τε καί πονηφον ανδρα αγαθόν αποκτενών."

Απούσας ταθτα ὁ Κλέμνδρος είπεν, "ὅτι Δέξιππον μέν οὐκ έπαινοίη, εί ταύτα πεποιηκώς είη ου μέντοι έφη νομίζειν. ουδ' εὶ παμπόνηρος ην Αξιππος, βίων χρηναι πάσχειν αυτόν, αλλά κριθέντα ώςπερ και ύμεις νύν άξιούτε, της δίκης τυχείν. Νύν μέν οὐν ἄπιτε, καταλιπόντες τόνδε τον άν. 5 δρα ' όταν δ' έγω κελεύσω, πάρεστε πρός την κρίσιν. Δίπιώμαι δε ούτε την στρατιών, ούτε άλλον ονδένα έπεί νε ούτος αυτός όμολογεί αφελέσθαι τον άνδρα.! • Ο δ' αφασpedele elner "Eyó, o Kkéardoe, el nal oles ne adixovrtá τι άγεσθαι, οὐτ' ἔπαιον οὐδένα, οὐτ' ἔβαλλον, άλλ' εἶπον, 10 ότι δημόσια εξη τὰ πρόβατα · ην γὰρ τῶν στρατιωτῶν δόγμα, εί τις, δπότε ή στρατιά έξίοι, ίδια ληίζοιτο, δημόσια είναι τὰ ληφθέντα. Ταῦτ' εἶπον καὶ ἐκ τούτου με λαβών οὖτος ήνει. Ένα μη φθέντοιτο μηδείς, άλλ' αὐτὸς λαβών το μέρος. διασώσειε τοῖς λησταῖς παρά την φήτραν τὰ χρήματα." 15 Πρές ταυτα ὁ Κλέανδρος είπεν "Επελ τοίνων τοιούτος εί, κατάμενε, ίνα καὶ περὶ σοῦ βουλευσώμεθα."

Εκ τούτου οδ μεν αμφί Κλέανδρον ηρίστων ' την δε στρατιάν συνήγε Σενοφών, και συνεβούλευε, πέμψαι άνδρας ποός Κλέανδρον, παραιτησομένους περί των ανδρών. Κα 20 τούτου έδοξεν αθτοίς, πέμψαντας στρατηγούς καλ λογαγούς καὶ Δρακώντιον τον Σπαρτιάτην, καὶ τῶν ἄλλων οἱ ἐδόκοι> έπιτήθειοι είναι, δείσθαι Κλεάνδρου κατά πάντα τράπος, αφείναι τω άνδρε. Ελθών ούν Εενοφών λέχει "Ενεκ μέν, ω Κλέανδρε, τους ανδρας και ή στρατιά σοι ύφειτο, 25 ο τι έβούλου ποικσαι καὶ περί τούτων, καὶ περί έαυτών άπάντων. Νύν δέ σε αιτούνται και δέονται δούναι αφίαι τω άνδρε, και μή κατακαίνειν πολλά γάρ έν τω ξμπροσθεν γρόνω περί την στρατιάν έμος θησάτην. Ταύτα .δέ σου τυχόντες, ὑπισχνοῦνταί σοι ἀντὶ τούτων, ἐὰν βούλη ἡγεῖσθαι 30 αύτων, και έαν οί θεοι ίλεω ώσιν, έπιδείξειν σοι, και ώς πόσμιοί είσι, καὶ ὡς ίκανοί, τοῦ ἄρχοντι πειθόμενοι, τοὺς πολεμίους σύν τοῖς θεοῖς μὰ φοβεῖσθαι. Δέονται δέ σου καλ

το Έκ τούτου οἱ μέν ἐπαινοῦντες ἀπῆλθον, ἔχοντες τὼ ἄνδρε .

Κλέανδρος δὲ ἐθύετο ἐπὶ τῆ πορεία, καὶ συνῆν Σενοφῶντι φιλικῶς, καὶ ξενίαν συνεβάλλοντο. Ἐπεὶ δὲ καὶ ἑοίρα αὐτοῦς τὸ παραγγελλόμενον εὐτάκτως ποιοῦντας, καὶ μᾶλλον ἔτι ἐπεθύμει ἡγεμὼν γενέσθαι αὐτῶν. Ἐπεὶ μέντοι θυο
15 μένω αὐτῷ ἐπὶ τρεῖς ἡμέρας οὐκ ἐγίγνετο τὰ ἱερά, συγκαλέσας τοὺς στρατηγοὺς εἰπεν " Ἐμοὶ μὲν οὐκ ἐθέλει γενέσθαι τὰ ἱερὰ ἐξάγειν ὑμεῖς μέντοι μὴ ἀθυμεῖτε τούτου ἔνεκα ὑμῖν μἰν γάρ, ὡς ἔοικε, δέδοται ἐκκομίσαι τοὺς ἄνδρας ἀλλὰ πορεύεσθε. Ἡμεῖς δὲ ὑμᾶς, ἐπειδὰν ἐκεῖσε 20 ῆκητε, δεξόμεθα, ὡς ἄν δυνώμεθα κάλλιστα."

Έχ τούτου ἔδοξε τοῖς στρατιώταις, δοῦναι αὐτῷ τὰ δημόσια πρόβατα. Ο δὲ δεξάμενος, πάλιν αὐτοῖς ἀπέδωκε καὶ αὐτὸς μέν ἀπέπλει. Οἱ δὲ στρατιώται, διαθέμενοι τὸν σῖτον, ὅν ἡσαν συγκεχομισμένοι, καὶ τὰ ἄλλα, ἃ εἰλήφεσαν, εξξεπορεύοντο διὰ τῶν Βιθυνῶν. Ἐπεὶ δὲ οὐδενὶ ἐνέτυχον πορευόμενοι τὴν ὀρθὴν ὁδόν, ὡςτ ἔχοντές τι εἰς τὴν φιλίαν ἐλθεῖν, ἔδοξεν αὐτοῖς, τοῦμπαλιν ὑποστρέψαντας ἐλθεῖν μίαν ἡμέραν καὶ νύκτα. Τοῦτο δὲ ποιήσαντες, ἔλαβον πολλὰ καὶ ἀνδράποδα καὶ πρόβατα καὶ ἀφίκοντο ἐκταῖοι εἰς Χρυσοπολιν τῆς Χαλκηδονίας, καὶ ἐκεῖ ἔμειναν ἡμέρας ἐπτὰ λαφυροπωλοῦντες.

FENO P Q N T O Z

KTPOT ANABAZE OZ

BIBAION 'EBAOMON.

Κεφάλαιον α'.

"ΟΣΑ μέν δή έν τῆ ἀναβάσει τῆ μετὰ Κύρου ἔπραξαν οἱ "Ελληνες μέχρι τῆς μάχης, καὶ ὅσα, ἐπεὶ Κύρος ἐτελεύτησεν, ἐν τῷ πορεἰα, μέχρις εἰς τὸν Πόντον ἀφίκοντο, καὶ ὅρα ἐκ τοῦ Πόντου πεζῆ ἐξιόντες καὶ πλέοντες ἐποίουν, μέχρις ἐξω τοῦ στόματος ἐγένοντο ἐν Χρυσοπόλει τῆς ᾿Ασίας, [πάντα] ε ἐν τῷ πρόσθεν λόγῳ δεδήλωται.

Έκ τούτου δὲ Φαρνάβαζος, φοβούμενος τὸ στράτευμα, μὴ ἐπὶ τὴν αὐτοῦ ἀρχὴν στρατεύηται, πέμψας πρὸς Αναξίβιον τὸν ναύαρχον (ὁ δὲ ἔτυχεν ἐν Βυζαντίφι ων), ἐδεῖτο, διαβιμάσαι τὸ στράτευμα ἐκ τῆς Ασίας, καὶ ὑπισχνεῖτο, πάντα 10 ποιήσειν αὐτῷ, ὅσα δέοι. Καὶ ἀναξίβιος μετεπέμψατο τοὺς στρατηγοὺς καὶ λοχαγοὺς τῶν στρατιωτῶν εἰς Βυζάντιον, καὶ ὑπισχνεῖτο, εἰ διαβαῖεν, μισθοφορὰν ἔσεσθαι τοῖς στρατιώταις. Οἱ μἐν δὴ ἄλλοι ἔφασαν βουλευσάμενοι ἀπαγγελεῖν Εενοφῶν δὲ εἶπεν αὐτῷ, ὅτι ἀπαλλάξοιτο ἤδη 18 ἀπὸ τῆς στρατιᾶς, καὶ βούλοιτο ἀποπλεῖν. Ὁ δὲ ἀναξίβιος ἐκίλευσεν αὐτὸν συνδιαβάντα, ἔπειτα οῦτως ἀπαλλάττεσθαι. Έρη οῦν ταῦτα ποιήσειν.

Σεύθης δε δ Θράξ πέμπει Μηδοσάδην, καὶ κελεύει Σενοφωντα συμπροθυμεϊσθαι, ὅπως διαβή τὸ στράτευμα, καὶ 30 ἔφη αὐτῷ ταῦτα συμπροθυμηθέντι ὅτι οὐ μεταμελήσει. "Ο δ' εἶπεν" " Αλλά τὸ μέν στράτευμα διαβήσεται" τούτου ἕνεκα μηθέν τελείτω μήτε έμοί, μήτε ἄλλω μηδενί ' έπαιδια δὲ διαβή, έγω μέν ἀπαλλάξομαι ' πρὸς δὲ τοὺς διαμένοντιις καὶ ἐπικαιρίους ὄντας προςφερέσθω, ὡς ῶν αὐτῷ δοκή ἀσφαλές."

λεχ τούτου διαβαίνουσε πάντες εἰς Βυζάντιον οἱ στρατιώται καὶ μισθὸν μὲν οὐα ἐδίδου ὁ Αναξίβιος ἐκήρυξε δέ, λαβόντας τὰ ὅπλα καὶ τὰ σκεύη τοὺς στρατιώτας ἐξείναι, ὡς το ἀποπίμψων τε ἄμα καὶ ἀριθμὸν ποιήσων. Ἐνταῦθα οἱ στρατιῶται ቫχθοντο, ὅτι οὐα εἶχον ἀργύριον ἐπισιτίζεσθαι εἰς τῆν πορείαν, καὶ ἀπνηρῶς συνευκευάζοντο.

Καὶ ὁ Ξενοφών, Κλεάνδρω τω άρμοστη ξένος γεγενημένος, προςελθών ήσπάζετο αυτόν, ώς αποπλευσούμενος ήδη. 16 O δ' αὐτῷ λέγει· " Mỳ ποιήσης ταῦτα· εἰ δέ μή," ἔφη, " สโรโสท เรียเร" อัสค์โ มสโ ทยัท รเทริร ที่อีก ฮอิ สโรเฉียรสเ, อีรเ อยิ ταχὺ έξέρπει τὸ στράτευμα." Ο δ' εἶπεν "'Αλλ' αἴτιος μέν έγωγε ούκ είμὶ τούτου, οί δε στρατιώται αὐτοί, έπισιτισμού διόμενοι, [καὶ ούκ ἔχοντες,] διὰ τούτο άθυμούσι 20 πρός την έξυδον." "Αλλ όμως," έφη, " έγώ σοι συμβουλεύω, έξελθείν μέν ώς πορευσόμενον : έπειδαν δ' έξω γένηται το στράτευμα, τότε ἀπαλλάττευθαι." "Ταῦτα τοίνυν," ἔφη ο Σενοφών, " έλθόντες πρός Αναξίβιον διαπραξόμεθα." Ουρως έλθόντες έλεγον ταυτα. 'Ο δ' έκέλευσεν ουτω ποιείν, # καὶ τὴν ταχίστην έξιέναι συνεσκευασμένους, καὶ προςανειπείν, ος αν μή παρή είς την έξέτασιν και είς τον αριθμόν, ότι αὐτὸς αὐτὸν αἰτιάσεται. Έντευθεν έξήεσαν οί τε στρατηγοί πρώτοι, καί οί άλλοι. Καὶ άρδην πάντες πλήν όλίγων έξω ήσαν, καὶ Ειεόνικος είστήκει παρά τὰς πύλας, ώς, 🕶 ὁπόταν έξω γένωνται πάντες, ἀποκλείσων τὰς πύλας, καὶ τὸν μοχλον έμβαλών.

'Ο δὲ 'Αναξίβιος, συγκαλέσας τοὺς στρατηγοὺς καὶ τοὺς λοχαγούς, ἔλεγε' "Τὰ μὲν ἐπιτήδεια," ἔφη, " λαμβάνετε ἐκ τών Θρακίων κωμών · εἰσὶ δὲ αὐτόθι πολλαὶ κριθαὶ καὶ πυροί, καὶ τάλλα τὰ ἐπιτήδεια · λαβόντες δὲ πορεύεσθε εἰς τὴν Χερμόνησον, ἐκεῖ δὲ Κυνίσκος ὑμῖν μισθοδοτήσει." Ἐπακούσαντες δὲ τινες τῶν στρατιωτῶν ταῦτα, ἢ καὶ τῶν λοχαγῶν τις, διαγγέλλει εἰς τὸ στράτευμα. Καὶ οἱ μὲν ε στρατηγοὶ ἐπυνθάνοντο περὶ τοῦ Σεύθου, πότερα πολέμιος εἴη ἢ φίλος, καὶ πότερα διὰ τοῦ ἱεροῦ ὄρους δέοι πορεύεσαι, ἢ κύκλω διὰ μέσης τῆς Θράκης.

Έν ῷ δὲ οὖτοι ταῦτα διελέγοντο, οἱ στρατιῶται ἀναρπάσαντες τὰ ὅπλα θέουσι δρόμω πρὸς τὰς πύλας, ὡς πάλιν εἰς 10 τὸ τεῖχος εἰςιόντες. Ο δὲ Ἐτεόνικος καὶ οἱ σὺν αὐτῷ, ὡς εἶδον προςθέοντας τοὺς ὁπλίτας, συγκλείουσι τὰς πύλας, καὶ τὸν μοχλὸν ἐμβάλλουσιν. Οἱ δὲ στρατιῶται ἔκοπτον τὰς πύλας, καὶ ἔλεγον, ὅτι ἀδικώτατα πάσχοιεν ἐκβαλλόμενοι εἰς τοὺς πολεμίους καὶ κατασχίσειν τὰς πύλας ἔφασαν, εἰ μἢ 16 ἐκόντες ἀνοίξουσιν. Αλλοι δ' αὐτῶν ἔθεον παρὰ τὴν θάλατταν, καὶ παρὰ τὴν χηλὴν τοῦ τεῖχους ὑπερβαίνουσιν εἰς τὴν πόλιν ἀλλοι δ', οἱ ἐτύγχανον ἔνδον ὅντες τῶν στρατιωτών, ὡς ὁρῶσι τὰ ἐπὶ ταῖς πύλαις πράγματα, διακόψαντες ταῖς ἀξίναις τὰ κλεῖθρα, ἀναπεταννύουσι τὰς πύλας οἱ τὸ ἐκὶπτουσιν.

Ο δε Σενοφων, ως είδε τὰ γιγνόμενα, δείσας, μὴ ἐφ᾽ άρ—
παγὴν τράποιτο τὸ στράτευμα, καὶ ἀνήκεστα κακὰ γένοιτο
τῆ πόλει καὶ αὐτῷ καὶ τοῖς στρατιώταις, ἔθει, καὶ συνεις—
πίπτει εἴσω τῶν πυλῶν σὺν τῷ ὅχλῳ. Οἱ δὲ Βυζάντιοι, 26
ως εἴδον τὸ στράτευμα βία εἰςπίπτον, φεύγουσιν ἐκ τῆς
ἀγορᾶς, οἱ μἐν εἰς τὰ πλοῖα, οἱ δὲ οἴκαδε ˙ ὅσοι δ᾽ ἔνδον
ἔτύγχανον ὅντες, ἔξω ˙ οἱ δὲ καθεῖλκον τὰς τριήρεις, ως ἐν
ταῖς τριήρεσι σωζοιντο ˙ πάντες δὲ ῷοντο ἀπολωλέναι, ως
ἑαλωκυίας τῆς πόλεως. ΄Ο δὲ Ἐτεόνικος εἰς τὴν ἄκραν 30
ἀποφεύγει. ΄Ο δὲ Αναξίβιος, καταδραμών ἐπὶ τὴν θάλατ—
ταν, άλιευτικῷ πλοίῳ περιέπλει εἰς τὴν ἀκρόπολιν, καὶ
εὐθὺς μεταπέμπεται ἐκ Χαλκηδόνος φρουρούς ˙ οὐ γὰρ
ໂκανοὶ ἐδόκουν εἶναι οἱ ἐν τῆ ἀκροπόλει σχεῦν τοὺς ἤνδηπς.

-

Οι δε υτρατιώται ώς είδον τον Σενοφώντα, προςπίπτουσιν αὐτῷ πολλοί, καὶ λέγουσι "Nuv goi Eseguir. B Σενοφών, ανδρί γενέσθαι. Είχεις πόλιν, έχεις τριήρεις, έχεις χρήματα, έχεις ανδρας τοσούτους. Νύν αν, ελ βούs λοιο, σύ τε [xai] ήμας ονήσαις, xai ήμεῖς σὲ μέγαν ποιήσαιμεν." Ο δε απεκρίνατο "' Αλλ' εὖ τε λέγετε, καὶ ποιήσω ταύτα εί δε τούτων έπιθυμείτε, θέσθε τα οπλα έν τάξει ως τάχιστα." βουλόμενος αὐτούς κατηρεμήσαι καὶ αὐτός τε παρηγγύα ταῦτα, καὶ τοὺς άλλους ἐκέλευσε παρεγ-10 γυαν, καὶ τίθεσθαι τὰ ὅπλα. Οἱ δέ, αὐτοὶ ὑω' ἐαυτών ταττόμενοι, οι τε δπλίται έν όλιγω χρόνω είς όκτω έγένοντο, καὶ οἱ πελτασταὶ ἐπὶ τὸ κέρας ἐκάτερον παραδεδραμήκεσαν. Τὸ δὲ χωρίον οἶον κάλλιστον ἐκτάξασθαί ἐστι, τὸ Θράκιον παλούμενον, ξοημον οἰκιῶν καὶ πεδινόν. Επεὶ δὲ ἔκειτο τὰ 18 οπλα, καὶ κατηρεμίσθησαν, συνγκαλεί Εενοφών τὴν στρακιάν, χαὶ λέγει τάδε.

" Ότι μέν δργίζεσθε, ὧ ἄνδρες στρατιώται, καὶ νομίζετε δεινα πάσχειν έξαπατώμενοι, οὐ θαυμάζω. Εάν δε τῷ θυμώ χαριζώμεθα, καὶ Λακεδαιμονίους τε τοὺς παρόντας 20 της έξαπάτης τιμωρησώμεθα, και την πόλιν την οὐδέν αίτίαν διαρπάσωμεν, ένθυμήθητε, α έσται έντευθεν. Πολέμιοι μέν έσόμεθα αποδεδειγμένοι Λακεδαιμονίοις τε καὶ τοῖς συμμάχοις ' οἶος δ' ὁ πόλεμος ἂν γένοιτο, εἰκάζειν δὴ πάρεστιν, δωρακότας καὶ ἀναμνησθέντας 25 τὰ νῦν δὴ γεγενημένα. Ἡμεῖς γὰο οἱ ᾿Αθηναῖοι εἰςήλθομεν είς τὸν πόλεμον τὸν πρὸς τοὺς Λακεδαιμονίους καὶ τοὺς συμμάχους, ἔχοντες τριήρεις, τὰς μέν ἐν θαλάττη, τὰς δ' ἐν τοῖς νεωρίοις, οὖκ ἐλάττους τετρακοσίων, ὑπαρχόντων δε πολλών χρημάτων εν τη πόλει, και προςόδου ούσης 30 κατ' ένιαυτον από τε των ενδήμων και έκ της υπερορίας, ου μείον χιλίων ταλάντων άρχοντές τε των νήσων άπασων, καλ έν τε τη Ασία πόλεις πολλάς έχοντες, καὶ έν τη Ευρώπη άλλας τε πολλάς, καὶ αὐτὸ τοῦτο τὸ Βυζάντιον, ὅπου νῦν louir, Exorres, xuremoleungonuer ourms, de narres bulle inlarcate. Nor de dn vi ar ofonedu nudeir, Auxeduinoγίων μέν καὶ τών Αχαιών συμμάχων υπαρχόντων, Αθηναίων δέ, καὶ οσοι έκείνοις τότε ήσαν σύμμαχοι, πάντων προςγεγενημένων. Τισσαφέρνους δέ, καὶ των έπὶ θαλάττη άλλων > Βαρβάρων πάντων πολεμίων ήμεν όντων, πολεμιωνώτου δέ αύτον του άνω βασιλέως, δν ήλθομεν αφαιρησόμενοί τε την αργήν, καὶ αποκτενούντες, εἰ διναίμεθα; Τυύτων δή πάνran suas arren, tere ric egres acen, ertis oterat ar fuas περιγενέσθαι ; Μή, πρός θεών, μαινώμεθα, μηθέ αἰ- 10 σχοώς απολώμεθα, πολέμιοι όντες και τοίς πατράσι, καὶ τοῖς ἡμετέροις αὐτών φίλοις τε καὶ οἰκείοις. γάρ τοῦς πόλεσιν εἰφὶ πάντες, ταῖς ἐφὶ ἡμῶς στρατευσομέnaic, nay ginaloc, si babbabon nen ugyin ongshian despisauer naradyeir, xal tabra nouvores. Eddnieda de, els 15 ην πρώτον ήλθομεν πόλιν, ταύτην έξαλαπάξομεν. Εγώ μέν τοίνυν εξχομαι, πρέν ταθτα έπιδειν ύφ' ύμων γενόμενα, μυplac the re until the yie doppering perinden. Kat built de συμβουλεύω, Έλληνας όντας, τοῖς των Ελλήνων προεστηπόσι πειθομένους πειράσθαι τών δικαίων τυγγάνειν. Εάν 🕿 δε μή δύνησθε ταυτα, ήμας δει άδικουμένους της γουν Ελλάδος μη στίρεσθαι. Καὶ νον μοι δοκεῖ, πέμψαντας Αναξιβίω είπειν, ' ὅτι ἡμεῖς οὐθέν βίπιον ποιήσοντες παρεληλύ-Bauer eig the molie, all he mer devolueda mag' buder aya--θόν τι εδρώκεσθαι : εξ θε μή, άλλα δηλώσοντες υμίν, ότι 35 οθα έξαπατώμενοι, άλλα πειθόμενοι έξερχόμεθα.' ''

Ταύτα ἔδοξε ' καὶ πέμπουσιν Γερώνυμόν τε Πλεϊον, έφοῦντα ταύτα, καὶ Εὐούλοχον 'Αρκάδα, καὶ Φιλήσιον 'Αχαιόν. Οἱ μὲν ταύτα ἄχοντο έφοῦντες.

Έτι δὲ καθημίτων τῶν στρατιωτών, προςέρχεται Κοιρα- 30 τάδης Θηβαϊος, δς οὐ φεύγων τὴν Ελλάδα περιήτε, ἀλλὰ στρατηγιών, καὶ ἐπαγγελλόμενος, εἴ τις ἢ πόλις ἢ ἔθνος στρατηγοῦ δίοιτο καὶ τότε προςελθών ἔλεγον, δτι Ετοιμος

εξη ήγεϊσθαι αὐτοῖς εἰς τὸ Δέλτα καλούμενον τῆς Θράκης, ἔνθα πολλὰ καὶ ἀγαθὰ λήψοιντο· ἔςτε δ' ἄν μόλωσιν, εἰς ἀφθονίαν παρέξειν ἔφη καὶ σῖτα καὶ ποτά.

Αχούουσι ταυτα οἱ στρατιώται, καὶ τὰ παρὰ Αναξιβίου ε αμα απαγγελλόμενα · απεκρίνατο γάρ, ότι πειθομένοις αὐτοῖς οὐ μεταμελήσει, άλλὰ τοῖς τε οἶκοι τέλεσι ταῦτα ἀπαγγελεί, και αὐτὸς βουλεύσοιτο περί αὐτῶν, ο τι δύναιτο άγαθόν. Εκ τούτου οἱ στρατιώται τόν τε Κοιρατάδην δέχονται στρατηγόν, καὶ έξω τοῦ τείγους ἀπῆλθον, Ο δὲ Κοι-10 ρατάδης συντίθεται αυτοίς είς την ύστεραίαν παρέσεσθαι έπὶ τὸ στράτευμα, ἔχων καὶ ἱερεῖα καὶ μάντιν, καὶ σῖτα καὶ ποτά τη στρατιά. Επεί δ' έξηλθον, δ Αναξίβιος έκλεισε τὰς πύλας, καὶ ἐκήμυξεν, ὅτι, ὅςτις ᾶν άλῷ ἔνδον ῶν τῶν στρατιωτών, πεπράσεται. Τη δ' ύστεραία ὁ Κοιρατάδης 15 μεν έχων τὰ ίερεῖα καὶ τὸν μάντιν ήκε, καὶ άλφιτα φέροντες είποντο αύτω είκοσιν ανδρες, και αλλοι οίνον είκοσιν ανδρες, καὶ έλαιῶν τρεῖς, καὶ σκορόδων εἶς ἀνὴρ ὅσον ἐδύνατο μέγιστον φορτίον, καὶ ἄλλος κρομύων. Τυῦτα δὲ καταθέμενος ώς έπὶ δάσμευσιν, έθύετο.

Σενοφῶν δέ, μεταπεμψάμενος Κλέανδρον, ἐκέλευἐ οἱ διαπραξαι, ὅπως εἰς τὸ τεῖχός τε εἰςεἰλθοι, καὶ ἀποπλεύσαι ἐκ Βυζαντίου. Ἐλθών δὲ Κλέανδρος, '' Μάλα μόλις,'' ἔφη, '' διαπραξάμενος ἢκω' λέγειν γὰρ ᾿Αναξίβιον, ὅτι οὐκ ἐπιτήσειον εἴη, τοὺς μὲν στρατιώτας πλησίον εἴναι τοῦ τείχους,
Σενοφῶντα δὲ ἔνδον' τοὺς Βυζαντίους δὲ στασιάζειν καὶ πονηροὺς εἰναι πρὸς ἀλλήλους ' ὅμως δὲ ἐιζιίναι,'' ἔφη, '' ἐκέλευσεν, εἰ μέλλοι σὺν ἑαυτῷ ἐκπλεῖν.'' Ό μὲν οὖν Ξενοφῶν, ἀσπασάμενος τοὺς στρατιώτας, εἴσω τοῦ τείχους ἀπήει σὺν Κλεάνδρῳ. 'Ο δὲ Κοιφατάδης τῆ μὲν πρώτη ἡμέρα οὖκ
ἐκαλλιέρει, οὐδὲ διεμέτρησεν οὐδὲν τοῖς στρατιώταις ' τῆ δ' ὑστεραία τὰ μὲν ἱερεῖα εἰστήκει παρὰ τὸν βωμόν, καὶ Κοιφατάδης ἐστεφανωμίνος, ὡς θύσων' προςελθών δὲ Τιμασίων ὁ Δαρδανεὺς καὶ Νέων ὁ ᾿Ασιναῖος καὶ Κλεάνωρ

ό 'Ορχομέτιος έλεγον Κοιρατάδη, μή θάειν, ώς ούς ήγησόμετον τή στρατιά, εἰ μὴ δώσει τὰ ἐπιτήδεια. 'Ο δὲ κελεύτι διαμετρεῖσθαι. 'Επιὶ δὰ πολλών ἐνίδει αὐτῷ, ώςτε ἡμέρας σῖτον ἐκάστφ γενέσθαι τών στρατιωτών, ἀναλαβών τὰ ἱερεῖα ἀπήει, καὶ τὰν στρατηγίαν ἀπωκών.

Keφάλαιον β'.

Τέων δε ο Ασιναΐος και Φρυνίσκος ο Αχαιός και Φιλήσιος ὁ Αχαιὸς καὶ Σανθικλής ὁ Αχαιὸς καὶ Τιμασίων ὁ Δαρδανεύς έπέμενον τη στρατιά, καλ είς κώμας των Θρακών προελθόντες, τάς κατά Βυζάντιον, έστρατοπεδεύοντο. οί στρατηγοί έστασίαζον, Κλεάνως μέν και Φρυνίσκος πρός 16 Σεύθην βουλόμενοι άγειν Επειθε γάρ αὐτούς, καὶ ἔδωκε τῷ μέν εππον, τῷ δὲ γυναϊκα. Νέων δὲ εἰς Χερούνησον, οιόμενος, εί ὑπὸ Δακεδαιμονίοις γένοιντο, παντός αν προεστάναι του στρατεύματος. Τιμασίων δε προύθυμε το πέραν είς την Ασίαν πάλιν διαβήναι, οδόμενος αν οξκαδε κα- 15 τελθείν. Καὶ οἱ στρατιώται ταὐτὰ ἐβούλοντο. Διατριβομένου δέ του χρόνου, πολλοί των στρατιωτών, οί μέν τά οπλα αποδιδόμενοι κατά τους χώρους, απέπλεον ώς έδύναντο οι δι και διδόντες [τὰ οπλα κατά τους χώρους] εἰς τὰς πόλεις κατεμίγνυντο. Αναξίβιος δ' έχαιρεν ακούων δια- 20 **σθειρόμενον τὸ στράτευμα τούτων γὰρ γιγνομένων, ὥετο** μάλιστα γαρίζεσθαι Φαρναβάζω.

Αποπλέοντι δὲ Αναξιβίφ έκ Βυζαντίου συναντῷ Αρίσταρχος ἐν Κυζίκφ, διάδοχος Κλεάνδρο, Βυζαντίου [δὲ] ἀρμοστής ἐλέγετο δὲ ὅτι καὶ ναύαρχος διάδοχος Πῶλος το ὅσον οὐ παρείη ἤδη εἰς Ἑλλήςποντον. Καὶ ὁ Αναξίβιος τῷ μὲν Αριστάρχο ἐπιστέλλει, ὁπόσους ᾶν εὕροι ἐν Βυζαντίφ τῶν Κύρου στρατιωτῶν ὑπολελιιμμένους, ἀποδόσθαι ὁ δὲ Κλίανδρος οὐδένα ἐπεπράκει, ἀλλὰ καὶ τοὶς κάμνοντας ἐθεσ

ράπευεν, οἰκτείρων, και ἀναγκάζων οἰκία δέχεσθαι 'Aρίσταρχος δ' ἐπεὶ ἡλθε τάχιστα, οὐκ ἐλάττους τετρακοσίων ἀπέδοτο. Αναξίβιος δέ, παραπλεύοας εἰς Πάριον, πέμπει παρὰ Φαρνάβαζον κατὰ τὰ συγκείμενα. 'Ο δ' ἐπεὶ ἤοθετο δ'Αρίσταρχόν τε ἥκοντα εἰς Βυζάντιον άρμοστήν, καὶ Αναξίβιον οὐκέτι ναυαρχοῦντα, Αναξιβίου μὲν ἡμέλησε, πρὸς 'Αρίσταρχον δὲ διεπράττετο τὰ αὐτὰ περὶ τοῦ Κυρείου σερατεύματος, ἄπερ κοὶ πρὸς 'Αναξίβιον.

Έκ τούτου δη Αναξίβιος, καλέσας Σενοφώντα, κελεύει 10 πάση τέχνη καὶ μηχανή πλεύσαι ἐπὶ τὸ στράτευμα ὡς τάχιστα, καὶ συνέχειν γε αὐτὸ καὶ συναθροίζειν τῶν διεσπαρμένων ὡς ἄν πλείστους δύνηται, καὶ παραγαγόντα εἰς Πέρινθον, διαβιβάζειν εἰς τὴν Ασίαν ὅτι τάχιστα καὶ δίδωσιν
αὐτῷ τριακόντορον καὶ ἐπιστολήν, καὶ ἀνδρα συμπέμπει,
18 κελεύσοντα τοὺς Περινθίους ὡς τάχιστα Σενοφῶντα προπέμψαι τοὶς ἵπποις ἐπὶ τὸ στράτευμα. Καὶ ὁ μὰν Σενοφῶν
διαπλεύσας ἀφικνεῖται ἐπὶ τὸ στράτευμα οἱ δὲ στρατιῶται
ἐδέξαντο ἡδίως, καὶ εὐθὺς εἵποντο ἄσμενοι, ὡς διαβηυόμενοι ἐκ τῆς Θράκης εἰς τὴν Ασίαν.

20 'O δέ Σεύθης, ἀκούσας ἥκοντα πάλιν Σενοφώντα, πεμψας πρὸς αὐτὸν κατά θάλατταν Μηθοσάθην, ἐδεῖτο τὴν στρατιὰν ἄγειν πρὸς εαυτόν ὑπισχνούμενος αὐτῷ, ὅ τι ῷετο λέγων πείσειν. 'Ο δ' ἀπεκρίνατο αὐτῷ, ὅτι οὐδὲν οἰόν τε εξη τούτων γενέσθαι. Καὶ ὁ μὲν ταῦτα ἀκούσας ῷχετο. Οἱ 25 δ' Ελληνες, ἐπεὶ ἀφίκοντο εἰς Πέρινθον, Νέων μὲν ἀποσπάσας, ἐστρατοπεδεύσατο χωρίς, ἔχων ὡς ὀκτακοσίους ἀνθρώπους τὸ δ' ἄλλο στράτευμα πῶν ἐν τῷ αὐτῷ παρὰ τὸ τεῖχος τὸ Ποινθίων ἦν.

Μετά ταυτα Σενοφών μέν ἔπραττε περί πλοίων, ὅπως ὅτι
τάχιστα διαβαϊεν εἰς τὴν 'Aσίαν. 'Εν δὲ τούτω ἀφικόμενος
Αρίσταρχος, ὁ ἐκ Βυζαντίου άρμοστής, ἔχων δύο τριήρεις,
πεπεισμένος ὑτὸ Φαρναβάζου, τοῖς τε ναυκλήροις ἀπεῖπε
μὴ διάγειν, ἐλθών τε ἐπὶ τὸ στράτευμα, εἶπε τοῖς στρατεώ-

Taic. un negatouddat eic the Aglar. O de Etropor Eleγεν, " ὅτι Αναξίβιος έκελευσε, καὶ έμὲ πρός τοῦτο ἔπεμψεν ένθάδε." Πάλιν δ' Αρίσταρχος έλεξεν " Αναξίβιος μέν τοίνυν οθκέτι ναθαργος, έγω δε τηδε άρμοστής ει δε τινα ύμων λήψομαι έν τη θαλάττη, καταδύσω." Ταύτα εἰπών 5 ώχετο είς τὸ τείχος. Τη δ' ύστεραία μεταπέμπεται τούς στρατηγούς καὶ λοχαγούς τοῦ στρατεύματος. 11ο δὲ ὅντων πρός τω τείχει, έξαγγέλλει τις τω Σενοφωντι, ότι, εί είζεισι, συλληφθήσεται, καὶ η αὐτοῦ τι πείσεται, η καὶ Φαρναβάζω παραδοθήσεται. Ο δε απούσας ταθτα, τους μέν προπέμ- 10 πεται, αὐτὸς δ' εἶπεν, ὅτι θῦσαί τι βούλοιτο. Καὶ ἀπελθών έθύετο, εί προείεν αὐτῷ οἱ θεοὶ πειράσθαι πρὸς Σεύθην άγειν τὸ στράτευμα είώρα γάρ ούτε διαβαίνειν άσφαλές όν, -τριήμεις έγοντος του κωλύσόντος ούτ είς Χερύόνησον έλθων κατακλεισθήναι έβούλετο, καὶ τὸ στράτευμα έν 16 πολλή σπάψει πάντων γενέσθαι; ένθα [δή] πείθεσθαι μέν ανάγκη τω έκει αρμοστή, των δε έπιτηδείων ουδεν έμελλεν έξειν τὸ στράτευμα.

Καὶ ὁ μὲν ἀμφὶ ταῦτα εἰχεν · οἱ δὲ στρατηγοὶ καὶ οἱ λοχαγοὶ ῆκοντες παρὰ τοῦ Αριστάρχου, ἀπήγγελλον, ὅτι νῦν 20
μὲν ἀπιέναι σφᾶς κελεύει, τῆς δείλης δὲ ῆκειν · ἔνθα καὶ
δήλη μᾶλλον ἐδόκει [εἰναι] ἡ ἐπιβουλή. 'Ο οὖν Σενοφῶν,
ἐπεὶ ἐδόκει τὰ ἱερὰ καλὰ εἰναι καὶ ἑαυτῷ καὶ τῷ στρατεύματι, ἀυφαλῶς πρὸς Σεύθην ἰέναι, παραλαβὼν Πολυκράτη τε
Αθηναῖον, λοχαγόν, καὶ παρὰ τῶν στρατηγῶν ἐκάστου ἄνδρα, πλὴν παρὰ Νέωνος, ῷ ἔκαστος ἐπίστευεν, ῷχετο τῆς
νυκτὸς ἐπὶ τὸ Σεύθου στράτευμα ἐξήκοντα στόδια. Επεὶ
δ' ἐγγὺς ἡσαν αὐτοῦ, ἐπιτυχχάνει πυροῖς ἐρήμοις. Καὶ τὸ
μὲν πρῶτον ῷετο μετακεχωρηκέναι ποι τὸν Σεύθην · ἐπεὶ
δὲ θορύβου τε ἤσθετο, καὶ, σημαινόντων ἀλλήλοις τῶν περὶ δὲ θορύβον, κατέμαθεν, ὅτι τούτου ἕνεκα τὰ πυρὰ προκεκαυμένα εἔη τῷ Σεύθη πρὸ τῶν νυκτοφυλάκων, ὅπως οἱ μὲν
φύλακες μὴ ὁρῶντο, ἐν τῷ σκότει ὄντες, μήθ οπου εἶεν, οἰ

δέ προςιόντες μη λανθάνοιεν, αλλά διά το φως καταφανείς είεν ' έπει δε ήσθετο, προπέμπει τον έρμηνέα, ων έτυγχανεν έγων, καὶ είπεῖν κελεύει Σεύθη, ὅτι Ξενοφῶν παρείη, βουλόμενος συγγενέσθαι αὐτώ. Οἱ δ' ήροντο, εἰ ὁ Αθηναίος, » ὁ ἀπὸ τοῦ στρατεύματος. Ἐπειδή δ' ἔφη οὖτος εἶται, ἀταπηδήσαντες έδίωκον καὶ όλίγον υστερον παρήσαν πελτασταλ όσον διαχόσιοι, καλ παραλαβόντες Σενοφώντα καλ τούς σύν αὐτώ, ήγον πρός Σεύθην. 'Ο δ' ήν έν τύρσει μάλα συλαττόμενος, καλ επποι περλ αὐτὴν κύκλω έγκεγαλινωμένοι. 10 διά γάρ τὸν φόβον τὰς μὲν ἡμέρας έχίλου τοὺς ἵππευς, τὰς δε νύκτας έγκεχαλινωμένοις έφυλάττετο. Ελέγετο γαρ καλ πρόσθεν Τήρης, ο τούτου πρύγονος, έν ταύτη τη χώρα, πυλύ έγων στράτευμα, ύπο τοέτων των ανδρών πολλούς απολέσαι, καὶ τὰ σκευοφόρα ἀφαιρεθήναι ήσαν δ' ούτοι 16 Θυνοί, πάντων λεγόμενοι είναι μάλιστα νυκτός πολεμικώ-TOTOL.

Enel d' tyyus naar, exélevaer eigeldele Zeroquirta, έχοντα δύο, ους βούλοιτο. Επειδή δε ένδον ήσαν, ήσπάζοντο μέν πρώτον άλλήλους, και κατά τον Θράκιον νόμον κέ-20 ρατα οίνου προύπινον * παρίν δε και Μηδοσάδης τω Σεύθη, όςπες έπρέσβευεν αὐτῷ πάντοσε. "Επειτα δε Σενοσών ήρχετο λέγειν "Επεμψας προς έμε, ο Σεύθη, είς Χαλκηδόνα πρώτον Μηδοσάδην τουτονί, δεόμετος μου συμπροθυμηθήναι διαβήναι τὸ στράτευμα έκ τῆς Ασίας, καὶ ὑπι-25 σχυούμενός μοι, εί ταθτα πράξαιμι, εθ ποιήσειν, ως έφη Μηδοσάδης ούτοσί." Ταυτα είπων, επήρετο τον Μηδοσάδην, εὶ ἀληθή ταυτ' είπεν. 'Ο δ' ἔφη. ''Αὐθις ήλθε Μηδοσάδης ούτος, έπει έγω διέβην πάλιν το στράτευμα έκ Παρίου, ὑπισχνούμενος, εἰ ἄγοιμι τὸ στράτευμα πρὸς σέ, τάλ-20 λα τέ γε φίλο μοι χρήσεσθαι καὶ άδελφοι, καὶ τὰ έπὶ θαλάττη μοι γωρία, ών σύ πρατείς, έσεσθαι παρά σού." Επί τούτοις πάλιν έπήρετο Μηδοσάδην, εὶ έλεγε ταῦτα. Ο δὲ συνέφη καὶ ταῦτα. ""Ιθι νῦν," ἔφη, " ἀφήγησαι τούτω, τέ σοι ἀπεκρινάμην έν Χαλκηδόνι." "Πρώτον ἀπεκρινω, ὅτι τὸ στράτευμα διαβήσοιτο εἰς Βυζάντιον, καὶ οὐδέν τούτου ἕνεκα δέοι τελεῖν, οὔτε σοί, οὔτ ἄλλω αὐτὸς ἐπεὶ διαβαίης, ἀπιέναι ἔφησθα καὶ ἐγένετο οῦτως, ὥςπερ σὰ ἔλεγες."
"Τί γὰρ ἔλεγον," ἔφη, "ὅτε κατὰ Σηλυβρίαν ἀφίκου;" ε "Οὖκ ἔφησθα οἰόν τ' εἰναι, ἀλλ εἰς Πέρινθον ἐλθόντας διαβαίνειν εἰς τὴν Ἰασίαν." "Νῦν τοίνυν," ἔφη ὁ Σενοφῶν; "πάρειμι καὶ ἐγώ καὶ οὖτος Φρυνίσκος, εἰς τῶν στρατηγῶν, καὶ Πολυκράτης οὖτος, εἰς τῶν λοχαγῶν καὶ ἔξω εἰνὶν ἀπὸ τῶν στρατηγῶν ὁ πιστότατος ἐκάστω, πλὴν Νίω- 10 νος τοῦ Λακωνικοῦ. Εἰ οὖν βούλει πιστοτέραν εἰναι τὴν πρᾶξιν, καὶ ἐκείνους κάλεσον. Τὰ δὲ ὅπλα σὰ ἐλθών εἰπέ, ὧ Πολύκρατες, ὅτι ἐγώ κελεύω καταλιπεῖν καὶ αὐτὸς ἐκεῖ καταλιπών τὴν μάχαιραν εἴςιθι."

Ακούσας ταύτα ὁ Σεύθης είπεν, ότι οὐδενὶ αν απιστή- 15 σειεν Αθηναίων και γάρ ότι συγγενείς είεν είδεναι, καί φίλους εύνους έφη νομίζειν. Μετά ταυτα δ' έπεὶ εἰς πλθον. ους έδει, πρώτον Σενοφών έπήρετο Σεύθην, ο τι δέοιτο χρησθαι τη στρατιά. Ο δ' είπεν ώδε: "Μαισάδης ήν μοι πατήρ : έχείνου δ' ήν άρχη Μελανδίται, καί Θυνοί, καί 20 Τρανίψαι. Έκ ταύτης οὖν τῆς χώρας, ἐπεὶ τὰ ᾿Οδρυσῶν πράγματα ενόσησεν, έκπεσών ὁ πατήρ, αἰτὸς μεν ἀποθνήσκει νόσφ εγώ δε έξετράφην όρφανὸς παρά Μηδόκφ, τῷ νυν βασιλεί. Επεί δε νεανίσκος εγενόμην, ουκ εδυνάμην ζην, είς άλλοτρίαν τράπεζαν άποβλέπων και έκαθεζύμην 25 ένδίφριος αὐτῷ ἱκέτης, δοῦναί μοι, ὁπόσους δυνατὸς εἔη, άνδρας, όπως καὶ τοὺς ἐκβαλόντας ἡμᾶς, εἴ τι δυναίμην, κακόν ποιοίην, καὶ ζώην, μὴ εἰς τὴν ἐκείνου τράπεζαν ἀποβλέπων, ως περ κύων. Εκ τούτου μοι δίδωσι πους ανδρας καί τους ίππους, ους υμείς όψεσθε, έπειδαν ήμέρα γένηται. 36 Καὶ νῦν έγω ζω τούτους έχων, ληϊζόμενος την έμαυτοῦ πατρώαν χώραν. Εί δέ μοι ύμεῖς παραγένοισθε, οἶμαι αν σύν τοῖς θεοῖς ραδίως ἀπολαβεῖν τὴν ἀρχήν. Ταῦτ ἐστίν, ἃ έγω ύμων δίομαι."

"Τί οὖν ἄτ," ἔφη ὁ Σενοφῶν, "σὐ δύναιο, εἰ ἔλθοιμεν, τῆ τε στρατιῷ διδόναι καὶ τοῖς λοχαγοῖς καὶ τοῖς στρατηγοῖς, λέξον, ἵνα οὖτοι ἀπαγγείλωσιν." Ο δὲ ὑπέσχετο τῷ μὲν στρατιὰτη Κυζικηνόν, τῷ δὲ λοχαγῷ διμοιρίαν, τῷ δὲ δ στρατηγῷ τετραμοιρίαν καὶ γῆν, ὁπόσην ᾶν βούλωνται, καὶ ζεύγη, καὶ χωρίον ἐπὶ θαλάττη τετειχισμένον. "Αν δ'," ἔφη ὁ Σενοφῶν, "ταῦτα πειρώμενοι μὴ διαπράξωμεν, ἀλλά τις φόβος ἀπὸ Λακεδαιμονίων ἡ, δίξη εἰς τὴν σαυτοῦ, ἄν τις βούληται ἀπιέναι πρὸς σέ;" Ο δ' εἰπε 10 "Καὶ ἀδελφούς γε ποιήσομαι, καὶ ἐνδιφρίους, καὶ κοινωνούς ἁπάντων, ὧν ᾶν δυνώμεθα κτήσασθαι. Σοὶ δ', ὧ Σενοφῶν, καὶ θυγατέρα δώσω, καὶ εἴ τις σοὶ ἐστι θυγάτηρ, ὧνήσομαι Θρακίῳ νόμῳ καὶ Βισάνθην οἴκησιν δώσω, ὅπερ ἐμοὶ κάλλιστον χωρίον ἐστὶ τῶν ἐπὶ θαλάττη."

Κεφάλαιον γ'.

 Οὐτος μέν ταύτα λέγει ' Σεύθης δέ φησιν, αν πρὸς ἐκεῖνον ἔγτε, εὐ ποιήσειν ὑμάς. Νύν οὐν σκέψασθε, πότερον ἐνΘάδε μένοντες τοῖτο βουλεύσεσθε, ἢ εἰς τὰ ἐπιτήδεια ἐπανελθόντες. ' Εμοὶ μὲν οὐν δοκεῖ, ἐπεῖ ἐνθάδε οὔτε ἀργύριον ἔχομεν, ὅστε ἀγοράζειν, οὔτε ἄνευ ἀργυρίου ἐωσι λαμ- ε
βάνειν τὰ ἐπιτήδεια, ἐπανελθόντας εἰς τὰς κώμας, ὅθεν οἱ
ἢττους ἐῶσι λαμβάνειν, ἐκεῖ ἔχοντας τὰ ἐπιτήδεια, [καὶ]
ἀκούοντας, ὅ τι τις ὑμῶν δεῖτοι, αἰρεῖσθαι, ὅ τι ἀν ὑμῖν
δοκῆ κυάτιστον εἶναι. Καὶ ὅτω," ἔφη, "ταῦτα δοκεῖ, ἀράτω τὴν χεῖραι." Ανέτειναν ἄπαντες. " Απιόντες τοίνυν," 10
ἔφη, "συσκευάζεσθε, καὶ ἐπειδὰν παραγγείλη τις, ἕπεσθε
τῷ ἡγουμένω."

Μετά τουτο Σενοφών μέν ήγειτο, οί δ' είποντο. Νέων δέ καὶ παρά Αριστάργου άλλοι έπειθον αποτρέπεσθαι οί δέ ούχ ὑπήκουον. Ἐπεὶ δὲ οσον τριάκοντα σταδίους προελη- 18 λύθεσαν, απαντά Σεύθης. Καὶ ὁ Σενοφών ίδων αὐτόν, προςελάσαι έχελευσεν, όπως ότι πλείστων απουόντων εξποι αὐτώ, α έδόκει συμφέρειν. Επεί δε προςήλθεν, είπεν δ Σενοφών " "Πμεῖς πορευόμεθα, ὅπου μέλλει τὸ στρώτευμα έξειν τροφών, έχει δε αχούοιτες και αυό και ιών του Λακω- 30 νικού, αίρησόμεθα, α αν κράτιστα δοκή είναι. Μν ούν ήμίν ήγήση, όπου πλείστά έστιν έπιτήδεια, ύπο σου νομιουμεν έξενίσθαι." Καὶ ὁ Σεύθης εἶπεν " Άλλα οἶδα κώμας πολλας άθρόας, καὶ πάντα έχούσας τὰ έπιτήδεια, ἀπεχούσας ήμων ουον διελθόντες αν ήδεως αφιστώητε." " 1/γου τοί- 25 νυν," έφη ὁ Σενοφών. Ἐκπεῖ δὲ ἀφίκοντο εἰς αὐτὰς τῆς δείλης, συνήλθον οί στρατιώται, καὶ εἶπε Σεύθης τοιάδε * "Εγώ, ω ανδρες, δέομαι ύμων στρατεύεσθαι σύν έμοι. καὶ ὑπισχνοῦμαι ὑμῖν [τοῦ μηνὸς] δώσειν Κυζικηνόν, λοχαγοῖς δέ καὶ στρατηγοῖς τὰ νομιζόμενα Εξω δέ τούτων, τὸν 30 άξιον τιμήσω · στα δε καί ποτά, ώς περ καί νυν, έκ της χώρας λαμβώνοντες έξετε όπόσα δε αν άλίσκηται, άξιώσω αὐτὸς ἔχειν, ἵνα ταῦτα δίατιθέμενος ὑμῖν τὸν μισθὸν πορίζω. Καὶ τὰ μὲν φεύγοντα καὶ ἀποδιδράσκοντα ἡμεῖς ἐκανοὶ ἐσομεθα διώκειν καὶ μαστεύειν · ἢν δὲ τις ἀνθίστηται, σὺν ὑμῖν πειρασόμεθα χειροῦσθαι." Επήρετο Σενοφῶν · "Πόσον δὲ ἀπὸ θαλάττης ἀξιώσεις συνέπεσθαί σοι τὸ στράτευμα;" 'Ο δ' ἀπεκρίνωτο · "Οὐδαμῆ πλεῖον ἐπτὰ ἡμερῶν, μεῖον δὲ πολλαχῆ."

Μετά ταύτα έδίδοτο λέγειν τῷ βουλομένῳ καὶ ἔλεγον πολλοὶ κατὰ ταὐτά, ὅτι παντὸς ἄξια λέγοι Σεύθης κειμών γὰς εἴη, καὶ οὕτε οἴκαδε ἀποπλεῖν τῷ βουλομένῳ δυνατὸν 10 εἴη, διαγενέσθαι τε ἐν φιλία οὐχ οἰόν τ' εἴη, εἰ δέοι ἀνουμένους ζῆν έν δὲ τῆ πολεμία διατρίβειν καὶ τρέφεσθαι ἀσφαλέστερον μετὰ Σεύθου, ἢ μόνους, ὅντων ἀγαθῶν τοσούτων εἰ δὲ μισθὸν προςλήψοιντο, εὕρημα ἐδόκει εἶναι Ἐπὶ τούτοις εἴπε Ζενοφῶν "Εἴ τις ἀντιλέγει, λεγέτω εἰ δὲ μή, ἐπιψηφιζέτω ταῦτα." Επεὶ δὲ οὐδεὶς ἀντέλεγεν, ἐπεψήφισε, καὶ ἔδοξε ταῦτα. Εὐθὺς δὲ Σεύθη εἰπεν, ὅιι συστρατεύσοιντο αὐτῷ.

Μετά ταύτα οἱ μέν άλλοι κατά τάξεις έσκήνησαν * στρατηγούς δέ καὶ λοχαγούς έπὶ δείπνον Σεύθης έκάλεσε, πλη-20 σίον κώμην έχων. Ἐπεὶ δ' ἐπὶ θύραις ἦσαν, ώς ἐπὶ δεῖπνον παριώντες, ην τις Πρακλείδης Μαρωνείτης ούτος προςιών έτλ έκαστω, ουςτινας ώετο έχειν τι δούναι Σεύθη, πρώτον μέν πρός Παριανούς τινας (οι παρήσαν φιλίαν διαπραξόμενοι πρός Μήδοκον, τον 'Οδρισών βασιλέα, καὶ δώσα άγον-25 τες αὐτῷ τε καὶ τῆ γυναικί,) ἔλεγεν, "ὅτι Μίδοκος μέν ἄνω εξη δώδεκα ήμερων από θαλάττης όδόν. Σεύθης δέ, έπειδή τὸ στράτευμα τούτο είληφεν, ἄρχων ἔσοιτο έπὶ θαλάττη. Γείτων ούν ωτ, εκανώτατος έσται ύμας και εύ και κακώς ποιείν : ην ούν σωφρονήτε, τούτω δώσετε, ο τι άγετε : καλ 30 αμεινον ύμιν διακείσεται, ή έαν Μηδόκω τω πρόσω οἰκουντι δώτε." Τούτους μέν οθτως ἔπειθεν. Αὐθις δὲ Τιμασίωνι τῷ Δαρδανεί προςελθών, έπεὶ ήχουεν αὐτῷ είναι καὶ έκπώματα καὶ τάπιδας βαρβαρικάς, ἔλεγεν, " ὅτι νομίζοιτο, ὁπότε

έπὶ δεϊπνον καλέσαι Σεύθης, δωρεϊσθαι αὐτῷ τοὺς κληθίντας · οὐτος δ' ην μέγας ένθάδε γένηται, ໂκανὸς ἔσται σε καὶ οἴκαδε καταγυγεῖν, καὶ ἐνθάδε πλούσιον ποιῆσαι." Τοιαῦτα προὐμνᾶτο, ἐκάστῳ προςιών. Προςελθών δὲ καὶ Σενοφῶντι, ἔλεγε · "Σὐ καὶ πόλεως μεγίστης εἶ, καὶ παρὰ ε Σεύθη τὸ σὸν ὅνομα μέγιστόν ἐστι · καὶ ἐν τῆδε τῆ χώρᾳ ἔσως ἀξιώσεις καὶ τιίχη λαμβάνειν, ῶςπερ καὶ ἄλλοι τῶν ὑμετέρων ἔλαβον, καὶ χώραν · ἄξιον οὐν σοι καὶ μεγαλοπρεπιστατα τιμῆσαι Σεύθην. Εὔνους δὲ σοι ῶν παραιτῶ · εὖ οἰδα γάρ, ὅτι ὅσῳ ἀν μείζω τούτων δωρήση, τοσούτῳ μείζω 10 ὑπὸ τούτου ἀγαθὰ πείση." Ακούων ταῦτα ὁ Σενοφῶν, ἡπόρει · οὐ γὰρ διαβεβήκει ἔχων ἐκ Παρίου εἰ μὴ παῖδα καὶ ὅσον ἐφόδιον.

Επεί δε είς ήλθον έπι το δείπνον των τε Θρακών οί κράτιστοι των [τότε] παρόντων, καὶ οἱ στρατηγοί, καὶ οἱ λογα- 15 γοί των Ελλήνων, και εί τις πρεσβεία παρην από πόλεως, τὸ δείπνον μέν ήν καθημένοις κύκλω επειτα δε τρίποδες είςηνέχθησαν πάσιν ο οίτοι δ' ήσαν κρεών μεστοί νενεμημένων, καὶ άρτοι ζυμίται μεγάλοι προςπεπερονημένοι ήσαν πρός τοῖς πρέασι. Μάλιστα δὲ αἱ τράπεζαι κατὰ τοὺς ξένους ἀεὶ 20 έτίθεντο νόμος γαρ ήν. Καὶ πρώτος τούτο έποίει Σεύθης : άνελόμενος τους παρακειμένους αυτώ άρτους, διέκλα κατά μικρόν, καὶ διεφρίπτει, οίς αὐτῷ έδόκει καὶ τὰ κρέα ώς αύτως, όσον μόνον γεύσασθαι έαυτῷ καταλιπών. Καὶ οί άλλοι δέ κατά ταὐτά έποίουν, καθ' οῦς αἱ τράπεζαι ἔκειντο. 25 Αρκάς δέ τις, Αρύστας ὄνομα, φαγεῖν δεινός, τὸ μέν διαὐφιπτείν εία χαίρειν, λαβών δέ είς την χείρα δσον τριχοίνικον άρτον, καὶ κρέα θέμενος έπὶ τὰ γόνατα, έδείπνει. Κέρατα δε οίνου περιέφερον, καὶ πάντες έδεχοντο ' ὁ δ' Αρύστας, έπεὶ παρ' αὐτὸν φέρων τὸ κέρας ὁ οἰνογόος ήκεν, εἶπεν, ίδων 30 τον Σενοφωντα οθκέτι δειπνούντα, "Εκείνω," έφη, "δός " σχολάζει γὰρ ήδη, έγω δ' ούπω." Ακούσας ὁ Σεύθης τὴν σωνήν, ηρώτα τον οἰνοχόον, τι λέγοι. Ο δὲ οἰνοχόος

į

ţ

į

,

įŝ

Ģ

71

ς'

είπεν ελληνίζειν γάρ ηπίστατο. Ένταυθα μεν δή γέλως έγενετο.

Επεί δε προυχώρει ο πότος, είςηλθεν ανήρ Θράξ, εππον έχων λευχόν καὶ λαβών χέρας μεστόν, εἶπε "Προπίνω 5 σοι, ω Σεύθη, καὶ τὸν ἵππον τοῦτον δωρουμαι, ἐφ' οὖ καὶ διώχων, ον αν έθέλης, αίρήσεις, και αποχωρών ου μη δείσης τὸν πολέμιον." "Αλλος, παΐδα εἰςαγαγών, οθτως έδωμήσατο προπίνων, καὶ ἄλλος ἱμάτια τη γυναικί. Καὶ Τιμασίων προπίνων έδωρήσατο φιάλην τε αργυράν και τάπιδα άξιαν 10 δέκα μνών. Ινήσιππος δέ τις Αθηναΐος αναστάς εἶπεν, - "ότι άρχαῖος εξη νόμος κάλλιστος, τοὺς μέν ἔχοντας διδύναι τῷ βασιλεῖ τιμῆς Ενεκα τοῖς δὲ μὴ ἔχουσι διδόναι τὸν βασιλέα ' Γνα κάγώ," έφη, "σοί έχω δωρείσθαι καὶ τιμάν." Ο δε Σενοφων ήπορείτο, ο τι ποιήσοι και γαρ ετύγχανεν, 16 ως τιμώμενος, έν τω πλησιαιτάτω δίφρω Σεύθη καθήμενος. Ο δε Ποακλείδης εκέλευσεν αὐτῷ τὸ κέρας ὀρέξαι τὸν οίνοχόον. Ο δε Σενοφών, ήδη γάο υποπεπωχώς ετύγχανεν, ανέστη, θαρφαλέως δεξάμενος το κέρας, και είπεν " Έγω δέ σοι, ω Σεύθη, δίδωμι έμαυτον καὶ τους έμους τούτους 20 ξταίρους, φίλους είναι πιστούς καὶ οὐδένα ἄκοντα, άλλὰ πάντας μαλλον έτι έμου σοί βουλομένους φίλους είναι. Καί νύν πάρεισιν οὐδέν σε προςαιτούντες, άλλα καὶ προϊέμενοι καὶ πονείν ὑπέρ σοῦ καὶ προκινδυνεύειν έθέλοντες : μεθ' ών, αν οί θεοί θέλωσι, πολλήν χώραν την μέν απολήψη, 28 πατρώαν οὐσαν, τὴν δὲ κτήση πολλοὺς δὲ ἵππους, πολλούς δε άνδρας και γυναϊκας καλάς κτήση, ούς οὐ ληίζεσθαι δεήσει, αλλ' αὐτοὶ φέροντες παρέσονται πρὸς σὲ δώρα." Καὶ ὁ Σεύθης αναστάς συνεξέπιε καὶ συγκατεσκεδάσατο μετ' αὐτοῦ τὸ κέρας. Μετὰ ταῦτα εἰςῆλθον κέρασί τε, οίοις 30 σημαίνουσιν αὐλοῦντες, καὶ σάλπιγξιν ωμοβοϊναις, ψυθμούς τε καὶ οἰον μαγάδι σαλπίζοντες. Καὶ αὐτός Σεύθης αναστας ανέκραγέ τε πολεμικόν, και εξήλατο, ωςπερ βέλος φυλαττόμενος, μάλα έλαφοως. Ειςήεσαν δε και γελωτοποιοί.

Ac d' no nhioc ent duquaic, areatnour of Ellnrec, xal είπον, ότι ώρα ήδη γυκτοφύλακας καθιστάναι, καὶ σύνθημα παραδιδόναι. Καὶ Σεύθην έκελ νον παραγγείλαι, οπως είς τὰ Ελληνικά στρατόπεδα μηδείς των Θρακών εξζεισι νυκτός " οι τε γάρ πολέμιοι Θράκες ύμιν, και ήμιν οι φίλοι." 5 'Ως δ' έξήεσαν, συνανέστη ο Σεύθης, ουδέν τι μεθύοντι έοικώς. Έξελθών δ' είπεν, αὐτούς τοὺς στρατηγούς ἀποκαλίσας " ' Δ άνδρες, οί πολίμιοι ήμων ούκ ζαασί πω την ύμετέραν συμμαχίαν. ην οὖν ἔλθωμεν ἐπ' αὐτοὺς πρὶν φυλάξασθαι, ώςτε μη ληφθηναι, ή παρασκευάσασθαι, ώςτε 10 αμύνασθαι, μάλιστα αν λάβοιμεν χρήματα καὶ ανθρώπους." Συνεπήνουν ταύτα οι στρατηγοί, και ήγεισθαι έκιλευον. 'Ο δ' είπε ' "Παρασκευασάμενοι αναμενείτε ' έγω δ', υπόταν καιρός ή, ήξω παρ' ύμας και τους πελταστάς και ύμας αναλαβών, ήγήσομαι σύν τοῖς θεοῖς." Καὶ ὁ Ξενοφών 18 "Σκέψαι τοίνυν, είπερ νυκτός πορευσόμεθα, εί δ Ελληνικός νόμος κάλλιον έχει · μεθ' ήμέραν μέν γάρ έν ταῖς πουείαις ήγεζται του στρατεύματος, όποζον ακί πρός την χώραν συμφέρει, έάν τε δπλιτικόν, έάν τε πελταστικόν, έάν τε Ιππικόν νύκτως δε νόμος τοις Ελλησίν έστιν ήγεισθαι 20 τὸ βραδύτατον : ουτω γάρ ηπιστα διασπάται τὰ στρατεύματα, καὶ ήκιστα λανθάνουσιν ἀποδιδράσκοντες άλλήλους. οί δε διασπαυθέντες πολλάκις και περιπίπτουσιν άλλήλοις, καὶ άγνοουντες κακώς ποιούσι καὶ πάσχουσιν." Εἶπεν ούν Σεύθης " "Ορθώς τε λέγετε, καὶ [έγω] τῷ νόμω τῷ ὑμε- 28 τέρω πείσομαι. Καὶ ὑμῖν μὲν ἡγεμόνας δώσω, τῶν πρεσβυτάτων τους έμπειροτάτους της χώρας, αυτός, δ' έφεψομαι τελευταΐος, τους εππους έχων ταχύ γάρ πρώτος, αν δέη, παρέσομαι. Σύνθημα δε [ποιουμαι]," είπεν, "'Αθηναίαν κατά την συγγένειαν." Ταυτ' εἰπόντες άνεπαύοντο.

Πνίκα δ' ήν άμφὶ μέσας νύκτας, παρῆν Σεύθης, ἔχων τοὺς Ιππέας τεθωρακισμένους, καὶ τοὺς πελταστὰς σὺν τοῖς ὅπλοις. Καὶ ἐπεὶ παρέδωκε τοὺς ἡγεμόνας, οἱ μὲν ὁπλῖται

ήγουντο, οί δε πελτασταί είποντο, οί δε ίππεις ώπισθοφυλάπουν. Επεί δε ημέρα ην, ο Σεύθης παρήλαυνεν είς το πρόσθεν, καὶ ἐπήνεσε τὸν Ελληνικὸν νόμον πολλάκις γὰρ έφη νύκτωρ αὐτός, καὶ σὺν ολίγοις πορευόμενος, ἀποσπα-5 σθηναι σύν τοῖς ἵπποις ἀπὸ τῶν πεζῶν ' νῦν δέ, ῶςπερ δεῖ, άθυόοι πάντες άμα τη ημέρα φαινόμεθα. 'Αλλ' ύμεῖς μέν περιμένετε αὐτοῦ, καὶ ἀναπαύεσθε ένω δὲ σκεψάμενός τι Ταῦτ' εἰπών ήλαυνε δι' ὄρους όδόν τινα λαβών, Επεί δ' αφίκετο είς χιόνα πολλήν, έσκέψατο έν τη όδω, εί 10 εξη ζυνη ανθρώπων η πρόσω ηγούμενα, η έναντία. Έπελ δε ατριβή εώρα την όδον, ήχε ταχύ πάλιν, καὶ έλεγε. " Καλώς, ὦ ἄνδρες, ἔσται, ἐὰν θεὸς θέλη τοὺς γὰρ ἀνθρώπους λήσομεν έπιπεσόντες. Αλλ' έγω μέν ήγήσομαι τοῖς ἵπποις, οπως, αν τινα ίδωμεν, μη διαφυγών σημήνη τοίς πολεμίοις · 15 υμείς δ' Επεσθε καν λειφθήτε, τῷ στίβφ των εππων Επεσθε ύπερβάντες δε τὰ όρη ήξομεν εἰς [τὰς] κώμας πολλάς τε καὶ εὐδαίμονας."

"Ηνίκα δε ήν μεσον ημέρας, ήδη τε ήν επὶ τοῖς ἄκροις, καὶ κατιδών τὰς κώμας, ήκεν ελαύνων πρὸς τοὺς ὁπλίτας, 20 καὶ ἔλεγεν " Αφήσω ήδη καταθεῖν τοὺς μεν ἱππέας εἰς τὸ πεδίον, τοὺς δε πελταστὰς ἐπὶ τὰς κώμας. 'Αλλ' ἔπεσθε ώς ᾶν δύνησθε τάχιστα, ὅπως, ἄν τις ὑφιστῆται, ἀλεξησθε.'' Ακούσας ταῦτα ὁ Ξενοφῶν, κατέβη ἀπὸ τοῦ ἵππου. Καὶ ος ῆρετο " Τί καταβαίνεις, ἐπεὶ σπεύδειν δεῖ;" " Οἶδα," 25 ἔφη, " ὅτι οὐκ ἐμοῦ μόνου δέη οἱ δ' ὁπλῖται θᾶττον δραμοῦνται καὶ ῆδιον, ᾶν καὶ ἐγὼ πεζὸς ἡγῶμαι.''

Μετὰ ταῦτα ῷχετο, καὶ Τιμασίων μετ αὐτοῦ, ἔχων ίππέας ὡς τετταράκοντα τῶν Ἑλλήνων. Ξενοφῶν δὲ παρηγγύησε τοὺς εἰς τριάκοντα ἔτη παριέναι ἀπὸ τῶν λόχων εὐ30 ζώνους. Καὶ αὐτὸς μὲν ἐτρόχαζε τούτους ἔχων ΄ Κλεάνωρ
δὲ ἡγεῖτο τῶν ἄλλων ʿΕλλήνων. Ἐπεὶ δ' ἐν ταῖς κώμαις
ἦσαν, Σεύθης, ἔχων ὅσον τριάκοντα ἱππέας, προςελώσας εἰπε ΄ Τάδε δή, ὧ Ξενοφῶν, ἃ σὺ ἔλεγες 'ἔχονται οἱ ἄν-

Θρωποι άλλά γάρ οι ιππείς ξημοι οξχονται μοι, άλλος άλλη διώχων ται διδοικα, μή συστάντες άθρόοι που κακόν τι έργάσωνται οι πολέμιοι. Δεί δε και έν ταίς κώμαις καταμίνειν τινάς ήμων μεσται γάρ είσιν άνθρώπων." "'λλι' έγώ μέν," ξωη δ Εινοφών, "σύν οίς ξχω, τὰ άκρα καταλή ε ψομαι σύ δε Κλεάνορα κέλευε διά τοῦ πεδίου παρατείναι την φάλαγγα παρά τὰς κώμας." Επεί δε ταῦτα έποίησαν, συνηλίσθησαν ἀνδράποδα μέν ώς χίλια, βόες δε διχίλιοι, καὶ άλλα πρόβατα μύρια. Καὶ τότε μέν αὐτοῦ ηὐλίσθησαν.

Κεφάλαιον δ'.

Τῆ δ' ὑστεφαία κατακαύσας ὁ Σεύθης τὰς κώμας παντελώς, καὶ οὐδεμίαν οἰκίαν λιπών, ὅπως φόβον ἐνθείη καὶ
τοῖς ἄλλοις, οἰα πείσονται, ᾶν μὴ πείθωνται, ἀπήει πάλιν.
Καὶ τὴν μὲν λείαν ἀπέπεμψε διατίθεσθαι Ἡρακλείδη εἰς
Πέρινθον, ὅπως μισθὸς γένοιτο τοῖς στρατιώταις ΄ αὐτὸς δὲ ὶδ
καὶ οἱ Ἑλληνες ἐστρατοπεδεύοντο ἀνὰ τὸ Θυνών πεδίον. Οἱ
δ' ἐκλιπόντες, ἔφευγον εἰς τὰ ὄρη.

³Ην δε χιών πολλή, καὶ ψύχος οὕτως, ὥςτε τὸ ὕδωρ, ὅ ἐφεροντο ἐπὶ δεῖπνον, ἐπήγνυτο, καὶ ὁ οἰνος [ὁ] ἐν τοῖς ἀγγείοις, καὶ τῶν Ἑλλήνων πολλῶν καὶ ἡῖνες ἀπεκαίοντο καὶ τῶ ται. Καὶ τότε δῆλον ἐγένετο, οὐ ἕνεκα οἱ Θρῷκες τὰς ἀλωπεκίδας ἐπὶ ταῖς κεφαλαῖς φοροῦσι καὶ τοῖς ώσί, καὶ χιτῶνας οὐ μόνον περὶ τοῖς στέρνοις, ἀλλὰ καὶ περὶ τοῖς μηροῖς καὶ ζειρὰς μέχρι τῶν ποδῶν ἐπὶ τῶν ἵππων ἔχουσιν, ἀλλὶ οὐ χλαμύδας. ᾿Αφιεὶς δὲ τῶν αἰχμαλώτων ὁ Σεύθης εἰς τὰ ὅρη, ἔλεγεν, ὅτι, εἰ μὴ καταβήσονται οἰκήσοντες καὶ πείσονται, ὅτι κατακαύσει καὶ τούτων τὰς κώμας καὶ τὸν σῖτον, καὶ ἀπολοῦνται τῷ λιμῷ. Ἐκ τούτου κατέβαινον καὶ γυναϊκες καὶ παῖδες καὶ οἱ πρεσβύτεροι οἱ δὲ νεώτεροι ἐν

ταϊς ὑπὸ τὸ ὄρος κώμαις ηὐλίζοντο. Καὶ ὁ Σεύθης καταμαθών, ἐκέλευσε τὸν Σενοφῶντα τῶν ὁπλιτῶν τοὺς νεωτάτους λαβόντα συνεπισπέσθαι. Καὶ ἀναστάντες τῆς νυκτὸς ἄμα τῆ ἡμέρα παρῆσαν εἰς τὰς νώμας καὶ οἱ μὲν πλεϊστοι δ ἔξέφυγον πλησίον γὰρ ἡν τὸ ὄρος ὅσους δὲ ἔλαβε, κατηκόντισεν ἀφειδῶς Σεύθης.

Επιοθένης δε ήν τις 'Ολύνθιος, παιδεραστής, ος ίδων καλόν παϊδα ήβάσκοντα όρτι, πέλτην έχοντα, μέλλοντα άποθνήσκειν, προςδραμών Σενοφώντα ίκέτευε βοηθήσαι παιδί 10 καλώ. Καὶ ὸς προςελθών τω Σεύθη δείται, μη αποκτείναι τον παϊδα ' και του Επισθένους διηγετται τον τρόπον, και ότι λόχον ποτέ συνελέξατο, σκοπών οὐδέν άλλο, ή εἴ τινες είεν xulol · xai μετά τούτων ην ανήρ αγαθός. Ο δέ Σεύθης ήρετο "Η καὶ έθελοις άν, ω Επίσθενες, υπέρ τού-15 του αποθανείν; " Ο δέ είπεν, ανατείνας τον τράγηλον " Παῖε, εὶ κελεύει ὁ παῖς, καὶ μέλλει χάριν εἰδέναι." Ἐπήρετο ο Σεύθης τον παϊδα, εί παίσειεν αὐτον αντί έκείνου. Ούκ εία ὁ παῖς, αλλ' ίκέτευε μηδέ Ετερον κατακαίνειν. Ένταῦθα δη δ Επισθένης, περιλαβών τον παϊδα, εἶπεν 20 "Ωρα σοι, ω Σεύθη, περί τουδε μοι διαμάχεσθαι ου γάρ μεθήσω τον παϊδα." Ο δέ Σεύθης γελών, ταυτα μέν εία: έδοξε δ' αύτῷ αὐτοῦ αὐλισθηναι, ίνα μη έπ τούτων τῶν κωμών οί έπὶ τοῦ όρους τρέφοιντο. Καὶ αὐτὸς μέν έν τῷ πεδίω ύποκαταβάς έσκήνου. Ξενοφών δέ, έχων τους έπιλέ-25 κτους, έν τη ὑπὸ τὸ ὄρος ἀνωτάτω κώμη καὶ οἱ ἄλλοι Τίλληνες έν τοῖς ὀρεινοῖς καλουμένοις Θραζὶ πλησίον κατεσκήνησαν. Εκ τούτου ημέραι ου πολλαί διετρίβοντο, και οι έκ του όρους Θράκες, καταβαίνοντες πρός τον Σεύθην, περί όμήρων καὶ σπονδών διεπιάττοντο. Καὶ Ξενοφών έλθών έλεγε 20 τῷ Σεύθη, ὅτι, ἐν πονηροῖς τόποις σκηνῷεν, καὶ πλησίον είεν οι πολέμιοι. Αδιον δ' αν έξω αυλίζεσθαι έφη έν έγυροις [αν] χωρίοις μαλλον, ή έν τοῖς στεγνοῖς, ώςτε ἀπολέσθαι. O de θαρφείν εκελευε, και έδειξεν ομήρους καρέντας αθτώ.

Εδέοντο δε και του Σενοφώντος καταβαίνοντές τινες τών έκ του όρους, συμπράξαι σφίσι τάς σπονδάς. Ο δ' ώμολόγει, και θαφίρεν έκέλευε, και ήγγυατο μηδέν αὐτοὺς κακὸν πείσσθαι πειθομένους Σεύθη. Οι δ' άρα ταῦτα έλεγον κατασκοπής ένεκα.

Ταῦτα μὲν τῆς ἡμέρας ἐγένετο ΄ εἰς δὲ τὴν ἐπιοῦσαν νύκτα ἐπιτίθενται ἐλθόντες ἐκ τοῦ ὅρους οἱ Θυνοὶ. Καὶ ἡγεμῶν μὲν ἦν ὁ δεσπότης ἐκάστης τῆς οἰκίας ΄ χαλεπὸν γὰς ἡν ἄλλως τὰς οἰκίας ακότους ὅντος ἀνευρίσκειν ἐν ταῖς κώμαις ΄ καὶ γὰς αἱ οἰκίαι κύκλῳ περιεσταύρωντο μεγάλοις σταυροῖς 10 τῶν προβάτων ἕνεκα. Ἐπεὶ δ' ἐγένοντο κατὰ τὰς θύρας ἐκάστου τοῦ οἰκήματος, οἱ μὲν εἰςηκόντιζον, οἱ δε τοῖς σκυτάλοις ἔβαλλον, ὰ ἔχειν ἔφασαν, ὡς ἀποκόψοντες τῶν δοράτων τὰς λόγχας ΄ οἱ δὲ ἐνεπίμπρασαν ΄ καὶ Ξενοφῶντα ὀνομαστὶ καλοῦντες, ἐξιόντα ἐκελευον ἀποθνήσκειν, ἢ αὐτοῦ 15 ἔφασαν κατακαυθήσεσθαι αὐτόν.

Καλ ήδη τε διά του δρόφου έφαίνετο πύρ, και έντεθωρακισμένοι οί περί Σενοφώντα ένδον ήσαν, ασπίδας καί μαγαίρας καὶ κράνη έχοντες καὶ Σιλανός Μακέστιος, έτων [ήδη ως] οπτωπαίδεπα ων, σημαίνει τη σάλπιγγι και εὐ- 20 θύς έκπηδώσιν έσπασμένοι τὰ ξίφη καὶ οί έκ των άλλων σκηνωμάτων. Οἱ δὲ Θράκες φεύγουσιν, ωςπερ δὴ τρόπος ήν αὐτοῖς, ὅπισθεν περιβαλλόμενοι τὰς πέλτας καὶ αὐτῶν ύπεραλλομένων τούς σταυρούς έλήφθησάν τινες πρεμασθέντες, έγεγομένων των πελτών τοῖς σταυροῖς οί δε καὶ ἀπέ- 23 θανον, διαμαρτόντες των εξόδων οί δ' Ελληνες εδίωκον έξω της κώμης. Τών τε Θυνών υποστραφέντες τινές έν τώ σχότει, τούς παρατρέγοντας παρ' οἰκίαν καιομένην ἢκόντιζον είς τὸ φως έχ τοῦ σχότους καὶ ἔτρωσαν Ἱερώνυμόν τε Ευοδέα τόν λοχαγόν, καὶ Θεαγένην [δέ] Λοκρόν τὸν λοχα- 36 γόν απέθανε δε ούδείς κατεκαύθη μέντοι και έσθής τινων καὶ σκεύη. Σεύθης δὲ ήκε βοηθήσων σύν έπτα ίππεύσι τοῖς πρώτοις, καὶ τὸν σαλπιγκτὴν ἔχων τὸν Θρήκιον

καὶ ἐπείπερ ἤυθετο, ὅσον περ χρόνον ἐβοήθει, τοσούτον καὶ τὸ κέρας ἐφθέγγετο αὐτῶ · ωςτε καὶ τοῦτο φόβον συμπαρείχε τοῖς πολεμίοις. Ἐπεὶ δ' ηλθεν, έδεξιοῦτό τε καὶ έλεγεν, ότι οξοιτο τεθνεώτας πολλούς εύρήσειν.

Έχ τούτου ὁ Σενοφών δείται τοὺς ὁμήρους τε αὐτῷ παραδουναι, καὶ έπὶ τὸ ύρος, εἰ βούλεται, συστρατεύεσθαι : εἰ δέ μή, αὐτὸν έἄσαι. Τη οὖν ὑστεραία παραδίδωσιν ὁ Σεύθης τούς ομήρους, πρεσβυτέρους άνδρας, τούς πρατίστους, ώς ξφασαν, των όρεινων καὶ αὐτὸς ξρχεται σύν τῆ δυνά-10 μει. "Πδη δ' είχε καὶ τριπλασίαν δύναμιν ο Σεύθης : έκ γαρ των 'Οδρυσων, ακούοντες, α πράττοι ο Σεύθης, πολλοί κατέβαινον συστρατευσόμειοι. Οί δέ Θυνοί έπει είδον από τοῦ όρους πολλούς μέν ὁπλίτας, πολλούς δὲ πελταστάς, πολλούς δε ίππέας, καταβάντες ίκειευον σπείσασθαι καλ 15 πάντα ώμολόγουν ποιήσειν, καὶ τὰ πιστὰ λαμβάνειν έκέλευον. Ο δε Σεύθης, καλέσας τον Σενοφώντα, έπεδείκτυεν, α λέγοιεν και ούκ αν έφη σπείσασθαι, εί Εενιφων βούλοιτο τιμωρήσασθαι αξιούς της έπιθέσεως. 'Ο δ' είπεν' " Αλλ' έγωγε έκανην νομίζω και νύν δίκην έχειν, εί οίτοι 20 δούλοι έσονται αντ' έλευθέρων." συμβουλεύειν μέντοι έφη αὐτῷ, τὸ λοιπὸν ὁμήρους λαμβάνειν τοὺς δυνατωτάτους καπόν τι ποιείν, τους δε γεροντας οίκοι έαν. Οι μεν ούν ταύτη πάντες δή προςωμολύγουν.

Κεφάλαιον ε'

Τπερβάλλουσι δε πρός τους υπέρ Βυζαντίου Θράκας, εἰς 25 το Δέλτα καλούμενον (αυτη δ' ην ουκέτι άργη Μαισάδου. αλλά Τήρους του 'Οδρυσου, αρχαίου τινός) · καὶ ὁ 'Πρακλείδης ένταυθα έχων την τιμήν της λείας παρήν, και Σεύθης, έξαγαγών ζεύγη ήμιονικά τρία, οὐ γάρ ήν πλείω, τὰ δὲ άλλα βοεικά, καλέσας Σενοφώντα έκέλευσε λαβείν, τὰ δ' άλλα διανεϊμαι τοῖς στρατηγοῖς καὶ λοχαγοῖς. Σενοφῶν δὲ τάδ εἶπεν " Ἐμοὶ μὲν τοίνυν ἀρκεῖ καὶ αὖθις λαβεῖν ' τούτοις δὲ τοῖς στρατηγοῖς δωροῦ, οῖ σὺν έμοὶ ἡκολούθησαν, καὶ λοχαγοῖς." Καὶ τῶν ζευγῶν λαμβάνει εν μὲν Τιμασίων ὁ Δαρδανεύς, εν δὲ Κλεάνωρ ὁ Θοχομένιος, εν δὲ Φρυνίσκος ε ὁ λχαιός ' τὰ ἢὲ βοεικὰ ζεύγη τοῖς λοχαγοῖς κατεμερίσθη. Τόν δὲ μισθὸν ἀποδίδωσιν, έξεληλυθότος ἤδη τοῦ μηνός, εἴκοσι μόνον ἡμερῶν ' ὁ γὰρ Ἡρακλείδης ελεγεν, ὅτι οὐ πλεῖον ἐμπολήσαι. 'Ο οὐν Σενοφῶν ἀχθεσθεὶς εἶπεν ἐπομόσας ' ' Δοκεῖς μοι, ω Ἡρακλείδη, οὐχ ὡς δεῖ κήδεσθαι 10 Σεύθου ' εἰ γὰρ ἐκήδου, ἦκες ᾶν πλήρη φέρων τὸν μισθόν, καὶ προςδανεισάμενος, εἰ μή γ' ἄλλως ἐδύνω, καὶ ἀποδόμενος τὰ ἑαυτοῦ ἱμάτια."

Έντεῦθεν ὁ Ἡρακλείδης ἠχθέσθη τε, καὶ ἔδεισε, μὴ ἐκ τῆς Σεύθου φιλίας ἐκβληθείη καὶ ὅτι ἐδύνατο ἀπὸ ταύτης 18 τῆς ἡμέρας Εενοφώντα διέβαλλε πρὸς Σεύθην. Οἱ μὲν δὴ στρατιῶται Εενοφῶντι ἐνεκάλουν, ὅτι οὐκ εἶχον τὸν μισθόν Σεύθης δὲ ἤχθετο αὐτῷ, ὅτι ἐκτόνως τοῖς στρατιῶταις ἀπήτει τὸν μισθόν. Καὶ τέως μὲν ἀεὶ ἐμέμνητο, ὡς, ἐπειδὰν ἐπὶ θάλατταν ἀπέλθη, παραδώνοι αὐτῷ Βισάνθην καὶ τοῦνον καὶ Νέον τεῖχος ἀπὸ δὲ τούτου τοῦ χρόνου οὐδενὸς ἔτι τούτων ἐμέμνητο. ὁ μὲν γὰρ Ἡρακλείδης καὶ τοῦτο διαβεβλήκει, ὡς οὐκ ἀσφαλὲς εἴη, τείχη παραδιδόναι ἀνδρὶ δύναμιν ἔχοντι.

Εκ τούτου ὁ μὲν Ξενοφῶν ἐβουλεύετο, τὶ χοὴ ποιεῖν περὶ 25 τοῦ ἔτι ἄνω στρατεύεσθαι ὁ δ' Ἡρακλείδης, εἰςαγαγὼν τοὺς ἄλλους στρατηγοὺς πρὸς Σεύθην, λέγειν τε ἐκέλευεν αὐτούς, ὅτι οὐδὲν ἄν ἦττον σφεῖς ἀγάγοιεν τὴν στρατιών, ἢ Ξενοφῶν, τὸν τε μισθὸν ὑπισχνεῖτο αὐτοῖς ἐντὸς ὀλίγων ἡμερῶν ἔκπλεων παρέσεσθαι δυοῖν μηνοῖν ἀσστρατεύε- 30 σθαί τε ἐκέλευε. Καὶ ὁ Τιμασίων εἶπεν ''Εγὼ μὲν τοίνυν, οὐδ' ἄν πέντε μηνῶν μισθὸς μέλλη εἶναι, στρατευσαί-

į

μην αν άνευ Σενοφωντος." Καὶ ὁ Φρυνίσκος καὶ Κλεάνωρ συνωμολόγουν Τιμασίωνι.

Εντεύθεν Σεύθης έλοιδόρει τον 'Ηρακλείδην, ότι οὐ παρεκάλει καὶ ξενοφώντα. Εκ δὲ τούτου παρακαλούσιν αὐ-5 τὸν μότον. Ο δὲ γνοὺς τοῦ Ἡμακλείδου τὴν πανουργίαν, ότι βούλοιτο αὐτὸν διαβάλλειν πρὸς τοὺς άλλους στρατηγούς, παρέρχεται λαβών τούς τε στρατηγούς πάντας καὶ τούς λοχαγούς. Καὶ έπεὶ πάντες ἐπείσθησαν, συνεστρατεύοντο, καὶ ἀφικνούνται, ἐν δεξιά ἔχοντες τὸν Πόντον, διὰ 10 των Μελινοφάγων καλουμένων Θρακών, είς τον Σαλμυδησσόν. Ένθα των εἰς τὸν Πόντων πλεουσών νηών πολλαλ οχέλλουσι καλ έκπίπτουσι. τέναγος γάρ έστιν έπλ πάμπολυ της θαλάττης. Καὶ οἱ Θράκες οἱ κατὰ ταῦτα οἰκοῦντες, στήλας δρισάμενοι, τὰ καθ' αυτούς ξκαστοι εκπίπτοντα ληί-16 ζονται τέως δ' έλέγοντο, πρίν δρίσασθαι, άρπάζοντες πολλοὶ ὑπ' ἀλλήλων ἀποθνήσκειν. Ένταῦθα εύρισκοντο πολλαὶ μέν κλίναι, πολλά δὲ κιβώτια, πολλαὶ δὲ βίβλοι, καὶ τάλλα πολλά, όσα έν ξυλίνοις τεύχεσι ναύπληροι άγουσιν. Εντεύθεν ταύτα καταστρεψάμενοι, απήεσαν πάλιν. "Ενθα 20 δη Σείθης είχε στράτευμα ήδη πλέον του Ελληνικού. Εκ τε γάρ Οδρυσών πολύ έτι πλείους καταβεβήκεσαν, καλ οί αελ πειθόμενοι συνεστρατεύοντο. Κατηυλίσθησαν δε έν τῷ πεδίω ύπερ Σηλυβυίας, οσον πεντήκοντα σταδίους απέγοντες της θαλάττης. Καὶ μισθός μέν οὐδείς πω έφαίνετο πρός 25 δε τον Σενοφώντα οι τε στρατιώται παγχαλεπώς είχον, ο τε Σεύθης οὐκέτι οἰκείως διέκειτο, αλλ' ὁπότε συγγενέσθαι αὐτῷ βουλόμενος Ελθοι, πολλαὶ ήδη ἀσχολίαι έφαίνοντο.

[Κεφάλαιον 5'.]

Έν [δί] τούτω τῷ χρόνω, σχεδὸν ἤθη δύο μηνῶν ὅντων, ἀφικνοῦνται Χαρμῖνός τε ὁ Λάκων καὶ Πολύνεικος παρὰ Θἰμβρωνος καὶ λέγουσιν, ὅτι Λακεδαιμονίοις δοκεῖ στρατεύευθαι [ὡς] ἐπὶ Τισσαφέριην, καὶ Θἰμβρων ἐκκɨπλευκεν ὡς πολεμήσων καὶ δεῖται ταύτης τῆς στρατιᾶς, καὶ λέγει, ὁ ὅτι δαρεικὸς ἐκάστω ἔσται μισθὸς τοῦ μηνός, καὶ τοῖς λοχαγοῖς διμοιρία, καὶ τοῖς στρατηγοῖς τετραμοιρία. Ἐπεὶ δ΄ ἡλθον οἱ Λακεδαιμόνιοι, εὐθὺς ὁ Ἡρακλείδης, πυθόμενος, ὅτι ἐπὶ τὸ στράτευμα ἤκουσι, λέγει τῷ Σεύθη, ὅτι καλλιστον γιγένηται "Οἱ μὲν γὰρ Λακεδαιμόνιοι δίονται 10 τοῦ στρατεύματος, σὺ δὲ οὐκέτι δέη ἀποδιδυὺς δὲ τὸ στράτευμα αὐτοῖς χαριεῖ, σὲ δὲ οὐκέτι ἀπαιτήσονται τὸν μισθόν, ἀλὶ ἀπαλλάξονται ἐκ τῆς χώρας."

Αχούσας ταύτα ὁ Σεύθης, κελεύει παράγειν καὶ έπεὶ είπων, ότι έπὶ τὸ στράτευμα ήκουσι, λέγει, ότι τὸ στράτευμα 18 αποδίδωσι, φίλος τε καὶ σύμμαχος βούλεται είναι καλεί τε αὐτούς έπὶ ζενία. Καὶ έξένιζε μεγαλοπρεπώς. Σενοφώντα δέ οὐ καλεῖ, οὐδὲ των άλλων στρατηγών οὐδένα. Έρωτώντων δά των Λακεδαιμονίων, τίς ανήρ εξη Σενοφών, απεκρίνατο, " ότι τὰ μέν ἄλλα εἴη οὐ κακός, φιλοστρατιώτης δέ καὶ 20 διά τουτο χειρόν έστιν αὐτῷ." Καὶ οι είπον " 'Αλλ' ή δημαγωγεί ὁ ἀνὴο τοὺς ἄνδρας;" Καὶ ὁ Ἡραπλείδης, " Πάνυ μέν ουν," έφη. " Αρ' ουν," έφασαν, "μη καὶ ημιν έναντιώσεται περί της απαγωγης;" "'Αλλ' ην υμείς," έφη ο Πρακλείδης, "συλλέξαντες αυτούς υπόσχησθε τον 28 μισθόν, όλίγον έχείνω προπχόντες αποδραμούνται σύν υμίν." " Πως αν ουν," έφασαν, " ήμιν συλλεγείεν ;" " Aŭριον ύμας," έφη ὁ Ίρακλείδης, "πρωί άξομεν πρός αὐτούς - και οίδα," έφη, " ότι, επειδάν ύμας ίδωσιν, ασμενοι συνδραμούνται." Αυτη μέν [οὐν] ή ήμέρα ουτως έληξε.

ì

Τη δ' ύστεραία άγουσιν έπὶ το στράτευμα τους Λάκωνας Σεύθης τε καὶ Πρακλείδης, καὶ συλλέγεται ή στρατιά το δέ Δάκωνε έλεγέτην, " ότι Δακεδαιμονίοις δοκεί πολεμείν Τισσαφέρνει, τω ύμας αδικήσαντι ήν ούν ζητε συν ήμιν, ο τόν τε έχθρον τιμωρήσεσθε, και δαρεικόν Εκαστος οίσει του μηνός ύμων ' λοχαγός δέ τὸ διπλούν ' στρατηγός δέ τὸ τετραπλούν." Καὶ οἱ στρατιώται ἄσμενοί τε ήκουσαν, καὶ εύθυς ανίσταταί τις των Αρχάδων, του Σενοφωντος κατηγορήσων. Παρήν δε και Σεύθης, βουλόμενος είδεναι, τί 10 πραχθήσεται καὶ έν έπηκόω είστήκει, έχων [τον] έρμηνέα: ουνίει δέ καὶ αὐτὸς Ελληνιστὶ τὰ πλεΐστα. "Ενθα-δή λένει ο Αρκάς . " Αλλ' ήμεζε μέν, ω Λακεδαιμόνιοι, καὶ πάλαι αν ήμεν παρ' ύμιν, εί μή Σενοφών δεύρο ήμας πείσας απήγαγεν : ἔνθα δή ήμεῖς μέν τὸν δεινὸν χειμώνα στρατευό-15 μενοι καὶ νύκτα καὶ ἡμέραν οἰδέν πεπάμεθα · ὁ δέ τοὺς ημετέρους πόνους έχει καί Σεύθης ίδια μέν έκείνον πεπλούτικεν, ήμας δε αποστερεί τον μισθόν " ωςτε," ο γε ποωτος λέγων, "έγω μέν," [έφη,] "εὶ τοῦτον ίδοιμι καταλευσθέντα, καὶ δόντα δίκην, ών ήμᾶς περιείλκε, καὶ τὸν μισθὸν 20 αν μοι δοκώ έχειν, καὶ οὐδέν [αν] έτι τοῖς πεπονημένοις άνθεσθαι." Μετά τουτον άλλος ανέστη δμοίως, καὶ άλλος. Εκ δε τούτων Σενοφων έλεξεν ώδε.

"Αλλά πάντα μέν ἄρα ἄνθρωπον ὅντα προςδοκάν δεῖ, ὅπότε γε καὶ ἐγὼ νῦν [μὲν] ὑφ᾽ ὑμῶν αἰτίας ἔχω, ἐν ῷ πλείτο στην προθυμίαν ἐμαυτῷ γε δοκῶ συνειδέναι περὶ ὑμᾶς παρεσχημένος. ᾿Απειραπόμην μέν γε ἤδη οἴκαδε ὡρμημένος,
οὐ μὰ τὸν Δία, οὕ τοι πυνθανόμενος ὑμᾶς εὖ πράττειν,
ἀλλὰ μᾶλλον ἀκούων ἐν ἀπόροις εἶναι, ὡς ὡφελήσων, εἴ τι
δυναίμην. Ἐπεὶ δ᾽ ἦλθον, Σεύθου τουτουῖ πολλοὺς ἀγγέλους πρὸς ἐμὲ πέμποντος, καὶ πολλὰ ὑπισχνουμένου μοι, εἶ
πείσαιμι ὑμᾶς πρὸς αὐτὸν ἐλθεῖν, τοῦτο μέν οὐκ ἐπεχείρησα
ποιεῖν, ὡς αὐτοὶ ὑμεῖς ἐπίστασθε, ἦγον δ᾽, ὅθεν ῷμην τάχιστ᾽ ἄν ὑμᾶς εἰς τὴν ᾿Ασίαν διαβῆναι. Ταῦτα γὰρ καὶ

βέλτιστα ενόμιζον υμίν είναι, και υμάς ήδειν βομλομένους. Επεὶ δὲ Αρίσταρχος, έλθων σύν τριήρεσιν, έχωλυσε διαπλεῖν ήμας, έκ τούτου, οπερ είκος δήπου ήν, συνέλεξα ύμας, οπως Βοιλευσαίμεθα, ο τι γρη ποιείν. Οὐκοῦν ὑμείς ἀκούρντες μεν Αριστάρχου έπιταττοντος ύμιν είς Χερρόνησον πορεύ- 5 εσθαι, απούοντες δε Σεύθου πείθοντος έαυτώ συστρατεύεσθαι, πάντες μεν έλίγετε σύν Σεύθη λίναι, πάντες δ' έψηφίσασθε ταύτα. Τι οὖν έγὼ ένταῦθα ἡδίκησα, ἀγαγών ύμας, ένθα πασιν ύμιν έδόκει; Έπει γε μην ψεύδεσθαι ήρξατο Σεύθης περί του μισθού, εί μέν έπαινώ αὐτόν, δικαί- 10 ως αν με και αιτιώσθε και μισοίτε ει δε πρόσθεν αυτώ πάντων μάλιστα φίλος ών, νύν πάντων διαφορώτατός είμι, πώς αν έτι δικαίως, αίρούμετος ύμας αντί Σεύθου, ύφ' ύμων αίτίαν έχοιμι περί ών πρός τουτον διαφέρομαι; 'Αλλ' είποιτε αν, ότι έξεστι καὶ τὰ ὑμέτερα ἔχοντα παρά Σεύθου τεγνάζειν. 15 Οὐκοῦν δήλον τοῦτό γε, ὅτι, εἴπερ έμολ ἐτέλει τι Σεύθης, ούχ ούτως έτελει δήπου, ώς ών τε έμοι δοίη στεροίτο, και άλλα υμίν αποτίσειεν; 'Αλλ' οίμαι, εὶ εδίδου, επὶ τούτω αν εδίδου, οπως εμοί δούς μείον, μη αποδοίη ύμιν το πλείον. Εί τοίνυν οθτως έχειν οξεσθε, έξεστιν ύμιν αθτίκα μάλα μα- 20 ταίαν ταύτην την πράξιν αμφοτέροις ημίν ποιησαι, έαν πράττητε αιτόν τὰ χρήματα. Δηλον γάρ, ὅτι Σεύθης, εὶ ἔχω τι παρ' αὐτοῦ, ἀπαιτήσει με, καὶ ἀπαιτήσει μέντοι δικαίως, έαν μη βεβαιώ την πράξιν αὐτώ, έφ' ή έδωροδόκουν. 'Alla πολλού μοι δοκώ δείν τὰ υμέτερα έχειν ομνύω γὰρ υμίν 26 θεούς απαντας καὶ πάσας, μηδὲ α έμοὶ ίδία ὑπέσχετο Σεύθης έχειν πάρεστι δε αὐτός, καὶ ἀκούων σύνοιδε μοι, εἰ έπιορχώ. Ίνα δε μάλλον θαυμάσητε, συνεπόμνυμι, μηδε α οί άλλοι στρατηγοί έλαβον είληφέναι, μη τοίνυν μηδ' όσα των λογαγών ένιοι. Καὶ τί δη ταῦτα έποίουν: "Ωμην, ώ 🕶 ανδρες, όσω μαλλον συμφέροιμι τούτω την τότε πενίαν, τοσούτω μάλλον αὐτὸν φίλον ποιήσεσθαι, ὁπότε δυνασθείη. Έγω δε αμα τε αὐτὸν ὁρω εὖ πράττοντα, καὶ γιγνώσκω δή

αὐτοῦ την γνώμην. Εἴποι δή τις ἀν ' Οὔκουν αἰσχύνη ουτω μωρώς έξαπατώμενος;' Ναὶ μὰ Δία ησχυνόμην μέντοι, εί υπό πολεμίου γε όντος έξηπατήθην φίλω δ' όντι έξαπατάν αἴοχιόν μοι δοκεῖ εἶναι ἡ έξαπατάσθαι. Ἐπεί, εἔ 5 γε πρὸς φίλους ἐστὶ φυλαχή, πᾶσαν οἶδα ὑμᾶς `φυλαξαμένους, ώς μη παρασχείν τούτω πρόφασιν δικαίαν, μη αποδιδόναι υμίν, α υπέσχετο ούτε γαρ ήδικήσαμεν τουτον ουδέν, οὖτε κατεβλακεύσαμεν τὰ τούτου, οὐδὲ μὴ κατεδειλιάσαμεν ουδέν, έφ' ο τι ήμας ούτος παρεκάλεσεν. 'Αλλά,' 10 φαίητε αν, έδει τα ένέχυρα τότε λαβείν, ως μηδέ, εὶ έβούλετο, έδύνατο αν ταυτα έξαπαταν.' Πρός ταυτα δε ακούσατε, α έγω ούχ αν ποτε είπον τούτου έναντίον, εί μή μοι παντάπασιν αγνώμονες έδοχεῖτε είναι, η λίαν εἰς ἐμὲ αχάριστοι. Αναμνήσθητε γάρ, εν ποίοις τισίν όντες πράγμα-18 σιν έτυγγάνετε, έξ ων ύμας έγω ανήγαγον πρός Σεύθην. Ούα είς μέν Πέρινθον, εί προςίητε τη πόλει, Αρίσταρχος ύμας ο Δακεδαιμόνιος ούκ εία είζιεναι, αποκλείσας τας πύλας υπαίθριοι δε έξω έστρατοπεδεύετε μέσος δε χειμών ην · άγορα δε έχρησθε, σπάνια μεν δρώντες τα ώνια, σπάνια 20 δε έχοντες, ότων ωνήσεσθε. Ανάγκη δε ήν μένειν έπι Θράκης (τριήρεις γαρ έφορμουσαι έκωλυον διαπλείν)· εδ δέ μένοι τις, εν πολεμία χώρα είναι, ενθα πολλοί μεν ίππεῖς έναντίοι ήσαν, πολλοί δέ πελτασταί. Πμίν δέ δπλιτικόν μέν ήν, ω, άθρόοι μέν δόντες έπλ τάς κώμας, έσως αν έδυ-25 γάμεθα σίτον λαμβάνειν ουδέν τι άφθονον. ότω δε διώκοντες αν η ανδραποδα η πρόβατα κατελαμβάνομεν, οὐκ ήν ήμεν ούτε γαρ εππικόν ούτε πελταστικόν έτι έγω συνεστηκὸς κατέλαβον παρ' υμίν. Εἰ οὐν, ἐν τοιαύτη ἀνάκγκη ὄντων ύμων, μηδ' όντιναουν μισθόν προςαιτήσας, Σείθην 30 σύμμαχον ύμιν προςέλαβον, έχοντα [καί] ίππέας καὶ πελταστάς, ων ύμεις προςεδείσθε, [ή] κακώς αν εδόκουν ύμιν βεβουλεύσθαι προ ύμων; Τούτων γαρ δήπου κοινωνήσαντες, και σίτον άφθονώτερον έν ταίς κώμαις ευρίσκετς

διά τὸ ἀναγκάζεσθαι τοὺς Θράκας κατά σπουδήν μάλλον φεύγειν καὶ προβάτων καὶ ἀνδραπόδων μαλλον μετέσχετε. Καὶ πολέμιον οὐκέτι οὐδένα ξωρώμεν, έπειδη το ίππικον ημίν προςεγένετο τέως δε θαρσαλέως ημίν εφείποντο οί πολέμιοι καὶ ἱππικῷ καὶ πελταυτικῷ, κωλύοντες μηδαμή 6 κατ' ολίγους αποσκεδαντυμένους τα έπιτήδεια αφθονώτερα ημας πορίζεσθαι. Εί δὲ δη ὁ συμπαρέχων ύμων ταύτην την αυφάλειαν, μη πάνυ πολύν μισθόν προςετέλει της ασφαλείας. τουτο δή τὸ πάθημα τὸ σχέτλιον; καὶ διὰ τουτο οὐδαμῆ οξεσθε χρήναι ζώντα έμε αν είναι; Νύν δε δή πώς απέρ- 10 γεσθε : Οὐ διαγειμάσαντες μέν έν αφθόνοις τοῖς ἐπιτηδείοις. περιττον δ' έχοντες τούτο, εί τι έλάβετε παρά Σεύθου; τά γαρ των πολεμίων έδαπανάτε και ταύτα πράττοντες, ούτε άνδρας έπείδετε ύμων αύτων αποθανόντας, ούτε ζωντας απεβάλετε. Εί δε τι καλόν πρός τους έν τη 'Ασία βαρβάρους 18 ξπέπρακτο ύμιν, ου και έκεινο σων έχετε, και προς έκεινοις νῦν αλλην εὔκλειαν προςειλήφατε, καὶ τοὺς ἐν τῆ Εὐρώπη Θράκας, έω ους έστρατεύεσθε, κρατήσαντες: Ένω μέν υμάς φημε δικαίως αν, ων έμοι χαλεπαίνετε, τούτων τοῖς θεοίς χάριν είδεναι, ώς άγαθων. Καὶ τὰ μέν δη υμέτερα 30 τοιαύτα. Αγετε δε πυός των θεών, και τα έμα σκέψασθε ώς έχει. Έγω μέν γάρ, ότε πρότερον απήρα οξκαθε, έχων μέν ἔπαινον πολύν πρός ύμων απεπορευόμην, έχων δέ δι ύμας καὶ ὑπὸ τῶν ἄλλων Ελλήνων εὔκλειαν · ἐπιστευόμην δε ύπο Λακεδαιμονίων ου γάρ αν με έπεμπον πάλιν πρός 25 ύμας. Νύν δ' απέρχομαι, πρός μέν Λακεδαιμονίους ύφ' ύμων διαβεβλημένος, Σεύθη δὲ απηχθημένος ὑπέρ ὑμων, ον ήλπιζον, εδ ποιήσας μεθ' δμών, αποστροφήν καὶ έμοὶ καλήν και παισίν, εί γένοιντο, καταθήσεσθαι. δ', ύπερ ών έγω άπηςθημαί τε πλείστα, καὶ ταύτα πολύ 30 πρείττοσιν έμαυτου, πραγματευόμενός τε οὐδε νύν πω πέπαυμαι ότι δύναμαι άγαθον ύμιν, τοιαύτην γνώμην έχετε περί έμου. 'Αλλ' έχετε μέν με, ούτε φεύγοντα λαβόντες,

ούτε αποδιδράσκοντα ' ην δε ποιήσητε, α λέγετε, ίστε, ότι άνδρα κατακεκανύτες έσεσθε, πολλά μέν δή πρό ύμων αγρυπνήσαντα, πολλά δε σύν ύμιν πονήσαντα και κινδυνεύσαντα, καὶ ἐν τῷ μέρει καὶ παρὰ τὸ μέρος. Θεῶν δὲ ίλεων ο όντων και τρόπαια βαρβάρων πολλά δη συν υμίν στησάμενον οπως δέ γε των Ελλήνων μηδενί πολέμιοι γένοισθε, παν οσον έγω έδυναμην, προς υμας διατειναμενον. Καλ γάρ οὖν νῦν ὑμῖν ἔξεστιν ἀνεπιλήπτως πορεψεσθαι, ὅποι ἀν Elno De. xal xatà ynv xal xatà Salattav. Tueic de. oti 10 πολλή υμίν ευπορία φαίνεται, και πλείτε, ένθα δή έπιθυμείτε πάλαι, δέονται δε ύμων οί [τὸ] μέγιστον δυνάμενω, μισθός δε φαίνεται, ήγεμόνες δε ηπουσι Λαπεδαιμόνιαι, οί πράτιστοι νομιζόμενοι είναι, νῦν δη καιρός δοκεί ὑμῖν είναι, ώς τάχιστα έμε κατακανείν; Ου μήν, ότε γε έν τοίς από-16 ροις ημεν, ο πάντων μνημονικώτατοι άλλα και πατέρα έμε έχαλείτε, και αεί ως εθεργέτου μεμνησθαι υπισχνείσθε. Ού μέντοι αγνώμονες ούδ' ούτοι είσιν, οι νύν ηκοντες έφ ύμας ι ώςτε, ως έγω οίμαι, ούδε τούτοις δοχείτε βελτίονες είναι, τοιούτοι όντες περί έμέ." Ταύτα είπων έπαύσατο.

Χαρμίνος δέ, ὁ Δακεδαιμώνιος, αναστάς είπεν ούτωσί: "'All' έμολ μέντοι, ω ανδρες, ου δικαίως γε δοκείτε τω ανδρί τούτω χαλεπαίνειν * έχω γάρ καὶ αὐτὸς αὐτῷ μαρτυρῆσαι Σεύθης γάρ, έρωτωντος έμου και Πολυνείκου περί Σενοφώντος, τίς ανήρ εξη, άλλο μέν ουδέν εξχε μέμψασθαι, 25 άγαν δε φιλοστρατιώτην έφη αὐτὸν είναι. διὸ καὶ χεῖρον αὐτῷ είναι πρὸς ἡμῶν τε τῶν Λακεδαιμονίων, καὶ πρὸς αὖτου." 'Αναστάς έπὶ τούτω Εὐρύλοχος [δ] Λουσιάτης 'Αρκάς είπε " Δοκεί γέ μοι, ανδρες Δακεδαιμόνιοι, τουτο ύμας πρώτον ήμων στρατηγήσαι, παρά Σεύθου ήμιν τόν 90 μισθόν αναπράξαι η έκόντος η ακοντος, και μη πρότερονήμας απαγαγείν." Πολυκράτης δε Αθηναίος είπεν αναστάς ύπεο Σενοφώντος · "Όρω γε μήν, ω ανδρες," έφη, " καλ Ήρακλείδην ένταυθα παρόντα, ο παραλαβών τὰ χρήματα, 18*

α ήμεῖς ἐπονησαμεν, ταῦτα ἀποδόμενος, οὕτε Σεύθη ἀπέδωκεν, οὕτε ἡμῖν τὰ γιγνόμενα, ἀλλ' αὐτὸς κλέψας πέπαται. Ἡν οἶν σωφρονωμεν, ἐξάμεθα αὐτοῦ · οὐ γὰρ δὴ οὖτός γε," ἔψη, " Θρήξ ἐστιν, ἀλλὰ Ἑλλην ῶν Ἑλληνας ἀδικεῖ."

Ταύτα ακούσας δ Ηρακλείδης μάλα έξεπλάγη καὶ προς- 5 ελθών τω Σεύθη λέγει " Ήμεῖς, ην σοιφρονώμεν, άπιμεν έντευθεν έκ της τούτων έπικρατείας." Καὶ αναβάντες έπὶ τοὺς ἵππους, δίνοντο ἀπελαύνοντες εἰς τὸ ξαυτών στρατόπεδον. Καὶ έντευθεν Σεύθης πέμπει Αβροζέλμην τον έαυτου έρμηνέα πρός Σενοφώντα, καὶ κελεύει αὐτόν κατα- 10 μείναι παρ' έαυτώ, έχοντα χιλίους ὁπλίτας καὶ ὑπισχνείται αὐτῷ ἀποδώσειν τά τε χωρία τὰ ἐπὶ θαλάττη, καὶ τὰ ἄλλα, α υπέσχετο. Και έν αποφύήτω ποιησάμενος, λέγει, ότι ακήκοι Πολυνείκου, ώς, εὶ ὑποχείριος ἔσται Δακεδαιμονίοις, σαφώς αποθανοίτο υπό Θίμβρωνος. Ἐπέστελλον δέ 15 ταύτα καὶ [οί] άλλοι πολλοὶ [ξένοι] τῷ Ζενοφῶντι, ὡς διαβεβλημένος είη, καλ φυλάττεσθαι δέοι. Ο δ' ακούων ταυτα, δύο ໂερεία λαβών, έθυς τῷ Δίὶ τῷ Βασιλεί, πότερά οἱ λώϊον καὶ αμεινον είη μένειν παρά Σεύθη, έφ' οίς Σεύθης λέγει, ที่ ผิสเด่งลเ อย่า รถุ๊ στρατεύματι. "Аναιρεί ปีย ลย่าถึ ผิสเด่งลเ. 🕫

Κεφάλαιον ζ'.

Έντευθεν Σεύθης μέν ἀπεστρατοπεδεύσατο προσωτίρω οἱ δὲ Ελληνες ἐσκήνησαν εἰς κώμας, ὅθεν ἔμελλον πλεϊστα ἐπισιτισάμενοι ἐπὶ θάλατταν ἥξειν. Αἱ δὲ κῶμαι αὖται ἦσαν δεδομέναι ὑπὸ Σεὐθου Μηδοσάδη. 'Ορῶν οὖν ὁ Μη-δοσάδης δαπατώμενα τὰ ἐν ταῖς κώμαις ὑπὸ τῶν Ελλήνων, καλεπῶς ἔφερε 'καὶ λαβὼν ἄνδρα 'Οδρύσην, δυνατωτατον τῶν ἄνωθεν καταβεβηκότων, καὶ ἱππέας ὅσον τριάκοντα, ἔρχεται καὶ προκαλεῖται Εενοφῶντα ἐκ τοῦ Ελληνικοῦ στρατεύματος 'καὶ δς, λαβών τινας τῶν λοχαγῶν καὶ ἄλλου,

[τινας] των έπιτηδείων, προςέρχεται. "Ενθα δή λέγει δ Μηδουάδης " "Αδικείτε, ω Σενοφων, τὰς ἡμετέρας κώμας κουθούντες. Προλέγομεν οὖν ὑμίν, ἐγώ τε ὑπὲρ Σεύθου, καὶ ὅδε ὁ ἀνήρ, παρὰ Μηδόκου ῆκων τοῦ ἄνω βασιλέως 6 ἀπιέναι ἐκ τῆς χώρας ' εὶ δὲ μή, οὐκ ἐπετρέψομεν ὑμίν, ἀλλ ἐὐν ποιῆτε κακῶς τὰν ἡμετέραν χώραν, ὡς πολεμίους ἀλεξησώμεθαι."

΄Ο δε Εινοφών, ἀκούσας ταύτα, εἶκεν ' 'Αλλά σοὶ μέν τοιαύτα λέγοντι και αποκρίνασθαι γαλεπόν τούδε δε ενεκα 10 τοῦ νεανίσκου λέξα, ϊν εἰδῆ, οἰοί τε ὑμεῖς ἐστε, καὶ οἰοι ήμεις. 'Ημεις μέν γάρ,'' έφη, " πρίν φίλοι γενέσθαι ύμιν, έπορευόμεθα δια ταύτης της χώρας, όποι έβουλόμεθα, ην μέν έθέλοιμεν πορθούντες, ην δ' έθέλοιμεν κατακαίοντες. Καὶ σύ, ὁπότε πρὸς ἡμᾶς ἔλθοις πρεσβεύων, ηὐλίζου παρ 15 ήμιν, οὐθένα φοβούμενος των πολεμίων. Υμείς δέ οὐκ ήτε είς τήνδε την χώραν, ή, εξ ποτε έλθοιτε, ώς έν κρειτεόνων χώρα ηθλίζεσθε έγκεχαλινωμένοις τοῖς επποις. Έπελ δὲ ήμιν φίλοι έγενεσθε, και δι' ήμας σύν θερίς έχετε τήνδε την χώραν, νῦν δη έξελαύνετε ημάς έκ [ταύτης] της χώρας; ην 20 παρ' ήμων έκόντων κατά κράτος παρελάβετε . ώς γάρ αὐτὸς οίσθα, οί πολέμιο, οὐκ ἦσαν ίκανοὶ ἡμᾶς έξελαύνειν. Καὶ ούν όπως δώρα δούς και εὖ ποιήσας, ἀνθ' ὧν εὖ ἔπαθες, άξιοῖς ἡμᾶς ἀποπέμψασθαι, άλλ ἀποπορευομένους ἡμᾶς ουδ' έναυλισθηναι, όσον δύνασαι, έπιτρίπεις. Καὶ ταύτα 26 λέγων ούτε θεοίς αίσχύνη ούτε τόνδε τὸν ἄνδρα, δς νύν μέν σε όρα πλουτούντα, πρίν δε ήμιν φίλον γενέσθαι, από ληστείας τον βίον έχοντα, ώς αὐτὸς έφησθα. Ατάρ τί καί πρός έμε λέγεις ταύτα;" έφη: "οὐ γὰρ έγω έτι ἄρχω, ἀλλά Αακεδαιμόνιοι, ολς ύμεζς παρεδώκατε το στράτευμα απαγαγείν, 30 οὐθέν έμε παρακαλέσαντες, ο θαυμαστότατοι, όπως, ώςπερ απης θανόμην αὐτοῖς, ότε πρός ύμας ήγον, ούτω καὶ χαρισαίμην νύν αποδιδούς."

Ἐπεὶ δὲ ταῦτα ήκουσεν ὁ Ὀδρύσης, εἰπεν· "Ἐγὰ μέν,

ω Μηδόσαθες, κατά της γης καταδύομαι υπό της αλσχύνης, απούων ταυτα. Καὶ εὶ μέν πρόσθεν ηπιστάμην, οὐδ' αν συνηκολούθηςά σοι καὶ νῶν ἄπειμι οὐ γὰρ αν Μίδοκός με ο βασιλεύς έπαινοίη, εὶ έξελαθνοιμι τοὺς εὐεργέτας." Ταθτ είπων αναβάς έπὶ τον εππον απήλαυνε, καὶ σύν αὐτώ 🦻 οὶ ἄλλοι ἱππεῖς, πλην τεττάρων, η πέντε. Ο δὲ Μηδοσάδης, ελύπει γαρ αὐτὸν ή χώρα πορθουμένη, έκέλευε τὸν Ξενοφώντα καλέσαι τω Λακεδαιμονίω. Ο δ' απολαβών τούς έπιτηδειοτάτους, προςήλθε τῷ Χαρμίνω καὶ τῷ Πολυνείκω, καὶ έλεξεν, ότι καλεί αὐτοὺς Μηδοσάδης, προερών απερ 10 αὐτῷ, ἀπιέναι ἐκ τῆς χώρας. " Οἶμαι ᾶν οὖν," ἔφη, " ὑμᾶς απολαβείν τη στρατιά τον οφειλόμενον μισθόν, εί εξποιτε. ότι δεδέηται ύμων ή στρατιά συναναπράξαι τον μισθόν ή παρά έχόντος η παρά έχοντος Σεύθου ' καί θτι τούτων τυχόντες, προθύμως [μέν] αν συνέπεσθαι υμίν φασί και δτι 15 δίκαια υμίν δοκούσι λέγειν και ότι υπέσχεσθε αθτοίς τότε απιέναι, όταν τὰ δίκαια έχωσιν οἱ στρατιώται." Ακούσαντες οδ Δάκωνες ταύτα, έφασαν έρειν, καὶ άλλα, όποια αν δύνωνται χράτιστα καὶ εὐθὺς ἐπορεύοντο ἔχοντες πάντας τοὺς έπικαιρίους. Ελθόντων δὲ έλεξε Χαρμίνος ' Εἰ μέν σύ τι 🕿 έχεις, ο Μηδόσαδες, προς ήμας λέγειν : εἰ δὲ μή, ήμεῖς προς σὲ ἔτομεν." Ο δὲ Μηδοσάδης μάλα ὑφειμένως " 'Αλλ' έγω μέν," ἔφη, " λέγω, καὶ Σεύθης τὰ αὐτά, ὅτι άξιουμεν, τοὺς φίλους ήμιτ γεγενημένους μή κακώς πάσχειν ὑφ' ὑμών ' δ τι γάρ αν τούτους κακώς ποιήτε, ήμας ήδη ποιείτε ήμετεροι 26 γάρ είσιν." "'Ημεῖς τοίνυν," ἔφασαν οἱ Λάκωνες, " ἀπίοιμεν αν. οπότε τον μισθον έχοιεν οί ταυτα ύμιν καταπράξαντες: εί δε μή, ερχόμεθα μέν και νύν βοηθήσοντες τούτοις, και τιμωρησόμενοι άνδρας, οδ τούτους παρά τους δρκους ήδικησαν. ην δε και ύμεις τοιούτοι ήτε, ενθένδε αρξόμεθα τα δίκαια 20 λαμβάνειν." 'Ο δε Σενοφων είπεν . "Εθέλοιτε δ' αν, ο Μηδόσαδες, τούτοις έπιτρέψαι, έπειδή φατέ φίλους είναι ύμιτ, εν ών τη χώρα έσμεν, δπότερα αν ψηφίσωνται, είθ

ύμας προς ήκεν έκ της χώρας απιέναι, εξθ' ήμας;" Ο δέ τα τα τα μέν οὐκ ἔφη εκέλευε δε μάλιστα μέν αὐτω έλθειν τω Λάκωνε παρά Σεύθην περί το τη μισθού, καὶ οξεσθαι αν Σεύθην πεταιι εἰ δε μή, ξενοφωντα σὺν αὐτῷ πέμπειν, καὶ συμπράξειν ὑπισχνείτο ἐδείτο δὲ τὰς κώμας μὴ κάειν. Έντε ῦθεν πέμπουσι τὸν Ενοφωντα, καὶ σὺν αὐτῷ, οξ ἐδόκουν ἐπιτηδειότατοι εἶναι. Ο δ' ἐλθων λέγει πρὸς τὸν Σεύθην.

" Οὐδεν απαιτήσων, ο Σεύθη, πάρειμι, αλλά διδάξων, 10 ως αν δύνωμαι, ως οὐ δικαίως μοι ηχθέσθης, ότι ὑπέρ των στρατιωτών απήτουν σε, α ύπέσχου αυτοίς προθύμως σοί γαρ έγωγε ουν ήττον ενόμιζον είναι συμφέρον αποδούναι, ή έχείνοις απολαβείν. Πρώτον μέν γαρ οίδα μετά τούς θεούς είς το φανερόν σε τούτους καταστήσαντας, έπεί γε βασιλέα 15 σε έποίησαν πολλής χώρας καλ πολλών ανθρώπων . ώςτε ούχ οδόν τε έστλ λανθάνειν, ούτε ήν τι καλόν, ούτε ήν τι αλσχρον ποιήσης. Τοιούτω δ' όντι ανδρί μένα μέν μοι έδόκει είναι, μη δοκείν αγαρίστως αποπέμψασθαι ανδρας εθεργέτας. μέγα δ , εὖ ἀκούειν ὑπὸ έξακιςχιλίων ἀνθρώπων τὸ δὲ μέγι-20 στον, μηδαμώς άπιστον σαυτόν καταστήσαι, ο τι λένοις. 'Ορώ γάρ, τῶν μὲν ἀπίστων ματαίους καὶ ἀδυνάτους καὶ ἀτίμους τοὺς λόγους πλανωμένους οι δ' αν φανεροί ώσιν αλήθειαν ασκούντες, τούτων οί λόγοι, ήν τι δέωνται, ούδεν μεΐον δύνανται ανύσασθαι, η άλλων η βία ήν τε τινά σωφρονίζειν 35 βούλωνται, γιγνώσκω τὰς τούτων ἀπειλάς οὐχ ἦττον σωφρονιζούσας, ηαλλων τας ήδη κολάσεις. ην τέ τω τι υπισχνώνται οί τοιούτοι άνδρες, ουδέν μεῖον διαπράττονται, [οί] άλλοι παραχοήμα διδόντες. Αναμνήσθητι δέ καὶ σύ, τί προτελέσας ήμεν συμμάχους ήμας έλαβες. Οίσθ', ότι **9**0 ດນີ້ປີຂໍ້ນ * αλλά πιστευθείς αληθεύσειν, α έλεγες, έπηρας τοτούτους ανθρώπους συστρατεύσασθαί τε καὶ συγκατεργάσασθαί σοι αυτήν, ου τριάκοντα μόνον αξίαν ταλάντων, όσα οξονται δείν ούτοι νύν απολαβείν, αλλά πολλαπλασίων. Ουπούν τούτο μέν πρώτον, τὸ πιστεύεσθαί σε, τὸ καὶ τὴν βασιλείαν σοι κατεργασάμενον, τούτων τών χρημάτων ύπο σου πιπράσκεται. 19ι δή, αναμνήσθητι, πώς μέγα ήγου τότε καταπράξασθαι. ο νην καταστρεψάμενος έγεις. Έγω μέν οίδ', ότι εύξω αν, τα νύν πεπραγμένα μαλλόν σοι καταπρα- 5 χθήναι, η πολλαπλάσια τούτων των χρημάτων γενέσθαι. Εμοί τοίνυν μείζον βλάβος και αξαχιον δοκεί είναι, το ταυτα νῦν μὴ κατασχεῖν, ἢ τότε μὴ λαβεῖν, ὅσω πεο Ζαλεπώτερον έχ πλουσίου πένητα γενέσθω, ή [την] άρχην μη πλουτήσοι. καὶ όσω λυπηρότερον έκ βασιλέως ίδιώτην φανήναι, ή άργην 10 μη βασιλεύσαι. Οὐκοῦν ἐπίστασαι μέν, ὅτι οἱ νῦν σοι ὑπήποοι γενόμενοι οὐ φιλία τη ση έπείσθησαν ύπο σου άρχεσθαι, άλλ' άνάγκη ' και δει έπιχειροΐεν αν πάλιν έλεύθεροι γίγνεσθαι, εὶ μή τις αὐτοὺς φόβος κατέχοι. Ποτέρως οὖν οἴει, μᾶλλον αν φοβείσθαι τε αὐτούς, καὶ φρονείν τὰ πρὸς σέ, εἰ δρῷέν το αοι τους ατρατιώτας ουτω διακειμένους, ώς νύν τε μένοντας αν, εί σὺ πελεύοις, αὐθίς τ' αν ταχύ έλθόντας, εί δέοι, άλλους τε, τούτων περί σοῦ ἀχούοντας πολλά ἀγαθά, ταχὺ ἄν σοι, οπότε βούλοιο, παραγενέσθαι η εξ καταδοξάσειαν, μήτε αν άλλους σοι έλθειν, δι' aniatian έμ των νύν χεγενη- 20 μένων, τούτους τε αυτοίς ευνουστέρους είναι η σοί: 'Αλλά μην ούδεν πλήθει γε ήμων λειφθέντες υπείξαν σοι, αλλα προστατών απορία. Οθκούν νύν και τούτο κίνδυνος, μή λάβωαι προστάτας τινάς αὐτών τούτων, οξ νομίζουσιν ὑπὸ αου άδιπεισθαι, ή και τούτων κρείττονας τούς Λακεδαιμο- 25 νίους, εάν οι μέν στρατιώται υπισχνώνται προθυμότερον αὐτοῖς συστρατεύεσθαι, έὰν τὰ παρὰ σοῦ ἀναπράξωσιν, οδ δε Λακεδαιμόνιοι, διά τὸ δεϊσθαι της στρατιάς, συναινέσωαιν αὐτοῖς ταῦτα. "Ότι γε μὴν οί ὑπὸ σοὶ Θράκες γενόμενοι πολύ αν προθυμότερον τοιεν έπλ σε η σύν σοί, ούκ άδη- 30 λον · σου μέν γάρ πρατούντος, δουλεία υπάρχει αυτοίς · πρατουμένου δε σου, έλευθερία. Εί δε και της γώρας προγοείσθαι ήδη τι δει ώς σης ούσης, ποτέρως αν εξει απαθή κα-

κών αὐτην είναι μάλλον, εὶ οὖτοι οἱ στρατιώται, ἀπολαβόντες α έγκαλουσιν, εἰρήνην καταλιπόντες οξγοιντο, η εἰ οὐτοί τε μένοιεν ώς έν πολεμία, σύ τε άλλους πειρώο πλείονας τούτων έγων αντιστρατοπεδεύεσθαι, δεομένους των έπιτηδείων: 6 Αργύριον δε ποτέρως αν πλείον αναλωθείη, εί τούτοις το οφειλόμενον αποδοθείη, η εί ταθτά τε οφείλοιτο, άλλους τε κοείττονας τούτων δέοι σε μισθούσθαι : 'Allà yao 'Hoaπλείδη, ώς πρὸς τμε τοιλου, πάμπολυ τοῦτο δοκεῖ τὸ ἄργύριον είναι. Η μήν πολύ γέ έστιν έλαττον νύν σοι και λαβείν το τούτο καὶ ἀποδούναι, ή, πρὶν ἡμᾶς έλθεῖν πρὸς σέ, τὸ δέκατον τούτου μέρος. Ου γαιρ αριθμός έστιν δ δρίζων το πολύ καὶ τὸ όλίγον, αλλ' ή δύναμις τοῦ τε αποδιδόντος καὶ του λαμβάνοντος. Σοὶ δὲ νῦν ἡ κατ' ένιαυτον πρόςοδος πλείων έστίν, η ξμπροσθεν τὰ παρόντα πάντα, α έχεχτησο. 15 Έγω μέν, ω Σεύθη, ταθτα ως φίλου όντος σου προενοούμην, όπως σύ τε άξιος δοχοίης είναι, ών οι θεοί έδωκαν άγαθων, έγω τε μη διαφθαρείην έν τη στρατιά. Εὐ γάρ ἴσθι, ότι νύν οὐτ' αν έχθρον βουλόμενος έγω κακώς ποιησαι δυνηθείην σύν ταθτη τη στρατιά, ούτ' άν, εί σοί πάλιν βουλοί-20 μην βοηθήσαι, ίκανὸς αν γενοίμην. Ούτω γάρ πρὸς έμε ή στρατιά διάκειται. Καίτοι αὐτόν σε μάρτυρα σύν τοῖς θεοῖς εἰδόσι ποιοθμαι, ὅτι οὖτε ἔχω παρὰ σοῦ ἐπὶ τοῖς στρατιώταις οὐδέν, οὕτε ήτησα πώποτε εἰς τὸ ζδιον τὰ έκείνων. ούτε α ύπέσχου μοι απήτησα. "Ομνυμι δέ σοι, μηδ' αποδι-🕶 δόντος δέξασθαι άν, εὶ μὴ καὶ οἱ στρατιώται ἔμελλον τὰ ξαυτών συναπολαμβάνειν. Αλσχρον γάρ ήν τὰ μέν έμὰ διαπεπράχθαι, τὰ δὲ ἐκείνων περιϊδεῖν ἐμὲ κακώς ἔχοντα, άλλως τε καὶ τιμώμενον ὑπ' έκείνων. Καίτοι Ἡρακλείδη γε λήρος πάντα δοκεί είναι πρός το άργύριον έχειν έκ παντός 30 τρόπου εγώ δέ, ω Σεύθη, οὐδεν νομίζω γε ανδρί, αλλως τε καὶ ἄρχοντι, κάλλιον είναι κτημα, οὐδε λαμπρότερον, αρετής και δικαιοσύνης και γενναιότητος. Ο γάρ ταυτα έχων πλουτεί μέν όντων φίλων πολλών, πλουτεί δέ καλ άλλων βουλομένων γενέσθαι και εθ μέν πράττων έχει τούς συνησθησομένους, έων δέ τι σφαλή, οθ σπανίζει των βοηθησόντων. Allà yào el μήτε έκ των έμων έργων κατέμαθες, οτι σοι έχ της ψυχής φίλος ην, μήτε έκ των έμων λόγων δύνασαι τουτο γνώναι, άλλά τους τών στρατιωτών λόγους 5 πάντας πατανόησον παράσθα γάρ, και ήκουες, ά έλεγον οί ψέγειν έμε βουλόμενοι. Κατηγόρουν μέν γκο μου πρός Λακεδαιμονίους, ώς σε περί πλείονος ποιοίμην, η Λακεδαιμονίους · αὐτοὶ δ' ένεκάλουν έμοί, ως μαλλον μέλέι μοι, οπως τὰ σὰ καλῶς έχοι, ἢ οπως τὰ δαυτών ' ἔφασαν δὲ καὶ 10 δώρα έχειν παρά σού. Καίτοι τα δώρα ταύτα πότερον οίει, αὐτοὺς κακόνοιάν τινα ένιδόντας μοι πρός σὲ αἰτιᾶσθαί με έχειν παρά σου, η προθυμίαν πολίην περί σε κατανοήσαντας: Έγω μέν ολμαι πάντας άνθρωπους νομίζειν, εθνοιαν δείν αποκείσθαι τούτφ, παρ' οὖ αν τις δώρα λαμβάνη. Σὐ 15 δέ, πρίν μέν ὑπηρετήσαι τι σοι, έμε έδεξω ήδεως καὶ όμμασι καί φωνή και ξενίσις, και όσα έσοιτο ύπισχνούμενος ούκ άνεπίμπλασο ' έπεὶ δὲ κατέπραξες, ἃ έβούλου, καὶ γεγένησαι, όσον έγω έδυνάμην, μέγιστος, νύν οθτω με άτιμον όντα έν τοῖς στρατιώταις τολμάς περιοράν; 'Αλλά μήν, ὅτι 20 σοι δόξει αποδούναι, πιστεύω καὶ τὸν χρόνον διδάξειν σε, καλ αύτον γε σε ούκ ανέξεσθαι τούς σολ προεμένους εύεργεσίαν δρώντά σοι έγκαλούντας. Δέομαι οθν σου, δταν αποδιδώς, προθυμείσθαι έμε παρά τοῖς στρατιώταις τοιούτον ποιήσαι, οδόν περ καλ παρέλαβες."

Ακούσας ταύτα ὁ Σεύθης κατηράσατο τῷ αἰτίῳ τοῦ μὴ πάλαι ἀποδεδόσθαι τὸν μισθόν καὶ πάντες Ἡρακλείδην τούτον ὑπώπτευσαν είναι "Ἐγω γάω,' ἔφη, "οὐτε διενοήθην πώποτε ἀποστερήσαι, ἀποδωσω τε.' Ἐντεῦθεν πάλιν είπεν ὁ Ξενοφών "Ἐπεὶ τοίνυν ἀποδιδόναι βούλει, 20 νῦν έγω σου δέομαι δι ἐμοῦ ἀποδιδόναι, καὶ μὴ περιϊδεῖν με διὰ σὲ ἀνομοίως ἔχοντα ἐν τῆ στρατιῷ νῦν τε, καὶ ὅτε πρὸς σὲ ἀφικόμην.' 'Ο δ' είπεν "Αλλὰ οὐτε τοῖς

στρατιώταις έση δι' έμε ατιμότερος άν τε μένης παρ' έμοί, γιλίους μόνους οπλίτας έχων, έγω σοι τά τε χωρία αποδώσω καὶ τὰ άλλα πάντα, ἃ ὑπευχόμην." Ο δὲ πάλιν εἶπε " Ταύτα μέν έγειν ούτως ούν οἰόν τε απόπεμπε δε ήμας." 5 " Καὶ μήν." ἔφη ὁ Σεύθης, "καὶ ἀσφαλέστερον γέ σοι οίδα ον παρ' έμοι μένειν, η απιέναι." Ο δε πάλιν είπεν. " Αλλά την μέν σην πρόνοιαν έπαινω ε έμολ δέ μένειν ούχ ολόν τε ' οπου δ' αν έγω έντιμότερος οι, νόμιζε, καλ σολ τουτο αγαθόν έσεσθαι." Εντεύθεν λίγει Σεύθης · "'Αργύ-10 ριον μέν ούκ έχω, αλλ' η μικρόν τι, και τουτό σοι δίδωμι τάλαντον ' βους δ' έξακοσίους καὶ πρόβατα είς τετρακισχίλια καὶ ἀνδράποδα εἰς εἴκοσι καὶ ἐκατόν. Ταῦτα λαβών. καὶ τοὺς τῶν ἀδικησάντων σε ὁμήρους προςλαβών, ἄπιθι." Γελάσας ὁ Σενοφών είπεν "Ην οὖν μη έξικνηται ταῦτα 15 είς τὸν μισθόν, τίνος τάλαντον φήσω έχειν; Αρ οὐκ, έπειδή και επικίνδυνον μοί έστιν, απιόντα νε αμεινον συλάττεσθαι τοὺς πέτρους; "Ηκουες δὲ τὰς ἀπειλάς." μέν δη αὐτοῦ ἔμειναν.

Τῆ δ' ὑστεραία ἀπέδωκέ τε αὐτοῖς, ἃ ὖπέσχετο, καὶ τοὺς ταῦτα ἐλάσοντας συνέπεμψεν. Οἱ δὲ στρατιῶται τέως μἐν ἔλεγον, ὡς Ζενοφῶν οἴχοιτο πρὸς Σεύθην οἰκήσων, καὶ ἄ ὑπέσχετο αὐτῷ ἀποληψόμενος ἐπεὶ δὲ αὐτὸν ῆκοντα εἰδον, ῆσθησάν τε καὶ προςέθεον. Ξενοφῶν δ', ἐπεὶ εἰδε Χαρμίνον καὶ Πολύνεικον. "Ταῦτα," ἔφη, "καὶ σέσωσται δι' το ὑμᾶς τῆ στρατιᾳ, καὶ παραδίδωμι αὐτὰ ἐγωὶ ὑμῖν ὑμεῖς δὲ διαθέμενοι διάδοτε τῆ στρατιᾳ." Οἱ μὲν οὖν παραλαβόντες καὶ λαφυροπώλας καταστήσαντες, ἐπώλουν, καὶ πολλην εἶχον αἰτίαν. Ξενοφῶν δὲ οὐ προςήει, ἀλλὰ φανερὸς ἦν οἰκαδε παρασκευαζόμενος οὐ γάρ πω ψῆφος αὐτῷ ἐπῆκτο τῶ ἀτοςάτευμα, κερὶ φυγῆς. Προςελθόντες δὲ αὐτῷ οἱ ἐπιτήδειοι ἐν τῷ στρατεύματι, ἐδέοντο μὴ ἀπελθεῖν, πρὶν ᾶν ἀπαγάγοι τὸ στράτευμα, καὶ Θίμβρωνι παραδοίη.

Κεφάλαιον η'.

Εντεύθεν διέπλευσαν είς Λάμψακον καὶ απαντά τώ Τενοφώντι Ευκλείδης, μάντις, Φλιάσιος, Κλεαγόρου υίός, του τὰ ἐνύπνια ἐν Δυκείω γεγραφότος. Ούτος συνήδετο τῷ Σινοφώντι, διι έσισωστο ' καὶ ήρωτα αὐτόν, πόσον χρυσίον ένοι. Ο δ' αὐτῶ έπομόσας είπεν, η μην έσεσθαι μηδ' 5 έφόδιον ξεανόν οξεαδε απιέναι, εί μη απόδοιτο τον ξππον, καὶ α άμφὶ αὐτὸν είχεν. 'Ο δ' αὐτῷ οὐκ ἐπίστευεν. Ἐπεὶ δ' ἔπεμψαν Λαμψακηνοί ξίνια τῷ Ξενοφώντι, καὶ θύων τῷ Απόλλωνι παρεστήσατο τον Ευκλείδην, ίδων τα ίερεῖα ο Ευκλείδης είπεν, ότι πείθοιτο αυτώ, μη είναι γρήματα, 10 " 'Αλλ' οίδα," έφη, " ότι, καν μέλλη ποτέ γενήσεσθαι, φαίνεταί τι έμπόδιον, έαν μηδέν άλλο, σύ σαυτώ." Συνωμολόγει ταυτα ο Ζενοφών. Ο δ' είπεν "Εμπόδιος γάρ σοι ο Ζεύς ο Μειλίχιος έστι " καὶ έπήρετο, εὶ ήδη ποτέ θύσειεν. " ώς περ οίχοι," έφη, " είωθειν έγω υμίν θύεσθαι και όλο- 13 παυτείν." Ο δε ούκ έφη, έξ ότου απεδήμησε, τεθυκέναι τούτω τω θεω. Συνεβούλευσεν οὖν αὐτω θύεσθαι καὶ α εἰώθει, καὶ ἔφη συνοίσειν έπὶ τὸ βέλτιον. Τῆ δ' ύστεραία ὁ Ξενοφων προελθών εἰς 'Οφρύνιον έθύετο, καὶ ώλοκαύτει χοίρους τῷ πατρίω νόμω καὶ έχαλλιέρει. Καὶ ταύτη τῆ ἡμέρα 20 άφικνείται Βίτων καὶ αμα Εὐκλείδης, χρήματα δώσοντες τῷ στρατεύματι καί ξενουνταί τε τῷ Εενοφώντι, καὶ ἵππον, ον έν Λαμψάκω απέδοτο πεντήκοντα δαρεικών, υποπτεύοντες αὐτὸν δι ἔνδειαν πεπρακέναι, ὅτι ἤκουον αὐτὸν ἦδεσθαι τῷ ἵππω, λυσάμενοι ἀπέδοσαν, καὶ τὴν τιμὴν οὐκ ἦθελον 🛎 απολαβείν.

Εντεύθεν έπορεύοντο διὰ τῆς Τρωάδος, καὶ ὑπερβάντες τὴν Ἰδην, εἰς Ἰντανδρον ἀφικνοῦνται πρῶτον εἰτα παμὰ θάλατταν πορευόμενοι τῆς Αυδίας, εἰς Θήβης πεδίον. Ἐντεῦθεν δὶ Ἰπραμυττίου καὶ Κερτονίου παρ Ἰπαρνέα εἰς 36

Καΐκου πεδίον έλθόντες, Πέργαμον καταλαμβάνουσι τῆς Μυσίας.

Ένταῦθα δὲ ξενοῦται Εενοφών παρ' Ελλάδι, τῆ Γογγύλου του Έρετριέως γυναικί, και Γοργίωνος και Γογγύλου μητρί. δ Αυτη δ' αυτῷ φράζει, ὅτι ᾿Ασιδάτης ἐστὶν ἐν τῷ πεδίῳ, ἀνὴρ Πέρσης τουτον έφη αὐτόν, εἰ έλθοι τῆς νυκτὸς σὺν τριαxogloic ανδράσι, λαβείν αν καὶ αὐτὸν καὶ γυναϊκα καὶ παῖδας καὶ τὰ χρήματα εἶναι δὲ πολλά. Ταῦτα δὲ καθηγησομένους έπεμψε τόν τε αύτης ανεψιόν καλ Δαφναγόραν, εν 10 πεολ πλείστου έποιείτο. "Εχων οθν δ Σενοφων τούτους παρ' έωυτῷ, ἐθύετο. Καὶ Αγασίας ὁ Ἡλεῖος μάντις παρών εἶπεν, ότι κάλλιστα είεν τὰ ίερὰ αὐτῷ, καὶ οἱ ὁ ἀνὴρ ᾶν άλώσιμος είη. Δειπνήσας οὖν ἐπορεύετο, τούς τε λοχαγοὺς τούς μάλιστα φίλους λαβών και πιστούς γεγενημένους δια-18 παντός, οπως εὖ ποιήσαι αὐτούς. Συνεξέρχονται δὲ αὐτώ καὶ άλλοι βιασάμενοι, εἰς έξακοσίους οἱ δὲ λοχαγοὶ ἀπήλαυνον, ίνα μη μεταδοίεν το μέρος, ως ετοίμων δη χρημά-TOV.

Επεὶ δέ ἀφίκοντο περὶ τὰς μέσας νύκτας, τὰ μὲν πέριξ
το ὅντα ἀνδράποδα τῆς τύρσιος καὶ χρήματα πλεῖστα ἀπέδρα αὐτοὺς παραμελοῦντας, ὡς τὸν Ἰσιδάτην αὐτὸν λάβοιεν καὶ τὰ ἐκεἰνου. Πυργομαχοῦντες δ' ἐπεὶ οὐκ ἐδύναντο λαβεῖν τὴν τύρσιν, ὑψηλὴ γάρ ἦν, καὶ μεγάλη, καὶ προμαχεῶνας καὶ ἄνδρας πολλοὺς καὶ μαχίμους ἔχουσα, διορύττειν ἐπεχείτὸ ρησαν τὸν πύργον. ΄Ο δὲ τοῖχος ἦν ἐπὶ ὀκτὰ πλίνθων γηίνων τὸ εὐρος. Ἰμα δὲ τῆ ἡμέρα διωρώρυκτο καὶ ὡς τὸ πρῶτον διεφάνη, ἐπάταξεν ἔνδοθεν βουπόρω τις ὀβελίσκω διαμπερὲς τὸν μηρὸν τοῦ ἐγγυτάτω τὸ δὲ λοιπὸν ἐκτοξεύοντες ἐποίουν μηδὲ παριέναι ἔτι ἀσφαλὲς εἶναι. Κεκραγότων δ' αὐτῶν καὶ πυρσευόντων, ἐκβοηθοῦσιν, Ἰταβέλιος μὲν ἔχων τὴν ἑαυτοῦ δύναμιν, ἐκ Κομανίας δὲ ὁπλῖται φρουροί, καὶ ἱππεῖς Ἱρκάνιοι, καὶ οὖτοι βασιλέως μισθοφόροι, ὡς ὀγδοήκοντα, καὶ ἄλλοι πελτασταὶ εἰς ὀκτακοσίους ¨ ἄλλοι

δ' έχ Παρθενίου, ἄλλοι δ' έξ 'Απολλωνίας καὶ έκ τών πλησίον χωρίων καὶ ἱππεϊς.

Ενταύθα δή ώρα ήν, πως έσται ή άφοδος, σχοπείν καί λαβόντις, υσοι ήσαν βόες καὶ πρόβατα, ήλαυνον, καὶ τὰ ανδράποδα έντὸς πλαισίου ποιησάμενοι οὐ τοῖς χρήμασιν 5 ούτω προςέγοντες τον νούν, άλλα μη φυγή εξη ή άφοδος, εξ καταλιπόντες τὰ χρήματα ἀπίσειν, καὶ οί τε πολέμιοι θρασύτεροι είεν, καὶ οί στρατιώται άθυμότεροι * νῦν δὲ ἀπήεσαν ώς περί των χρημάτων μαχούμενοι. Έπει δε εώρα Ι ογγύλος όλιγους μέν τους Ελληνας, πολλούς δέ τους έπικει- 10 μένους, έξερχεται καὶ αὐτὸς βία τῆς μητρός, τὴν έκυτοῦ δύναμιν έχων, βουλόμενος συμμετασχείν του έργου συνεβοήθει δέ καὶ Πυοκλής έξ Αλισάρνης καὶ Τευθρανίας, ὁ από Δαμαράτου. Οἱ δὲ περὶ Ξενοφώντα, ἐπεὶ πάνυ ήδη έπιέζοντο ύπὸ των τοξευμάτων καὶ σφενδονών, πορευόμενοι 18 πύκλο, όπως τὰ όπλα ἔχοιεν πρὸ τῶν τοξευμάτων, μόλις διαβαίνουσι τὸν Κάϊκον ποταμόν, τετρωμένοι έγγὺς οἱ ἡμίσεις. Ένταῦθα καὶ Αγασίας Στυμφάλιος, ὁ λογαγός, τιτρώσκεται, τὸν πάντα χρόνον μαχόμενος πρὸς τοὺς πολεμίους. Καὶ 、 διασώζονται, ανδράποδα ώς διακόσια έχοντες, και πρόβατα 📽 όσον θύματα.

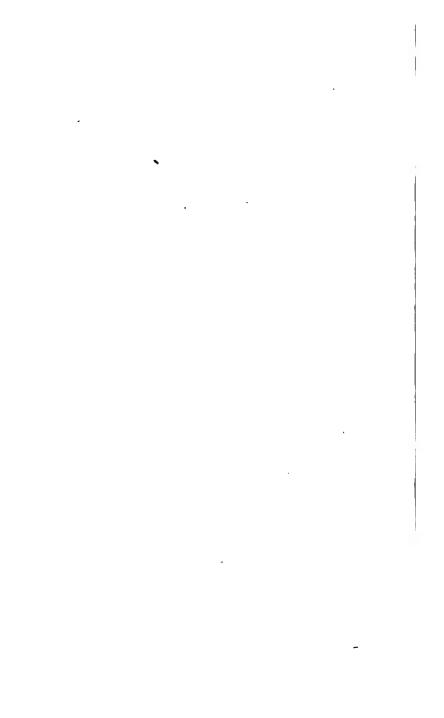
Τή δε ύστεραία θυσάμενος ὁ Σενοφων, εξάγει νύκτως καν τὸ στράτευμα, ὅποις ὅτι μακροτάτην ἔλθοι τής Αυδίας, ὅςτε μὴ διὰ τὸ έγγὺς εἶναι φοβεῖσθαι, ἀλλ' ἀφυλακτεῖν. Ο δ' Αυιδάτης, ἀκούσας, ὅτι πάλιν ἐπ' αὐτὸν τεθυμένος εἴη 25 Σενοφων, καὶ παντὶ τῷ στρατεύματι ήξοι, έξαυλίζεται εἰς κοίμας ὑπὸ τὸ Παρθένιον πόλισμα ἐχούσας. Ἐνταύθα οἱ περὶ Σενοφωντα συντυγχάνουσιν αὐτῷ, καὶ λαμβάνουσιν αὐτόν, καὶ γυναϊκα, καὶ παϊδας, καὶ τοὺς ἵππους, καὶ πάντα τὰ ὄντα καὶ οὕτω τὰ πρότερα ἱερὰ ἀπέβη. Ἐπειτα πάλιν 26 ἀφικνοῦνται εἰς Πέργαμον. Ἐνταῦθα τὸν θεὸν οὐκ ἡτιάσατο ὁ Σενοφων συνέπραττον γὰρ καὶ οἱ Λάκωνες, καὶ οἷ

λοχαγοί, καὶ οἱ ἄλλοι στρατηγοί, καὶ οἱ στρατιώται, ώςτε ἐξαίρετα λαμβάνειν, καὶ ἵππους, καὶ ζεύγη, καὶ τάλλα · ώςτε ἱκανὸν εἶναι καὶ ἄλλον ἤδη εὖ ποιεῖν.

Έκ τούτου Θίμβοων παραγενόμενος παρέλαβε το στρά-5 τευμα, καὶ συμμίξας τῷ ἄλλῳ Ἑλληνικῷ ἐπολέμει πρὸς Τισσαφέρνην καὶ Φαρνάβαζον.

"Αρχοντες δε οίδε τῆς βασιλέως χώρας, ὅσην ἐπήλθομεν, Αυδίας, 'Αρτίμας · Φρυγίας, 'Αρτακάμας · Αυκαονίας καὶ Καππαδοκίας, Μιθριδάτης · Κιλικίας, Συέννεσις · Φοινί10 κης καὶ 'Αραδίας, Δέρνης · Συρίας καὶ 'Ασσυρίας, Βέλεσυς · Βαβυλῶνος, 'Ρωπάρας · Μηδίας, 'Αρβάκας · Φασιανῶν καὶ 'Εσπεριτών, Τηρίδαζος · Καρδοῦχοι δὲ καὶ Χάλυβες, καὶ Χαλδαῖοι, καὶ Μάκρωνες, καὶ Κόλχοι, καὶ Μοσύνοικοι, καὶ Κοῖται, καὶ Τιβαρηνοί, αὐτόνομοι · Παφλαγονίας, Κορύ15 λας · Βιθυνῶν, Φαρνάβαζος · τῶν ἐν Εὐρώπη Θρακῶν, Σεύθης.

Αριθμός συμπάσης τῆς ὁδοῦ τῆς ἀναβάσεως καὶ καταβάσεως, σταθμοὶ διακύσιοι δεκαπέντε, παρασάγγαι χίλιοι έκατὸν πεντήκοντα πέντε, στάδια τριςμύρια τετρακιςχίλια το ἐξακόσια πεντήκοντα. Χρόνου πληθος τῆς ἀναβάσεως καὶ καταβάσεως, ἐνιαυτὸς καὶ τρεῖς μῆνες.



NOTES.

[Contractions in the Notes. - F. for Fink's Greek Grammer, 2d ed. - Antiq. for Composition of Greeks Antiquities, by the Editor.]

BOOK FIRST.

CHAPTER I.

Page.

"ArdCares (compounded of &rd and Baire, to go up) literally means the ascent. It was not uncommon for the Greeks, when speaking of a journey to any celebrated city, to use the verb &raCaire, thus applying its superiority over other places in size and opulence, to its local situation. But this form of expression was more particularly used when they would speak of going from the sea-coast to the interior of a country, as in the present case. Ionia, Lydia, Caria, and all the maritime provinces of Asia Minor, were called lower Asia, while the interior was called upper Asia. This distinction may have arisen from the general course of the rivers in that country, which flow towards the west, and empty into the Ægean sea. Cyrus was satrap over all the provinces which border on this sea, and hence, after he had collected his troops together, his march up towards Babylon, to meet his brother in the field, is called 'AraCares.

As the "Anabasis" is a book of travels as well as a book of military history and exploits, the student should constantly consult the map accompanying this work, and trace the progress of the army.

- 1. AAPEIOY.] See F. Rule XVII. The Darius was the second king of Persia of that name, called also Nothus or 'illegitimate.'
- 2. naivecos.] Cyrus the younger. The history of the elder Cyrus, or Cyrus the Great, King of Persia, is given by Xenophon in his "Cyropedia."

Page.

- σαρὸν ἐνόγχαι, happened to be present. F. Rule XXXII,
 Obs. 2.
 - 6. caredans, a salrap. This was the Persian title for a prince or governor of a province. It is said to be derived from Chatraps: "lord of the umbrella, or shade of state." Bearing an umbrella, as a distinction of dignity, is still a custom in many countries of the Rast, and has been so in Persia from the earliest times, where this sort of shade is held over the chief or king whether he be sitting or walking.
 - 7. Karrulow.] The plain of Castolus, in Lydia, was the place where the troops of Cyrus' province were accustomed to assemble so for each province of the Persian empire certain champaign situations were designated for the assembly of its forces on the approach of war.
 - 8. Turnapignas.] This is the same Tissaphernes who commanded the forces of Artaxerxes at the battle of Cunaxa. In addition to his faithless conduct towards Cyrus himself, he endeavoured, but in vain, to cut off the retreat of the Greeks, and was guilty of the grossest treachery to the Grecian generals, who had placed themselves under his direction. But he met with a fate worthy of his baseness. Being routed several times by Agesilaus, who was sent with some Lacedemonian forces into Asia, after the retreat of the Ten Thousand, Artaxerxes became incensed against him, and ordered him to be beheaded.
 - 9. irlivas.] The Grecian infantry consisted of three sorts of soldiers, namely, the irlivas, or heavy-armed, who were corselets, and carried long spears and swords; the \$\frac{1}{2}\lambda \infty of light-armed, who made use of missive weapons, such as arrows, darts, and slings, and who were not calculated for close fight; and the *slavesai, or targeters, who seem to have held a middle rank between the light and the heavy armed. Their bucklers were lighter than the one, and their darts shorter than the other, so that upon an emergency they might fight at a distance or in close quarters. Their name is taken from the wilks, which they were, a short buckler or target in the shape of a half-moon. See Antiq. Part 8. Chap. 2.
 - 10. Haljásson.] The Parrhasii were a people of Arcadia (in Peloponnesus), on the Laconian frontier.

- 14. Learneautin, having begged off for herself or for her own 1 sake. For the force of the middle voice, see F. p. 59.
 - 16. Two unwers Its, how never for the future.
 - 17. ini, with the dative, frequently means in the power of.
- 18. ὑσῖηςχι, favored, espeused the cause of. Parysatis preserved her partiality for Cyrus to the last, and punished, in the most cruel manner, those who had been instrumental in his death.
- 20. "Overs il var unti harilles, literally, whoever of those from the king: il until so is an elliptical expression, meaning your messengers: so il until harilles, the king's courtiers or delegates.
 - 1. of the diametris, so favorably disposed.
- 3. vbroīnās 1zosr.] Adverbs are often put with the verb 1zes, and they both together have the same sense as the adjectives corresponding to those adverbs, with the verb sīras, to be: thus 1zes sbroīnās is the same as sīras sbroīnās, to be friendly disposed to: strictly there is an ellipsis of of in this case, as, 1zes of nahūs, literally, he has himself well.
- 5. 3τι ἀπαρασκινότατος, as unprepared as possible. The particles ως, 3πως, 3τι are often joined to superlatives, to which they give additional force. The expressior is of course elliptical. Formerly 3τι was written as two words 3 τι (the pronoun what); and ιδδαίμων 3τι μάλιστα, as happy as possible, if fully expressed, would be οδτως εδδαίμων, ως 3 τι μάλιστα εύδαιμών Ιστι, thus or as happy, as what is most happy. The origin of the phrase was however soon over-looked, and 3τι was used not as a neuter pronoun, but as a particle, just like ως with which it corresponds in meaning in other respects. The ellipsis in the phrase under consideration may thus be supplied, 3τως λάδοι βασιλία οδτως ἐπαράσκινος, ως 3 τι ἀπαρασκινότατον Ιστί, that he might take the king as unprepared as what is most unprepared. So Thucydides, 3τι λγύνατα, as near as possible; 3τι λι βραχντάτω, as near as possible.
 - 6. sullayne, a levy of soldiers.
- 8. Πιλοπονησίους.] The Lacedæmonians at this time were the first state in Greece, and favored the colonies in Asia Minor.
 - 8. Its wasierous.] See note on 5th line.
- ¿s.] For the elegant use of this particle with the genitive absolute, see Vigerus de Idiotismis Græcis, Cap. viii. Sec. 10. Also F. Rule XXXIII, Obs. 4.

- 2 10. Ka) γάξ.] Γάξ, for, never stands at the beginning of a sentence, but instead of it καὶ γάξ is used. There is, of course, something to be supplied, which γάξ connects with what follows, but this is passed over by the speaker in the vivacity of his discourse. Here something like the following may be supplied, καὶ γάξ, and . . be ordered these measures to be taken . . for, &c. Matthise, Sec. 615. Vigerus, (Herman .) Lond. 1824, p. 496.
 - 10. vè dexain.] See F. p. 155, "Frequently the neuter article," &c.
 - 12. Miláry.] Miletus was the chief city of Ionia, situated on the sea-coast.
 - Kal αδτη αδ άλλη σχύφαση ξη, and this again was another pretest.
 - 18. von aspoisur.] See F. Rule XXX.
 - 23. σολιμοῦντα, by waging war, the participle used for the Latin Gerund. See Vigerus, p. 332, and F. Rule XXXII, Obs. 5.
 - 23. adviv.... daranër, that he was expending his means upon his forces, where appi is equivalent to sis.
 - 24. abrār.] See F. Rule XVIII, 3.
 - 24. nal yáz..... Ixwo, and he was not displeased at their quarrelling, for Cyrus sent to the king the tributes arising from the cities which Tissaphernes happened to have; that is, that though wrested from Tissaphernes, they were still supposed to be held by him, as given him by the king. In for it. See F. Rule VI, Exc. 1.; and for irryxxxxx Ixwo, See F. Rule XXXII, Obs. 2.
 - 28. παταντιπίρας, opposite to. To supply the ellipsis, τῆ χώρς å ἔστι, the country which is opposite to, &c.
 - 28. Khingxos.] Xenophon merely states here that Clearchus was a banished man, without mentioning the cause of his banishment. For this he has been accused of a want of candor, since it was for the crimes of tyranny, robbery, and murder. However, in drawing up his character (Book II, Chap. 6.) he fully exposes his violent passion for war.
 - SO. daguasos.] The Persian daric was a gold coin, worth about three dollars, and took its name from having on one side the head of Darius.

- 3. reidimirer idárfarer.] See F. Rule XXXII, Obs. 2.
- 5. nal entiques, bed ew slaw decreasement, and being harassed by an opposite faction at home.
- εἰς.] This preposition when joined with an accusative of number generally means about: as εἰς διςχιλίους, about two thousand.
- 6. Eiseus.] The original meaning of Eises is an enemy. In the primitive ages there was but little intercourse among mankind, vast numbers lived by plunder, physical force chiefly obtained, and every stranger was looked upon as an enemy. Hence Eises came to signify a stranger, a freigner; and afterwards, in a more settled and civilized state of society, a guest or friend. But how came it to signify a mercenary or hired soldier, as in this place? In the early periods of Grecian history, every soldier served at his own expense, and it was considered a great disgrace to receive pay for military service. But in process of time, the Greeks enlisted foreign soldiers into their armies, and paid them. Hence the changes in the signification of the word Eises, meaning, first, an enemy; then, a stranger or foreigner and guest or friend, then, a foreign soldier; and lastly, any mercenary or hired soldier.
 - 7. σεργενησόμενος ἄν.] "Av gives the sense of likelihood to the event.
- ματαλύσαι, (τὸν πόλιμον understood,) to put an end to the war.
- 14. Ilio (Tass.) Pisidia was a mountainous country in the interior of Asia Minor, bounded N. by Phrygia, S. by Lycia and Pamphylia.
- 15. σεάγματα σαειχόντων, giving trouble, that is by invading and laying waste. For ω̂s with gen. abs. see F. Rule XXXIII, Obs. 4.

CHAPTER II.

- 21. Ziw.] That is, from the sea-coast into upper Asia.
- 24. lora signifies here, in this place, that is, in his own dominions, rather than thither, that is, in Pisidia, according to the interpretation of Zeunius.
- 26. συταλλαγίντι, having been reconciled, or having come to an agreement. See 'Λείστιστος in the fourth line. Aristippus did not come himself, but sent Menon.

- 3 28. viö ţinuiö, the marcenary trope, orçuriğuaru being understood. See F. Rule XVIII. Obs. 11.
- παςῦσων.] Some editions have σχουρίσσων, the Attie form of third person plural, of the pluperfect middle, of the verh τρικ, to go. See Port Royal Greek Grammar, p. 123.
 - 8. yopirares, light-armed soldiers, the same as the files.
 - 13. Záclus.] Sardis was the capital of Lydia, and the seat of the kings.
 - 14. Turnapieres.] Diodorus relates that Alcibindes first betrayed the design of Cyrus to Pharnabasus, and was therefore put to death,
 - 16. of, used with the accusative, by the Atties, for rois Baralia.
 - 16. §.] To supply the ellipsis, is e \$ \$1\$\text{if it of the survey of the survey in which he was able to go the quickest. See Bos. Ellips. under \$\text{Dis.}\$.
 - 20. sugaráyyas.] As was stated in the first edition, the narasong, or Persian mile, is equal to about three and three-quarters, or nearer three and a half, English miles, as it is undoubtedly the same measure as the faranng, which is in present use throughout Persia, and which is known to be about this length. But by a reference to some parts of the ground travelled over by the Ten Thousand, the geography of which is very well known, and from the known average length of the daily marches of many modern armies, it appears that the parasang of Xenophon is equal to about three Roman, or two and three-quarters English miles. For instance, the distance between Tarsus and the river Pyraneus at Mopsuhestia . is known by the measurement of modern travellers to be forty-five Roman miles.: in the Anabasis (p. 12, line 26,) it is given at afteen parasongs. also Tarsus is known to be almost seventy-five Roman miles from Tyana; + and in the Anabasis it is laid down at twenty-five parasangs. It thus appears that the parasang of Xenophon is equal to three Roman miles; that is, to about two English miles and threequarters.

Major Rennell, in his "Illustrations of the History of the Expedition," has taken great pains to ascertain the mean daily march of ancient and modern armies, and has collected together many statistical statements bearing upon the subject. The result is, "somewhat

See map. † Called by Xenophon Δάνα, on p. 7, line 15.

above fourteen British miles by the road." The average length of the daily marches of the Greeks from Sardis to Cotyora, is about fifteen English miles. This may seem a short distance; but it must be borne in mind that the situation of large armies on their march is very different from that of ordinary travellers walking at their ease. The former, besides being partially laden, are often very much retarded in their movements by the difficulty of procuring food for themselves, and provender for their horses in sufficient quantities, especially when going through such barren regions, as are found in certain parts of It is true that Bonaparte and Alexander sometimes made forced marches of a much greater length; but the former marched across countries well stocked and inhabited, where he made every thing contribute to accelerate his progress; while the latter seemed to care little for either man or beast as long as his thirst for dominion continued. In marching from Echatana to Rages in eleven days, at the rate of nineteen miles per day, Arrian says (Lib. III), "Although many of his soldiers fainted on the road, and many of his horses died, through excessive weariness, Alexander still resolved to proceed at the same rate." See Rennell's "Illustrations," 4to. Lond. 1816.

20. σταθμούς, stations, or day's marches, which had no determinate length, but varied according to the nature of the country travelled over.

- 22. The whiteen.] The whiteer was a measure of 100 feet.
- 24. TEAN SIRSULINN, an inhabited city. On the line of Cyrus's march, many ruined and deserted towns were met with, and therefore Xenophon generally mentions it, when they meet with an inhabited and populous city. The city Colossæ here mentioned is celebrated on account of St. Paul's Epistles to its inhabitants. Though a flourishing city in the time of Xenophon, it was destroyed four centuries after, and two years after the date of Paul's Epistles, by an earthquake, so that no traces of it now remain.
- 30. βασίλια.] This is the neuter plural of the adjective, meaning the royal palace. It is here put in the plural to include all the accompaniments of royalty.
- "SO. ***reditions] This is a Persian word, and originally meant a pleasure-garden, and afterwards, as in this place, a park. It was the custom among the Persian kings to have these parks, which were

- 4 well watered, surrounded by walls and planted with trees; and in them wild beasts were kept, for the purpose of affording exercise and amusement, in hunting, to the king and his courtiers.
- μιγάλου βασιλίως.] "This is the title given by all the Greek authors to the King of Persia, which is preserved to the successors of Mahomet, in that of the Grand Scignior." Spekman. See F. Rule XVII.
 - 7. Magerius.] The historical or fabulous accounts of persons and places will not always be given, as it is presumed that every reader of the "Anabasis" will own a Classical dictionary, which should be continually consulted.
 - 8. week replace.] The usual signification of replacing wisdom; it also signifies philosophy, science, and also, as in this place, the liberal arts, music, and poetry.
 - 19. μόψιω καὶ χίλιω.] According to some editions there is a discrepancy between the aggregate amount of troops here stated, and the sum of all the numbers brought by each general, as mentioned before. Schneider has left Menon's forces out of the calculation, and makes the whole number 12,300. Weiske reads Πασίων εἰς ἐντακονίους ἄνθεμε, Pasion, seven hundred men, which we much prefer, as it makes the sum of the particulars equal to the number of the troops stated to be reviewed by Cyrus. If we consider the γυμνώνται and the τυξόναι as light-armed troops, the catalogue will be thus:

	Orlives.	Πελτασταί.
Xenias, had	4000	
Proxenus,	1500	<i>5</i> 00
Sophænetus, the Stymphalian, "	1000	
Socrates,	<i>50</i> 0	
Pasion, (according to Weiske) "	700	
Menon,	1000	<i>5</i> 00
Clearchus,	1000	1000 •
Sosias,	300	
Sophsmetus, the Arcadian, . "	1000	
•	11000	9000

[•] Two hundred of which were reform

- 22. If $\lambda \pi \omega_f$.] In going from Celænæ to Peltæ, and thence to the Forum of the Ceramians or Kramians, Cyrus appears to have gone entirely out of the general direction of his route, as will be seen by the map. But as he was making preparations for his expedition, his object probably was to take the stores and provisions that he had collected at different places. From the Forum of the Kramians he may be considered as commencing his undeviating route towards Babylon.
- 23. Annual.] This was an Arcadian festival (Xenias being an Arcadian), and was celebrated by horse and foot racing. It was instituted in honor of Pan, and resembled the Roman Lupercalia. The reward of victory was generally a suit of brazen armour. Here the rewards were extensionally a suit of brazen armour. Here the rewards were extensionally have a for scrapers, (for we can find no better terms,) used for scraping or rubbing the skin, at the time of bathing, or after the exercises of the gymnasia.
- 32. διῆγι.] Probably αὐτούς is understood; he led them along, that is, encouraged them by talking of his hopes. For the use of the participle, see F. Rule XXXII, Obs. 5. If χεότον be supplied, the sense would be, he protracted the time.
 - 32. Iñaos.] See F. Rule II, Obs. 8.
 - 33. reis, in accordance with, or characteristic of.
- 33. Ixorra, agreeing with lastros understood, instead of Ixorres to agree with Kiess. See F. Rule IV, latter part of Obs. 1.
- 10. Σάτυς».] The satyr Silēnus. For the tradition in connexion with this, see Class. Dict., article Silēnus.
 - 16. abreis.] Governed by in understood. See F. Rule XX, L.
- 17. surrățai di Inastor tou; laureu, and that each general should draw up his own troops.
 - 18. la rerraem, four deep.
- 21. κατ' ίλας καὶ κατὰ τάξιις, by troops and companies. The word ίλη (turma in Latiu) was applied particularly to a troop of cavalry; while τάξις was generally applied to a company of infantry.
- 23. ἀρμαμάξης.] This was a covered chariot, used chiefly by women.
 - 24. xrnuidus.] See Antiq. Part 8, Chap. 3.
- 25. ἐπεικαθαρμίνας.] Weiske, with his usual acuteness, thinka that the true reading is, τὰς πνημίδας ἐπεικαθαρμίνας καὶ τὰς ἀσπίδας

- 6 fazzahappirus, having their greaves well burnished and their shields uncovered; because the former, being naturally much tarnished by their journey, would require polishing, while to display the brightness of the latter, it would be necessary only to throw aside the part of their dress which protected them.
 - 26. φάλαγγη.] See Antiq. Part 8. Chap. 5.
 - 28. weskalistas ed Iwla, to present their pikes, or rather, (Iwla including all offensive weapons,) to hold their arms in front, in the manner of attack. See Antiq. Part 8. Chap. 3.
 - 28. lerzweñem, to advance, as if to battle.
 - SC. loakery [1.] See F. Rule III, Obs. 1.
 - 31. åri ris abrepáres, of themselves, by a sudden or simultaneous movement.
- i si vii kyaçãs, the suttlers, those who kept refreshment and provisions for the suldiers.
 - 12. την σεχίσσην όδόν.] See the route on the map.
 - 14. μετὰ τῶν ἄλλων.] That is, with all his army, excepting the detachment sent to escort the queen.
 - 17. is \$.] That is, is \$ \$\infty\$ zeing.
 - 18. φωνκιστήν.] It was the custom in Persia, for the king and men of high rank, to wear purple, and he who had attained an elevated station, was called φωνκιστής. These two words, φωνκιστήν βασίλωση, may be translated, a royal courtier.
 - 20. A N sigleshi.] There are several passes leading into Cilicia, from Cappadocia on one side, and Syria on the other: but the two through which Cyrus and Xenophon march, are the chief. The one through which the army is now about to go is properly called the Cilician pass, leading over mount Taurus in Cappadocia, into Cilicia. It is situated a few miles south of the city Tyana. "The entrance was just broad enough for a chariot to pass; very steep, and inaccessible to an army if there had been any opposition."
- 26. then raw selfer, within the mountains, that is, on the side towards Tarsus, where was the palace of the king; though Menoa was on the other side with respect to the situation of Cyrus.
- 30. of ipplacer, where the Cilicians used to keep watch. The imperfect expresses a continuance of action or habit, for this was the station usually guarded for the defence of the country.

Called by Xenophon Δάνα, Dana.

- 31. sridior.] This extensive plain lies between the rivers Cydnus and Pyramus, in the former of which Alexander bathed, when very warm, and nearly lost his life in consequence. See Quintus Curt. Lib. III. Cap. 4.
- 32. [μπλιωτ.] This adjective is declined in the Attic form, like εθγιως. See F. p. 46.
- 22. σύσαμον καὶ μελίνης.] The sesame is a leguminous plant, found in the Levant, which is used as food, and from which an oil is extracted. It resembles the bean in the manner of its growth. The difference between μελίνη, panic, and πίγχζος, millet, is, that the former bears its grain in ears, the latter in bunches. They both make bad bread.
- 1. in Sunderway sie Sánaren.] Quintus Curtius, in speaking of this ridge of mountains, says that it is of a semicircular shape, each end terminating at the sea. See trap.
 - 13. λόχω.] See Antiq. Part 8. Chap. 5.

CHAPTER III.

- 2. τοῦ πρόσω, farther. Schneider thinks that the text is here 9 corrupt, and that it should be τὸ πρόσω. Yet from the number of passages in which τοῦ πρόσω is found, it cannot but be regarded as genuine. The ellipsis may be supplied by διὰ τοῦ τόπου πρόσω, through any place farther.
 - 5. εξιάζετο, (imperfect,) was for compelling, began to compel.
- 5. IGALAss.] was lifus is here understood; but they continued to attack him with stones.
- 7. τοῦ μὰ καταστερούναι.] After verts which contain a dexial (as ἰξίρογι), the negative μὰ is added to the infinitive.
- 12. χαλισώς φίρω τως σαρώσει πράγμασε».] The dative is often put after neuter verbs, where the cause or occasion is expressed with twi understood: that I am distressed at the present state of things.
- 16. Jacobs has omitted a phrase after iμωί, which, it is believed, is found in all the other editions. It is άλλ° οὐ δὲ παθηδουτάθησα, neither did I lavish it upon my pleasures. When άλλὰ is followed

Which flowed through Tarsus.
 20 *

- 9 by & M, it means moreover, furthermore; and greatly increases the force of the negative particle. See Vigerus, p. 472.
 - 19. Apaquielas.] This verb governs two accusatives. See Matthise, Art. 412. F. Rule XXV.
 - 24, Note:] Schneider, on the authority of Porson, substituted lines, to go.
 - 0 S. do siras.] See F. Rule XLVII, Obs. 2.
 - 4. Alignosm.] This is in the first sor. mid. infin. by syncope for Alafárnosm, from the verb Aliffe, though it might be formed regularly from Aliffe, which is seldom used.
 - 4. 'Ωs iμω or ivery vir γνώμαν [χενι, literally, Have an opinion of me, therefore, as going, that is, Know then that I shall go, &c. The particle of is elegantly construed with participles in the gamitive, instead of ev with the finite verb.
 - 10. revers à reçui, being perplexed at these things, not knowing how to manage them. The verb à requis is found with both the genitive and dative, but with different significations: & requis one is, " not to know what course to take in any matter;" & requis ones is, " to be deprived of any thing."
 - 17. và µiv, x. v. \(\lambda \)., it is evident that Cyrus stands in a similar relation towards us, that we do towards him; that is, "we are each independent of the other." This speech of Clearchus is one of much shrewdness; since he tells the soldiers that they are at liberty to do as they please, and at the same time puts many difficulties in their way, should they conclude to abandon Cyrus. He therefore governs them, without their suspecting it.
 - 23. A plo piquers, in the first place, or, more especially, because, &c.
 - 23. sásea.] Kará is here to be supplied. F. Rule XLII, Obs. 1.
 - 27. µivoµ00.] The present tense used for the future.
 - 27. abroŭ, here. The ellipsis is lw' abroŭ résros, in this place. See Bos. Ellipses Greeze.
 - 27. in depulierura.] See note on page 2, line 5.
 - 91. 'O h drife, this man, by way of eminence, referring to Cyrus.
 - 32. \$\(\text{less}, \text{ wak[\muss.]} \) The difference between these two words is, that the former means a prisate enemy, and implies malice, and a desire for revenge, while the latter signifies a public enemy, or an

enemy in war, where the parties are excited by no individual maleyo- 10 lence.

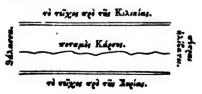
- 1. vijiu ubreë natürtu, to be encamped fur from him. 11
- 4. in red abremares, voluntarily, according to their inclinations.
- 5. iγκίλευστω.] This word exemplifies the peculiar beauty which the preposition is, in composition, possesses; namely, that of diminishing the force of the word with which it is compounded. In this respect it corresponds to the Latin sub; as subfuscus, brownish, somewhat brown; subfrigidus, cool, somewhat cold. So in Greek, lγχλωρει, greenish; lμπιμον, bisterish. And in this place the soldiers are said not to be πίλευστω, openly directed, but iγπίλευστω, secretly instructed, privately advised. See Vigerus, p. 611.
 - άπιυ τῆς γνώμης, contrary to the wish.
 - 19. μηδιλε ύμῶν λιγίτω, let no one of you nominate me, &c.
- 21. ω_s.] The form of expression is here changed, otherwise συσόμως would be συσόμων», to correspond with συγασημέσων».

 'Ω_s here means that, and is put for δτι, with the chipsis τὶς λογότω to be supplied.
 - 22. Lexistai, to obey.
- 25. If ree walls [vir] ortiles Koess and resembles, as if Cyrus would not make his journey back again, that is, by sea, and would therefore want ships. 'How foolish then,' says Charchus, 'would it be for us to ask of him the only means of conveying back his army.'
- 27. λυμανόμεθα, to frustrate, to bring ruin upon; from λύμα, plague, ruin.
- 27. ch. realin, the enterprise. The difference between wealin, and lever is, that the former means an action in progress, the latter, an action completed.
- 28. τὰ ἄπρα ἐμῶν στρακοταλαμβάντιν, to seins upon these heights for us.
 - 31. resignes, is governed by sis, understood.
- 32. six sier es leves, it will not be possible. Oles, implying ability, is very frequently thus used, with resource understood; as six leve ensures, sies wealth, he is not such an one as to do it, that is, he is not able to do it.
- 6. swarefaven, who went up with him. These relate to the 12 three hundred Greeks, who attended Cyrus to court, under the command of Xeniss.

- 12 9, weds fillier.] Xugan or any is to be supplied.
 - 14. và likarra vý svenvij, the resolutions of the army.
 - 21. προςαιτούν.] Πρός, in composition, generally increases the signification of the simple word, as in this place: προςαιτών means to ask carnestly, to importune, and here, perhaps, to ask for more.
 - 23. s.j.] This is in the genitive, by the Attic attraction: one and a half of that which they received before; that is, half as much more. F. Rule VI. Exc. 1, Obs. 1.
 - 24. voi must, vi organiory.] Here is a double ellipsis; his is understood before must, and ladovy before organiory.

CHAPTER IV.

- 13 5. 'Hyaira.] There were two fleets united: Pythagoras had the command of the vessels from Peloponnesus, and Tamos of those from Ephesus; in all seventy vessels. Cyrus intended with these to attack the fortress at the pass situated on the shores of the gulf of Issus: but the enemy retired and left it open to him.
 - 10. Square, lay at anchor, from Square, and not from Square, as some of the commentators have supposed.
 - al «aę" 'Λζεικόμφ ἀποστάντις, who were with Abrocamas, having deserted him, &c.
 - 15. πόλως.] This pass, called the Gates of Cilicia and Syria, is also known by the names of the Syrian Straight and the Maritime Pass, from its being formed by the near approach of mount Amanus to the sea. It consisted of a narrow strip of land, extending from the cliffs of the mountains to the water. Across this were built the fortifications, two parallel walls (δύο πίχη) about five hundred yards apart, the inner next to Cilicia, and the outer next to Syria. Between these flowed the river Carsus.



5

20. στάδια.] The στάδια, or στάδια, of the Greeks was about equal to an English furlong. See Antiq. Appendix.

- 20. sun fir.] Supply the ellipsis, durarir.
- 22. ἐλίζατοι.] This word (compounded of ἄλιος, the sun, and βαίνο, to go,) literally means, reaching to the sun, or sun-extending, a beautiful epithet.
- 24. It we indicate and claim, that he might land his heavyarmed infantry.
- 25. Low and Ren, within, that is, towards Cilicia; and without, towards Syria.
 - 2. ilailis.] See Antiq. Part 9. Chap. 1.

- 14
- 5. Oid or undivers, being piqued, thinking themseives dishonored.
- 13. lauradelmens is the third plur. pres. imper. of laisraman, to know.
- 14. ἐποδιδράπαστι.] The difference between this word and ἀποστρώνματι, is this: a person is said ἐποδράναι, when he has absconded and is out of knowledge, or in a place unknown; but he is said ἀποφιύγια, when he has absconded and is out of power, or cannot be taken. The context clearly shows this distinction.
 - 19. nanas waa.] See F. Rule XXV, Obs. 2.
- τὰ χράματα ἀποτυλῶ, that I plundered them of their property. From σύλη, plunder, booty.
- 19. liveur.] Some copies read de after liveur. Stephanus, Hutchinson, and Weiske retain it, Zeunius, Porson, and Schneider reject it. Porson says of it, "Nullis nisi sequè mendosis exemplis defendi potest." This word is the Attic form of the third pers. plur. Impurative, for Temest.
 - 23. viis rejorter.] See F. Rule II, Obs. 10.
 - 29. Thing is from Things, in the accusative singular, contracted.

- 29. of, of Zógu.] It is evident, from the united testimony of many ancient historians, that the Syrians abstained from the eating of fish and pigeous, considering them sacred. See Class. Dict. under Seminimis and Deresto. "The river is filled with an incredible number of fine carp, some of which are two feet in length. As they are forbidden to be caught or molested, they multiply exceedingly; it being regarded as a sacrilege of the most unpardonable kind, for any one to use them as food. There is every reason to believe, that this abstinence is a relic of the ancient superstition of the country, which taught men to worship Dagon or Venus, under the form of a fish, and, consequently, to abstain from eating their god." Buckingham's Travels in Mesopotamia, Vol. I, Chap. 3.
 - 32. εἰς ζώνη, δεδομίναι.] It was a custom with the kings of Persia to allot different cities to their queens, to supply them with different articles of dress. These villages seem to have been given to Parysatis, to supply her with girdles. Some copies read ζωών, and it would then be translated, to supply her table.
- 15 S. Zea.], "Error is here to be supplied; which the seasons of the year produced.
 - 7. prire, was situated.

- 8. Oátans.] The different writers upon the geography of Asia Minor, Forster, Williams, Lake, Rennell, and others, do not agree upon the exact position of Thapsacus, and many other places mentioned by Xenophon. But it would be altogether out of place to introduce topographical diseassions here. As a whole we prefer Major Rennell's "Hustrations," and have therefore followed him. See map.
 - 14. waxan all along before.
- 17. nal vaora, and that too. Supply the ellipsis blooms, and he gave this money to those going not to battle, &c.
 - 20. μιῶς.] For the value of this coin, see Antiq. Appendix.
 - 20. mieter ireilä, full pay.
- 32. alread lives, to be the cause of, to have influence by your example.
- 33. zápo desra, will acknowledge the favor. The verb is from the to see or know.
- [6 1. if τις καὶ ἄλλος, that is, ἐκίσταται understood, if any other one knows, he certainly does.
 - 2. in d' anounquement, but if they should determine not, that is, not to cross the Euphrates

- 2. arruur.] The present of the verb um has the sigmification of 16 the future. See F. p. 116, Obs. 1.
- 2. τουμπαλο, for τὸ ἐμπαλον ἄπομιν εἰς τοθμπαλο, we will go back. To supply the ellipsis, ἄπομιν εἰς τὸ μέρος τῆς ὁδοῦ ἔ ἐστὶ ἔμπαλον, we will go to the part of the way which is behind.
 - 5. Κύρου.] See F. Rule XVIII, 8.
 - 24, ferencieurs, procured provisions for themselves. The eires.

CHAPTER V.

- 26. lepass, in the midst of a desert. This is the southern part of Mesopotamia. Ammianus says that this region is excessively sardy and barren, having no water excepting that which is sait and stagnant, and producing nothing but dragon-root, wormwood, and a few other herbs of this class. "The aspect of the country was dull and uninteresting, as there was neither mountain, valley, nor even plain; the whole being an unequal surface, like the high and long waves of a deep sea, when subsiding from a tempest into a calm, and not a tree any where in sight to relieve the monotony of the scene." Buckingham's Travels.
 - 1. Jans, shrubbery, brush.
- 3. In Experie.] The swiftness of wild asses, and their fondness for desert places, have been confirmed by all naturalists. See also Hoses, viii. 9. Joh, xxiv. 5. Jeremiah, ii. 24. Isaiah, xxxii. 14, where it is predicted that Jerusalem will become a desert and "a joy of wild asses."
- 3. στρουδοί.] This word, when not attended with the qualifying adjective μεγάλαι, usually signifies sparrows. But στρουδοί αι μεγάλαι, ostriches.
- 4. $\dot{\omega}ri\bar{\omega}s_i$, bustards, which are small birds, and are remarkable for having but three claws. As food they are condemned by some, and lauded by others, among whom is our author. The theme is, probably, $\dot{\omega}s_i$, the ear, as they have this organ larger than any other bird of their size. Their sense of hearing is so acute that sportsmen find it difficult to approach them.
 - 4. degrádis, roe-bucks, or rather gazelles.
- rabrir broken, they did the same, that is, they ran on before and then halted.

- 18 19. For mi, unless where.
 - 21. μάχισθαι.] The pronoun σύτος is here understood, instead of the accusative; as the subject of the infinitive is the same as that of the participle τομέζου. See F. Rule IV, Exc.
 - 23. [4.] The verb shal is often used in this elliptical sense, meaning power or possibility; as an evaluation, it was to perceive, that is, any one might perceive.
 - 24. πλάθω χώρας, from the extent of its territory; πλάθω ἀνθρώπων, from the number of its inhabitants.
 - 25. vý hovásta.] See F. Rule XXX.
 - 30. σχίδιαις, with rafts. This word is an adjective, meaning, sudden, hastily done, from σχεδόν, adv. near; and it agrees with καυνί, understood; σχεδόκις καυνί, with boats or rafts made for the occasion.
 - 30. Δαφδίρας, skins, of which the tents of the soldiers were usually made, and with which, after being stuffed in the manner here described, rivers were often crossed. The Ruphrates, according to Buckingham, is even now continually crossed, by men and boys, upon goat-skins tightly filled with air. They extend themselves upon this buoyant substance, clasp their arms around one end of it, throw their legs over the sides of the other end, and, by the propelling motion of their feet, cross the river with considerable rapidity.
 - 31. suniver and suries we, drew them together and stitched them.
 - 31. iriumlasur zierov.] See F. Rule XXIII.
 - 33. βαλάνου.] The Persians made a very agreeable wine from dates, the fruit of the palm tree. Βάλανος is the fruit, and φοῖνος the tree.
- 19 3. 'Aμφιλιξάντων τι, disputing about something,
 - 10. vois wiel abres, friends, companions.
 - 11. προςήλωνε, was marching with the army.
 - 24. Lywr.] 'Eavre ergársuna, understood.
 - 24. Here eà 3sha, ordered arms, that is, made his soldiers stand to their arms, to be prepared for any emergency.
 - 26. In, airei..... naralsvefinas, that, while he himself narrowly escaped being stoned to death, he (that is, Proxenus) should speak, &c.
- 4. Is larry lyiners, he came to himself, that is, was convinced of his rashness.
 - 5. navà xúen, to their places.

CHAPTER VI.

6. 72 vm.] A diminutive noun, the theme of which is 72 vos.

ดก

- 7. στίβοι, (from στίδω, to tread,) signifies the path or the print of the feet upon the sand.
- 10. τὰ τολίμια, in military science; κατὰ is understood. Δεγέμινες, ranked.
- 14. xahbeus voi xaius larisvas, literally, would prevent them going about, from burning, that is, would prevent them from going about, and laying waste the country by fire. See F. Rules XXIII and XXX.
- 27. [**vé.] "We often find a council of seven mentioned by the writers, who treat of the affairs of Persia; which council seem to have been instituted in memory of the seven Persian noblemen, who put the Magi to death, of whom Darius Hystaspes, afterwards king of Persia, was one." Spelman.
 - 4. Engyuls the moise, he gave an account of the trial.

21

- 5. ἄεχειν τοῦ λόγου, to begin or open the consultation.
- 9. vourout.] See F. p. 57, Obs. after ovres.
- 9. \(\gamma \tilde{e}. \] This conjunction may be considered as declarative, giving additional force to the sentence with which it is connected, and may be rendered truly, verily. But it is always, strictly speaking, causal, and connects something understood with its own sentence. Here we might supply, I have taken this course ros, &c.
- 10. (σι) δι σαχθιές, afterwards, being commanded, &c. Cyrus intends, by the clause & τον αντές, to accuse Orontes out of his own mouth, since, although a subject of Cyrus, he acted in obedience to the king.
 - 18. saude. See F. Rule XXV, Obs. 2.
 - 18. ἐδύνω.] Second person sing. imperf. of δύναμαι.
- 19. ἔγτως τὰν ειωντῶ ἔνταμιν, conscious of thy own power, meaning to imply his want of power.
- 20. ἐπὶ τὸι τῆς ᾿Αρτίμιδος Coμόν.] The altar of Diana at Ephesus is, probably, alluded to here. It was usual for criminals to fly to the altars of the deities for protection, and, these places being esteemed sacred, no one could forcibly drag the suppliant from his place of refuge. To add force and solemnity to an oath also, it was customary to swear with one hand ἐπὶ τὸι Coμόν.

- 21. Identa. This is the imperfect, for iden, by the Æolic dialect which adds Sa. The Ionic sometimes removes the augment, by aphærčija, making pioda.
 - 27. yan. See note on line 9. I must own it, ron, Sec.
- 3. vi navà viere tinu, as far es regards kim. But to be more critical, ed is in the accusative and connected with along and they together, used as a substantive, are governed by savab understood: vi wings, as to being, as to our connexion, as far as we are connected with him, or as for as we may be in connexion with him. See Matthise, Art. 539, and 282, p. 409.
 - 6. IláCorro via Cárne.] It was customary among the Persians to hy hold of the criminal's girdle when he was condemned to death. See F. Rule XIX.
 - 6. let lavery, to put him to death.
 - 8. spectations. The Persians used to salute their king, or any one of his court, by total prestration of the body, and kinning the Set.
 - 11. σκηστούχων.] The sceptre was, as it now is, az ensign of great dignity. The scentre-bearers were probably a life-guard around the person of the king,

CHAPTER VII.

- 18. is the brooden to, upon the following morning; to from toe. 22. abripoles, deserters; from abris and polis, going spontaneously.
- 27. obz.... årregion, not from a want of, not being in need of F. Rule XVIII, 6.
- 29. "Owns.] This exhortative particle is frequently used in this elliptical manner, especially among the Atties. The verb to be supplied in energies, or dears, see to it, or look to it, that, for.
- 23 S. J., See F. Rule VI. Exc. 1.
 - 5. Τί πληθος.] See F. Rule XLII.
 - 6. luíaen.] Ionic for butter, they come upon you, or ove accussomed to attack.
 - G. τέλλα.] Governed by saτá, understood. Weiske has a September and Dindorf have not. If the comma

be retained, it will read thus: if you are able to withstand these, and 23 methinks I am ashamed to make any other supposition, you will know what kind of men there are in this country of ours. 'Hµw, may be governed by χώρη, or άνθρόντους if by the latter, we should translate it, what these men of ours are. If there be no comma after down, the passage may be rendered, and in other respects, methinks I am ashamed that you should know, &c. Observe the difference between άνθρόντους and ἀνδρών. The same distinction exists in Latin between homo and vir.

- 9. Spair ver mir Borleuser, whoever of you, indeed, may wish.
- 10. Tois office That or, envied by those at home.
- 10. d' sinas woifesse, but, methinks, I shall effect.
- 14. reseére.] Kases understood.
- 20 From, Attic for overses, from Frag. The latter part of the preceding sentence is understood here: ** distribution of animal a
 - 21. eureursubven, govern in the capacity of satraps.
 - 22. τούτων έγκεπτῶς.] See F. Rule XIII.
- 23. μλ εὐπ.] With infinitives after negative propositions or verbs, these two negatives are equivalent to the Latin quin, or quominus; as, εὐδὸν ἐλλείψω τὸ μλ εὐ πυθίσθαι, Soph. "I will leave nothing undone but that I may ascertain," &c. But where the opt., subj., or indic. follows, μλ εὐ are equivalent to ne non; as ὅςτε εὐ τοῦτο δίδοιπα, μλ εὐπ ἔχω, "so that I have no fears of this, that I shall not have," or "lest I should not have," &c. Matthiæ, art. 608.
 - 24. As is virgrai, if the event prove favorable.
 - 23. Di was, somewhat in this manner.
- 33. O'u.] The Attics, in some verbs, terminate the second person singular of the pres. ind. pass. in u as βιόλιι, δ'u, δ'ψι. See F. p. 88.
 - 5. dewle is here, by metonymy, put for dewidefien.
 - 7. deswarnoien.] See Antiq. Part. 8. Chap 2.
- 8. inarêr καὶ εἴκοσι μυψιάδες.] As μυψιάς signifies a myriad, or ten thousand, the army of the king consisted of twelve hundred thousand; but this probably does not mean fighting men, but includes all the followers of the army.
 - 25. deywai.] See Antiq. Appendix.

- 24 30. aram.] For the difference between this word and sais, see Antiq. Part 8. Chap. 1.
 - 32. This rapes began, on the side towards the river Euphrates. This rapes began was a temporary trench dug by Artaxerxes for the protection of his camp, and wholly distinct from the bidgers, counts, which were opened between the Euphrates and Tigris for purposes of agriculture and navigation. This trench however was left unfinished for the last twenty feet towards the Euphrates, and through this narrow pass (rapedog street) Cyrus marched.
- 25 1. Arr) lebuars, instead of a Artification or remport.
 - 12. Man vázarra.] From this it appears that ten talents and three thousand daries were equal.
 - 18. τὸ δὲ πολό, the greater part of the army.

CHAPTER VIII.

- 21. Appl dyords whitevers, about the full-market time, which was the third hour, or nine o'clock in the morning. It is not unusual to find in the classics the time of day denoted by the employment of it.
 - 22. I erasuis, the place for encampment.
 - 23. drà zeáres, at full speed.
- 26 11. Tagamagidius.] See Antiq. Part. 8. Chap. 2.
 - 12. ψιλή».] This word does not here mean, bare of every thing, but destitute in relation to what goes before. The Greeks had helmets upon heir heads, but Cyrns' head was destitute of the helmet: that is, he only wore the tiara, or turban, according to Plutarch, who says, that in this battle the tiara of Cyrus fell from his head.
 - 14. ψιλαϊς σαῖς πεφαλαῖς, with only the tiara upon their heads. Weiske and Wyttenbach think that this sentence, from λίγισαι to διακοδονιόιο, is spurious. For, in the first place, it is at variance with what has been said before of the equipage of Cyrus' six hundred horse; and, secondly, Xenophon would not have used the word λίγισαι, in reference to a fact which he might have seen with his own eyes. Some would wish to insert παλαιούς, instead of Ελλους, thereby confining this custom to the ancient Persians: others, πυλλάκη.

- 19. $\delta i / \lambda_n$.] The time denoted by this word is about the middle of 26 the afternoon, or three o'clock.
- 20. συχνή.] The word συχνή means dense, crowded, and hence, much, abundant: χείνψ δὶ οἱ συχνή, and in not a long time.
 - 22 Arrenwrs, began to glitter.
- 25. γιβροφέρε, buckler-bearers, so called from the Persian shield γίβρο, which was made of oxiers and covered with hide.
 - 28. xarà Ism, according to their nations, or each nation by itself.
- 28. πλαισίφ.] The difference between πλαίσιο and πλισδίοι, is, that the former is an oblong, the latter a square, to denote which Kenophon uses πλαίσιο Ισίπλιυρο, and not πλαδίου. See Arriani Tactica, p. 69. Also, compare Book 3. Chap. 4.
- 29. Sunktimeren survén, separated at a considerable distance, where survée is used adverbially or with need understood,
 - 32. but vois diopois, under the seats of the charioteers.
 - 32. de duné reur.] See F. Rule XXIX. Obs. 3.
- 1. ἐλώντων.] This is the future participle, Attic form, for ἐλω- 27 σύντων, from ἐλαύνω, fut. ἐλώνω, dropping the σ, and contracting, ἰλῶ. It is used with ώς, in the genitive absolute. See F. Rule XXXII.

 Obs. 6.
 - 4. is known's, as much as possible.
 - 4. is Toy.] Supply βάματι, with an equable pace.
 - 5. In roony.] Xeory is here understood: at this time.
- 6. vi Khideky isia.] The battle of Cunaxa, as Major Remnell well observes, appears to have been lost through the error of Clearchua in not following the counsel, or rather in not obeying the orders of Cyrus, to bring up his men against the centre of the enemy, in which the king was posted; "for," says he, "if we break that, our work is done." The king had such a superiority of numbers, that when he stood in the centre of his own army, he was beyond the left wing of that of Cyrus; and Clearchus, fearing to be surrounded, could not be prevailed upon to withdraw his right wing from the river. As the king, therefore, found that no one opposed him in front, he wheeled to the left in order to surround Cyrus' army. It was then that Cyrus advanced to attack the king, and broke and dispersed the strong body of choice cavalry which attended him; but in the pursuit he himself was left almost unattended, and is a reak and finious attack on the king was slain by an obscure individual.

27

- It may therefore be inferred that had Clearchus brought his forces to the centre of the king's army, the event would have been totally-different. No one can doubt but that victory would have attended the steps of the Greeks; and a victory in the centre would either have placed the king in the power of Cyrus, or driven him out of the field. But then we should have been without the "Ambasis," the choicest piece of ancient military history, and fairly worth the history of all the Persian dynasties since that period.
 - 17. le vý abrý, in the same place.
 - 18. In run les messioneur, from the soldiers as they came up.
 - 21. årshåras, having ridden up.
 - 22. leverteat,] kaving stopped for the purpose of hearing him. Bornemann renders it animum ad Xenophontem advertens.
- δίχομαι, (τὸι εἰωνὸι understood,) I receive the omen: or supply τὸι Δία σωτῆρα παὶ νίπητ.
- 32. is maining. The Greeks used to sing two pages; one, before the battle, to Mars; and the other after the battle, to Apollo.
- 33. iξικύμαστι.] The metaphor contained in this word is very beautiful. The theme is κῦμα, α wave; for as the wave lifts its head above the level expanse of the waters, so here, a part of the army, undulates or fluctuates from the rest, in its eagerness to engage in battle.
- 28 2. 'Ενωλίφ] This is an epithet of Mars, derived from 'Ενωά, Bellona, the goddess of war. After the psean was sung it was usual, before going into battle, to invoke the aid of Mars, under this appellation.
 - S. Aiyowa di emss.] The question has been asked, why does Kenophon, who was present at the battle, relate a circumstance on the authority of others? To this it may be answered here, that he could not be present at different parts of the army at the same time, and that what he now speaks of, occurred elsewhere than where he had his station.
 - réfina.] Supply mêts or ils abrois, before an arrow reached them, that is, before they came within bow-shot.
 - Th It depute inferes và μίν, and the chariots were borne along, some, &c.
 - . 10. but residus Merure, when they saw them coming at a distance, they divided, or opened their ranks.

- for A first, literally, there was one who, that is, some 23 one: xaridáola, was seized, was caught up: in they is, being struck with astonishment (ob repentinum adventum hostium; Lex. Schneider remarks, Persæ enim curribus falcatis insistentes nugnabant. Græci eos vitubant laxatis ordinibus: pauci impru dentes correpti a curribus et dejecti fuerunt.
- 11. sidir mirros sidi.] This repetition of negatives, in Greek, gives great additional force to the negation.
 - 15. τὸ καθ' αὐτούς, the part opposite to themselves.
 - 17. οὐδ' Δε ἐξήχθη, neither was he thus excited: Δε for οδ-
 - 18. evisemienuism, conglobated around him.
 - 25. mirer. Mires understood.
- 28. My til núnhmer.] This was done in order to surround the army of Cyrus.
 - 5. oun hriszers, could not contain himself, from arixquas.
- 29 9 Irraida μαχόμετα.] This appears to be in the nominative absolute, for the genitive, more Attico.

CHAPTER IX.

- 22. Irshiorness.] The primitive meaning of this verb is, to conclude, to bring to an end; hence, when it signifies to die, the ellipsis, τὸν βίον, is to be supplied.
- 25. donouvrus is unique yestesus, who were reputed to be on intimate terms with Cyrus: donoverson, according to Schneider and the Lex. Xen., is here redundant.
 - 28. In rais Duens, at the court.
 - 29. subjections, modesty, as opposed to alexies, indeficate, impure.
 - 5. Tar laurou brodeserten, than those who were inferior to him.
 - 7. "Exercer.] "Ardewres is here to be supplied.
 - 11. our stresses, he did not cowardly fly from.
 - 19. τέλος, at last, used adverbially with κατά understood.
- 19. Tri ree alsirrou moistro, that he esteemed it of the highest importance.
- 20. 79.] The article is often put by the Atties, for the indefinite pronoun rig. See Matthiæ, Art. 266.

- 30 24. each ras emodas, contrary to the treaty. Zarodas, is a verbal noun, from ration, to pour out, and properly signifies libations of wine poured upon the head of the victim at the time of sacrifice. But as these libations were made at the ratification of treaties, the word is frequently put for the treaty itself.
 - 27. a coledat, to give up or betray; second aor. mid. of ecoloqui.
 - 32. zal tinch di rinis abron iliopeos, und some report an express with of his.
- 31 1. daifouros.] See F. Rule XXXII, Obs. 6.
 - 2. Tin 10' huir, of the men in our age, those of our time.
 - 5. zarayılar.] Supply rus vipus, to hold the laws in derision, or abres referring to Cyrus.
 - 7. 4. July Among the Persians criminals were punished by being deprived of some of their limbs, and in this situation were exposed in the public streets. For the government of this gen. see F. Rule XXIII and XXVII.
 - 9. Ixorri i re reoxwesin, carrying with him whatever he pleased. II excell primarily means to advance forward, hence to succeed, hence to be advantageous to, as it might here be rendered. The sense of the passage is, that "in the province of Cyrus any one could travel with safety, and carry with him whatever might be necessary either for his support on his journey, or for purposes of trade, without any fear of being molested by robbers."
 - 20. ΕΪς γι μήν.] This is an elliptical expression for κατά τὸ εῖς γι μὴν δικαιοσύνην ἦκον, as to that which pertains to justice.
 - 21. The marris lauris..... sum, he esteemed it of the greatest importance to render, &c. Observe the transition from the singular, in T.5, to the plural in Towns, which is frequent with our author.
 - 22. Καὶ γὰς οδτ.] The particles of the Greek language constitute one of its peculiar beauties. But it is often impossible to give their full force, and exhibit the ideas which each conveys, in a translation. Γὰς καὶ may be rendered, for besides; after the first καὶ something is understood, besides what I HAVE MENTIONED, &c.; the particle τι, after ἄλλα corresponds to καί, before στς ατιύματι. The verb λιαχυρίζετο is in the middle voice, and κὐτῷ would seem to be redundant. But in reality it gives the middle verb more force; he managed to his great advantage. Townsend makes the verb in the passive and πολλὰ the nominative to it. But is it not connected with ἐχρέσκτο

- by nai? For besides what I have said, therefore, he both wisely con-31 ducted, with great advantage to himself, many other departments of his government, and possessed an army deserving the name. 'Algeria, true, real, one that could discharge all the duties incumbent upon it, and answer the purposes for which it was organized.
 - 24. Asxaysi.] See Antiq. Part 8, Chap. 4.
- 30. Surés, vigilant, energetic, possessing the qualities of a governor or steward in an extraordinary degree.
 - 31. in Tou dinasou, justly, that is, on principles of justice.
 - 31. zaraszeváčerra, improving or cultivating the country.
 - 33. ἀφείλετο.] Supply ταύτην την χώραν.
- Καὶ γὰς αὐτὸ τοῦτο, for in relation to any particular thing: 32
 αστὰ is to be supplied.
 - 8. is surgeyous Ixu, that he might have them as coadjutors.
- λιὰ σολλά.] Alrea is to be supplied: διὰ σολλὰ αίτεα, upon many accounts.
 - 11. sis ys aving by, for one man, for a single individual.
- 12. Indian.] The imperfect tense of verbs in μ 1 is very little used; but, in its stead, the imperfect of the circumflexed verbs from which they are derived is generally found; as from hide, hide, imp. Wilson, Wilson, Wilson, Wilson, Wilson, Wilson, Wilson, F. bottom of p. 107.
 - 13. ipin.] See F. p. 103, Obs. 3.
- 15. εἰς πόλιμο.] That is, coats of mail, rich swords, &c.; εἰς καλλωσισμόν, such as golden chains, bracelets, tunics, &c.
- 17. ποσμήσει.] Bornemann and Dindorf read ποσμαθήσει, which is preferable.
- τὸ δὶ τῷ ἐπιμιλιῖφ πιριῖναι τῶν φίλων, but that he should surpass his friends both in zeal, &c.
- 25. τοῦτον.] 'Ο φίρων ἄφη, the bearer of the present says, or some similar phrase, may here be inserted.
- 33. ω, μλ..... ἄγωσι.] A very refined idea: that even the horses which carried his friends might not suffer from hunger.
 - 1. Ei di di wort regionre, whenever he went abroad.
- 2. Is now date \(\text{le system} \), he used to talk with them carnestly. Hutchinson says, gravibus de rebus sermonem habebat, which would be rendered, "he used to talk with them on business of affairs of state."

 But we think the sense is, that he held close and familiar conver-

- 33 settions with his friends, that the spectators might perceive who were the most honored.
 - 6. δούλου, subject.
 - 7. zai o5 res 3i, and this man also, referring to Orontes, and not to the king, as Hutchinson understands it. For Orontes found that the very person, whom he thought the most loyal to him, was far more faithful to Cyrus.
 - 13. vi abrij ysvipsver, what happened to him.
 - συστεώσειζω, literally, those who sat at his table, his claily guests.

CHAPTER X.

- 27. Oune Ba, a Phocoun, whose name was Aspasia.
- 28. The sophe, accomplished, witty.
- 29. A nuriou. That is, A nuriou raddanie.
- 34 1. σρὸς τῶν Ἑλλήνων.] Τὸ στρατόσεδου, οτ σὸν σταθμέο, is here to be supplied, to the camp, or station, of the Greeks, or, as we should say, using the possessive case, to the Greeks', that is, to the Greeks' camp. So, in English, 'to the bookseller's', 'to the printer's'.
 - 1. I Truxo..... Irda Ixorres, who happened to be standing armed.
 - 4. sal raires. Referring to Aspasia.
 - 5. Ivres abres, within them, that is, within their camps.
 - 6. Miezer.] See F. Rule XVIII, 13.
 - 7. of mir refer to the Greeks; of 36, to the Persians.
 - 8. nat' saurous, opposite to themselves.
 - 8. is warras universe.] Stephens thinks the reading should be warra, but warras seems to be perfectly proper: as if they had conquered all the enemy: if fin warras universe, as if they all were the victors, that is, as if their own troops had gained the victory in every part of the field.
 - 12. es zad' laureus.] Supply mises or erearrona.
 - 12. al xuves dianeres, were marching in pursuit.
 - 18. συστεμφίντις, having faced about. The Greeks had pursued one wing of the enemy for some distance, when Artaxerxer, having plundered the camp of Cyrus, turned about in order to fall on their rear (σχοςιών ὅσχισθιν).

- 19. σπύτη.] Supply μιρίλ, in that part. See Bos. " Ellipsis Nominum." under μίμι.
- 19. Is rainy resistors and different. Laroher, Wyttenbach, Bornemann, and Dindorf, read resistors agreeing with Sarihing understood, which would be in the gen. absolute. After different supply wires, and translate the whole "that as the king came up in this way they might receive him." Zeuner goes so far as to say, "resistors sine sensa est."
- 19. ili βασιλιίκ..... ἀναλαζών.] The king, in returning, did not go in a direction towards the Greeks, but went back the same way that he advanced before, namely, without the left wing of the Greeks, leading back, &c.
- 20. sharthess.] Kenophon here considers the Greek army as it stood at the commencement of the battle; otherwise, it having faced about, what was the left wing had become the right.
- 25. Magraires.] See page 28, line 9, where the motion made to admit the passage of the cnariots through their columns, was the same as that made here, for the passage of Tissaphernes' cavalry.
- 28. ως μιῖοι ἔχων ἐψηλλάγη, literally, as he had departed, having himself inferior.
- 29. This was a trastified, did not return back again, for he feared that it would not be safe, and therefore pushed his way through to the camp of the Greeks, where he found the king.
 - 2. 'Er & (xcórq understood), At the time when, while.
- 9. σαςαμιτιτάμιτος, changing his position: φάλαγγα is governed by κατίστησες, and not by σαςαμιτιτίκης, as some have thought.
 - 8. in whilever, for a long distance, over a long space.
- being γλε της πώμης γάλοφος, for there was an eminence beyond the village.
 - 10. ἐφ' οδ ἀνεστεάφησαν, upon which they faced about.
- 12. Sert.] Supply τοὺς "Ελλητας, as the accusative before γωγνώσχειν" τὸ ποιούμενον, what was doing or being done.
- 19. (σ) τίλτης άνατεταμείνου, with its wings extended, upon a spear.
- 16. sử μίντει ἔτι ἐδρέει, ἐλλ' ἔλλω ἔλλων, not indeed any longer in a body, but some one way and some another.
 - 22. and neares, with all their might, at full speed.
 - 24. drewaieres, rested upon their arms.

- 28. πραληλαείναι, had pushed forward: παταληψόμενου τι, in order to take possession of some port. F. Rule XXXII, Obs. 6.
 - 83. Allan.] This word, in its exceptive sense, refers to errie, a work, they found all their other effects plundered, besides the provisions.
- 36 6. Four M and indeperent, they had also been deprised of their diametric neurical to halt, which has the sense of lossing down, or lossing to lay down, is used of soldiers laying saide their accountements, to take their meals, and of travellers alighting for lodgment or refreshment. The name for an ion is novilvent, both in ancient and modern Greek.

BOOK SECOND.

CHAPTER I.

- 1. Alesialn Kiew, was collected together by Cyrus.
- 2. 4,634.] This word is synonymous with 4,45acus.
- 5. τῷ ἴμπροσθεν.] See F. Rule II, Obs. 10.
- 6. "Aμα.] This adverb, when joined with the dative of time, signifies immediately with: as äμα τη ἡμίρη, immediately with the day, or at day break.
- 9. ils rè «cécli», forward. To supply the ellipsis, ils rès réser seus nécels, to the place which is before.
- 11. Teudensias.] Teuthrania was a city of Mysia, in Asia Minor, of which Procles was governor. He was a descendant of Damaratus, one of the kings of Sparta.
- 12. Ταμώ.] Tamos was of Memphis, and admiral to Cyrus, after whose death he sailed with his fleet to Egypt.
 - 15. zal hiye, and he would say, or and he says : supply 'Agenies.
 - 18. wwwfaveusses, on hearing the news.
- 19. 'Αλλ' ἄφιλι μὶν Κῦςοι ζῆν, Truly Cyrus ought to have lived, or Would that Cyrus were still alive ! When the verb ἐφιίλω is used in this sense, expressing strong desire, the particle ετε is usually joined with it; though it is sometimes omitted, as in this case.
 - 5. To agxur, the government.
 - 9. regispers, awaited their return.
- 10. zόστοντες.] Observe that this participle is in the plural, to agree with the individuals implied in the collective noun, στράτευμα. F. Rule II, Obs. 1.
- 12. εθ; ἡνάγχαζεν οἱ ελληνις ἐκβάλλιν τοὺς αὐτομολοῦντας, which the Greeks had compelled the deserters from the king to throw away. Έκ τῶν χυρῶν is here understood, governed by ἰκβάλλιν to

37

- 38 throw from their hands. Spelman renders ἐκβάλλω, " to pull out of the ground," which is evidently incorrect.
 - 14. Alifos, wicker bucklers, governed by lygarre, above.
 - 15. oferstan.] Schneider and Muretus omit this word. Hutchinson would connect it with deader only, having var interpretable, and implying that the chariots were destitute of the beasts of burden, and could not be drawn. But widows, being connected with deader, by the conjunction, seems also to belong to objectus. The sense therefore is, that the bucklers and the empty chariots were carried away from the field, for the purpose of fuel.
 - 21. λαντάμων.... των άμφί, κ. τ. λ., skilled in every thing that appertains to military tactics and the exercise of arms.
 - 25. sue serestas.... vi kyalen, to obtain some favor.
 - 28. Tar ratarran.] See F. Rule XVII.
 - 32. và ligá, the entrails of the victim sacrificed. The sentence, from ladders to Duémires, is parenthetical.
- 39 4. 4, why, is governed by marie understood.
 - 5. arious, by means of persuasion: of Iron our organismus, what will the soldiers receive, or what profit will it be to them?
 - 11. si παρίχοι ὑμῖν, if he should deliver them up to you.
 - 20. Σ πανίσπε. Some editions read Επισφών, instead of Θείστομσος, in the thirteenth line, thereby making our author one of the parties in this dialogue. But the weight of authority is in favor of Θείστομασε.
 - 25. #XXs TA] Governed by mark or sit understood.
 - 27. 'Er roury.] That is, is roury zeings
 - SO. Aspersos.] See F. Rule II, Obs. 8.
 - 31. nal husis, as we also are ; that is, Ellnes fruin
 - 33. συμβουλιούμεδά σοι, we ask your ordrice, the verb being in the middle voice.
- 40 2. siest.] This is the future of piew, from the obsolete die.
 - 2. χέρου ἀναλογόμενου.] There is a peculiar force in this expression: "Εστισε χέρου may be translated posterity, and ἀναλογόμενου, recapitulating, scrutinizing. The sense is, Consider what will redound most to your honor with posterity, when they shall com ones these actions and exploits of ours.
 - 4. rougherd soon lives aboots, to them consulting him.

Ł

1

÷

1

40

- 7. ravra verigers, artfully introduced these remarks.
- 9. verreifus, having advoitly evaded a direct answer.

CHAPTER II.

12. rà iseá, the sacrifices.

- 13. Kai sinérus neu viviyrere, And for a very good reason indeed they were not fivorable.
- - 17. παρά, to; on page 40, line 10, it means contrary to.
- 19. &xiorras district, that we all retiring should sup, &c. The accusative is not unfrequently used in this manner, before the infinitive, for the imperative.
 - 20. σημήνη.] See F. Rule III, Obs. 1.
- 20. is inwaviolas, as if it were the signal for retiring to rest.
- Δυατίθιοθε ἐπὶ τὰ ἐποζύγια, put the baggage upon the sumpter horses.
- 22. vỹ τείτφ.] That is, is I vỹ τείτφ σημίφ, at the third signal.
 - 23. Teis Tou Totapou, next to the river.
- 29. τὰ ἢ ἔκλω.] "Οκλα is here put for ἐπλίτας, the heavy-armed troops.
- 25. nal vi λωπότ.] Supply the ellipsis nal ils vi λωπὸν νοῦ χεί-
 - 25. ¿ μίν.] Referring to Κλίπεχος.
 - 26. ala dei.] Supply peareir.
 - 28. iξ Έφίσου.] Supply πόλιως.
- 28. μίχρι τῆς μάχης, as far as the battle-ground, which was Canaza So ἐπὸ τῆς μάχης, from the battle-ground.
- 29. σαξασάγγαι.] Hence it appears that 535 parasangs equal 16,050 stadia, or 1 parasang equals 30 stadia. "If the whole number of marches in the history of the Expedition and Retreat, together with

- the number of paramage, as summed up by Menophon, in Books II, V, and VII, be noted, that is, 93 merches equal to 535 parasangs, from Sardis to the field of battle at Cunaxa, and 122 marches, giving 620 parasangs from thence to Cotyora, there will be an aggregate of 215 marches and 1155 parasangs. And accordingly, by this statement, the mean march of the Greeks, taken throughout the whole Expedition and Retrest, is equal to 5.36 parasangs, or reckoned in British miles, as nearly 15 as possible." Rennell. See also note on page 4, line 20.
- 42 11. Specur. This is the third person plur. first nor. of Sprages.
 - 14. opágares.] Among all tle nations of antiquity it was the custom to sanction and strengthen every important proceeding, particularly leagues and treaties, by sacrifices. The Scythians used to dip the points of their spears into the blood of the immolated victim, as a confirmation of their oaths of fidelity. See Antiq. Part 5, Chap. 5.
 - 15. si, &reile, into a shield. The shields or bucklers of the Greeks had a prominence in the middle of that side which was presented to the enemy, called impuls, a boss, for the purpose of glancing off missive weapons: consequently there was a corresponding concavity on the inner side.
 - 20. "Hs.] This is governed by xarà understood; and 4, 356s, the way by which.
 - 21. ἐπολοίμιθα.] See ἐπόλλυμι.
 - 26. Hoperion.] This neuter adjective has the force of obligation, being similar to the Latin gerund. See F. Rule XXXIV.
 - 30. οὐκίτι.] This adverb may qualify some verb or verbal understood, as οὐκ 1τι φοζητίου, μά, &c. "we need no longer fear that the king will be able."
- 3. "H. H. Insupire, this plan of the general was calculated for nothing else," &c.
 - 5. h λέξιξ 1χοντις τὸν ήλιου. They were therefore marching to the north.
 - 17. Lauenzorus, worn down with futigue.
 - 21. zarrenhouser, they pitched their tents: from nara and one-
 - 21. όπὸ τοῦ στρατιύματος.] Schneider, Weiske, and Dindorf, rend όπὸ τοῦ βασιλικοῦ στρατιύματος.

- 24. & lruyxans laurra, where they happened to be, that is, without any regularity or method.
- 26. τῶν σολιμίων.] This genitive is not governed by bγγότατα, but by εί, used partitively: those of the enemy who were nearest.
- 4. Is an experience of the one that has let loose, &c. Bornemann thinks that Clearchus here had in his mind the fable of Æsop, which relates the exploits of the ass in a sion's skin. Whether this be the allusion or not, the satire upon the tumult of the soldiers is admirable, and must have been far more effective in quieting them than any commands. For if the noise proceeded from fear, the soldiers saw at once the perfect absence of fear in their generals, and were calmed; but if from revelry, the comparison shamed them into silence.

CHAPTER III.

- 19. Indians, sent for, and not initions, ordered, as some editions have it.
- 27. sbbl i τολμήσων.....λίγων, neither is there any one so bold as to speak, a truly Spartan reply.
 - S. \$7146046, guides, persons to conduct the army.
 - 4. aurois.] That is, aurois morois.
- 5. lower and Lauren, with those going and returning, that is, with those who were the bearers of despatches between Artaxerxes and the Greeks.
 - 12. μη ἀποδίζη ήμιτη lest it should not seem advisable to us.
 - 19. deretopolánu, took charge of the rear.
- 20. ablass, canals, aqueducts, from ablass. There were many of these canals between the Ruphrates and Tigris, constructed for the purpose of watering the intervening country. "In their way to the provision villages, on the short march of the second day, they crossed canals over which it was necessary to make temporary bridges. Whether these were canals drawn from the larger ones, for the purpose of irrigation, such as Xenophon saw near Sitace, or whether they were the same which they had crossed in their way downwards, and must have re-crossed in their march northward; or, lastly, whether

- 45 they were not drawn immediately from a branch of the Tigris, for the purpose of irrigation, cannot be known." Rennell.
 - 23. ¾····· καταμαθών, literally, it was to see, that is, one could see. ως ἐπωτώτω, how he discharged the duties of a commander.
 - 25. ***rayµi***.] That is, those appointed to superintend the passages of the ditches and canals, and remove all obstructions.
 - 26. vir largeliser.] The primary significations of this word are, fit, suitable, descring. Here it has the last meaning, in reference to the verb which follows, I reserve largeliser, descring punishment. The meaning is, and if any of those to whom this work was intrusted, appeared to be lazy, Clearchus selected him, who was worthy of nunishment, and chastised him.
 - 28. πρὸς αὐτόν.] The preposition πρός seems sometimes to be used with the accusative, denoting the instrument. Here τρὸς αὐτὸν answers to ὑτὰ αὐτοῦ, by him. Some think the text should be πρὸς τοῦτο, to this work. Bornemann reads πρὸς αὐτοῦ.
 - 32. See.] From this it appears that the summer, the season for watering the country, had passed.
- 46 5. ¼ησόν, prepared by boiling.
 - 6. sias.] An elliptical phrase for resauras pir sias.
 - 7. LTIMUTT, are reserved for.
 - 9. Aliargov.] The color of amber is very near that of gold.
 - 10. τεκγήματα.] Supply is παρα πότον, inter bibendum.
 - πιφαλαλγίς, causing the headache, heady; from πιφαλά, the head, and ἄλγος, pain: ἡδύ, supply τὸ τράγημα, used as a dessert.
 - 11. ἐγκίφαλον, the pith of the top of the palm tree.
 - 15. The ignuairers, was wholly withered up: from ignuaire.
 - 22. πάμήχανα, and insuperable, inexplicable, for καὶ ἀμήχανα.
 - 23. εξέημα ἐποιπσάμην.] The word εξέημα (from εξέςεπω, to find,) means any thing found, a discovery; hence, an unexpected gain, a profit, or advantage; εξέημα ἐποιπσάμην, I considered it as a happy circumstance.
 - 27. 3τι, that; 3τι, because.
- 47 11. is dury, in difficulty.
 - 12. ἦσχύνθημι, we should deem it shameful, or we should consider it as offering an indignity both to the gods and to men.

- 13. angly evers him; abrobs it assets, having suffered ourselves to 47 be benefited by him, or, to have received favors from him.
 - 24. μινόντων.] Attic for μινίτωσαν-
 - 27. salin, to conduct them safely.
- 30. ¾ μάπ.] These particles contain a strong affirmation, and generally precede an oath. 'Hμãs, understood, is the accusative before σαρίζετα.

CHAPTER IV.

- 23. Tiel Tarris & Tuffairs, would esteem it of the greatest con- 48 sequence.
 - 26. Irws our driehorrus huiv, but that he will attack us.
- 2. zarayshászarrs, having held him in derision. It is said of 49 those who, having offered violence to others, depart with impunity.
 - 7. oùd' smóDen.] That is, oùd' oùdeile magigu smáDen.
 - 8. Apertife, will withdraw; from Aperticus, same as Apirtume.
 - 10. Spress. That is, overs Oilas.
 - 19. Stobs bruganess, to offent the gods by perjury.
 - 22. Av. M.] These words relate to Orontas.
 - 32. in rou abrou. That is, in rou abrou rémou.
- 3. $\pi e^{\lambda s} \neq \lambda$ Madias $\pi i \chi_{os}$.] "At the end of the third march 50 from the villages, the Greeks came to the Wali of Media, built of burnt bricks, laid in bitumen, and said to be twenty feet thick, and 160 feet in height. This wall appears to have stretched across the narrow isthmus, between the Tigris and Euphratos, terminating on the former a little above the site of Bagdad, and in the latter not far from the outlet of the Nahr-Malka canal. Its length was about 24 British miles, and its use was, to protect the lower and more fruitful parts of Mesopotamia, from the inroads of the Medes or the Assyrians of Ninevah." Rennell.
 - 5. «Listers dereifs, of burnt bricks.
- 13. ini ras milinas.] Supply nararimeras. 'Eni, for, for the benefit of, as the panic requires much moisture.
 - 15. Ziránn.] The modern city upon this place is Bagdad.
 - 23. sal raura.] When sal raura are used in this manner they

50 may be rendered, although, especially, particularly. Here, although is the best translation. There is of course some word to be supplied, as incore, and HE DID these things coming from Arizeus. There is a similar phraseology in our language, — and that too. "He did not inquire for Menon, and that too, coming as he did from Arizeus."

- 5] 1. Niavieres.] Some suppose that this is Xenophon, who modestly calls himself a youth.
 - 15. Inhires.] Before Bornemann's edition of Schneider appeared, the texts commonly had Inhires, though the commentators observed that so should be inserted before it. Weiske even inserted so without the authority of any manuscript; for otherwise there would be no sense in the passage. The part of the country near Babylon, between the Euphrates and Tigris was called i rives, the island, as rivers and the canals surrounded it on all sides. The Greeks were on this rives, and the Persians feared lest (according to Weiske) they would not pass the bridge, but keep on the island which was so well defended. But Bornemann happily conjectured that it should be Inhires, instead of Inhires, and thereby was under no necessity of inserting so. Besides the sense is even better. "The Persians fearing lest the Greeks, tearing down the bridge, would remain on the island," &c.
 - 19. ἀποστροφή, a refuge, a place of retreat.
 - 27. διαβαινόντων.] Genitive absolute, abτων being understood. F. R. XXXIII. Obs. 4.
- 52 5. ii, die.] According to Vigerus, two by two, or two deep.
 - Ελλοτι καὶ Ελλοτι ἐφιστάμινος, now and then ordering them to halt.
 - 7. vò nyouusor, the first part, the van ; uigos is to be supplied.
 - 20. σχιδίαις διφθιείναις.] To this day the Tigris is crossed in the same manner.
 - 22. Záβaror.] This river is now called the Greater Zab.
 - 25. everywiedas Tierapierus.] The history of the conference between the Grecian generals and Tissaphernes, which led to the massacre of the former, by Clearchus' falling into the snare so artfully laid for him, is related very circumstantially and clearly by Xenophon. By that it appears that the credulity of Clearchus was beyond all example; and is the more remarkable, in that he was himself so deeply impressed with the idea of mutual jealousies and suspicions, that

•

ż

he sought an explanation. But Clearchus had, in his turn, been guilty of treachery and murder, at Byzantium, much in the same way; and, like other murderers, was perhaps bereft of his judgment and presence of mind, and thus drew down a just punishment upon himself.

52

CHAPTER V.

- 8. கிரு, heretofore : விக கிரு, I have known, which refers to past 53 ime. Observe that க்லிரக்கால, persons, and not க்லிரகர் is used.
- 10. often, to anticipate, to be beforehand with any one. F. Rule XXXII, Obs. 2.
- 17. τὸν.... Suör τόλιμον, the divine wrath. This sentence contains a sublime description of the omniscience and omnipotence of the Deity.
- 22. «ae' of huis on oilian outius a satisfuls, with whom we, having formed on alliance, have entrusted our friendship.
- S1. Ipides.] The allusion here to the public games is very beautiful. It was customary for those who entered the lists, as wrestlers, in the Olympic games, to draw lots for their antagonists. A number of pellets were put into an urn, upon every two of which was inscribed the same letter, and those who drew the same letter wrestled together. But if the number of wrestlers was odd, he who drew the odd pellet wrestled last of all with him who had the mastery, and was therefore called ipides (from is) and if w), as coming after the rest. So Artaxerxes is here called via physics in independent of the most powerful champion; and Clearchus says, "If we overcome all our other enemies, we have still to contend with the physics if pides."
- 7. 'Αλλὰ μήν.] The force of these particles is, "but besides what I 54 have already advanced, I have yet more to remark;" or, as we should say, but this is not all, for, &c.
 - 16. 44.] Attic for 411.
- 21. v...] The article joined to the infinitive, which, together, are used as a noun. See Matthiz, Art. 539. F. Rule XXX.
 - 22. duris ligar, powerful in speaking, eloquent.
 - 30. Loraxevees, hear me in reply.
 - 5. Tapuiviolas, to select at our pleasure.
 - 16. avaying ixentions, of those pressed by want.

- 55 19. iξέs.] The Attics frequently use the neuter participles iξέs, lεέs, σαξέs, absolutely, for the impersonal verb. Thus iξέs, when it is lauful, or, as it means in this place, when it is in our power. F. Rule XXXIII. Obs. 3.
 - 25. in of ripulation. The sense is, that, although, according to the customs of Persia, the king alone be permitted to wear an upright turban upon his head, another may easily preserve an upright heart towards you who so much favor him.
 - 29. o'anor.] This particle means both therefore not, and therefore, and receives the accent on the syllable in which the principal meaning is contained: when it signifies therefore not, of is accented, as observe when therefore, the latter syllable oin, as observe. It is also used interrogatively in the sense of therefore not, as observe their idea of the experience of the sense of the experience to suffer the severest passishment?
 - 29. vasorus.... oraexorus.] A parenthetical clause in the genitive absolute, since there are so many inducements for us to cultivate friendship.
- 56 6. φιλικῶς εἰόμενος διακεῖσθαι τῷ Τισταφίρου.] Weiske suggests a difficulty in this sentence, arising from the participle εἰόμενος, as if Clearchus did not know his own mind. Bornemann would read Tυσταφίρουν αὐτῷ, thinking that Tissaphernes was friendly disposed towards him. But if διακεῖσθαι be used in a passive sense, the difficulty would be removed: literally, thinking that it was well disposed by Tissaphernes, that is, that Tissaphernes possessed a friendly feeling towards the Greeks.
- 57 15. 'Earl' I forwar is latinos, When they had placed themselves in a place where they could be heard.
 - 26. reputir, that you would consider; Attic for repieur.
 - 28. 24.] Some commentators think that this should be 25, the adverb, thus. But may it not connect alorgiosofs with involutioners do you not stand in fear of both gods and men, THAT you have put to death, that is, RECAUSE you have put to death, &c. Larcher and Schneider reject 25 altogether. Dinderf remarks that "all the commentators do not perceive that Cleanor is intent only upon heaping up proofs of the treachery of Ariseus and Tissaphernes, neglecting the elegancies of composition, and style."

CHAPTER VI.

NOTES.

- 8. Oi µiv.] "The treacherous massacre of the Greek generals and other officers, together with the sudden hostility at the Zabatus, might have effected the entire destruction of their army, had they not been accustomed to encamp apart from the Persians, at the distance of a parasang; which cautious measure appears to have been adopted from the beginning. This gave the Greeks time to stand to their arms, before the Persians could attack them; and as villany seldom sees its way clear enough to accomplish its utmost designs, the Persians do not seem to have taken such advantages, as the occasion offered. Had they kept the main body of their cavalry ready to attack the Grecian camp, at the instant of the massacre, instead of sending a detachment only, to scour the plain and cut off stragglers, irreparable mischief might have been done." Rennell.
 - 13. Tueium, he remained firmly at home.
- 15. ως Ιδύνατο.] Weiske would render this, exerting his greatest influence. But such a translation would require ως Ιδύνατο μάλωτα. Xenophon seems to touch but lightly this unjust act of Clearchus. 'Ως Ιδύνατο may be translated as he was able, that is, by what means he could.
 - 16. 'Epiger.] See Antiq. Part 4. Chap. 5.
 - 19. 'Istuso.] That is, the Isthmus of Corinth.
- 22. ἔπισι.] Xenophon does not mean to say that Clearchus persuaded Cyrus to undertake a war against his brother; but the word ἔπισι refers to what follows, δίδωσι δι αὐτῷ Κῦρος μυρίους δαριικούς.
 - 26. Ipies zai Ayer, he plundered and laid waste.
- iξόν.] See F. Rule XXXIII, Obs. 3: woλιμῶν, see F. Rule XXXII, Obs. 5.
 - 5. μιίονα ταῦτα τοκῖν, to diminish these very riches.
 - ἀρχικός, skilled as a general.
- 10. is δυνατότ.... είχιν, as far as one could be, from such a disposition as he (Clearchus) possessed.
- 12. If u.] Some editions read I wu, in the optative, which, as connected with Jaws, would seem to be better.
 - 17. Frs, at times. For as he sometimes punished in anger, he

- 59 would, of course, at times, experience regret, when his passion had subsided.
 - 17. γνώμη, with deliberation.
 - 22. Areopasierus, promptly, without hesitation.
 - 24. vò ovoyon, sternness; padein, mildness.
 - 26. Wientier, firmness.

- 33. sai voi dictai, compelled by necessity.
- 3. χενείμων, κ. τ. λ.] That is, "Whoever could desert him in peace, always did so. But if, from any circumstances, they were compelled to follow his standard, there were many things which tended to make them good soldiers while they were with him."
 - 11. Mass.] Proxenus paid tuition money to the philosopher Gorgias, as his instructer, who is said to have received a hundred mines (about sixteen hundred dollars) from each pupil.
 - 16. epilen White all new vizers ilzer, on the other hand he made this disposition strikingly evident, namely, that, &c.
 - 28. shurraxuelerry, one that can be easily imposed upon.
- phine fire ellies fferer is, he supposed himself the only person, who knew it to be an easy thing.
 - 28. kyirus, a youth without a beard.
- 1. almostils inners, having suffered torture for a whole year.

 Weiske is of the opinion that Menon might have died from a severe disease, or that the protracted punishment here spoken of, might have been neglect and contempt from the king. But the word almostis, according to authorities produced by Schneider, was generally, if not always, applied to the death of malefactors who were deprived of their hands and feet, or who suffered death by torture of any kind.

BOOK THIRD.

CHAPTER I.

- 17. & Siμως iχοντις.] Instead of žθυμοι δντις. Adverbs are 6 often put with the verb iχων in the same sense as the adjectives corresponding to those adverbs, with the verb ūνωι as καλῶς iχω, for καλόν ἰστι. Matthiæ, Art. 612.
- λίγω δι σῦς ἀνίκαυσαν, few lighted up any fire in the hope of getting victuals to cook.
 - 18. ia) to their quarters, where their arms were.
- Ξεινφῶι.] The modesty of Xenophon, in speaking of himself, is here particularly observable.
 - 6. Eiros ar Lexalos, having been formerly a guest.
- 8. \$\displaysty a brief to magnitum have repliced to him, than his country.

 *Or refers to Cyrus, and laura to Proxenus.
 - 9. Aranovovras, communicates with, consults with.
- 22. irdo.] A neuter adjective, from itu, to go, and implies necessity, like the Latin gerund. F. Rule XXXIV.
 - 23. Heev.] Imperfect of Lequal.
 - 29. A erearcia, the expedition; like from laya.
 - 2. Φοζούμενοι δε την όδόν, terrified at the length of the way.
 - 9. wñ µiv, in some respects; wñ di, in other respects.
 - 19. iri, in the power of.
- 21. ὑζειζεμίνους kwolaviïn, to die in a most ignominious manner.
- 33. sidil; sidin.] A double negation, to give additional strength to the remark.
 - 1. εἰ ὑφητόμεθα, if we become remiss.

- 66 7. "Af' oin L. lei) en ladu; will be not resort to every expedient?
 - 12. hais sixrifer, to deplore our condition.
 - 13. airar is governed by rapar.
 - 15. và var expurierin, the circumstances of the soldiers.
 - 17. See Si inseignta, with which we might make purchases. "Orse is the genitive of price, and Ixeres; governs el understood, the ante-cedent of Sees.
 - 24. \$\delta\confirm.\] The judges who awarded the prizes to the conquerors at the public games, were called \$\delta\confirms.
 - 25. Of ro, these men, that is, the Persians; abrobs refers to the gods.
 - 31. It haves. There appears to be a peculiar, though latent beauty in these words, which seem to refer to the phrase ob rois Sinis, in the line above. The idea is, We, having the favor of the gods, are more likely to have our lives preserved, whereas mere men (it have, men of themselves, without divine protection,) are more exposed to wounds and death.
 - 33. 'Αλλ' Irus γάς.] In this sentence γὰς connects something understood; Bul it is not necessary for me to say any thing more, for probably, &c.
- 67 11. βωστάζων, speaking coarsely like a Bæotian.
 - 12. si diraire. That is, si diraire mideir.
 - 14. μεταξύ ὑπολαβών, (λίγοντα understood,) while he was speaking. Μεταξύ is joined with participles in any case, having the signification of inter and the gerunds in dum. See F. Rule XXXII, Obs. 7.
 - 16. 'Er rabrā.... rośros, in the same place with these, that is, in company with them: rabrā for rā abrā.
 - 17. μίγα φροώσας la) τούτφ, vaunting greatly at this circumstance.
 - 28. ils rabre huir abreis, in the same rank with ourselves.
 - 29. Li, resolve Zeñelus to treat him as such, that is, as one only fit for carrying the baggage.
- 2. ἄτα τιτζυτημίνου.] See F. Rule XLII. Apollonides was a Lydian by birth, and had been a servant in Bœotia, where he had learned their dialect. Proxenus brought him into Asia, and gave him his liberty.
 - 5. beorequences.] This word seems to be synonymous with em-

- εἰς τὸ πρόσθιν.] That is, εἰς τὸ πρόσθιν χωρίον, before the camp, 68
 where the soldiers were quartered.
- 22. μίγιστοι έχετε καιρόι, you have before you the most important crisis.
 - 31. Tou Thisous, than the multitude.
 - 32. προCouλεύων, to be superior in counsel.
 - 3. ω. συνιλόντι sirtir, to speak briefly: supply λόγφ. 6
- 6. 'Επιδά».] The order is, 'Επιδά» δε αυταστάσησε τους Εξχοντας, ἔσους διῖ, οἴμαι, ὑμᾶς πάνυ &ν ἐν απιξῷ ποιῆσαι, Αν, κ. τ. λ. ΄
- ώς μὰ τοῦνο μόνον Ιννοῶνται, so that they would not dwell upon this alone.
 - ίπιτοπολύ.] For ἰπὶ τὸ πολύ.
- si ἐναντίει εὐ δίχονται, those opposing them cannot sustain their attack.
 σεύτευς governed by δίχονται.
 - 27. magazahsiv.] That is, magazahsiv ayabous avdeas sivas.
 - 3. συγκαλευμεν.] Porson considers this the future Attic.
 - 5. zneuž.] See Antiq. Part 8. Chap. 6.

CHAPTER II.

- 19. lx τῶν παζόντων..... ἐλθιῖν, to emerge out of our present difficulties.
 - 21. ἀλλά, certainly, at least. See Vig. Chap. 8. Sec. 1.
 - 29. in addition to these things, moreover.
- 2. \triangle is Ξ inor.] The Grecian deities had each his peculiar title 71 and province. Jupiter was considered as the guardian of the rites of hospitality and the protector of strangers. Hence he was addressed under the appellation of Ξ inos. See Antiq. Part 5. Chap. 5.
- 22. τοὺς στρατηγούς.] The accusative for the nominative, for δρώττας δία δι στρατηγοί σεπότθασεν.
- 27. ***ráepuraí ***rs.] The Greeks were peculiarly a superstitious people and observant of every outward sign. Sneezing in a particular manner was enough to dissuade one from any business, or encourage him to undertake it. See Antiq. Part 5. Chap. 13.
 - 28. piğ bepi, simultaneously.

- 71 SO. slavis.] This word is very general in its application, being used in reference to all kinds of omens.
 - 31. Sorrer variges.] Objects is understood; to offer sacrifices for safety received; literally, to offer safety-sacrifices.
- 1. ἀναντικάται τὰν χιζει.] It was the custom of the Greeks, in all their public assemblies, to signify their wishes by holding up their hands. See Antiq. Part S. Chap. 10.
 - 15 σταμελαθεί στόλφ.] Supply στο. The battle of Marathon is here alluded to, in which, according to Nepos, the Persians bad a hundred thousand foot and ten thousand horse. Xenophon could not have made a happier allusion, to inspire the Greeks with confidence and courage.
 - 19. sha sixes lasses.] Herodotus says that six thousand four hundred Persians were killed in the battle.
 - 23. reverer.] That is, of the men with whom you have now to fight.
- 73 8. of Kuçsin, the Persians on the side of Cyrus.
 - 21. In the ground.
 - 23. 'En méro, in one respect only.

- SO. στερὶ τὰς ἱαυτῶν ψυχὰς καὶ τὰ τώματα, at the peril of life and limb; meaning, probably, that they would be put to death by mutilation and torture, to which severe death all traitors were subject.
- 33. μηδι τοῦτο Ιτι Ιχοντας, not any longer having this; that is, τοῦτο λογύριοτ.
 - SS. abrove, that we ourselves.
- 74 S. nal psychus hysish Eurarnsina Inchres, and you think that you have been greatly deceived in crossing the river. That is, -- "that the Persians, in inducing you to cross, have greatly deceived you."
 - 3. συταμούς ἄσυρου.] χερμα understood. The same ellipsis is found in Latin; triste lupus stabulis.
 - 7. Ei Il mist of wormus distribution. Some of the Latin commentators have rendered this passage, but if the rivers would not permit us to pass. But the verb dissiple means to differ, and from the preceding sentences it would seem to mean so here. Xenophon therefore says, "For although all rivers, at a great distance from their sources, may be impassable, yet, if we follow them up we shall be able to cross without going up to our knees. But even if there were no difference

between the width of rivers at their sources and their outlets, and 74 therefore we be unable to pass, still there would be no cause for dejection, for we can settle here." He then states the inducements or settling in the king's territories. The reader will perceive the consummate art with which this speech is wrought up.

- 16. abrob woo, somewhere in this region.
- 18. voi.... is winter, of sending, that is, 'that he would willisgly give many hostages as a security that he would, without fraud,
 conduct them out of the country.'
- 21. 'Aλλά.] The force of this is but I DO NOT THINK IT EX-PEDIENT TO DO SO, for fear, &c.
- 24. μώ.] It will be observed that this negative particle is here repeated.
- 24. λωτοφάγω.] Homer (Odyss. 1, 83.) says, that those who eat of the lotus, never think of returning home. The fruit is said to be very delicious.
 - 28. igév.] See note, page 55, line 19.
 - μη στεπτηγη, muy not affect our march.
- 75

- 3. Ağraı yaz ağ, for these equally.
- 5. The migration, the things which are not necessary.
- Κεατουμίνων.... τοι τών τω ἀλλότεμα, for you know indeed that every thing belonging to the conquered passes into the hands of others.
 - 24. 'Allá.] See note, page 74, line 21.
 - 27. raven.] Do understood.
 - 27. Bissans, a private soldier.
- 8. πλαίσισ.] This was an oblong figure, approaching a square. 76 See note on page 26, line 28.
- 15. Annilaminos.] Chirisophus takes the highest post of honor, as the Lacedemonians, at that time, were possessed of the sovereignty of Greece.

CHAPTER III.

20. defenyences, sent as a spy. Some copies read Enverse, suc- 77 posted.

- 77 21. wieron Inua.] That is, be was with Mithridates, in order to serve the cause of Tissaphernes, and report to him whatever might be said.
 - 22. rélages designares, war unpreceded by a declaration, or "in which no intercourse of criers or heralds is permitted between the parties." It was always customary, before going to war, to announce hostile intentions by means of heralds, négeuss. The Greeks seem therefore determined to despense with this ceremony, having such a perfidious enemy to deal with, with whom no treaties could be made.
 - 27. λαβάντες . τὸν Ζάβαντο.] Major Rennell remarks, that "it appears extraordinary that Xenophon should be silent respecting the mode of passing the Zabatus. It was performed under the eye of the enemy, who did not attempt to molest the Greeks, although in full day-light: for no kind of obstruction or difficulty is mentioned."
- 78 8. navininkures, had retired under cover of the heavy-armed soldiers.
 - 13. in rollow.] That is, in rollow dinoraumres.
 - 25. nal abrè rè lever abress pagrugén, and that the action itself was witness for them.
- 79 5. in régou jummers, by bow-shot.

- 5. 'Hμαῖς.] Some editions read ἡμῖν, to be governed by διῖ. But the reading of our text presents no difficulties: construe, εἰ μὰν οδν ἡμᾶς μίλλομεν.
 - 11. Mugowandles rois hillus, stones as large as the fist.
 - 13. Tiwartai.] From was or washes, to possess.
- 14. revews.] That is, epsiderar, for these slings; &vel being understood.
 - 14. ve ulv abrev, to one part of them.
- 16. opistora, arrivayuiso isidores, to him who is willing to be enrolled as a slinger.
- 23. "Elect rawra.] "The first deficiency felt was that of cavalry and slingers, to repel those of the enemy, who taught them this want, during the first very short march, which indeed presented a very unpromising aspect. But the Greeks surmounted every difficulty: they halted during the whole of the succeeding day, and employed it in equipping and mounting fifty horsemen, on the best of the horses

that were found among the baggage, and also in forming a 79 body of two hundred slingers, out of the Rhodians, and others in the army."

CHAPTER IV.

- 4. Διαβιβημίσι.] An example of a definite tense, indicating the 80 precise point of time, at the very moment they had crossed over.
 - 15. xaruliou.] Supply "Ellaras.
- 16. ἐσάμητε.] That is, ὁ σαλσιγκτὰς ἐσάμητε. F. Rule III, Obs. 1.
 - 17. si di.] Referring to the Persians.
- 22. ***iouvr*.] It will be perceived that the Greeks mangled the bodies of the dead only.
- 2. Although this reading 81 is found in many of the manuscripts, it is hardly possible to translate it and make sense. Stephanus, Hutchinson, Weiske and Dindorf. read filter & noin sernalifara, hours, a chud having passed before the sun, obscured it, which is intelligible. But then another difficulty presents itself. Did Xenophon relate this as a matter of fact, or as a fabulous tradition of the inhabitants of the city? Undoubtedly the latter; for long before this time the Greeks knew enough of astronomy to know the cause of an eclipse, that it was produced by the intervention of the moon between the sun and the earth. Again: why should the inhabitants have been struck with such consternation. as to lose all their energy and suffer their city to be taken, at the mere passing of a cloud over the disk of the sun, since this is almost an every-day occurrence? From considerations like these it has been conjectured that the true reading of this passage is, # > 31 > 1 > 14 Aire Teczadúdaca, hoánes.
- 4. ໄຂ່ໃນ...] Second aor., in a passive sense, of ຂໍໃຕາພ. The regular second aor. is ຊຶ່ໃພາ, but the Attic ໂຂ່ໃພາ is more generally used.
 - 9. ruzes, a castle or fortification.
 - 11. λίθου κογχυλιάτου, marble figured by petrified shells.
- 18. Lukerráress.] There seem to be many fabulous traditions connected with the cities in this region. At one place an eclipse of

- 81 the sun, at another, thunder and lightning, drive the superstitious inhabitants from their homes.
 - 22. out.] To supply the ellipsis, and preserve the English order, \$\frac{1}{2}\times \cong \cdot \sigma \sigma \sigma \sigma \frac{1}{2}\times \sigma \sigma
 - 32. είδι γάς, π. τ. λ.] That is, the enemy were so thick, that every arrow took effect.
- 82 12. mier ixerres, having been worsted.

- 17. πλαίσιοι ἰσόπλευφοι, α square. From this it appears that the πλαίσιοι was a generic term. When used without any qualifying adjective it would seem to mean an oblong, or rectangle.
- 28. sbiribere.] That is, rd schalese sbiriberes, the square was exposed to attack.
- 29. à à laurès.] 'Asà signifies equal division or distribution : à à laurès, into a hundred men each.
- 33. Lets μη ivex λιον τως κίσκει, so that no confusion might take place in the wings, or so as not to be in the way of the flanks.
- 33. virs H surjays Rules vir surjays, then again they marched, but altogether detached from the wings.
- 1. τὸ μίσοι ἀνιξιτίμπλασαι απτ' ἀνωμοτίας, they filled un the vacancy, left by the expansion of the wings, that is, in six bodies of 100 men each when the vacancy was small; in twelve bodies of 50 each when larger: and when very large, in twenty-four bodies of 25 each. The text of this whole passage relative to the change in the military disposition of the Greeks, is pronounced by nearly all the commentators to be corrupt, and military men acknowledge that they do not understand it. But that the new disposition was such as to remedy the circumstances of the old, is evident from the whole context. The square presented too extended a front, and therefore they changed it for an oblong. But the evil which Xenophon lays most stress on, was the difficulty of filling up promptly the openings of the rear, made by the separation of the wings, on occasion of forming the square anew, after coming out of a defile. If the six hundred men formed the rear face of the oblong, one cannot well comprehend how the companies under the new disposition could extricate themselves from a defile, with more celerity than the troops which composed the rear face of the square under the old one. But the number (600) was too small to form a rear face, and it may

therefore be presumed that there is an error in the number of the new 83 companies, and that, instead of six, there were enough to form a rear face of sufficient depth to the oblong.

- 17. or make their soldiers to make them do their duty in battle.
- 24. σερὶς τὸ ἄλλο στράτινμα.] That is, when these archers and slingers returned, down the hill, to the main body, they were again assaulted with stones and arrows.
- 3. 'Erraids.] "In the villages on the mountains they stayed 84 three days, both on account of the wounded, and because they found great plenty of provisions laid up for the satrap of the country. This position must have been situated immediately over the present town of Zaco."
 - 28. inneuge.] That is, & nneug inneuge.
- 3. 4 di reraern.] It was late on the fourth day's march from the 85 Zaco hills (making the 14th from the Zabatus) when the Greeks found a large body of the enemy in possession of certain heights, which commanded the road, in their front, they having passed the Greeks in the night. Tissaphernes, at the same time, appeared in sight with the main body, threatening their rear. Much general gallantry and exertion were employed in dispossessing the enemy, by a detachment led by Xenophon in person. They finally passed the eminence, which appears to have been another projection from the greater mountains, and descended into the plains beyond it. This plain was situated immediately below the place where the steep and lofty mountains of the Carduchians terminate on the banks of the Tigris, effectually barring the passage upwards, and thus preventing their tracing it till it became fordable. Here then they were totally at a stand: the river was found too deep to be forded, and the enemy appeared in front on the opposite bank, without doubt fully prepared for this exigency which they had foreseen.
 - 23. al vaie ans Sou, those who beset our way.
 - 28. and rov exémures, from the front.
 - 28. mangán] This is for narà mangàn 36.

CHAPTER VI.

- 9. Kal of plv..... for Stine, then Chirisophus with his men come back from retieving their componions. The situation of things is this: Chirisophus with his men came down first from the hill and encamped in the plain; while there, Tissaphernes suddenly appears, and cuts off some of the Greeks who were out on a foraging expedition. Chirisophus then marches to the relief of the foragers, and when he sees the Persians setting fire to the villages he returns again to his own camp on the plain.
 - 21. In was ranning deminder.] As it has been said before, that the Greeks burned their tents, this sentence must mean, when they resurred into the houses of the villages, or into their quarters, as they were now quartered at these villages.
 - 24. woranie, the river Tieris.
 - 37. zard τιτρακιχιλίου, by four thousands, or four thousand at a time.
 - 33. Toorage.] That is, voorag dequais.
 - 88 9. σίφεν σολλοὶ ἰστειῖς.] From this it appears that part of the enemy's cavalry were on the other side of the Tigris.
 - εἰς τοθμακλιν ἢ αξὸς Βαζυλώνα, by a way different from that which leads into Bobylon.
 - πὰ μίν.] Supply μίζη · and with τῆς, Đοῦ is to be supplied;
 the parts of the road.
 - 24. Kaçloix2005.] "On an examination of the prisoners, the Greek generals found that it was practicable to pass over the mountains into the territory of the Carduchians. This nation, favored by the natural strength of the country, had preserved their independence in despite of the power of the great King. They are the ancestors of the modern Kouans, who have extended themselves along the ridges and valleys of mount Taurus, from Asia Minor to the neighbourhood of Ispahan, and who occupy the country named, from themselves, Kouansstam." Rennell.

BOOK FOURTH.

:

18 3

3

CHAPTER I.

- 15. xal lors of vi cress, where it is narrow. The question is, 90 what does cress's agree with? Probably with sizes understood, meaning that there is a point where the distance between the two rivers is quite small.
- 16. Sol wowlverus.] The sense is, that they wish so to conduct their incursion into the country of the Carduchians, as to conceal their movements from the enemy, and still to get possession of the mountains first.
- 17 καταλαβιῖν τὰ ἄκρα.] The Carduchian mountains presented, in effect, an asylum to the Greeks, who could in no other way have escaped, at last, the reiterated attacks of such an host of enemies, whose numbers also were augmenting instead of diminishing. as a Persian army could not subsist, or their cavalry act, within the wide range of these mountains, the Greeks, by ascending them, got rid of their dreadful enemy. And although, in the mean time, they had to contend with an enemy much more brave and persevering, their numbers were fewer, and they might reasonably expect an earlier escape from them than from the Persians. Had they known that the Tigris was fordable under the Zaco hills, and had passed into Mesopotamia, they would still have been followed by the Persians: they would also have had the Euphrates, (a river yet more difficult to cross) in the line which they must have pursued. It therefore appears, according to our limited view of things, that nothing less than such a barrier as these mountains presented, could have saved the Greeks from eventual destruction from the attacks of the Persians.

- 278
- 90 18. **pranse**.] "The Greeks decamped whilst enough of the night remained for them to traverse the plain, and to arrive at the foot of the mountains unobserved; for on this concealment their existence protably depended. They had the good fortune to arrive not only at the mountain foot unobserved, but even to escape the enemy's observation altogether, whilst it was in their power to annoy them in ascending it. From this it may be concluded, that the plain was of no great breadth in that part." Rennell.
- 91 4. side; rie informer, for there was no danger that any enemy would attack them in the rear, as they were going up the mountain.
 - 7. Irura di ionyuro, he then led his men on before.
 - 8. Initiate.... structionarily, and the different parts of the army, as they successively gained the summit of the mountain, followed after.
 - 8. σὶ ὑπιρβάλλοι.] For τὸ τοῦ στρατιόματος μίχος δ τὰν Επραν ὑπιρβιβλήμει..
- 6. Δίξαν.] This is the first aor. participle neuter, put absolutely for 3νι Πεξι αὐντῶς, it having seemed best to do these things. Ταῦντῶ is governed by τωιῶν understood. See F. Rule XXXIII, end of Obs. 3.
 - 10. var surgerar, the charms; governed by landounfrus.
 - 22. Fri weavyha vi sin, that there was some danger threatening.
 - 28. Serie sixur, just as he was.
 - 81. Kal viv.] Here is a transition from what is technically called the oratio obliqua, to the oratio recta. The oratio obliqua is when what has been said or thought by another is quoted by the writer not as his own idea, and yet not in the words of the speaker; but in the manner of narration. The oratio recta is when the direct words of the speaker are quoted.
- 93 S. Tavra.] Supply diá. Dià ravra, for these reasons.
 - 7. 'Eri γλε λαϊν σεάγμανα σαείίχου, for when they (the enemy) were annoying us.

CHAPTER II.

- 6. adres.] Alyseen understood, to which abrel is the nominative, 94 and THEY SAID they would march to their assistance.
- 14. Apaguaious Milous, literally, wagon-stones, stones which are conveyed by wagons, meaning enormously large stones.
 - 25. τοὺς μέν τοὺς δί, some, others.
- 26. is natixorts to aneor, supposing that they were masters of the summit.
 - 18. Καὶ αὐτεὶ μὰν ἄν ἐπειμένησαν, ἦσες εἰ ἄλλω, the soldiers indeed 95 could have ascended the same way which the others had taken.
 - 21. δεβίως.] In the Grecian φάλωγξ the front was longer than the sides, or there were more men in rank than in file. But the shape of the δεβίω φάλωγξ was exactly the reverse, having a narrow front. So the Greeks here ascend the hill δεβίως τοῦς λόχως, in deep columns.
 - 25. Kal σοῦνου.... κανιχόμενον, the Greeks had scarcely passed this hill, when they beheld another possessed by an enemy.
 - 30. let πολύ.] discripes understood; they were extended over a long space, that is, there was a long train of them.
 - 3. I bade ans tal an an areal notions opposite, which overlooked 96 the guard which were taken at the fire.
 - 8. I di.] The sense is, the Barbarians observing from the top of the hill, all the transactions in the rear of the Greek army, went in a body to attack it.
 - 14. Sie Sus và Inda, consistere in armis et instructos. Schneider.
 - 19. τῷ μαστῷ.] This is the same summit as that mentioned in the sixth line of this page, which the Barbarians had left, and which Xenophon now possessed.
 - 21. if \$, on condition that.
 - 23. ἄλλο στράπευμα.] That is, the rear of the army which protected the baggage.
 - 25. #ggarre.] The Greeks with Xenophon.
 - 3. It is λάππως. Bornemann reads Σςτε is λάππως. The wine 97 was so abundant that they were obliged to keep it in plastered cisterns.
 - 10. τους πρώτους, the van of the army.
 - 21. τειπήχη.] See Antiq. Appendix.

97 22. mpis và záru.] That is, mpis và migos záru. This passage is not very clear, and if there were but simply a bow used, we are at a loss to discover its meaning; for how could the arrow be discharged by putting the left foot against the bow, and then drawing the string? The attitude, in the first place, would be extremely difficult, and, in the next place, the arrow could not be aimed high enough to take any effect. Besides, what is meant by to uloss xares, the lower part of the bow? But if we suppose that the bow was inserted in a piece of wood, so as to form what is called "a cross-bow," the whole difficulty is solved. Then the vo uless nave is the part where the bow is inserted in the "gun" or "cross-piece." The archer places his left foot against this part, and draws the sugar with his greatest strength towards the handle of the gun, where it is fasttened. Then, placing the arrow in the groove made in this crosspiece, he discharges it by remitting the fastening of the string.

CHAPTER III.

98 19. 71/1a.] See Antiq. Part. 8. Chap. 9.

- 26. εἰ δὶ μά.] This is an elegantly elliptical phrase, where the ellipsis refers to the sense of the whole remark. It cannot be renadered, but if not, that is, "if he did not carry his arms in the water the current swept him down;" for the sense is exactly the reverse. Therefore it may be translated, "but if on the contrary," that is, as like substants of the contrary, he should carry his arms in the water." So (Matthew ix. 17,) Où h βάλλουσεν οίνον νίον εἰς ἀνπούς παλαιούς ' εἰ δὶ μάγε βάγνονται εἰ ἀνποί, "Neither do men put new wine into old bottles, else the bottles burst." That is, si δὶ μάγε, "if, on the contrary, they do put new wine into old bottles;" or, but if not, that is, "if they do not observe this rule, but put new wine into old bottles," &c. The phrase εἰ δὶ μὰ may generally be rendered "otherwise."
- 99 27. vioroupera.] Participle mid. of via, to swim.
- 1(0) 13. ἀντιπας βισαν, marched, side by side, on the opposite bank; a very expressive word compounded of ἀντί, πας ά, and τίμε, to go: pluperf. mid.

:

- 15. Herre và lana, they stood at their arms.
- 16. στιφατωτάμιτος.] `The Lacedæmonian soldiers, when the enemy were in sight, and they were about to engage in battle, used to sącrifice a goat to Diana, and deck their heads with garlands.
- 17. σας ήγγιλλι.] That is, σας ήγγιλλι στιφανούσθαι και άσο-
 - 18. delious. See note, page 95, line 21.
 - 4. μη άπολείπεσθαι, that they would not be left behind.

101

100

- σρος ημιύσεις ἔχθεις ἐπὶ τὸν ποταμέν, the banks extending along the side of the river.
- σοὺς ἄνω πολιμίους.] The infantry of the enemy that were stationed upon an eminence; mentioned on page 98, line 14.
 - 17. ἀκμὴν διίβαινι, were in the very act of passing.
 - 19. xar' ivaporius, into companies of twenty-five men.
- 20. πας ἀρπίδας, to the left, as the shield was borne on the left arm: πας ἀρπίδας παςαγαγόντας την ἐνωμοτίαν ἐπὶ φάλαγγος, to extend each company of twenty-five to the left in the form of the phalanx. This was done in order to present a long line to the enemy.
- 25. ἔχλος.] The ἔχλος of an army comprises all those who do not bear arms, such as the cooks, sutlers, boys, women, &c.
- 5. iwì λίου, to the right, as their spears were carried in their right 102 hands. 'Επ' ἀσπίδα and iπὶ λίου were the common words of command.
- 23. Of M Swarrfamores.] The soldiers sent by Chirisophus, p. 101, line 27.

CHAPTER IV.

- 12. ἀνίβαλλεν.] The Greeks and Romans had no stirrups; 103 but those of wealth and rank were lifted upon their horses by a person called ἀναβολιώς. In the middle ages, the Pope used to make the generalissimo of the army perform this menial duty.
- 2. dualquicus, to clear up. Theme allne, the air; hence ailqui- 104 cus, to expose to the open air, to be in a pure air, also to become

- 204 clear. Xenophon nine lines before had given two reasons why the soldiers should quarter then selves in the villages, namely, because no enemy appeared (κὶ γὰς ἰδιρων), and on account of the quantity of snow (λιὰ τὸ πλῶθες τῆς χιόνος). Now also he assigns two motives for their encamping together in a body, namely, the appearance of the fires of the enemy (πολλὰ πυρά), and the prospect of clear weather (ἰδικιι διαιθριάζειν). Some commentators have thought that the verb διαιθριάζειν here means "to encamp in the open air."
 - 5. son all gour, made stiff, benumbed.
 - 7. alsurés, warm as a shelter, a ayua being understood.
- 105 15. vi σάλσιγγι.] The soldiers were probably scattered upon the hills, and in the enemy's camp in search of booty.

CHAPTER V.

- 27. 'O di egiens.] Tendpiès is understood.
- 16. 15. ἰβουλιμέπευν, were affected with insatiable hunger. The disease of βουλιμέπ is thus described by Galen. "It is a disorder in which the patient is continually craving for victuals, loses the use of his limbs, falls down, and turns pale. His extremities become cold, his stomach oppressed, and his pulse scarcely sensible."
 - 26. Higgseri, in the Persian language.
 - 29. semágan, the governor of the village, or mayor, to use a modera term.
- 107 9. "Orn it brodidenin tanpaires, whoever slept with their shoes on.
 - 12. zagfárnas.] See Antiq. Part. 10. Chap. 15.
 - 25. διαφιεόμινοι, quarrelling.
- 108 6. Τλο. στράτιυμα.] That is, the whole of the army except that part which was with Chirisophus, in the village.
 - 20. inilioris, requested.
 - 26. In ταῖς κώμαις.] That is, in those villages where the Greeks were quartered.
 - 32. o'nos xei3nos, literally, barley wine. Diodorus Siculus (xiv. 28.) says that Osiris, the Egyptian Bacchus, was the inventor of malt liquor, as a relief to those countries where the vine did mot succeed.

110

- 33. ai nec9al leaxulais.] The meaning of this probably is, that 108 the Greeks, having come into the villages, found the goblets of porter full to the brim, in which some grains of the barley were still floating.
 - 4. suppations, to him who became accustomed to it.
- 10. slver.] Xenophon here seems to be speaking of wine from the grape.
 - 11. πατορωρυγμίτος.] Attic for πατωρυγμίτος.
 - 19. sin \$1 \$" sees si, and there was no place where there was not.
- φιλοφενούμενος, from kindness, or out of politomess: σχοσκών τφ, to drink to any one's health.
- 29. ξηςοῦ χιλοῦ.] Owing to the season of the year they could not procure green plants, of which garlands were generally made. See F. Rule XXXVII.
- 31. Sixte inois, as if they were deaf, in consequence of their ignorance of the Greek language.

CHAPTER VI.

11. Dopodierszu, more metilesome, spirital.

- 23. 4.1 Used impersonally, it was now.
- narà niens, longo agmine. In this disposition of the troops 111
 a very narrow front was presented to the enemy.
- 11. φάλαγγο.] The meaning is, to bring up the columns in the rear, to the front, in the form of the phalanx, so that a broad front might be presented.
- ξύμενο «λίω, å iφ' lξάποντα στάλια, extends to the eye more than sixty stadia.
 - 5. h reaxiña.] That is, h reaxiña bbis.

- 10. χεῖσθω, that we shall have the advantage of finding. The verb χείσμαι must be rendered variously, according to the sense of the passage in which it is found. It means here to light upon, to find; but then there is an idea of profit or advantage in it, which cannot be expressed in English without circumlocation.
- 13. Species.] The citizens of Sparta were divided into two great classes, the "Opens, who had the privilege of voting, and could be

112 elected to any office; and the Υστραίστα, who could only vote at elections. "Ομων, may be translated the Peers, persons of elevated and equal rank. See Antiq. Part. 4. Chap. 2.

284

- 18. Indicarius rin audicar, to give us a specimen of your education.
- 22. và Impions.] Supply χρήμανα. Aristophanes, in his Comedies, is continually ridiculing the cupidity and fraud of the Athenian magistrates. Chirisophus seems to give Xenophon as good as he sends; the latter however does not return the retort, but gravely proceeds to business.
- 29. alwar.] There were many of the Barbarians who followed the Grecian army, at a distance, for the purpose of stealing what they could find.
- 113 20. Πρὶν ἢ ὁμοῦ εἶναι νοὺς πολλοὺς ἀλλάλοις.] Schneider places a comma after πολλούς, and none after ἀλλάλοις. This is better. The sense is, before the main body of each army had engaged with each other, the two parties on the heights had joined battle.

CHAPTER VII.

- 114 17. The dates xobous alreas, the overhanging rock.
 - 17. See discrifered, is thus dealt with, pointing at them at the same time.
 - 26. And So, against which or behind which.
- 115 1. "Abrè d," lon, "vè δίον ιίη," this is the very thing, said he, that would benefit us.
 - 10. ond và disten, under cover of the trees.
 - 15. μηχανᾶταί τι, devised something of this sort.
 - 31. inuras immarshimmour, threw themselves down upon them.
- 8. ils zūęus fiseur, they came to close quarters, or fought hand in hand.
 - 9. **refyar.] The lower parts of the lorice, or coats of mail of the Greeks, were called **rfepys, which extended a little over the thighs. Instead of these wings, the Chalybians seem to have had thick cords twisted. Antiq. Part. 8. Chapt. 3.
 - 32. altur zal plugur, to burn and lay waste.
- 117 15. Gálarra.] On the shores of the Euxine sea, which the

Greeks now beheld, were many cities inhabited by their countrymen. 117
Hence, and from the thoughts of the superior facilities it would afford them for returning to their own country, their extreme exultation in beholding it.

- 20. Iron in suggesting it.
- 27. robe dangulious, the rings which he saw on their fingers.

CHAPTER VIII.

- 5. il; Is lisβaller I lescon, into which that river, which bounded 118 the two nations, emptied.
- 12. sorws, thus, that is, by casting stones into the river, and standing upon them, so as to get nearer to the Greeks.
- 21. ἐντιτιτάχαται.] The Ionians and Dorians form the third person plur. of the perf. passive from the third person singular, by inserting a before ται, in which case the original aspirated consonant enters before the a. For example, Sάντα, είδαμμαι, τίδανται, τίδανται, τίδανται, τίδανται, τίδανται, ἀντιτίταχμαι, ἀντιτίταχμαι, ἀντιτίταχμαι, ἀντιτίταχμαι, ἀντιτίταχαται, ἀντιτίταχαται, ἀντιτίταχαται, και The Attic writers sometimes use this form. See Matthiæ, Art. 198.
- 15. is) σολλούς.] "is" σολλούς σταγμίνω, mea sententia 119 phalanx dicitur altior quam latior, ut is λίγων στα. latior quam altior." Bornemann.
 - 20. si di un, but if in some part.
- sυχισθαι, to make their vows; that is, to promise sacrifices to 120
 the gods in case they were victorious.
 - 27. Auser.] From lula.
 - 28. náru disxúesi abrais, alvi dejectio accedebat ipsis.
 - 29. idndonores.] Perf. participle Attic of to.
- 3). &ποθτάσπουσου.] Observe that this is the dat. of the participle, governed by ἰψπισαν.
- 12. Eina.] The various presents which it was customary for 121 hosts and guests to give to each other as a proof of the sincerity of their friendship, were called by the general name of Eina.
- 16. ἀγῶνα.] For an account of the Grecian games, see Antiq. Part. 6. Chap. 6.

- 121 19. δείμου..... Ινημιληθένει, to take charge of the race-course.
 28. αίχμαλώνων.] It would seem very repugnant to the habits and feelings of the Greeks, that their captives, who were slaves, should mingle with their masters in the exercises of the games. Besides, how could they so soon learn the various exercises, which the Lacedsemonians and Λthenians made a distinct part of education? Weiske and Schneider conjecture that the true reading is, Λαπελαμμονίων.
 - 28. δίλιχοι] The measure of the δίλιχοι does not appear to have been fixed. Generally it was about seven stadia, or the simple course, called στάδιοι, or στάδιοι, was run over seven times and back.
 - 32. nard ros seaves l'hárarras, having run down a declisity.

BOOK FIFTH.

CHAPTER I.

1	2.	2. invadif.] From invites, to stretch out, sail away.						123				
1	0.	σύν α	Conoma	īs, with	regular	foraging	parties :	dür	'nμῶς	under-	124	
sto	od l	efore	λαμβ	ávery.								

- 16. sideus, that we may know.
- 18. Amugorlews, of those of less experience.
- 33. zaráyeius, that we may bring into port.
- 33. wnδάλια.] See Antiq. Part. 9. Chap. 3. This was done to prevent either the owners or the soldiers from sailing away with the ships clandestinely.
- 5. rauler surfistas, to make an agreement with them for the 125 freight.
 - 13. ἐπεψήφισε μὶν εὐδίν, did not put the question to vote.

CHAPTER II.

- 5. Ser lawrenniers in viv slaue, because having been drumn 126 from their houses.
- 24. καὶ γάς.] The sense requires that this clause, as far as αταναφείναι, should be considered as in a parenthesis. So also the next clause from π γάς to χαςάδραν.
 - 27. of di.] That is, of di gralium.
 - 80. 'O s iλθών, the messenger; i äγγιλος being understood.
 - 8. as alieres as rev xueiev, as if he would take the city.

- 127 10. every hours, gave his consent.
 - 20. δαγκυλυμίνους, ready to throw their jauclius. Hesychius says, Δυηγκυλίσθαι τὸ διαζει τοὺς δακτύλους τῷ ἀγκύλη τοῦ ἀκοττίου, to insert the fingers into the thong of the jaucliu.
 - 24. voorur lequiluffina, to take care that all these things were done.
 - 25. I discover views un refere that, who thought themselves not inferior in merit to these; where views refers to lorand and avaluated.
 - 27. passedds, creacent-shaped, so that each wing faced the others.
 - 27. Mà vì χωρία, (then renorm understood,) on account of the ground, or the nature of the ground being such, that is, circular and sloping inwards.
- 128 14. inidener.] That is, i Mirefür inidener.
 - Inzierosens.] Supply robs σολεμίους ' ώ είνω ώδούμετωι refers to the Greeks.
 - 26. vols azesious.] Some copies read is aemayás, for plumder, which must be incorrect. For at this time, while they were in the midst of a strong city of a warlike people, with the soldiers of the enemy pressing them on all sides, the Greeks appear, from the context, to be thinking how they could best retreat. And, if they wished to send out companies for booty, they would not send the azesious and darkious. The sense is, that, desirous of retreating, they sent all the useless part of the army and most of the heavy-armed, through the gates, that the slingers and archers might remain to cover the retreat.
 - 27. Tur is land to analos, the greater part of the heavy-armed.
- 129 5. δτουδά.] These words are connected in Jacobs' edition; but they are oftener written separate: δτου δή Ινάψαντος, some one indeed having set fire to it.
 - 10. sarà rì rriµa. Amaseus renders this, "in ipsis viæ faucibus," in front; Weiske, "e regione," on the opposite side. But may not rriµa refer to the gates of the city, as the houses near those would be most likely to incommode the Greeks.
 - 26. Ally not ally, here and there.

CHAPTER III.

- 20. who linders.] Frequent mention is made in history of tithes 130 dedicated to the heathen gods.
- 25. Θησκυςόν.] It was the custom of most of the ancient nations to deposit their treasures in the temples of the gods.
- 4. ἴφυγιν.] According to Laërtius, Xenophon was banished is: 131 λακωνισμό, on a charge of being a partisan of the Lacedæmonians.
- 5. Σειλλώντι.] Here Xenophon is said to have written his historical works.
 - 8. Inou anilar i Dies, where the god had directed by the oracle,
- 18 veis expression.] Those who, on the festive day, assembled at the feast, dwelt under tents.
- 30. lστί.] There seems to be something understood here, such as the participle φυτιύντα, producing: Sea lστὶ τρωπτὰ ὡραῖα, such as produce fruits which, in their season, may be esten raw.
- 31. μεγάλφ.] The temple of Diana, at Ephesus, was four hundred and twenty five feet long, two hundred and twenty broad, and had one hundred and twenty-seven columns.
- 32. ως πυστερίσετου χρυσώ όντι, as far as a statue of cypress can resemble one of gold. Hutchinson thinks that the statue of Diana, at Ephesus, was not of solid gold, but merely gilded.
- 2. TON.] Some verb is understood, as \$5. or \$\chi_0\$. But this el- 132 liptical form of the accusative before the infinitive, was frequently used for the imperative mode.
- 6. THI ΘΕΩΙ ΜΕΛΗΣΕΙ. THE GODDESS WILL TAKE VEN-GEANCE ON HIM. It will be observed that the iota, instead of being subscript, is postscript in capitals.

CHAPTER IV.

- 20. Insulfina. sis την Ελλάδα, to go safely into Greece.
- 29. τί ήμῶν διήσεσθε χρήσωσθαι, in what respect do you wish to employ us.
- 3. In roll in) Adresa, on the other side of this. Supply pien, with 133 which Adresa agrees.

- 133 12. And learth, by hundreds. When the preposition And is used with the accusative of a numeral adjective, it generally implies distribution.
 - 15. In wearls, towards the end ; saister, at the handle.
 - 18. newbulor, a crest-like tuft of hair.
 - 23. Irwayorures, very easy to be taken.
- 134 11. In yeyinness, that the advantages may be as great as the disadvantages.
 - 13. Të ërri, in reality.
 - 26. Sushursphose & pines visi evipares, being but a short distance from the front.
 - 29. of F ELLW.] That is, of berlieus.
- 135 9. vi zugios.] By this we are to understand i unregrous.
 - 12. policy series.] Some editors would prefer policy series. Pomponius Mela, in his Geography, remarks that the Mosynceci elect their kings by suffrage, and keep them in chains under a most vigilant guard, and punish them for their faults by withholding their daily food.
 - 15. remuleur, accumulated; from miss.
 - Κάρνα.... τὰ πλατία, εὐα ἔχοντα διαφούν εὐδιμίαν, literally, flat muts without any cleft; a sort of chestnuts.
- 5. loverypieses destines, marked with painted flowers. The word foreypieses seems to imply that the colors were imprinted in the flesh.

CHAPTER V.

- 20. odneslas.] Chalytia was famed for its mines, in the age of Homer.
- 23. Imfinal v., might resp some advantage, that is, might secure to themselves some booty.
- 138 18. oby Ileu, not from wantonness.
- 139 1. và lauran daranavers, paying their own expenses.
 - 3. LAX' io' huir j, but that it may be in our power.
 - τὸι Παφλαγόνα, the Paphlagonian, meaning the king of the province.

CHAPTER VI.

3. reosdiiv, to need still more, to need in addition.

- 140
- 5. "Ελληνας συμδουλιύων.] "Ελλησι is governed by εδνους, and τούτο refers to the clause τῷ εδνους τι εἶναι καὶ τὰ βίλτιστα συμβουλιύων. The sense is, that they would first openly show themselves to be Greeks by this, namely, by their being well disposed towards Greeks, and giving them the best possible advice. Stephens refers the dative "Ελλησι to ὅντας, instead of εδνους" either construction is admissible.
- 14. ised συμβουλή.] In allusion to the proverb ised χεημα συμβουλή.
- 15. µed wageiran.] The idea is, a favorable opportunity now presents itself to me to show the truth of the saying, that "counsel is holy."
 - 33. miles persi, was too high-minded, too haughty.
- 29. #errous.] Xenophon means to convey the idea, that if they 141 are together they will be superior to all opposing force, but if divided, they may fall before their enemy, and become slaves.
- 5. six 2. was esercias of n.] By some of the Latin commen- 142 tators this is rendered as past time; but Weiske, much better, would prefer the future potential, where so great a force could not again be collected. It was, indeed, a design worthy of Xenophon, and the execution of it would have been worthy of the glory of the Grecian arms, that such a noble body of troops, preserved amid so many perils in a toilsome expedition against the Persian king, and such as could scarcely be collected together again, should settle at last on the fertile shores of the Euxine, to extend the name and the empire of Greece.
 - 5. Teserariveas, to use his influence.

143

- 8. Teorixus morn, to give your thoughts to a settlement here.
- 11. ἐπὰ νουμηνίας, from the beginning of the month, or, literally, from the beginning of the moon, as the Greeks reckoned their months from the new moon. See Antiq. Part 7.
 - 11. Κυζικηνόν.] See Antiq. Appendix.
 - 17. did to insifer sives, from having originated there.

- 44 7. vi mir mirrors, which is all-important.
 - 11. Eğineyat yaz vin léyen, for he has spread a report.
 - 23. avarationerfus..... xeven, that they ought also to give over the thought, namely, of settling somewhere here.
- 145 7. τῶς μισθοφοςῶς.] That is, τὰ χράματα τῶς μισθοφοςῶς.

CHAPTER VII.

- 26. nal neales evicerares, and they stood together in groups.
- 146 ?. Armar.] This is used synonymously with implantations.
 - 17. Γεέιν 31 δύεται, ἀνίσχει δ Ιντεύδεν.] Schneider thinks that these words are spurious and ought to be expunged.
 - 23. 'Alla yát.] This, as has been remarked before, is an elliptical phrase. To supply the ellipsia, alla seen saus our or a a analytical phrase. Yát, but in is possible for any one to decrive you, that is, any one may decrive you in the outset; far I could embark you in a calm.
 - 27. Πωῶ V, but grant it, but I put the case.
 - 28. zai di zai, and besides also.
- 147 7. 'Αλλὰ γάς. "But I will say nothing more, for methinks I have said enough in reply to the calumnies."
 - η ἄλλοι ἔμαπατῆεαι ταῦτα, or that another decsives him upon these subjects.
 - 12. It is leave, not berea sho brokinvers, which thing, if it spread abroad, and become of such magnitude as it has shown itself capable of becoming.
- 4. Now knyption, not having yet set sail from the port. The verb is compounded of kid, up, and kyu, to raise: and takes the signification from raising up or weighing the anchor. It may be rendered not having weighed anchor. Karáyas an, on the contrary, is, to be brought into port.
 - σφιῖς λίγιω.] Schneider reads σφῶς λίγιω, preferring however to exclude the words altogether. It seems to mean, that they twok upon themselves to say.
- 149 6. Kal reverses of dealers; Supply dirac And what do you think that these feared?

149

- 16. le εὐδιμις χώςς, in no authority.
- 25. direccentare, have effected this.
- 31. 'AAA' *####...] The sense is —" But there is no need to send ambassadors to the Cerasuntians, for we have desired," &c. 150

7. σὰ μίγιστα.] This appears to allude principally to the murder of the heralds, which was the most grievous violation of the rights of nations, and of the ordinances of religion.

19. καθαεμός.] In what manner the purification was performed it cannot be decided, as there were many different ceremonies of purification. See Antiq. Part 5. Chap. 6.

CHAPTER VIII.

- 22. τῆς φυλακῆς.] The Phoenician vessels were called γαῦλω, and their cargoes γαυλικὰ χεήματα. Τὸ μιίωμα may be rendered, a defalcation. The sense of the passage then is this: Philesius and Xanthicles were each fined twenty minæ, being the amount of their defulcations as guards over the effects taken from the vessels.
- ἐκίλιυσιν εἰστῖν τὸν πρῶτον, πρῶτον λίξαντα, he ordered hims
 who first made the accusation to say first.
- 5. ols paris vad the vector stars out lysignestes, who are said 151 not to feel fatigue in consequence of their victousness.
 - 7. in rives : miries understood.
 - 8. ziel zaidizar, about objects of affection.
 - 14. zámosta, a sick person.
 - 22. Torouter Lylynorus, I knew him so far as this only.
- 30. 'Οπόσα γε βούλεται.' The verb βούλεται probably agrees with ἀνὴς understood, referring to the sick soldiers. While the bystanders exclaim that the soldier is alive, the one who is about to bury him replies, "Well; it may be so, just as he pleases, but I won't carry him any farther."
 - 32. sideri feinivai, to act like one who knew, &c.
- Tous σάζισθαι μὶν ἢεκι δι ὑμᾶς, who ought to be satisfied that 152
 they are preserved by your instrumentality.
- 15. naripales asseràs péres, I perceived that I could scarcely

- 152 19. Syeirara, flexibility.
 - 20. brough h, as being the cause.
 - 27. Et de les eux entries destrors, et ulya de oberes Tarales, brev dines de allieu haufdens. But if they had come into the power of the enemy, what so cruel treatment could they receive, for which they would deem it expedient to call the offender to justice?
- 153 4. weather.] It was the office of the pilot's mate to sit at the prov of the ship, to heep a look out.
 - 15. Lyudzorn he contended.
 - 18. xultrous, flerce, mad.
 - 19. didiar. I Ionic for didier, from Manus, to bind.
 - 29. xa) herpiperson, and gave evidence that they were mineful of his kindnesses.
 - 29. not στιριγένενε, δίνει καλῶς ἐχινι.] Brodæus, Amaseus, Stephanus, Muretus, Morus, Weiske, D'Ablancourt, and Schneider, all render this passage differently, so that there is a wide field for 'selection. Brodæus says, "et huc ad ultimum res evasit, ut pulchrè se haberent omnia," and the event was such that all things went well. But the preposition πιεί, in composition, often signifies superiority. The verb, therefore, instead of being used impersonally, may have πιεφῶν for its nominative. The sense then may be, and Χεπορλοπ τους superior to his accusers, so as to be in force with all.

BOOK SIXTH.

CHAPTER I.

- 14. swilden.] The swildhis were couches made of brush-wood, 154 and covered with leaves and straw.
- 3. Zrráhzar.] This martial song commemorated the warlike virtues of Sitalces, king of Thrace, in honor of whom it was composed.
- 6. nagwain.] This was a Thessalian pantomime dance, a description of which is here given.
- 8. συντά μιταστεριφόμινες, often looking round at the same time.
 - 26. durk immorre, deemed it wonderful.

ì

25

25

...

'n:

غور

4

İs

- 1. abrevs.] This refers to the weinclus sent by the Paphlagonians.
 - 10. µsdinwer.] See Antiq. Appendix.
 - 19. sisqu abrevs.] Supply Irreau, the thought occurred to them.
 - 24. Arres de verseizsur, that there would be less delay.
- 26. La vijs massens.] That is, ha vijs massens yrums, from the prevailing opinion, according to the majority.
- 30. τη μίν, partly, in one respect. This is generally followed by τη εί, but this is implied in ετέτε ε αδ, in the second line of the next page.
- 32. «γεὶς τοὺς φίλους, to his friends, in Greece and Athens, and also to Athens as a city.
 - 6. magaerneautres des liquia, having led two victims to the altar. 157
- 8. la Διλφών.] There seems to be something understood here, such as τῶν 9ιῶν. It will be perceived, by reference to page 64, that on Xenophon's going to Delphi, to consult the oracle

- 157 whether he should undertake the expedition, and to inquire to what god he should offer sacrifices, Apollo alone replied to him. The sense of the passage is, 'to whom (Jupiter), above all the other gods, he was commanded by Apollo, at Delphi, to offer sacrifices.
 - 11. everalneimses, about to be introduced.
 - 12. http:// It was an old superstition, among the Greeks, to look upon all appearances on the right hand, particularly that of an engle, as an omen of success.
- τὸ μίντω ἰμὶ προπρόδικα, that I indeed should be preferred.
 4. μὰ λίαν ἄν ταχὸ σωφρουσθείκυ, lest I should very soon be taught better.
 - 11. σολύ μᾶλλοτ.] These words rather qualify λίγοντες than
 ἱξανίσταντο. Some copies read σλείους, instead of μᾶλλοτ, which
 would qualify ἱξανίσταντο. If the present reading be retained, the
 sentence might be translated, they rose up exclaiming much more
 wehemently: if σλείους be substituted, they rose up in much
 greater numbers, exclaiming, &cc.
 - 18. Laudi hope whiteres indies, when he says that it was necessary to speak more openly or plainly.
 - 29. καὶ μᾶλα ἐμοῦ κὐτὸν συγάζοντος, although I strongly enjoin silence upon him. Chirisophus means to insinuate that Xenophon was not in favor with the Lacedæmonians.
- 159 2. ἀναξόμενα.] See note, page 148, line 4.

CHAPTER II.

- 7. 'Isseeias.] For the account of Jason's expedition, see Anthon's Lempriere.
- 12. τη 'Αχιρουσιάδι Χιβρονίου, the Peninsula Acherusia. There is a large cave near this peninsula, which was said to be the passage down to the realms of Pluto, and from which Hercules dragged up Cerberus, as here related.
 - 27. Κυζικηνούς.] See Antiq. Appendix.
- 160 2. πεοιθάλουτο, they proposed to send: imperfect.
 - S. siei & al nai Ziropurra.] Supply resilátor
 - 4. lexueus armaxeres, declined altogether.

- 19. I've 'Advisaire.] Xenophon, whom they considered as really 160 exercising the chief command over the army, although Chirisophus had been named their leader.
 - 30. evrlerneur, united themselves together.
 - 31. in ens massens.] See note, page 156, line 26.
- 6. ἔχως οδυ μαδιλς μετάσχοι, that no one therefore might share this 161 with them.
- 10. αὐτῷ.] Some refer this to Neo, others, and among them Zeunius and Hutchinson, to Xenophon.
- 11. τῆς στρατιῶς.] By this we are to understand that part of the army with which he was connected.

CHAPTER III.

- 1. *Or mis over.] From these two recapitulatory lines, some ancient editor endeavoured to make it appear that this must be the commencement of a new book. But the recapitulation embraces so little compared with the exordiums of most of the other books, that
 the argument for making this she commencement of a new book
 is rather weak. Besides, most of the manuscripts are against such
 a division.
- 7. $\lambda \acute{a} \chi \circ s$.] For the short time that the Arcadians and Achaians were separated from the rest of the army, as they had elected ten generals, the $\lambda \acute{a} \chi \circ s$ consisted of the tenth part of four thousand five hundred.
 - 8. σύνδυο, two together, two at a time.
- 8. Zuricakorro di xui liopor, They had agreed upon a hill, they had fixed among themselves, upon a hill.
- 12. διαφυγόντις.] The better reading is διαφυύγοντις, the present part. The Thracians, as fast as they escaped, assembled together in a body.
- 15. εἰς τὸ συνκείμενου, to an appointed place, to a place of rendezvous: χωρίου understood.
 - 18. τρίπονται αὐτούς.] Supply of Θράκις.
- 22. of ptr sir seappaser, of & Erro seappaser, some with difficulty, and some without any difficulty.

- 162 29. d M.] That is, d M Θ_ξq̃x15. But iσίαιν, in the next line, refers to the Greeks.
- 163 1. The pair, referring to the Greeks; The di, to the Thracians.
 - 3. FILINTENTIS.] See F. Rule II, Cbs. 8.
 - 7. by revery lexiste, in this situation things remain. That is, as the Thracians do not like the terms of the proposal of their giving hostages, there is no agreement about a treaty.
 - 27. Sees Surver satisfac.] Xenophon here would not seem to speak with reference to any particular time for supper, but would have the soldiers march as far as they could before supper.
- 164 9. πωτή τῆς εωτηρίας ἔχισθαι.] That is, to depend for our safety only upon our union. With a genitive ἔχομαι is not unfrequently found, having the signification of to cleave to, to pursue.
 - 10. «πραστινασαμίτους την γτόμην, having adopted this resolu-
 - 51. Îλαθο: γενόμενα, found themselves unawares, that is, they reached the hill where the Arcadians had been, before they were aware of it.
- 165 12. sis vò abvé.] That is, sis vò abvè xugior.
 - 20. www.pirous và wag hair, having learned our situation.

CHAPTER IV.

- 25. Tels to limin, near the harbour.
- 29. reineu.] Arrian says, that the distance from Byzantium to Heraclea, which is beyond Calpe, is eight hundred stadia: and according to Herodotus, seven hundred stadia were a day's row for a trireme galley.
- 166 7. εἴκοσιν ἐργνιῶν, twenty fathoms, equal to one hundred and twenty feet: ἐ ἢ αὐχήν, the isthmus.
 - 9. vi Firris] That is, the space between the main land and the extreme point of the promontory.
 - 14. vavanyńsium, suitable for ship-building.
 - 24. εἰς δὶ τὸ τόκισμα ἄν γενόμενον.] It would seem that the word χωρίον should be supplied after τό, and that the clause is equivalent to

els de vi xuein, d'an viluem yinure, into a place which might easily 166 become a city, or into a place well adapted for the building of a city.

- 29. of mir nat ardeas averes, of di nat messarnhunous; yenuara. This clause Spelman translates, "some even bring soldiers with them who had spent their fortunes:" thus translating # deas, " soldiers," and making the article of the relative of. But of pile and of 31 are evidently opposed to each other. Bornemann thinks that #18eas has surreptatiously crept into the text, and should be ejected. It would then read, some bringing their fortunes, and others having spent their all before they came. If we read anders for anders the sense will be good, - some men bringing, &c.
- 3. THE ARMY at the same 167 PLACE, that is, at Calpe.
- 6. rà iseà ivirere.] The verb ivirere may be rendered, were favorable; xxxà or xenerà to be supplied.
- 19. καὶ κατὰ χώραν ἀπίναι, (τὸ σπράτιυμα understood), and that the army should march away in the same order it preserved before.
 - 32. sus injurers. See note on line 6 of this page.
- 32. καὶ Ξινοφῶν in.] Xenophon here seems to give the 168 direction of the sacrifice to another, fearing lest the soldiers might suspect him of deception, from a wish that the army should remain at Calpe, and settle there. The verb modulates may be rendered, to give earnest attention: if at to roots sin, if there might be any thing favorable in this sacrifice. 169
 - 6. is hyspieres teeptree, promising himself as their leader.
 - 19. Toby Lawois avocas, the men who had escaped the slaughter.

CHAPTER V.

- 20. nai thi obeàr toù nicatos Konsaucros nutà tobs Keútous Ga- 170 stress sengous, having made the extreme part of the army halt opposite the first dead which appeared. For while the extreme rear of the army were burying the dead, the van were prepared to defend them from the enemy.
- 27. survey xirres abrevis, having collected them together in one place.

- 171 9. Imrakarlas vi pádayys, to place behind the main body.
 - 13. vár.] That is, narà vár idir.

900

- 18. vàs mis.] That is, vàs mir vales.
- 19. leires for ipieredas, commanded to follow.
- 26. (4) to ayoumirer.] Supply miges, to the front line.
- 29. For flowing our alfare sin, et..... rawes, literally, that it was not worth while to consider whether this ravine should be passed: meaning that it was undoubtedly inexpedient to pass it.
- 33. Μελούσου.] This refers rather to πίνδυνον than to μί, and may be rendered unnecessary.
- 33. digns...... is and enterwood, that glory which is consequent upon branery. This short address of Xenophon to his soldiers is most energetic and eloquent, and is equally worthy of him as an orator and a general.
- 172 7. sidin xalş taxi, becomes no honorable man.
 - Kai σούνους.] The order is, Kai all δει οὐδ ὁμαῖς ἐλαίζενε σούνους, ἐσιόνουν μὲν ἡμῶν (gen. abs.), δίξασθαι ἡμᾶς.
 - 19. vè vidis.] This refers to the plain they had already passed, which could not be repassed if the enemy's horse were not conquered.
 - 22. πόσον τι νάπος δ Πόντος ; what a gulf is the Eurine sea? compared to which this is nothing.
 - 33. \$ si ikspenevorro, than if they filed off.
- 174 8. város.] The horse of the enemy, knowing well the ground, and taking advantage of the night, fled to this valley; which they would not otherwise have done, as the place was much more difficult for eavalry than infantry.

CHAPTER VI.

- 26. zarijos, came into harbour, en ennis ils es hutis understood.
- 175 1. Kar roury.] Supply zgóry. Kar for and in.
 - 13. ἐφαιρῶται, takes him away, that is, takes from Dexippus the man whom he was carrying to Cleander.
 - 16. vir medican.] The article has great force here, as if they

177

178

179

had said, the noted traitor, the one who secretly sailed away with the 175 fifty-oar gulley.

- 33. Kai ὑμῶς μι] The sense is, And you shall not de- 176 liver me up, bound, to Cleander.
 - 3. eilueli er, and may you return safe.

19. πιλιύσας.] This, as well as άφιλόμενος, agrees with έγώ.

- 29. Tower our rushes over about our, such therefore is the character of the fellow from whom I rescued the man; about our governing two accusatives.
- 30. El li sò l'715, But if you had been carrying him away. This is a very artful and happy compliment to Cleander.
 - 9. si zai siu, although you think.

16. resortes.] Cleander appears to judge rather bastily of the man's character, taking his own statement in his own case, without , proof.

- 3. vipai.] This is the Doric form of the infinitive, for siner.
- 4. μὰ τὸ Σιώ.] Σιὸς was the old Doric for Θεός. Σιώ, being in the dual number, means, the two divinities: μὰ τὸ Σιώ, by the two divinities, meaning Castor and Pollux; which form of swearing was prevalent among the Lacedæmonians.
 - 23. Matinessa, having exposed for sale

BOOK SEVENTH.

CHAPTER I.

- 180 11. Sea No., what ought to be done.
- 181 15. al 7 má.] See note, page 98, line 26.
 - 24. 'O 7. That is, 'O 7 'Aragistog.
 - 27. For above, above aireastran, that he should attribute the blame to himself. There seems to be a designed ambiguity in the expression, which Anaxibius would wish to have the soldiers interpret, if you do not receive the promised pay, blame yourselves, not me.
 - 28. Ledny, entirely, wholly.
- 182 S. Krierses.] Zeunius thinks that this was a Lacedæmonian, who was carrying on a war with the Thracians.
 - 28. Ig...] The sententious brevity of this sentence is admirable, and seems to correspond with the hurry of the moment which it describes. Some copies read Issue after Ig...
 - 28. natulner ras remeus.] See Antiq. Part. 9. Chap. 1.
- 183 6. 'Aλλ' sJ.] By ordering the soldiers to stand to their arms, it was his design to overawe any who might be straggling through the city, in quest of plunder.
 - 11. sis intú, eight deep.
- 184 SO. zadnulvan, remaining in quiet expectation.
 - 32. erentnyien, ambirious to be a general.
- 1. Δίλτα. That portion of Thrace which extends from Byzantium to Salmydessus, is called the Delta, from its triangular shape. See Map.
- 186 3. 'Earl N wollar lifts abry, literally, but when there wented many to him, that is, "when he needed many more provisions, in order to distribute even one day's allowance to each soldier."

CHAPTER II.

- 11. Σιόθην.] Seuthes was king of Thrace. See page 180, 186 line 19.
 - 18. & robibóusou, disposing of, selling.
- 26. For a παριίη ήδη εἰς Ἑλλής ποντον, that he would instantly be in the Hellespont; that he was that instant about to be in; that he was all but in. To supply the ellipsis and translate it literally, that he was now as fur as he could be present and not be present.
- 12. Πίρινθον.] Perinthus was a city of Thrace, near Byzantium. 187
 23. «ἴόν τι εἴν.] «ἴος is used in the sense of ready; as, «ἴός εἰμι ὑτὶς πατρίδος χινδυνιύειν able; «ἴός τι λίγιιν, able to speak; in the neuter, possible; «ἴόν τί ἐστιν, it is impossible.
- 28. leήμοις.] That is, which were not attended by any guards. 188 33. "Ιδι τον, come now: ἀρήγησαι, imperative, and addressed to 189 Μηδοσάδης, who reports to Σιόδης Xenophon's answer.
- 6. Ohn "one's si'v v' sivas, you said that what I proposed could 190 not be effected.
- 25. καὶ ἐκαθιζίμην ἐνδίφειος, as I was sitting on the same seat with him at table. The Thracians used to sit at table, and not recline after the manner of the Greeks. The word ἐκίτης is very expressive of his destitute situation, being generally applied to those persons who were obliged to leave their native country for some misfortune or crime, and went to a foreign power as suppliants for protection.

CHAPTER III.

- 19. who als reis 'Asieraexes idio laren, not to go to Aristarchus; 191 literally, to neglect or let alone the way to Aristarchus.
- 3. τεῦτο Couλιώσιοti.] That is, whether you will obey Aristar- 192 chus, or go to Seuthes.
 - 23. igwietas] From guige.

- 192 30. và muffassa, what is customary; that is, double to the 20xayoi, quadruple to the organization.
- 193 2. marriém, to search out, discover.
 - 13. Menus. See note, page 46, line 23.
- 104 26. payur duris, an enormous eater.
 - 27. sla xuique.] This elegant phrase may be translated, did not attend to. So Eschines turquer xuique, missos faciemus, we will bid good bye to.
 - 27. veryowner.] The voracity of this man is indeed apparent from this word, since one young was a common day's allowance.
- 28. esymmetershipere.] It was a custom among the Thracians for those who, at a feast, had drunk sufficient themselves, to pour out the rost from the cup upon those they had pledged in drinking. Xenophon, probably, is particular to observe this custom, in honor of his host, who afterwards pours out may abore, with him

CHAPTER IV.

- 198 1. I feams, alone, without a leader and apart from the rest of the troops.
 - 13. La reisserus, what they would suffer : see was zw.
 - 24. \(\zeta_{\text{ugás}} \). These were loose garments extending nearly to the feet. They may be translated cassocks, or trousers. It is probable that they were drawn over the inner clothing, as an additional defence from the cold.
 - 25. τῶν αἰχμαλώτων.] For τοιὰς τῶν αἰχμαλώτων.
- 199 26. h τοῦς Θεμξί, among those Thracians who are called the mountain Thracians.
- 200 12. of de rue exprahus thanker, others attacked them with clubs.
 - 13. Ipasan] The captured Thynians seem to be understood.
 - 19. irw....inrunaiissa. Schneider observes that Xenophon seems to have remarked on the age of the youth, because the strength of a full grown man would appear to be requisite for blowing the trumpet.
- 201 9. ieuwir.] See note, page 199, line 26.
 - τρισλασίαν.] That is, three times the number he had when the Greeks first came to his assistance,

CHAPTER V.

- 26. (r. 2, w, still farther up, that is, at a greater distance from 202 the sea.
- 12. Luindows and lansarrows, strike upon the rocks and are 203 wrecked.

CHAPTER VI.

- 14. πιλιόιι παράγειο, ordered that they should be brought in, 204 that is, the Lacedæmonian ambassadors.
 - 17. (a) Einig. Territy understood, to an hospitable banquet.
- 15. τὰ ὑμίτιςα ἔχοττα παςὰ Σιύθου τιχνάζων, that I, having your 206 pay which I have received from Seuther, am artfully decciving you.
 - 21. nair. That is, to Xenophon and Seuthes.
- 21. Ελν πράττητε αυτόν τὰ χρήματα, if you exact the money from him.
 - 25. meller.... dur..... Izur, to be very far from having.
- 27. sunsernés.] Not drawn up together, but regularly organized 207 and equipped.
 - 29. irrivator.] These words are sometimes separated, irrivatorial
- 4. nal is afficial station, as an officer and as a man.
 - 14. Où már.] That is, Où màr xaues ldent unir arat, x. v. L.

CHAPTER VII.

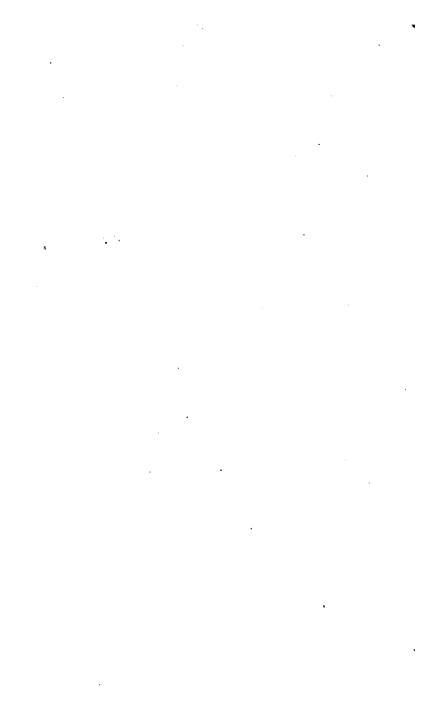
- 15. 375.] This is a form of the pluperfect mid. for furt.
- 211
- 32. Tours tritely u, to submit the question to these people.
- 2. sin lon, said that he would not, that is, "that he would not 213 leave it to the decision of the people in whose country they were."
 - 24. superizin, to produce reformation in any one.

- 214 33. shaw..... were desired, in the first place, therefore, the confidence of men, which has procured for you your kingdom, is bartered away by you for this sum of money, that is, for this sum which you owe us, and have refused to pay.
- 215 13. 4 nar' inavere referedes, your annual income.
- 215 11. lies.] Governed by Izm two lines below.
 - 24. rusõres ruñesa, to make me in as high standing.
- 217 15. "A? son.] The sense of this passage is, Since indeed, my situation is dangerous, would it not be better that I, by going away, should get clear of the stones with which I am threatened?
 - λαφυροσώλας, persons who sell, in small parcels, plunder which they obtain in great quantities.
 - 19. ob yác wa siños airi inñare, for the vote was not yet passed upon him. See the Life of Xenophon.

CHAPTER VIII

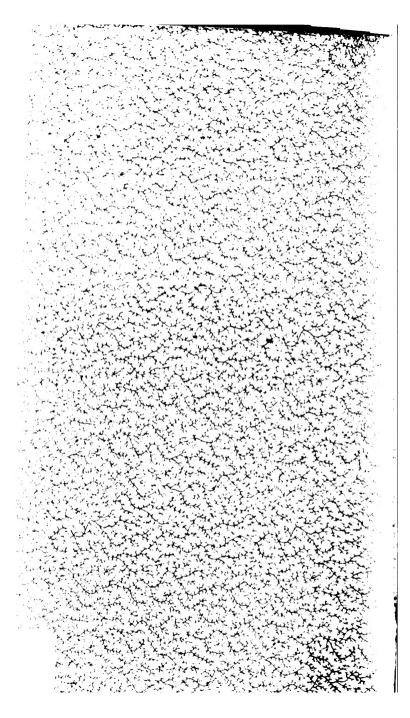
- 218 3. và l'ouven, the dre.me, which was probably the well-known name of the picture.
 - S. Auzzie.] The Lyceum.
 - 14. δ Zuès δ Μαλίχιος, Milichian Jupiter, or Jupiter the Placable. This was the name by which Jupiter was addressed when sacrifices were offered to him after the completion of any great undertaking, that he might look with placability upon any faults that had been committed, or any duties neglected.
 - 15. δλοπαυτίν.] To offer an holocaust, was to lay the whole victim upon the altar, to be burnt.
- 220 18. 'Arasius.] whose bravery is recorded in Book IV. Chap. 7, and Book V. Chap. 2, and who had fought unharmed till the present occasion.

M



-.

				:
	•			
		•		
				1
				1
•				÷
				•
•				
				•



THE NEW YORK PUBLIC LIBRARY REFERENCE DEPARTMENT

This book is under no circumstances to be taken from the Building

FF - 3 181	•	,
		,
		;
•		
		-
form 410	-	

